

19
Tota Doctrina Catholica

pro Instructione Fidelium

in XX Libros Divisa

Ex ipso Nucleo Canonum

et Conciliorum ac Sanctorum

Patrum
Dictis Excepta *

I
Tome 203. fol.

75
Tota Doctrina Catholica

pro Instructione Fidelium

in XX Libros Divisa

Ex ipso Nucleo Canonum

et

Conciliorum ac Sanctorum

Patrum

Dictis Excepta *

C=7=

BVRCHARDI
Decretorum

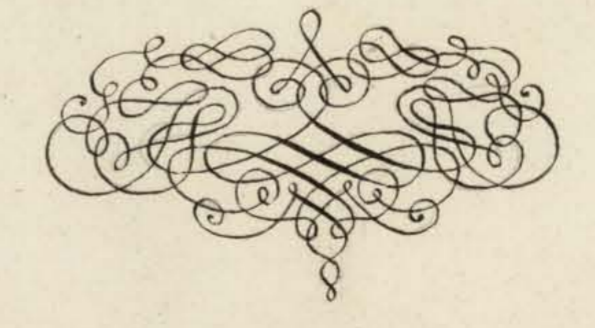
Libri XX.

Accedit ad calcem Ordo quomodo Concilium agatur, omnino diversus ab illo de Synodo initianda qui in editis ejusd. Burchardi libris novissimus occurrit. Post titulum incipit: Conveniente itaque universo catu SS. Episcoporum &c.

Hujus Operis Epistola nuncupatoria longe alia est ab edita, licet rerum sensu non multum absona; sed priore sui parte mutila: Desinit vero in hæc verba: Bene valeas & in sacris orationibus tuis mei peccatoris memoriam deprecor ut habeas

Codex membranaceus folior. 203. emendatus ac nitidus, sæculo, ut videtur, XII° exaratus.

B/ RICHARDI
 DIRECTORII
 FABRIZ

II

C

tue uite. Vñ fr̄i regentib; plebes suas
 exhibentib; unū defuerit. quom̄ eas
 instruere. et docere potuerint. Ne cū
 sacerdotis nomen uix in eis constabit.
 quia ual de periculis esunt euglice
 mine quib; dicitur. Siccus ceco du-
 catum prestol. ambo in foueā cadunt.
 Quid si aliquis inuidius qui post qd̄
 istud uiderit. dicit me ex aliorū
 colligere escas. & ex aliorū labore
 facere nomen inane. uel tor facior qd̄
 haec ex aliorū labore colligeram.
 quia in soli canones facere non licet.
 colligere licitum ē. qd̄ & feci. Dñs nō
 non arrogantiā quādā. sed promtē
 ecclē necessitudinē. Vt aut̄ obstru-
 atur detrahentis murmur lib; qua-
 licumq; sit in dñi. sit non rogo ut in
 epulim̄ transeat. sed in r̄s ad discendū
 remaneat. Quom̄ aut̄ ut unde collu-
 geram. uolo ut audias. & si peccatū
 ullū. tu iudicio relinq; iudicandum.
 Nihil addidi de meo. nisi laborem.
 sed ex diuini testimonis ea q; in eo
 inueneris. magno sudore collegi. et
 ut essent que cū portauera auctori-
 tatiua sumo studio elaborau. Ex
 ipso enī nucleo canonū qd̄ a quib; dā
 corpus canonū uocatur. quicq; in
 tempore necessaria excerp̄si. Ex canone
 aptorum quedā. Ex transmarinis.
 conciliis quedā. Ex germanis & gal-
 licis. et ex panicis quedā. Ex decretis
 romanorū pontificum. quedā. Ex doc-
 trina ipsius. quedā. Ex uer-
 beratā. quedā. Ex aptis quedā.
 Ex dictis s̄c̄i ieroni. quedā. Ex dictis
 s̄c̄i hieron. quedā. Ex dictis s̄c̄i au-
 gustini quedā. Ex dictis s̄c̄i ambrosii
 quedā. Ex dictis s̄c̄i benedicti quedā.
 Ex dictis s̄c̄i ysidori quedā. Ex dictis
 s̄c̄i basilii quedā. Ex penitentiali ro-
 mano quedā. Ex penitentiali the-
 odori quedā. Ex penitentiali bede
 quedā. Ad haec in collectario. hoc
 siquid utilitatis inueneris. da donis

asseribi. Si aut̄ qd̄ supfluitatum e.
 insipientie digna. Bene ualeas. et
 in sacris orationib; tuis. me peccato-
 rum memoriā deprecor ut habeas

IN CRUNCE PLB. I.

- I. Quod in nouo testamento post
 xpm̄ dñm̄ nr̄m̄. p̄ro sacerdo-
 talis coepit ordo.
- II. De priuilegio beato p̄ro dñi uice
 solummodo commisso. & de crea-
 tione p̄ro aptos fit.
- III. Vt si unus sacerdos non uocet. roman
 pontifex sed prime sedis ep̄s.
- IIII. Qd̄ b̄p̄ dicitur ordo sacerdotum.
 Vt non laici ne bigami non inuidia
 sed in reprobis ordinetur.
- V. Vt dicitur qd̄ si quis inuenerit
 abeat. quicq; ep̄i inueniant.
- VI. Qd̄ nolentib; dicitur p̄ro non
 ep̄s ordinari.
- VII. Qui ep̄i sunt ordinandi q; prius debeant
 exanimari.
- VIII. Vt ep̄i diligentissime p̄bentur antequā
 ordinentur.
- X. Qd̄ p̄ro non liceat p̄se sacerdotū fieri
 electiones.
- XI. Qd̄ non habeantur ep̄i quos nec dñs nec
 p̄ro electi. nec conuinciales ep̄i consecrati.
- XII. Qd̄ nullus ordinari ep̄s debeat. nisi
 ex conuentione.
- XIII. De illis q; accipiunt regimina regimina
 eccliarum. et cunctos factu sup̄bia par-
 uipendunt.
- XIIII. De illis ep̄is qui sup̄bia inapiunt.
- XV. Qd̄ ordinationes ep̄orum aptica auc-
 toritate acunctis compunctilib; fieri
 debeant.
- XVI. Ne laicus fiat ep̄s. ante xxx. annos et ante
 unū conuersionē.
- XVII. De laicis non temere faciendū ep̄os.
- XVIII. Qd̄ p̄ro gradus eccl̄asticos ad e predat
 debeat ep̄s p̄ueniri.
- XIX. Vt laicā cōmunionē non accipiant q; p̄
 ambitionē ep̄orum acciperit. p̄ro p̄ro
 Qd̄ ep̄i non possit quinēsaente meti

XXI Ne epi p[ro]p[ri]etate[m] her[edit]at[is] regim[us] locum ap[er]eant. *Teat[is]*

XXII In p[re]cio sac[er]dot[is] mercatu[m] sum[us] dign[us]

XXIII De eadem re. *Idu[m] differri.*

XXIII De eadem re. *Idu[m] differri.*

XXIV Quid non oportet ordinari ep[iscop]orum

XXV De ordinati[on]e ep[iscop]orum diu[er]sime differ[en]t[ur]

XXVI Quom[od]o quis p[ro]p[ri]etate[m] au[er]t[ur] p[ro]p[ri]etate[m] ep[iscop]i ordinar[is]

XXVII Ut ep[iscop]i non m[er]eant sine trib[us] ep[iscop]is

XXVIII Ut ep[iscop]i no[n] minusquam a trib[us] ordinar[is]

XXIX De ep[iscop]o in alium sine sua uoluntate ep[iscop]i ordinar[is]

XXX De p[ro]p[ri]etate[m] eius que duo p[re]s[er]t[is] or-

XXXI non ordinandis ep[iscop]is p[ro]p[ri]etate[m] et modicis

XXXII De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXIII De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXIV De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXV De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXVI De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXVII De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXVIII De eadem re. *In nullum e[st]*

XXXIX De eadem re. *In nullum e[st]*

XL De eadem re. *In nullum e[st]*

XL I De eadem re. *In nullum e[st]*

XL II De eadem re. *In nullum e[st]*

XL III De eadem re. *In nullum e[st]*

XL IV De eadem re. *In nullum e[st]*

XL V De eadem re. *In nullum e[st]*

XL VI De eadem re. *In nullum e[st]*

XL VII De eadem re. *In nullum e[st]*

XL VIII De eadem re. *In nullum e[st]*

XL IX De eadem re. *In nullum e[st]*

L De eadem re. *In nullum e[st]*

L I De eadem re. *In nullum e[st]*

L II De eadem re. *In nullum e[st]*

L III De eadem re. *In nullum e[st]*

LIII De ep[iscop]is ad sinod[um] uocatis et uenire & missos suo mittere dedignantib[us]

LIV Concilium uniuersale non nisi necessitate faciendum

LVI Ut ep[iscop]i posteriores se priorib[us] suis non p[re]ferat

LVII Ut ep[iscop]i sui ordinis t[em]p[us] obseruent. al[ter] alteri honorem prebens

LVIII De ep[iscop]orum ordine. ut qui posterior ordinatus priorib[us] senon audeant ante ferre

LIX De reb[us] dubis concilii ep[iscop]o[rum] emergentib[us]

LX Ut ep[iscop]i in synodis residentes. que ad em[en]dati- onem uite p[ro]tineant primum emendent

LXI De metropolitano succ[ess]iuam ep[iscop]i in sua causa audire distulteret

LXII Ut ep[iscop]i iusta iudicia semp[er] diuidant

LXIII De canonu[m] statuta. ab o[mn]ib[us] fidei custodiant et nullus ea suo sensu diuidicare p[re]sumat

LXIII De defidentib[us] ep[iscop]is

LXV De inflatione metropolitano[rum] & fastu. & de ep[iscop]is ac reliquis cl[er]icis qui leduntur a metropolitano

LXVI Ut plebes alienas alius ep[iscop]i non usurpet

LXVII Ut nullus metropolitani[us] absq[ue] o[mn]ium comp[er]ualiu[m] ep[iscop]o[rum] p[re]sencia aliquor[um] audiat causas

LXVIII Ut nullus primas ut metropolitani[us] aliq[ui]d agat. i[ur]is ut p[ar]ro[chi]as co[m]p[er]ualiu[m] ep[iscop]o[rum] & de p[ar]ro[chi]is causis sine eor[um] consilio o[mn]ium & nec ipsi aliquid agant. sine ei consilio. nisi quantum p[ro]p[ri]etate[m] ad p[ar]ro[chi]as p[ar]ro[chi]as

LXVIII De contemp[er]tione p[ar]ro[chi]e

LXX Ut ep[iscop]i qui negligunt loca sua. auicinis ep[iscop]is ut se corrigant ammonentur

LXXI De duob[us] ep[iscop]is al[ter] cantib[us] de p[ar]ro[chi]a cuiusda[m] basilice

LXXII De ep[iscop]is qui contende[n]t de p[ar]ro[chi]is suis

LXXIII Ut in altera p[ar]ro[chi]a clericus alterius dio- cesis ep[iscop]i nullatenus ordinetur

LXXIII Ut nullo modo de una p[ar]ro[chi]a ad alia[m] ep[iscop]i transeat

LXXV De p[re]s[er]t[is]ione aliene diocesis

LXXVI Ne ep[iscop]i sua ciuitate despecta ambitus causa ad alia[m] transeat

LXXVII Ut ab ep[iscop]is aliena p[ar]ro[chi]a minime p[ro]uad[er]et

LXXVIII De eadem re. *LXXVIII De mutatione ep[iscop]o[rum]*

LXXIX De eadem re. *LXXIX De eadem re.*

LXXX De ep[iscop]o in sua fuerit p[re]s[er]t[is]ione eccl[esi]e q[ui] ad aliam e[st] fugendum

LXXXIII De ep[iscop]o qui principalem cathedram sue eccl[esi]e negligit

LXXXIII De ep[iscop]is qui sedes suas negligunt. et in p[ro]p[ri]etate[m] suis longepositis diu[m]orantur

LXXXV Ut ep[iscop]i singulis annis p[ar]ro[chi]am suam circ[um]eat

LXXXVI De ep[iscop]is qui raro aut numqua[m] p[ro]p[ri]etate[m] ple- bes sibi co[m]missa uisitant

LXXXVII Ut ep[iscop]i p[ro]p[ri]os deministeris eorum dili- gent[er] discutiunt. *Teant.*

LXXXVIII Ut ep[iscop]i cum pauca[m] sua[m] p[ar]ro[chi]am sua[m] circ[um] uisitos p[ro]p[ri]os uisite p[ro]p[ri]etate[m]

LXXXVIII S[ed] ep[iscop]i p[ar]ro[chi]am sua[m] uisitare nequuerit. uisitos p[ro]p[ri]os uisite p[ro]p[ri]etate[m]

XC Qualemisteriu[m] ep[iscop]i iuxta se habere debeat

XC I De ep[iscop]o nelaciu[m] ponat sibi uicariu[m]

XC II Ut in oratione ep[iscop]i o[mn]is quis in p[ar]ro- echa singularum matricu[m] ex co[m]p[er]tis infirmi- ad sinodis eius uenire debeat

XC III De eccl[esi]e constitutio eucha[m] p[ro]p[ri]etate[m] q[ui] ep[iscop]i in synodo inquirere debeant

XC III Iuramentu[m] cetero[rum]

XC V Post datu[m] sacramentu[m] ep[iscop]os uos qui iurau[er]it ita ad loquantur p[ro]p[ri]etate[m] interrogat[ur] que in contextu[m] scdm ordi[n]e inueniuntur di- ligentissime interroget

XC VII Ut ep[iscop]i libros gentiliu[m] non legant

XC VIII Ut ep[iscop]i p[ro]p[ri]etate[m] intellegere possit scdm p[ro]p[ri]etate[m] co[m]muni[m] lingue illoru[m] p[re]dica- tione[m] temperat. *Laudes n[on] ueniant.*

XC VIII De p[re]hensio ep[iscop]i in pulcro paganor[um] libro exponens eo q[ui] cum iouis laudib[us] xpi Quantu[m] discrimen immuneat pastorib[us] qui ueritate[m] xpi p[re]dicare negligunt

CI Quid ep[iscop]i oporteat sine i[n]t[er]missione eccl[esi]am sue docere & examare. *Franda.*

CI De ignorantia o[mn]ib[us] maxime sac[er]dotib[us] ui- Ut ep[iscop]i desidentes concordare co[m]pellat

CI III Ut in die d[omi]nica[m] diu[er]sificationes non fiant ab ep[iscop]o

CI V De domestica eccl[esi]a conu[er]satione ep[iscop]o[rum]

CI VI Ut ep[iscop]i quasi o[mn]es se continere debeat

CI VII Ut ep[iscop]i frequen[ter] missas celebrent

CI VIII Ne ep[iscop]i p[re]cio correptus alterius cl[er]ic[us] ordinar[is] p[re]sumat. *Flate nus ordinat.*

CI VIII Ut ep[iscop]i clericos alterius p[ar]ro[chi]e mul-

CX Ut nullus ep[iscop]i in alterius ep[iscop]i p[ar]ro[chi]a ad p[ro]m[ot]ione[m] ministerii eccl[esi]e p[re]sumat

CXI Ne ep[iscop]i alterius eccl[esi]e clericos audact[er] inuadere adtemptet

CXII De non p[re]sumentis in licitis ordinationib[us]

CXIII De ep[iscop]o ceco qui p[ro]p[ri]etate[m] p[ro]p[ri]etate[m] suu[m] p[ro]p[ri]etate[m] unum eccl[esi]a conofidus ordinauerat

CXIII Quid non oporteat ep[iscop]i p[ro]p[ri]etate[m] que p[ro]p[ri]etate[m] ordinare

CXV Quid minus etiam sit alingua uitandum

CXVI Ut non ualeat sententia ep[iscop]i in cl[er]icis suis p[re]sencia firmetur

CXVII Ut ep[iscop]i scdm redditu[m] eccl[esi]arum numero[m] cl[er]icorum faciat

CXVIII De ep[iscop]is peregrinis

CXVIII Ut ep[iscop]i leuitate uagantes ad p[ro]p[ri]etate[m] redire compellantur

CXX Quia du[m] ep[iscop]i in aliena ciuitate remore[n]t

CXXI De suscipiendis ep[iscop]is qui p[ro]p[ri]etate[m] pati[n]t

CXXII De illis qui se dicunt esse ep[iscop]os

CXXIII Qualit[er] peregrini ep[iscop]i recipiantur

CXXIII De ep[iscop]is ut p[ro]p[ri]etate[m] ignoscat ut in p[ro]p[ri]etate[m] synodalem ministrare non p[ro]p[ri]etate[m] mutent

CXXV Ut ep[iscop]i hostilitate[m] expulsus ad aliam ua- cantem transeat eccl[esi]am. *Debeat.*

CXXVI De ep[iscop]o quod o[mn]es homines eis iure obgedire

CXXVII Quid ep[iscop]i clauis sint eccl[esi]e & habeant po- testatem claudere celu[m] & aperire port[as] dei

CXXVIII Quid ep[iscop]i d[omi]ni ad glorificandu[m] se elegerit et q[ui] o[mn]is p[ro]p[ri]etate[m] terr[ae] eis obedire oportet et capta sum[er]e

CXXVIII De ep[iscop]is q[ui] se inuice[m] diligere debeat

CXXX Ut ep[iscop]i ep[iscop]i aliu[m] non conculesc[er]it

CXXX I De ep[iscop]is qui se adstru[n]t. adiutorios subtraxerint

CXXX II De ep[iscop]is qui se quascunq[ue] dente inuice[m] cor- roserint

CXXX III De ep[iscop]is qui fr[atr]ib[us] nocere desiderant

CXXX III Ut nullus de ep[iscop]o suo querelam faciat. nisi e[st] de eadem sepe in p[ro]p[ri]etate[m]

CXXX V Ut ep[iscop]i a solo d[omi]no sum[us] iudicandi. *Idu[m]*

CXXX VI In uis uenidu[m] & p[re]uidendu[m] ne offendant

CXXX VII De ep[iscop]is qui ab o[mn]ib[us] suis criminant ut eor[um] criminatio non recipiatur

CXXX VIII Ep[iscop]i a suis o[mn]ib[us] non p[re]hensendos q[ui] ab ip[s]o nisi infide errauerit. *CXXXVIII De eadem re.*

CXLI De eadem re. *CXLI De eadem re.*

cxlii De infamatis & dilaceratis ep̄s & acuitatibz p̄p̄riis expulsi.
cxliiii Ut ep̄i non diuidi ceatur cuiuslibet exspoliati.
cxliiii De eadem re. **cxlv** De eadem re.
cxlvi Ut ep̄i criminati libere a p̄p̄ricam appellent sedē.
cxlvii Ep̄o si ab aliquo p̄p̄satur: p̄p̄os iudicet causa finiat.
cxlviii De ep̄is iudicibz quos cōmuni sensus elegert.
cxlviiii Ut ep̄i cōp̄uinciales peregrina iudicia non p̄t̄antur.
cl De ep̄o crimato si iudicem suspectū abierit.
cli Siquis ep̄i crimine detentus fuerit: et non potest p̄rimos congregare aduobz ep̄s iudicet.
clii De ep̄o crimato si ep̄i cōp̄uinciales in ei criminatione discesserint.
cliii Ut ep̄i nullus laicus crimen imponere possit.
cliiii De omnia accusatores eē non possunt.
clv Ut ep̄i accusatorum ep̄oz iudices eē debeant.
clvi Qualit̄ accusatus ep̄i discutendus sit apud patriarchas: ut primates: et q̄d testibz conuicta debeat.
clvii De p̄p̄ricis & primatibz.
clviii De uocatione accusati ep̄i. **clviiii** De uocatione.
clviiii Ut primates de accusato ep̄o non ante sententiā p̄ferant dampnationis: quā aut reuerse ipsū confiteatur: aut canonicē p̄nnoentes testes.
clx Qualit̄ primas eē ut quid agere debeat.
clxi Ut ep̄i singularū gentiū sciant quis int̄ eos sit primus. **clxi** In die statuta uenire noluerit.
clxii Ut ep̄i accusatus non cōmuniōne p̄ruetur.
clxiii De maximo ep̄o uariis criminibz infamato: & ad synodum sepius uocato qui uenire & se excusare neglexerit. **clxiii** Tenire contēpserit.
clxiiii De ep̄o in crimato qui ad synodū uocatus.
clxv Qui primates sunt qui metropolitani.
clxvi Qd̄ neganda sit accusati licentia criminandi: prius quā se crimine exuerint et familiaribus atq; sponte confessis: eccl̄is qui hesternis t̄p̄ endie aut antea fuerunt inimici.
clxvii De criminationibz aduersus doctores non suscipiendis: & de peregrinis iudicibz.
clxviii Ut aduersus doctores accusatiōne nemo suscipiat.
clxviiii Ut nemo ep̄m a p̄p̄ricis accuset.
clxx De ep̄is in iudiciū seculari non uocandis.
clxxi Ut non accusetur ep̄s a criminosis.
clxxii Qd̄ nullus ep̄i extra suā p̄uinciam ad iudiciū uocet.

clxxiii De accusatoribz eccl̄is ep̄oz.
clxxiiii De eadem re.
clxxv Quis sint infames p̄sone **clxxv** uocatione.
clxxvi De ep̄o accusato & accusatoribz recipiendis.
clxxvii De dampnatione ep̄orum accusantium ep̄m absq; auctoritate aptice sedis.
clxxviii Ut accusatus ut iudicatus ab ep̄is cōp̄uincialibz licenter appellat. & ad eam romanū pontificem.
clxxviiii Ut p̄scripta nullius accusatiōne suscipiat eo absente qui accusatur.
clxxx Ut defiatores cause ad apicem romane sedis referantur: ut aptico terminentur iudicio cuius sedis auctoritate om̄s eccl̄e regunt.
clxxxi Quod om̄s ep̄i possint appellare romanā sedē: in necessitatibz posita. **clxxxi** debeat.
clxxxii De iudiciis criminatorū ep̄orum qualiter agere remuerat.
clxxxiii De ep̄o cōmuni qui causam suā in synodo agere remuerat.
clxxxiiii Iudiciū ep̄i qui p̄rimis electus ab officio posita ep̄oz more p̄donis inuasi.
clxxxv Cur s̄c̄i apti eorumq; successores uoluerint: difficilem esse accusatiōne sacerdotū.
clxxxvi Si ep̄i expulsi ausus fuerit ingredi ciuitatē.
clxxxvii De ep̄is qui se uiuentibz successores eligere desiderant.
clxxxviii Ut ep̄o uiuente nullus sup̄ ordinetur.
clxxxviiii Qd̄ non liceat ep̄o successore eligere.
cx Qd̄ nullus ep̄i cōnones p̄cipiant: ut p̄p̄ricis ordine ep̄i ausus succedat: & si ipse p̄ sua molestia p̄terit: qualiter fieri possit.
cxci De criminosis ep̄o dolore capitis laborante et in eius loco altero subrogato.
cxcii De ep̄o qui p̄ infirmitatē in hebentudine mentis inaderit. **cxcii** suam deuenerit.
cxciiii De ep̄o qui p̄ dolore capitis soepe in amētia derelictus ep̄is p̄ romanū pontificem.
cxciiii De restitutiōne ep̄is p̄ romanū pontificem.
cxcev Ut sacerdotes dñi sicut uulgus facere solent uirare non presumat ut cōpellantur.
cxcevi De ep̄o sinistrorum rumore asp̄o p̄ sacramentū aut et purgato et absoluto.
cxcevi Corruptio em̄ qui concubinā habuit.
cxcevi De ep̄o p̄ sacramenta purgato & absoluto.
cxcevi Qualit̄ senex ep̄i corripiendus sit et quō mali eius consiliarii ex cōmunicandis sint.
cc De purgatione leonis pape.
cc Siquis eccl̄astico ordine dampnatus fuerit.

cc in synodo ausus fuerit de sacramento aliquid contingere.
ccii Siquis eccl̄astico ordine ex cōmunicatus fuerit et cōmunicare presumpserit seip̄m dāpnat.
cciii De ordinatis si aliquis illorum percussor extiterit.
cciiii De ep̄is sua manu cedentibz. **cciiii** neglexerit.
ccv De illo qui seip̄m et sibi cōmissos corrigere.
ccvi De eadem re.
ccvii De malo pastore quē sive oues fugiunt.
ccviii De illo qui nobilitate dī aseiat. **ccviii** s̄c̄i.
ccviiii Qd̄ non sint om̄s filii cōrum qui tenent loca.
ccx Qd̄ nullus ex genere ne ex loco ḡtari debeat.
ccxi De sacerdotibz qui ouibz suis mala p̄bent exēpla.
ccxii Ut tantū curā rerum eccl̄icā ep̄i habeat.
ccxiii De usu palliūne a metropolitani presūpti uentur.
ccxiiii Qd̄ ep̄i res sue eccl̄e nisi prius cum suo cōmunit̄ testamentare non possit.
ccxv De ep̄o qui res sue eccl̄e parentibz suis indistricte tribuit. **ccxvi** De eadem re.
ccxvii Ne ep̄i de rebz uicuate eccl̄e quicquā alienare presumat. **ccxvii** p̄p̄ricis.
ccxviii De illis qui ad sacerdotū exequias uenire cōmuntur.
ccxviiii Ut quicquid ep̄o relinquitur: idem missum in saccultatē eccl̄e cōp̄ietur.
ccxx Ut nullus ep̄i nisi cū consilio ceterorum ep̄oz et principis in hostes ire debeat.
ccxxi De eadem re.
ccxxii De eo quis ab aptico falsim detullerit ep̄tā.
ccxxiii De accusatis ep̄is.
ccxxiiii Qd̄ non ita in eccl̄asticis agendū sicut in secularibz negotiis.
ccxxv Qd̄ nullus p̄p̄t uiuente alii eligere liceat.
ccxxvi Deessione ep̄i. **ccxxvi** s̄c̄i de ordinatione ep̄i.
ccxxvii Que sacerdotes dī dedinare debeant.
ccxxviii De hereditate ep̄i ceterorumq; eccl̄asticorum.
ccxxix Ne ep̄i p̄p̄t suā quereb̄ plebem sibi cōmissā negligere presumant.
ccxxx De ep̄is qui non uisitati p̄ p̄rochias p̄uicū seruatiū requirunt.
ccxxx De purgatione ep̄orum.
ccxxxii De eo qui ex monacho factus fuerit ep̄i.
ccxxxiii De illo qui de aliqua heresi infamatur: quā sacro conuentu formulā istius libelli recitare debeat.

ccxxxv De dampnatis ep̄is et postea reconciliatis.
ccxxxvi De ep̄orum transmutatione.
Incipit Liber primus de potestate
 & primatu aptice sedis patriarcharū ceterorumq; primarū metropolitano- rum & de synodo celebranda & uocatione ad synodū. De accusatis & accusatoribz: de expulsiōne iniuste de iudiciis et de cōhonore cōpetenti ac dignitate & diuerso negotio & ministerio ep̄oz. Qd̄ in nouo testamento post xp̄m dñm m̄m a petro sacerdotali coep̄it ordo. **Capitulum p̄mo.**

IN NOVO

AUTEM TESTAMENTO POST XPM DNM NRM

ap̄ petrosacerdotalis cep̄it ordo quia ipsi primo pontificatus in eccl̄a xp̄i datus ē. dicente dño ad eū. Tu es petrus inquit & super hanc petra edificabo eccl̄am meā. Et p̄ porte inferi non p̄ualebunt ad uersus eā. & tibi dabo clauē regni celorum. hinc ergo ligandis soluendiq; potestatem primus accepit ad dño. primusq; ad fidem p̄p̄t̄m ḡacti eccl̄e uirtute sue p̄dicationi adduxit. **De priuilegio** beato petro dñi uice solūmodo dē cōmissio & dē dē creatione potestatisq; inter aptos fuit. **cap p̄i.**

A t̄q; hoc priuilegiū dñs beato clauigero petro sua uice solūm cōmissit. q̄ eius iuste p̄rogatiūū successu sedi. futuris hereditandū atq; tenendū temporibz. qm̄ & inter beatissimos aptos fuit quē dā discretio potestatis. Et licet cunctorum p̄ electio foroz beato tamen petro concessū ē. ut alius

Exemplum metra de p̄p̄ris p̄p̄ricis d̄p̄ca.

premeret et eorum que ad querela uenirent causas. et interrogatione prudenti disponeret. Quid diordinatione taliter ordinatum esse credimus. ne omni postori eorum. cum cetera sibi uen dicarent. sed semp cause maiores sicut sunt epoy. et ponoy cure nego tiorum. ad uiam beati petri principis aptorū sedem confluerent ut inde su scipiant sine iudiciou. unde acceper intū institutionū. ne quandoq asuo discreparent capite. **Ut sum sacerdos non uocetur romanus pontifex sed prime sedis ep̄s. iii.**

Ut prime sedis ep̄s non appellatur princeps sacerdotū aut sumus sacerdos aut aliquid huiusmodi. sed tantum prime sedis ep̄m. **Ad biper uis sit ordo sacerdotū cap̄. iiii.**

Sacerdotum firmo ordo bipertitū ē et sicut dñs illum constituit. a nullo debet perturbari. Sicut aut aptos ad nō ē electos et constituto. et postea p diuersas p uincias ad p dicandū dispersos. Cū uero memi coepit crescere. uident p uicos esse operarios. adeorū adiumentū. lxx elegi precepit discipulos. Et p̄ uero aptorum. p̄ b̄ri quoq lxx discipuloy locum tenent. Et p̄i aut non incas tellis aut immodicis ciuitatib; debent constitui. sed p̄ b̄ri p castella et mo dicis ciuitates atq uillas debent ab ep̄is ordinari et poni. singulitām per singulos titulos suos amplius quā isti duo ordines sacerdotū nec nobis collatisunt. nec apti docuer.

Ut non alici nec bigami non uidu arum mariti. sed in reprobensibile ordinantur ep̄i. cap̄. v.

Inciuitatib; quarū lectores obierit. Desubstituendis ep̄is. hec forma ser uetur. ut his qui ordinandus ē. etiā si bone uite testimonio fulciatur. non lucus nome ophatv. nec scde coniugis sit maritus. aut qui unā qdē

Exclafriano cap̄. viii.

Exclafriano cap̄. xviii.

habeat ut habuerit. et quam sibi uidiā copulauerit. Sacerdotū enī tam ex cellens ē electio. ut hęc que in alus menbris eccle non uocantur ad culpā. in illi tamen habeantur illicita. **U**t dū ep̄ eligatur sicut traditores habeat quinque ep̄i conueniant. cap̄. vi.

Sed et illud ē statuendū ut quom̄ si qua contradictio fuerit aborta. quia talia facta sunt apud nos. non presumant ad purgandū eū qui ordi natus ē tres ep̄i. iam postulentur ad numerū supradictoy. si haberi possunt duo in eadem plebe au ordi nandus ē et discutiantur primo per sone contradictum. Postremo etiā illaque obiciunt p tractentur. et cum purgatus fuerit sub conspectu pub lico. ita demū ordinetur. Si hęc cū ip̄e sc̄tatis animo concordet. robo retur. ip̄e dignationis responsione. Ab inuenerit ep̄s dictum ē satis placet.

Quod nolentib; et s̄ p̄ p̄tis nemo debeat ep̄s ordinari. vii.

Nullus inuitis detur ep̄s. et pleb. et ordinis consensus. et deside riū requiratur. Tunc atē de al tera eligatur a ecclā si de ciuitatib; ipsius dñs cui ē ep̄s ordinandus null dignus qd̄. euenire non credimus potuerit inueniri. p̄ sumū enī illi re pbandi sunt ut aliquid de alienis ecclis merito pferantur. A beat unus quisq̄ sue fructū militie in ecclā. in qua suā per omiā officia p̄git. et atē. In aliena stipendia minime obrepant nec alii debitam alter sibi audeat uen dicare mercedem. Si facultas dñs remittendi. si se uiderunt p̄grauari. Et quos sibi ingeri extranverso cogno uerim. non timeant refutare. Quis non debetū tiberū de eo qui eos recturus ē debent habere iudiciū.

Qui ep̄i sunt ordinandi qd̄ prius debeant examinari. viii.

Exclafriano cap̄. xxi.

Cui ep̄s ordinandus ē. ante examinēt sinatura prudens. si doctus. si mo rib; temperatus. si uita castus. si sobrius si semp sui negotii cauens. si humilis si affabilis. si misericors. si litteratus. si in lege dñi instructus. si in scriptu rarū sensib; cautus. Si in dogmatib; ecclasticis exercitatus. Et ante omiā fidei documenta uerbis simplicib; asserat. id patre et filii et sp̄m sc̄m unū dñm eē confirmans. totamq̄ in tri nitate deitatem co esentialem. et con substantialem. et co. et eternaem et co om̄ipotentē predicans singulam que in trinitate psonā plenū dñm et tota tres psonas unū dñm. Si in carnatio nē diuinā non in patre neq̄ in sp̄s sc̄o factam. sed in filio tantū credat. ut q̄ erat in diuinitate dī patris filius ip̄s ē et in homine hominis matris filius. Dī uerus ex patre. homo uerus ex ma tre. Carnē ex matris uiscerib; habens. et animā humanā rationalem. simul in eo utramq̄ naturam id hominis et dī. Vna psona unus filius. unus xp̄s. unus dñs creaturarū om̄ium que sunt et auctore et dñm et creatorem eū patre et sp̄s sc̄o om̄ium creaturarū. Qui passus sit uera carnis passione. mortuus uera corporis sui morte. resurrexit uera carnis sue resurrectione. et ue ra anime resurrectione. in qua uenit iudicare uiuos et mortuos. Querendum etiam ē ab eo si noui et ueteris tes tamenti id legis et prophetarum et aptoy unū eundemq̄ credat auctorem et dñm. Si diabolus non p conditionē sed per arbitriū suum factus sit malus. Que rendum etiam ab eo si credat huius quā gestimus. et non alterius carnis resurrectionē. Si credat iudiciū futu rum et recepturos singulos p̄ his que hęc carne gesserunt ut poenas ut premia. Si nuptias non in proba et si cetera matrimonia non condemp nā. Si carnū p̄ coeptionē non culpā

Exclafriano cap̄. xxi.

Exclafriano cap̄. xxi.

Capitulum p̄. xxi.

Exclafriano cap̄. xxi.

si poenitentib; reconciliatis cōmu nicet. Si in baptismo oīa peccata id tam illud originale contractum. quā illaque uoluntarie amissa sunt. dimittantur. Si extra ecclā catholicā illud saluetur. Cū in his om̄ib; examinatur plenūq̄ instructus rep̄ fuerit. tunc ordinetur ep̄s.

Ut ep̄i diligenter sine p̄bentur ante quā ordinentur. cap̄. xxi.

Ut ep̄i iudicio metropolitanoy eorū eporū qui circū circa sunt. p̄ uentur ad ecclasticā potestatem. hi uidelicet qui plurimo tēpore p̄bāt tam uerbo fidei quā recte conuer sa tionis exemplo. **Q**uod p̄pto non liceat per sacerdotē facere electionē. cap̄. xxi.

Non liceat p̄pto electionē facere p̄ se. eorū qui ad sacerdotiū p̄ uocantur. sed in iudicio ep̄orū eē debet ut ipsi eū qui ordinandus ē p̄bent sine sermone et fide. et sp̄s uita edoctus sit. **Q**uod non habeant ep̄i quos nec et̄s. nec p̄ p̄tis elegit. nec ep̄ unciates ep̄i consecrariunt. xii.

Nulla ratio finit ut in ep̄os habeant. qui nec acti sunt. electi. nec ap le bity expectati. nec acōp uincialib; ep̄is cum metropolitani iudicio consecrati. Vnde cum soepe questio de male ac coepto honore nascatur. quis ambigat nequaquā et ab istis esse tribuendum. qd̄ non doceatur fuisse collatū. Si q̄ aut di ab istis pseudo ep̄is in eis ecclis ordinatisunt. Que ad proprios ep̄os p̄tinebant. et ordinatio eorū cum consensu et iudicio presidentū facta ē potestata habere. ita ut in ipsi ecclis p̄sauerent. Alii aut uanaba benda ē consecratio. qui a nec loco fundata ē nec auctoritate munita. **Q**uod nullus ordinari ep̄s debeat nisi ex conuentione. xii.

Nullus ē ordinandus ep̄s. nisi conuo catis dñs et parro. et hianis et in unū consentientib;. **D**e illis q̄ accipiunt

Capitulum cimo.

Exclafriano cap̄. xxi.

Exclafriano cap̄. xxi.

regum: ecclesiarum: et cunctos factu
superbia: p[er]pendunt cap[itu]l[um] xiiii.

Quidam assumpta aecc[lesi]a &
reby diuini eleuantur. et cunctos
fastu superbie parui pendunt.
Hic canes magis quam principes no-
minantur. **De illis ep[iscop]is qui superbie
inapunt. cap[itu]l[um] xiiii.**

Humilis debet esse ep[iscop]i gradus eni
mansuetudinis accipit non su-
perbie. Paulus dicit. Decet
huiusmodi hominem mansuetum esse
non elatum non superbum. **De or-
dinatione ep[iscop]i. a[post]olica auctorita-
te acunctis c[on]prouincialib[us] fieri
debeant. cap[itu]l[um] xv.**

Ordinationes ep[iscop]o[rum] auctorita-
te a[post]olica ab o[mn]ib[us] qui in eadem
sunt p[ro]uincia sunt celebrande.
Qui simul conuenientes scruti-
nium diligenter agunt ieiunium que
conuenientib[us] precib[us] celebrent. et
manus cum s[an]c[t]o euangelio que predica-
turi sunt imponentes d[omi]nica die hora
tertia orantes sacra q[ue] unctio[n]e ex-
plo p[ro]ph[et]arum et regum capita eor[um]
more ap[ost]olorum et moysi unguentem
quia om[n]is s[an]ctificatio in s[an]c[t]o s[an]c[t]o cuius
uirtus inuisibilis s[an]c[t]o e[st] carismate p[er]
mulgata. Hoc ritu sollempne ce-
lebrent ordinationem. **Q**ui om[n]es
simul conuenire minime potuerint
a sensu tamen suis precib[us] et scriptis
prebeant. ut ab ipsa ordinatione a-
nimo non desint. Porro et hiero-
solimitar[um] primus archiep[iscop]us beatus
iacob[us] qui iustus dicebatur. et scdm
regum ne d[omi]ni nuncupatus e[st] fr[ater] ap[ost]olico
iacobo. et ioh[ann]e ap[ost]olis e[st] ordinatus suc-
cessorib[us] uidelicet dantes forma
eorum ut minus qua[m] a[post]ol[ic]is ep[iscop]is re-
liquis que o[mn]ib[us] a sensu prebeant
nullatenus ordinetur. et cu[m] comu-
nitate ordinatio celebretur.

Nec laicus fiat ep[iscop]us ante xxx annos
et ante anni conuersionem. xvi.

Excl[us]ione
cap[itu]l[um] xvi

Ep[iscop]us uero ut p[ro]brum honorem
ul nullus laicus ante anni con-
uersionem. Et ante xxx annos acci-
piant. **De laicis non temere facien-
di ep[iscop]i. cap[itu]l[um] xvii.**

Excl[us]ione
cap[itu]l[um] xviii

Osius ep[iscop]i dicit. Et hoc necessarium
arbitror ut diligentissime trac-
tetis si forte aut diues aut scolastic[us]
de foro aut ex administratione ep[iscop]i
fuerit postulat[us] ut non prius ordi-
netur. nisi ante lectoris munere. et
officio diaconi aut p[ro]brum fuerit p[ro]f[un]ct[us].
Et ita p[er] singulos gradus si dignus
fuerit ascendit ad culm[en] ep[iscop]atus. Pot[er]it
enim p[ro]bas p[ro]mouones q[ue] habebunt. ut q[ue]
p[ro]lixu[m] tempus p[ro]bari. qua fide sit.
qua modestia. qua grauitate. & ue-
recundia. Et si dignus fuerit p[ro]bat[us].
diuino sacerdotio illustretur. Quia
conueniens non e[st] nec ratio t[er] disciplina
patitur. ut temere eleu[er]it ordinetur.
aut ep[iscop]us aut p[ro]brum. aut diaconus. quine
ophit[us] e[st] maxime cum et magister
gentium beatus ap[ost]ol[us]. ne hoc fieret de-
nuntiasset. & prohibuisse uidetur.
sed hi quor[um] p[ro]longu[m] tempus exami-
nata sit uita & merita fuerint c[on]p[ro]-
bata. **Q**ui per gradus ecclesiasticos
ad ep[iscop]atus debeat officiu[m] puenire. xviii.

De ordo
cap[itu]l[um] xix

Ordinator uero quosdam fr[ater]
kemi. ep[iscop]i qui nullis ecclesiasticis
ordinib[us] ad tante dignitatis fasti-
gium fuerint instituti. contra pa-
tr[is] decreta huius usurpatione. qui
se habet recognoscere fecisse didicim[us].
cum ep[iscop]atu h[uius] gradib[us] quib[us] frequen-
tissime cautus e[st] debeat peruenire.
ut minorib[us] in uicinis officiis ad maiora
firmentur. Debet enim ante esse disci-
pulus. quisquis doctor esse desiderat.
ut possit docere quod didicit. Om[n]is
uic[us] institutio hac ad id q[ue] tendit
seruatione confirmat. Qui minime
litteris opam dederit. preceptor
esse non potest litterarum. Qui p[er] sin-
gula stipendia creuit. ad meritum

stipendii ordinem non potest perue-
nire. Solum sacerdotium in ista
rogo uilius e[st] q[ue]d facilius tribuitur
cum difficilius impleatur. **U**t

Ut lucra communem non accipiat qui
ambitione ep[iscop]atum accipere. xviii.

Excl[us]ione
cap[itu]l[um] xix

Osius ep[iscop]i dicit. Et si am[er]italis aliq[ui]
exciterit temerarius. ut fortassis
talem excusatione afferens a seuer[us]
q[ue]d litteras p[ro]p[ri]e accepit cum mani-
festu[m] sit potius se plures premio &
mercede corrumpi eorum qui sinceram
fidem non habent ut clamarent in
aecc[lesi]a. et ipsum petere uiderent
ep[iscop]um omnino has fraudes d[omi]nandi
esse arbitror ita ut nec laici in finem
communem talis accipiat. Si uobis
om[n]ib[us] placet statuere. Synodus si placet.

Qui ep[iscop]us esse non possit qui nesciente
metropolitano consecratus fuerit.

Excl[us]ione
cap[itu]l[um] xx

Illud aut ante omnia claret. **xx.**
q[ue]d e[st] qui sine conscientia metropo-
litani constitutus fuerit ep[iscop]us iuxta
mag[ist]ra[m] synodum esse ep[iscop]um non debet.
Ne ep[iscop]i p[ro]sumo ac ab heresim regi-
minis locum optineant. xxi.

Excl[us]ione
cap[itu]l[um] xxi

Cauendum e[st] summopere preca-
uendum ac p[ro]curate xp[ist]i san-
guinis inter dicendum ep[iscop]i &
regib[us] & om[n]ib[us] sublimiorib[us] potesta-
tib[us] atq[ue] cunctis fauorib[us] & electo-
rib[us] quor[um]cumq[ue] atq[ue] consensu
seu ordinato[rum] in gradu ecclesiastico
ut nemo p[ro]symoniac[us] heresim regimi-
nis locum optineat quacumq[ue] facti-
one calliditate p[ro]missione seu com-
ditatis aut donatione per se aut pe-
missam p[ro]sona cum sp[irit]u s[an]c[t]o in cetera
documenta per hos dicit gregori[us]. Cur
non uidetur cur non p[ro]penditur. quia
benedictio illi in maledictione con-
uertitur. quia ad hoc ut fiat heretic[us]
ordinat[us] et t[ame]m quisquis contra hunc
symoniac[us] et neophit[us] heresim
uehement[er] officii sui consideratione
non arserit. cum symone mago se no[n]

Excl[us]ione
cap[itu]l[um] xxii

dubitet habere portionem qui prius
comisit hoc piaculare flagitium. et
alibi quisquis hoc pretio studet ac-
cipere. sacerdos non e[st]. sed dicitan-
tibus tum modo man[us] concupiscit.
et u[er]o alibi. Dolens inquit dico. ge-
neris mens demerito. quia sacerdotium
quod apud uos in[ter] cecidit foris diuisa-
re non poterit. **De his qui pretio
sacra mercatis sunt dignitate. xxii cap[itu]l[um].**

Quos constituit indignos
meritis sacram[ent]os esse
pretio dignitate con-
iunctos oportet arceri. quia dante
part[em] accipientem dampnatio symoni
quam sacra electio testatur inuoluit.
De eadem re. xxiii.

Hoc itaq[ue] ad priora coniungimus.
ne benedictio p[ro] in possessione man[us]
que ad d[omi]n[u]m e[st] creditur. pretio c[on]paretur
qui a[n]t[er] non sp[irit]u s[an]c[t]o uolens pretio
mercari ap[ost]oli petri fuit detestatione
perausus. **Ex eadem re.**

Siquis ep[iscop]us aut p[ro]brum aut abbas per
poecumiam hanc optinuerit di-
gnitatem. deiciatur ipse et ordinator
eius et a e[st] comunione s[an]c[t]i modis o[mn]ib[us]
absadatur. et sit anathema sicut symon
magus ap[ost]olico. **RE. DE HOC IN CAP[ITU]L[O]
CXXII & CXXIII ISTIUS LIBRI.**

Qui non oporteat ordinationes ep[iscop]o[rum]
diuidi. **xxiii.**

Quam uide[m] metropolitanor[um]
quantu[m] c[on]perimus neglig[er]e
commisso sibi greges et ordinatione
ep[iscop]o[rum] facere differunt. placuit s[an]c[t]e
synodo in q[ua] tres m[en]ses ordinationes
ep[iscop]o[rum] celebrari nisi forte necessitas
in excusabilis p[re]parare tempus dila-
tionis extendi. **Q**ui si hoc minime
fecerit correptioni ecclesiastice sub-
iacebit. **U**t ut p[ro]tamen ut reddat
eccl[esi]e uduate. penes economu[m] euide[m]
eccl[esi]e integri reseruentur.
**De ordinationib[us] ep[iscop]o[rum] diu minime
differendis. xxv.**

Quoniam quidam metropolitanorum fide suam secundum priscam consuetudinem scilicet sedi apostolice expositione detractantes. usum pallii neque expectant neque percipiunt. Ne hoc episcoporum communitatis iudicium. ecclesie non sine periculo pertulatur. placuit ut quisquis metropolitanus. ultra tres menses consecrationis sue. ad fidem suam exponendam palliumque suscipiendum ad apostolicam sedem non miserit. commissis sibi careat dignitate. sique licentia metropolitanis alius post sedam. et tertiam commotione iudicatis. ecclesie cum consilio romani pontificis ordinando episcopum subuenire. Si uero consecrandi episcopi negligentia puenierit. ut ultra tres menses ecclesia iudicata consistat cum communi prouentur. quousque aut loco cedat. aut se consecrandus prebere non differat. Quod si ultra quinque menses per suam negligentiam retinuerit iudicata ecclesia. neque ibi neque aliquid consecrationis donum percipiat. in metropolitano sui iudicio cedat.

Quando quis debet a uicinis prouinciae episcopis ordinari. xxvi.

O si uis episcopus dicit. Si contingeret in una prouincia iniquissimi fuerint episcopi. ceteris necessariis rebus occupatis extra prouinciam unum forte remanere episcopum et propter conuenientiam episcopi uicinis prouinciae debent illum prius conuenire episcopum qui in ea prouincia moratur et ostendere quod propter peccatum sibi rectorem et hoc iustum esse. ut ipsi ueniant et cum ipso ordinent episcopum. Quod si conuentus lateris tacuerit. et dissimulauerit. nichilque rescripserit. factis faciendum esse propter ueniam ex uicinis prouincia episcopi. et ordinent episcopum. **Ut episcopi non consecrentur sine tribus episcopis. xvii.**

N ullus episcopus sine metropolitani prouincie. nec episcopum metropolitanum

*Ex epistola
pp. ad h. p. gal.
lib. i. c. lxxviii.*

sine tribus episcopis comprouincialibus presumat episcopum ordinare. ita ut alii comprouinciales episcopis ammonentur. ut se suo responso consensisse significant. Quod si uicini patres aliqua fuerit dubitatio. maiori modo metropolitanus in electione consentiat. **Ut episcopi non minus quam a tribus ordinentur et si fieri possit archiepiscopus ab omnibus comprouincialibus. xxxviii.**

D e ordinacionibus episcoporum super quibus nos consulere uolueritis olim athenis in scriptis in spiritu predecessorum aneclota quedam iam decreta reperimus. Scimus enim beatissimum iacobum qui dicebatur iustus. etiam secundum carnem frater domini nuncupatus est. a petro iacobo et iohanne apostolis hierosolymis episcopum esse ordinatum. Si autem non minus quam a tribus apostolis tantus uir fuit ordinatus. patet profecto eorum formam instituentem domino tradidisse. non minus quam a tribus episcopis episcopum ordinare debere. Sed crescente numero episcoporum nisi interuenit necessitas. debent etiam plures augeri. Si autem episcopus obierit et alius ordinandus archiepiscopus fuerit. omnes eiusdem prouinciae episcopi ad sedem metropolitanam ueniant. ut ab omnibus ipse eligatur et ordinetur. Oportet autem ut ipse qui illis omnibus praesente debet. ab omnibus illis eligatur et ordinetur. Reliqui uero comprouinciales episcopi. si necesse fuerit ceteris consentant. a tribus uisus archiepiscopi consecrari possit episcopus. Sed melius subsecum omnibus eum qui dignus est elegerit et uicini pariter consecrauerint pontificem. Et licet istud necessitate cogente concesserit. illud autem quod de archiepiscopi consecratione preceptum atque predictum est. id ut omnes suffraganei eum ordinent. nullatenus immutari licet quia qui illis praesente ab omnibus episcopis quibus praesente debet constitui. Si autem presumptum fuerit. uicini carere non dubium est. quia uirtus erit eius. secus acta ordinatio. **De episcopo qui uisus**

sine sua uoluntate episcopum ordinare. xxviii.

Siquis esset intutus ad normam ecclesiasticae discipline. ut siquid apud te sacerdotalis modestie teneretur numquid plebiles perpetrarentur excessus. Neque si nullo te patrum regularum poterat continere precepto. saltem scememorie predecessoribus tui fueras reuocandis exemplo. quicum faciendo probrum minus deliquisset intutus. senserat tamen dignum praesertim usurpatione iudicium. Vbi ista didicisti que in fratre et coepiscopo nostro gregorium non electione sed inuidia perpetrasti. Quem in excusabilem uolentia pertrahere ad te passus es atque uexari. ut ei honore tantum non panis tranquillitate sed praesertim sicut dicendum est irrogares. Neque enim tibi a potuissent fieri sanitate consilio. Nolumus exaggerare quod gestum est. nec cogamur iudicare quod dignum est. Nam prouinciale meretur amittere. qui permissa sibi abitur potestate. **De abiectioe eius que duo presumpserint ordinari episcopi. xxx.**

De abiectioe eius que duo presumpserint ordinari episcopi. in nris prouinciis placuit de presumptoribus ut sicubi contingerit duo episcopos tertium consecrare et ipse et auctores dampnabuntur. quo cautius ea que sunt antiquitus statuta seruentur.

De non ordinandis episcopis prouinciae et modicas ciuitates. xxxi.

Licentia uero danda non est ordinandi episcopum aut in uico aliquo aut in modica ciuitate. cui sufficit unus presbiter. quia non est necesse ibi fieri episcopum ne uelut nomen episcopi et auctoritas. Non debent illi ex alia prouincia inuitati facere episcopum. nisi aut in his ciuitatibus que episcopos habuerunt aut si qua talis aut tam propter locum et ciuitatem. que mereatur habere episcopum. Si omnibus placet.

*Capitulum
lxxviii.*

Synodus respondit placet. **De eadem re. xxxii.** Illud sane quod ad sacerdotalem pertinet dignitatem. inter omnia uolumus praeconum statuta seruari ut non in quibuslibet locis. neque quibuscumque castellis. et ubi antea non fuerunt episcopi consecrentur. Cum ubi minores sunt plebes. minoresque conuentus presbiterorum cura sufficiat. Et praesertim gubernacula non nisi maioribus populis et frequentioribus ciuitatibus oporteat praesidere neque de sanctorum patrum diuinitus inspirata decreta ueterum in culis et possessionibus ut obscuris et solitariis municipis tribuatur sacerdotale fastigium. et honor cui debent excellentiora comitti ipse sui numerositate ualescat.

De quibusdam rege galloꝝ quod contra canones in quadam uiculi episcopum fecerat.

Maioribus institutionibus quod a sancto patre decreta conuelleret. quid aliud est quam uinculum societatis christi abrumperet. et usurpare preceptiois licentia statum ecclesie dissipare. Prosequente igitur uenerabili et sanctissimo uiro fratre nostro stephano emeritensis sedis episcopo. res nobis noue presumptionis usurpatione sese in uita tractanda tanto communionis nostre iudicio conuelliendi. quanto et prauitatis nostre noscitur ausu perpetrata. Dixit enim uiolentia principali se impulsus fuisse ut in monasterio uillule in qua uenerabile corpus sanctissimi pigmenti confessoris debitum quiescat honore. noua episcopalis honoris ordinatione efficeret. Et tunc ex indiscreto et facili modo assensu in uisus uiculi praecipuis uisionibus parent. noua et inuisa illis pontificali sedis prelectione indixit ubi canonica constitutio id fieri omnimoda claratione refellit. Praedictus ille uir prostratus humo medicamine nostri precepti. et sibi dari ueniam petit. et qui potissimum fieri oporteat de persona eius.

Ex c. lxxviii.

Ex c. lxxviii.

qui illicordinatus fuerat m̄ihori
sententia decerni poposcat. Sed q̄
ueracit̄ immo comuniū noueramur
predictū principem consilio leuitati.
agente. non solum precepisse ut in
predicto loco aliquis ep̄s fieret. sed
etiam ita eum obstinationibz defuisse
ut in suburbio toletano in eccl̄a p̄to
riensi sc̄orum petri & pauli ep̄m or
dinaret. nec non & in alius uicibz uul
lulis similē faceret. idō p̄tā insolentia
huiusmodi exstirpationis licentia.
quicquid de hac re habere canonū in
stituta. in mediū prefert̄i precepimus.
Tunc haec ordine constituta plectast̄.
In primis exempla pauli ubi uito disci
pulo. ut ep̄os p̄ciuitatē constituere
debere precepit. In t̄ ex concilio nicēto
titulo octaua. ubi in t̄ cetā precapitur.
ut in ciuitate una non uideant̄ duo ep̄i
esse. In t̄ ex cl̄ laodicensi. titulo viii.
ubi dicit̄ non oportet in uicibz uul
lulis ep̄os ordinari & cetā. In t̄ ex cl̄ africe.
secdo titulo. ubi felix ep̄o solensitan̄
dixit. Actā sibi hoc placet & sc̄itati ur̄e
in sumo ut dioceses que nūquā ep̄os
habuer̄ non habeant diocesisq̄ aliquā
habuerit. habeat proprium. Sed m̄ aut̄
hanc p̄secutionē sc̄itati ur̄e est est
mare qd̄ fieri debeant. Ḡ negletus ep̄s
dixit. Si placet insinuat̄io patris et
coep̄i m̄i felix ab oibz confirmetur.
Ab uniuersis ep̄is dictum ē. Placet. In t̄
ex concilio africe tertio. titulo secdo
ubi dicit̄. ut non accipiat̄ alterū ep̄m
plebsq̄ in diocesi semp̄ subiacuit. Si pi
genius enī ep̄s inter cetā sic dixit. Nō
debere rectore accipere eā plebemq̄
in diocesi semp̄ subiacuit. nec unquā
ppriū ep̄m habuit. Quap̄t̄ sumiūso
sc̄issimo cetā placet. hoc qd̄ prefatus
sum confirmetur. Aurelius ep̄s dixit.
Fr̄is et consacerdotis n̄i p̄secutioni n̄
obis̄to. sed haec me fecisse. et factus
ēē p̄fecor. In t̄ ex cl̄ sardicensi ubi in t̄
cetā precapitur. licentia danda passim

nonē. Si enī subito aut uicibz aliq̄
aut modica ciuitas cuius sit̄ ē unus
p̄b̄r uoluerit sibi ep̄m ordinari. ad
hoc ut uilescat nomen ep̄i et aucto
ritas. non debent illi ex alia p̄uincia
inmutata facere ep̄m in quibz locis
antea non fuit. item de sententia
eorum quibz huiusmodi ordinationes
faciunt. ut de his qui contra haec ca
nonum instituta ordinantur. Ex
cl̄ taurino titulo ubi dicit̄. Gestor
quoq̄ seriem conscribi placuit ad
perpetem disciplinā. qd̄ circa octa
bium. uersionē remigū. ad trepe
ep̄m synodis sc̄a decreuit. Quin
usurpatione quandā de ordine sa
cerdotū ad inuidiā uocabantur.
Qd̄ ita his uideatur indultum ut
de cetero hac auctoritate cōmo
niti in d̄ uil usurpare conētur. Si qd̄
se ab hac causa tali excusatione defen
derunt qua dicerent prius se non cō
uenit̄os. p̄inde uideant̄ synodis
sc̄a. ut si quis ex hoc fecerit contra in
stituta maiorū. sc̄at̄ his qui ordinatus
fuerit sacerdotis se honore priuandū.
et ille qui ordinauerit auctoritatē se
mordinationibz t̄ in concilio minime
retenturum. Nō solum aut̄ circa
memoratū ep̄m haec sententia preui
lebit sed et circa om̄s simili errore de
ceptos qui ordinationes huiusmodi
perpetarunt. In siḡtis fortissimus
regulis effectum. p̄u operis apponēt̄
in cōmuni definitione eligimus. ut
in loco uillule supradicte aquis. de in
ceptis sedes ep̄alis non remaneat. neq̄
ep̄s illic ultra constituendus existat.
h̄ic tamen conuulduis qui contra maio
rum decreta illic uidetur institutus
fuisse ep̄s. nulla canonū erit ad con
demnationē sui sententia uel ascēd̄
quia non ambitione sed p̄ncipis in
pulsione constitit ordinatus. et idō
hoc illi remediū humanitatis conce
dimus. ut in sedem aliā decidētis

Ex cl̄ africe
titulo viii.

Ex cl̄ laodicensi
titulo xii.

Ex cl̄ athenis
titulo xii.

cuiuslibz ep̄i transducatur. et predict̄
locus sub monastica demcept̄ institu
tione mansurus non ep̄ali ultra priu
legio fretus. sed sub abbat̄is regimini
sicut huc usq̄ fuit. erit modus om̄ibz
mancipandus. In am de cetero generale
ponentes. edictum. si quis contra haec
canonum interdicta uenire conatus
fuerit. ut in locis illis ep̄m eligat fieri.
ubi ep̄s numquā fuit. anathema in con
spectu om̄ipotētis d̄i incurrat. et in
sup̄tam ordinator quā ordinatus
gradum sui ordinis p̄dat. qui non
solū antiquorū p̄terum decreta. sed
ap̄tica ausus ē conuellerē instituta.

**Ut plebs que numquā habuit ep̄m
nisi ex consensu habeat. cap. xxxiii.**

Placuit & illud ut plebs que num
quā habuer̄ p̄ prios ep̄os nisi ex cōple
nario unius cuius p̄uincie & primatus
atq̄ consensu ad cuius dioc̄ sim
eadem eccl̄a p̄tinebat decretū fuerit
minime accipiant. **Ut nequaquam
duos metropolitanos ep̄os p̄uincie
diuidatur. xxxv.**

Peruenit ad nos qd̄ quidam p̄t̄ eccl̄as
tica instituta facientes. conuolant̄
ad potestates. & p̄ pragmat̄icā formā
in duo unā p̄uinciam diuiserunt.
ita ut ex hoc facto duo metropolita
ni esse uideantur in una p̄uincia.
Statuit sc̄a synodus dereliquo nichil
ab ep̄is tale temptari. alioquin qui
hoc aduersus fuerit ammissione grad̄
p̄ priis subiacēbit. Quicumq̄ ciuita
tes litteris imperialibz metropoli
tani nominis honore subnixae sunt.
h̄onore tantū modo p̄fruat̄ur & q̄
eccl̄am eius gubernat ep̄s saluus
saluē ueris metropolis p̄uilegiis sui.
**De illis ep̄is qui non sunt recepti
abilis ad quos sunt ordinati ut
denominati. xxxvi.**

Siquis ep̄i ordinati sunt nec
recepti ab illa paroecia in
qua fuerint denominati. uolu

Ex cl̄ amonaco
titulo xxi.

Ex cl̄ arela
titulo cap. i.

Ex cl̄ antiochie
titulo cap. x.

Ex cl̄ athenis
titulo cap. x.

erintq̄ alias occupare paroecias
et uim presulibz earū inferre sedi
tiones aduersus eos excitando os.
ab eis placuit. Qd̄ si uoluerint in
presbiterii ordine ubi prius fuerant
ut p̄bri residere. non abiciantur p̄ p̄a
dignitate. Si aut̄ seductiones como
uerit̄ ibidem constitutis ep̄is. p̄bri
quoq̄ honor talibz auferatur. fiantq̄
cl̄ampnatione notabiles. **De ep̄o
qui eccl̄am ad quam ordinatus ē
adire neglexerit. cap. xxxvii.**

Siquis ep̄s p̄ manus impositionem
ep̄at̄m accepit & sibi cōmissū
ministerium subire neglexerit. nec
ad quicquid ire ad eccl̄am sibi cō
missam. hunc oportet cōmunionē
priuari. donec suscepit coact̄
officio. aut certe deo aliqd̄ integra
decreuerit eiusdem p̄uincie synod̄
sacerdotum. **De ep̄o qui non su
sceperit officium sibi cōmissum. xxxviii.**

Siquis ep̄s non suscepit officium
sibi cōmissū hic cōmunionē priuet̄
quo ad usq̄ consentit̄ obediēt̄ie
se comodans. Si uero prexerit nome
coceptus fuerit non p̄ sua sententia sed
p̄ malitia p̄p̄ti. ipse quidē maneat
ep̄s et uero ciuitatis cōmunionē p̄uenit̄.
q̄ erudiendus in obediētes p̄p̄tis
non fuerint. **De ep̄o uacantē qui
eccl̄am uacantē inuasit. cap. xxxviiii.**

Siquis ep̄s uacans in eccl̄am non ha
bentem ep̄m subripiens p̄p̄tos sine
concilio integri ordinis intruerit. etiā
si p̄p̄tis quē seduxit desideret illum.
Alienū eū ab eccl̄a esse oportet.
Integrū aut̄ & p̄fectū conciliū dicim̄.
illud. cui metropolitani ep̄i int̄fu
erit. **De ep̄o quē ordinatus ad eccl̄
denā & non ē receptus. lx.**

Siquis ordinatus p̄ contentione p̄p̄ti.
aut p̄ aliqua ratione & non p̄ sua
culpa in paroecia quē fuerit data
recepti non fuerit. hunc oportet ho
norē sacerdoti tantū modo contingere.

ita ut de rebus ecclesie in qua conuenit sibi nichil presumat. Sustineat autem quicquid de eo secundum concilium iudicauerit. **De his qui mouentur ad episcopatum et non recipiunt. xli.**

Siquis episcopus ordinatur ad parochiam minime cui electus accesserit. non suo iure sed quod eum aut populus ueteri aut propter aliam causam non tamen eius iure per peccatum hinc et honoris sit et in ministerio participandum modo nichil molestus ecclesie rebus assistat ubi ministrare cognoscitur. Quae etiam obseruare conuenit quicquid synodis perfecta prouinciae iudicando decreuerit.

Quae auctoritas congregandi synodorum apostolice sedis commissae sit priuata potestate. xlii.

Synodorum uero congregandarum auctoritas apostolice sedis priuata commissae potestate. nec ullas synodum generalem tamen esse legimus quae non fuerit auctoritate congregata ut supra. Haec auctoritas testatur canonica. haec historia ecclesiastica roborat. haec sancti patres confirmant. **Quibus conueniunt episcopi singulis annis fieri debent. xliii.**

De concilio autem episcopalis non aliud indicimus. quam sancti patres salubriter ordinauerunt ut scilicet bini conueniant annos singulos habeantur. In quibus de omnibus querelis quae inter diuersos ecclesie ordines nascuntur iudicentur. Ac si forte inter ipsos appresunt de maioribus quae ab his peccatis nascuntur que prouinciali neque examine definiti. fraternitate tua detotius negotii qualitate metropolitanus curabit instruere ut si coram positus partibus ne cui fuerit reposita iudicio ad maiorem cognitionem quicquid illud est transferatur. **De synodis quot tempore sint habende. xliiiii.**

Propter utilitates ecclesiasticas et absolu-

tionen earum rerum que dubitatione controuersa que recipiunt. optime placuit. ut per singulas quasque prouincias bis in anno episcoporum concilia celebrentur. Semel quidem post tertiam septimanam festi paschalis. ita ut in quarta septimana que consequitur. idem die pentecosten conueniat synodus. metropolitanus conprovinciales episcopos amonente. Sed et uero synodis fiat. id octiduum id xv. diem mensis october. que per berython greci nominant. In ipsis autem conciliis assint presbiteri et diaconi. et omnes quise lesos existimant. et synodi experiantur examen. Nullis uero liceat celebrare apud se concilia. praeter eos quibus metropolitana iurauidentur esse commissae. **De synodis congreganda. xlv.**

Per actis omnibus que ad correptionem nostri ordinis in hoc concilio promulgata sunt. placuit definire ut anni anno ad pagendam celebritatem concilii. in metropolitana sede tempore quo principis et metropolitani electio definerit. deuotius semper ammorum studiis conferamus. nec quibuslibet requisitis occasionibus desertamus. sed in preparato die quo indictum fuerit adunatis in metropolitana sede omnibus prouinciae pontificibus. concilium deo praesule celebretur. Quisquis autem episcoporum excoepo in euuabili causa ut necessitate depagendo se concilio absentauerit per unius anni spatium. erit in communionem preterendum. Quod si deinceps absque celebratione concilii. anni unius metas transferit. omnium in communionem pontificum eiusdem prouinciae sententiam obnoxius retinebit. id est ut si nulla sibi impediente principis potestates uel infirmitate aut in euuabili causa se solus proprie uoluntatis libitum se se ad celebrandum concilium non collegerit.

Fratres quod de restituti episcopi per romanum pontificem. xlvii.

Fratres quod de restituti episcopi per romanum pontificem. xlvii. timore terreno in iuste damnatis scitote anobis huiusmodi esse restitutos. quibus ex auctoritate sancti petri auctoritate omnia que eis ablata sunt in tegeterrime reddi precipimus. si uultis et uos et principes uiri. a collegio nostro et membris ecclesie inuitate aut in euuabili causa sed solius proprie uoluntatis habitu se se ad celebrandum concilium non collegerit. **De archiepiscopo qui pro pacis ultra biennium sinodum ad nuntiare neglexerit. xlviii.**

Quo d si intra biennium diuinitus tem porum tranquillitate concessa. amonitis et prouincialibus. ametro politano synodo indicta non fuerit et metropolitano ipse. puocationes caruerit anno integro missa facere non presumat. Quo d si et uocati et non corporali infirmitate detenti ad esse sua abusione despexerint simili sententia subiacentur. **De episcopis ad synodum uocatis ut uenire non contempnant. xlviiii.**

Quo d non oporteat episcopos uocatos omnino contempnere. sed prius ire et docere uel discere ea que ad correptionem ecclesie. uel aliquam prouinciam pertinet. Si ipsi uero qui contempserit accusabit nisi forte per egritudine digne ire non possit.

Quales episcopi ametro politano sint fratribus dirigende. xlviiii.

Episcopi tales per frater ametro politano sunt dirigende. ut non solum de cathedralibus. ecclesie presbiteris uerum etiam de dioecesanis ad concilium tranant. et aliquos de filiis ecclesie secularium secum adducere. studeant. **De eadem. xlviiii.**

Si metropolitano episcopo ad conprovinciales episcopos episcopos direxerit in quibus eos aut ordinationem alicuius fratris aut a synodo uocatur. post postis omnibus excepta graui infirmitate corporis

aut preceptione regia ad constituta diem ad esse non differant. Quod si defuerit sicut presca canonum pro coepit auctoritas usque ad proxima synodum caritate firmi et ecclesie comunione priuent.

De episcopo qui synodo ad esse neglexerit. t.

Siquis autem episcoporum synodo ad esse neglexerit. aut coetu firmi ante quam concilium dissoluatur et crediderit dissoluedum. alienum se a firmi comunione cognoscat. nec eum recipiat. nisi in sequenti synodo fuerit absolutus. **De episcopo qui per egritudine digne ad synodum uenire non potuerit. li.**

Quo d si egrotans fuerit. episcopus aut alius eum grauis necessitas ad auerit. per se legatum ad synodum mittat susceptur salua fidei ueritate que qui synodus stauerit. **De episcopis ad synodum uocatis et uenire et missos suos mittere de dignantibus. li.**

Placuit sepe synodo episcopos quocumque de saxonia ad sanctum concilium non uenerit. nec secundum canones sacros missos suos uel uicarios non miserit. graui in egritudine ne oburgare et pro culpa in obediencia in egritudine. Unde ut eos frater caritate ad concilium concilium inuitam et uocam. Quo d si hoc quod non optinuit. pro m. b. uero dixerit et uenire noluerit. iustaque ratione in obediencia sua deactauerit apostolice auctoritate interdicat ei per egritudine sancti petri papa missus. unum cum se a synodo missus celebrare. quo usque romam ueniant et coram populo et sancta ecclesia digna reddiderint rationem. **Concilium uniuersale non nisi necessitate faciendum. lii.**

Placuit ut non sint ultra fatigandis fratribus uniuersalis necessitas. sed quotiens exegerint causae communes id est si in africa unde cumque ad hanc sedem de hac re date littere fuerint. congreganda esse synodum in ea prouincia ubi oportunitas praeserit.

Causae autem que communes sunt suis
prouincis iudicentur. *Ut episcopi posterius
res se prioribus suis non preferant. lviij.*

Episcopi uero per singulas prouincias obseruent
ne priores superioribus preferant necesse
in consiliis nisi quantum ad propria perti-
net parochialis aliquid agant. Sed
omnes de communibus eorum causis consensu
sententiam preferant et determinent quoniam
aliter acceperunt nullas habebunt nec eccle-
siasticas reputabunt. *Ut episcopi sui ordinis
tempore obseruent aliter alii honore prebent.*

Item placuit ut conseruato metropolitano
a episcopo principatus ceteris episcopis secundum
sua ordinis tempore alius alii seculi deesse-
ret locum. *De episcoporum ordine ut quod postea
non ordinari possint se non audeant ante
Valentianum episcopi dixit.*

Valentianus episcopus dixit.
Si mutetur bonum penitentiae uisus profectus
ea que pro tempore in ecclesia cartaginensi
gesta sunt et sub scriptis firmata
daruert. etiam hoc nos seruaturus esse pro-
fitemur. Sed illud sciam in uoluntate sepe per-
mansisse ecclesiasticam disciplinam. ita ut
nullus firmis prioribus suis se aliquando
auderet ante ponere. sed officium cari-
tatis id sepe exhibitu est prioribus quod
ab insequentibus gratiam sepe acciperetur.

Sed de rebus dubiis in concilio episcoporum
emergentibus. *De rebus dubiis in concilio episcoporum emergentibus.*
uincit episcopus eiusdem concilio dubitatione
emersit de ecclesiastico iure uel de
aliis negotiis primus metropolitano eorum
cum aliis quibusdam in concilio considerans re-
iudicet et si non acquiescat utraque pars iu-
dicatis tunc primus regionis inter ipsos au-
diat et quod ecclesiasticis canonibus et
legibus nostris consentaneum sit hoc defini-
at et nulla pars ualeat calculo eius
contradicere. *Ut episcopi in synodo resi-*

*dentis que ad emendationem uitae per-
tineant primum emendent. lviij.*

In primis placuit ut quotiens secundum
statuta patrum sancta synodus congregatur
nullus episcoporum aliquam prius causam sug-
gere audeat quam ea que ad emen-
dationem uitae ad seueritatem regule

ad animae remedia pertinet suauiter.
*Demetrio politano sicut prouinciales episcopi
in sua audire distulerunt. lviij.*

De metropolitano a quo cumque
prouinciali episcopo bis fuerit in causa pro-
pria appellatus et eum audire distule-
rit in proxima synodo negotium sui
habeat licentiam excipendi et quic-
quid propter iustitiam a compromissum
causis suis fuerit statutum debet custo-
diri. *Ut episcopi iusta iudicia sepe iudicent.*

Vicarius episcopi et iudices discernant
iudicia quia sunt quedam iudicia ui-
dicanda modo quedam iudicio dei
reseruanda. Scriptum est. Nolite iudi-
care ante tempus quo ad usque ueniat
dominus qui et illuminabit abscandita
tenebrarum et manifestabit consilia
cordium et tunc laus erit unicuique
a deo et illud memores sint. In quo
iudicio iudicaueritis iudicabimini et
uos. *Ut canonum statuta ab omnibus iure
custodiantur et nullus ea suo sensu iudi-
care presumat. lxi.*

Canonum statuta sine preiudicio ab
omnibus custodiantur uel in iudiciis
ecclesiasticis suo sensu sed eorum
auctoritate ducatur. In exponendis
etiam uel predicandis diuinis scrip-
turis sanctorum catholicorum patrum
et probatis sanctorum sensum quisque
sequatur. In quorum scriptis beatus
dicit hieronymus. fidei ueritas non ua-
cillet. *Desideratus episcopus. lxiij.*

Dissidentes episcopos si non timore di-
reconciliet. *De infatigatione metropoli-
tano et statuta de episcopis archiepiscopis
clericis qui leduntur a metropolitano
lxiiij.*

Si autem aliquis metropolitano sum
in flatu fuerit et sine compromissum
causam omnium presentia uel con-
silio episcoporum alias causas agere nisi
eas tantum que ad propriam suam
pertinent parochiam ut eos gra-
uare noluerit ab omnibus districte

corrigatur ne tali deminceps presumere
audeat. Si uero incorrigibilis eiusque
inobediens apparuerit ad hanc ap-
tici sedem cui omne episcoporum
iudicia terminare precepta sunt
eius contumacia referantur ut iun-
dicta de eo fiat ut ceteri timorem
habeant. Si autem propter nimiam lon-
guitatem aut temporis incommo-
ditate uel itineris asperitatem grauet ad
hanc sedem eius causam deferre. fuerit
tunc ad eius primatem eius causa deesse-
ratur et poenitentiam ipsius huius sanctae sedis
auctoritate iudicetur. Similiter si alius
episcoporum metropolitano suspectus
habuerit apud primatem diocesano
aut apud hanc apticam sedem audiat.
*Ut plebes alienas alius episcopi non
usurpet. lxiij.*

Placuit ut a nullo episcopo usurpentur
plebes alienae nec aliquis episcoporum
super gradatur in diocesano collegium
suum. *Ut nullus primas uel metropoli-
tanus ab seque omnium compromissum
liu episcoporum presentia aliquorum audiat causas.*

Ceterum fratres saluo in omnibus. *lxv.*
ro mane ecclesiae priuilegio. Nullus
metropolitano ab seque ceterorum omni-
um compromissum episcoporum instan-
tia aliquorum audiat causas quia
iure erunt aliter acceperunt quam in conspe-
ctu eorum omnium uenialitate et sus-
cepit coheretur ascriptibus.

*Ut nullus primas uel metropolitano ali-
quid agat de ecclesiis uel parochiis con-
promissum episcoporum et de ipsorum causis sine
eorum consilio omnium et nec ipsi aliquid
agant sine eius consilio nisi quantum
pertinet ad proprias parochias. lxxv.*

Nullus autem primas uel metropolitano
diocesani ecclesiam uel parochiam
aut aliquid eius parochie presumat
excommunicare uel diiudicare aliquid
uel agere absque eius consilio uel iudicio
sed hoc obseruet quod ab aptis ac patri-
bus et predecessoribus nostris est statutum

et a nobis confirmatum. Idem si quis metropoli-
tano solus de propria pertinet paro-
chiam sine consilio uel uoluntate om-
nium compromissum episcoporum
ex aliquid agere temptauerit gradus sui
periculum subiacet et quod egerit
irritum habeatur et uacuum. Sed
quicquid de compromissum coepiscoporum
causis eorum atque secularium neces-
sariis agere aut disponere necesse fue-
rit hoc cum omnium consensu con-
promissum agatur pontificum. Non
aliquo dominationis fastu sed humil-
luna et concordia administratione sicut
dominus ait. Non ueni ministrari sed ministrare.
Et alibi. Qui maior est uestrum
erit minister uester et reliqua. Similiter
et ipsi compromissum episcopi cum
eius consilio nisi quantum ad proprias
pertinent parochias agant iuxta sanctae
constituta patrum ut uno animo uno
ore concorditer glorificetur sancta trinitas
in secula. Nullus primas nullus metropoli-
tano nullus reliquorum episcoporum
alterius episcopi est parochie sup-
cuiusdam dispositione nisi uocatus ab eo
cuius causis iuris esse dignoscatur ut
quidam ibi disponat uel ordinet aut
iudicet si sui gradus honore potari
uoluerit. Sin aliter presumpserit
damnabitur et non solum ille sed co-
operantes eius consentientes quia sicut
ordinatio ita est iudicio et in aliarum
rerum dispositio prebatur. *De inter-
patione parochie. lxxv.*

Quicquid episcopus alterius episcopi diocesani per
triginta annos sine aliqua interpella-
tione possederit quamuis secundum
uis legis eius iudicatur esse diocesani ad-
mittenda non est contra eum actio
reposecendi sed hoc intra unam pa-
rochiam extra uero nullo modo.
nec dum diocesani defenditur. prouincia-
rum termini confundantur. *Ut episcopi
qui negligunt loca sua amittant*

tam placuit ut quicumque negligunt
loca ad sua cathedra pertinentia in ca-
tholicam unitatem lucrarum conueniantur
ad diligentibus uicinis episcopis ut id age-
re non morentur. Quod si intra sex
menses adie conuentionis non effe-
rit. qui potuerit ea lucrarum ad ipsu
pertinent. ita sane ut si ille ad quem
pertinuisse uidebantur probare po-
tuerit. magis illius electionem negligenti-
am ab heretico ut in punit ibi sunt et
suam diligentiam perueniam ut eo
modo eius cura sollicitior sit ueretur.
cum hoc iudices. epi cognouerunt
suae cathedrae loca restituant. Sane
si epi inter quos causa uersatur diuer-
sarum sunt pro uinciarum. ille pri-
mus det iudices. in cuius provincia
est locus de quo contenditur. Si aut
ex communi placito uicinos iudices
elegerunt. aut tres. aut si tres elegerunt
aut omnium sententiam sequantur aut
duorum. *De duobus episcopis alterutroque
de parrochia cuiusdam basilice.*

inter memoratos *lxviii.*
fratres nros fulgentium astigatano et
bononorum corclubensem episcopum discus-
sio agitata est propter parrochiam
basilice cuiusdam quam orum alter
celtacensem alter regnonsem asseruit.
Et quia inter ipsos partes acriter liti-
tis actio uendicata est. Cuiusquamuis
uictus receptione nullum iuris praes-
iudicium afferri et ideo ne in dubium
ultra inter eos nra deuo careatur senten-
sententia. pro latis canonibus sino-
dalia decreta perlecta sunt. quorum
auctoritas premonet. ita oportere
inhiberi cupiditatem. ut ne quis
terminos alienos usurpet. Ob hoc
placuit inter alteras partes inspec-
tionis uros mittendos ita ut dioce-
pos possidentis. sitamen basilicam ueri-
signis limes prouisus monstrauerit.
ecclesiae suae cuius est uis retentionis sit

eternum dominum. Quod et si
limes legimus eandem basilicam non
concludit et tam longi temporis
probatum obiecta prescriptio apella-
tio presentis episcopi non ualebit.
quia illi tricennalis obiectio silentium
inponit. hoc etiam et secularium
principum edicta precipiunt. et
presulum romanorum decreuit
auctoritas. Si uero infra moetas tricenna-
lus tenentur extra alios terminos basi-
lice iniusta retentio reperitur repen-
tius epi iuri sine mora restituatur.
De episcopis qui contendunt de parrochiis

lxix.
Plebem quas ad suas cathedras estimant
pertinere. non ita repetunt ut cau-
sas suas episcopis iudicantibus agant.
sed alio retinente intruunt siue nolent-
ibus. siue uolentibus plebibus causas
suae detrimentum patitur. Et quicum-
que hoc fecerunt si non duntaxat inter
episcopos finita contentio. Sed ad
huc inde contendunt. inde ille disce-
dat quem constituit pretermissis iu-
dicibus ecclesiasticis intruisset. nec sibi
quisquam blanditur. si a primatibus
ut retineat litteras impetrat.
Sed siue habeat litteras siue non habeat.
conueniat eum quietet et eius
litteras accipere. ut eum appareat te-
nuisse pacifice ecclesiam ad se pertinente.
i autem ille aliquam questionem intu-
lerit. per episcopos iudices causa finiat.
siue quos eis primatus dederint. siue
quos ipse uanos ex consensu delege-
rint. *Ut in altera parrochia eius al-
terius dioecesis episcopus nullatenus ordinetur.*
lxxi.

Episcopus alienam ciuitatem quae non
est illi subiecta non audeat nec ad
possessionem accedat que ad eum
per pertinet. nec ordinationem
ibi facere presumat nisi forte cum

consilio et uoluntate regionis
aepiscopi. Siquis uero tale ali-
quid facere temptauerit. irrita
sit eius ordinatio. et ipse coher-
ceatur a sino dlo. *ut nullomodo de
una parrochia ad aliam episcopus transeat.* *lxxii.*

Episcopus ab alia parrochia
nequaquam migret ad aliam.
nec sponte sua prorsus insiliens.
nec uicini coactus a apostolis nec ab
aepiscopis necessitate compulsus.
Quaerit autem in ecclesia qua
primitus a deo sortitus est nec
inde transmigret secundum
pristinum de hac re constitutum.
De presumptione alienae dioecesis. *lxxiii.*

Siquis aepiscopus non rogatus
de alia prouincia in aliam uene-
rit presumptione intruens ad ordi-
nationem et constitutionem cleri-
corum. et ad eam que ad illum non
pertinet. inportunus existat ua-
cuasit et inania omnia quae
ab eo sunt constituta. Ipse autem
digna excommunicatione ex-
communicetur. et abominetur.
a sancto concilio. *ut episcopus sua ciui-
tate despecta a bne causa ad aliam
transeat.* *lxxiiii.*

Siquis autem aepiscopus ciuitatis
suae medio ciuitate despecta.
ad ministrationem loci celebri-
oris ambigit. et ad maiorem se
plebem quacumque ratione transtu-
lerit. ac cathedra quidem pellatur
aliena sed carebit et propria.
ut nec illis presideat quos per
auaritiam concupuit. nec illis
quos per superbiam spreuit. Suis
igitur terminis quisque contentus
sit. nec supra mensuram iuris sui af-
fecerit augeri. *ut episcopus aliena par-
rochia minime presideat.* *lxxv.*

Episcopo non licet alienam parro-
chiam propria relicta peruadere.
licet cogatur a pluribus nisi forte

queus cum rationabilis compellat.
tamquam qui possit ibidem consti-
tutus plus lucri conferri. et incau-
sas regionis aliquid prospicere.
et hoc non a semetipso peremptet.
sed multorum aepiscoporum iudi-
cio. et maxima supplicatione per-
ficiat. *De eadem re.* *lxxvi.*

Sacerdotes uero uice xpi legatione
funguntur in ecclesia et sicut sua ei
est conuincta sponsa id est ecclesia
sic episcopi unguuntur ecclesiae uniuersae
pro portione sua. Et sicut uir non
debet uxorem negligere suam sed
diligere et caste custodire. et amare.
atque prudenter regere. ita et episcopus
debet ecclesiam suam et uelut uxor-
que sub manu est uiri. oboedire
debet uiro suo. eumque amare et
diligere. quotiens etiam ecclesia episcopo
suo in omnia oboedire. eumque amare
et dilige ut animam suam debet.
Quia illud fit carnaliter istud uero
spiritualiter. Et sicut uir non debet
adulterare uxorem suam. ita nec
episcopus ecclesiam suam. id est ut illam di-
mittat ad qua consecratus est. absque
ineuitabili necessitate aut apostolica uel
regulari mutatione. et alteri se
ambitus causa coniungat. Et sicut
uxori non licet dimittere uirum suum
et alteri uiuente eo sociari ut eum
adulteret. licet fornicatus sit uir-
eius. sed iuxta apostolum aut uiro suo
debet reconciliari. aut manere
in nupta. ita ecclesiae non licet di-
mittere episcopum suum aut ab eo segrega-
re. ut alteri eo uiuente accipiat.
sed aut ipsum habeat aut in nupta
per maneat. id est ne ad alterum episcopo
suo uiuente accipiat. ut fornicatio-
nis aut adulteri crimine incurat. Na-
si ad ultimum fuerit. id est si se alteri
episcopo unxerit aut super se alterum episcopum
adhiberit. aut esse fecerit uel de-
siderauerit. per acerrimam poenitentiam

aut suo recomalietur epō. aut
in nuptia pmaneat.

De mutatione epōz. lxxii.

De mutatione ergo epōz unde
scām sedem apostolicam consule
re uolueris. scire etiā cōmuni
utilitate atq; necessitate fieri licere
sed non libitū cuiusquam aut
dominatione. Petrus sc̄ magis
ter princeps ap̄toz de antiochia
ualitatis causa translatus est
romam. ut ibidem potius p̄fice
re posset. Eusebius quoq; de
quadam parua ciuitate aptica au
ctortate alexandriā translatus
est. Similiter felix de ciuitate in
qua ordinatus est. electione cuius
propter doctrinā et bonam uitā
quā habebat cōmuni epōz et
reliquoz sacerdotum. ac p̄ptoz
consilio translatus est. effesum non
enim transit de ciuitate ad ciuitate
qui non suo obitu aut ambitu hoc
facit sed utilitate quada aut ne
cessitate alioz ortu et consilio po
tioz nec transfertur de minori ad
maiozem. quia hoc non abitu sed
p̄pria uoluntate facit. sed aut in
pro pria sede pulsus. aut necessi
tate coactus. aut utilitate loci. aut
p̄pti non supbe sed humilit̄ ab
aliis translatus et inthronizatus
est. quia homicidat in facie d̄s autē
in corde. et d̄s p̄ propham loquit̄.
d̄s. D̄s sc̄ cogitationes hominū
qm̄ uane sunt. Non ergo mutat
sedem qui non mutat mentē. nec
mutat ciuitatē qui non sua sponte sed
consilio sed electione alioz. mutatur.
Nonq; migrat de ciuitate ad ciuitatē
quia non utilitate causa sponte di
mittit sua sed ut ia dicitur. aut pulsus
ad sua aut necessitate coactus aut
electione et exortatione sacerdotum
et p̄ptoz translatus est ad terrā ciuita
tem. Nam sicut ep̄i habent potestā

ordinare regularit̄ epōs et reliquos
sacerdotes si quo t̄ns ualitas aut ne
cessitas exposcerit supradicto modo
et mutare et inthronizare potesta
tem habent. *De ead̄ re. lxxvii.*
ps autē uel uxore p̄pria nequaqua
sub obtentu religionis obiciat. Si uero
regecerit excommunicatur.

Item ex eodem. lxxviii.

Osuis ep̄s dixit. Non minus mala con
suetudo quā p̄nitiosa corruptela
funditus eradicauda est. nec cui liceat
ep̄o de ciuitate sua ad aliā transire
ciuitatē. Manifesta ē enī causa. p̄ qua
re hoc facere cōp̄tat cū nullus in hac
re in uentus. ē. ep̄s qui de minore
ciuitate ad maiozem transiret. Unde
apparet uariā ardore eos in
flammarū et ambitionū seruire. ut
d̄nationes agant. Si omib; placet
huiusmodi p̄nitia seruus et auste
rius iudicetur. ut nec lucā cōmuni
onem habeat qui talis ē. Res
ponderunt uniuersi placet.

*De ep̄o qui sua fuerit p̄secut. ecclā qd̄
aliā sit fugendū. lxxix.*

Si quis ep̄s p̄sequit̄ in sua fuerit
ecclā fugendū ē illi ad alteram.
et q̄ sociandū dicente d̄no. Si p̄
sequuti uos fuerint in una ciuitate
fugite malā. Si autē utilitatis
causa fuerit mutandū non p̄ se hoc
agat sed fr̄ib; mutantib; et auc
taritate huius sc̄e sedis faciat n̄
ambitus sed utilitatis.

*De ep̄o qui principalem cathedra suae
ecclē negligit. lxxx.*

Vt non liceat ep̄o principalem cathē
dram suae paruo ecclē negligere.
et aliqua ecclā in sua diocesi
magis frequentare. *De ep̄is q̄ se
des suas negligunt et in possessionib;
suis longe positas diuorant. lxxxii.*

Osuis ep̄s dixit. quia nil preter
oportet. Sunt quidam fr̄s et co
ep̄i qui non in ea ciuitate resident

in qua uidentur ep̄i cōstituti
uel certe parua rem illic habeant.
alibi autem ydonea praedia ha
bere noscuntur. uel affectione
p̄ximoz quib; indulgeant.
hacten p̄mitti eis oportet ut accē
dant ad possessiones suas. et dispo
nant uel ordinent fructū laboris
sui ut post quattuor d̄nicos dies.
id est post tres ebdomadas si
morari necesse ē. in suis potius fun
dis morentur. aut si est p̄xima ci
uitas in qua ē. p̄br. ne si ecclā ui
deantur. facere diem d̄nicū illuc
accedant ut neq; res domestice
p̄ ab stantia eoz degerimentum
sustineant. et non frequenter
ueniendo ad ciuitatē in qua ep̄s
moratur suspicionē iactant. et
ambitionis euadant. Uniuersi
dixerunt placere sibi. *Ut singu
lis annis ep̄i paruo eccliam suā circū
eant. lxxxiii.*

Vt singulis annis quisq; ep̄s par
uo eccliam suā circueat. p̄ plimq;
confirmet. ac doceat. et ea que
uitanda sunt p̄hibeat. et ad ea
que agenda sunt. utiliter agere
sua deat. *De ep̄is q̄ raro aut num
qua p̄ seipos plebes sibi commissas
uiscant. lxxxiiii.*

Vt ep̄i qui plebes sibi creditas aut
raro aut nuqua p̄ seipos uiscant
iuxta ordinem euāgelicū et
ap̄tici atq; ecclasticū. Cū d̄ns
moysi dicat. Speculatore dedi
te domui isrl. et auctes ex ore
meo uerbum et annuntiabis eis ex
me. et cetera acōpuncialib; ep̄is
corripiantur. *Ut ep̄i p̄br̄s suos se
ministeris eoz diligēt discant. lxxxv.*

Placuit nobis atq; conuenit ut ep̄i
p̄ singlas ecclās et dioceses euntes
primum discant de r̄cos quo
modo ordine teneant baptismū
missarū et qualiter queq; officia

in ecclā pagant. et si recte quidem
inuenit d̄o gr̄as. Sin autē minime
docere debent ignaros. *Ut ep̄s
cum paucis suam paruo eccliam circū
eant. lxxxvi.*

Cū ep̄s suā diocesi uisitat nulli pre
multitudine bonerosus existat. nec
umquā quinquagenariū numerū
euectio nis excedat. ut amplius quā
una die p̄ una quāq; basilicā remoran
licentiā habeat. *Si ep̄s paruo eccliam suā
uiscare nequeat uisitat. p̄ babilis uitae. p̄
uod si ep̄s langore se mittat. lxxxvii.*

Quod si ep̄s langore se mittat. lxxxviii.
decentus aut aliis occupatio nib;
implicatus uiscationē diocesis exple
re nequeat p̄br̄s p̄ babilis uitae
aut diaconos mittat q̄ redditus basi
licarū et reparaciones et ministran
tū uita in quiant. *Qualē misse
riū ep̄s iuxta se habere debet. lxxxix.*

Vt quisq; ep̄s talem iuxta se p̄ uisib;
habere deceret. q̄ iuxta sinceris
simū et purissimum censum catho
licoz patrū fide et obseruatione
mandatoz d̄i. seu et p̄dicationis
doctrina p̄br̄s plebium assidue
instruat et reformet. ne domus d̄i
uiui que est ecclā sine lucerna ubi
diuini remaneat. Sed et isde talis
existat quem amor pecunie non
uecet. aut rep̄bimotes conuersatio
rep̄bensibilis contempnibile reddat.
hinc ē. qd̄ cū moyses querelam
in conspectu d̄i poneret. non se pos
se portare tantū on̄ quod ei fuerat
in positū audiuit ad d̄no. Congrega
m̄ quinquaginta uis de seniorib;
isrl. quos tu nosti quod senes p̄pti
sint. ac magistri et auferā de sp̄u
tuo tradiq; eis ut sustentent tecū
on̄ p̄pti. et n̄ tu solus graueris. Qd̄
in moyses nisi sumū sacerdotū.
Quid in lxx uis nisi p̄br̄s acapim.
Quid autē d̄ns auferat de sp̄u moysi
tradiditq; eis. patenti ostendit q̄
biq; ab ep̄o in conspectu d̄i uocati s̄t.

ut scilicet onus populi sustentent eadem uelle et impato sibi honore totis uiribus coooperari debet. hoc enim significat quod non alium sed eius de moysi spem accipiunt. De episcopo ne laicum ponat sibi uicarium. LXXXVIII.

Noua actione didicimus quosdam ex nostro collegio comites ecclesiasticos habere in rebus diuinis constitutos et bonos omnes proinde pariter tractantes elegimus ut unusquisque nostrum secundum calculum donensium patrum decem ex proprio clero et bono nomine sibi constituat. In decorum ecclesie laicum esse iudicium episcopi et scilicet in ecclesia iudicare in uno enim eodemque officio debet dispariter professio. Quod etiam in lege diuina prohibetur dicente moysi. Non arabis in boue simul et asino quod est homines diuise professiones officio uno non sociabis. Unde oportet nos et diuinis libris et sanctorum patrum oboculis preceptis constitutis ut hi qui administrationibus ecclesie pontificali sociant. discrepare non debeant nec professione nec habitu. Ne coherere et coniungi possunt. quibus et studia et uota diuersa sunt. Siquis autem episcopus post ecclesiasticam reuertitur ad laicalem percurrationem administrandam elegerit aut sine testimonio ecclesie gubernandi crediderit uel et contemptor canonum et fraudator ecclesiasticarum rerum non solum christo de rebus pauperum iudicabit reus. sed etiam ex concilio manebit obnoxius. *ut in circumscriptione episcopi omnes qui sunt in parrochia singularium ecclesie matricum exceptis infirmis ad synodum eius uenire debeant.*

Cum episcopus sua diocesim circumscribit archidiaconum uel archiepiscopum cum prelo debet proprii pastoris ad uentum et ut omnes exceptis infirmis ad eius synodum die denominata in premissis occurrant et omnimodis exauctoritate sanctorum canonum preceptis et minime denuntiare debet.

quod si quis abque graui necessitate defuerit proculdubio a comunione christiana sit repellendus. Deinde aliquid secum portans qui in illo loco seruum debet exhibere episcopo quicquid de minoribus et leuioribus causis corrigere potest. emendare satagat ut pontifex ueniens nequaquam in fauoribus negotiis fatigetur. aut aut sibi immorari amplius necesse sit ibi quam expensa sufficiat. Aut enim dominus ad moysen de huiusmodi cooperantibus. ut tunc inquit sustentent onus populi et non tu solus graueris. Et beatus iohannes baptista aduentum domini precurans preedicando dicens. poenitentiam agite et cetera. Et idem. Parate uiam domini. Siquidem episcopus uicem christi agere uidetur. et ideo cum gaudio et timore et summa reuerentia a plebe sibi subiectis suscipiendus est. ut illis cum laude dicatur. quod apostolus discipulis dicit. Testimonium inquit uobis perhibeo quod ita suscepistis me sicut angelum dei sicut dominum ibidem.

De creaturis institutis circa christum. episcopi pro quod episcopi in synodo inquirere debent. LXX. Episcopus in synodo residens post congruam alloquutionem septem ex plebe ipsius parrochie uel eo amplius proprio uideat expedire maturiores honestiores ueraciores uros in medium debet euocare. Et illis sanctorum pignorum. unum quemque illorum tali sacramento constringat. *ius iurandi synodale. XCII.*

Amodo in antea quicquid nostri aut audisti aut postmodum inquisitoris est. quod cum dei uoluntate et recta christianitate in ista parrochia factum sit. aut futurum erit si in diebus eius uenerit tantum ad tuam cognitionem quocumque modo puenit. si scis aut iudicatum fuerit tibi synodale

causam esse et ad ministerium episcopi pertinere. quod tu nec propter timorem nec propter amore. nec propter precium. nec propter parentelam ullatenus celestem episcopo aut missum quisquam hoc inquirere uisum quando cum te ex hoc interrogauerit sic te adiuuet et iste sanctorum reliquit.

Iuramentum ceterorum. XCIII. Studium sacramentum quod iste uirum de sinodo tali causa quod tu illud ex te ita obseruabis in quantum sapis aut audisti. aut ab hac die in antea ad quiriturum es sic te est. *Post datum sacramentum episcopus illos ita ad loquitur. XCIII.*

Videat frater ut domino reddatis iuramenta uestra non enim homini iurastis sed deo creatori uestro. Nos autem qui eius ministri sumus non terre substantiam uestram concupiscimus. sed salutem animarum uestrarum requirimus. Caueat ne aliquid abscondatis ex alterius peccato ut uestra fiat damno peritio. *Prima interrogatio episcopi aut eius missi.*

Est in hac parrochia homicida qui hominem aut spontanea uoluntate aut cupiditate aut capactate causa aut casu aut nolens. aut coactus aut per uindictam parentum. aut in bello aut iussu domini aut proprio seruum occiderit. *Secunda interrogatio.*

Est aliquis patricida aut fricida qui patrem matrem fratrem sororem auunculum aut aliquem parentum interfecerit. *Tercia interrogatio.*

Est aliquis qui presbiterum aut diaconem aut aliquem clericorum interfecerit uel aliquo membro detruerit.

Est aliquis ut aliquis in interrogatio. uel aliqua qui infante proprio oppresserit uel uelamentorum pondere suffocauerit et si hoc factum

est ante baptismum aut post baptismum. aut similes infirmatus qui qui negligentia parentis absque baptismum obierit. *Quarta interrogatio.*

Est aliquis qui uel aliqua qui alterius partem excusserit uel ipsa femina propria uoluntate suum partum uel conceptum excusserit et abortiuum fecerit. *Quinta interrogatio.*

Est aliqua femina que in fornicatione concipiens timens ne manifesta retur infante proprio aut in aqua preceperit aut inter se uiderit. quod morbi dicitur. *Sexta interrogatio.*

Est aliquis qui uxorem suam absque lege aut certa probatione interfecerit. Est aliqua femina que uirum suum ut aliquis hominem per herbas uenenas uel mortiferas potiones interfecerit. uel alium hoc facere docuerit.

Est aliquis uel aliqua qui hoc fecerit ut aliquis facere docuerit ut uir non possit generare aut femina concipere. *Septima interrogatio.*

Est aliquis qui proprio seruum extra iudicem occiderit. et aliqua femina que ancillam proprio necauerit furoris zeli inflammata. *Octaua interrogatio.*

Est aliquis qui diabolo impellente semetipsum occiderit. *Nona interrogatio.*

Est aliquis qui in bello publico hominem uulnerit et nescit si de illo uulnerit aliquis perierit. et si alium in putatur quod hominem occiderit et ipse hoc denegauerit. *X interrogatio.*

Est aliquis qui in consilio fuerit ut homo interficeretur. et non fuit in facto. et tamen pro eius consilio et orationem interfecit. *XI interrogatio.*

Est aliquis qui truncatione manuum pedum et linguarum et testiculorum fecerit et oculos alterius eruerit. *XII interrogatio.*

Est aliquis conuigat qui cum alterius uxore ad uterum procreauerit uel uxor cum alterius uirum. *XIII interrogatio.*

Est aliquis uxorem habens que concubina

simul habuerit ancilla p priu aut aliena femina .xxvii. interrogatio.

Est aliquis qui uxorem legitimam dimiserit et aliam se con iunxit et aliam in coniugium accepit .xxviii. interrogatio.

Est aliqua mulier que virum proprium dimiserit et alterum se con iunxit .xxviiii. interrogatio.

Et sunt aliqui interueniente repudio ab inuice sint separati et sic maneat.

Est aliquis qui absq .xxx. interrogatio consensu uxoris derelicto legitimo coniugio in monasterio intravit .xxxi.

Est aliquis qui suam coniugem interrogatio quauis culpabilem sine .epi iudicio reliquerit .xxxi. interrogatio.

Est aliqua mulier qui conscio viro suo fornicata fuerit .xxxi. interrogatio.

Est aliquis uxore carens qui cum alterius con iuge fornicatus fuerit aut si qua mulier non habens virum cuius alterius marito .xxxi. interrogatio.

Est aliquis non habens uxorem qui cum femina que virum non habet fornicatus fuerit .xxv. interrogatio.

Est aliqua laica que mechata fuerit cum catholice .xxxi. interrogatio.

Est aliquis desponsatam puellam non duxerit et fidem sponsaliorum fregerit .xxvii. interrogatio.

Est aliquis qui alterius sponsam rapuerit et sibi sibi duxerit .xxviii. interrogatio.

Est aliquis q quacumq femina virgineam aut uiduam p raptum traxerit et se duxerit sibi in matrimonio et si aliqui sunt q in hoc consentientes et ad uiuantes fuerint .xxviii. interrogatio.

Est aliquis qui cum uideam uel si uideus uel paganus cum aliqua xpiana mechatus fuerit .xxxi. interrogatio.

Est aliquis q scimonile uel uelud dō sacra rapuerit et in coniugium duxerit uel ipsis consentientib .ca cas fornicat fuerit .xxxi. interrogatio.

Est aliquis qui uente marito coniuge illius ad alteram se accusat et eo in primo defuncto eandē supsisse dignoscit.

Est aliqua mulier que dicit qd uir ei n possit cum ea coire et ob hanc causa discedit querit et alium uirum uelit accipere .xxxiii. interrogatio.

Est autē aliquis qm matre spiritali mechatus fuerit ut ea in matrimonium accepit .Similiter qm filiola qua ex sacro fonte suscepit aut ante .epm tenuit.

Est aliquis q p piqua sua .xxxiiii. interrogatio et consanguinea in matrimonio nu accepit aut cum ea fornicat .e .xxxv. interrogatio.

Est aliquis q uirginitatem id est contra naturam cum masculis et mutis misceat animalib .xxxvi. interrogatio.

Est aliqua mulier que lenocinū fecerit .

Est aliquis q in sua domo .xxxvii. interrogatio consentit cum p priu ancillis ut genti aris suis ad ueteria p peccare .xxxviii. interrogatio.

Interrogandū si aliquis fur aut sacrilegus sit in eadē plebe q ecclesiam dī fregit uel de ecclesia aliquid furatus fuerit aut publice rapuerit t latente subripuerit aut si aliquis raptor et raptor et raptor et dāpnator est .eccle dī .xxxviii. interrogatio.

Interrogandū si aliquis p uirus sit aut sciens et p cupiditate terrena p uirum uerit et sciens aut coactus uisum senioris aut p mbris aut uita recte mendi aut si q sciens nō solum p uirum uerit sed etiam alios in p uirum duxerit .xl. interrogatio.

Interrogandū si aliquis sciens contra aliquem falsū testimonium p tulerit et quale dāpnū aliquis p hanc testificationē habuerit .xli. interrogatio.

Interrogandū si aliquis hominē liberū aut seruū alterius alterius aut peregrinū aut aut ad uentacū furat fuerit aut eū blandiendo seduxerit aut si aliquis uideus ut paganus xpianum mancipium uendiderit aut supsiu dei xpiana mancipia in seruitio suo habeam ut uendant .xli. interrogatio.

Interrogandū si aliquis sit magus uoluitus aut uicinator diuinū aut soliloquus uel si aliquis uota ad arbores

uel ad fontes uel ad lapides faciat aut ubi candela seu quod liberet munus defferat uel ubi quod dam munus sit quod bonum aut malū possit inferre .xli. interrogatio.

Perferendum si aliquis subulcus uel bubulcus sine uenator uel ceteri huiusmodi diabolica carmina dicit super panem aut super herbas aut super quendam nefaria ligamenta et hęc aut in arbore abscondit aut in uiuio aut in truiuo p iat ut sua animalia liberet a peste et clade et alterius p dāt .xli. interrogatio.

Perferendum si aliqua femina sit que p quedam maleficia et incantationes mentes hominū se immutare posse dicat uelut de odio in amore aut de amore in odium conuertat ut bona hominū aut dāpnat aut subripiat Et si aliqua ē que se dicat cum demonū turba in similitudine mulierū trans formata certis noctib .equitare super quas dā bestias et in eorū consortio ad numerata ē .xlv. interrogatio.

Interrogandū si aliquis sanguine mortuū aut dilaceratū ab estia comederit .xl. vi. interrogatio.

Est aliquis qui uirum qd dnm ibm contrarium est ut frī numquam reconciliatur quod est peccatū usq ad mortē .xlvii. interrogatio.

Est aliquis qui bibit de liquore in quo mustela uel mus sine aliquo d immundū animal in lectū ē .xlviii. interrogatio.

Est aliquis qui bibit aut manducabit et qui ieiunium quadagesimale uel quatuor temporum siue letanie maiores uel rogationū siue in dictū ab .epo ieiunium p quacumq plagā obseruauerit .xlviii. interrogatio.

Est aliquis qui bibit aut manducabit aut portauit super se quo extimaret se quo dū iudicium peruertere posse .l. interrogatio.

Est aliquis qui in kt uñ aliquid

fecerit quod apaganis inuentum ē et dies obseruauit et lunam et mēses et horū affectiua potentia aliquid sperauerit in melius aut in deterius posse conuerti .xl. i. interrogatio.

Est aliquis quod cuiq opus inchoans qui aliquid dixerit aut quacumq magica arte aliud fecerit nisi quod apst docet omnia in nōe dñi facienda neq enim demones in nrm ad uitōriū debemus in uocare sed dñm . In collectione similiter herbaz medicinalū simbolū sit orationem dñi cam .l. i. dicere oportet et nil aliud .vii.

Querendum etiā si mulieres in lamis suis uel in orchendis telis aliquid dicant aut obseruent nisi ut supra dictū est oia in nomine dñi .l. iii.

Est aliquis qui oblationes uel belemosinas parentū defunctorū iniuste retineat .l. iii. interrogatio.

Est aliquis qui supra mortuum nocturnis horis carmina diabolica cantaret et biberet et manducaret ibi quasi de eius morte gauderet et si alibi mortuū uigilans nisi in ecclesia custo diant .l. v. interrogatio.

Est aliquis qui non comūnet uel tribus temporib .in anno .id ē .in pascha pentecosten et natalis dñi nisi p mortiferis criminib .et .epi .et sacerdotum iudicio a comūne non fuerit remot .lvi.

Est aliquis qui in die dñica uel in pre capuis festiuitatib quocumq operis faciat et sic ad matutinas et ad missā et ad uesperas bis dieb .in preter misse omis occurrunt .lvii. interrogatio.

Est aliquis excommunicatus qui p nichilo duxerit excommunicationem et si aliquis cum excommunicato comūnicauerit .l. viii. interrogatio.

Est aliquis qui modum poenitentiae sibi in uicium nō custodierit .l. viii. interrogatio.

Est aliquis qui patrem aut matrem in honorauerit aut percussit aut maledixit .l. x. interrogatio.

Est aliquis qui uomitum post eucha-
ristiam acceptam per ebrietatem
fecerat. *Lxi. interrogatio.*

Est aliquis qui suam decimationem
dō et scīs eius retinuerat. *Lxi. interrogatio.*

Est aliquis qui tam peruersus et
dō alienus sit ut saltem dñica die
ad eccliam non ueniret. *Lxi. interrogatio.*

Sipocriti et alii pastores dñica die
ad eccliam non ueniunt et missam
non audiunt similiter in aliis festi-
uitatibus. *Lxi. interrogatio.*

Est aliquis qui ad confessionem non
ueniret uel una uice in anno id est
in capite quadragesime et peniten-
tiam pro peccatis suis non suscipe-
ret. *Lxi. interrogatio.*

Est aliquis qui assiduam ebrietatem
secetur aplo dicente. Neq enim
ebriosi regnū dñi possidebunt.

Es aliquis qui contemp-
tuo suo pbro maliam parroeciam
iret ad eccliam et ibi communicaret
et suā decimam daret. *Lxi. interrogatio.*

Inquirendum de amicus qui p
parroeciam discunt et si unusquisq
pauperem inde familiam suam pascat.

Interrogandum si una queq
plebe decem sunt per uillas constituta.

Iuri ueraces et dñi timentes qui
ceteros ammonent ut ad eccliam
pergant. ad matutinas missam
et ad uesperam. et nichil operis in
diebus festis faciant. et siboz quis
quam transgressus fuerit. statim
pbro annuntient similiter de

Iuxuria et omni opere prauo.

Est aliquis qui bannum epi aut
pbrī sui excommunicationem parui-
pendens pro nichilo duxerit.

Perquirendū si parroeciam pbro
suo debitum honore impendant.
aut si est aliquis qui cum uerbo uel
facto in honore et eius moneta
spernet.

Est aliquis qui peregrino uel uatori

hospitium contradixerit.

Inquirendū est quas festiuitates co-
lant.

Interrogandum si pater filius suis sim-
bolum et oratione dñi cā insinuant
aut insinuari faciunt.

Perquirendū si quatuor aut quinque
uel plures interfecerint homines.

Est aliquis qui contradicit epi aut ei
ministris ne colom aut seru pro
commissis criminibus uirgis nudis ce-
dantur.

Inquirendū si aliquis peregrinū quide
sua patria ppter paganorum infesta-
tionem ut psequutionem fuit hac
de causa. quia in domo eius man-
sit. et diebus aut annis loco mercen-
narij illi seruiunt. p pro seruo
illū uelit habere. et uideret aut
dare alieni presumat.

Est aliquis qui in iusta mensura suam
annonam aut uinū uendat. cū dñs
dicat. equus sit tibi modicus et eq
sextarius.

Denuntiandū etiā quā magnum
periculum sit usuris exigere. et de
alieno fenore uelle dicescere. et q
sacri canones tales ab ecclia ei pre-
cipiant.

Est aliquis q propter cupiditatem uideū
atq paganū interfecerit.

Est aliquis qui famens aliquem homine
occiderit.

Est aliquis qui arbore succideret. et dū
operi necessario insisteret aliquis
subtus arbore deueniens in puise
opprimetur.

Est aliquis qui conuersiones et conspira-
tiones secutur.

Es aliquis qui eccliam aut dñm fatigare
presumpserit.

Inquirendum de refugis et p fidei-
dis et laicis.

Percontandū de confratribus et fructu
societatibus. qualiter in parroecie agant.

Interrogandum si cantica turpia

et risum mouentia aliquis circa eccliam
cantare psumat.

Perquirendū si aliquis eccliam in
trans fabulis uicere consueperit. et
non diligenter auscultat diuina
eloquia et sicut quā missa finit
de ecclia exierit.

Interrogandum si oblationem. id est
panem et unum uiri et femine ad
missas offerant. et sinon uiri conu-
ges offerant suisq omib. ut in canone
continetur.

Vt epi libros gentium non legant.
hereticorum autem pro necessitate
et tempore. ut epi p ut uulg
intelligere possent secundum p pccatē
comunis lingue illorum. et p dca-
tione tēperet.

Ut epi sermones et omelias sanctorum
parum p ut omis intelligere possint
secundum pro pccatē comunis lingue
predicare studeant.

Reprehensio
epi in pulpito paganos libros expo-
nentis eo quod cū iouis laudibus xpi laudem nēue-
rim multa nobis bona de uis fuisse.

Constitutū nuntiata ita cordinostrō est
nata lecta ut negare ea que si bi
fraternitas uia concedenda po posse-
rat minime pateret. sed post hoc
uenit ad nos quod sine ueracundia
memorare non possumus. fraterni-
tatem tuam grammatica et illa dif-
ficilliora quibusdā exponere.

Quā rem ita moleste suscepimus
ac sum uehementius aspiciat ut ea
que prius dicta fuerant ingenitum
et tristitiam uerteremur. quia in
uno hore cum iouis laudibus xpi
laudes ee non possunt. et quam
grauē nefandum q sit epi canere.
quo d nec laico religioso conueniat.

Et quāuis dilectissimus filius nri
candidus pbr postmodū ueniens.
hac de re subtiliter inquisitus nega-
uerit. atq uos conatus fuerit excu-
sare de nro tamen ad huc animo n

recessit. quia quantum exspectabile
est hoc de sacerdote narrari. tanto
utrum ita necesse sit districta et uariā
oportet satisfactione cognoscā.

Unde si post hoc euidenter hoc que
ad nos p lata sunt falsa ee claruerit
neq non uigis et secularibus litteris
studere constituerit. et dō nro gras
agamus agamus qui cor uiri ma-
culari blasphemis nefandis laudibus
n p misit. et de concedendis que
p osetas securi u et sine aliqua du-
bitatione tractemus.

Quamū dis-
qum imminet pastoribus. q ueri-
tate xpi p dcare negligunt.

Vt eni erit nobis q huius misteris
hōn susceptū habemus. si ueritatē
saluatoris nri ihu xpi quā apli pre-
dicauer p dcare neglexerimus.

Uae erit nob si silentio ueritatem
oppresserim q ego gāre nūmularius
uibern. id est xpianos pptos inuere
et docere. Quod in ipsius xpi
fco dicitur sum examine. si sermonis
illius illius ueritatē confundimus
p dcare. Quid erit de nob cū de
commissis nob animab. et de officio
suscepto rationem iustus iudex xps
dñs nri districta exierit.

Quod epim
oportet sine intermissione eccliam
docere et amare.

Epm uero oportet oportune et in-
portune atq sine intermissione
eccliam suam docere. et q prudent
regere. et amare ut autis se absti-
neat. et salute conseq. possit tēna.

Et illa cū tanta reuerentia eius doc-
trinam possit suscipere. eūq amare et
diligere ut legitimum dñi et pconem
ueritatis qā restante ueritate quod
aiq. ligauerit sup terrā erit ligatū
et in caelis. et quod dcaiq. soluerit sup
terrā erit solutū et et in caelis.

De ignorantia
max hominū. maxime sacer-
dotū. dū utanda. ē. qui docendis

officiu in pplis suscepunt. Sacer
dotes em legere sca scriptura amonet
paulo apto dicente ad timotheum.
Intende lectionem et exortationem. Doc
tores em sep se p manere in his sciunt
Igitur sacerdotes scripturas scas et
canones meditentur. ut ome opus in
predicatione et doctrina consistat.
atq. edificent cunctas. tam fidei
scientia qua opm disciplina. *Ut eps
desideret concordare co pellat.*

Studendum e. epo ut dissidentes sit
sive clericos. sive laicos. ad pace
magis qua ad iudiciu orietur. *Ut
indie diuina reru diuinationes n fiant.*

Vt nullus eps uel infra ab epo. c. iiii.
positus die dnico causas iudicare p
sumat. *Ut eps quasi hospes se
contineri debeat. c. iiii.*

Decretum sca synodus domestica et
interiore. epi conuersione totius
rep hensionis atq. suspicionis inpen
tabiliber fieri debere. ut uicta aptm
prouideam bona. n solu cora sed
cora omib. hominib. Oportet igit
ut in cubiculo epi et secretariis.
qb. libet obsequis sincere opinionis
sacerdotes et clerici adsistant. qui q
lante orante saqa eloqa scrutante
apm suu uigil attendant. eiusq.
sca conuersionis testes imitatores
et ad di glam pdicationis existant.
Ut eps quasi hospes se contineri debeat.

Eps quasi ospes fieri debet. et c. iiii.
priuata domu n habeat sed quasi
ospes fieri debet. ut xps ait. filius
n habet ubi caput suu reclinet.
Ut epi frequen missas celebrent. c. v.

Statum ut n tantu dnica die. et p
capuis festiuitatib. missas celebrent.
sed cu possibile fuerit cotidianas
qq. sacrificia frequentent nec fasti
diant. *Ne eps pno corrupt alteri
clerici ordinare psumat. c. vi.*

Omib. ministris ecclesiasticis dignita
tis interdiciuntur ut nullus quoq.

munere aut fauore corrupt. dnm
alterius parrochie licent ac furta
ue ad ordinatione subintroducere
p sumat. qd si fecerit iuxta calado
nensem decretu his q mediator ex
tant. si d. p prio gradu decidat.
Si laic aut monachus. anathema
tuzet. *Ut eps dnm alteri parrochia. en
ps n constituat. epof ordinet. c. vii.*

Eps aut diaconos alteri subiectos. epo
nisi forte cu con silio et uo lumate
ipsius si quis ante tale aliquid agere
temptauerit irrita sit eius ordinatio.
et ipse coherceat a synodo. *Ut null
eps in alterius. epi parrochia ad p
motio ne ministerii accedat. psumat. c. viii.*

Nullus eps ex alia puincia audeat
ad alia transgredi. et ad p motio
ne ministerii aliquos in ecclesiis ordi
nare. licet consensu uideantur
p bere n nulli nisi latit ta metropoli
tam qua ceteroz. q cu eos. epoz.
rogatus adueniat. et sic ad actione
ordinationis accedat. Si uero nullo
uo cante inordinato more de p peret
sup aliq. ordinationib. et ecclesiis
negotius ad eu p ptinentib. coponen
dis irrita qdem que ab eo geruntur
existant. Ipse uero in copositi motus
sui et inrationabilis audacie subeat
ultione. ex hoc ia d. p natus asco
concilio. *Ne eps alterius. eccle. dnm
audace inuadere adreptet. c. viii.*

Siquis eps dnm ad aliu
ptinente audace inuadere et in sua
eccle. ordinare temptauerit. n consen
tente epo a quo discessit. is q regule
mancipatus. ordinatio huusmodi
irrita co p bet. *De n psumendis
illatias ordinib. c. x.*

Relatio nos ure dilectionis instruxit et
gestoz series plen exstam. uuit. gauden
tiu offmientis eccle. sacerdotu contra
anonu statuta ac nra pcepta ordina
tiones illicitas p petasse. quarum
illiceto ta poenitus. aufertur p capim

potestate. Siquis em ad seueru
frit et co. epm nrm ut sine esse fuerit
ipse insupradicta. eccle. consideratus
paru regulis hoc fugat officio quo
ille abusus ee conuictus e. Ut bi q
inlicite ab eode sunt. p uecta ecclesi
as misteris s remoti. *De epo ceto
q p btm suu p btm unu et diaconos
duos ordinauerat. c. xi.*

Ad cognitione nri examinis gabrenti
nensis diaconi relatu p uenit de qui
b. di ipsius. eccle. dis. quoz du unus
ad p btm duo ad leuitarum ministeriu
consecrarent. Eps. eoz. oculo. dolo
re detent fert manu sua sup hos tantu
posuisse. et p btm quenda illis conu
ecclesiasticu ordinem benedictione dedisse.
Qui licet p p t tanta p sumpcionis auda
ciam potest accusat iudicio p senti
clapnari si ad huc incorpore positus n
suis set mortis puocatione p uenit. sed
qa ille examini diuino relicus e huma
no iudicio accusari n potest. his qui
sup s. et ab eo n consecrationis. sed igno
mimo potius eloqui p coeper. ne
sibi licentia talis usurpatio faciat.
decreuim ut gradu sacerdotis uel leui
tae ordinis que p uerse ad epn sunt
depositi. equo iudicio abutant. Tales
eni merito iudicari s remouendi. qa
p ruae inuenta s constituti. *Sic. eps p
Q. n oportet epm p pecunia que p a ordinare.*

Siquis eps p pecunia fecerit ordinatio
nem. et sub pno redegerit. s p s. q. g. am
qn potest uendi ordinaueritq. p pecu
niam. epm. aut p btm. aut diaconum.
aut p curatore uel dispensatore. eccle.
quelibet ex his q conuenerant in dero
p sui turpissimi lucri comodo. p pri
gradus p periculo subiacet et q ordi
natus e. nichil ex hac ordinatione
p ficiat sed alienus sit ea dignitate ut
sollicitudine qua pecunias ad q siunt.
Sic. u. mediator ta turpib. et nefan
dis datus uel acceptis exatit. si q. te
dis fuerit p prio gradu decidat. Sui

monachus aut laic anathematu reuoc.
Q. d. mun. etia sit alingua uitandu. c. xiii.

Sunt n nulli q numoz. q de pma exor
dinatione n accipiunt. et ta sacrosor
dines. p humana gra largunt. hini
miru qd gratis accipiunt gratis non
tribuunt qa numu fauoris de impenso
officio scitatis expectant. Unde cu
uiru iustu describeret. esayas ait.
Q. d. excutit manus suas ab omi munere.
qa aliud e mun ab obsequo. aliud mun
amano. aliud mun alingua. Munz
ab obsequo. e. sub iectio indebite in
pensa. (N) un amano pecunia. e. Mun
alingua fauor. Qui ergo sacrosordi
nes tribuit tunc ab oi munere manus
excutit. quando in diuini reb. n solu
ulla pecunia. sed. etia humana gra non
regit. *Ut n ualeat sententia. epi nisi
cto. suoz p sentia firmet. c. xiiii.*

Irrita est sententia. epi nisi cto. suoz
p sentia confirmet. *Ut. eps. sed in red
ditu. eccle. numeru cto. faciat. c. xv.*

De passim. eps multitudinē cto. faciat
sed scdm meritū uel red ditu. eccle. *De
numer. moderet. epi. peregrinis. c. xvi.*

De. epi. peregrinis. q in urbe solent ue
nire quos uepat. epof sem ee placuit
eis locū dari ut offerant. *Ut. epi. leuitate
uacantes. ad. p. pria. redire. co. pellant.*

Cū sacerdotis dignitas alius uideat. c. xvii.
dignitatib. eminere. ta quisq. ea or
dinat. e. cunctas se imitandu debet
ostendere. et ex plo sui nulli nocere sed
ura potius ualeat co ponere sub iectoz.
Nā si act defertat anore quanto ponti
ficat ipse plus erigit. tanto magis adic.
Itaq. meuanter. epm. quanda quilluc
de dioceseos nre ordinationis. p fec. e. in
tanta se leuitate elidiam exhibere. ut ee
no b. de eo maior sit. et illi epat nom n s.
honore sed honore. Q. d. qa pudoris
nom. e. de eo illa cogno scere que in alioz
puincias omi no rep bendim sacerdotib.
fratitatis ura. cu illic in morari amplius n
p mittit. sed ad nos qua uocatus reuerti

co pellat. hac magis inuenta poia
occasione transmittat. ut sub ea que
dignu e. obseruantia restenatus
scilicet mores ad sacerdotale studiu
conuertere. grauitate. Na satis no
xiu atq pntiosu e. ut imitatione
ipsius q. edificare debuerant destru
antur. In quare n solu ille culpabilis.
sed etia qui n restiterit inuenitur.
na consentire uidet erranti. q cor
rigenda ut reserari debeant non con
currit. Quia uero qdā theodorius
ep̄s de diocese reuerentissimi fr̄s
nri constanti medio lanensis. ecclē
ep̄i disciplinā ut dicit. euitans illuc
uenisse firmat. Ortum ut et isto dili
gentius req̄sito. ad ep̄m suū ura
fr̄ntas retrāsmittat. et qā sicut
legitur. q̄ abiit disciplinā infelix
ē. Nulla eū illic excusatione p̄tata
muni retinere quaten ex his q̄ leuita
tis eoz uicio possit decipi liberent.
et de ipsis habere mercedē ne in
hac stulticia pereant. ualeatis.

Ouā dū ep̄s in alia ciuitate remo
sius ep̄s dixit. raretur. c. xviii.
et hoc quoq̄ statuere debetis ut ex
alia ciuitate cū uenerit ad alia ciui
tate. et ab ition magis quā deuotio
ni seruens uoluerit in alia ciuitate
multo t̄p̄e residere. forte eni a uenit
ep̄m loca n eē tā instructū neq̄ tam
docū h̄ uero q̄ ad uenit inapiat e
rep̄nere eū et frequent̄ facere sermo
nē ut de hostet et infirmet illius
p̄sonā ita ut ex hac occasione non
dubitet relinquere ad signatā sibi
ecclēam et transeat ad aliam. Desinit
ergo t̄p̄a quia et n̄ recipi ep̄m in
humanū ē. et si dū uis resideat p̄
nitiosū ē. hoc ergo ne fiat. p̄uiden
dū ē. Quoniam autē superiori cona
lio fr̄s nros constituisse. ut si quis laic
in ea qua cōmemorat ciuitate quattu
or d̄nicos dies idest p̄ tres septimanas
n̄ celebrasset conuentū. cōmunionē

pruaretur. Sibaec circa lacos con
stituta sunt. multo magis ep̄m nec
licet nec decet. si nulla sit tā grauis
que detineat ut aplius asupradicto
t̄p̄e ab seens sit ab ecclā sua. unūsi
dixerit. Placere sibi. **De suscipiendis**
ep̄is q̄ p̄sequutionem patiuntur.

Osius ep̄s dixit. Suggestentes rē et
eo a ep̄o nro olimpio. etiam hoc placuit
ut si alius uim perpeffus ē. et inq̄
expulsus. p̄ disciplina et catholica
confessione uel p̄ defensione ueritatis
effugiens picula inno cens et deuotē
ad aliam uenerit ciuitatem non
prohibeatur in morari quam diu ut
redire possit aut in uia eius re
mediū accipere. Quia durum
est cum qui p̄sequutionem patit.
non recipi. etiam et larga beniuo
lentia et humanitas ei est exhiben
da. Omnis s̄ no d̄us dixit. Uni
uersa que constituta sunt catholica
ecclēsia uniuerso orbe diffusa
custodiet. et sub scripserunt qui
conuenerant. **De illis qui se**

Sunt in quibusdam locis. scotti
et alii ḡtona qui se dicunt a ep̄os
es se. et multos negligentes ab q̄
licentia dominorum suer magistro
rum suorū p̄res b̄t̄ros et diaco
nos ordinant. Quorum ordina
tionem quia plerumq̄ in adit
h̄eresim et multis erroribus sub
iacet modis omnibus irrita fieri de
bere. omnes uno consensu decreuim.
Qualiter peregrini ep̄isopi
recipiuntur. c. xxi.

Io unus excellentis simus uir
siluius no ster p̄ et h̄ylli cum cam
scrip̄tis suis nobis indicat se digno
sectur. a se factis ap̄iabus destinatis
uisum fuisse a ep̄isopo pos̄ quose
pro priis locis hostialis furor ex

pulerat ad eos ep̄os quumunc quoq̄
in locis propriis degē. p̄ sustenta
tione hac stipendiis presentis uite
ē uingendos. et licet in hoc frater
nitate ur̄am uisio principalis am
moneat. habem̄ tam manus horū
mandatū eterni principis. quo ad
hęc terribilius peragenda cōpellim.
ut non dico fratres et eo ep̄os nros.
sed ipsos etia quos nobis contrarios
patimur cū oportunitas postulat
in conferendis. sup̄sidis necessitati
carnaliū diligam. Oportet ergo uos
adhanc rem et ecclēsi primū principi
obedientes existere. et imperialibus
etia uisionib; consentire. Quaten
fr̄s co ep̄osq̄ nros quos et captiuita
tis et diuersarū necessitatū angustie
comprimunt. debeat̄ consolandos
conueniendosq̄ uobiscū in ecclēsiat
uicis sustentationib; libentē suscipe.
non quidē ut cōmunionē. ep̄isopo
palis. throni dignitatē. sed ut ab
ecclā iuxta possibilitatē sufficien
tia debeant alimenta percipere. Sic
enī et p̄ximū in dō. et d̄m in proximo
diligere comprobam̄. Nullā q̄ppe
eis nos ur̄is ecclēsi auctoritatē tri
buimus. sed tamen eos ur̄is colatis
contineri. sum opere hortamur.

**De ep̄is uel p̄bri ignotis ut ad pro
bationē synodale ministrare n̄ p̄**

Statum scdm̄ canonicā mittant. c. xxii.
cautelā om̄s un̄ cūq̄ super ueni
entes ut notos ep̄os ut p̄bros an pro
bationē s̄ nodalem in ecclēsiasticū
ministerium non admittere. **Ut ep̄s**
**hostilitate expulsus ad aliā ua
cantē transeat ecclēam. c. xxiii.**

Pastoralis officii cura nos ammonet
destitatis ecclēsi proprios consti
tuere sacerdotes qui regem d̄nicū
pastorali sollicitudine debeant gu
bernare. Propterea te ioh̄m ab hos
tib; captiuitate listane ciuitatis
ep̄m in squilacina ecclā cardinale
necesse duximus constituere. sacer
dotem. ut et susceptā semel anima
rum curā intuitu future retributi
onis impleas. et licet atua oste im
minente depulsus sis aliamq̄ pasto
rem uacat. debeas ecclēsiā guberna
re. ita tam ut sic uitate illā ab hostib;
liberā efficiat dno protegente ad p̄
orem statū contigerit reuocari. in eam
inqua et prius ordinat̄ es ecclēam re
uertaris. Sin autē p̄dicta ciuitas con
tinua captiuitatis calamitate p̄mitt̄.
in hac inqua et anobis in cardinalatus
es ecclēsiā debeas permanere.

**De ep̄is q̄ om̄s homines ur̄is obo
dire debeant. c. xxiii.**

Om̄s principes terre et cunctos hoies
ep̄is obedire et capita sua summit
tere eorumq̄ adiutores existere p̄
cipiebat. ut om̄s parit̄ fideles et co
operatores legis d̄i monstrarent. ne
de eis dicat. Confunderent̄ et erubescerent
om̄s qui pugnant aduersū te et erunt
quali non sint et peribunt uiri quicū
dicunt tibi. Queres eos et non inue
nies. uiros rebelles tuos. Erunt quasi
non sint et uelut consumptio hominis.
bellantis aduersum te. Om̄s ergo q̄ eos
contra eunt ita dampnatos et infames
usq̄ ad sat̄s factionē monstrabat et
nisi conuerterent̄ alimnibus ecclē
alienos esse precipiebat. **Qd̄ ep̄i clauis**

et reḡi
83 p̄ ad angl̄m
q̄m cap̄ c. xxiii.

et d̄ d̄ d̄
et p̄ p̄ c. xxiii.

pulsus antequam omnia sibi ablata legibus restituantur. et ipse pacifice annu uel plus suis fruatur honoribus sedique proprie sit regulariter restitutus iuxta canonica institutione. accusari. uocari. iudicari. aut dampnari potest. **Decedere cxliii.**

<sup>Ex hoc sic pp
hipanie episc
miser.</sup> **H**is talibus consideratis atque cure aliquorum episcoporum decretis tamquam omnium curam gerentes propter sedis proprie apice decernimus ut nemo pontificum aliquam suis rebus expoliatum episcopum. aut a sede pulsatum excommunicare aut iudicare presumat. quia non est priuilegium quo expoliari possit iam nudatus. Siquis autem aliter gerere presumpserit sciat censuram huius sedis cum omnibus membris suis sibi non defutura et sicut egerit ita recipiet. Si bene. bene. Si graue. graue. Si pessime. pessime. Quoniam dignus est operarius mercede sua. **Ut episcopi criminati libere apostolica appellent sedem. cxliiii.**

<sup>Ex hoc ut pp
orientalibus episc
miser.</sup> **U**t omnes episcopi qui in quibusdam grauioribus pulsantur uel criminantur causis quoties necesse fuerit libere apostolicam appellent sedem atque ad eam quasi ad matrem configuant ut ab ea sicut semper sui pie fulciantur defendantur et liberentur. Cuius dispositioni omnes maiores ecclesiasticas causas et episcoporum iudicia antiqua apostolorum eorumque successorum atque canonum auctoritas reseruauit quoniam culpantur episcopi qui aliter erga fratres egerint quam eundem sedis populo fieri placuerint. Placuit ut accusati uel iudicati a conprovincialibus in aliqua causa episcopi licenter appellent et ad eam apostolicam sedem pontificem. quia ut per se

aut per uicarios suos eius retractari negotium procuret. Et dum iterato iudicio pontifex causasua agat. Nullus in eius alio loco subrogetur. ponatur auctor dinezur episcopus. Quoniam quia quia cum conprovincialibus episcopi accusati causam pontificis scrutari liceat. non tam definiti inconsulto romano pontifice permissum est cum beato petro apostolo. non ab aliquo quia ab ipso dictum sit ad domino. quodcumque ligauerit super terram erit ligatum et in celis. et quicquid cumque solueris super terram erit solutum in celis. Siquis putauerit se a proprio metropolitano grauari apud primatum sedis caes eos aut penes apostolicam uniuersalis ecclesie papam iudicetur. Accusatores et accusationes quas leges seculi non asascunt et nos una nimitur sumouemus nec fiat indistricta probatione impietas. cum recta sit iudicii inlectio ne sententia. Siquis erga episcopum uel auctores ecclesie. sed proprium crediderit ecclesie sed proprium crediderit habere negotium non prius adeat iudices quam ad eos recurrat caritatis studio. ut familiari colloquio commoniti ea sanare debeant. que in querimonia deducuntur. quod si aliter egerit communionem priuetur. Nemo pontificum deinceps aliquem episcopum suis expoliatum rebus. aut a sede pulsatum excommunicare aut iudicare presumat quia non est priuilegium quod spoliari possit iam nudatum pari tenore decernimus non credi accusatori. qui absentem aduersario causam suggerit an utriusque partis discussione nec accusatores uel testes suscipi quod non sunt idonei. Placuit si accusatus uel damnatus episcopus

appellauerit romanum pontificem adstutendum quod ipse iuste censuerit. Et omnes qui aduersus patres armantur infames esse censemus neque eos quicum inimicis morarentur accusatione uel testimonium recipiendos. Placuit ut sepe in accusatione clericorum prima persona fides uita et conuersatione blasphemantium perscrutetur. Nam fides omnis actus hominis precedere debet quia dubius infide infidelis est. Nec eis omnino esse credendum qui ueritatis fide ignorant. nec recte conuersationis uitam ducunt quoniam tales facile et indifferenter lacerant et criminantur recte et pie uiuentes. Ideo suspicio eorum discutienda est primo et corrigenda. Neque accusatoribus suspectis uel de inimicorum domibus prodeuntibus credendum.

Episcopi si aliquo pulsati episcopos iudices causa finiant. cxliii.

<sup>Ex hoc spul
lenti</sup> **S**iquis episcopus aliquo impetatur uel ille aliquam questionem reulerit per episcopos iudices causa finiat. siue quos eis primates dederint. siue quos ipsi uicinos ex consensu elegerint. **De episcopis iudicibus quos communis sensus elegerint. cxliiii.**

<sup>Ex hoc ad
lenti</sup> **I**udices autem episcopos quos communis sensus elegerint non liceat quequam prouocare. et quisquis probatus fuerit pro contumacia nolle obtemperare iudicibus cum hoc prime sedis episcopo fuerit probatum det litteras ut nullus eis communicet episcoporum donec obtemperet. **Ut episcopi conprovinciales peregrina iudicia non petant. cxliiii.**

<sup>Ex hoc fabu
am pp lano
no miser.</sup> **P**eregrina uero iudicia salua in omnibus apostolica auctoritate generali sanctionem prohibemus quia indignum est ut

ut ab exteriori iudicetur qui conprovinciales et a se electos debet abere iudices. nisi fuerit appellatum. Unde oportet si aliquis episcoporum super certis accusetur criminibus ut ab omnibus audiatur qui sunt in conprovincia episcoporum. Quia non oportet accusatum alibi quam in foro suo audiri. **De episcopo criminato si iudice suspectum habuerit. cxliiii.**

<sup>Ex hoc ad
adam episc
miser.</sup> **S**iquis uero episcopus iudicem suspectum habuerit et uiderit se ingrauari libere sedem apostolicam appellet. Appellante autem non habeat afflictio ulla aut de temptationis iniuriose custodie. Sed liceat appellatori conuictam causam appellationis remedio subleuare. Licet etiam incausis criminalibus appellare nec appellandi uox denegetur ei que in supplicium sententiam destinatur.

Siquis episcopus in crimine decenter fuerit et non potest plurimum congregare ad duodecim episcopos audiat. cxliiiii.

<sup>Ex hoc con
generis.</sup> **F**elix episcopus dixit. Suggesto secundum statuta ueterum conciliorum ut si quis episcopus quod non optam inreatum aliquem occurrerit et fuerit ei nimia necessitate non posse plurimos congregare ne in crimine remaneat ad duodecim episcopos. et presbiter. a. u. episcopos cum proprio episcopo suo audiatur. et diaconus a tribus. **De episcopo criminato si episcopi conprovinciales in criminatione dissenserint. cl.**

<sup>Ex hoc con
ceno</sup> **S**iquis episcopus decretis criminibus diuidi scatur et contingat de eo conprovinciales episcopos dissidere cum iudicatus ab aliis innocens creditur reus ab aliis estimatur. propter huius ambiguitatis absolutionem sancte synodo placuit. ut metropolitanus episcopus a uicina pro

ep̄is per gallias et per septem prouin-
cias constitutis. Valentine uos cle-
rici ciuitatis audierunt proponente
libellum. et crimina que maximū teste
tota prouincia asserit comississe. De
legata totiens cognitione illū consti-
tuta semp̄ super fuisse iudicia. nec
confusū conscientia festinasse. ut se
ēēt innocens examinatis om̄ibus
purgaretur que totiens decreta ex
m̄arū quoq; cartarū instructione
cognouimus. Quia e contrario pro-
bavit de se illa que dicta sunt. quia
adeam confutandā cū eent innumera
adecessorib; meis prouincialis ē de-
legata cognitio. Conuentus etiā dī
utasse. et adeē minime uoluisse. et
nullus dubitat quod ita iudiciū nocē
subter fugerit quem admodū ut absol-
uatur quēst innocens quirit. Sed
astuta cauillatio eorū qui uersutis
agendū credunt eē consiliis. Nunc
quā innocentie nom̄ accipiet. Con-
fiteatur enī de om̄ib; quisquis se sub-
fugere iudiciū dilationib; putat. Ne-
niet tamen aliquando ille quitatis
prohibetur in mediū. Nec prodest illi
totiens latuisse. totiens subter fuisse
quem suis actos et comissa quo cūq;
fugerit ea que obiciuntur illi. si uera
sunt crimina persecuntur. Deuētā
quidē iam nunc dignā pro eius accu-
satis in iudicio actib; que cogniti-
onem et decretū iudiciū sepe decli-
nando credidit inludendū dare sen-
tentia. aliquis p̄tocoqui forsitan iu-
dicaret et sibi qui absens ē. licet sit
questus. anobis. reseruatū eē nichil
diceret. maluimus inter capedine tē-

poris data differri. cū hoc etiā eius ac-
cusatores assererent. Decius intentio-
nibus et morib; sit secretū maximum
tantomagis damnanda committere.
quanto tardius se constituto iudicio
presentaret. Quem manicheorū inuo-
lutū caligine arguunt turpiq; secta
olim. Ita cum non posse abluere ani-
ma infordida in probatione obiectaq;
ei gesta sinodalia proferentes. et co-
missus inuolutū undiq; flagitiis
nullum eū sanitatis. habuisse respec-
tum quē furor suo et insania tene-
ritate ad seculariū quoq; iudiciū
tribunalia subsidiū questioni quod
in uili quoq; persona turpissimū est
obicerent. Peruenisse eū ad homicidi-
damna asserunt. gestas prolatis in
mediū. Et hoc tale post tanta taliaq;
commissa ep̄atus adhuc sibi nomen
in suis latibus uindicare in propria
ciuitatis infamia. nimis dolorib;
conquerunt. et sem̄ nom̄ uendicando
sibi uelle polluere. Ideoq; fr̄s h̄mi-
quia iudicandōs hic presentare se
noluit nec conuictus forsitan ab ac-
cusantib; se clis defendere possit.
digna tandē aliquando presentat
episcopali iudicio pronuntiationis
congrue ferri sententiā iudicamus.
Quamquā illi cum hec docta fuerunt
sciamus huius nominis iacturam eē
quipudorem nūquā habuisse sacer-
doti perhibetur. et locū suū nec
modico quidem tempore custodis
se dilationē dedimus et decreuim̄
uim̄ debere intra prouincia eē iudi-
cium et congregare sinodum ante
diem kalendarū nouembrium.

ut si ad eē uoluerit presens si confidit
ad obiecta respondeat si ad eē neglexe-
rit. dilationē sententię de absentia
non lucretur. Nam manifestū ē confi-
tere eum de crimine. qui indulto et to-
tiens delegato iudicio purgandi se
occasione non utit. Nichil enī int̄ ē
utrum in presenti examine oīa que
dicta sunt comprobentur. cum ipsa
quoq; pro confessione procurata to-
tiens constet absentia. Nos autē om̄s
prouinciales litteras dirigemus nec
excusatione sibi ignoracionis obten-
dat. ut ad prouincia uenire cogatur
ut illic se constituto presentare iudi-
cio. Quicquid autē ira caritas de hac
causa duxerit decernendū. cū ad nō
relatū fuerit n̄ra ut concedat neces-
se est auctoritate firmetur. **De ep̄o
in criminato qui ad sinodū uocat
uenire ē tēpserat. clxii.**

Richu uinū ep̄m qui contra scōrū cano-
num sanctiones stragburiensem ecclā
inuasit que ad scām synodum per lit-
teras n̄ras inuitauim̄ et uenire contēp-
nens nec iucariū suū misit auctoritate
sc̄i petri. ego ioh̄s iucarius ap̄lica ex
precepto sc̄e preceptis synodi in iungen-
do uocamus iterū. et p̄cipimus qua-
tenus ad conciliū id est maigontiam
indictū a metro politano ep̄o suo ad
presentiā uenerabilis herigeri ar-
chi ep̄i et frat̄u suorū conueniat sue in-
obediencie et persistatis ibidem iustā
rationē reddaturus. Sin autē negle-
genter et hoc agere parui penderit
abstineat enim se a proprio gradu
donec romā ueniens coram domino
pp̄ et sc̄a ecclā reddat rationem.

Ex cap̄o niceno
et q̄ addit̄
a felice pp̄

Q̄ primatē sint q̄ metro politani. clxiii
Primates illi et non alii sint quam
qui in nicena synodo sunt consti-
tuti. Reliquo uero qui metro poles-
tenent sedes archi ep̄i uocantur
et non primates salua in om̄ib; ap̄lice
sedis dignitate. que ei ab ipso dno
ē concessa et postea asc̄is patribus
roborata. **Qd̄ neganda sit accusati
licentia criminandi prius quā se cri-
mine exuerint et familiarib; atq;
sponte c̄fessis et his q̄ ext̄no ut p̄hendie
aut antea fuerint inimici. clxiiii**

Ex d̄o steph̄
pp̄ a h̄ ep̄o int̄

Et neganda ē accusatis licentia cri-
minandi. prius quā si crimine quo
premuntur exuerint. Quia non ē
credendū contra alios eorū confes-
sioni qui criminib; implicati sunt.
nisi prius probauerint innocentes.
Qm̄ periculosa ē et admitti n̄ debet
regi aduersus quēcūq; professio.
familiares uero et sponte confessi
atq; scelerib; in reati non debēt ad-
mitti. Nec hi quia quia eterna die
aut perhendie aut ante die fuerit
inimici. **Decriminationib; adūsū
doctores n̄ suscipiend̄ et de peregrini
iudicis. clxv.**

Cureb; pp̄

Et licet hec possunt generaliter dicta
sufficere ut uel declinem̄ errata.
uel custodiamus catholica. ab ap̄lis
tamen eorumq; successorib; nouim̄.
constitutū criminationes aduersus
doctores non debere suscipi. nec pere-
grina iudicia fieri. neq; quemquā
alterius iudicis. quā sui sententia
debere constringi. **Ut dū aduersū
doctores accusationē nemo suscipiat**

Ex d̄o
leno.

Accusationes aduersus **clxvi.**

doctore nemo suscipiat. quia non potest humano condemnati examine que de suo iudicio reseruat.

De epis iudicium secularis nonuo

Vnde nemo epm penes **cand.** seculares arbitros accuset sed apud summos primates. **Ut nemo epm apud seculares accuset. clxxiii**

Exempla bonif. pp ad episc. gallic.

Nullus episcopus neque pro diuili. neque pro criminali causa apud quem ius iudicem siue civilem. siue militare producatur uel exhibetur. Magis tratus enim qui hoc iubere ausus fuerit amissione cinguli condempnatione plectetur. **Ut non accuset episcopus acriminosus.**

Exempla felici pp supradicti episcopi milite.

Quotiens episcopus super certis accusat **clxxiiii** crimibus. si tales fuerint accusatores qui iuste. et canonicè recipi debeant sinodo legitima in suo tempore congregata ab omnibus. canonicè audiatur quis sunt in prouincia episcopi. Quod si legitimi non fuerint accusatores qui iuste et canonicè recipi debeant non fatigetur episcopus quia sacerdotes ad sacrificandum uocari debent non ad litigandum. nec illi qui throni dei uocantur prauorum hominum insidiis debent turbari. sed libere christo domino famulari. **Quod nullus episcopus extra suam prouinciam adiudicium inuocet. clxxv**

Exempla ut pp orien. talibus episcopi milite.

Nullus episcopus extra suam prouinciam ad iudicium te uocetur. sed uocato eo canonicè in loco omnibus. congruo tempore synodali ab omnibus. conprovincialibus episcopi audiatur. quia concordie super eum. canonicamque proferre debent sententiam. Quia si hoc minoribus tantum de clericali qua delucis concessum est.

quantomagis de episcopi senari conuenit. Nam si ipse metropolitanum aut iudices suspectos habuerit. aut infestos senserit apud primatum diocecesios. aut apud romane sedis pontificem iudicetur. **De accusatoribus et tibi episcopi. clxxvi**

Exempla calisti pp episcopi per gallic et itan nos.

Omnes ergo qui in recta fide suspecti in accusatione sacerdotum. et eorum super quorum fide non hesitatur. minime recipiantur. et in testimonio dubii habeantur. In firmari ergo oportet eorum uoce de quorum fide dubitatur. nec eis omnino esse credendum qui recta fide ignorant. Querendum est ergo hi in iudicio cuius sit conuersationis ac fidei his qui accusat et his qui accusatur. Quoniam hi qui non non sunt recte conuersationis. hac fidei et quorum uita est accusabilis non permittuntur eos accusare nec quorum fides uita et libertas nescit neque uiles persone in eorum recipiantur accusatione. Rimande uero sunt accusatores. enucleatim persone. Que sine scripto difficile perscriptum autem nunquam recipiantur. Quia perscriptura nullus accusari potest sed propria uoce et presente eo que accusare uoluerit. suam quisque agat accusatione nec absente eo que accusare uoluerit quisquam accusator credatur. Similiter testes per quamcumque scripturam testimonium non dicant nec de aliis causis uel negotiis testimonium dicant. nisi de his qui sub presentia eorum acta esse noscunt. Accusatoris uero consanguinei aduersus eos testimonium non dicant

Exempla damiani pp stephani episcopi et itan nos.

nec eorum familiares uel de domibus eorum prodeuntes sed si uoluerint et in inuicem consenserint inter separantes tantummodo testificentur et non alios nec accusatores uel testes suspecti recipiantur quia propinquitas et familiaritas hac dominationis affectio ueritatem impedire solet. **De eadem re. clxxvii**

Accusatores autem episcopi et testes super quibus rogastis absque ulla infamia aut suspitione uel manifesta macula et uera fide pleniter instructi esse debent. et tales quales quales ad sacerdotium eligere iubet diuina auctoritas. quoniam sacerdotes ut antiquorum tradit auctoritas criminari non possunt. nec in eos testificari quia ad eundem non habent nec possunt prouehi honorem. **Questio infame p**

Exempla stephani pp ad itan nos.

In famis autem esse eas **sonne. clxxviii** personas dicimus. que pro aliqua culpa notantur infamia. id est omnes qui christiane legis normam abiciunt et statuta ecclesiastica contempnunt. Similiter funes sacrilegos et omnes capitalibus criminibus irretitos sepulchrorum quoque uoluntates. et apostolorum atque successores eorum. religiosa sanctorum patrum statuta libenter uiolantes. et omnes qui aduersus patres armantur. qui in omni mundo infamia notantur. similiter et incestuosos homicidas per uiros. raptos. maleficos. ueneficos. adulteros. debellis refugientes. et qui indigna sibi petunt loca tenere aut facultates ecclesie abstrahunt iniuste. Et qui falsis calumnantur aut accusant et non habent ut

Exempla felici pp episcopi gallic et itan nos.

qui contra innocentes principum animos ad iracundiam prouocant. et omnes anathematizatos. uel pro suis sceleribus ab ecclesia expulsos. et omnes quos ecclesiastice uel seculi leges infames pronuntiant nec seruos ante legitima libertatem. nec poenitentes nec digamos nec eos qui curie deserunt uel qui non sunt integri corpore ante sanam non habent mentes uel intellectum aut inobedientes sanctorum decretis existunt. hi omnes nec ad sacros gradus debent prouehi. nec isti. nec liberi neque suspecti. neque recta fide uel digna conuersatione habentes summo sacerdotem posse accusare. **De episcopo accusato et accusatoribus recipiendis et uocatione. clxxiiii.**

Siquis episcopus ab illis accusatoribus qui recipiendis fuerit accusatus postquam ipse ab eis caritatis conuersus fuerit ut ipsam causam emendet et eam corrigere noluerit. non olim tunc ad summos primates causa eius canonicè deferatur qui in congruo loco infra ipsam prouinciam tempore congruo. id est aut uernali uel aestiuo concilio regulariter conuocare debent ita ut ab omnibus eiusdem prouincie episcopi imbi audiant. Quo et ipse regulariter conuocatus. si eum aut infirmitas aut alia grauis necessitas non detenuerit ad esse debet. quia ultra prouincie terminos accusandi ante licentiam non est quam audientia rogetur. Quod si quomodo presumptum fuerit statuerunt ut ante quam proprius locus et sua omnia ei legitime. sed integre nullatenus aliquoquam accuset aut

criminetur et nisi sponte elegerit cui
quā protalibus respondeat. Sed p̄
quā ut proficuum ē restitutus fuerit
et a sua omnia ei legitab; redintegrata
sunt dispositis ordinatisq; suis ma
gnum spatium tractandi causa ei con
cedatur. Et postea sinecesse fuerit
regulatus uocatus ueniat aut causā
et si iuste iusū fuerit accusantiū pro
positiombus sustentatione firm respon
deat. Nulla enī permitat ratio dū
ad tempus eius bona uel ecclē atq;
res abemut aut a quibus cumq; deti
nentur ut aliquid illi obia debeat
nec quicquā potest ei quolibet modo
maiorū uel minorū obia dū ecclē is
uel rebus aut potestatib; caret suis.

**De dāpnatione ep̄oꝝ accusantiū
ep̄m atq; auctoritate aplice sedis**

Si quis ab hōdie die **clxxv.**
Et deinceps ep̄m preter huius scē sedis
sententiā dampnare aut a propria
pellere sedem presumpserit sciat se
inrecuperabiliter eē damnatū et pro
prio carere perpetim honore eosq; qui
absq; huius sedis sententiā sunt auctu
uel dampnati huius scē sedis auctori
tate scitote pristina recipere cōmuni
onem et in propriis restitui sedib;. Qm̄
et prius atēpore scilicet ap̄toꝝ hęc scē
huic sediat cessasunt et postea in me
morata nicēna sinodo prop̄t prauorū
hominū infestationes atq; hereticorū
persecutiones et insidiantū molimina
firm̄ concorditer ab omib; roborata
ut magis singuli prouideant ne talia
audiant p̄petrare. **Ut accusat ut iu
dicatus ab ep̄is conprovincialib;
licentē apellet et adcat romanū**

*Capitulum p̄ om̄
orientalib; ep̄is
mis̄is.*

pontificē. clxxvi

*Ex de uicari
p̄p̄ canoꝝ scrib;
alexandem̄is*

Placuit accusatus uel iudicatus ep̄s
hac provincialib; in aliqua causa
ep̄is licentē apellet et adcat aplice
sedis pontificem. **sc̄dis** aut per uarios
suos eius retractari negotiū procuret.
Et dum iterato iudicio pontifex causā
suā agit. Nullus alius in eius loco po
natur aut ordinetur ep̄s qm̄ quā quā
conprovincialibus ep̄is a accusatis causā
pontificis scrutari liceat nontam de
finire. Inconsulto romano pontifice
promissum ē cū ab eo petro ap̄to n̄
ad alium quā ad ipsū dictū sit ad nō.
Quęcūq; ligaueris super terrā erunt
ligata et in celis. Et quęcūq; solueris
super terrā erit soluta et in celis. **Ut senpta
nullius accusatione suscipiat et
absente qui accusat. clxxviii.**

*Ex epla steph
p̄p̄ canoꝝ ep̄is
mis̄is.*

Per scriptura enī nullius accusatio ac
recusatoris eo qui accusat absente
suscipiatur. sed propria uoce. si legi
tima et condigna accusatoris p̄sona
fuerit. presente uidelicet eo quē accu
sare desiderat quia nullis absens aut
accusari potest aut accusare. Nullus
tamen prefati ordinis uir accusari
potest. aut respondere suis accusato
ribus debet prius quā regulariter
a suo primatē uocatus sit. locumq;
defendendi aut inquirendi accipiat
aut abluenda crimina. **Ut difficulti
ores cause ad apicē romane sedis
referitur ut aplice terminentur
iudicio cuius sedis auctoritate
om̄s ecclē regunt. clxxviii.**

*Ex epla
anacyp̄is
ep̄is mis̄is.*

Si q; uero cause difficultiores inter uos
orte fuerint ad huius sedis scē apicē
cas quasi ad capud referte. ut aplice

terminentur iudicio. quia sic dñm uelle
abeo ita eē constitutū ante dicat tes
timoniis declaratur. hęc uero aplice
sedes. cardo. et caput. et factum ē ad nō
et non ab alio eē constituta. Et sicut
cardine hostium regitur sic huius scē
sedis auctoritate om̄s ecclē disponen
te reguntur. **Quā om̄s ep̄i possint
apellare romanā sedē in necessi
tatis positi. clxxviiii**

*Ex de damasc
ep̄o stephano
africe mis̄is.*

Quam om̄s apellare sinecesse fuerit
et eius fulcra auxilio oportet. Nā
ut nostis synodū sine eius auctoritate
fieri non eē canonicū nec ep̄s nisi in le
gitima synodo. et suo tempore aplice
uocatione congregata. definite dāp
nari potest. neq; ulla unquā conci
lia rata leguntur. que non sunt stul
ta aplice auctoritate. **De indutis
criminatorū ep̄oꝝ quales eē
debeant. clxxx.**

*Ex epla felici p̄p̄
solis̄is. eḡip̄oꝝ.*

De indutis uero ep̄oꝝ. super quib; ē
sulistis diuersas a patribus regulā
inuenimus institutas. Quidam enim
ad repellendā imperitorū machina
menta et suas preparandas respon
siones. et testes confirmandos et con
cilia ep̄oꝝ atq; amicorū querenda.
Annū et sex menses mandauerunt
concedi. quidā autē annū in quo
plurimi concordant. Minus uero
quā sex menses non repperi. quia et
lucis hęc indulta sunt quanto magi
dñi sacerdotibus. Nam et ant̄is ante
cessoribus atq; reliquis sc̄is patrib;
multotiens imbitum ē nequis dñi
sacerdotes detractationibus non ex
radice caritatis prolatis uexet. qui
escere inquit et nolite p̄seq eos

*Ex epla adu
ep̄is p̄ncipalib;*

Quando mala que uasit. **clxxxii**
poenitentię fletu purganda sunt
augentur excessib;. ita maiore delin
quentibus adhibenda correctio. ut
et ipsi facinus suū poene salutē uindi
cante cognoscant. et alios ab imicitis
ecclesiasticę tuitionis timor imbeant.

quidō perfecte ministrant quorū
orationib; et terrena bella sedant
et recedentiū adō angloꝝ. pellunt
incurfus. quiq; om̄s demones cor
ruptores precū assiduitate confun
dunt. Indutię namq; non sub an
gusto tempore. sed sub longo spa
tio concedende sunt. ut accusati se
preparare et uniuersos communica
tores inprovincial positos conuenire.
et testes preparare atq; cōm̄ insidiatorē
sepleniter. armare ualeant. Judi
ces enī et accusatores tales eē debent
qui om̄i careant suspitione et extra
dice caritatis suā desiderant p̄mere
sententiā. **De ep̄o centuriensis
qui causā suā in synodo agere rennu.**

De quod uul deo etiā centuri erat. clxxxii.

Densi qm̄ aduersarius ipsius cū se
petisset introduci ad conciliū n̄m
interrogatus utrū cū eo uellet
apud ep̄os experiri. primo promiserat
et alia die respondit. hęc sibi non
placere atq; discessit. Placuit om̄ib;
ep̄is ut nullis eidem quod uult deo
communicet donec causā ei qualem
potuerit terminū sumat. Nā adimi
ei episcopatus ante quā cause eius
exitus appareret nulli xp̄iano uiderē.
iure potuisset. **Iudiciū ep̄i qui
pro crimine cietus ab officio pos
tea episcopium more p̄domis in**

Dilectissimus itaq; lator presentiu
neme syon ad nos ueniens indicauit
sicut et gestorum exemplaria que hic
detulit continebant paulu do da
uene ciuitatis epm inter alia mala
incorporali crimine lapsu. ausus
fuisse clericis accusatu atq; habita
cognitione ita quod sine dolore
dicere non possum claruisse. atq;
insuper postqua conuict e etiam
libellu illu in quo ea de quib; ac
cusatus fuerat uera ee confessus
e obtulisse. Qua de re sententia
illu epali depositu. et se eius loco
cum fraternitatis ure consensu. ee
epm ordinatu. Sed nunc eundem
paululu cum auxilio secularium
iudicium ueniens episcopi. more
predonis ingressu ablatuq; uolent
rebus ecclie ab eo se proiectu et ad
summum iniuria ac necem poene
perductum. et qm tante nequitie
prauitas nec dissimulanda nec le
uiter agenda e fraternitas ura hec
omnia diligenter curet addiscere.
Et si ita se ut edocui sumus uerita
habet. Predictu paulu districta fa
ciat excusatione compelli. ut que
cumq; abstulit omi moralis excusa
tione cessante restituat. Si uero ni
hil ecclie sed propriu sedixerit ab
stulisse qua uis graue et iniquum
fuit ut non a uobis uel a metro poli
tano eius hoc petierit sed ausu te
merario manu presumeret agere.
uerumtam si quod propriu tulit
sub fraternitatis ure debet exami
natione constare si uerum e. Sed
et illud diligenter querendum e

si quod male de rebus lapidauit ecclie
uel quod nunc abstulit hec reformare
hac satis facere. mod omib; compella
tur. Si autē differre temptauerit quo
usq; ome quod dilapidauit. uel de
substantia tulit ecclie restituat. mo
nasterio mittendus e. ut saltem co
actus reddat quod male auferre n
timuit. Quod si forte quod non cre
dimus post depositione sua inuere
cundum hac mente peruersa aliquid
de epatu loqui atq; rursu ad hoc q
libet aspirare presumptione teptau
erit fraternitatis ure se contra inpro
bitate ipsius omnino uigor accedat.
atq; dominici corporis et sanguinis co
munionem priuatu in monasteriu cu
usq; ad diem obitus sui ad agenda
curet penitentia retrudedu quaten
perpetrati. sceleris maculas dignis
discat fletib; emendare. quas magis
in interitu anime sue nequitie agere
desiderat. Supra scriptus autem di
lectissim frnr neme syon in suo loco
et epatus officio procul dubio re
formetur et ne denuo hac dere in
quietudinem hac molestia patiat
solicitos uos ee necesse e. Quia
hoc non solum ad huius munitioe
ueru ad alioru constat emendatio
nem proficere ut prauoru hominu
presumptio nil decetero contra sa
crorum canonu statuta uel ecclie
sasticam disciplina ullo modo
habeat ad temptare. **Cur sci apli
coruq; successores uoluerit diffi
cile accusatione sacerdotu el xxxiii**

Talia cogitantes sci apli eorumq;
successores spu di repleti homines

malos pudentes. et simplices consi
derantes difficile aut nunquam uolu
erunt ee accusatione sacerdotu ne
amalis potuissent auerti aut sumo
uen. quia si hoc facile cederet scilicet
et malis hominib; aut nullus aut uix
per paucos remaneret. qm sep fuit et
e. et quod peius est nimis uiget ut ma
libonos persequant. et carnales spi
ritales infestent. Idcirco ut predictu
e. statuerunt ne accusarent. aut si
aliter fieri non posset. per difficultus
fieret eorum accusatio et a quib; ut su
pradictu e. non psumeret neq; ap
prius sedib; aut ecclis epi eicerent.

Si epi expulsus ausus fuerit ingredi

Si epi expulsus ciuitatem.
Sausus fuerit ingredi ciuitate qua
repulsus e. ut exire de loco in quo de
gere iussus e. iubenus eum in mo
nasterio in alia puincia constituto
tradi ut quinsacerdotio peccauit.
degens in monasterio corrigat.

De epi que uiuentib; successore eli

Eponon licere pro se gere desiderant.
alterutru successore sibi constitu
ere. licet ad exitu uite perueniat.
Quod sitale aliquid factu fuerit.
utru ee huiusmodi constitutu. Ser
uetur autē uis ecclasticu id conti
nens oportere non aliter fieri. nisi cu
sinodo et iudicio eorum qui post obrtu
quiescentis potestate habent eu qui
dignus extiterit promouere. **Ut epo
uiuerit nulli supordinateur.**

Vt nullus uiuente epo. alius super
ponat aut supordinateur epi. nisi
forsitan in eius locu que capitalis culpa
deiecerit. **Quod non licet epo suc**

cessorem eligere.

Epm non liceat ante fine uite aliu
in loco suo constituere successore.
Si quis autē hoc usurpare teptauerit.
talis constitutio irrita erit. Non g
aliter fieri oportet nisi cu consilio et
iudicio eorum. qui post exitu pcessori
potestate habent dignum eligere.

**Quod nusquam canones picipiant
ut pegritudine epi alius succedat
et si ipse p sua molestia petierit.**

Serpsit michi **qualit fieri possit.**
dilectione reuerentissimo frmeo iohi
prime iustimane epo. pegritudine ca
pris qua patitur epm pcipe succedi.
nefortasse du epi iura eade ciuitatis
non habeat quod absit ab oste depe
reat. equide nusquam canones picipi
unt ut pro egritudine epi. epi suc
cedat et omnino iniustu e ut si molestia
corporis utrit honore suo priuetur
egrotus. Sed suggerendu e ut si quis
in regimine egrotat dispensator illi
talis requiratur. qui possit ei curam
omne agere. et locu illius in regimine
ecclie ipso non deposito conseruare
ut neq; d' somps offendatur neq; ci
uitas neglecta ee inueniat. **De ar
minensi epo dolore captus libante
et in eius loco altero subrogetur.**

Qualiter ordinati a nob sacerdotis cor
poris quia notu e impedierte mo
lestia arminensis ecclie. pastoralis
actenus hac sacerdotali sit regimine
desertita dudū fraternitas ura cogno
uit. Quā dudū habitatore loci illius
pceb; permoti sepius ortati sumus. ut
si de eade captus quā detinebat mo
lestia melioratu se ee sortiret ad sua.

Excl. ma
leni. cap. viii

Excl. ma
ad anathema
thomas pelax
num. vii. conuict

Excl. ma
sup. ad ep. viii

Excl. ma
viii. conuict

Excl. ma
vi. cap. xiii

Excl. ma
sup. ad ep. viii

auxiliante dō reuertetur. eccliam. Quidam indutus. in hoc quadrien- nio expectatur. Quā edū nos chī ut ciuim illic uenientū nosq; pre- cib; arguetum instanti us orta- remur. ut si ualeret cū eis auxiliā- te dño. remearet datū scriptus suppli- catione nos petat. ut quia ad eiusdē ecclē regimen ut susceptū officium peade quadretur molestia asur- gere nullatenus posset. ecclē ipsi ordinare ep̄m deberemus. Vñ quia cunctarū eccliarū inuncta nos sol- licitudinib; curam. constringit ne diutius gregis fidelīū desit custodia pastoralis. illoꝝ p̄ cib; huius ex sui in- possibilitate renuntiatione compulsi. iussū ē nobis eadē arminensi. ecclē debere ep̄m ordinari. Et datū ex more p̄ceptū clerū plebēq; eiusdem ecclē non desitimus ammonere. quatenus ad eligendū sibi antistitē concordi prouisione concurrant. hortamur ergo ut fraternitas ur̄a eum quē in uno consensu om̄s elegerunt. sicut et ipsi anobis poposcisse noscunt. ad se fa- ciat euocari. Quē curā ex om̄ib; exa- minatione discutite et sic a meo quē in textū eptaticū more multa sunt mi- nime fuerunt dño opitulante reperta atq; fidelium p̄sonarū relatione eius uobis quoq; uita placuerit. ad nos eū cū decreta pagina ur̄a addita quoq; testificationis eptā destinata quatenus eadē anobis ecclē disponente dño ē secretur antistites. **De ep̄o qui per in-**

firmitatē in ebriū dīne mentis incidit.
Vt si quis ep̄s in infirmitatē aut in aliq̄-
 bebriū dīne sensus incidit. aut of-

Exclatū
 Non op. 11

Exclatū
 Non op. 11

ficiū oris amiserit. eaq; ep̄is opari conueniunt. p̄br̄m agere non p̄mittat. sed ep̄m qui uicinus. ē. uocet. Cui quod in ecclā agendū fuerit imponat.

**De ep̄o qui p̄p̄t dolore captus sepe in am-
 uam deuenerat.**

Quā uis triste nobis sit ualde qd loquim̄ atq; fraternā nos compassio potius ar- guit quā aliquid de auditis definire p̄ mittat. suscepta tam sollicitudo regi- minis cor n̄m instanti pulsat aculeo. Magnā nos ecclēis curā prospicere. et antequā earū possit utilitas deperire quid fieri debeat dō auctore disponere. Peruenit ergo ad nos quib; dā referentib; quendā ep̄m ita passionē captus incur- risse ut quod mente alienata agere sole- at gemitus et fletus audire sit. Ne ergo languente pas̄tore grex quod ap̄sit in- fidiatoris lanandis dentib; exponat. ut ecclē ipsius utilitates deperant. cautanos necesse est. p̄uisione tractare. Et ideo quia uidentē ep̄m ab officio suo necessitas infirmitatis non cr̄m abduc. alium loco eius nisi recusante eo nulla sinit ratio ordinari. Sed si interualla egrotudinis abere est sollicitus ipse da- ta petitione non se ulterius ad hoc mi- nisterium subuertente. infirmitate pos- se fateatur asurgere alium loco suo ex- pectat ordinandū. Quo facto om̄ium sollempniter electione. alter quid dignus fuerit ep̄s ordinetur. sic tam ut quousq; eundē ep̄m in hoc sc̄lo uita tenuerit. sūptus ei debita de eadem ecclā minis- trentur. Enim uero si in illo tēpore ad- sane mentis reddat officiiū persona fidelis hac uita est probabilis eligen- da que ad regimen ecclē idonea possit

existere. atq; de animarū utilitate cogi- tare. inquietos sub discipline uincula restringere. ecclāsticarū rerū curā ge- rere et maturū atq; efficacē se in om̄ib; exhibere. Qui etiam ep̄o qui nunc ego- tat supersites loco eius. debeat con- secrari. **De restitutus ep̄s per inmanū**

Exclatū
 Non op. 11

F si uero quos timore terreno **potestatis**. in iuste dāpnatis sententia anobis iuste eē restitutos quib; ex auctoritate sc̄i petri aptica auct̄oritate om̄ia que eis ablata sunt integerrime reddi pre- cipimus. si non uultis a uos et principē ur̄i a collegio n̄o et membris ecclēsie separari. Iusto enī dī iudicio datur plerūq; peccatorib; potestas quas eos ipsius persequantur. ut qui sp̄de ui- uantur et aguntur. fiant pro laborum exercitia clariores. Illi tam qui hoc agi. nullatenus euadent poenā. qui aut- at dñs. ue illi per quē scandalū uenit. Et quāquā iuxta saluatoris senten- tiā. necesse sit uenire scandala. ue- tam illi per quē ueniunt. De occultē enī cordis alieni temere iudicare. de- incertis pre iudicandis peccatum. ē. ut eum cuius non uidentur opera. nisi bona. Iniquū. ē. ex suspitione reprehendere. cum eorūq; hominis sit incognita. solus dñs iudex sit iustus. inspector et uerus. Vñ scriptum. ē. Incerta non iudicemus. quo ad usq; ueniat dñs qui et illuminabit abs- condita tenebrarū. & manifestabit consilia cordium. Et quā uis uera sint. non tam credenda sunt. nisi que certis iudiciis comprobantur nisi que manifesto iudicio uincunt nisi que iudicario ordine publicant.

Exclatū
 Non op. 11

Exclatū
 Non op. 11

Nullus ergo potest humano condēp- nari examine. quē dñs suo iudicio reseruauit. Hec om̄ia summopere sunt p̄cauenda. ne p̄sumptores eē uideamus. **Ut a sacerdotibus sicut fulgur facere solet iurare n̄ p̄sumant**

Sacramentū autē **ut compellatur.** Sac tenus ab ep̄is et reliquis ordinib; exigi. nisi profide recta minime co- gnouimus. nes̄ponte eos iurasse re- perimus. Sumope ergo sc̄s iacoby ap̄tis prohibens sacramtū. loquit̄ dicens. Ante om̄ia fr̄s mei nolite iurare neq; per celū neq; per terrā. neq; per aliud quodcūq; iuramentum. Sit autē sermō ur̄. ē. non. non. ut sub iudicium non decidatis. **De ep̄o sinistro rumore asperso p̄ sacramtū autē & purgato et absolutū.**

Habet hoc propriū antiqui hostis inui- dia. ut quos in prauoꝝ actū perpe- trationē sibi resistente decipere non ualet. opinionēs eorū falsa ad presens simulando dilaceret. Qm̄ igitur quedā contra sacerdotale p̄p̄sitū. de leone fr̄e et coep̄nō sinister rumor asperserat. utrum uera eē. distric- ta diutius fecimus inquisitione per- quiri. et nullā in eo de his que fuerat dicta. culpā inuenim̄. Sed nequid uideretur om̄issū n̄m potuisse cordi dubium remanere. ad beatū petri. sacratissimū corp̄. distincta eū exha- bundantia fecimus sacramta p̄bere. Quib; p̄stitis magnasumus exulta- tione gauisi. q; huius sc̄modi innocen- tia eius euadenter entuit. Proquare glāura p̄dictum uirū cū om̄i claritate suscipiat. et reuerentiā ei qualē sac̄doti

debet exhibeat. nec quedā cordib;
remaneat dehis que iam sunt pur-
gata dubietas. Et ita sup̄ scripto
uos ep̄o deuotissimē oportet in
om̄ib; adherere ut congrue de-
center q̄ dñm in eius personā de-
amini cuius minister. ē. honorare.

Correctio ep̄i qui concubinā habuit.

Tribunal iudicis ætem securus
aspiciet. quisq; reatū suū c̄sciū.
digna eum modo poenitentia pla-
care contendit. habuisse te siq̄dē
concubinā manifesta ueritate cō-
perimus. de qua etiā contraria. ē.
quib; dā nata suspitio. Sed quia in
rebus ambiguis absolutū non debet
ēē iudiciū. hoc tūc conscientie eli-
gimus cōmittendū. ē. Quader-
si in sacro ordine constitutus ē te
permixtione ēē retolis maculatū.
sacerdoti honore deposito. ad ad-
ministrandū nullomodo p̄sumas
accedere. sciturus in anime tue
periculo ministrare. et dōnō te sine
dubio reddere rationē sibi uis.
modi sceleris conscius. in quo eī
ordine c̄lans ueritatē p̄manere uolu-
eris. Vñ iterū adortamur. ut site
deceptū hostis antiqui calliditate
cognoscis. cōpetenti eū dum licet
poenitentia superare festines. nec cū
eo particeps quod non optamus in die
iudicii deputeris. Si uero huius reatū
tibi conscius non es. in eote necesse. ē.
quo eī ordine permanere. Preterea
qm̄ mulierē de matriculis contra or-
dinē sacerdoti cedi crudelit̄ fustib;
deputasti. quā licet post octō m̄ses
exinde munime arbitremur fuisse

defunctā. tam quōrdinis tui habere
noluisti respectū. p̄pterea duobus
te mensib; ab administratione missarū
statuimus abstinere. In quib; ab offi-
cio tuo suspensū flere te conuenit
quod fecisti. Nā ualde dignū. ē. ut
postquā te ad uite istius tranquilla
recitūdinē laudabilium sac̄dotiū
exēpla non prouocant. saltim correp-
tionis medicina compellat. **De ep̄o
per sacra m̄ta purgato & absoluto.**

Exrog. ab huius
et in dā regnā
fratres. c̄p̄
excepit.

Moran uero reuerentissimū fr̄m co-
ep̄m q̄ n̄m postquā ea q̄ de eo dicta
fuerant requirentes. in nullo inue-
nimus eē culpabilē. qui in super ad-
sacratissimū corp̄ beati petri ap̄li sub
iure iurando satis fatens abbis q̄ ob-
iecta eius opinioni fuerant se mon-
strauit alienū. Reuera illū purgatū
absolutumq; permisim; Quasi aut
dignū erat. ut si in aliquo reus exis-
terat. culpā in eo canonice punire
puniremus ita dignū non fuit. ut eū
adiuuante innocentiā. diuini reu-
nere ut affligere in aliquo deberem;.

**Qualiter senex ep̄s compiendus sit.
et quomodo mali ei c̄siliari ex cōmuni**

Exrog.
ep̄m
m.

Predicator om̄ipotentis cunctis
dñi paulus ap̄li dicit. Senore ne
increpaueris. Sed hec cuius regula
in eo seruanda ē. qm̄ culpa senioris
exēplo suo non trahit ad interitū
corda iuniorū. Vbi autē senior
iuuenib; exēplū ad interitū p̄bet.
ibi districta increpatione ferien-
dus. ē. Nā scriptū. ē. Laqueus iu-
uenū om̄s uos. Et rursū p̄phadīc.
Et peccator centū annorū maledicē
ē. Tanta autē nequitia ad aures meas

de tua senectute peruenit. ut cum nisi
adhuc humanitas pensarem. fixa
iam maledictione ferirem. Dictum
quippe michi. ē. quod dñi coy die prius
quā missarū sollempnia celebrares. ad
exarandā messem latoris p̄sentium
perrexisti. et post exarationē eius. mis-
sarū sollempnia celebrasti. Post mis-
sarū sollempnia etiā terminos possessio-
nis illius eradicare minime timuisti.
Quod factū. que poena debuit in seq̄
om̄s qui audiunt sciunt. Dubi autē
de tanta hac peruersitate fueramus.
sed filius n̄r cyriacus abbas nobis req̄-
situs dū eēt chorali. id regionarius.
ita se cognouisse perhibuit. Et quia
adhuc canis tuis pareim; hortamur
aliq̄n resipisce senex. atq; a tanta leui-
tate moy et operū peruersitate cōpe-
scere. Quanto morti uicinior efficiens.
tanto fieri sollitior atq; timidior de-
bes. Et quidē poena sententię inte-
fuerat iaculanda. sed quia simplici-
tate tuā cum senectute nouim;. in-
terim tacemus. Cos uero quoy consci-
lus h. ec. egisti. in duob; mensib; ex cō-
municatos eē decernim;. ita ut siquid
eis intra duoy m̄sium spatū humanit̄
eueniret. benedictionē uixici non
p̄ruentur. Deinceps autē ab eoy con-
siliis cautus existe. Te quoq; sollicite
custodi. nesi eis in malo discipulus
fueris. quib; magister in bono eē de-
buit. nec simplicitati tue. nec ulius
senectuti parcamus. **De purgatio-
nes leonis pp̄.**

Lucanus
landiff

Auditum ē fr̄s Km̄i. et diuulgatū
ē. p̄ multa loca. qualiter homines
mali aduersus me insurrexerūt. et de

bilitate uoluerunt. et miserunt sup̄
me graua crimina. Propt̄ quā causā
iste elementissim; hac serenissim;
dñs rex Karolus. una cū sacerdotib;
& obtimatib; suis istā peruenit ad
urbē. Quā obrē. ego leo pontifex
scē romane. ecclē anemine iudicat;.
neq; coactus. sed spontanea me a uo-
luntate. purificome in conspectu
uō coram dō & anglis ē. qui con-
scientiā meā nouit. et beato petro
principē ap̄toy incuius conspectu
consistimus. quia istas criminosas
et sceleratas res. quas illi michi obi-
ciunt. nec perpetravi. nec perpe-
trare iussi. Testis michi. ē. d̄s. incui
iudicium uenturū sumus. et incui
conspectu consistimus. Et hoc p̄pt̄
suspiciones malas tollendas. mea
spontanea uoluntate factio. n̄ quasi
in canonib; inuentū sit. aut quasi
ego hanc consuetudinē aut decretū
in scā ecclā successorib; meis nec n̄
& fr̄ib; et coep̄s n̄ris imponā. sed ut
melius auobis abscondatis rebelles
cogitationes. **Siquis ex ecclāstico or-
dine dāpnat̄ fuerit in sinodo. & aui-
fuerit de sacro ministerio aliq̄d con-
tingere.**
Siquis ep̄s dāpnatus a sinodo
aut p̄br. aut diacon;. a suo ep̄o. aui-
fuerit aliquid de ministerio sacro
contingere. siue ep̄s iuxta p̄cedentē
consuetudinē. siue p̄br. aut diac.
nullomodo liceat ei nec in alia si-
nodo restitutionis sp̄e. aut locum
habere satis factionis. Sed et com-
municantes ei. om̄s ab icclē ecclā.
et maxime si postea quā didicerint.
aduersū memoratos prolata fuisse

Exrog.
ep̄m
m.

sententia ad de communicare temp
tauerunt. **Siqui ex clauico ordine ex
communicatus fuerit. et communicare
presumpserit. seipsum dampnat.**

Item placuit uniuerso concilio. ut qui
excommunicatus fuerit. p suo neglectu.
siue episcopus qui libet. siue clericus. et tempore
excommunicationis siue ante audien
tium comunione presumpserit. ipse in se
dampnationis iudicetur. p tulisse sen
tentiam. **De ordinatis si aliqui filioy**

His a quibus dñi peruersor exierit.
sacramenta tractant iudicium san
guinis agitare non licet. Et idō ma
gnopie talis excessus prohibendus. ē.
ne indiscrete presumptionis motib agi
tati. aut quod morte plectendum. ē.
sententia propria iudicare presumant.
aut truncationes quibus libet psonis.
aut perse inferant. aut inferendas p
cipiant. Quod si quis quibus in memor
pceptoy. aut in ecclesie sue famulus. aut
in quibus libet personis tale aliquid
perpetrauerit. & concessi ordinis
honore priuetur. et loco subperpe
tue dampnationis religetur erga stulo.
cui tam comunio exeunt de hac uita
non neganda ē. ppter dñi misericordiam. **De
episcopis sua manu cedentibus.**

Non liceat episcopo manibus suis aliquē cede.
hoc enī alienū a sacerdote esse debet.

**De illo qui se ipsum et sibi commissos cor
pore regimini in se regere neglexerit.**
ratione habuit. nec suadicta desit.
nec quā filioy contexit. canis impudi
cus magis dicendus quā episcopus. **De eade**

Vlexiua pertinere humidū re.
fluens lauat et non lauat. ita bona
doctrina per malū doctorē. animas cre

dentium lauat sorde peccatorū. **De malo
pastores quē sue oues fugiunt.**

Sicut fugiunt oues uocē pastoris quē non
cognoscunt. et deserta petunt. ita
mali pastoris ouilia. **De illo quonobilitate
dei ase eicit.**

Adā primus homo **dei ase eicit.**
pro peccato de paradiso eiectus. ē. hoc
est qui nobilitate dei ase eicit. nobili
tate loci priuetur. **Quod nō sint omnes filii
scōy. qui tenent loca scōy.**

Non facile est stare in loco petri et pauli.
et tenere cathedrā regnantū cum xp̄o.
quia hinc dicit. non scōy filii sunt qui te
nent loca scōy. sed qui exercent opa eoy.
**Quod nullus ex genere. nec ex loco
gloriam debeat.**

Nos qui presumus non ex locorū nec genens
dignitate. sed morū nobilitate inno
scere debem. nec uerbum claritate sed
fidei puritate. **De sacerdotibus quibus
suis mala p̄bent exempla.**

Nemo quippe amplius in ecclesia nocet.
quā p̄ uerse agens. nom ut ordinē sci
tatis et sacerdotis habet delinquente.
nāq; hunc redarguere nullus presumit.
et in exemplū culpa uehementer exten
ditur. qm̄ pro reuerentia ordinis pec
cator honoratur. **Ut tantū curā rerū
ecclesiay episcopi habeant.**

Om̄ium negotioy ecclesiay curā
episcopus habeat. et ea uelud dō contem
plante dispenset. Nec ei liceat ex his
aliquid om̄ino contingere. aut paren
tib; propriis que di sunt condonare.
Quod si pauperes sunt. tāquā paupib;
subministrat. nec eoy occasione eccle
negotia depredentur. **Deusupalline
ametropolitanis presumpu ue utatur.**

Quicūq; sane metropolitanoy per plateas.

ut in letanis ut pallio presumpserit.
et non tantū incipit uel festiuitatib;
et ab aptica sede indictus temporibus
admissarum solū modo sollemp
nia careat illo honore. et pro ut
beatus p̄p̄ gregorius ad ioh̄m panor
mum ep̄m. quia graue iugū atq; uin
culum ceruicis non pro ecclesiastica. sed
pro quadā seclari dignitate defendat.
permissa qua ab utitur careat digni
tate. qm̄ iure priuilegiū meretur.
amittere. quia uadacter usurpat illi
cita. **Quod episcopus res sue ecclesie nisi prius
cū suo commiserit testamentum possit.**

Siquis episcopus condito testamento aliquid
de ecclesiastica uiris p̄p̄rietate lega
uerit. aliter non ualebit nisi tantum
de uiris propriis facultatib; suppleue
rit. **De episcopo qui res sue ecclesie parentibus
suis indiscrete tribuit.**

Vt episcopi in rebus ecclesie circa propinquos suos
exponendū reprehensione caueant.
ut et discreationis modum teneant.
De eadem re.

Quā multa episcopoy amore propinquorū
suoꝝ dereb; sibi committat suo. aut
quo libet amicoꝝ nomine p̄dia et man
cipia emunt. et ut propinquoy suorū
ius cedant statuunt. et ob hoc iura ec
clesiastica conuelluntur. et ministerium
sacerdotale suscitatur. immo a subditis
detrahitur. et contempnitur placuit
om̄ib; ut deinceps auarta e hoc gen
tanteatur. fixūq; ab hinc et perpetuo
mansurū eē decreuimus. ut episcopus res
sui iuris. quas aut ante ep̄atū. aut
certe in ep̄atu hereditaria successi
one adquisiuit. sedm̄ auctoritatem
canonicā quicquid uult faciat. et cui

uult conferat. Postquā autē episcopus fac
tus. ē. quas cūq; res de facultatibus
ecclesie aut suo. aut alienis nōe qua
libet condicione cōparauerit de tro
uimus. ut non propinquoy suorū.
sed in ecclesie cuius ē. iura de ueniant.
**Ne episcopus dereb; uideate ecclesie quicquid
alienare presumat.**

Siquis episcopus nulla ecclesiastice rationis
necessitate compulsus. in suo clero
aut ubi forte non ē p̄b̄. dereb; eccle
siasticis aliquid presumpserit uendere ip
sas ecclesie restaurare cogat. et in iu
dicio episcopoy. deiciatur auditus. Et tā
quā furti aut latrocinii reus suo pri
uetur honore. **De illis qui ad sacerdotū
exsequias uenire contempnunt.**

Eaq; competunt honestati contigit sepe
quoydā desidia n̄ impleri. proinde
quā notū. ē. que dignitas in exsequiis
mortuus episcopi ex canonib; conseruetur.
traditione monis antiqui hoc tantum
adicimus. ut si quis sacerdotū scdm̄ sta
tuta ualentim concilii ad hūanda
defuncti episcopi membra uenire commo
nitus pigra uoluntate distulerit.
appellantib; clis obeuntes episcopi apud
synodū. siue apud metropolitanū ep̄m
tempore anni unius. nec faciendū missā.
nec communicandi habeat om̄ino li
centiā. P̄b̄n autē siue ceteri dñi quib;
maior honoris locus apud eandē ecclesiam
fuerit. cuius sacerdos obierit. si om̄i solli
citudine p̄ exsequiis iam mortui. aut
continuo artibus mortui ad commo
nendū. uicinū ep̄m tardin ueniantur.
aut p̄ quācumq; molestiā. animi id ne
glegere comprobent. totius anni spa
tio ad poenitentiam in monasteriis de

putentur. **Ut quicquid episcopus relinquere.**
ide missi in facultates ecclesie episcopi.

Pontifices uero quibus in summo sacerdotio
constitutos ab extraneis duntaxat
donat aliqd. ut cum ecclesia. aut seque
strati duntaxat. aut donat quae
ille quid donat pro redemptione. unius
sue. non pro modo sacerdotis probatur
offerre. non quasi suum. sed quasi id
emissum in facultates ecclesie compu
tetur. quia iustum est. ut sicut sacerdos
habet quae ecclesie dimissum est. ita et ecclesia
habeat. quod relinquitur a sacerdote.

**Ut nullus episcopus nisi cum consilio eorum et
et principis in hostem ire debet.**

Rodolus gradirex. Regniq
francoy rector. et deuotus scilicet ecclesie
defensor atq; adiutor in omnibus apostolice
sedis. Hortatu omnium fidelium nostrorum.
et maxime episcoporum hac reliquorum sacerdotum
consulto. seruus dei promissa omnibus ar
maturam portare. ut pugnare aut exor
citum et in hostem pergere omnino probi
bemus. nisi ut tunc modo qui propter
diuinum ministerium. missarum scilicet
sollemnium adimplenda. et sanctorum patro
cinia portandi ad hoc electi sunt. id
unum ut duos episcopos. cum capellanis presbiteris.
Et unus quisque princeps unum presbiterum seculum
habeat. qui peccata confitentibus iu
dicare et indicare poenitentiam
possit. **De adonre.**

Sapientia auctoritate. et multorum episcoporum
ammonitione instructi sanctorum quoque
canonum regum edocti. consulti ui
delicet. omnium nobilium nostrorum nos me
tipso corrigentes. posterisque nostris
exemplum dantes. uolumus ut nullus

sacerdos in hostem pergat. nisi duos ut
tres episcopi tantum. electione ceterorum propter
benedictionem predicationem populi re
conciliationem. et cum illis electi sacer
dotes. qui bene populo poenitentiam
dare. missas celebrare de infirmis
curam habere. sacraque olei cum sacris
precibus. unitionem impendere. sciunt et hoc
maxime prouidere. ne sine uatico quis
deserto recedat. **Deo si quis ab apostolice
falsa de uolent epistolam in sceleribus.**

In memoria beati petri apostoli honorem
sanctam romanam apostolicam sedem. ut que
nobis sacerdotalis mater est. dignitatem
esse debet magistra ecclesie rationis.
Quare seruata est. cum mansuetudine
humilitas ut licet uix ferendum ab illa
sancta sede inponatur iugum conferamur.
et pia deuotione tolleremus. Si uero
quod non decet quilibet siue sit presbiter.
siue diaconus. aliqua perturbatione ma
chando. et non ministerio insiduan
do redarguat falsam apostolice detulit
se epistolam. ut alium quod inde non con
uenit. salua fide et integra circa
apostolicam humilitate. poenitentiam sit
potestas. utrum eum in carcerem. aut in
liam detrudat. custodiam usque quo
per epistolam. aut per ydoneos suos par
tis legatos apostolicam interpellat sub
limitate. ut potissimum sua sancta lega
tione dignetur decernere. quod de
talibus iusto ordine. lex romana sta
tuat definire. ut et his corrigatur.
et ceteris modis inponatur. **De ac
cusatis episcopis.**

Supremates accusatores episcoporum cum
eis pacificare familiariter minime.
potuerunt. tunc tempore legitimo eos

ad sinodum canonicam conuocati. non in
fra angustia tempora canonicam conuo
cent prius eis prescripta significant
quod eis opponitur. ut ad responsionem
preparati adueniant. Nisi autem uel aut
timore ecclesie. aut suis rebus expoliati
fuerint. nec canonicam uocari ad sino
dum possunt. nec respondere emul
debent. antequam canonicam restitu
antur. et sua omnia eis legaliter red
dantur. **Quod non in ecclesiasticis
agendum sit negotiis sicut in secularibus.**

Non enim in ecclesiasticis agendum est.
negotium sicut in secularibus. Prius
quam legibus uocatus euenerit. ut cum
in foro decernere ceperit aliquid. non
licet ante pactam causam recedere.
In ecclesiasticis uero causa dicta. rece
dere licet si necesse fuerit. aut se p
grauari uiderit. **Quod nulli pro
uente alium eligere licet.**

Siquis presbiter aut diaconus. aut clericus papa in
coloni. et eo in consulto subscrip
tione pro romano pontificato com
dare. aut paxio promittere. aut
sacramentum prebere temptauerit. aut
aliquid suffragium polliceri. ut de
hac causa priuatis conuenticulis
factis deliberare atque decernere lo
cassui dignitate et comunione pri
uetur. **De fessione episcopi.**

In ecclesia in concessu presbiterorum. episcopi subli
mior sedeat. **Ita de ordinatione episcopi.**
ordinatione episcopi.
ipsi qui ordinat missam celebrare debet.
et qui ordinatur similiter. **Que sacerdotum
di declinare debeant.**

Quecumque ad aurium et ad oculos per
tinent in lecebras unde uigor animi

emolliri posse creditur. ut de aliquibus
generibus musicorum. aliisque nonnullis
rebus omnium sacerdotum se abstinere de
bent. quia per aurium oculorumque in
lecebras. uirorum turba ad animam in
gredi solet. Histrionum quoque episcopi
et obscenorum insolentia si eorum ipsi
animo effugere. ceterisque sacerdotibus
effugenda predicare debent. **De ore
dicente episcopi quod ecclesiasticorum.**

Sed et hec ibidem inuentum est. de
episcopis presbiteris et clericis si heredita
tem ad no regem. ut ab alio principe
ut amico suo seu hereditaria sorte
sibi deuenit. ut adquisierunt donare
eis liceat hanc cui uoluerint dum ui
uunt. pro remedio anime ad ecclesiam
quacumque elegerint. ut consanguineis
suis ut amicis. Sin autem antea obi
erunt. quam firmiter perfecerunt. al
tari cui seruauerint omnia perpetuo sancti
ficentur. et inuis tradantur. Similiter
de presbiteris. statutum est. nihil debentus
mogotensis archiepiscopi subscripsit.
Ruobertus treuerensis archiepiscopi
subscripsit. Anthonal bulgensis
archiepiscopi subscripsit. Adalmaraldus
fardiensis episcopi subscripsit. Ringu
uinus argentensis episcopi subscripsit.
Notangus constantensis episcopi sub
scripsit. Vne uianus padar brun
nouis episcopi subscripsit. Nodalrius
augustensis episcopi subscripsit. Ben
nardus haluarstensis episcopi subscripsit.
Roumalduus mimigarte nouurden
sis episcopi subscripsit. Eberis mindunen
sis episcopi subscripsit. nec non et abbatem
cum ceteris sacri ordinis uiris sub
scripserunt. **Ne episcopi propter sua quiete**

in eudonopolim que dudu salabria uocabatur. Policarpus de urbe anta pristena misie. in nicopolim tracie mutatus. e. Hierophilus detrapezopolis yrie transmigratus. e. in palatinopolim tracie. Optimus ab agardamia frugis antiochia pisydie transmigratus. e. Siluanus asini popoli tracie mutatus. e. introadum.

EXPLICIT LIBER PRIMVS. INCIPIT CAP LIBRI SEDJ.

- I De ordinationib; epoy. et reliq; ordinum.
- II Quis pbr necessario discere et scire debeat.
- III De eadem re.
- IIII Quod ordinationes fieri non debeant. nisi in loco certo et religioso.
- V Quod abraham prim; sit appellat; pbr. et q; pbr nominet;.
- VI Quod nullus ex ecclesiastico ordine absolutus debeat ordi.
- VII Quod sub aspectu audientium ordinationes celebrari non debeant.
- VIII Quod turbis electione; pmouendoy facere non liceat.
- IIIIII Quod epim ut pbr ante xxx annos ordinare non liceat.
- X De pbrs qui ante xxx annos ordinantur.
- XI Quod ante xxv annos diaconi non sint ordinandi.
- XII Quod in ueteri lege p; p; p; ut ante xxv annos leuite in tabernaculo non seruiret.
- XIII De pbrs qui sine examine sunt prouecta.
- XIIII De eo qui sibi uolens aliquid membru truncauerit.
- XV De eis qui a medicoy incisione claudi efficiuntur.
- XVI De illis qui in uident frum prouecti homib;.
- XVII Ut seditionari non ordinentur.
- XVIII Quod in litteratus et aliquo membro immutatus prouecti non debeat.
- XVIII De bonis illoy qui a dominis propriis libertate donantur.
- XX De filiis concubinarum.
- XXI Ut de monib; similib; passionib; utrem; sacra tractentur.
- XXII Ut de feruili conditione nisi prius adnus proprius libertatem habeant nulli ordinentur.
- XXIII De eadem re.

- XXIII Ut seruus ne scire dno suo ordinari non debeat.
- XXV De his qui libertatem dominis suis ita percipiunt. ut nullum sibi obsequium reddant.
- XXVI De seruus inordinandis sedm ecclesios mandata quomodo ingenu fieri debeant.
- XXVII De eadem.
- XXVIII De eadem.
- XXVIII De eodem.
- XXX Exemplar libertatis de proprio seruo.
- XXXI De seruoy ordinationum.
- XXXII De eccles; seruis.
- XXXIII Ut poenitentes ut bigami non prouentur.
- XXXIII Energumini non solum ad sumendi sunt ad cleru. sed in uera ab officio remouendi.
- XXXV Ut nullus ex poenitentib; ordinetur.
- XXXVI De actorib; et procuratorib; si ordinarari debeant.
- XXXVII Ut de poenitentib; nullus admittatur ad clerum.
- XXXVIII Luceus si sedita uxorem duxerit. et si non fuerit.
- XXXVIII Ut nullus alterius parrochianum retinere psumat.
- XL Ut ab alio ep; ordinatus in clero non maneat.
- XLI De quoda ep; qui alterius ep; et in consuetudine ordinauerit.
- XLII Ut nono et in alio non suscipiat sine uoluntate sui ep;.
- XLIII Ut nullus ep; alienum et in sine licet; ep; sui suscipiat.
- XLIII De pbrs a discipulis qui sine litteris ep; sui abulant.
- XLV De eadem re.
- XLVI Ut quis ordinatus litteras ab ordinatore suo accipiat.
- XLVII Ut ordinatus q; q; milis lras p; maneat ad que ordinat; e.
- XLVIII De pbr; qui confessus fuerit quare ordinatione peccauerit.
- XLVIII De eadem re.
- L Ut nullus pbr absq; sacerdotalib; uestimētis missa celebret.
- LI Ut et si in interpretatione ab officio n; declinet.
- LII Ut omis pbr in sua ecclia singulis dominicis dieb; aquam benedicat.
- LIII Item de aqua benedicenda.
- LIII Ut missa peculiaris dieb; sollempnib; non fiat.
- LIV De ministerio pbr; ut quid eis commissum sit.
- LVI Ut singulis pbrs singulos habeant etas.
- LVII Quod pbr; fides primu discutienda sit.
- LVIII De eadem re.
- LVIII Quod in primis pdicandum sit qualiter ordi debent.

- LX De eadem re.
- LXI De eadem re.
- LXII Ut omis pbr parrochianis suis symbolum et orationem dominicam insinuet.
- LXIII De eadem re.
- LXIII De dilectione dei et proximi.
- LXV De omnibus quib; homines cu diabolo deputantur.
- LXVI Ut de auditorio nullus egredietur sacerdotis uerbis facere.
- LXVII De eadem re.
- LXVIII De precib; post altitudinem.
- LXX Ut omis pbr indies; fidelis pbrm ammonet. quas p; addm fundere debeat.
- LXXI Ut pbr; plebs ammoneret ut bubulos atq; portarios in p; capilib; fidelis admittat uenire permittere.
- LXXII De ammonitione pbr;.
- LXXIII Quomodo unusquisq; orare debeat.
- LXXIII De filiis quomodo parentib; obedere debeant.
- LXXV De illis qui principales; felicitates in uillis celebrant panni.
- LXXVI De eadem re.
- LXXVII Ut pbr; plebs annuntiet quid dies sint ferandi.
- LXXVIII Ut pbr; cum festa uicari; annuntiet uigilari nob; liuis curi.
- LXXVIII Ut ad salutationes sacerdotales admittat omis; de uere; respondeant.
- XC Ut nullus ordinatus p; discurrat ecclesie sue cura derelicta.
- XCII De dominica die qualiter sit ueneranda.
- XCII Item de dominica die.
- XCIII De eadem re.
- XCIV De eadem re.
- XCV De eadem re.
- XCVI De eadem re.
- XCVII De eadem re.
- XCVIII Ut nullus in dominicis dieb; genua flectat.
- XCVIII Ut pbr; prius uicari; fidelib; desiderantib; benedicat. et ut omis pbr; p; familias. paruos. p; p; uicari; domos habeat facultatem benedictiones aperire.
- C Ut pbr; benedictiones epales super plebs facere n; debeant.
- CI Ut nullus pbr; alterius plebs sanu eo nobis recipiat.
- CI De alterius pbr; plebs sanu.
- CI De ordinatis a reliquis fidelib; quod sine licentia sui ep; nil agere debeant.
- CI De eadem re.
- CV De eadem re.
- CVI Quod non liceat et in induari ciuitatu simul scribi oculis.

- CVII De ordinatis ne decurrate in ciuitate contra uisum non transferantur.
- CVIII De eadem re.
- CVIII Ne pbr; causa legationis p; diuersa mitteretur loca cura animarum derelicta.
- CX Quod pbr; assidue legere debeant.
- CXI Ut pbr; sine orationis non uadant.
- CXII Ut et si honesto artificio uictum querat.
- CXIII De eadem re.
- CXIII De pbr; in curiali officio expletis. q; legere debeant.
- CXV De eadem re.
- CXVI Quod magis periculum sit aliquid fieri iudicium utre alioquin quiescit suam temperare.
- CXVII Ut pbr; iuxta eccliam illoy hospiteantur.
- CXVIII De pbr; uxores acceperunt deponantur.
- CXVIII De eadem re.
- CXX De eadem re.
- CXXI De eadem re.
- CXXII Item de eadem re.
- CXXIII Ut ancille acellano pbr; non uentur.
- CXXIII Quod diaconi sicut ep; et pbr; et cessare debeant ab opere conugali.
- CXXV De eadem re.
- CXXVI De eadem re.
- CXXVII De incontinentib;.
- CXXVIII De ordinatis si cupi fuerint in formatione prius aut furo.
- CXXVIII De ordinatis si uisual; exercuerint.
- CXXX De eadem re.
- CXXXI De eadem re.
- CXXXIII Item de eodem.
- CXXXIII De eodem.
- CXXXV Item de eodem.
- CXXXVI Item de usurariis.
- CXXXVII Quod sit usura.
- CXXXVIII De eadem re.
- CXL Ut nullus ex ecclesiastico ordine edendi. ut hibendi causa tabernacul; ingreditur.
- CXLI Ut nullus ex sacro ordine cibi ut potus causa tabernacul; ingreditur.
- CXLII De eadem re.
- CXLIII Ut illiquib; uxores ducendi licitum non e. alioq; nuptias.
- CXLIII Quod non oportet in bigami nuptias orare pbrm.
- CXLV De eadem re.
- CXLVI De eadem re.
- CXLVII Ut nullus et si in alia ciuitate suscipiat sine commendatione ep;.
- CXLVIII De eadem re.
- CXLVIII De eis fugiuis ne ab aliis recipiantur.

cl Vt peregrini sine litteris sui epi non recipiantur.
cl i Vt epi in aliena ciuitate non maneant. nisi epi locum eor. prouideant.
cl ii De epi et monachis qui sine litteris sui epi uagantur.
cl iii De eadem re.
cl iiii Vt pauperibus et indigentibus auxilio. cum proficiuntur pacis litteris sit subuocendus.
cl v Vt epi illi qui in alias prouincias suos secuntur seniores sine formata ministerio non permittantur.
cl vi Item ex eod. re.
cl vii Vt nullus laicus pbrum suum uilicationi implicari psumat.
cl viii De illis pbris qui contra statuta canonis uilicentur.
cl iiii Item ex eod. re.
cl x De principibus qui solent illos sacerdotes facere ministeria.
cl xi De illis quidem seruire disponunt ut administrationem domoy non accedant.
cl xii Item si liceat aliquo ex eorum conductorem priuato fieri.
cl xiii Vt si qui libeat ordinatus infra muros ciuitatis manens ad sacrificium conuictorium non ueniat. et non habeatur.
cl xiiii De eadem re.
cl xv Quod omnes sacerdotes dñi oporteat doceri ut epi instruamur et sibi proficiant.
cl xvi Vt singuli pbrs singulis annis suo epi de ministerio suo rationem reddant.
cl xvii Vt omnes pbrs sibi subditi fidei discrete construantur.
cl xviii Quatenus professionem pbrs aut diaconos sui epi oporteat facere quos per parrochias constituantur.
cl xiiii De monachis et laicis qui in loqueliis suis gloriantur. ut pda care non audeant.
cl xx Vt epi parrochiani ab epi suis canones discant.
cl xxi Quod nullus sacerdotum canones liceat ignorare.
cl xxii De pbris parrochialibus cum conuenerint.
cl xxiii Vt se inebriare non audeant.
cl xxiiii De eadem re. **cl xxv** De eadem re.
cl xxvi De eadem re.
cl xxvii Nec epi nec uiri religiosi ante horam tertiam ineant eum.
cl xxviii De pbris ut oportet sint.
cl xxiiii De eadem re.
cl xxx Vt pbrs plebes suas ut oportet sint ammonent.
cl xxxi Vt epi sacdotum semp lectio diuina miscantur.

cl xxxii De epi in temperate uiuentibus.
cl xxxiii De epi scurrilibus. **cl xxxiiii** De eadem re.
cl xxxv Vt epi fidei iustor non sit.
cl xxxvi Vt epi barbam non uentur.
cl xxxvii De epi per eorum iuramentis.
cl xxxviii De epi quia ad uoluntatem et produmibus uacare deprehendunt.
cl xxxiiii De epi quia solent contra ecclesiam mandata auri pbrum episcopi molestiam inferre.
cl xc De illis qui epi suis nec eos adimplere honore in ecclesia sua pueant contradicunt.
cl xci De pbris certo crimine deposito. si de ministerio sibi interdico aliquid agere psumpserit.
cl xcii De pbris ut diacono dāpnato. qui impatoris auri molestus exierit.
cl xciii De pbris qui prauis exemplis mala de se suspicari puerit.
cl xciiii De eadem re.
cl xc v Si epi aduersus eum habet negotium. ut ad solatia non recurrat iudicia.
cl xcvi De pbris qui a plebibus infamabantur. quomodo purgari debeant.
cl xc vii Si aliquis ex ordinatis ab epi suo dampnatus fuerit ut non debeat aliquo defendari.
cl xc viii De pbris appto accusato.
cl xciiii De epi conuictis et confessis. si intra annum causam suam purgare contempserint. nulla uoce eor. post audiantur.
cl c Vt nullus ex ordinatis. laico uisite psonat.
cl ci Si pbr aut diaconus in fornicatione aut pūno aut furto captus fuerit ab officio suspendatur.
cl cii De epi quibus aliquis illos percurtor exierit.
cl ciii De pbris qui propter suam negligentiam degradati fuerint.
cl ciiii De ordinatis si in uisite degradati fuerint.
cl cv De ordinatis qui epi proprium contempnunt.
cl cvi Si pbr contra suum epi inflatus. seisma fecerit. ut a the matetur.
cl cvii De illis qui aliquo ex ordinatis. falso crimine apprehendunt.
cl cviii Vt criminator. crimen criminati litteris comprehensum. ante accusationem epi suo respiciat.
cl ciiii Vt nullus ex ordinatis se pelamet in fado nisi scriptis.
cl cxx De pbris qui parrochias fugerint. in qbi loca sunt.
cl cxxi De epi accusatoribus si unū ex obiectis probare non poterint.

cl cxxii De epi aut pbro sicusa criminalis eius reputata fuerit. quom se expurgare debeant.
cl cxxiii Vt epi ab aliis iudicibus non constingantur.
cl cxxiiii Criminationem iniuste et non probantem uerbis publice castigandum. et in exilium deportandum.
cl cxxv De ecclesiasticis. si se laicos potestates habere desiderant.
cl cxxvi Vt qui epi accusauerit. et testimonium non poterit. accusator potestatem accusari accipiat.
cl cxxvii Vt si epi laici epi in secularibus in sua accusatione non recipiunt. ita nec ipsi in sacerdotum.
cl cxxviii Vt testimonium laici. contra dñm non suscipiat.
cl cxxiiii De episcopatu pbrum.
cl cxxx De ordinatis si accusati fuerint. quos testibus se excusare debuerint.
cl cxxxi De substantia defuncti pbrs cuius se debeat.
cl cxxxii De pbris qui sine testamento discesserint.
cl cxxxiii De epi qui ualibus uelimentis utuntur.
cl cxxxiiii De eadem re.
cl cxxxv De epi qui uiose munditius deambulant.
cl cxxxvi Vt nullus ex eorum arma militaria portet.
cl cxxxvii Vt omnes epi manus confidant in defensione di qua in armis.
cl cxxxviii De illis qui ecclesiastico ordine aut ueniant aut cum accipit uocantur.
cl cxxxiiii De epi de ut omnes siluance uagationes eorum et accipit illis interdicitur.
cl cxi Vt epi discordantes epi suscipiantur reconciliet.
cl cxii De epi qui proruperint in mutuo acede.
cl cxiii De eadem re.
cl cxiiii De officis et ministeriis pbr diaconoy cū subdiaconib et sequentium ordinum ministeris obseruandum.
cl cxiiii De numero certo diaconorum.
cl cxlv De eadem re.
cl cxlvi Vt diaconi corā pbris non sedent.
cl cxlvii De diaconis qui se pbris ante ponunt.
cl cxlviii Vt exoriste. energumini manus imponunt.
cl cxlviiii De honore uniuersis ordinibus competere.
cl c De sacerdotibus qui ad implere suum ministerium nesciunt.

nec discere uolunt q ab officio sint subuocendi.
cl i Vt in epi non computentur. qui nullas epi disciplina inueniuntur.
cl ii De epi qui a dominis suis liber facti sunt.
cl iii Exemplar formate epi que in uicena sinodo a suis patribus e formata et collaudata.
cl iiii De illo qui fugam frīb eglauert.
cl v De illis qui pbrs suos male tractauerunt.
cl vi Vt nomen pbr in epi se sit recitetur.
cl vii Vt pbr aut diaconus quia canonicus non e. sed in illis habeat. nisi quia sumas festiuitates eplebre in sinu ciuitatib.
cl viii Vt pbrs potestas pdauidi in suis plebibus concedatur.
cl iiii De epi qui in reba interficiuntur.
cl x De pbris qui crimine capitali accusantur. et collegas qbi se excusare possint non habent.
cl xi Vt uiri ueraces et dñm timentes in uocantibus et publicis uos constamantur.

EXPLICIT CAP. INCIPIT LIB. II

QUANDO ORDINATIONES FACERE DISPONIT. omnes qui ad sacrum ministerium

accedere uolunt ff. iiii. ante ipsa ordina-
 tionē euocandi sunt ad ciuitatē una cū
 pbr̄is qui eos representare debent. Et tunc
 ep̄c elatere suo diligere debet sacerdotes.
 & alios prudentes uiros. gnaros legis
 diuine. et exercitatos in eccl̄asticis sanc-
 tionib; qui ordinandoy unā. genus.
 patriā et atē. institutionē locū. ubi edu-
 cati sunt. si sunt bene litterati. si in lege
 dñi instructi diligenter inuestigent.
 ante omnia si fidē catholicā firmit̄ te-
 neant. & uerb; simplicib; asserere que-
 ant. Ipsi autē quib; cōmittit̄ cauere de-
 bent. ne aut fauoris grā. aut cui eum q;
 muneri cupiditate. illectū uero deui-
 ent. ut indignū et minus idoneū ad
 sacros gradus suscipiendos. ep̄imani bus
 applicent. Quod si fecerunt. et ille qui
 indignē accesserit ad altare remouebit̄.
 et illi quod donū sc̄i sp̄s uendere conata s̄t.
 corā dō iam condēpnati eccl̄astica digni-
 tate carebunt. Igitur p̄tres continuos
 dies diligenter examinent̄. et sic sab̄to
 qui probati inuenta sunt. ep̄o representet̄.

**Quē ep̄bri necesse sano discere et scire
 debent.**

Quē ipsi sacerdotib; debent. Idest
 liber sacramentoy. lectionarius. Bap-
 tisterium. Computus. Canon. Poeni-
 tentiales. Psalterium. Omelię per
 circulū anni. dñi c̄is dieb; et singulis
 festiuitatib; apte. Ex quib; omib; si unū
 defuerit sacerdotis nomen uix in eo con-
 stabit. quia ualde periculosē sunt euan-
 gelicemini; quib; dicit̄. Sicut ceco
 ducatum p̄stet. ambo in foueā cadit̄.

DE EADEM RE.

Ordinationes uero pbr̄oy et leuitarum
 tēpore congruo. et multis corā astantib;

sollēpniter agite. et probabiles ac doctos
 uiros ad hoc constituite ut illoy societate
 et ad iumento plurimū gaudetis.

**Quod ordinationes fieri non debent.
 nisi in loco certo et religioso.**

Siquis ordinari petuntur. nullatenus
 ordinent̄. nisi in loco certo et religioso.
 ut. etiā in ciuitate salū uno anno in mo-
 rentur. ut de uita et conuersatione atq;
 doctrina illoy. certitudo possit agnosci.

Quod abrahā primus sit appellat̄ pbr̄.

Porro et moysi p̄cipit̄. ut eligat pbr̄os.
 id̄ seniores. unde et in prouerbiū dicit̄.
 Gl̄ia sonū canit̄es. hęc uero canit̄es sapi-
 entia designat. de qua scriptū. ē. canit̄es
 hominū prudentiā. Cūq; non gentos
 et amplius annos. ab adā usq; ad abrahā
 uixisse homines legim; nullus alius
 primus appellatus. ē. pbr̄. id̄ senior. nisi
 abrahā qui multo pauciorib; uixisse anni
 conuincit̄. Non ergo p̄p̄t̄ de crepita
 senectate. sed p̄p̄t̄ sapientia pbr̄i
 nominant̄. Initium enī sacerdoti. aaron
 fuit. licet melchisedech prior optulit
 sacrificium dō. & post hęc abrahā ysaac
 et iacob. Sed his qui spontanea uolun-
 tate non sacerdotali auctoritate ista fecer̄.

**Quod nullus. eccl̄astico ordine absō-
 lute debet ordinari.**

Nullū absolute ordinari debere pbr̄i aut
 diaconum. nec quē libet in gradu ec-
 cl̄astico. nisi specialiter. eccl̄e ciui-
 tatis. aut possessionis. aut martiris
 aut monasterii nom̄ cui ordinandus
 ē. pronuntietur. Qui uero absolute
 ordinantur. decreuit synod̄ huius
 haberi huius scemodi manus imposi-
 tionē. et nusquā posse ministrare. ad
 ordinant̄ in iuriam.

Quod sub aspectu audientū ordinatore

Quod non oportet celebrare n̄ debent.
 Ordinationes sub aspectu audi-
 entium celebrari. Quod turb̄ electi-
 onē promouendoy facere n̄ liceat.

Quod non sit p̄mittendū turbis elec-
 tionē eoy facere. qui sunt ad sac-
 dotiū prouehendi. Quod ep̄m̄ pbr̄m
 ante xxx annos ordinare n̄ liceat.

Ep̄m̄ uero ut pbr̄m añ xxx annos. id̄
 antequā ad iur̄ perfecti etate p-
 ueniat. nullus metropolitanoy ordi-
 nare p̄sumat. ne per etate quod ali-
 quotiens euenit aliquo errore deti-
 neantur. De pbr̄is qui ante xxx añ

Siquis xxx etatis sup̄ ordinantur.
 n̄ impleuerit annos. nullom̄ pbr̄
 ordinetur. etiā si ualde sit dignus.
 quia et ipse dñs xxx añ baptizatus
 ē. et sic coepit docere. Oportet ergo
 eum qui ordinandus. ē. usq; ad hanc
 etate legitimā consecrari. Quod ante
 xxv añ diacon̄ non sunt ordinandi.

Placuit ante xxv añ. etatis. nec
 diacon̄ ordinent̄. nec uirginē con-
 secrentur. & ut lector p̄p̄t̄ n̄ saluter.
 In ueteri lege p̄cipiat̄ ut añ xxv añ
 leuite in tabernaculo non seruiret.

In ueteri lege ab anno xxv leuite in
 tabernaculo seruire p̄cipiunt̄. cuius
 auctoritatē in canonib; sc̄i patres se-
 curi sunt. Nos et diuine legis et c̄-
 cilioy p̄cepta in memores infantes &
 pueros leuitas facimus ante legitimā
 etate. an experientia uite. Id̄oq; ne
 ulterius fiat añ ob. et diuine legis et
 canonū ammonemur sententis. Sed
 xxv annoy. etatis. leuite consecratur.

et xxx annoy pbr̄i ordinentur. Ita ut
 sc̄dm̄ ap̄licū p̄ceptū probeat̄ primū
 et sic ministrent. nullū cr̄m̄ habentes.

De pbr̄is qui sine examine sunt pro

Siquis pbr̄i sine examine uecti.
 sunt. p̄uecta. ut cū disciterent̄ pec-
 cata sua confessi sunt. et homines con-
 tra canones cōmoti. manus confessis
 imponere tēptauerunt. tales regula
 non amittit. quia quod in rep̄hensi-
 bile. ē. catholica defendit. eccl̄a.

De eo qui sibi uolens aliquod m̄brū

Quis uero partē digiti truncauerit.
 tibi abscondi uolens. hunc ad c̄m̄ ca-
 nones non amittunt. Cui uero casu
 hoc accidit. et si in clero fuerit rep̄t̄.
 non abici. De cl̄is qui a medicoy in ci-

Siquis in in sione claudi efficiunt̄.
 firmitate positus est. in medicoy
 incisione claudus efficitur. promoueri
 ad sacros ordines eum non denegam;.

De illi qui in uident̄ fr̄m̄ prouectionib;

Is in uident̄ fr̄m̄ prouectionib;.
 donec in iur̄to est non p̄moueat̄.

Ut seditionari non ordinentur.

Seditionarios nūquā ordinandos
 dicit̄ sicut nec usurarios. ut iniuriay
 suarū ultores. Quod in litterat̄ et aliq;
 membro immunitus. p̄uecti n̄ debeat.

In litteratos quoq; aut aliqua parte
 corpus immunitos. nullus p̄sumat ad
 c̄m̄ prouehere. quia nec lit̄as carens.
 sacris eē potest aptus officis. et uti
 osum nichil dō prorsus offerri legalia
 p̄cepta sanxerunt. Similit̄ qui se ipsos
 abscondunt. De bonis illoy quod dñs p̄-

De reb; uero illoy prius libertate donant̄.
 ut peculiari quod dñs p̄prius libertate

donantur. ut ad gradus ecclesiasticos. p̄moueri debeant. statutū ē. ut in potestate dñoy consistat. quicquid ante libertatē abuerunt. utrum illis concedere uoluerint. an sibi retinere. **De filiis**

De his qui ex concubinarum. De his qui ex concubinis filios habent. et uxores legitimas post abuerunt. & defunctas uxores sibi concubinas publice sociant. id obseruandū censuimus. ut sic eos qui a pignoratitia ordinati sunt non remouemus. ita statuimus ne ulterius ordinentur. **Ut demonibus similibus que passionibus irretiti sacra tractare debeant.**

Et si ad eos sane cōperimus illi citam. An quoque prorūpere. ut demonibus similibusque passionibus irretiti. misteria sacrosca tractare tribuat. Et post pauca. Si corpore sauciati. aut debiles. nequaquam sacra contingere lex diuina permisit. quanto magis donis celestibus dispensatores eē non conuenit. quē detenus nite percussos. **Ut de serui conditione h̄p̄us adn̄is propriis libertatē ab eō nulli ordinent.**

Ut nulli de serui conditione ad sacros ordines p̄mouentur. nisi prius adn̄is propriis legitimam libertatē consequantur. Cuius libertatis carta ante ordinationē in abone publice legat. et si nullus contradixerit. rite consecrabitur. Porro seruus. non canonicē consecrat. postquam de gradu decidit. eius conditionis sit cuius fuerat ante gradū. **De eadē re.**

Admittuntur passim ad ordinē sacrum quibus nulla natalium mox dignitas suffragatur. & quod adn̄is suis libertatē consequi minime potuerunt ad fastigium sacerdotum tāquā seruis uitalis hanc

honorē iure capiat prouebuntur. et p̄bando posse credit. quid dño suo nec dū probare se potuit. Et post pauca. Debet enī eē innumis ab alius quidiuine militie fuerit adgregandus. ut acastri dñicis quibus nōm̄ eius ascribit. nullis necessitatū uinculis abstrahatur. **Ut seruus nesciente dño suo ordinari debet.**

Seruus si absente aut nesciente dño. ep̄oscientē q̄ seruus sit diaconus. aut p̄br. fuerit ordinat. ip̄so in clericū officio p̄manente ep̄s eum dño duplici satis factionē cōpenset. Si uero ep̄s eū seruo nesciente erit qui testimonio p̄hibent. aut eum supplicauerint ordinari. simili retributione teneantur obnoxii. **De his qui libertatē adn̄is suis recipiunt. ut nullū sibi obsequium retineant.**

Quicquid libertatē adn̄is suis ita percipiunt. ut nullū sibi in eis obsequium patronus retinet. istis sine crimine capitali sit. ad clericū ordinē liberi suscipiant. quia directam manu missione absoluti eē noscunt. Qui uero retento obsequio manu missi sūt. p̄ eo quod adhuc patroni seruitute tenentur obnoxii. nullatenus sunt ab ecclesiasticū ordinē promouendi. ne quando uoluerint eoy dñi suam exētū serui. **De seruis in ordinandis scdm̄ ecclesiasticam mandata qm̄ ingenui fieri debent.**

Auctoritas ecclesiastica patenti ammonet. in sup̄ & maiestas regia canonice religionis assensū p̄bet ut quēcumque ad sacros ordines ex familia propria p̄mouere. ecclesia queq̄ de lege rite in p̄sentia sacerdotū canonicorum. simul et nobiliū laicoy ei cui subiect. ē.

subscriptione & manus missione. sub libertatis testamento sollempniter roborat. Idcirco ego broghardus dō annuente uuormatiensis. eccle ep̄s quendam eccle nre famulū nōm̄ heberhardū. sacris ordinibus oblatū. ad altaris cornu nobiliū uiroy in p̄sentia per hoc auctoritatis testamtu statuo. ita ut ab hōdie et t̄p̄. bene ingenuus. atq̄ ab omni seruitutis uinculo securus p̄maneat. tāquā sibi ab ingenuis suis separantibus p̄creatus. ut natus. eandēq̄ pergat partē quā cūq̄ uolens canonicē elegerit. ita ut deinceps nec nob neq̄ successoribus nris. illū debeat noxie conditionis seruatum. sed omnibus diebus uite sue sub certa plenissimaq̄ ingenuitate. sicut alij qui eī dē sunt ingenuitas. per hęc manus missionis. atq̄ ingenuitatis utulū. bene sep̄ ingenuus atq̄ securus existat. Suum uero peculiare quod habet aut quod ab hinc assequi poterit. faciat inde scdm̄ canonicam auctoritatē libere quicquid uoluerit. Et ut hęc ingenuitatis pagina. inuolabile obtineat firmitatē. manu propria illā roborauimus. **De eadē.**

Debent autē super scripte ingenuitatis carte. non solū nōm̄ illius qui has fieri rogat. sed etiā nomina sacerdotū. et nobiliū laicoy quibus fuerint in ordinē digesta. cum signis propria manu impressis continere. Nā sine hōy ad stipulatione pagina auctoritatis testium nudata. p̄ nichilo deputetur. Oportet etiā et locū. diem. annū. et principem. et inductiones in fine ut. in margine annotata. habent in hunc modū actū illis

ciuitatē in domo sc̄i petri KLitt anno dñice incarnationis. illi regnante. illis rege. et p̄sidente in cathedra supradicte ciuitatis ep̄o illi. ut in monasterio illi. indice. ut indi nomine feliciter am̄. At enī romana auctoritas que cūq̄ leges sine die et consule fuerint. p̄bante non ualeant. **De eodē.**

Instruendi sunt p̄terea laici. ut sciunt quod nullatenus alio loco manumittere proprios possunt seruos quos dominici castri aggregare decreuerunt non in sacrosca eccle ordine supra notato. Quo modo enim cū extra eccleam libertatem consequi possunt. quia lege mundana extraneis sunt. Et quibus interdicit. ne ad sc̄larē iudicium p̄cedant qm̄ dō sc̄ari iudicio a iugo seruitutis absolunt. Sed fortasse dicit aliquis. Cū fieri n̄ p̄mittat. non ante susceptus sc̄laris officium. in ingenuitatis dignitatē potat. Reuera uerū dicit. Et idō quod infirmari ut uituperari potest. p̄uicari debet.

Non solū autē qui ad clerū ex eadē ordine p̄mouendi sunt. uerum etiā hi quos quisq̄ pro remedio anime sue emancipari uult. Quia sic scriptum quippe. ē. in pacto francoy. **Exemplar libertatis de proprio seruo.**

Quid debet sibi in exū atq̄ compotens relaxat seruum. p̄m̄ in futuro apud dñm sibi prouenire non dubitat. Quia p̄t ego in dñi nomine illi p̄ remedio anime meę ut eterna retributione in eccl̄a sc̄i petri ut illius sc̄i sub p̄sentia ep̄i. ut sacerdotū ibi consistenti um hac nobiliū laicoy. an cornu altaris istius. eccle absoluo seruo meo. illi per

hanc cartā ab solutionis et ingenuitatis. ab omni vinculo seruitutis. ita ut ab hac die et deinceps ingenuus sit. et ingenuus permaneat tāquā si ab ingenuis parentibus fuisse natus ut procreat. Et amp̄gā partē quā maluerit. ut quā auctoritas canonica permittit. et sicut ab ingenui. utra ducat ingenuā. Nulli autē heredi eorū. ac pro heredi nec cuique persone alię quicquā debeat seruitutis. ut libertatis obsequium. non solum dō cui omnia subiecta sunt ut pro cuius amore ipsū deuotus ad eī seruitium obtuli. Peculare uero suū quod dñs ei dederit ut deinceps dō auxiliante liberare potuerit concessū in perpetuū habeat. ut inde fatiat. quicquid illi placuerit. scdm̄ ecclasticas sanctiones. Siquis uero quod futurū eē non credo. si ego ipse aut aliq̄s de heredibus meis. ut quę libet obposita p̄sona contrahant ingenuitatis cartā uenire tēptauerit. aut eā quolibet modo infringere uoluerit. in primis irā dī incurrat. et alimimib; scēdi ecclē extraneus efficiat. et in sup̄cilitē intul. lx solidi persoluat. et quod repetit uendicare n̄ ualeat. sed p̄sens ingenuitas mea uel aliorū honorū hominū manib; roborata cum stipulatione subnixā om̄i t̄p̄r maneat in conuulsa. **De seruorum**

Deseruorū ordinatione **ordinatur.** qui passim ad gradus ecclasticos in discretē p̄mouentur. placuit om̄ib; cū sacris canonib; concordare et statutum. ē. ut nullus ep̄orū deinceps

eos ad sacros ordines promouere p̄sumat. nisi prius ad n̄s propriis libertate consecuti fuerint. et si quilibet seruus dñm suū fugiens. aut latitans aut adhibitas testib; munere conduens. ut corruptas. aut qualibet calliditate fraude. ad gradus ecclasticos perueniret decretū. ē. ut deponat. et dñs eius eum recipiat. Si uero uisus aut pat̄ ab alia patria in alia migrans. in eadē puincia filium genuerit. et ipse filius ibidē educatus. et ad gradus ecclasticos promotus fuerit. et utrū seruus sit ignotū sit. et postea ueniens dñs illius legib; eum acquiescit sanctitū. ē. ut si dñs ei libertate dare uoluerit. in gradu suo permaneat. Si uero eū catena seruitutis a castri dñicis abstrahere uoluerit. gradū amittat. quia iuxta sacros canones uilis persona manens sacerdoti dignitate fingi non potest.

De eccliarū seruis.

De eccliarū uero seruis communi sententiā decretū ut archiep̄i per singulas puincias constituta. n̄rā auctoritate sequantur. suffraganei autē illoꝝ exēplar illius penesse habeant. Et quando cūq; de familia ecclē. ut illi inuentus aliquis ordinandus. ē. in a bone ipsa auctoritas corā p̄pto legat. et coram sacerdotib; et om̄i clero ante cornu altaris. sicut in n̄rā auctoritate continetur. remota qualibet calliditate. libertate consequatur. et tunc donū ad gradū ecclasticos promoueat. **Ut penitentes ut digami non promouantur.**

Vt digami. ut poenitentes. et repudiatu mariti. ad sacerdotiū non promoueantur. **Energumini soli ad hūm̄di sunt ad clm̄ sed in uera ab officio rono.**

Energumini non solum assumendis uerbi. ad illū ordinē dicitur. sed etiā illi qui ordinati sunt ab imposito officio repellendi sunt. **Ut nullus expenitentib; ordinetur.**

Expenitentib; quāuis boni. et si n̄ ordinetur. si per ignorantia ep̄i factū fuerit. deponat. ad o quā se ordinationis tēpore. non prodidit fuisse poenitentia. **De uisitorib; et pcuratorib; si ordinari debeant.**

Magnus ep̄s astuagensis dixit. Quod dilectioni uidetur ut pcuratorē et factores. etiā exēcutores pupilloy si debeant ordinari. Gratus ep̄e dixit. Si post deposita uniuersa et redita ratio cōm̄. actus ut ipsoꝝ fuerint cōprobat in om̄ib; debent et cū laude. et si postulatus fuerit honore munerari. Si q̄m̄ ante libertate negotioꝝ ab aliquo sine consideratione fuerint ordinati. ecclā infamat. Vniuersi dixerunt. Recte om̄ia statuta sc̄ntas tua. idōq; itā n̄rā est. quoq; sententia. **Ut de poenitentib; nullus templacum admittatur adderē.**

Ut penitentes non admittantur ad clm̄. nisi tantum sine cessitate aut uis exegerit. inter hostias deputerit. ut inter lectores. ita ut euangēta et ap̄tm̄ non legant. Si q̄s autē ante ordinati sunt. inter subdiacones habeantur. ita ut manū non imponunt. aut sacra contingant. Cum uero poe

nitentē dicimus qui post baptismū aut pro homicidio. aut p̄diuersis criminib; grauis simisq; peccatis publicā poenitentia gerens sub cilio. diuino fuerit reconciliatus altario. **Laius si scdm̄ uxore duxerit.**

Siquis de laicis **et non fiat.** post uxore. alia cuiusq; conditionis cognouerit mulierē. in clero nullatenus admittatur. **Ut nullus alterius parrochianū retinere p̄sumat.**

Nullus ep̄s alterius parrochianū p̄sumat retinere aut ordinare absq; eius uolūptate ut iudicare. quia sicut uita erit ei ordinatio. ita et iudicatio. qm̄ cessens nullū alterius iudicis. non sui sententia tenet. Nā qui cum ordinare n̄ potuit. nec iudicare ullatenus potest. **Ut ab alio ep̄o ordinatē in clero n̄ maneat.**

Ordinatus est ab alio ep̄o non de p̄caritate ut consentiente suo in clero non maneat. **De quodā ep̄o q̄ alius ep̄icū eo nolente ordinauerat.**

Ep̄igonius ep̄e dixit. In multis conciliis hoc statutū est. etiā nunc h̄ confirmandū. ē. aurā prudentia fr̄s beatissimi. ut clm̄ alienū nullus sibi p̄cipiat ep̄e p̄ter eius arbitriū cuius fuerit est. Dico. autē iulianū qui in gratias. ē. dū beneficiis p̄meā paruitate in se conlatis. ita temerariū et audacem extitisse. ut eum quāne baptizatus. ē. cum eē puer egenissimus. michi ab eodem cōm̄datis eum quē multis annis amē a leretur. atq; in crederet. hunc ut dixi baptizatum eē in ecclā mea p̄manū par-

uitatus mee constat id in diocesi
 ma palensi lector ee cepit immo
 annis ferme duob: leggerat namne
 scio quo tēptatu immanis sumo id ē
 iulianus eum arripuit quē dicit
 quasi propriū cuiē sui loci uagaritani
 me inconsulto usurparet. Nā et
 diaconē illū ordinauit. hōc silicet
 pateat hęc licentia auobis beatis
 simis. Sim minus tam impudens
 cohibeatur. ne se misceat comuni
 oni cuiusquā. Nimidius epē dixit.
 Si non postulata neq: consulta digna
 tione id uidetur fecisse iulianus.
 iudicamus om̄s inique factū atq: in
 digne. Quāpp̄t id iulianus correxit
 errorem suū. & cum satul factionē
 eundē ctm quē fuerat ausus ordinare
 reuocauerit tue plebi. contra statuta
 concilii faciens. contumacie sue
 separatus anobis excipiet iudiciū.
 Epigonius ep̄s dixit. frat̄ pat̄ et ipsa
 p̄motionē antiquissimus uir lauda
 bilis. fr̄. & collegan̄r uult hanc peti
 tionē generalē om̄ib: effici. **Ut ne
 mo ctm alienū suscipiat sine uoluntate**
Ut ctm alienū non concedente sui ep̄i.
 proprio ep̄o nemo audeat ut retinere
 ut promouere in ecclā sibi credita.
 Clicoꝝ autē nomen. etiā lectores. et
 psalmiste et hostiarū retinent.
**Ut nullus ep̄o alienū ctm sine litteris
 ep̄i sui suscipiat.**
 Priuatus ep̄e bege silianus dix̄. Sug
 gero scitatu ur̄e. ut statutus non
 licetē ctm alienū ab aliquo suscipi
 sine litteris sui ep̄i neq: apud se reti
 nere nec lacum usurpare sibi de plebe

aliena. ut eum ordinet sine consen
 tia eide cuius plebe est. Gratius ep̄e
 dix̄. Hoc obseruare. pacē custodit.
 Nā inmensa concilii sc̄issimi sardiesis
 similiter statutū ē. ut nemo alius
 plebis hominē usurpet. Sed si forte
 erit necessarium petat a collega suo
 et consensum habet. **De p̄b̄is et diac
 quis sine litteris ep̄i sui ambulat.**
 P̄b̄ et diaconus aut cts. si sine antistis
 sui ep̄i ambulat communionē
 ei nullus impendat. **De eadem re.**
 Quod non oportet sacerdotē uel
 ctm sine litteris proficisci canonacis.
Ut q̄s ordinet litteras a ordinatore suo ac
Deinde placuit ut quicūq: cupiat.
 Deinceps ab ep̄is ordinant litteras
 accipiant a ordinatore sui manu
 eoy subscripsi. continentēs annum
 dñi. et diem. ut nulla alit̄atio de poste
 norib: ut anteriorib: onatur. **Ut ordinet
 q̄s in multis locis p̄maneat ad quē ordinat.**
 De his qui in quib: eūq: locis ordinati ē.
 fuerint minis in ipsis locis per
 seuerent. **De p̄b̄o qui ctm suscipit q̄
 ante ordinationē peccauerit.**
 Siquis p̄b̄ ante ordinationē pecca
 uerit. et post ordinationē peccata
 confessus fuerit quod ante errauerit.
 non offerat. sed tantū. preligione
 nom̄ p̄b̄i portet. Si autē non ipse ē
 fessus. sed ab alio publice conuictus.
 ne hoc ipsum habeat ut nom̄ p̄b̄i
 portet. Similit̄ et de diaconib: obser
 uandū ē. ut si ipse confessus fuerit
 ordine subdiaconi retineat. **De eadē**
 P̄b̄ si p̄re occupatus corporali re.
 peccato promoueat. et confessus

Ex laur. cap. 1.
 Ex laur. cap. 1.
 Ex laur. cap. 1.

Ex laur. cap. 1.
 Ex laur. cap. 1.
 Ex laur. cap. 1.

fuert de se quod ante ordinationem
 dereliquerit. oblata non consecret.
 manens in reliquis officis pp̄t studiū
 bonū. Quod si de se ipse confessus n̄
 fuerit. & argui manifeste nequiuert.
 potestatis sue iudicio relinquat. **Ut
 nullus p̄b̄ absq: sacerdotib: uestim̄is
 missam celebret.**
 Ut nullus p̄b̄ absq: amictu alba. &
 stola. & fanone et casula ultra ten
 p̄sumat missā celebrare. et hęc sacra
 uestim̄ta mundissima sint. et in mi
 tidoloco infra ecclā conlocentur.
 Nec unquā p̄b̄ his induat̄ extra ecclā
 exeat. quia hoc diuina lex p̄hibet.
**Ut cts uti tēptationes ab officio non
 declinet.**
 Ab officio declinante. t̄ neglegen
 tius agente ab ipso officio dicunt
 remouendū. **Ut om̄s p̄b̄ in sua ec
 clētia singul̄ dñicis dieb: aqua bened.**
 Om̄ib: dieb: dñicis quisq: p̄b̄ in sua
 ecclā animis sarū sollempnia aqua
 benedictā faciat in uase nitido. &
 tanto mysterio conueniens. deaq̄
 p̄p̄tis intrans. ecclā aspergat. Et
 atrium eide ecclē cū crucib: circue
 undō. similit̄ aspergat. et p̄ animab:
 ibidem quiescentib: circueundo.
 similit̄ aspergat. et pro animab:
 ibidē quiescentib: oret. Et quoluert
 in uasculis suis accipiat ex ipsa aqua.
 et permansiones et agros et uineas. sup
 pecora q̄s sua atq: super pabula eoy.
 nec non sup cibos et potūs suū conp̄gat.
Item de aqua benedicenda.
 Aquā enī sale conspersa p̄p̄tis benedi
 cimus. ut ea cuncti aspersi sc̄ificent.

Ex laur. cap. 1.
 Ex laur. cap. 1.
 Ex laur. cap. 1.

Quod et om̄ib: sac̄dotib: faciendū
 ēē mandamus. Nā cinis ut uale as
 persus p̄p̄tm sc̄ificabat atq: munda
 bat. quanto magis aqua que sale aspsa
 diuinisq: p̄cib: sac̄rata ē p̄p̄tm sc̄ificat
 atq: mundat. Et si sale asperso per
 heluseum p̄p̄ham sterelitas aque sa
 nata ē. quanto magis diuinis precib:
 sac̄rata aqua sterelitate rerū aufert
 humanarū et quo inquinatos sc̄ificat.
 et purgat. & cetera bona multiplicat.
 et insidias diaboli auerit. et fantas
 matū uersutis hominē defenditur.
Ut missę peculiare in dieb: festis n̄ fiant.
 Et hoc ad tendendū ē. ut missę pecu
 liare que per dies sollempnes a sac̄
 dotib: fiunt. non ita in publico fiant.
 ut pereas p̄p̄tis a publicis missarum
 sollempnib: que hora tertia canonice
 fiunt abstrahatur. quia pessimus usus
 est. apud quosdā in dñicis dieb: siue in
 quib: liber festiuitatib: mox missam
 celebrare. quāuis et si pro defuncto
 sit. cū audierit abscedat. et per totum
 diem aprimo mane ebrietati et comē
 sationi potius quā dō deseruiat. Ad
 monendus ē p̄p̄tis ut ante publicum
 pactūq: officiū ad cibū non accedat.
 sed om̄s ad publicā sc̄am mat̄re ec
 clā missarū sollempnia et p̄dicati
 onē audituri conueniant. Et ut
 sacerdotes missas horatertia cele
 brent. ut p̄p̄tis publicis sollempnib:
 non abstrahat. Sed sac̄dotes qui in
 circuitu urbis. aut in eadē urbe.
 et p̄p̄tis ut p̄dixim̄ in unū ad publicā
 missarū celebrationē conueniant.
 ut exceptis dō sac̄rat̄is feminis. quib:

mos. ē. ad publicū non egredi. sed cau-
sis monasteriis contineri. **Demini-
rio p̄broy ut quidei cōmissum sit.**

Vt p̄bri ueraciter nosse debeant et
semper meminisse. quia nos quibus regē
darū animarū cura cōmissa ē. p̄bis
quintā negligentia pereunt. ita o-
nem reddidituri sumus. Probis uero
quos uerbis exēplis rogati fuerim.
p̄mum et ne uite percipiemy. Nob
enī ad nō dicitū. ē. Vos estis sal terre.
Quod si p̄bis fidelis. cib. ē. di. eius de
cibi conditū nos sumus. Scitote
uim gradū. nō gradū scdm et pene
coniunctū ēē. Sicut enī ep̄i aptoy
in ecclā. ita nimirū p̄bri ceteroy di-
scipuloy dñi lucē tenent. Et ille te-
net gradū summi pontificis aaron.
isti uero filioy eius. Nō oportet uos
semper memores ēē tante dignitatis.
memores uirgē consecrationis. memore
sacre quā in manib; suscepistis hunc
tionis. ut nec ab eadē dignitate de-
generetis. nec uirgē consecrationē
uirtū faciatis. nec manus sacro un-
guine delibutis. peccando pollutā
sed cordis et corporis munditiam con-
seruantes. plebibus exēplū bene uiuen-
di prebentes. his quibus p̄bis dicitū
ad celestia regna p̄beatis. **Ut singuli
p̄bri singulib; habeant.**

Vt quisq; p̄bri qui plebē regit cōm ba-
beat qui secū caritet. et eplam et
lectionē legat. et quis colam possit
tenere. et admonere suos paruechi-
anos. ut filios suos ad fidē discendā
mittat ad eccliam quos ipse cū omni
castitate erudiat. **Quos p̄broy fides**

primum discutienda sit.

Primo omnium discutiendae fides
sacerdotū qualiter credant. et alios
credere doceant. Hi exēpla propo-
nenda sunt quatenus a creatura cre-
ator quatuorū. cumq; possit intel-
legi. **De eadem re.**

Hortamur uos paratos ēē. ad docen-
das plebes uas. Quis scripturas scit
p̄dicet scripturas. Qui uero nescit.
salū hoc quod notis simū habent ple-
bibus dicat. Ut declinet a malo. et
faciant bonū inquirant pacē et se-
quunt eam. quia oculi dñi super iustos.
et aures ei in p̄ces eoy. Nullus autē
dñi super facientes mala. ut perdet
de terra memoria eoy. Nullus ergo
se excusare poterit. quod non habeat
linguā. unde possit aliquē edificare.
Mox enī quilibet errantē uidere. p̄
ut potest et ualeat. aut arguendo aut
obsecrando. aut increpando ab errore
retrahat. et ad pergendū bonū opus
hortetur. **Quod in p̄bis p̄dicandū
sit qualiter credere debeant.**

In p̄bis p̄dicandū. ē. omnibus gene-
raliter. ut credunt patre et filium
et sp̄m s̄m unum dñm ēē omnipotentē.
quia omnia fecit. Et una ēē deitate
et substantiā. et maiestatis in trib;
personis. patris et filii et sp̄s s̄i.

De eadem re.

Item p̄dicandū ē. quomodo filius dei
in carnatus est de sp̄s s̄o. et maria
uirgine pro salute humani generis.
passus. sepultus. tertia die resurrex.
et in celum ascendit. in fine mundi
ueniens iudicare om̄s homines scdm

operā propria. quomodo impii cū
diabolo in ignē eternū mittentur.
iusti cum xp̄o in uitā eterna erunt.

De eadem re.

Item p̄dicandū. ē. quod om̄s hōes
in propria carne resurgant. **Ut om̄s
p̄bri paruechianis suis symbolū et ora-**

Vt om̄s p̄bri om̄ibus uerbonē dñicā insinuet.
paruechianis suis symbolū et ora-
tionē dñicā aut ipse insinuet. aut
aliis insinuandū in iungat. ut cū ad
confessionē t̄p̄r quadragesimali ue-
niunt. h. ec ab uno quoq; memoriter
sibi decantari faciat. Nec ante scā cō-
munionē alicui tradat. nisi h. ec ex
corde pronuntiare nouerit. Siquide
sine hōy scientia nullus saluus ēē po-
terit. In uno enī fides. et credulitas
xp̄ianā continentur. In alioq; orare
et petere adō debeamus exprimitur.
Quid uero sine fide nemo possit ēē
saluus dñs ostendit cū dicit. Qui
crediderit et baptizatus fuerit sal-
uus erit. Nullus autē credere potest
quod nescit. nec audire. Aut enim
paulus. Quomodo credent ei. quē
non audierunt. Nec sola sufficit
fides in corde. nisi etiā uerbis enun-
tetur. Ut idē ap̄s testis. ē. Corde
enim in qd creditur ad iustitiam. ore
autē confessio fit ad salutē. Nullū
autē de stoliditate sensus. et tenui-
tate ingenii causetur. quia h. ec tam
paruasunt. ut nemo tam p̄bes et bar-
barus. sit qui hoc discere. et uerbis
communib; pronuntiare non possit.
tā magna ut qui hōy scientia imple-
niter capere potuerit. sufficere sibi

credatur ad salutē perpetuā. Illud etiā
obseruandū. ut nullus suscipiat in-
fantē in baptismo a sacro fonte. an-
quā idē symbolum et orationē dñicā
corā p̄bro decantet. Et tunc p̄bri om̄ibus
paruitis annuntiet. quod debitorēs
sunt suis filioliis cū ad intelligibile
et t̄m uenerint hec. eadē insinuare.

De eadem re.

Uberendum. ē. ut oratio dñica in qua oīa
necessaria humane uite comprehendunt.
et symbolū ap̄toy in quo fides catholica
ex integro comprehenditur ab om̄ibus
discatur. tam latine quā barbarice.
ut quod ore confitent. corde credat.

De dilectione dñi et proximi.

Item p̄dicandū. ē. de dilectione dñi
et pximi. De fide. et spe in dō. De
humilitate. patientia. castitate. be-
nignitate. mīa. de elemosinis. de
confessione. aut s̄rib; ex corde remit-
tatur. Quia qui h. ec et huiusmodi
agunt regnū dñi consequentur. **De cri-
minib; homines cū diabolo deputant.**

Item p̄dicandū. ē. pro quibus criminibus
homines cū diabolo deputantur. que
ap̄s sic enumerat. Fornicatio. immun-
ditas. luxuria. idoloy seruitus. uene-
ficia. inimicitie. contentiones. emu-
lationes. ure. rixe. discensiones. secte
inuidie. homicidia. ebrietas. com-
mestationes et huiusmodi. Quitali agt
regnū dñi non consequentur. Vidē hec
cum om̄i studio prohibeantur. **Ut de
ad uerbo null' egrediat. facientes.**

Sacerdote in ecclā **sacerdotes uerbu.**
uerbū faciente qui egresus de au-
ditorio fuerit. sine graui necessitate.

excommunicetur. **De eadem re.**

Omnes fideles qui conueniunt in sollempnitatibus sacris ad ecclesiam. & scripturas aptorum. & euangelium audiunt. non autem perseverant in oratione. usque dum missa apagatur. nec sanctam communionem percipiunt uelud in quietudine. ecclesie commouentes. conuenit communionem priuari. **De eadem re.**

Omnes christiani qui ingrediuntur ecclesiam dei et scripturas sacras audiunt neque communicant in oratione cum populo. sed pro quadam intemperantia se a perceptione sancte communionis auerunt. Hi de ecclesia remoueantur donec per confessionem poenitentiae fructus ostendant.

De precibus post allocutionem.

Quod oportet a seorsum primum post allocutionem episcopi ut presbiterorum orationem super catechuminos celebrari. et postquam catechumini egressi fuerint super eos qui sunt in penitentia precibus fieri. his etiam accedentibus ad manus sacerdotum. & discedentibus tres orationes consueuerunt fidelium. ita ut prima quidem sub silentio. secunda uero et tertia per exclamationes solitas expleantur. **Ut omnis presbiter in diebus festis populum amoneat. quasi precibus dominicis.**

Oportet ut in diebus ad dominum funde debent dominicis. ut festis. post sermonem intramissarum sollempnia habitum ad plebem. sacerdos admoneat. ut iuxta apostolicam institutionem omnes in commune produeris necessitatibus fundant ad dominum. pro prece et episcopi. et rectoribus ecclesiarum. pro pace. pro peste. pro infirmis qui in ipsa parochia lecto decumbunt. pro nuper defunctis. In quibus singularem precibus

plebs orationem dominicam sub silentio dicat. Sacerdos uero orationes ad hoc pertinentes per singulas admonitiones sollempniter expleat. Post haec sacra celebrentur oblatio. Atque omnia apostolorum. Obsecro primum omnium fieri orationem et cetera. **Ut presbiteri plebes amoneant ut bubulcos atque porcarios in principalibus festis. admissam uenire permittant.**

Admonere debent sacerdotes plebes subditas sibi. ut bubulcos atque porcarios. et alios pastores. ut aratorum quinquaginta assidue commorantur ut in siluis. & id uelut more peccatorum uiuunt. in dominicis et malis festis diebus saltem. ut admissam faciant ut permittant uenire. Nam et hos christus pretioso sanguine suo redemit. Quod si neglexerit. pro animabus eorum absque dubio rationem se reddituros sciunt. Si quidem dominus ueniens in hunc mundum non elegit oratores. atque nobiliores quosque. sed piscatores. atque quodammodo discipulos. ad se iunt. ut ostenderet in factis. quod ipse uerbis in euangelio affirmat dicens. Quod hominibus est altum. abominabile est. apud dominum. Et salua altiore intelligentia. natiuitas nostri redemptoris. primo omnium pastoribus ab angelo nuntiatur. **De admonitione presbiterorum.**

Ut sacerdotes admoneant populum. ut elemosinam dent. et orationes faciant. pro diuersis plagis quas assidue pro peccatis nostris patimur. **Quomodo unusquisque orare debeat.**

Item instruendum est populum ut singulis diebus qui amplius non potest. saltem duabus

uicibus. oret. mane scilicet et uespere. dicens symbolum et orationem dominicam siue qui plasmastime miserere mei. Et etiam de proprio est stomachi peccatori. et deo gratias agens. pro cotidiana uite commensuribus. & quia se ad imaginem suam creare dignatus sit. a peccandis se segregare. his peractis. et solo deo creatore suo adorato. sanctos inuocet ut pro se intercedere apud maiestatem diuinam dignentur. Haec faciant quibus basilice locus prope est. in basilica qui uero in itinere. aut pro qualibet occasione in siluis. aut in agris. ubi cumque eos ipso hora matutinalis uesperina inuenerit sic faciant. scientes dominum ubique presentem esse. Dicente psalmista. In omni loco dominationes eius.

De filiis quomodo parentibus obedi-

Admonendi sunt **dire debeant.** fideles sancte dei. ecclesie ut filii ut filie parentibus suis obedientiam exhibeant. Dicente domino. Filii honorifica patrem tuum. Nam ut et ipsi parentes erga filios suos ac filias moleste agant. admonendi sunt. Dicente apostolo. Et uos parentes. nolite ad iracundiam prouocare filios uos. Nam et hoc dicendum est eis. ut si illi genitili affectu parere uelint in uisus filiorum. non hos impunitus dominus sinat. non forte poenitentiae subiciantur. Sed tam leuius est. filius parentum quemlibet flagella suscipere quam diuina incurere. **De illis quibus principales festiuitates in uita celebrant.**

Item denuntiandum est. ut nulli ciuium pasche natalis domini. ut pentecostes. sollempnitates. licet in uita celebrare. nisi quae infirmitas probabit tenuisse.

DE EA DEM RE.

Item dicendi sunt ciues. ut pascha natale domini. pentecostes in ciuitatibus cum episcopus suis. nisi infirmitas impedire celebrent. accipiente communionis ut benedictionis gratia. et qui negligenter communionem priuentur. **Ut presbiteri plebibus annuntient qui dies sint feriandi panni.**

Item pronuntiandum est. ut sciatur tempora feriandi panni. Id est omnium dominicam. a uespere usque ad uesperam. nec iudaismo capiuntur. feriandi uero panni. isti sunt dies. Natale domini. Sancti stephani. Sancti iohannis euangeliste. Innocentium. Sancti siluarii. Octaua domini. Theophania. Purificatio sancte marie. Semper pascha. cum tota ebdomada. Rogationes tribus diebus. Ascensio domini. Sancti dies pentecostes. Sancti iohannis baptiste. christi apostolorum. Maxime tam sanctorum petri et pauli. qui mundum sua predicatione illuminauerunt. Sancti siluarii. Ascensio sancte marie. Natiuitas sancte marie uirginis. Dedicatio basilice. sancti archangeli michaelis. Dedicatio cuius cumque oratori. et omnium sanctorum et sancti martini. Ex illis festiuitates quas singuli episcopi in suis episcopis cum populo conlaudauerunt. que uianstantu curam morantibus in dicende sunt. non generaliter omnibus. Reliquae uero festiuitates per annum non sunt cogende ad feriandum. nec peribende. Indictum uero ieiunium quando fuerit denuntiatum. ab omnibus obseruetur. **Ut presbiteri ea festiuitates aduertant uigilantibus non obliuiscant.**

Item cupitur festiuitates sacras populo annuntiant. etiam ieiunium uigilantibus ubi esse debet eos omnimodo seruare.

moneant. **Ut ad salutationes sacerdotales admittantur omnes de uere respiciant.**

Item intumendum est ut ad sacerdotales salutationes congrue responsiones discantur. ubi non solum di. et do dicite sacerdoti responsiones offerant. sed omnis plebs deuote consona uoce respondere debet. **Ut nullus ordinatus p[ro]sa discutat. ecclesie sue curam derelicta.**

Interdicendum est. ut nullus ordinatus migret de sua parrochia ad aliam nec ad limina ap[osto]lor[um] causa orationis sue curam derelicta. nec ad palatium causa interpellandi. Quod si fecerit nichil ualet huiusmodi. aut ordinatio. aut demigratio. Et hi omnibus denuntiandum. ut qui causa orationis ad limina beator[um] ap[osto]lor[um] pergere cupiunt. domi confiteantur peccata sua. et sic proficiant. quia proprio ep[iscop]o suo. aut sacerdote ligandi. aut soluendi sunt non ab extraneo. **Dedicatio die qualiter sit ueneranda.**

Omnes dies dominicos a uespere in uespere cum omni ueneratione obseruari decreuimus. et ab illicito opere abstinere. et ut mercatum in eis minime sit. nec placitum ubi aliquis admortetur. ut ad poenam iudicetur. nec sacramenta uiuentur nisi pro pace faciendi. **Item de die dominica.**

Statuimus quoque secundum in lege d[omi]ni mandauit. ut opera seruilia diebus d[omi]nicis non agantur. sicut genitor n[ost]r[us] in suis synodalibus edictis mandauit. quod nec uiri ruralia exerceant. nec in uinea colenda. nec in capis arando. et metendo. ut foenum secando. et sepeponendo. ut in siluis strigendo. et arborum

cedendo. ut in petris laborando. nec ad placita conueniant. nec mercatum fiat. nec uenationes exerceant.

De eadem re.

Tria curia opera licet fieri in d[omi]nica die. id est hostilicia. curia uicualia. ut angaria. et si forte necesse sit corp[us] cuiuslibet duci ad sepulchrum.

Item de eadem re.

Femine opera textilia non faciant in die dominico. non copulent uel situl. nec consuant. nec lanam carpant. non liceat linum battere. aut uestimenta lauare. nec uerulces tondere. ut omni modis honor et requies die d[omi]nica p[ro]soluat. sed admittarum sollempnia undique conueniant. et laudent d[omi]n[u]m. pomib[us] bonis que nobis in illa die conferre dignatus est. **De eadem.**

Omnes dies dominicos cum omni ueneratione obseruare decreuimus. ut ab illicito opere abstinere. et ut mercatus in eis minime fiat. nec placitum ubi aliquis admortetur. ut ad poenam iudicetur. ne sacramenta uiuentur nisi ad pacem. **De eadem.**

De eadem.

Ut mercatus die d[omi]nico in nullo loco habeatur. **De eadem re.**

Ut nullus ep[iscop]o[rum] uel p[ro]b[ro]rum uel cl[er]icorum die d[omi]nica propositum cuiuscu[m]q[ue] cause negotium audeat uindicare. nisi hoc tantum ut d[omi]no statuta sollempnia peragantur. **Ut nullus in d[omi]nicis diebus quoniam sunt quidam in die genua flectentes et in diebus pente costes. ut omnia in diuersis locis consonanter obseruentur placuit sc[ilicet] concilio ap[osto]lica usque in octaua**

pente costes stantes d[omi]no uota p[ro]soluere. **Ut p[ro]b[ro]n[u]m uatum fidelibus desiderantibus benedicant. et omnis p[ro]b[ro] p[ro]familias. pagos. p[ro]p[ri]etas domos habeat facultate benedictiones aperire.**

Ut p[ro]b[ro]n[u]m uatum fidelibus desiderantibus benedicant. et in minutis h[ab]itacionibus. iussu est omni p[ro]b[ro] p[ro]familia peragos. p[ro]p[ri]etas domos. p[ro]desiderium fidelium habere facultate benedictiones aperire. **Ut p[ro]b[ro] benedictione ep[iscop]ale super plebe facere non debent.**

Benedictionem ep[iscop]ale super beate plebe in ecclesia fundere. aut poenitentem in ecclesia reconciliare p[ro]b[ro] poenitentem non licebit. **Ut nullus p[ro]b[ro] alterius plebe sanum conuolente recipit.**

Ut nullus p[ro]b[ro] alterius plebe sanum conuolente nisi in itinere fuerit. ut placitum ibi habuerit. admittat recipiat. **De alterius p[ro]b[ro] plebe sano.**

Ut d[omi]nicis uel festis diebus p[ro]b[ro] ante qua missas celebrent. plebe interrogent. si alterius parrochianus in ecclesia sit qui proprio contemp[er]o p[ro]b[ro] ibi missa uelit audire. Que si inuenerint. statim ab ecclesia eiciant et ad sua parrochia reddere compellant. Similiter interrogent. si aliquid discordantes sint qui inter se lite implacabilem habeant. et si in uera fuerint statim reconciliantur. Quod si noluerint pacem suscipere. ab ecclesia eiciantur usque quoad caritatem reddant. Non enim possumus munus ut obtinere ad altare offerre. nisi prius sit reconciliemur. Huius ita p[ro] actus sacerdotes missarum sollempnia recte peragant. **De ordinatis et reliquis**

fidelibus sine licentia sui p[ro]p[ri]i lagere de

Quapropter cunctis fidelibus et sumope beati. **Q**uoniam p[ro]b[ro]s et diaconos ac reliquos clericos ad tendendum est. ut nichil absque ep[iscop]i proprii licentia agant. Non ut que missa sine eius iussu quisquam p[ro]b[ro]rum in sua parrochia agat. non baptizet. nec quicquam quod ad ep[iscop]um pertinet. absque eius p[ro]missa faciat. Similiter et reliqui p[ro]p[ri]i maiores scilicet et minores per eius licentiam quicquid agendum est. agant nec sine eius p[ro]missu a sua parrochia abscedant. ut in ea aduentante morari p[ro]sumant. anime uero eorum ei credite sunt. idcirco omnia eius consilio agere debent. et eo inconsulto nichil. Qui cumque eum obediunt ep[iscop]i suis. uidentur quidem obedire et d[omi]no. Qui autem eis non obediunt indubitanter rei et reprobi existunt. **De eadem re.**

Nullum enim p[ro]b[ro]m in altitudo ep[iscop]i parrochia aliquid agere debere absque eius p[ro]missa docebat. Cunctos p[ro]b[ro]s. proprius ep[iscop]us in omnibus absque mora obediens instituentem d[omi]no esse debere docebat. Nullum aliena concupiscere aut p[ro]sumere eorum. sed unum quemque suis sibi commissis contentum esse docebat. Neminem etiam alicui aliquid facere. nisi quod sibi uult fieri instruebat. **De eadem re.**

De p[ro]b[ro]s aut diaconos qui solent dimittere loca sua. in quibus ordinati sunt. ad alia loca se transferunt placuit ut his de locis ministrant. Quod si derelictis locis suis ad alium se locum transferre uoluerint deponantur. **Quod non liceat clericis inducuntur eorum simul conscribi ecclesiis.**

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Exemplum ap[osto]licum.

Non licere et in induarū ciuitatē conferri simul ecclīis. et in qua ab initio ordinatus. ē. ut ad quā confug. quasi ad potiorē ob manus glē cupiditatē. Hoc autē facientes. reuocari deberet ad suā eccliam in qua primitus ordinati sunt. **De ordinatis ne decuitate inciuitatē**

Propt̄ multā **contra ius canonū transierant.** perturbacionē & seditionesq; sunt. placuit consuetudinē om̄imodo āputari. que p̄pt̄ regulā in quib; dā partib; uideat̄ admissam. ita ut decuitate inciuitatē non ep̄. non p̄br. non diacon. transierat̄. Si quis autē post definitionē sc̄i et magni concilii tale aliquid agere tēptauerit. & se huiusmodi negotio manciparit. hoc factū. p̄sus in iuratum ducat̄ et restituitur ecclē cui fuerit ep̄. aut p̄br. aut diacon. ordinatus.

Quicūq; tenere ac periculose neq; timorē dñi p̄ oculis habentes. nec agnoscentes ecclasticā regulā. discedit ab illa. p̄br. aut diaconi. ut quicumq; sub regula p̄sus existunt. hinc quaquā debent in aliā eccliam recipi. sed omnē necessitatē conuenit. ut in p̄m ut ad suā parrochias reuertantur. Quod si non fecerunt. oportet eos communione p̄uari.

Ne p̄br. causa legationis p̄diuersa mittantur loca cura animarū relicta.

Staturū ē ut p̄br. sicut ac teny factum. ē. indiscrete p̄diuersa non mittantur loca. nec ab ep̄is nec ab aliis p̄lati. nec etiam alucis. ne forte. p̄pt̄ eoy. absentia. et in mari pericula. et eccliarū in quib; constituti sunt negligant̄ officia. **Quod p̄br. assidue legere debeant.**

P̄br. oportet uos assiduitatē habere legendi. et instantiā orandi. quia uita uiri iusti lectione instruit̄. oratione ornatur. Assiduitate lectionis munitur homo a peccato iuxta illū qui dicebat. In corde meo abscondi eloquia tua ut n̄ peccem tibi. Hec sunt enim arma. uide licet lectio et oratio. quib; diabolus se pugnat̄. Hec sunt instrumenta quib; ē. eterna beatitudo adquiritur. His armis uita comprimuntur. His alimentis uirtutes nutriuntur. Sed & si qd̄o a lectione cessatur debet manū opatio subsequi. Quia otiositas. inimicā animē. Et antiquus hostis. quē a lectione. siue ab oratione uacantē inuenit. facile ad uitia rapit. Per usum nāq; lectionis discetas qualit̄ et uos uiuatis. & alios doceatis. Per usum orationis et uobis et his quib; in caritate conuincti estis. prodeē ualebitis. Per manuum opationē et corporis macerationē. et uirtus alimenta negabit̄. & uis necessitatib; subuertat̄. et habeat̄ unde necessitatē patientib; pomgatis.

Ut p̄br. sine orariis non uideantur.

P̄br. sine intermissione utantur orariis. propt̄ differentia sacerdotalis dignitatis. **Ut d̄s honesto artificio uictū querat.**

Cis quilibet uerbodi eruditus artificio honestum uictū querat. **De eadē re.**

Cis quilibet uerbodi eruditus artificio ut agri cultura absq; officii sui dum taxat detrimento preparet. **De p̄br. matutinali officio expleto qd̄ agere debent.**

P̄br. mane matutinali officio expleto. pensum seruitutis suę. canendo. p̄mā. tertiā. sextā. non uinq; persoluat. ita tam. ut postea horis cōpetentib; et signis de

signantib; iuxta possibilitatē. aut ase aut scolariib; publice compleant̄. Deinde per actus horis infirmis uisitati. si uoluerit ad opus rurale exeat ieiunus ut iterū necessitatib; peregrinoy. & hos p̄tium siue diuersoy commertū in firmoy quoc; atq; defunctoy. succurre possit usq; ad statutā horā. pro qualitate tēporis et oportunitatis. **De eadē re.**

Propheta dicente. Septies indie laudē dixi tibi. Qui septenarius numerus a nobis sic implebitur. si matutino. p̄mē. tertiē. sextē. nonē. uespe. completoy. que tēpore. nr̄e seruitutis officia persoluimus. quia de his dixit p̄ph̄a. Septies indie laudē dixi tibi. Nā denoc̄tis uigiliis idem ipse p̄ph̄a ait. Media nocte surgebā ad consistendum tibi. Et cetera. Ergo his tēporib; referamus laudes creatori nr̄o. sup iudicia iustitię suę. **Quod magnū periculū sit aliq̄ fieri iudicē uitę aliene. quē sit ip̄e suę.**

Admonendi sunt p̄br. ut perpendant aqua quicq; a fidelib; datur redēptio peccatoy. ē. Et idō non glorient̄. talib; sumptis uti sed magis timeant q̄ in ueteri testam̄to de sacerdotib; dictum. ē. iniquitate ppli eos debere portare. Et idō cū magno timore sup eos soluti s̄. quoy donis participant. quia magnū periculū. ē. iudicē fieri uitę aliene. qui nescit tenere moderamina uitę suę. **Ut p̄br. iuxta eccliam illoy hospitent̄.**

Vt p̄br. nullatenus ubiq; hospitari sinant̄ aut aliq̄ modo ipsi p̄sumant. sed assidue apud suas. ecclias ēē studeant. p̄pt̄ sacra mysteria. t̄ ministeria fidelib; exhibenda. nec etiā

alibi habitare pmittant̄. Neq; mulieres quacūq; habitacionē habeant in locis. in quib; p̄br. aliq̄e recursum habuerint. Quod si obseruare parui penderint. ita ut transgressores et qui contra interdicta fecerunt iudicentur. **De p̄br. si uxore accepit de po**

P̄br. si uxore accepit. ab ordine **nat̄.** deponatur. Si uero fornicat̄ fuerit. aut ad uulterum p̄petrauerit. āplius pelli debet. & ad penitentia redigi. Simili modo. etiā diacon. si eodē peccato subcubuerit. ab ordine ministerii subtrahatur. **De eadē re.**

Interdixit pomia magna sy nodus. Non ep̄o. n̄ p̄bro. n̄ diacon. t̄ alicui om̄ino quinquē licere sub introductā habere. mulierē. n̄ forte matrē. aut sororem. aut amittā ut eas tantū personas. que suspirationes effugiunt. **De eadē re.**

Feminas uero n̄ alias ēē patimur in domib; clōy. nisi eas tantū quas propt̄ solas necessitudinis causas habitare cum his dē sinod̄ nicena pmisit.

DE EADĒ RE.

Staturū. ē. ab ep̄is. de p̄br. q̄ feminas secū indiscrete habitare pmittunt. et p̄pt̄ hoc male opinionis suspraone denotant̄. ut si deinceps admoniti n̄ se correxerunt. ut ut contēptores sacroy canonū. canonica inuectione feriant̄. **DE EADĒ RE.**

Id etiā ad custodiendā uitā et famā speciali ordinatione p̄cipim̄. ut nullus clōy extraneę sit mulieri qualibet consolatione aut familiaritate conuinctus. & non solū in domū illius extraneam uer non adit̄. sed nec ip̄e frequenter

extraneam mulierem habere potestate. sed cum matre tantum. & sorore et nepote. si habuerit aut uoluerit uiuendi liberam habere potestate. de quibus nominibus nefas est aliud quam natura constituit suspicari. **Ut ancille ac cellario p[ro]p[ri]o remoueantur.**

Excl. romi cap. 111.

Ancillas ut libras ac cellario a secreto ministerio. & ab eadem mansione in qua cl[er]icus manet. placuit remoueri.

Quod diaconi sicut episcopi & presbiteri cessare debe-

Excl. mo. cap. 111.

Lex continentie. aut ab op[er]e coniugali. eadem est altaris ministrisq[ue] ep[iscop]is adq[ue] presbiteris quicunq[ue] e[ss]ent laici siue lectores. licito uxores ducere. et filios procreare potuerunt. Sed cum ad presbiteros peruenirent grad[us] ceperunt eos non licere q[uod] licuit. Vnde de carnali fructu sp[irit]uale coniugium. oportet eos nec dimittere uxores. et quasi non habeant sic habe quo et salua sit caritas conubio[rum] et cessent opera nuptiarum. **De eodem.**

Et quia diabolo nullum locum dare oportet hoc precipue custodiendum decreuimus. ut nulli cl[er]ico extraneis feminis habeant familiaritatem. nec ullum male loquendi. ut sermendi hominibus ad turpem occasionem contingit. ut diabolus qui insidiatur sicut leo incubili suo deruinis seruo[rum] dei insultent. Si quis uero cl[er]icus post interdictum ep[iscop]i sui his inbere presumpserit. a communione habeatur alienus. **De eodem.**

Excl. mo. cap. 111.

Inhibendum et mod[er]atim omnibus inter mittendum est. ut nullus sacerdos eas personas feminas sicut et in canone insertum continetur de quibus suspensus potest in domo sua

habeat sed nequillas quas canones concedunt matrem. amitam. sororem. quia instigante diabolo. etiam in illis scelus frequenter perpetratum reperit. aut etiam impedisse quis illas. Sed si quis debis habuerit tale necessitate patientem. cui sit necessitas sustentio presbiteri. habeat in uico aut in uilla domum longe a presbiteri conuersione. & ibi eis subministret que necessaria sunt. Sed hoc secundum auctoritatem canonum modis omnibus prohibendum ut nulla foemina ad altare presumat accedere. aut presbitero ministrare. aut infra cancelos stare aut sedere. **De incontinentibus.**

Excl. mo. cap. 111.

De presbiteris et diaconibus diuinarum longum est disciplina ut incontinentes in officio talibus positi. omnino honore. ecclesiastico priuentur. ad tale misterium. quod sola continentia oportet impleri.

De ordinatis si capti fuerint in fornicatione. per iuramento. aut furto.

Excl. mo. cap. 111.

Preterea q[uod] dignum et pudicum et honestum. est tenere. ecclesia omnino debet. ut sacerdotes & leuitice. cum mulieribus non coeant. quia ministerii cotidiani necessitatibus occupant. Scriptum est. Sancti estote. quoniam ego sanctus sum dominus deus uester.

De ordinatis si uxuras exercuerint.

Excl. mo. cap. 111.

Ep[iscop]i presbiteri. aut diaconi. usuras a debitoribus exigens. aut desinat. aut certe dampnetur. **De eadem re.**

Excl. mo. cap. 111.

Quia multa sub regula constituti auaritia et turpia lucra sectantur. oblitique diuine scripture dicuntur. qui pecuniam suam non dederunt ad usuram mutuam dantes. centesimas exigunt. Iuste censurati sunt sancta et magna synodus ut si quis inuenit

fuerit post hanc diffinitionem usuras accipiens aut ex adinventione aliquo. ut quo libet modo negotium transiens transiens. aut. in omnia. id est ex culpa exigens. ut aliquid tale pro se excogitans. turpis lucri gratia deiciatur ad errorem. & alienus existat a regula. **Item de eadem re.**

Excl. mo. cap. 111.

Illud etiam diximus promouendum. ut sicut non suo. ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere foenus attemptet.

Item de eodem.

Excl. mo. cap. 111.

Quicunq[ue] in clero esse uoluerit emendi quilius ut uendendi carnis. studio non utatur. **De eodem.**

Excl. mo. cap. 111.

Ne hoc quoq[ue] pretereundum esse diximus quosdam turpis lucri cupiditate captos. usurariam exercere pecunia. & foenore uel leditescere. Quod dicitur in eos in clericali officio constitutis. sit et in laicos cadere. qui christianos se dici cupiunt condolemus. **Item de eodem.**

Excl. mo. cap. 111.

Item placuit ut cl[er]icis sic commendauerint pecuniam. pecuniam accipiant si specie eadem speciem quantum dederint accipiant. **Item de usurariis.**

Excl. mo. cap. 111.

Vt presbiteri a turpibus lucris et usuris. non solum ipsi abstineant uerum etiam plebes sibi subditas abstineri instruant. **Quid sit usura.**

Excl. mo. cap. 111.

Vsuram ubi amplius requiritur. quam datur. Verbigram. Si de cl[er]ico solidos decem. & amplius requisierit. et de cl[er]ico frumenti modium unum et super aliquid exegerit. **De eadem re.**

Excl. mo. cap. 111.

Quicunq[ue] omni tempore messis. et uidentis non necessitate. et propter cupiditate copat annonam. et unum uerbigram deducit ob idem copat modium unum. et seruet usq[ue] dum uenundet denarios quatuor

tuor aut sex aut amplius. hoc turpe licet d[omi]ni dicimus. **De eadem re.**

Excl. mo. cap. 111.

Qualiter negotiantem. aut excusat aut arguit. quare honestus questus. & turpis. Veruntamen poenitentia utilius est. dispendi parum. quam periculis negotiationis astringi. quia difficile est. inter ementis uendentisq[ue] comertum non interuenire peccatum. **Ut nullus ex ecclesiastico ordine edendi tibi bibendi causa.**

Canonum statuta prohibent tabernaculum ingredi.

Excl. mo. cap. 111.

Cur nullus ecclesiastico ordine sumendi cibi. aut potus causa. in peregrinationi necessitate compulsi. tabernaculum ingredi di habeat. Sed si aliquis hec interdicta uiolauerit. ut scilicet canonum contemptor. accertimis compititur disciplinis. **Ut nullus ex sacro ordine cibi. et potus causa tabernaculum ingredi.**

licentia

Excl. mo. cap. 111.

Vt cl[er]ici edendi. et bibendi. nisi causa tabernaculi non ingrediuntur. nisi peregrinationis necessitate compulsi.

Quod non oporteat deditos. ap[ost]olis usq[ue] ad diaconos & reliquum ecclesiasticum ordinem. id est usq[ue] ad subdiaconos lectores. cantores. exorcistas. et hostiarum. et ex numero continentium. et monachorum ingredi tabernaculum. Ut illis quibus uxores ducendi licitum non est. aliorum nuptias deueni.

Excl. mo. cap. 111.

Quibus licentia uxores ducendi non est. alienarum nuptiarum euenit ciuilia. **Quod non oporteat in bigamum nuptias presbiteri in nuptiis bigami orare presbiteri. prandere non conuenit. Quia cum poenitentia bigamus egeat quod presbiteri quippe conuiuium talibus nuptiis possit prebere consensum. **De eadem re.****

Excl. mo. cap. 111.

Presbiteri et diaconi ut deinceps quibus ducendi uxores non est licitum. etiam aliorum

Excl. mo. cap. 111.

Presbiteri et diaconi ut deinceps quibus ducendi uxores non est licitum. etiam aliorum

nuptiarū eunt conuiuia. Neq; his coetib; admisceant ubi amagoria cantantur. et turpia. aut obsceni motus corporū. chorū & saltationis offerunt. ne auditus & obtutus sacris misteris deputatus. turpiū spectaculoꝝ atq; uerboꝝ contagione polluat. **De eadē**

Ex dōna r. n. p. p. p.

Non licet sacerdotib; ut et aliis aliqua re. Spectacula innuptiū t conuiuū spectare. sed oportet antequā ingrediantur ipsa spectacula. surgere et redire inde. **Ut nullus eſt in alia ciuitate ſuſcipiat.**

Ex canone ap. l. p.

Vt si quis sine commendatus epiſ. aut laicus ad alterā properat ciuitatē et ſuſcipitur p̄t̄ cōm̄datiſ epiſ. et qui ſuſcepit. et qui ſuſceptuſ. ē. communione priuetur. **De eadem re.**

Ex l. l. l. l. l.

Nullus peregrinorū sine pacificis id commendatus ſuſcipiat. **De eſt fugitiuis** In concilio antiocheno ne ab aliis recipiant. ſint t̄ et in calcidonenſi p̄cipit. ut fugitiui eſt. et peregrini. a nullo recipiant. nec ordinentur. niſi cum cōm̄datiſ litteriſ. & ſui epiſ. ut abbatuſ licentia. **Ut peregrini eſt sine litteriſ ſui epiſ. n̄ recipiantur.**

Ex l. l. l. l. l.

Peregrinos eſt et lectoreſ. in alia ciuitate p̄t̄ cōm̄datiſ litteriſ ſui epiſ. niſi quā poentiuſ miniſtrare decet. **Ut eſt in alia ciuitate n̄ maneat. n̄ epiſ. loci**

Ex l. l. l. l. l.

Vt eſt in alia ciuitate moreſ eorū p̄ uident. non inmorentur. niſi cauſaſ eorū iuſtaſ. epiſ. loci. t̄ p̄bri locorū per uiderint. **De eſt et monachiſ quiſ sine litteriſ epiſ. ſui**

Ex l. l. l. l. l.

Cliſ ut monachiſ. sine uagaretur. cōm̄datiſ epiſ. licentia n̄ patet euagandi. **De eadem re.**

Ex l. l. l. l. l.

Cliſ sine cōm̄datiſ epiſ. epiſ. ſui licentia non patet euagandi in monachiſ quoq; p̄ſentiuſ ſententię forma ſeruetur.

Ut paupib; & indigentib; auxiliū cū p̄ficiſ cū pacificiſ l̄t̄iſ ſubueniend.

Ex l. l. l. l. l.

Om̄ſ pauperes et indigentes auxiliū cū p̄ficiſ cū. ſubp̄batione epiſ. t̄ eccleſiaſticis pacificiſ tantūmodo cōm̄dari decreuimus. et n̄ cōm̄datiſ l̄t̄iſ p̄p̄t̄ cōm̄datiſ l̄t̄iſ. honoratorib; tantūmodo p̄ſtari perſoniſ conueniat.

Ex l. l. l. l. l.

Ut uſi eſt quinnalial. p̄uincial. ſuoſ ſeruentur ſeniores sine formatu miniſtrare **Q**uicū ſeniorib; ſuiſ dealuſ n̄ p̄mittunt. p̄uincial. in alia p̄uincia ueniunt sine formatu miniſtrare. non p̄mittant. quā et ſi adtulerint. & miniſtrare idonei ueni fuerint. inſtruant quā religioſe atq; ſtudioſe ſacrū miniſteriū pagant. et in quib; illud agere debeant.

Ex l. l. l. l. l.

Per uent ad ſcām. **Item ex eodem.** ſinodū. quod quidā qui in clero uidentur. electi. p̄p̄t̄ lucrat̄ pia conductores alienarū poſſeſſionū ſunt. et ſcāria negotia ſub cura ſua ſuſcipiant eſt. quidē miniſteriū parui pendentes ſcārium uere diſcurrentes domoſ. et p̄p̄t̄ auarta patrimonioꝝ ſollicitudinē ſumtes. **Decretū itaq; ſcā conciliū. nullū de incepiſ. non epiſ. non clm. non monachum aut poſſeſſioneſ conducere. aut negotia ſcāriſ ſe miſcere. p̄ter. eccleſiaſticarū rerū ſollicitudinē. **Ut nulluſ laicuſ p̄br.****

Ite nubendū. ē. ut nemo laicoꝝ p̄briſ. et clauſuarū turpi uilication. et ſcā aplm ſcāri et inhoneſte negotiationi implicari. nec ſecū alioꝝ ſū contra auctoritatē preſumat ducere. quom̄ miniſteriū ſibi cōmiſſū cogantur negligere. **Quod ſi hec int̄ dicta p̄ſupſerit. excommunicetur. **De iſt p̄briſ. q̄ contra ſtatuta canonū uiliciſ ſunt.****

Ex l. l. l. l. l.

Similiter de iſt p̄briſ qui contra ſtatuta canonum uiliciſ ſunt. tabernaculoſ ingrediantur turpia lucra ſectantur. et diuerſiſ ſimil. modis uſuriſ inſeruiunt. & alioꝝ domoſ inhoneſte. et impudice frequentant. et commeſſationib; et ebrietatib; deſeruire non erubeſcunt. et per diuerſoſ meratoſ in diſcrete diſcurrunt obſeruandū iudicauimus. ut ab hinc diſtrictę ſe uerterq; coherceant. ne per eorū inlicitā & indecentē actionē. et miniſteriū ſac̄dotale utrueretur. et quib; debuerant eē in exēplū deueniant in ſcandalū. **Item ex eodem.**

Ex l. l. l. l. l.

Nam cū extra eorū ordinē conſtitutiſ. nuptiarū ſocietati et procreationi filioꝝ ſtudere. ſit liberū arbitrium. ad exhibendū tam p̄fecte continentie puritatē. nec ſubdiaconiſ quidē conubiū carnale conceditur. ut et qui habent ſint tāquā n̄ habentes. et qui non habent p̄maneat ſingulareſ. **Quod ſi in ordine qui quartuſ eſt acapite. dignū ē. cuſtodi. quanto magiſ in primo. ut ſcāto. et tertio ſeruandū. ē. Ne aut leuitico. aut p̄ali honore. aut epiſ. excellentiā quiſ quā idoneuſ eſt timet qui ſe auoluptate luxurie nec diſtina ſedetegitur. **De p̄ncipib; q̄ ſolent uſoꝝ ſac̄dotuſ facere miniſterialeſ.****

Ex l. l. l. l. l.

Sepe principes contra quos liber maieſtatiſ obnoxioſ ſac̄dotib; negotia ſua committunt. Et q̄ ſac̄dotuſ a xpo adminiſtrari ſalutiſ electi ſunt ibi conſentiant regib; fieri iudiceſ. ibi iure iurando ſupplicii indulgentia p̄mittatur non ibi diſcriminiſ ſententiā p̄parat. Si q̄ etiā ſac̄dotū contra hoc cōmune conſultū diſcuſſor in alieniſ

periculis extiterit. ſit reuſ effuſi ſanguiniſ apud xpm. et apud eccliam p̄dat propriū gradū. **De iſt q̄ ſeruire diſponunt. ut adminiſtrationē**

Ex l. l. l. l. l.

Vicariuſ euſtitanuſ domoꝝ n̄ accedat. **V**ep̄dixit. Credo placere ſuggeſtione meā ſc̄tati uſe. et diſplicere uob; ut qui ſeruiunt dō. & ad ne ſunt dō n̄ accedant ad actus. et adminiſtrationē. t̄ procuratiōne domoꝝ. **Ite ſileat aliq̄ ex dō conductorē puatoꝝ fieri.**

Ex l. l. l. l. l.

Ite placuit. ut epiſ. p̄bri. et diaconi. t̄ eſt. non ſint conductoreſ aut p̄curatoreſ puatoꝝ. nec uſo turpi. ut inhoneſto negotio uictū querant quia reſpicere debent ſcriptū eē. nemo militantiſ dō. implicat ſe negotiſ ſcāriſ. **Ut ſiqui libet ordinatiſ in ſtramuroſ ciuitatiſ manentiſ et ad ſacrificiū cotidianū non uenerit eſt non habeatur.**

Ex l. l. l. l. l.

Pbr̄ ut diaconuſ ſubdiaconuſ. ut qui libet ex eſt deputatuſ eſt. ſi in ſtra ciuitatē fuerit. ut in loco in quo ecclie. aut in caſtello. aut in uico. aut in uilla. ſi ad eccliam ad ſacrificiū cotidianū non uenerit. eſt non habeat. ſi caſtigat non emendauerit. **De eadem re.**

Ex l. l. l. l. l.

Cliſ qui in ſtramuroſ ciuitatiſ manet. & eadie matutinuſ humiſ sine egritudine deſuerit. ſeptē dieſ a communione habeatur extraneuſ. **Quod om̄ſ ſac̄dotuſ dñi oportet doceri ut ceteroſ in**

Ex l. l. l. l. l.

Docen ergo om̄ſ ſtruant et ſibi p̄ficiant. oportet quidē ſac̄dotuſ funguntur. & ut ceteroſ inſtruant. et ſibi p̄ficiant. **Scriptū. ē. enī. quid eſt fuerint fulgebūt qualiſ ſplendor firmamenti. et qui ad iuſtitia erudiunt multoſ. qualiſ ſtelle in perpetuaſ eternitateſ. Et alibi. P̄p̄t̄ autē**

sciens dñm suū obtinebit. & faciet & docti in pto docebunt multos. Ipsa enī ueritas. perse infert et dicit. Beat⁹ ē qui non fuerit scandalizatus in me. Ille pcul dubio scandalizatus est in dñm qui recte non docet. et qui ei scandalizat ep̄m ut sacerdotē. **Ut singuli p̄bri singulis annis suo ep̄o de uinis**

Vnus quisq; teris uorationē reddat. V p̄bri p̄ singulos annos ep̄o suo rationē ministerii sui reddat. cā fide catholica quā debap̄tismo. atq; de om̄i ordine ministerii sui. **Ut om̄is p̄bri sibi subditos fidem discere constringat.**

Symbolū quod. ē. signaculū fidei orationē dñicā discere sēp ammonet sac̄dotes p̄p̄m xp̄ianū. Volumusq; ut disciplinā condignā habeant. qui hec discere neglegunt. siue in ieiunio. siue in alia castigatione. Prop̄tā dignū ē. ut filios suos docent ad scolā. siue ad monasterio as siue foras p̄bri. ut fidē catholicā recte discant. et orationem dñicā. ut domi alios edocere ualeant. Qui uero aliter non potuerit. ut in sua lingua h. ec discant. **Qualē p̄fessionē p̄bri aut diac̄ suo ep̄o oporteat facere q̄do p̄ parrochias cōstituti sūt.**

Quando p̄bri aut diac̄i p̄ parrochias cōstituti sūt. oportet eo p̄fessionē ep̄o suo facere ut caste et pure uiuant sub dñi timore. ut dū eos talis p̄fessio alligat. ut p̄ sē disciplinā retineant. **De monachis & laicis qui loquelis suis gloriantur ut p̄dicare non audeant.**

Debis uero q; in sepe dicto concilio illi ceta contra uenerandos nicenos canones. p̄sūptione tēptata sunt. ad firm et co ep̄m n̄m antiochenē sed u p̄sulem

scripsimus ad dicentes et illud. q; nob̄ p̄p̄t in probitate monachoy quorundā religionis ur̄e uerbo mandatis per uicarios n̄ros et h̄s specialit̄r statuentes. ut p̄ter di sac̄dotes nullus audeat p̄dicare. seu monachus. siue ille laicus. qui cuius libet scientia. nō ē gloriēt. **Ut parrochiani ab ep̄i suis canones**

Ut parrochiani discant. Vapontificib; suis necessaria sibi statuta canonū legēda percipiant. ne rei ipsi ut p̄p̄ti quē pro salute eoy decretasunt excusent se post modum ignorasse. **Qd nulli sac̄dotū canones**

Celestinus uniuersis ep̄is licentia ignorare. per apulā et calabriā constituitis. Nulli sac̄dotis uos liceat canones ignorare ne quicquā facere quod pat̄r posuit regulis obuiare. Que enī a nob̄res digna seruabitur. si de cetero alium norma constitutor. p̄ aliquoy libitu licentia p̄p̄tis permittit frangat. **De p̄bri parrochianib; cū uenerit ut se in ebriare n̄ audeat.**

Ut nulli p̄bri q̄do ad anni uisariū diem xxx. aut vi. l. in. alicuius defuncti. aut quacūq; uocatione ad collectā p̄bri conueniunt se inebriari nullatenus p̄sumat nec p̄uaricari in amore sc̄oy. t̄ ipsius anime bibere aut alios ad bibendū cogere. ut se aliena p̄tatione ingurgitare nec pluisus & risus inconditos. et fabulas inanes ibi referre. aut cantare p̄sumat. turpia ioca. ut uisō. t̄ronat̄r cib; ante se fieri consentiat. quia hoc diabolicū. ē. & sac̄ris canonib; p̄bitū. **De eadem re.**

Quando autē conuenerint p̄bri ad aliquod conuiuium. aut aliquis p̄rior illoy uersū ante m̄sā incipiat.

Exet mago n̄m. l. p̄. c. 1. p̄. c. 1. p̄. c. 1. p̄. c. 1.

Exet qm grem. ap̄.

Exet uelimo ap̄. p̄. c. 1. p̄. c. 1.

Exet laonp̄.

Exet aure h̄m. ap̄.

Exet qm tal h̄m. ap̄.

Exet h̄m. ap̄.

Exet h̄m. ap̄.

et cibū benedicat. et tunc sc̄dm ordinē sedent alter alteri honorē p̄bentes. & per uices cybū et potū benedicant. et aliqui de illoy est. aliquid de sc̄a scriptura legat. Et post refectionē. similit̄r sēmb̄ymnū dicant ad exēplū dñi sic incena fecisse legitur et secōtaneant om̄s p̄bri maxime in talib; locis ut non ut ueretur ministerium illoy.

Summo ope etiā **De eadem re.** Quisq; p̄bri caueat sicut de status suo uult gaudere. ut non quacūq; occasione pat̄e suū aut alium quē libet. ad ur̄ā. & ad rixā. quanto minus ad pugnat̄r accedat. et aliquo uerbo irretit. seu puocet. nec puocatus ad hoc q̄sq; p̄silat quia in talib; commestrationib;. & potationib; sēp sē inmiscet diabolus.

De eadem re. **Q**uando p̄bri p̄rl̄ simul conueniunt post pactū diuinū misterii et necessariā collationē. non quasi ad plena refectionē. sed quasi ad prandium ibi ad tabulas resideant. ne per talia in honesta conuiuia se inuicē grauent quia indecens ē. & honorosū. Sepe etiā t̄ de ad ecclā redeuntē. maius dāpnū de rephensione conquirunt et de graue dine mutua contrahunt quā aliterum ibi faciant. Nā de huius modi cōuentu. paulus corinthios rephendit. qui in conuenienter cenā dñicā manducare conueniebant. Sic et qui ad cenā dñicā. id ad collationē uerbi sub occasione conueniunt. et ex uentate uentris causa coniungunt. rephensibiles. cōtādo et hominib; habentur. Et idō pactis om̄ib; qui uoluerit panē cum caritate in domo fr̄i sui simul cū fr̄ib;

frangat et singulis singulos habere faciant. maxime ut ultra tunciam uicē poculū non contingant. & sic ad ecclā redeant. **Nec est nec uin reliquos ante horā tertā in eant cōuiuia.**

Non oportet c̄tos. ut laicos religiosos ante sac̄ā horā diei tertā inire conuiuia. neq; aliq̄do c̄tos. nisi h̄ymno. uicō ecclē panē et post cibū gratias auctōndō referre. **De p̄bri ut hosp̄tales sint.**

Ut curā hospitiū maxime pauperum atq; debiliū. orphanoy q̄q; atq; peregrinoy habeat p̄bri. hosq; ad prandiu suū cotidie iuxta possibilitatē c̄uocet. eisq; ospiciū tribuat. **De eadem re.**

Ut autē om̄is occasio rapine tollatur. uolumus ut p̄bri qui bonū exēplum caritatis om̄ib; ostendere debent. hosp̄tales existant. iuxta dominicū et ap̄licū p̄ceptū. et humanitatē p̄beant iter facientib; q̄a hospitalitatē placuerit quidā dō anḡlis ospitio receptis. et dñs indie iudicii. dicturus est electis. hos peseram. et suscepistis me. et iob dicit. **Ostū meū sēp uiatori patuit. Ut p̄bri plebes suas ut hosp̄tales sint am**

Placuit ut p̄bri suas **monentur.** plebes admonent. ut ipsi ospitales sint. & nulli iter facienti mansionē de negent. et ut om̄is occasio rapine tollat̄r nichil carius uendunt transeuntibus nisi quanto inmerito uendere possint. Quod si carius uendere uoluerint. ad p̄bri transeuntē hoc referant. et illius iussu cū humanitate eis uendant. **Ut cibus sac̄dotū sēp lectio diuina m̄i** **P**ro reuerentiā di et sac̄dotū. **sc̄at.** id uniuersa sc̄a synod̄ statuit. ut q̄

Exet h̄m. ap̄.

Exet h̄m. ap̄.

Exet ap̄. armenus.

Exet h̄m. ap̄.

solent crebro m̄sus otiose. fabule inter
poni in om̄i sac̄dotu conuuiuo lectio
scripturarū diuinarū misceat. Perh
en̄ et anime hēdificanti ad bonū et
fabule non cessari prohibentur.

De clis in temperate uiuentib.

Cli inter epulas cantantes. ab offi-
cio detrahendi sunt. **De clis scurrilib.**

Siquis clis aut monachus. uerba scurrilia
iocularia. risumq; mouentia loquitur.
accerrime corripitur. **De eadem re.**

Ctos scurriles. & uerbis turpib; iocunda
tores ab officio detrahendos. **Ut clis
fide iussor non sit.**

Clis fide iussionib; inseruiens abtrahatur.
Ut clis barbam non nutriet.

Clis nec om̄i a nutriet nec barbā. **De
clenis per creaturā iurantib.**

Clm per creaturā iurante accerrime obiur-
gandū. Si persteterit in uitio excō-
municandū. **De clis q adulationib;
& pdtionib; uacaret leph diuidat.**

Clis qui adulationib; et pdtionib; ua-
care dephenditur degradet ab offi-
cio. **De ordinatis q solent cē. ecclesiastica
mandata a uerb; pncipis molestia inferre.**

Siquis ep̄s aut pbr. aut qui libet regule.
subiectus. eccle p̄ter consiliū. et lras
ep̄oz prouincie. & p̄cipue metropolitani
adiert imp̄atorē hunc reprobā et ab-
ici oportere non solū acōmunionē. uerū
et ab honore curus particeps uidet exis-
tere. quia uenerandi pncipis a uerb;
molestia tēptauit inferre contra leges
eccle. Sūgitur adire pncipē neces-
saria causa deposcit. hoc agatur cum
tractatu et consilio metropolitani. &
ceteroz ep̄oz qui in eadē puincia com-
morantur. qui etiā pficiēte suis p̄se-

Excl. carm
gym. cap
lxii.

Excl. capl
xxx.

Excl. cap
lx.

De clis
cap. lxx.

De clis
cap. lxxii.

Excl. de clis
cap. lxxiii.

Excl. de clis
cap. lxxiv.

Excl. de clis
cap. lxxv.

Excl. de
clis. cap
xxxii.

Excl. de
clis. cap
xxxiii.

Excl.
anno
anno.

Excl. de
clis. cap
xxxiiii.

quantur ep̄lis. **De clis q ep̄is suis ne eos ad
aphorē honore in ecclesia p̄mouēat
templacuit. ut quicūq; cli. contradicō.
ut diaconi. pronecessitab; ecclesiarū non
obtrēperauerunt ep̄is suis. uolentab; eos
ad honore amplior; in sua ecclā p̄mouere.
nec illi ministrent in gradus suo un redere
noluerunt. **De p̄bro certo crimine depo-
sizo si deministero sibi in dicio aliqd
Siquis pbr agere presumpserit.****

Sabep̄o suo fuerit degradatus. aut ab
officio pro certis criminib; suspensus. &
ipse p̄ contemptū et supbiā. aliqd demin-
istero sibi in dicio agere p̄sūpserit. &
postea ab ep̄o suo correptus. incepta p̄-
sūptione perdurauerit. hic om̄i modis
excommunicetur. et ab ecclā expellatur.
Et quicūq; cū eo cōmunicauerit simili-
se sciat cē excōmunicatū. Similiter de
clis. laicis. ut feminis. excōmunicatis
obseruandū. ē. Quod si aliquis ista om̄ia
contēpserit. et ep̄c em̄dare potuerit.
minime regis iudicio. exilio dāpnet.

**De p̄bro t diacono dāpnato q impera-
tonis uerb; molestus existerit.**
Siquis a proprio ep̄o. pbr aut diac. aut
a synodo fuerit ep̄c forte dāpnatus. et
imperis a uerb; molestus existerit. oportet
ad manus ep̄oz conuerti conciliū. et q̄
putauerint habere iusta plurimis ep̄is
suggerant. eorūque discussiones ac
iudicia p̄stolent. Si uero hęc parui-
pendentes. molestus fuerint imperatori.
hos nulla uenia dignos cē. nec locum
satisfactionis habere. nec sp̄e future.
restitutionis poentis operiri. **De p̄bro
qui prauit.**

Siquis pbr uirg suo
neglens. grauis ex ep̄lis mala dese-

suspiciari permiserit. et ppl̄s ab ep̄o iu-
ramto seu ab annu xp̄ianitatis c̄structē.
infamā ei pate fecerit. & certi accusa-
tores criminis eius defuerint. admonet
primose orsum. ab ep̄os de inde sub duob;
trib; testib;. Si non em̄dauerit in euentu
p̄broz. ep̄c eum publica increpatione ad-
moueat. Si uero neq; sic se cōtexerit ab
officio suspendat usq; ad dignā satisfac-
tionē. ne ppl̄s fidelium in eum scandalū
patat. Si autē accusatores legitimi n̄
fuerint. qui eius crimina manifestas
inditū probare contenderunt. et ipse
negauerit. tunc ipse cum v̄ti sociis
suis eius dē ordinis sualet q̄a crimine
accusatus fuerit. semet ipsum cum
trib; excuset. **De eadem re.**

Siquis pbr contra laicum. ut laicus
contra pbr̄m aliquā habet. quēri-
monue controuersim. ep̄o p̄cipiente
sine personarum acceptione finiat. Laicus
per iuramentum sine esse sit
se expurget. pbr uero uice iuranti.
per sc̄am consecrationem interrogetur.
quia sacerdotes ex leui causa iurare n̄
debent. Manus perquam corpus et san-
guis xp̄i conficitur. iuramto polluat.
Absit. Cū dñs in euanglio discipulis
suis. quoz uicem nos indigni m̄scā-
gerimus. eccle. Dicat. Nolite om̄i-
no iurare. Sit autem sermo ūr. ē. ē.
non. non. Quod autem his habun-
dantius. ē. ex malo est. **Sicut ad ūsus
clm habet negotium ut ad sc̄ana
non recurrant iudicia.**

Siquis clm aduersus clm habet nego-
tium. non deserat ep̄m propriū.
& ad sc̄ana. percurrat iudicia. sed
prius actio uentetur apud ep̄m. p̄-

Excl. de
clis. cap
xxxv.

Excl. de
clis. cap
xxxvi.

Excl. de
clis. cap
xxxvii.

prium. ut certe consilio eiusdem ep̄i
apud quos utiq; patres uoluerint iu-
dicium continebunt. Siquis autem
p̄ter hęc fecerit. canonacis correp-
tionib; subiacebit. **De p̄bris qui a ple-
b; infamabunt quomodo purgari
debeant.**

Siquis pbr a plebe sibi debeant.
commissa. mala opinione infā-
matus fuerit. & ep̄c legitimis testib;
approbare non potuerit. suspendat
pbr usque ad dignā satisfactionem.
ne ppl̄s fidelium in eo scandalum
patatur. Digna enim satisfactio ē.
sicut a quib; reus creditur. post rectā
securitatem. de imposito crimine in-
nocens cē manifestatur. Quod ita
anobis amauorib; constitutum cē do-
cetur. Sed siue sc̄m canones. siue ad
arbitrium ep̄i sibi collegas. vii. coniu-
gat. & iuret in sacro coram posito euan-
glio quod eum sc̄a trinitas et xp̄s filius
d̄i qui illum fecit et docuit. q̄ euangliū
continet et sc̄i quattuor euangeliste.
qui illud scripserunt sic adiuuet. qd̄
ille p̄nominata actionem. ita et non
perpetraret. sicut ei de illis oblatum
ē. Et in hac satisfactio purgatus.
secure deinceps suum exerceat minis-
terium. Quā satisfactio n̄ nulli
p̄cedentium patrum sc̄m papā leonē
in basilica sc̄i petri ap̄ti corā reueren-
tissimo cesare Karolo. hac cō et plebe
ita fecisse commemorant. atq; ita mox
uenerandum pncipē contra eiusdē
sc̄i pape aduersarios. dignes ultionis
uindicta exercere. **Siquis autem
ab ep̄o suo dāpnatus fuerit. ut non
debeat ab aliquo defensari.**

Ut illud petendū ut statuere dignetur.

ut si quis cuiuslibet honoris scilicet. iudicio episcoporum quocumque crimine fuerit dampnatus. non liceat eum siue ab ecclesiis quibus profuit siue a quolibet homine defensari. interposita poena dampni pecunie atque honoris. quonec etatem nec sexum excusandum esse precipiat. *De pbr. appto accusato.*

Ex epistola aug. **D**e pbr. ut quolibet sacerdote appto accusato. si certi non fuerint testes qui crimini illato ueritatem dicant. iusiurandum erit in medio. et illum testem proferat de innocentie sue puritate. cui nuda et apta sunt omnia sicque maneat in proprio gradu. *De cler. conuictis et confessis. si intra annum causam purgare contempserint. nulla eorum uox post audiam.*

Ex epistola aug. **R**ursum constitutum est. ut aliquo reus clericus. conuictus et confessus in aliquo crimine. ut propter eorum quorum uerecundia patitur. ut propter ecclesie obprobrium. aut insolentem insultationem hereticorum atque gentilium. si forte cause sue ad esse uoluerint. et innocentiam suam asserere intra annum annum excommunicationis hoc faciunt. si uero intra annum causam suam purgare contempserint. nulla eorum uox postea poenitus audiatur. *Ut nullus exordinatus laico iurare presumat.*

Ex epistola aug. **V**t nullus ex ecclesiastico ordine cuiquam laico quicquam supra sacra ut super sancta euangelia iuret. sed simpliciter. cum puritate et ueritate dicat. est. est. non non. Sed si est. aliquid

quod eis a laicis obiciantur. ad episcopum in cuius territorio est. deferatur. et iuxta id quod illi qui eiusdem sunt ordinis diiudicauerint. aut corrigatur. aut expurgetur. *Si pbr. aut diaconus in fornicatione aut perurio. aut furto captus.*

Ex canonibus apostolicis. **P**br. aut diaconus. fuerit ab officio suspendatur. qui in fornicatione. aut perurio. aut in furto. aut homicidio captus est. deponatur. non tamen a communione priuetur. Dicit enim scriptura. Non iudicat dominus bis in idipsum. *De ordinatis si aliquis illorum percussor extiterit.*

Ex canonibus apostolicis. **S**iquis in aliquo ecclesiastico gradu sacratus percussor extiterit. corripitur a crimine. Si enim dauerit deponatur. *De pbr. qui propter suam negligentiam.*

Ex canonibus apostolicis. **D**ictum est. *Gregoriam degradant.* **D** nobis presbiteros propter suam negligentiam canonicè degradatos. et seculari gradu admissi uiuere. et poenitentiam agende bonum negligere. Unde statuumus aut gradu amisso agende poenitentiam in monasterio. aut canonico. aut regulari mittant. Si uero hoc fieri causa que libet prohibuerit. ubicumque sint poenitentiam agere non desistant. Si autem amisso gradu seculariter uiuere uoluerint. et poenitentiam agere neglexerint. ab ecclesie communione separentur. *De ordinatis si iniuste degradati fuerint.*

Ex canonibus apostolicis. **E**piscopus presbiter. aut diaconus si a gradu suo iniuste deiectus. in secula sinodo innocens repperatur non potest esse quod fuerat. nisi a gradu amissos recipiat coram altari de manu episcoporum. Si episcopus est. orarium. anulum. et baculum.

Si presbiter. orarium. et planetam. Si diaconus. orarium et albam. Si subdiaconus. patenam et calicem. Sic et reliqui gradus. in reparatio nisi sui recipiant. que cum ordinentur preceperant. *De ordinatis qui episcopum proprium contempnunt.*

Ex canonibus apostolicis. **S**iquis presbiter. aut diaconus episcopum proprium contempnens. se ab ecclesia sequestrauerit. et seorsum colligens. altare constituerit. et commonerit episcopo non ad quietem. nec consentire. ut obediens uoluerit. semel et iterum conuocari. hic dampnetur omnimodo nec ultra remedium consequatur. *Si presbiter contra suum episcopum inflatus. scisma fecerit. ut anathematizetur.*

Ex canonibus apostolicis. **A**b uniuersis episcopis dictum est. Si quis presbiter ab episcopo suo correptus fuerit. debet utique apud uicinos episcopos conueniri. ut ab ipsis eius causa possit audiri. ac per ipsos suo episcopo reconciliari. Quomodo fecerit. sed et superbia quod absit inflatus secernendum se ab episcopi sui communione duxerit. ac separatim cum aliquibus scisma faciens sacrificium deo obtulerit. anathema habeat. et locum amittat. Si uero in omnium iustam aduersus episcopum non habuerit inquirendum erit.

Ex canonibus apostolicis. **D**e illis qui aliquem ex ordinatis falso crimine appetierint. **S**iquis episcopum aut presbiterum. ut diaconum falsi criminibus appetierit.

et probare non potuerit. nisi in finem dandam ei non esse communionem. *Ut criminator criminantis litteris comprehensus ante accusationem suo representet.*

Ex canonibus apostolicis. **I**llud preterea omnino ecclesiastico ordini omnimodis obseruandum est. ut nullatenus aliquis presumat. in concilio ut sinodali conuentu aliquem confratrem accusatione pulsare. nisi prius ipsum accusationis crimen et litigationis causas litteris ordinem comprehensum manu propria subscripserit. et episcopo ut sacre synodo portexerit. ut iuste canonice litigantium controuersie finiantur. Non enim licet ut auctoritas romana testatur. nisi in inscriptione celebrata reum que qua fieri. nec ad iudicium exhiberi. quia sicut conuictum de crimine poena constringit. ita ut accusatorem si non probauerit quod obiecit. *Ut nullus ex ordinatis se proclamet in sinodo nisi scriptus.*

Ex canonibus apostolicis. **H**inc marus archiepiscopus episcopus remorum suis accusatoris dixit. Que est petitio uestra fratres. Midiam inquit petimus nobis a uera paternitate impendi. de ministeratione ordinum ecclesiasticorum. quia deo nomine bone quondam prouecti. a uera auctoritate suspensi sumus. Hinc marus episcopus dixit. habetis libellum reclamationis.

aut postulationis. sicut ecclesiastica se habet traditio. Illi autem responderunt se pre manibus nullum habere libellum. Hincmarus episcopus dixit. Legum ecclesiasticarum auctoritas talis est. ut in causis gestorum semper scripturam requirit. ad id ut qui ad sacrum fontem accedit. suum dare nomen precipiatur. qui ad summum sacerdotium prouehitur. decreto manibus omnium roborato eligitur. Ordinatus autem a suis ordinatoribus litteras accipere iubetur. Qui etiam ab ecclesiastica societate quolibet excessu. disceditur libellari. scripturae aut recipitur aut deicitur. Sed qui accusatur. ut excommunicatur. seu reconciliatur. per scripturam accusare ut reconciliari iubetur. Et sic inceteris huiusmodi. intactum scriptura deposcitur. Ut sicut beatus gregorius in commoitorio ad iohannem defensorem ex romanis legibus sumens scribit. Sententiam que sine scriptura profertur. nomen sententiae habere mereat. Quapropter fratres et filii oportet uos secundum ecclesiasticam auctoritatem. reclamationem uestram libellis serie allegare. eamque manibus uestris roboratam. sinodo sacre porrigere. ut conuenienter et canonice. uobis ualeat responderi. Et tunc ipsi fratres libellum conscribentes. porrexerunt hincmaro episcopo. qui tunc una cum uelinoe sennensi archiepiscopo. et cum amalrico turonsis

aeque archiepiscopo. sub presentia gloriosi regis Karoli. synodo presidebat. **De presbiteris qui parochias fugerunt in quibus locuti sunt.**

Presbiter proprio loco dimisso ad alium migrans. nequaquam recipiatur. nisi siue migrationis causam dixerit. et se innocenter uixisse in parochia in qua ordinatus est. sub testibus probauerit. litteras etiam habebit in quibus sint sunt nomina episcopi et ciuitatis plumbo impressa. quibus cognitis et talibus inuentis. quibus fides adhiberi possit recipiatur. **De clericorum accusatoribus si unum ex obiectis probare non potuerint ad ceteri non admittantur.**

Item placuit quotiens cumque clericus ab accusatoribus multa crimina obiciuntur. et unum ex ipsis de quo prius egerint. probare non ualerint ad cetera iam non admittantur. **De episcopo aut presbitero si causa criminalis eis reputata fuerint. quomodo se expurgare debeant.**

Si episcopus aut presbitero causa criminalis homicidium. adulterium. aut maleficium. reputatum fuerit. in singulis missis tractare debet. et communicare. et de singulis sibi reputatis innocentem se ostendere. Quod si non fecerit. quinque menses a liminibus ecclesiae extraneus habeatur. **Ut clerici ab alienis iudicibus non constriquantur.**

In clericorum causa huius modo forma seruetur. ut nequaquam eos

sententia non a suo iudice dicta constringat. **Criminantem iniuste et non probantem uerbis publice castigandum. et in exilium deportandum.**

Cum fortius punienda sint crimina que in sortibus et maxime sacris ordinibus ingeruntur quam scitis culpabiles omnes qui in causa iohannis diaconi resedistis. attendite ut huiusmodi criminatorem ipsius. nulla ex definitione uestra poena ueniens castigaret.

Nec illud ad excusationem uestram esse credatis idoneum. quod uobis quasi iudicare uolentibus. solus frater et quo episcopus noster paschasius dicitur delulisse. Nam sigellus in uobis rectitudinis uigilasset. facilius uni amulsi rationabiliter suaderi. quam multa ab uno portant sine causa deferri.

Quia ergo tante nequitiae. malum sine digna non debet ultione transire. superscriptum fratrem nostrum paschasium uolumus admoneri. ut eundem huiusmodi prius subdiaconus. quo indignus fungitur. priuetur officio. aut uerbis publice castigatum. statim in exilium deportari ut unius poena. multorum possit esse correctio. **De ecclesiasticis si seculares potestates habere desiderant.**

Certum namque est non uos ante exercitum ducem preponere. nisi uobis laboris fides que complaceret. et nisi eum ante aete uite uirtus et sollicitudo aptum esse monstrauerit. Si uero non alius non huius

modo iuris committitur gubernandus exercitus. qualis dux esse debeat animarum. existit honeste rei comparatione colligitur. Sed uerecundum nobis est. et dicere pudet. quia sacerdotes sibi ductum arripunt qui exordium religiose militie non uiderunt. **Ut si quis clericum accusauerit. et testimonium non potuerit. accusator poenam accusati accipiat.**

Placuit ut si quis aliquem clericum in accusatione fornicationis impetit. secundum preceptum pauli apostoli duo ut tria testimonia requirantur ab illo. Quod si non poterit. datus testimonium approbare quod dixit. excusatione excusati. accusator accipiat. **Ut sicut laici clericos in secularibus in sua accusatione non recipiunt ita nec ipsi in sacerdotium.**

Omnes episcopi in tertia sessione ad clamauerunt. sane dignum est. ut sicut sacerdotes. ut clericos sua accusatione. ut secularibus iudicis laici non recipiunt ita ipsi in sacerdotium ut clericorum accusationibus. seu ecclesiasticis negotiis nisi sponte conlaudatur non recipiantur. quo inconueniens est. ut hi qui eos respiciunt. ab his recipiantur. **Ut testimonium laici contra clericum nemo suscipiat.**

Testimonium laici. aduersus clericum nemo suscipiat. **De perditione presbiterorum.**

Precipimus uobis ut unus quisque

ur̄m sup̄ duas seu tres ebdomadas
dieb; dominicis seu festiuitatib;
sc̄oꝝ. p̄p̄m sibi commissum doc-
trinis salutaribus ex sacra scrip-
tura sumptis in eccl̄a sibi com-
missa post euanḡium. p̄lectū
instruere studeat. et iubeat illis.
ut nullus de eccl̄a exeat ante
quam ap̄bro siue diāc̄ ultima
laus. id̄ benedicamus d̄no. aut re-
missa est pronuntietur. **De or-
dinat̄is si accusati fuerint quot
testib; se excusare debuerint.**

Sicutem p̄bri ut diaconi fuerint
accusati adiuncto sibi ex iuri-
nis locis ep̄e proprium legitimo
numero collegarum quos ab eodē
accusati penerint. id̄ una secum
in p̄bri nomine. sex. in diāc̄. trib;
ipsorum causas discutiat. eadē
dierum & dilationum. et discus-
sione personarum int̄ accusato-
res. & eos qui accusantur formata
seruata. Reliquoꝝ autē clericorū
causas. etiam solus ep̄e loci agnō-
scat et finiat. **De substantia de-
functi p̄bri cuius eē debeat.**

Sc̄o concilio allatum. ē. quod
quidam laici improbe agant
contra p̄bros suos. ita ut demon-
stratum p̄broy substantia. partes
sibi uendicent. sicuti de propriis
seruis. Interdicimus itaq; canonica
auctoritate ne hoc ulterius fiat.
sed sicuti liberi facti sunt ad susci-
piendum gradum. et agendum.
diuinum officium ita nichil ab eis
exigatur preter diuinū officium.

De peculian uero sacerdotū nichil
sibi usurpent. sed totum in iū. di-
uidatur partes. una ep̄o. altera altari.
tertia pauperib;. quarta parentib;.
et si non sunt idonei parentes ep̄e eā
recipiat. & in usum eccl̄e diligentē
distribuat. Et si quis contra hec facere
presumpserit anathematizetur.

**De p̄bri qui sine testamento dice-
serunt.**

Si quis cumq; ex gradu ecclesiastico
sine testamento et sine cognatione
discesserit. hereditas eius ad eccl̄am
ubi seruiuit deuoluatur. Similit̄
desimonialibus. **De clericis qui
laicalib; uestimentis utuntur.**

Vt laicalib; uestimentis et non
utantur. id̄ mantello. ut cotto
sine cappa. nec pretiosis et ineptis.
calciamentis. & aliis nouitatum
uanitatib;. sed religioso et delecta
habitu induti incedant. **De eadē re.**

Clerici professionem suam etiam
habitu et incensu probet. &
idō nec uestib; nec calciamentis
decorum querat. **De clericis qui in
ose mundinis deambulant.**

Clerici qui non pro emendo aliquid
in mundinis ut in foro deambulāt.
ab officio suo degradentur. **Ut
nullus ex clero arma militaria
portet.**

Quicumq; ex clero eē uidentur.
arma militaria non sumant.
nec armati incedant. sed professi-
onis sue uocabulum religiosis-
simorib; & religioso habitu pre-
beant. Quod si contempserint

in quā sacrorum canonum con-
temptores. & ecclesiastice sc̄i-
tatis profanatores proprii gra-
dus amissione multentur. quia
non possunt simul dō & seculo mi-
litare. **Ut om̄s et magis con-
fidant in defensionem d̄i quā
in armis.**

Om̄i modis dicendum. ē. p̄bri
& diaconib; ut arma non por-
terat. sed magis confidant in de-
fensione d̄i quam in armis. **De
illis qui ecclesiastico ordine
aut uentur aut cum accipi-
trib; uocantur.**

Ep̄m. p̄bri. aut diaconē canes
aduenandum. aut accipitres.
aut huiusmodi res habere non
licet. Quod si quis talium per-
sonarum in hac uoluntate sepius
deiectus fuerit. si ep̄e est tribus
mensib; a comunione suspen-
datur. p̄bri duob; mensib; dia-
cono. ab om̄i officio & comuni-
one suspendatur. **De seruis d̄i
ut om̄s siluaticae uagationis
cum canib; & accipi trib; illis
interdicantur.**

Om̄ib; seruis d̄i uentiones et
siluaticas uagationes cum
canib; ut accipitres. et falcones.
non habeant interdicimus.

**Ut clericos discordantes ep̄o sua
potestate reconcilet.**

Discordantes et os. ep̄o. ut ratio-
ne. ut potestate ad concordia
trahat. inobedientes sinodis per-
audatam dampnet. **De illi qui**

pro ruperint in mutuā cede.

Si quis clerici in mutuam cede
pro ruperint. pro ut dignitas
officioꝝ intali excessu contume-
liam pertulerit. a pontifice dis-
tinotius uindictur. **De eadē re.**

Frater in fratre si ausus fuerit
manum mittere. legitimam
disciplinam accipiat. **De offi-
ciis et ministeriis uii diaconorū
cum subdiaconib; & sequentiū
ordinum ministri obseruandis.**

Septem ergo diaconi sunt in urbe
roma. per vii. regiones ciuitatē.
sicut a patrib; accepimus qui
per singulis ebdomadas & d̄nicos
dies. itq; festiuitatum sollempnia
cum diaconib; et accolis. ac se-
quentium ordinū ministris. in-
iuncta sibi obseruent ministeria.
et parati om̄i hora ad diuinum of-
ficiū sint. et quicquid eis in iun-
gitur peragendum. Similit̄ &
uobis pro ut oportunum fuerit p̄
singulas ciuitates est faciendum.
ut diuinum absq; ulla mora aut
neglegentia studiose ac sollemp-
niter agatur officium. **De nouo
certo diaconoy.**

Diaconi septem debent eē. iuxta
regulam licet et ualde magna
sit ciuitas. Id̄ ipsum autem et ac-
tuū ap̄toꝝ liber insinuat.
De eadem re.

Oiaconi septem eē debent sc̄dm
regulam quam uis magna sit
ciuitas. cui regule auctoritas erit
liber actuum ap̄toꝝ. **Ut diacono**

corā pbr̄i non sedeant.

Quod non oportet diaconum corā pbr̄o sedere sed iussione pbr̄i sedeat. Similiter autem et diaconi honor habeatur. ab obsequentibz id a subdiaconis & om̄ibz clericis.

Diaconibz quis ep̄ris anteponunt.

Nonnulli diacones intantam erūpunt superbiam. ut sese pbr̄is anteponunt. atq; in primo choro ipsi priores stare p̄sumunt. pbr̄is in secundo choro constitutis. Ergo ut sublimiores sibi pbr̄os agnoscant. tamh̄i quā illi in utroq; choro consistant. *Ut exorciste energuminus manus imponant.*

Om̄i die exorciste energuminis manus imponat. *De honore uniusq; ordinibz competente.*

Itaq; iubet auctoritas diuina et affirmat. ut ad subdiacono usq; ad lectore. om̄s subditus sint diacono cardinali urbis rome in ecclesia honorem representantes tantum. Pontifici uero pbr̄. diaconus. subdiaconus. acolitus. exorcista. lector. abbas. monachus. in om̄i loco representent. obsequiū siue in publico siue in gremio eccle. *De sacerdotibus qui adimplere suū ministerium nesciunt. nec discere uolunt. quod ab officio sunt amouendi.*

Sacerdotes quere nesciunt adimplere ministerium suum nec discere iuxta preceptum ep̄oy suorum prouerbz satagunt. et contemptores canonum existunt. ab officio p̄prio sunt submouendi quousque hec ple-

niter emendata habeant. *Ut inter clericos non computentur qui sub nullius ep̄i disciplina inueniunt.*

Nullitatio clerici aut sacerdotis habendi sunt qui sub nullius ep̄i disciplina et prouidentia gubernantur. Tales enim acetalos. id ē. sine capite p̄risce eccle consuetudo nuncupant. *De clericis qui ad n̄s sp̄s liberi facti sunt.*

Nullus est ad gradum pbr̄i promoueat nisi ut scriptū in canonicis habeatur. si enim propter d̄i dilectionem quis deseruit suis quenquam elegerit & docuerit literas & libertatē condonauerit. et per intercessionem erga ep̄m pbr̄m effecerit. ille autem postea in superbiam elatus. missam dominicis & canonicis horas obseruare et psallere renuerit. et eis iuste obedire dicens. sed liberum ēē noluerit. et quasi libere cuius uult homo fiat. hec sc̄a synodus anathematizat. et illum. a sc̄a communione arcti iudicat donec respiciat. et d̄no suo obediat. sedm̄ canonicam p̄cepta. Sin autē obstinato animo et hec contēpserit accusatur a p̄rio ep̄m qui eum ordinauit. & degradetur. et fiat seruus illius idē d̄ni sui sicut natus fuerat. Quisquis uero talem secum habuerit postea quam rem illius p̄dictā audierit et d̄no suo non reddiderit. ut a se piecerit. siue ep̄. siue comes. siue cl̄. siue lucus. anathematis illius societate nodatus poenā excommunicationis lucet. *Exemplar*

formate ep̄le quae in cetera synodo a sc̄is patribz est formata et collaudata.

In n̄ patris. n̄. & filii. γ. & sp̄s sc̄i. α. Vualterio sp̄rens̄is ep̄o. Ego burchardus sc̄e uuor macensis. eccle deuotus gregis xp̄i famulus. in d̄o uere summe felicitatis beatitudinem. Cum sc̄a catholica eccle p̄pterea sit sequi documenta euanglica quod dicitur. qui recipit propham in nomine prophete. mercedem p̄phete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti. et c̄ta. Et ap̄ts iubeat hospitalitatē sectari. & necessitatibz sc̄oy uiuoy communitate. tamen prop̄ eos qui cetera tā habent suam conscientiam. dicentes se ēē. simplices cum sint astuta diabolica repleti. et pro opere pietatis dicunt se de loco ad locū transire. cū sint fugitiui sua malitia faciente. Et dicunt se ēē. ministerio sacro insertos cum non sint. Statutum ē. sc̄is patribz nemine cl̄m alienum et ignotū. recipi ab aliquo ep̄o. et in throno gari in sua eccle. nisi habeat a proprio ep̄o eplam. que in canonibz nominatur formata. *J d̄o notū facimus paternitati ur̄e. q̄ p̄sens frat̄ n̄r harum litterarū portitor nomine h̄ec manus. non pro sua nequitia expulsus ē. a nob. sed postulantibz fr̄ibz n̄ris eo quod ex familia n̄ra fuit et n̄r baptizatus. Feimus ei libertatē. receptā comunalitatis canonice. & ordinauimus eū ad gradum pbr̄i. Cui etiam has dimissorias siue comendatias litteras fecimus. et eum ad uiam dilectā frat̄nitatē dirigimus. ut in uia parrochia*

sub uro sacro regimine et defensione consistere ualeat. Ego inquit burchardus humilis ep̄. in nomine patris & filii et sp̄s sc̄i. et in unitate sc̄e. eccle in qua petro datum ē. ius ligandi atq; soluendi. absoluo te mannum pbr̄m. de ciuitate uuoy macensis indictione. x̄. & licentiam do uobis in throno gandi eum in quacumq; eccle uultis ur̄e parrochie. Hanc ergo eplam grecis litteris hinc inde munire decreuimus. ut a nullo eccle. e n̄re firma recensuimus. fraternitatem ur̄am xp̄e nobis in colomes conseruet. *M. J. A. T. B. E. V. W. N. A. X. H. N.* *Data uuor mat̄. id̄. marcii. anno dominice incarnationis. m̄. c̄. lxx. indictione decima. De illo qui fugā fratris celauerit.*

Siquis eum qui districtione eccle siasticam non ferens. fugā meditari agnouerit. si non statim p̄diderit. perditionis illius participem se ēē non dubitet. & tam diu est a conuentu fr̄m sequens tradendus. quā diu ille ualeat reuocari. *De illis qui pbr̄os suos male tractauerunt.*

Siquis pbr̄m proprium in honore. aut uerbo. aut facto. contumeliā facit. tam diu a liminibz eccle. arceatur. quo usq; per condignā poenitentiam satis faciatur. An enim ap̄ts. pbr̄i qui p̄sunt. duplici honore digni habeantur. Item alibi dicit. Obedite prepositis ur̄is. & subiecti eis estote. et c̄ta. *Ut nomen pape in ecclesiis suis recitetur.*

Et hoc iustum uisum ē. nob. ut nom

dn̄i pp̄. quicumq; sedis aplice p̄fuerit
in nris ecclis recitetur. **Siquis**
pbr aut diae qui canonicus non e.
sed in uillis habitans nusquam
summas festiuitatis celebrat in
ciuitatib.

Excl. canon.
de vitiis

Siquis pbr aut diae. qui non in ciui-
tate canonicus eē diuoscitur sed
& in uillis habitans in horationis
officio sc̄o deseruiens. q̄lebrat di-
uina misteria. festiuitates p̄cipuas.
dn̄i natalem pascha. pentecosten.
& siq; principales festiuitates
reliq;. debinc nefaciat commonem.
et nusquam alibi. nisi cum ep̄o suo
in ciuitates. festiuitates supradicta
q̄lebrat. Quicumq; sunt ciues luci
natu maiores. parimodo in urbib;
ad pontifices suos in p̄dictis festiui-
tatis ueniant. & ibi diuina mis-
seria celebriter audiant. Quod
si quis improbate meritate hec con-
tempserit. a cōmuniōe pellant̄.

Ut pbr̄ potestas predicandi. in
suis plebib; concedatur.

Excl. canon.
de vitiis

Hoc etiam pro edificatione om̄iu
eccliarum. et pro utilitate to-
tius ppli nobis placuit. ut non solū
in ciuitatib; sed etiam in om̄ib; par-
rochiis. uerbu faciendi daremus
pbr̄is potestatem. ita ut si pbr̄ aliqua
infirmitate prohibente p̄ se ipsum
non potuerit p̄dicare. sc̄oꝝ patrū
omelie ad iaconib; p̄batis recitent̄.

De clericis qui in rixa interficiunt̄.

Excl. canon.
de vitiis

Quicumq; cl̄s. aut in bello aut in rixa.
aut gentiliū ludis mortuus fuerit.
neq; oblatione neq; oratione. pro eo
postuletur. sed manus incidat iudicis.

Excl. canon.
de vitiis

Seputura tantum non p̄uocatur.
De pbr̄is qui crimine capitali aculant̄.
& collegas quib; se excusare poss̄t
non habent.

Depbr̄is qui crimine fornicationis
siue aliquo capitali flagitio accu-
santur. & non habeant collegas cū
quib; se excusare possunt. aut si forte
lapsi fuerint quomodo satis faciant.
in quoy iudicio neq; ad dexterā. neq;
ad sinistrā declinandū. ē. sed recta
uia gradiendum. In concilio namq;
neo cesariensi capitulo scriptum. ē.
Pbr̄ si uxore accoepert. dep̄ a ordine.
si uero fornicatus fuerit aut adultū
perpetrauerit. amplius pelli debet.
& ad poenitentiam redigi. **Ut uni-
uerces et dn̄i timentes in ciuitatib;
et publicis uicis constituantur.**

Excl. canon.
de vitiis

Vt ppl̄s admoneatur. ut in dn̄icis
& festis dieb; om̄s ad uesp̄as et
nocturnas. uigilias. et admissa om̄i
modis occurrant. et ut decani in ci-
uitatib; et in uicis publicis uin ueracē
et dn̄i timentes constituant. qui de-
sides et negligentes cōmoneant. ut
ad d̄i seruitium absq; occasione pro-
perent. et ut ipsi decani sacram̄to.
adstringantur. ut nulla int̄ ueni-
ente causa scilicet aut amoris. aut
timoris. aut p̄pinq̄ritatis. aut muneris.
negligentes. & transgressores reu-
ceant. qui in sac̄dotib; p̄p̄as eoy culpa
manifeston. Sac̄dotū autē erit ita eoy
uirtu gelō et amore diuino cū debita
disciplina corrigere sicut ipsi nolunt
p̄ alioꝝ erratib; sententia iuste d̄pnati
om̄i suscipe. et dies festi. a uesp̄e usq; ad
uesp̄am absq; ope seruili cū debno honore
q̄lebrantur. **Explic̄ lib. ij.**

INCIPION CAPLIB III

- I** Quis sit eccl̄a. **ii** Deprimitiui eccl̄a
- iii** Qd̄ sacer dotes agros qd̄ uendere sole-
bant ad cōmuniōne uti litatē eccl̄is
tra debant.
- iiii** Qd̄ sacer dotes agros qd̄ uendere sole-
bant ad cōmuniōne utilitatē.
- v** Quo tempore uiri et reli giosi se ipsos
dn̄o conse crarunt. edificantes basilicas
in suis fundis.
- vi** Quod constantinus primus in tēpore
fabricandi eccl̄as licentiā tribuit.
- vii** Ut nullus eccl̄am. edificet nisi ille cui
ep̄s locum designauerit.
- viii** De illo qui in suo predio eccl̄am. edificare
desiderant.
- ix** Ut om̄s eccl̄e in illius ep̄i potestate sint.
- x** Ut antiq; eccl̄e uisitas ep̄oy p̄p̄t nouis
non spoli entur.
- xi** De eccl̄is et altarib; ubi aliqua dubi-
tatio est de consecratione ut cōsecrent̄.
- xii** Si altare motum fuerit denuo eccl̄a
consecratur.
- xiii** Si eccl̄a uoluntata fuerit iterū consecrē.
- xiiii** Ut eccl̄a ubi paganus sepultus ē.
non liceat dedecari.
- xv** Ut in eccl̄a in qua cadauera sepultura
sunt. altare. consecrare non licet.
- xvi** Ut loca semel dedicata p̄petuos.
- xvii** De locis cludū sacratis et nunc negligē-
tis ut iterum refoꝝ mentur.
- xviii** Ut nullus. alius altare erigere p̄sumat
nisi qui ab ep̄o cōsecratum ē.
- xviiii** De eadem re.
- xx** Ut emergumini eccl̄arū pauimenta usant̄.
- xxi** De monasteriis semel consecratis.
- xxii** De illis quid dotes eccl̄e sibi uendi care
p̄sumserunt.
- xxiii** De eccl̄is destruentis quomodo dotes tau-
rare debeant.
- xxiiii** Qd̄ in unat̄e minatione plures baptis ma-
les eccl̄e non possint.
- xxv** Ut regularia monasteria nec uendi nec
com mutari possū.
- xxvi** Ut non liceat alicui unius eccl̄e terrā n̄
cambiet ūterea.

- xxvii** Ut altaria nisi sint lapidea crismate
non consecrentur.
- xxviii** Ut monasteriō admeli orandum ina-
lium liceat ponere locum.
- xxviiii** Ut sine missa eccl̄a n̄ debeat consecrari.
- xxx** Ut ep̄s neminem p̄hibeat eccl̄am ingre-
di. et audire uerbum d̄i.
- xxxi** Ut ppl̄s qui conuenerat ad missam. ante
quam finiatur non discedat.
- xxxii** De illi quae eccl̄astica hnt̄ beneficia.
- xxxiii** De eccl̄is apud bar baros cōstitutis.
- xxxiiii** De eccl̄is anni annorum.
- xxxv** De cl̄o cesarius eccl̄e suis cōstitutis.
- xxxvi** Qualiter cōstitutam eccl̄am alteri eccl̄e
sic recte cōiungere ualeat ep̄s.
- xxxvii** Ut picture in eccl̄is fieri non debeant.
- xxxviii** Item de picture.
- xxxix** Ut non p̄ debito ep̄s de consecrandam eccl̄am
munus aliquod requirat.
- xl** Ut eccl̄am de qua cadauera in fidelium
sepulta sunt eccl̄a sc̄ificare n̄ liceat.
- xli** Deligms̄i dedicate eccl̄e ad quos usus
ueri debeant.
- xlii** Qd̄ ep̄o agen dum sit si plures heredes
de uno contenderint eccl̄a.
- xliiii** De eadē re. **xliiii** De eccl̄is int̄ heredes h̄uicis
ut singuli pbr̄i singulis habeant eccl̄as.
- xliiii** De eadem re. **xliiii** Item ex eo dem.
- xliiiii** Ut unus quisq; pbr̄ una eccl̄a cōtēp̄sit.
- l** De eadem re. **li** De eadem re.
- lii** De eadem re. **liii** De cor d̄nib; sacris
- liiii** De eccl̄is seu sc̄is no uiter inuenietis.
- lv** Ut una queq; eccl̄a mensum in terram
habeat. sine seruitio.
- lvi** Ut nullus de cl̄o eccl̄e uel de manso pbr̄m
censum p̄hibere cogat.
- lvii** De altarib; que passim sunt pagros.
- lviii** Ut martirum dignitatem nullus p̄fatus infamet.
- lviiii** Ut missarū sollempnia non ubiq; sed in locis ab ep̄o.
- lix** De missa non celebranda nisi in sacro loco.
- lxi** Qd̄ non liceat missas celebrare nisi in locis
ab ep̄o ciuitatis consecratis. **lxii** De eadē re.
- lxiii** De eadē re. **lxiii** De paratione eccl̄e.
- lxiiii** Ut ante horam diei tertiā non sunt celebrande.
- lxv** Ut p̄ fidelib; defunctis singulis dieb;
missas celebrare liceat.

romana ecclesiarum et omnis uniuersalis
ecclia obseruet.

- ccxxviii Ordo septem eptarum canonicorum.
- ccxxix De nouo titulo libri apo crisostomi quia seipsum
tribus eterna dampnatione dampnauit.
- ccxxx De octo et octiduo libri ueteris et noui testamenti
legenda sunt.
- ccxxxii Ut in oblatione corporis et sanguinis christi
mensuram ponere debeant.
- ccxxxiii Ut quotiens basilicam ad quam tunc
presentia. viii plebis impleuerit totiens
sacrificium subsequens offeratur.
- ccxxxiiii Venustus presbiter titulum usurpare presumit.
- ccxxxv De altaribus in quibus sacre reliquie non inueniuntur.
- ccxxxvi In natali quo episcopi missas celebrant eo die
presbiteri uiam iterare non presumant.
- ccxxxvii Ut episcopi aut presbiteri post quam missa inciperit
et oratione dixerit nisi passio aliquam
interuenierit antequam inceptum ministerii
teru adimpleat ab altario clero nullomodo
discedere audeat.
- ccxxxviii Ut nullus episcopus uel presbiter a celebrando
missarum sollempnia cum baculo
aut uelato capite altario clero assistere presumat.
- ccxxxix Decorum scilicet transferantur de loco
ad locum.
- ccxxx De mortui in ecclesia ad sepelliantur.
- ccxxxii Quod omnes fideles in ecclesia nichil agere de
beat nisi orare.
- ccxxxiii Quod diuina clementia fixis in terra ge
nibus extorandis sit nisi in maiori sollemp
nitate.
- ccxxxiiii Quod non liceat mortuus osculudare.
- ccxxxv Vbi fideles sepelliri debeant.
- ccxxxvi Ut sacer dotes ad tepus orationibus uacent.
- ccxxxvii De clauis quibus proprias ecclesias habent.
- ccxxxviii De uisculis ut quibus ministeria a sacra
conferuntur.
- ccxxxix De ecclesia con pluribus quibus hereticis obsessa.
- ccxl De illis quibus sine proprietate locali eubi
dare uoluerit decimum num quam tradere
se posse cognoscant. EPICLIVS
CAP LIBER TERTIUS.

INCIP LIB TERTIUS

Ex dicit
pp. cap. v.

ccclx
græcum
nomen ē.
quod in
latinum
ueritur
conuoca
tio ppter
quod omni
ad se uo

ccclx
Catholica id uniuersalis idō
dicitur qap uniuersū mundū ē con
stituta uel qm catholica hoc ē. ge
neralis in eadē doctrina ē. ad in
structione **De primicia ecclie. cap. ii.**

Nemo p scripturas diuinas legit
ignorat q in principio nascentis
ecclie discipuli in uno congregati
sunt cum multitudine credentium q
erat cor unū. et anima una quique
uidentes p dia et possessiones suas
afflerebant pua et diuidebantur
singulis p ut cui q opus erat. Futura
nā q eccliam in gentibus apli p uide
bant maxime q quia dñs illis p di
xerat. euntes in mundū uniuersū
p dicate euglm ut quia expellentes
eēt a iudea nouerant se et in gentibus
disp gendos eccliam que congregan
dam extrudi ppto idcirco p dia in iudea
minime sunt adepti sed pua tantum
do ad fouendos egentes. At uero cū
ter turbines. et aduersa mundi aeres
sceret ecclia ad eos us q p uenit ut nō
solum gñs sed etiam romani principes
q bene totius orbis monarchia tene
bant ad fidē xpī et baptis mus sacra mta
non curarent. **Quod si ad dotes agros q uen**

Ex dicit
urbani
pp. cap. ii.

dere solebant ad comunione utilitate ecclie trade
bant. cap. iii.
videntes aut sacer dotes atq leuitē
et reliqui uidentes plus utilitatis
posse afferre sibi et diuites et agros
quos uen debant ecclis quibus pside
bant epī tradere. eo q ex sup ubi
corū tam p sentibus quam futuris tēpo

ribus plura et eleganti oratione
ministrare fidelibus communem
uita deducenab quā xpianorum
ceperint p dia et agros quos uen
dere solebant matriab ecclie da
re ex sup ubi uiuere. **Quo tempore**
uiri et religiosi se ipsos dno consecrari be
dificauerunt basilicas in suis fundis. cap. iiii.

Ex dicit
melchior
pp. cap. vii.

A bullo et enī ep̄ et in cep̄ uiri et
religiosi non solum possessiones
et p̄dicia que possederant sed etiā
seme ipsos dno consecrari. h ecclie
fiantes basilicas in suis fundis in
honore scōrum martirū p̄ciuitates.
et monasteria in uia quibus cetus
dno seruientū conueniret. Deniq
reges et presides ac magistratus
non solum a licentiam tribuere sed
etiā ipsi p̄pria largiuntur p̄ciuitates
uer sa regna terrarum unde alle
rentur egentes quibus nihil in mundo
possidebant ecclie que fabricabunt
deo que ecclie eius rite famulari
ser uoy q illius supple mta absq
ne cessante tribuerunt. **Quod con**
stantinus primus in tēpe fabrican
di ecclias licentiam tribuit. v.

Ex dicit
cap. x.

A quibus uir religiosissimus constan
tinus primus fidem ueritatis pa
tentur adeptus. licentiam dedit
p̄ uniuersum orbē in suo degenus
imperio non solum si xpianos.
sed etiā fabricandas ecclias ep̄ di
tribuenda constituit. Denique
id ē p̄fatus princeps donari in m̄
sa. et fabricatem pli primis ecclis
beatū petri principis ap̄toꝝ insti
tū. adeo ut sedem imperialem
cuius romani principes p̄sidebant
relinqueret et beato petro suisq
suecessoribus p̄ futura con cederet.
Ut nullus eccliam edificet nisi ille
cui ep̄s locum designauerit. vi.

Ex dicit
aureli
am. cap. iiii.

Nemo eccliam edificet ante quā
ci uitas ep̄s ueniat. et ibidem eru
cem figat publice et atrū designet

et ante p̄finit que edificare uult.
Quod ad luminaria et custodia diā
et stipendia custodia sufficiat
et ostensa donatione. sic domū
edificet. Et post quā consecrata
fuerit atrium eiusdē ecclie. scā
aqua conspergat. **De illo qui**
in suo p̄dio eccliam edificare
desiderat. vii.

Ex dicit
uicior
matens. cap.
vii.

Quicumq; uoluerit in sua propi
etate eccliam edificare et con
sensum. et uoluntate ep̄i habebat
in eius parrochie fuerit licitum
sit. Veruntamē omino p̄ uiden
dū ē. ep̄o ut alie ecclie antiqui
ores p̄p̄ nouas suas iustitias aut
decimas p̄dant sed semp̄ antiqui
ores ecclias p̄soluantur. **Ut omni**
ecclie nullus ep̄i potestatem sint
in eius territorio potestatem sint.

Ex dicit
reliam
ep̄. i.

Omnes basilice q p̄ diuersa loca
constructe sunt uel condie con
struuntur placuit scdm ep̄oꝝ. cano
num regulam ut in eius ep̄i in eu
us territorio potestati potestate
consistant. **Ut in quibus ecclie**
uisti ep̄oꝝ propter nouas non
spoliemur.

Ex dicit
melchior
si. cap. vii.

Ut ecclie antiquitas constanter
nec decem. nec ulla possessi
one p̄ri uentur. ita ut nouis ora
toris tribuantur. **De ecclis**
et altaribus ubi aliqua disputa no ē.
de consecratione. ut consecren
tur. cap. v.

Ex dicit
ecclie
cap. xlv.

Ut ecclie ut altaria que ambigua
sunt de consecratione consecren
tur et ut supflua altaria destru
antur. **Si altare motum fuerit**
de nouo ecclia consecrentur. cap. xi.

Ex dicit
cap. v.

Si motū fuerit altare de nouo
consecrentur ecclia si pari etes
mutantur et non ad altare salib
tantū exor cigentur. **Si ecclia**
uoluita fuerit iterum conse
crentur.

Ex deo ignominia p. cap v

Si homicidio ut adulterio peccata fuerit uiolata diligentissime expurgetur. et lenius consecretur. **Ut ecclesiam ubi paganus sepultus est non liceat dedicari. cap xii.**

Ex et aurea lani. cap v

Eccliam ubi paganus sepultus est non liceat consecrare. neque missas in ea celebrare. sed iacetari foras emundari oportet. **Ut in eo claustra in quacadauera sepulta sunt altare consecrare consecrare non licet. xiiii.**

Ex eiusd. cap vi

In ecclesia in qua cadauera mortuorum sepelliuntur. scificare altare non liceat. Si autem consecratum prius fuit missas liceat celebrare in ea. **Ut loca semel dicata perpetuo sic permaneat. cap xviiii.**

Ex et apud aqua graui. cap viii

Ut loca que semel deo dedicata sunt aut monasteria fuerint maneat perpetuo. sinec possunt ultra fieri scilicet habitacula. **De locis dudum sacris et non neglectis ut iterum reformentur. xv.**

Ex deo pp

Peruenit ad me quod in ecclesiis frater natusque aliqua loca monasteria consecrata. nunc habitacula scilicet facta sunt. Dumque hi qui sunt in ecclesiis fingunt religiose uiri monasteria ipsorum appetunt. et per eorum uita monasteria destruntur. Nemo enim potest ecclesias tunc obsequiis et seruire et monachis regula ordinate persistere. Ut ipse distinctione monasterii teneat qui cotidie in monasterio ecclesiasticis cogitur permanere. Si inde frater natus tua hoc quolibet in loco factum est. emendare festinet. Quia ergo nullo modo potior in loca sacra per eorum ambitum destruantur. **Ut nullus aliud altare erigere presumat. nisi quod a deo consecratum est. xvi.**

Placui ut loca iam dudum consecrata. et non spurcatis scilicet iuxta

possibilitate antiquum reformentur. **DE EX DEMORE. xvii.**

Ex deo or. misc. cap x.

Ut nullus presbiter in ecclesia consecrata. aliud altare erigat nisi quod ab episcopo loca ut eius permittit scificatum est. ut sit inter discreto. inter sacra nec dedicatione fringat. nisi sit. Quod si fecerit si deus est. degradetur. Si lacus est. anathemati getur. **Ut enervum pauimenta uerant. xviii.**

Ex deo carta g. misc. cap x.

Pauimentum domorum domorum diener gummi uerant. **De monasteriis semel consecratis. xviiii.**

Ex deo alio. clon. misc. cap x.

Quesemel dedicata sunt monasteria consilio episcopi quicquid tenent manere si placuit perpetuo monasteria consilio episcopi quicquid tenent manere si placuit perpetuo monasteria et res quod ad panem monasteriis reseruari debere nec posse ad ultra fieri scilicet habitacula. Quod hoc uero fieri permiserint canonum sententia subiacent. **De illis quod dote ecclesie sibi uendicare presumpserint. xx.**

Ex deo totle. t. misc. cap xviii.

Multi contra canonum constituta sunt ecclesias quas hecificauerunt postulant. consecrari. Ut dote quam ecclesiam contulerint censent ad episcopi ordinatione potestate puniant. **De ecclesiis destructis quomodo restaurari debeant. xxi.**

Ex deo ignominia p. cap v.

Ut ecclesie destructe ubi aut plures sunt quam necesse sit. aut maioris magnitudinis quam uereb. ad eas pertinentibus restaurari possunt episcopi prudentia. modus inueniatur qualiter consistere possunt. **Quod in unaterrum natione plures baptismales ecclesie non possunt. xxii.**

Ex deo ap. aq. misc. cap v.

Plures baptismales ecclesia in unaterrum natione esse non possunt. sed una tantum modo cum subditis capellis. Et si de tenno fuerit determinatio duarum matricum plebis utraque discernant. Et si conueniunt. licet de iudicio discernatur.

Ut regularia monasteria ne uendi monasterio nec commutari possint nisi cum alio.

Ex deo or. misc. cap i.

Nemini regum aut cuiquam hominum in proprium liceat monasterium commutare nisi ad alium commutare hoc etiam diuina et apostolica atque canonica sub anathematis pena sanxit autoritas. Quod si factum fuerit non ualebit. sed ipsum monasterium in pristinum reformetur. **Ut non liceat alicui unius ecclesie terram nisi cambiet uertere ad aliam. xxiiii.**

Ex deo ad uen. si. cap v.

Non liceat episcopo nec habbati terram ecclesie uertere ad aliam quam uisum bene sint in eius potestate. Tamen si commutare uoluerint terras eorum cum consensu ambarum fiant. **Ut altare nisi sint lapidea crismate non consecrentur.**

Ex deo p. n. misc. cap x.

Alterea si non sunt lapidea crismate unguine non consecrentur. Ad celebranda autem diuina officia ordine quam episcopi tulerint teneant. **Ut monasterium ad meliorandum in alium liceat ponere locum. xxvi.**

Ex deo or. bonifa. cap vi.

Siquis uultis monasterium ad meliorandum in alium locum ponere fiat consilio episcopi et fratrum suorum et dimittat populum in priori loco ad ministeria ecclesie. **Ut si in missa ecclesia non debent abire. xxvii.**

Ex deo or. uerab. p. cap iii.

Omnes basilice cum missa debent consecrate tere. **Ut episcopi nemine prohibeat. ecclesiam ingredi et audire uerbum dei. xxviii.**

Ex deo or. ualenti. cap xvi.

Ut episcopi nullum prohibeat ingredi ecclesiam et audire uerbum dei siue gentile siue hereticum siue uideum usque ad missam catechumenorum. **Ut presbiter qui conuenerat ad missam ante quam finiatur non discedat. xxviiii.**

Ex deo or. aureli. t. cap i.

Item cum ad celebrandum missam

indie nomine conuenit presbiter non ante discedat quam missa sollempnitatis compleatur. et ubi presbiter de fuerit bene dictione accipiat sacerdotis. **De illi qui ecclesiastica habent beneficia.**

Ex deo or. g. misc. cap xli.

Quicumque beneficium ecclesiasticum habent adiecta ecclesie restituant da ut ipsas ecclesias emendandas omnino adiuuent et non ad decumam reddant. **De ecclesiis apud barbaros constitutis. xxx.**

Ex deo or. t. misc. cap v.

Ecclias autem dei in barbaris gentibus constitutas gubernari et administrari oportet secundum consuetudinem que est apud tribus obseruata ecclesiis uero arrianorum. **De ecclesiis arrianorum. xxxi.**

Ubi cumque inuenierint catholicas ecclesias diuinitus per opus absque ulla horam consecrate quia et nos quando fuimus constantinopolim tempore religionis catholice quam et per regis theodorici causa negotiis uadente atque orante arrianosque ex parte permississimo atque christianissimo iustino orthodoxo imperatore. quas cumque illi imperator eorum ecclesias repperire potuimus catholicas eas domino operante consecrauimus. **De ecclesiis arrianorum constitutis.**

Ex deo or. t. misc. cap viii.

Multorum casum experientia magis terante repperimus nonnullas ecclesias ecclesias destitutas. pro quare id constitutione decreuimus utanti que consuetudinis ordo seruetur et annis singulis ab episcopo diocesis uisitent et si qua for te basilica repta fuerit. destituta. ordinatione ipsius reparetur quater uapars ex omnibus partibus qua tra ditione ut accipiat ab episcopis ex principibus nouimus statuam. **Qualiter destituta ecclesia alteri ecclesie recte conuigere ualeat episcopi. xxxiii.**

Ex deo or. t. misc. cap xliii.

Temporalis necessitas nos per arguet.

et imminutio exigit personarum. ut
 destitutus ecclesis salubri ac piua.
 debeamus dispositione succurrere.
 Et ideo qm̄ ecclesiam nuntur nensem
 funditus tanderi quamplēb desti-
 tuta desolatione cognouimus tua
 q; p̄ eam p̄tione quatenus formi-
 ane ecclesie in qua corpus beati he-
 rasmi martiris requiescit cuiq;
 frater nitas tua p̄sident ad uin gi
 debeat et piam eē ac uisus sima
 p̄ uidentes necessaria duximus e
 sulentes tam desolationi locuilius
 qua tue ecclesie paup̄ tatis reditus su-
 pra dicit ecclesie m̄itur nensis ut qe
 quid ei antiquo moderno q; iure pri-
 uilegio potuit potest ite qualibe-
 ratione competere ad huc ecclesie uis
 potestate ac p̄ceptum auctoritate
 conce dimus ut ad p̄ senti tempore
 sicuti ex p̄pria quippe ecclesia debe-
 as cogitare ei q; competentia tua
 p̄ uisione disponere quatenus
 de in cep̄ p̄ perire nunc usque po-
 tuit pauperū ecclesie tue utilitatib;
 pleriq; faciat **ut picture in ecclesiis
 fieri non debeant**

Excl. uior
 manente
 cap. 1.

Placuit picturas in ecclesia fieri
 non debere neq; colitur. et ado-
 ratur in parietib; depingatur
lre depictura. xxxvii

Excl. ags
 pp̄ fecundis no
 ser uodi redi
 so directo

Aliud est enī picturā adorare.
 Aliud p̄ picture istoriam quid sit
 adorandum ad discere. Nam qd
 legentib; scripturas ictionis p̄pa-
 rat pictura cer nentib; quia in ip̄sa
 ignorantēs uident qd seq̄ debeant
 imp̄sa legunt quid litteras nesci-
 unt. Vñ ep̄ ap̄ ue gentib; p̄lecti-
 one pictura ē. Quo d magno ope-
 tu qui in gentes habitas ad tende-
 re debueras necdum recto glo in-
 caute succenderis fero ab; animis
 scan clalum gn̄aris frangi ergo
 non debuit quod non adorandum
 in ecclesiis sc̄cl̄ instruendā solū modo.

mentes fuit nescientū collocatum.
 et quia in locis uenerabilib; sc̄on; de-
 pingi historia non sineracione ue-
 tus tas admisit. si gelū discretionē con-
 disse sine dubio et ea q; intēdebas
 salubriter obtinere et collectū gre-
 ḡm non disp̄ agere sed potius po-
 teras congrē gare ut pastoris inte-
 meratū nomen excelleret. non culpa
 dispensatoris in cumberet. **Ut non
 p̄ debito ep̄e die secrancl̄i ecclesiam
 munus alig; requat xxxiii.**

Excl. uior
 manent
 cap. 1.

Placuit ut quonens ab aliquo fide-
 liū ad consecrandas ecclesias ep̄ in-
 uitatur non quasi ex debito munus
 aliquid ad fundatore requirat sed
 si p̄si quidē aliquid a fundatore re-
 quirat. sed si ipsi quidē aliquid ex suo
 uoto obtulerit non res p̄ uatur. At
 men unus quisq; ep̄s meminerit ut
 non prius dedicit ecclesiam nisi antea
 totē basilice et obsequiū ipsius p̄ do-
 nationē cartule confirmatū accipi-
 at. Nā non leuius ē. itatem eritas
 si sine luminariū uel sine substanti-
 alis sustentatione eorū quibidē
 ser uitur sunt quasi domū priua-
 ta. consecratur ecclesia. **Ut ecclesiam
 in qua cadauera infidelū sepulta
 sunt sc̄ificare non licet.**

Excl. ags
 p̄m̄ cap. iii

Eccliam in quam mortū cadauera
 infidelū sepeliuntur sc̄ificare
 non licet sed si apta uidetur ad con-
 se cranclū in de uulsi cor porib;
 et rasis parietib; ut locas lignis eius
 re hēdificentur. Si hec consecrata fue-
 rit prius missa in ea celebrare licet.
 sita men si de les fuerunt qui in ea
 sepulta sunt. **Delignis dedicate
 ecclesie ad quos usus uerū de-
 beant**

Excl. ags
 pp̄ cap. iii

Ligna ecclesie dedicate non debent
 aliud opus umgi. nisi ad aliam
 ecclesiam ut igni comburenda ut ad
 p̄ fecum in monasterium fr̄ib;
 in laicoꝝ opa non debent admitti.

**Quod ep̄o. agendum sit si plures
 heredes de ma c̄tenderint ecclesia**

Excl. tribu
 non cap. x

Si plures heredes contenderint de
 communi ecclesia auferri iubet ep̄s
 reliquias sacras. et ecclesiam claudi do-
 nec communi consensu. et consilio
 ep̄i statuatur ibi p̄br̄m et un conui-
 uat. **De eadem re.**

Excl. ags
 pp̄ cap. v

Ecclis que inter heredes se di ui-
 se consideratū ē. quatenus si sc̄im
 p̄ uidentia et admōtionē ep̄i ip̄
 si heredes eas uoluerint contine-
 re. et honorare faciant. Si autem
 hoc eē dixerint. in ep̄i potestate
 maneat. utrū eas ita consistere
 p̄mittat aut reliquias inde aufer-
 re uelut. **De ecclesiis inter heredes
 di uis.**

Excl. me
 diomari
 as cap. 1.

Perlatum ē. ad sc̄am sinodum q;
 inter heredes ecclesie in reb; p̄ priis
 constitute diuidantur. et tanta p̄-
 eadē diuisione similtas oriatur
 et de uno alteri. in oꝝ partes fiant
 et singule partes singulos habe-
 ant p̄bros. Quo d sine discor dia
 et simulate. nullo modo fieri po-
 test. Vnde nobis sum. ē. q̄hu uis
 sc̄emo do ecclesie int̄ heredes di ui-
 di non debeant. et si in contentione
 uenerint. et simulate inter eos sur-
 repperint p̄ quassa cerdos suos ibi
 officio canonicē fungi non possi-
 sit. p̄cipiatur ab ep̄o ei uitas. ut
 nullo modo ibi missarum sollemp-
 ma celebrentur. donec illi ad con-
 cor diā redeant et pari uoto atq;
 ē silio. ecclesia illa sacer dotē canoni-
 ce habeat. quilibere suū ministere
 rui. ibi p̄ agere possit. **Ut singu-
 li p̄bri singulas habeant ecclesias**

Excl. dom
 sup̄ cap. iii

Aecclesiis q; paro echnam. un̄ ap̄ ost
 tolicā sedē ē sulere uoluit. qua-
 lit̄ sint custodien de. ac diuden-
 de. sacer dotib; nichil tue carita-
 ti melius nob̄ uidetur int̄mare.

quam ut sequaris q; nos in roma-
 na ecclesia nup̄ egisse cognoscitur.
 Ecclesias uero singulas singuli p̄bri
 dedimus. et uni cuiq; uis p̄ priū
 habere statuumus. ita uidelicet.
 ut nullus alterius paroechie ter mi-
 nos aut uis in uadat. sed unusq;
 q; suus ter minus sit contēptus.
 Et aliter ecclesiam et plebē sibi com-
 missam custodiat ante tribunal
 eter ni iudicis ex omib; sibi com-
 mis. rationē red dat. et n̄ u dicitū.
 sed q̄ tam p̄ suus ac ub; accipiat.
 hanc quo q; nor mā h̄ mē te et
 om̄s ep̄os sequi conuenit. et quod
 ubi scribitur. omib; quicumq;
 potueris notū facias. Ut non specia-
 t sed generalis fiat ista p̄ceptio.
De eadem re.

Excl. tribu
 cap. iii

Vnus quisq; p̄br̄ ecclesia una ad quā
 ordinatus ē. contēptus sit. et nul-
 lus induat; ecclesis ministrare
 p̄sumat. **lre ex eadem.**

Excl. ags
 cap. viii

Sicut in una q; q; ecclesia p̄br̄ eē de-
 bet. eē ita ipsa quesponsalis uxor
 eius d̄. non potest di uidi inter
 plures p̄bros. sed unū tantum modo
 habebit sacerdotē. quicā caste
 et sincerū regat. Vñ inter dicim̄
 ut nullus p̄sumat ecclesiam unū duos
 plures diuidere. quia ecclesiam xpi
 uxor. et sponsa debet eē. non sc̄or-
 tum. sicut calyx p̄ testatur.
**Vnus quisq; p̄br̄ una ecclesia con-
 tēptus sit.**

Excl. ags
 cap. x.

Statutum ē. ut unaq; que ecclesia
 suū p̄m̄ habeat. ubi id fieri fa-
 cultas prouidente ep̄o p̄ ermissit.
De eadem re.

Sicut enī ep̄s non plus potest habe-
 re. quā unā ciuitatē. et unā
 uxore. ita p̄br̄. unā tantū ecclesiam.
 Itaq; nullus p̄br̄ plures p̄sumat
 habere ecclesiam. si de statu suo gau-
 dere desiderat. **De eadem re.**

Excl. med. s.

Siquis deor dine sacer dotali con-

temp tu minoris ecclie ambrosio se
et im pbe ad potiore aspirauerit
canonica erga eu defamatio conser
uetur. hoc e. ut utriq; careat.

De eadem re.

Ex dca
lxix pp
cap. iii

Quoficut alterius uxor nec adulte
rari ab aliquo ut uideari antehis
poni non appropria uro eouuente
pmititur sicut uxor epi ut pbr
q; eius ecclia ut paro chia indubitan
intelligatur eouuente ab altero di ui
dicari. tchisponi. aut eius concubito
pfrui pmititur. Vn aut apst. Alliga
ta e uxor legi qua di uir eius ui
uit. Eo uero defuncto. soluta e.
alege uiri. Similiter et ecclia que
uxor sacer dotis dr eouuente ei
alli gata e. Eo defuncto nubat in
dno id regularit. Si eni eouuen
te alteri nupsertit aduata uideca
bitur. **De ordi mb; sacris**

Exem p la sidory

Dno sco meritisq; beato ftri laud
fre do epo. y sidorus epi. Cletus
scitatus tue litteris gauisus sum q;
optata salute tuam earum relatu
cognoui. De his aut que in se
quentib; insinuare eloqui tui
ser mostu diuit. gras ago do qd
sollia tu dine officiuu pastora
lis tibi inpendunt. quauitq; ee
cle siastica officia ordinetur p qris
et licet omia prudentie tue sint
cognita. tam quia affectu sup no
me consut ex parte qua ualeo ex
pediam et cle omib; ecclie gradib;
q; ad que libet p tuncat elo quar.

**De ecclie ergo ordinib; q; ad que
libet p tuncat ad psalmistam.**

Ad psalmistam p tuncat officiu canen
di. dicere benedictiones. laudes
sacrificiu. responsoria. et qd quid
p tuncat ad cantan di perita.

De hostiario.

Ad hostiaru namq; p tuncat. ecclie
clauet. ut claudat. et aperiat te
plum di. et omia que sunt iust

traq; custo diat fideles recipiat
ex communicatos et infideles
exre epi inde lectore.

Ad lectore p tuncat lectiones p nunt
tiare. et ea que pphe uaticina
uer pptis p dicare **De exoraste**

Ad exor cista p tuncat. exortis
q; sup erguminos et cate cuminos
in exor cigando inponere. **De aco
lito**

Ad acolitu p tuncat pparatio lumina
rioq; insacra rioq;. Ipse cereum
portat ipse sue gestap eu eba ristia
calicis pparat **De subdia e.**

Ad sub diacono p tuncat calicem et
patena ad altare xpi deferre et
leuitis tradere eis q; ministrare
urce oleu qq; et aqua manilem.
et manutergu tenere. epo pbro
et leuitis. plauandis ante altare
manib; aqua prebere. **De dia e.**

Ad diaconu ad sistere sacer doib;
et ministrare in omib; que agunt
in sacramentis xpi. in baputismo sci
licet in chrismate. et patena et ca
lice oblationes qq; inferre. et dis
ponere in altari. componere etia
mensam dñi. atq; uestire. cruce
ferre. et p dicare euglm et apst. m.
Nam si aut lectorib; uetustesta m
tu. ita diacono nub; nouu p dicare
p ceptu. Ad ip sum qq; p tuncat offi
ciu p cu. et recitatio nominum.
Ipse pre monet aures ad dñm. ipse
ortatur orare. ipse clam at. et ipse
pacem adnuntiat. **De pbro**

Ad pbrm p tuncat sacramentum corpus
et sanguinis dñi in altare di con
ficere. et oratione dicere. et bene
dicere dona di. **De epo**

Ad epm p tuncat basilicar consecra
tio uenueo altaris. et confectio
chris mat. Ipse p dicta officia et or
dines ecclasti cos distribuit. Ipse
sacras uirgines benedicere et dup

cessit unus q; q; insinguli. hic tam
e. p ordinator in cunctis. Hi sunt
ordines a ministeria clericorum
que tamen auctorita
te pontificali in archidiacono cura.
et primi cerni. acthes aurum sollici
tudine diuiduntur. Archidiacony
enu imperat. subdiaconis et leuitis
ad que ista ministeria p tuncat. Or
dinatio uestiendi altare aleuitis
cura incensi. et sacrifici necessaria
sollicitudo. Qd leuitay apst et
euglm legat. q; p ces dicat. seu res
ponsoriu in dominias dieb; aut sol
lepmtatu decantet. Sollicitudo q;
parroechianoy. et ordinano. et uir
gia. ad eius p tuncat cura. Prepara
das dio cesanas basilicas. ipse sug
gerit sacerdoti. Ipse inquit parro
chias cu uisione epi. et ornamta
ut res basilicarum parroechianarum.
gesta libertatu ecclasti caru epo.
id e refert collecta pecunia de com
muniore ipse accipiet. et epo de
fert et clis partes pprias idem dis
tribuit. **De ecclis seu scis nouiter
inuentis.**

Ex dca
p mnt cap
v.

De ecclis seu scis nouit sine auc
toritate inuentis. non epo pban
te in eius territorio e. minime uene
rentur salua etia de hoc et de omi
b; he ecclis canonica auctoritate
**Vt una que q; ecclia mensum inte
gru hat sine seruitio.**

Ex d uor
m mnt
cap xviii.

Sanc tu e. ut unicuiq; ecclie unus
mansus integer absq; ullo serui
tio attri buatur. et pbr in eis con
stitutio non de decimis neq; de obla
tionis fitelem. non de domib;. ne
q; de atris. ut de ortis iuxta ec
cliam postus neq; de p scripto man
so aliqd seruitu faciant pter ecclie
siasti cu. et si aliqd amplius habu
erint. inde seniorib; suis debitum
ser uitu inpendant. **Vt nullus de
dote ecclie ut de manso pbrm consi**

Ex d ma
clm cap
viii.

psoluere cogat.

Iuxta sino dalica p cepta decre uim.
ut nullus mortaliu de agro ecclias
tico. et manso emancipus. ut siq;
libet p loco sepulture. aliquid lar
gitus fuerit ecclie. neq; de decimis
et oblationib; fidelu. quem qua
pbroy aliq; censu psoluere cogat
nequis qua cuiuslibet ordinis aut
dignitatis ex inde qe qua subtraat
et retributione quacuq; exagat te
porale. Qd si ferit com muniore
usq; ad sans factione priuetur.

Ex d a fin
can cap l.

De altarib; que pas sim sunt p agros.
Item placuit ut altaria que pas sim
pagros et p uas tam quam morte
mar constituuntur. in quib; nul
lus corpus aut relique mar edi
te p bantur. ab epi quilocis eius de
psunt si fieri potest euer tantur.
Si aut hoc p tamultus popules
non sinunt. plebestamen. amhone
antur. ne illa loca frequentent.
ut qui recte sapiunt nulla ibi sup
stione de ueti tene antur. et omi
nonnulla me moria mar p babilu
accipiat. nisi aut ibi corpus aut
alique relique certe sunt. aut
ortigo alieuus habitationis.
ut possessio nis. uel passionis fi
delissi ma ortigine traditur.
Na quip somma. et p inanes quasi
reuelationes. quoy libet hominu
ubi cuq; constituuntur altaria
omni modo reprobentur. **Vt in d m
dignitatem nullus profanorum
in fame o.**

Ex d orta
ganent.

Martir dignitate nemop sanus
infamet. neq; passui a corpora
que sepulture tantu p p miam ec
clesiasticam commen clari mandati
est redigant ut aut insania p capi
tatos aut tali peccato de sececos non
ratione. ut tempore e petem quo
mar turia celebrantur. mar nomi
ne appellent. Aut si qui iniuria

mar claritati eorum aduungat in
sana placet eos sila eisum ad pe
ni ten tã re digi. si autem seti post
communi onẽ honore priuari.
Vni uer si dixẽ runt. Recte sta
bit scitã urã. hoc et singuli sta
tutũ e. conciliũ. **Ut missarum
sollempnia non ubiq; sed in locis
ab epõ conse crati sunt.**

**Ex deo fe
banen
cap. iii**
Missarum sollempnia. non ubiq;
sed in locis ab epõ consecratis.
ut ubi ipse p miserit. celebra
da eẽ cense mus. Concedimus
etiam ut sic ubi q; nrũ peccatis
exigentib; pplurimũ e factũ
anorũ manũ. et flauũ et abun
garrũ. et amaliũ xpianũ seua
tio qualicũ ep modo ecclẽ fue
rint incense. et combuste mea
pellis cum tabula consecrata mis
sas interrim celebrare pmitim;
do nec ipse ecclẽ restaurari que
ant. Inuenero uero positũ sic ecclã
defuerit ut sub di uos eu inte
tori. itẽ sita bula altaris conse
crata. ceteraq; sacramyteria ad
id officũ pertinencia affuerint.
missar sollempnia celebrare con
cedimus. alit omĩno inter dici
mus. **De missa non celebra
da nisi in sacro loco**

**Ex deo fe
lian pp
emib; epõ
dircas**
Scriptas citatũ urũ que ad secte
aplica misistis sup quib; da
consultis. quã si ad capud. ut in
de acciperetis responsa. unde
omĩs ecclã totius religionis sup
sit exor diũ gratanter suscepi
et bre uir uobis respondere cura
uit. De ecclã enĩ consecratio
ne. et de missarum celebratio
nib; non alicubi quã in sacra
tis dno locis abq; magna neces
sitate fieri debent. liquet omĩb;
quib; sunt nota noui et ueteris

testa mĩtũ pcepta. Tabernaculũ.
uero moysi dno papienũ fecisse.
et sacra secum mensa et altari eius
et ceteris. uasib;
et utensilib; ad diuinũ cultum ex
plendum legimus. et non solum
di uinũ p ab; eassacraste. sed etiã
scĩ o leq; unetione dno iubente pli
nisse nouimus. Qualiter aut hec
facta sunt et non alii ipsa sacra quã
sacer dotes sacra unetione delibuit.
dno q; cum uestib; scĩsacra. et le
uite trac tabant ferrebant. eri
ge bant. et de p o nebant in ipsis
institutiõnib; que iubente dno
pmoysi conscripserunt in lege dñp
re peritur. Qualiter ergo dñs regũ
piusimũs amplifiuauerat cultũ dñi
et templũ dñi hẽdificare uoluit.
sed ppter multũ sanguinẽ que
effuderat. phibitũ e sed ipse
colle gerat expensas. Salomon
q; q; filius eius id ipsum q; ipse fa
ceret obtauerat. iubente. et auxi
liante dno pfectũ. et templũ cũ
altari. et relique. ad diuinũ
cultũ pagendũ consecrauit.

Item de locis non consecratis.

Iv dei ergo loca inq; dno sacri
cabant diuinũ habebant suppli
cario nib; consecrata nec in aliis
quã dõ dicant. locis mu nera dno
offerrebant. Si enĩ iudei q; ubre
legis deser uiebant h; faciebant
multo magis q; b; ueritas patefac
ta e. et grã et ueritas. pib; m da
ta e. templa dno hẽdificare et
p ut melius possumus ornare
eã; di uinũ p ab; et scĩs unctio
nib; suis cum altarib; et uasib;
uestib; q; q; et relique ad diuinũ
cultum explendũ utensilib; de
uote et sollempniter sacrare. et
nĩ in aliis locis quã in dno sacris

ab epõ. et non a chor epõ quise
pe phibitũ non ut p dictũ e. su
ma exigente necessitate missas
celebrare. nec sacrificia dno offer
re debemus. Et hoc non summa
ne cessitas agere compulerit. non
in domib;. quã in sacris canonib;
sacri ficia in domib; offerri phibita
sẽ. sed in tabernaculũ diuinũ p ab;
apontificib; dedicatis. et in men
sis sacris dno et sacra unetione.
apontificib; delibuit. psuma ut
pfixum. e. necessitate. et non phibi
tu cuius quã epigrã agatur.
Sanctus e. missa non cantare. aut
non audire quã in his locis ubi fie
ri non oportet fore. non ut sepe dic
tũ e. psumma contin gat necessita
te. qm necessitas legẽ non habet.
Vnde scriptũ e. Vnde ne offeras
holocausta in omĩ loco quem u
deris. sed in locum quem elegerit
dñs dñs tuus. Et in e xodo legitur.
Vos uidistis quia de celo locutus
sũ uob;. Non facietis dõs argente
os. nec dõs auros facietis uob;. Al
tare dẽtra facietis michi. et offerte
tis sup eõ holocausta et pacificaura.
Quẽs urã in omĩ loco in quo memo
ria fuerit nominis mei. Et sicut nĩ
alii quã sacra dno sacer dotes de
bent missas cantare nec sacrificia
sup altare offerre. si nec in aliis quã
in p fatis dno sacris locis missas can
tare aut sacrificia offerre licet.
Sic aut legitur in concilio Laodicen
se cap. xxvi. Qd hi qui non sunt
ab epõ ordinati. tam in ecclã quã
in domib; exorgi sãre non possunt
multo magis maioris gradus mi
steria non ab eis qui ad eos gradus
sẽ sacra. quib; fungi debent ut
officia agi. ut sacrificia offerri
licet. Qd aut ut paulo superius
p libatũ e. oblationib; in domib;
afferrĩ non debent. in eo dẽ conca

lio cap. lvi. phibitum habet
ita. Non oportet in domib; obla
tiones celebrari ab epõ. ut phis.
Sollempnitate uero dedicationis
ecclã. et sac dõũ. p singulos an
nos sollempnũ sunt celebran de.
ipso dno exempla dante. qui
ad festũ dedicationis tẽpli. omĩb;
id faciendũ. dant formã cũ reli
quis p pũs eandẽ festi uitate. cele
braturus. uenit sicut scriptum e.
Facta sunt hen cena ierosolimis
et hi ompserat. et ambulabat ih̄s
intẽplo in porticus salomonis.
Quod autẽ octo dies sunt en
cena celebranda in libro regũ
p acta dedicatione templi repe
tens. De ecclã. uero consecratio
ne. quoniam dubitatur. et nec
certas scriptura nec certi testes
existunt a quib; consecratio sci
atur. absq; ulla dubitatione.
statote eas eẽ sacramta. nec ali
tre p datio faciat deterior rati
onẽ. qm non monstratur eẽ uera
tũ. qd nec scitũ factũ. his frĩ tes
tamõis scripturarũ. ab aplica
auctoritate consultis urũ bre
uiter respon disse sufficiat. uob
tam p uidendũ e. et omĩb; p di
candũ ut ille ita nĩ agantur. 2.
**Qd non liceat omĩs celebrare
nĩ in locis ab epõ ciuitatis conse
cratis lxx**

**Ex deo dem
ur pp cap
xxiii**
Sic ergo hoc e. in p sentũta po
sitos oportet uos agnoscere uo
luntatẽ. et pceptũ dñi. ubi et agen
di et sacrificandi sit locus. qm in
aliis locis sacrificare. et missas ce
lebrare nĩ licet. nisi in his in quib;
pprius epõ uisserit. aut ab epõ
regulã riter ordinato tenente ui
delicet ci uitate consecrati fuerint.
Aliter enĩ nĩ sunt he agenda. nec
rite celebranda. docente nouo et
ueteri testamto. h. ec adno. apũ

acceperunt. et nob tradiderunt.
h nos docemur uobq et omnib abs
q repensione tenere et docere
q b agendū ē. man clamus.

De ea demre.

**Quod non oporteat in domibz
oblaciones celebrari a pbrs. ut
pbrs. Item de eademre.**

Audi uimus qd quida laici in
domibz prius pncipiant pbrs
suis miss celebrare. et mē canū
discursus et scortoy greges scī
taus mysteria polluuntur magis.
quā cōsecrentur. Quapp pncipi
miz. ut nullus pbr extra ecclā p
sumat missā cantare non foras ui
neris. necessitas exposcat inten
torio aut sub diuio in loco conuocato
et longe ab omī inmunditia remo
to missas pncipiant celebrare. et
h nulla tenus sine tabula conse
crata. **De reparatioe ecclē**

Defabrica uero cuius libet ecclē
sidi rupta fuerint instauranda
et si in eo loco consecrationis sollemp
nitas debeat iterari. in quo scūaria
n fuer. nichil u dicamz officere
si pncipalissima aqua exoragata.
iactē. quia consecratione cuius li
bet ecclē in quas pncipi orā pncipi
celebratū tāntū sciamus eē missaz.
Et idō si qua scōy basilica a funda
mētis etiam fuerit innouata. sine
aliqua dubitatione cum in eam
sar fuerit celebrata sollempnitas.
totū scīficatio consecrationis sim
plebit. Si uero scūaria que habe
bat ablata s. rursus eoy repōsiti
one et missarū sollempnitatē reueren
tiā scīficatio nis accipiat. **Ut ante
hora chertertia non sint missē ce
lebrando.**

Missarum celebratioes ante horā
diei tāā minime sint celebrande
quia eadē hora. et dñs crucifixus
ē. et sup aptos sps scs descendisse

legitur. excepto nocte scēnatiuitatis.
**Ut fidelibz defunctis singulis diebz
missa celebrare liceat.**

Visum p̄terea nobis ē. ut in omibz mis
sarū sollempnibz p̄ defunctorū sp̄ri
tibz loco competente dñm deprecatur.
Sicut enī nulla dies excipitur qua
non p̄ uiuentibz et p̄ quibz libet ne
cessitatibz deprecatur. ita nimirū nul
ladies excipi debet quin p̄ animabz
fidelū. p̄ ces dño in missis sollempnibz
fundantur. Antiquus igitur hunc
more scē tenet ecclā. ut et missarum
sollempnibz et aliis p̄ ab. dñs sps quies
scētū cōmendent. dicente beato
augustino. Non s̄ p̄ ter mittende
supplicationes sp̄ibz mortuoy.
quas faciendas p̄ omibz in xp̄iana
et catholica societate laudamus.
Defunctis etiam tantis nominibz. eoy
sub generali commemoratione su
scipit ecclā ut quibz ad ista desunt
parentes. aut filii. aut qui cumq
cognati. ut amica ab una eis exibeat
pia matre communi. **Ut missarum
mortuoy p̄ omibz xp̄ianis sit cōmenda.**

Oionisius ariopagita dicit blas phe
mias dō facere qui missas offert.
p̄ malo homine. Augustinus dicit
p̄ omibz xp̄ianis esse faciendum.
q̄ aut eis p̄ fiat. aut offerentibz. aut
petentibz p̄ derit. Ut institutionem
missarū sicut in metropoli sunt. sic
et in reliquis p̄ uincis alibz ecclis.

Ut institutiones missarū sicut in me
tropolitana ecclā sunt ita in dñōe
in omibz compuncialibz ecclis tam
ipsius misse ordo. quā p̄ fallendi. ut
ministrandi. ē sicut uero seruetur.
**Ut preces et prefationes que in con
uilio probate non fuerint non ce
lebrantur.**

Placuit etiam hoc ut p̄ ces que pro
bate fuerint in cōuilio siue p̄ fatio
nes. siue cōmndationes. seu manus in
positioes ab omibz celebrantur. Nec

alio omīno contra fidē p̄ ferantur sed
que cūq; cum prudentioribz fuerint
conlate dicantur. **Ut nullus pbr
solus missas canere p̄ sumat.**

Definiuit scē conciliū. ut nullus pbr
solus p̄ sumat missas cantare.
Cui enī dicit. dñs uob cū. aut sur
sū corda. aut grās agamus dño dō
nro. cū nullus sit qui respondeatur.
aut in canone et omīū circumad
stantium. cum nemo adsit. Aut
ad quē inuitat ad orationē cū diē
oremus. cum nullus sit qui secum o
ret. Aut ergo ista penitus ritenda
sunt. et non solū non erit p̄fectum
sacri ficiū. uerū etiā incurreret qd
q̄ ille ē. illam terribilē sententiam
si quis uiderit de h tollat dī parte
eius. de libro uite. aut si hec muris
et parietibz insusurrauerit. ridiculo
sum erit. Quapp̄ illa periculosa sup
stuo maxime. a monasteriis monachoy
exterminanda ē. Preuideant aut p̄ lā.
ut pbr in cenobis et in aliis ecclis.
cooperatorēs habeant in celebratione
missarū. Si quis hec transgressus fue
rit ab officio suspendat. **Incipiunt
die scē pelagii p̄ successo ris bene
dicti et añ ces soris cō p̄ p̄ fationi
bz quas scē romana ecclā et conlau
clauit et firmiter tenuit.**

Pelagius romane ecclē et aptice se
dis ep̄s uniuersis germaniarū.
atq; galliarū regionū ep̄s. Cū in dī
nomine in romana ecclā. in oclum
ep̄oy siue ceteroy consacerdotum
dī fidelū congregatā habuissemus.
et de ecclēsiasticis statuis ut sunt
ab aptis. et a sc̄is patribz. traditū
ligentius tractare. mus. sup uenere
littere ur̄. et ut magis essent aucto
ritate tue. et etiā uiue uoces p̄cesse
runt rogantes ut or dñe p̄ fationū
quē scē romana ecclā a ceteris habe
ret. nr̄s litteris uobis mandaremus.
Tunc de ur̄a uoluntate et studio tā

bono multū gauisus sumus sacri
ordine romanū sacraque constitu
ta nr̄oy ante ceteroy sollet ter re
legentes inuenimus has nouē p̄
fationes in sacro catha logo tan
tummodo recipiendas. quas lon
ga retro uetustas in romana ecclā
a ceteris ser uauit. id est unā in alib
paschalibz. aliā de ascensione dñi.
Tertiā de pente costen. Quarta
de natale dñi. Quinta de appari
tione dñi. Sextā de ap̄stis. Septi
mā de sc̄a trinitate. Octauā de cru
ce. Nonā de ieiunio in qua dra
gesima tantūmodo dicenda.
Has prefationes tenet. et ceteris dicit
scē romana ecclā. has tenendas
eē uob mā clamus. **De sacer dotibz
missarum q̄r̄ si egri uidentur. ali
cuius euentus accesserit.**

Nichil cō ordine statutū temerita
tis ausu p̄ sumat neq; illi que
sūma ueneratione censentur. ut mi
nimo p̄ sup̄ tionis tactu soluantur.
cū ad huc tantū fieri uisast nec in
rupta noscuntur. nec clangoris p
uentu robore salutis natura priuet.
Non solum ergo fragilitati ē sicut
humane. sed etia sacris ministeri
orū dī p̄ uidentur habere sollicitu
dinē. censemus igitur conuenire.
ut cum a sacer dotibz missarū tempa
scā misteria cōsecratur. si egri uidi
nes. accidat qui libet euentus. quo
ceptū nequeat consecrationis ex
pleri mysteriū. sit liberū ep̄o ut p̄ bro.
ut alter consecratione expleat of
fici ceptū. Non enī. aliud ad sup
plētū inuitatis misteris cōpetit.
quā aut incipiens. aut sub sequentis
cōplēnda benedictione sacerdotis
quia nec p̄fecta uideri possunt.
nisi p̄ sectionis ordine compleantur.
Cum enī scimus om̄s in xp̄o nichil
contrariū cliter sitis format ubi effi
cauā p̄ spernatis unitas fidei rēp̄sentat.

Quod etiam consulti cuncta ordi-
nis dei induta. ut induta ee sibi
non ambigat sed ut missum e pce
dentib. statim alii p coplento sue
cedant. Nec tamen q nature languo-
ris causa consultur. in p sumpuomf
pntia e. conuertatur. Nullus post
cibum potu q siueq. libet mini-
mu sup tum missas facere. nullusq.
absq. parentis. p uentum molestie
minister. ut sacerdos cum ceperit
in pfecta officia psumat omno
relinquere. Si quis hge temerare
psupserit. et ex communicationis
sententia sustinebit. **De eadem re.**

Ex deo ana
de cap

Sacer dotes qndo sacrificant non
soli h agere debent. sed et testes se-
cu habeant. ut dlo pfecto in sacraus
dnoloas sacrificare pbentur.
Aut naq. auctoritas legis diuine.
uide ne offeras holocausta in
omilo co. que uident. sed in loco
que elegit dñs dñs tuus. **De pbris
qui in demonib. uariisq. passi-
onib. uexantur quod illis sacra-
mentare non licet.**

Ex deo ppp
cap v.

Benefici quide in aior. regulis de-
finitu e. ut demonis aliusq. pas-
sionib. irretit. ministeria sacra-
mentare non liceat. Cui pcepto e
surationis adhibito. id est comu-
nit. definumus. ut nullus de his.
qui aut in terra. arepta ad demonib.
delidunt. aut quo libet modo ue-
xationis incurrib. effertuntur. ut
sacris audeant ministrare. alta-
rib. ut indiscussi sedi uinis ingerat
sacramtis exceptis illis qui corpora
incomoditatonib. delecta. sine hu-
uismodi passionib. intra appbanti-
elisi. Q. tam et ipsi diuersi ab of-
ficiis suis. et ordine. et loco suspensi
quo usq. unius anni spatio pdis-
cretione epi inueniant ab incurfu
demonu alieni. **De eadem re.**

Ex deo the
cap v

Et illud de uim oraculorum non est.

singuli p caueant quo scribitur. ut
soli quia cuce cident n habet subleuan-
te. Sum ope ueren du e. nob et cau-
du. ne horis illis atq. temporib. quib-
do psallit ut sacrificatur uniuersq. di-
uinitus singulariter officis insistenti-
pntios a passio ut corporis quelibet uali-
tudo occurrat. que aut corpus subito
subru faciat. aut mte alienationem
ut terro re confundat. Pro huuismodi
ergo ausib. p cauentes necessariu du-
ximus instruere. ut ubi temporis h siue
elico piasuffragatur habeat quisq.
ille canens dlo atq. sacrificans post se-
uiani solaminis ad uitore. ut si aliquo
casu ille quo officia impleturus accedit
turbatus fuerit. ut adter rāh elisus.
atergo sem p habeat q eius uice ex-
sequatur in tre pidus et officium
in ceptum adimpleat. **De pbris qui
solum missas solent celebrare.**

Ex deo cap
x.

Hoc quoq. statutum e. ut nullus pbror
missarum sollempnia celebrare p su-
mat. nisi duob. p sentib. sibi q respon-
dentib. ipse tñus habeatur quia cu
pluraliter ab eod. dñs uobcum et
illud in se creatis orate pro me. apassi-
me e uenit ut et ip suis respondeatur
saluta om. **De illis qui uigati pbr
oblationes spreuerint.**

Ex deo
agathensi

Siquis dispnit pbrim conuigatu
tam qua occasione nuptiarum
qd offerre non debet. et ab eius ob-
latione idō se abstinet anathemasit.
**Ut pbrim communent quotiens
cum q. missas celebrauerint.**

Ex deo
tomagg
cap 11.

Dicitur nob e qd quidam pbrim ce-
lebrata missa detractantes. ipsi
sumere diuinam uictoria que conse-
crat. calice dñi muliercut. que
admissas offerre tradant. ut q b dā
laicas. q di iudicare corpus dñi
nesciunt. id d diceret in tabum
spale atq. carnale. Qd quantum sit
omī ecclēstia religioni contrariū.
pietas fidelū nouit. Unde omib.

pbris in dīcamus. ut nullus in posterū
hoc facere psumat. et diacono. aut
subdiacono qui ministris altaris col-
ligenda tradat. Illud enī ad tendat
ut eos p p r i a m a n u c o m m u n i c e t . N u l-
li aut laico. aut femine eucharistia
in manib. ponat. sectantū in hos eius
cum his uerbis ponat. Corpus dñi et
sanguis pro sit tibi ad remissionē pec-
catorū. ad uitā eter nā. Si quis h trans-
gressus fuerit. qui ad dñm omipoten-
tē contempnit. et quantum in ipso e. in
honorat. ab altari remoueantur.

ex deo ana
de cap

De eadem re.
Per acta aut consecratione omī com-
muni cent. quinoluerint ecclēsi-
asticis carere liminib. Sic enī apti
statu erit. et scā romana tenet ecclē.
et si hoc negle xerint degradentur.

De eadem re.
Auditum e. aliquos pbror missas cele-
brare. et nō communicare omīno. q
in canoni b. aptor dicitū ee legitur.
ut qm dō dicere recte potest. si non cō-
muni cauerit. sup simus de sacra mta.
et etā. **De eadem re.**

Siquis epe aut pbr aut diae. ut quili-
bet ex sac. dotali catalogo facta ob-
latione non cōmuni cauerit. aut causā
dicat. et sirationabilis fuerit. ueniā
consequatur. aut si non dixerit com-
muniōne priuetur tam qua quiplo
causa lesionis extiterit. **Ut in ecclē
nichil aliud agat nisi id ad qd factū e.**

ex deo
bonif abb

Orationū hoc est q dñs. nec ibi qequā
aliud geratur aut dicit. quā qd
diuini ministerii conueniat.

ex deo
agathensi

De eadem re.
In oratorio pē orandi. et psallendi
dō cultū penitus nichil agatur ut
nomini huic et opa uigū impensa e
cor dent. **De eadem re.**

ex deo
dñi

Quod nō porteat in domo uis diuini
mī id in ecclēsiis. agā fieri. nec in
tra domū dī comedere. ut accubitus
ster nere. **Ut nullus in ecclēsiis cū uenerit.**

Vt nulli epi ut dī in ecclē conu uent.
nisi forte transeuntes. hos piti-
ne cessitate. illicite ficiantur. Ppī
etā ab huiusmodi uuis quantum
fieri potest phibeantur. **Ut nullus
in ecclēta taber nas e statuat.**

ex deo
cap 11

Per latū e ad scām sinodum quod q
dam pbrim in ecclēsiis sibi cōmissis ta-
bernas q nefas e. constituant. ubiq.
p caupones unum uendant. aut
uendere p mutant. et ubi tantū modo
orationes. et uerbū diuinū. dñi laus
debuert resonare. ubi cōmessationes
et ebrietates fiant. ibi risus. et plausus.
et uerbatur pia. ibi rixē et contentiones
resultent. Qd quā sit dō contra rum.
dñs ih̄s demonstrat. Quicum uenit
set in tēplo uenientes et emtes. et
numularios sedentes facto siniculo
cleresiticut omī de iē de tēplo. Sic enī
eaq. uicte uen di uidebantur in tē-
plo. et ad hoc emebantur. et in eo dē
templo offerrentur dñō. ipse foras
e iē. qd putas tēta pestifera pre-
supuone. et dñi contemptu fiet.
Et si non solum sacerdos tēta. sed etā
omib. dñs pēcipit. nec taber nas ingre-
di antur. Qs audire potest ut ecclēta
dī taber nasiant. Itaq. inter dicit p
omīa synodus ne hoc in posterum.
ullatenus fiat. Qd si factū fuerit.
pbr deponat laici communione
priuari. ab ecclēta quā debone stauer
expellantur. **De eadem re.**

ex deo
col cap 11

Sienū domus dī orationis domus
uocatur hoc debet ee qd dicitur.
nec tibi aliud debet geri aut rēdi.
Ubi enī corp dñi consecratur. ibi
angloy p senna non clubatur ad
ēē. Ubi scōy reli que rēdite uene-
rantur nequid in honestū appareat
q oculos ad oraculum uenientium
offendat. nequid uideat ibi q ad
luchrū temporale p ueniat. sed omīa
scā. omīa munda. et tantum modo
ad ecclēstia ministeriū p uenientia.

Ut unicuique in domo sua orare liceat.

Vni cuique in domo sua orare licet. **U**ni cuique in domo sua orare licet. **U**ni cuique in domo sua orare licet. **U**ni cuique in domo sua orare licet. **U**ni cuique in domo sua orare licet.

Circa ecclesiam non fiat. **C**irca ecclesiam non fiat. **C**irca ecclesiam non fiat. **C**irca ecclesiam non fiat. **C**irca ecclesiam non fiat.

Scoy reliquie in oratorijs uillaribz non ponantur. **S**coy reliquie in oratorijs uillaribz non ponantur. **S**coy reliquie in oratorijs uillaribz non ponantur.

Temporibz quatuor tantur. **T**emporibz quatuor tantur. **T**emporibz quatuor tantur. **T**emporibz quatuor tantur. **T**emporibz quatuor tantur.

Tribz causis loca scoy transmutantur. **T**ribz causis loca scoy transmutantur. **T**ribz causis loca scoy transmutantur. **T**ribz causis loca scoy transmutantur.

Notandum cum transferuntur alii de nar tribz cum his honor commigrat. **N**otandum cum transferuntur alii de nar tribz cum his honor commigrat.

Sanguis maris consecrat locum non locus sanguine. **S**anguis maris consecrat locum non locus sanguine. **S**anguis maris consecrat locum non locus sanguine.

mea e. ecclesia. dies illi qui incantato legitur. **V**na e. colubamea. et unus est dilectus mris. **E**t dices illi. **A**pertum e. filium occidi in sinu matris. **E**t nutri assuetam scias nutrice tantum polluta e. phae pollutione consecrata. **F**ilium aut mortuum e. **Q**uist basilica.

Basilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia. **B**asilia.

Si quis docet domum dei contempibile e. **S**i quis docet domum dei contempibile e. **S**i quis docet domum dei contempibile e.

Vt calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi. **V**t calix dmi.

Observandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e. **O**bservandum e.

Ut corporale expurissimo linteofit et unius materie.

Corporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q. **C**orporale sup q.

Hic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p. **H**ic inter cetera p.

Quod non oportet mulieres ingredi ad altare. **Q**uod non oportet mulieres ingredi ad altare. **Q**uod non oportet mulieres ingredi ad altare. **Q**uod non oportet mulieres ingredi ad altare.

Vt laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare. **V**t laici exus altare.

De att sacerdotibz quinecclesia dicitur euglia legunt sedere presumunt.

Anastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps. **A**nastasius eps.

Vt nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr. **V**t nullus pbr.

ste phanus ses. pp etnar tyr sem hilla
ri. insus decretalibz doquit. **Ut
nullus calice patena aut aliqua
uasa sacra a daltiof usus faceret sumat.**

Nullus fac dos seulaicus. calice aut
patena aut quelibet uasa sacra.
et diuino cultui mancipata. ad alios
suos usu retorquere psumat. Na
quicumq; de calice sacro aliu dibi
bit ppr xpisanguine quimsacram
to. accipitur. et patena ad aliud
officiu habet quam altaris munite
riu. de cetero du e. exemplo baltha
sar qui diuasa dmi in usus comunes
ad sup sit. ut aparit cum regno a
misit. **Quelictusit epis cu consilio
di dehes auro ecclie sue famulie inne
cessitate succur rere.**

Licet sit epis p sentibz pbris ecclia
comibz dehes auro ecclie familie et
pauperibz eius de ecclie scdm cano
nicam instituti one iuxta qd indigie
rit erogare. **Nec ad uera paltio al
taris cooperantur.**

De optorio dñci corporis ut altaris.
non unquam corpus. dum actum u
lu euehitur obtegatur et sacro uela
mine dum honorantur. corpa alta
ria polluant. **Nec ad nuptiaru orna
tu diuinamisteria prestentur.**

Neadnuptiaru ornatu ministeria
diuina prestentur. et dum impboy
tactu ut popa setaris luxurie pollu
antur. ad officia sacri ministerii uide
antur indigna. **Ut ecclia setari
patentia minima p uadatur.**

Si quis episcopus setaribus potestatibus usus
eccliam p ipsas oboneat deponatur
et segre getur. omisq; qui illic comu
nicant. **De pbris q ecclias suas p
pau acquisierint.**

Quicumq; pbr p pau ecclia fuerit ad
ceptus qm do contra ecclesiastice
regule disciplina agere dignoscit.
et qualu pbrm legitime ad eccliam
ordinatu p pecunia expulserit. ea q;
libraliter uenchieuerit omnimodis

deponatur. **Nullus laicus ab ecclia**

Vt laici pbrs n eiant pbrm eicere uideat.
de ecclis neq; stituant sine sensu epoy suoy.
Inuentum e. q; multi arbitri sui
temeritate. et q; e. grauius dicit
cupiditate. pbris quib; libet absq;
e sensu epoy suoy ecclias dant. ut
aufer. **Vnde oportet ecconomica
regula seruata. nullus absq; consen
su episcopi cuius libet pbro eccliam det.
Quasi iuste adeptus fuerit hanc
non nisi culpa graui et ueram episcopo.
cano nica seueritate amittat. **Nullus
aliquid minus ppr eccliam apbro requirit.****

Vt nullus omnino munera exigat
apbris ppr comendatione ecclie.
De eadem re.
Sane citum e. atq; omib; modis
phibitu. ut si quis pbr inuentus
fu erit. ali cui clero aut lai comunera
daro. aut ecclie aut aliu pecunia
tribuere. aut alterius pbrm eccliam
uacante pno reclimat. p hac cupidita
te se uapina. seu p sup tione turpis
gra deiciatur ad do. et alienus exstat
a regula. **Ut pbr p lebes suas ammo
neant ut linte amina altaris apparent.**

Vt pbr p lebes suas feminas predi
cent. et linte amina in altaria ppa
rent. **Ut episcopi uideant qd pbris dñis
ecclis facere debeant.**

Vt episcopi uideant que honore pbrm
p ecclis suis facere debeant.
Vt nullus pbr ad introitu ecclie xe
nia donet. **De pbris nichil habentib;
ecclis facere debeant.**

Vt episcopi uideant que honore pbrm
p ecclis suis facere debeant.
Vt nullus pbr ad introitu ecclie xe
nia donet. **De pbris nichil habentib;
ecclis facere debeant.**

Nuestigan qn ordinantur.
dum e. si nichil patri moni habent
pbr. qdo p uectus e. ad ordine ecclie
siasticum postea emerit p diacul
urissint qm ecclie ad q; denichil
habent p motus e. ee debent iuxta
canonici auctoritate. **De ecclie re.**

Pbr cum dioecsim tenet. de his que
emerit ad ecclie nomen scriptura fa
ciat. ut ab ea quam tenet ecclie orli
natione discedat.

Placuit ut episcopi pbr diaconi. ut quicu
q; qui nichil habentes ordinantur.
ecclie pote episcopi ut clerici sui agros.
ut quecumq; p dia sui nomini comparant.
tinquare ru dñi carum in uisionis eri
mine. teneantur obnoxii. nisi ad eccliam
ad quam titulati. eadem ipsa contul
lerunt. Si aut ipsa pbra libertate.
ali cuius. t successionem cognationis.
aliquid uenerit. faciunt inde q; ue
lunt. **De eadem re.**

Vt unus quisq; pbr. res quas post diem
consecrationis. acquisi erit. p prie
ecclie relinquat. **De eadem re.**

Ceterum pbr si post ordinationem
aliquid acquisierit illud obseruan
du e. qd in canonib; de conse cratis
et nichil habentib; constitutum e.
**De pbris qui ex redib; ecclie sibi res
co parauerint. et structuras ibi fecerint
et multi res ibi posuerint.**

Inquirendum e. si aliquis pbro
clere dñib; ecclie ut oblationib; acuo
tis fidelium alio nomine res compara
uerit. et ibi structuras fecerit ut q;
ab ecclia p tinent ibi de collocauerint
et mulier frequentatione imbfieri
p miserit. t q; turpissime tales mulie
res ibi de habuerit. que lamificu sui
oper ceant. eccliam domus agant. et
ine ad e pbr frequen ueniens manserit.
et contra decreta canonu boema
lum agat. quasi nec suo. ita nec
alieno nomine pbr foenus exereere
debet. Multo minus fraude facere
de facultatib; eccliasicis. qm b sacri
legi u e. et par crimen uide fuerit.
qui sacras oblationes asportabat
et fura haurit. **De consuetudine ser
uanda. q non e contra fide.**

Petis us eni phylarum pntularu
nrm. ab ette memorie decessore
nro. ut omis uob retro tempoy con
suetudines seruarentur que bea
ti petri aptoy pncipis ordinati
onu intus a tenus uetus tal. longa

ser uant. Et nos quide iuxta seriem
relationis nre. consuetudine lau
damus. que tamen ee fi de catholica
nichil usurpare dignoscitur.

**Ut ecclias suas statuta ab aptis et reli
q; magub; ecclie tradita itogra seruent.**

In no centus decentio ego bino
salute. Si in statura ecclias ca
uist ab aptis tra dita in te gra
uellent seruare dñsa e dotes. nulla
diuersitas. nulla uarietas. impus
ordinib; et consecrati onib; haben
tur. Sed dum unus quis q; non qd
tra ditum e. sed qd sibi uisum
fuerit hoc existimant ee tenendu
in de uersa in diuersis locis uel
ecclis aut teneri aut celebrari ui
dentur aut fit scandalu p pti q;
dum nesciunt traditiones anti quas.
h uman a p sup tione corruptas. pu
tant sibi aut ab aptis ut apteis uis
contrarie tate in ducta. Quis eni
nesciat aut non auertat id q; aprin
cipe aptoy p ectoromane ecclie
traditu e. ac non usq; custo ditur.
ab omib; debet seruari. nec sup
duci aut intro duci aliquid. q;
aut auctortate non habeat. aut
ala unde accipere uideatur. ex
plu pferam cum sit manifestum
in qm em ita liam gallias. hispanias.
africanam. atq; si alia. insulasq;
inter iacetantes nullum instituisse
ecclias. nisi eos quos uenerabilis aptis
petrus aut eius suos suecessores
constituerit sacer dotes. aut legant
si in his p uincis alius aptoy inue
nitur. aut legit do cuissit. Qui
nisi non legit quauis quam inue
nitur. oportet eos h sequi. q; ecclia
romana custo dit. aqua eos prin
cipu accepisse non dubiu e. ne
dum pere grinus a ser nonib; stu
deant. capud instituti onu uide
antur. amittere. Sepe electio
netua a clurbe uenisse. ac nob cu

in geola conuenisse nondubiu e.
 et quem more. Inconse crandis mi
 nisteriis. ut inceteris agen dis archa
 nus teneat cognouisse. Qd sufficere
 arbitrarer. ad infor matione ecclētie
 ut reformatione sipecessores tui qd
 minus aliquid aut aliter tenuerint.
 satis certum haberem nisi de aliqb
 consulen do esse nos dixisset. Quib
 id circo respondemus non qd ali
 quia igno rare credamus sed ut
 maiore aucto ritate. et tuos insti
 tutionib errant. aut comoueat
 aut indicare nondifferat. aut se
 te ualeamus q sum. q aut nouita
 tes inducunt. aut abteri ecclē
 quā romane existimant consue
 tudine ee ser uanda. *ut e sicuti
 nec ecclētie plegesint tenenda*

*ad ad casti
 lanuph.* In his enireb. de quib nichil certu
 statuit scriptura di uina. mo sppti
 di instituta acor p lege tenenda
 se. et sicut p uirgatores legum di
 uinay. ita contēptores consuetu
 dinum ecclēsticay. coherentis.

Ecclēsticay in itō de consuetudinib.
 Statuonū quas ecclēsticis obseruandis
 da scripturis quas di uero aplical
 traditio ne p suecessionē in ministē
 no confirmatas accepimus. q b
 par uitas. et ide ut is q pietatis
 effectus qrit quous qsq. utali
 quantum lu sacrarum. ex p tū scrip
 turarū hesitauerit. Si enī atten
 ta uerimus consuetudines p dēte
 nēp scripturas a patrib traditas.
 nichil est mare quantum re ligio
 detrimēta latura sit. dispiden
 tab. liq do constabit. Que enī ut
 inde ordiamur scriptura. saluta se
 re crucis signaculo fidelē do euit
 insigniri. Quent usaria diges
 tā sup pane et calice plixē orationis
 et e serationis uerba comēda ut
 Nam non mo de q in euēgio continet

t aplo inse creats dicimus. sed et alia
 p plura ad dicimus magna quasi uim
 co mo dantia misteris. Que orientē
 uer sus nos orare lutt rarum forma
 prestat benedicimus fontē bapuf
 matul oleo unctiois. huc accedit
 quod ter unmer gumus. quos bapuf
 gamus. oleo unguimus. uer b abre
 nuntiare. sathane et angul eius in
 for marius. Vñ hēc et alia in b modo
 non pauca. nisi quia tacita ac mistici
 tra ditione a patrib ecclēsticis more
 re uerentiori diligentia sunt inuuis
 teris obseruata silentio. quam publi
 cata scripto. *Qd agendū sit in euēgio
 de qb certa in canoib inueniunt uelici.*

*Ex ecclēsticis
 nipp. cap.* De quib causis nulla soluendi
 ligandiq auctoritas in libris ue
 teris testamēti uir euglioy cum
 scriptis totis aploy n appareat. ad
 di uina recurro scripta grece.
 Sinec nullis ad catholice ecclē hysto
 rias catholice. ad doctores catholi
 cis scriptas manum mitte. Sinec nul
 lis canones aplice sedis intuerē.
 Sinec in his scoy exempla p spicacit
 recordare. Qd si in his omib inspec
 tis huus questionis qualitas non lu
 cide inuestigatur. seniores p uincie
 congrega. et eos mēroga. facilius
 nā q inuenit. qui a pluri b. senorib.
 queritur. Verus enī repro missor
 dñs. aut. Si duo ex uob uel tres conue
 niant sup terrā in nomine meo. de
 omire. quecūq petierint fiet illis
 a patre meo. *Ut cuncta que dō offe
 rant consecrat habeantur.*

*Ex ecclēsticis
 lum. cap.* Omnia que dō offeruntur consecra
 ta habeant. in uicis terris siluis
 uten sibili b. uestimtis pecori b.
 et reli quis possessionib. et que ecclē.
 sine dubio xpo quisponsus euy. e.
 offeruntur. *De ea demre.*

*Ex dromo
 mam. cap.* Omis decime terre. siue de frugib.
 si ue de pomis arbor. finisunt
 et illi sificiantur. Boues. et oues

et cap que sub pastoris uirgata nse
 unt. qe qd decimū uenerit sificabi
 tur dño. Nonne legetur nec bonum
 nec malum ne altero comuta bitur.
 Si qd muta uerit. etq muta. et qd
 mutatu ē. sificabitur dño et redime
 tur. Sed quia modo mul tinueni
 untur decimas dare nolentes statu
 imus. ut scdm dñm p ceptū ad mo
 ne antur semel. et scdo et tūo. sinon
 emen clauerint. anathematis un
 culo constringantur usq ad satis
 factionē. et ad emendationē con
 grua. *Ut decima nullo modo negle*

*Ex ecclēsticis
 gnomi
 ap.* Ammo nemu. atq p capim. *ganur.*
 ut decimas dō immo dare nonne
 glegatur. quas dñs p sedare cstatuit.
 quā m dñs. ut qd qd dō suū debitu
 abstrahit. ne forte dñs p peccatū suū
 uisitat ei necessaria sua. *De it qd dea*

Questi p p p tēra mis dare nolunt.
 Quidē frs. q cent aliqui epī et ab
 bates. q decimas non sinerent dare ad
 rectas ubi illi colim missā auclunt.
 P unde decreuit facit iste conuentus
 ut epī et abbates de agris et de ui
 neis. que ad suū ut frim stipendium
 habent decimas ad ecclēas defferri
 faciant. Familiē uero ibidem deci
 mas suas. ubi infantes eoy bapufan
 tur. et ubi p totū annū circulum
 missas audunt. *Qd decime ab omib
 xpianis ex debito repositi debeant.*

*Ex ecclēsticis
 msi.* Decimas dō. et sae d orb. di dandas
 abraham factus iacob pmissis insi
 nuat. Deinde lex statuit. et omis
 doctores sci comemorant. Et p fac
 to dignū erat. ut isrlite. decimas
 pecoy et frugū. et omium pecunia
 rū dño darent qui eos libera uerat
 decē plagis quib p cussit egypcios
 et in nouissima plaga primo genita
 cum toy. disp didit grām q sius
 p fuit ut impetrat pecunias spolia
 rent egypci. De qb decimus aut
 augustanus doctor uenerabilis dñe.

Decime ex debito requiruntur. Qd si
 diceret dñs nemp emiser o homo mea
 ē. terra quā colis. measi semina que
 spar gis mea animalia que fatigas.
 mis es solis calor. et tū omia mea sē tu
 minus accomodas sola decimā mere
 baris. sed re seruato b nouē. damēhi
 decimā. Sinon dederis michi deci
 mā. auferā nouē. Si dederis michi
 decimā multiplicabo nouē. Cum
 ita iudaicus ppls p ceptum deci
 marū tanta diligentia obser uaret
 ut decimus quib q o cutrita iude
 licet mta et amono ut ipse dñs.
 deestatur decimas daret. cur non
 maiori studio plē euglica eandē
 impleat uisione. Cui et maior
 numerus ē sacer dotū sinceror
 cultus sacra mētoy. Idō ergo
 dandēst. ut hac deuotione dñs pli
 catus largius prestet que necessa
 riasunt. sicut superius ostendim.
 Et ut sacerdotes ac ministri ecclē.
 cura et sollicitudine necessitatū
 corporaliū. sine qb hēc uita transi
 git non potest releuati liberiores
 fiant. ad meditationē diuine legis
 et dō et rine ac ministri rationem
 atq spiritualis uirib uolunta
 riā expletionē. Et ut minus ppli
 uenotiana oblatione dño immo
 leant. nec non scdm statuta canonica
 insustentationē pauperū. et restau
 rationē ecclēay p ficiat. Quatuor
 enī partes iuxta canones fieri fidelū
 oblationib. debent. Ut una sit epī.
 altera cleri eoy. tertia pauperum
 quarta restauratiōni ecclēay serue
 tur. *De it qd decimā dare noluerint
 non p tō educantur.*

*Ex ecclēsticis
 dum.* Decimus quas ppls darent non uult
 non quolibet munera ab eore
 dimantur. ab epīs phibendum ē.
 nefiat. *Ut decima census dñi nuncupet*
*re q decima que a fidelib. dat dicens
 nuncupandā ē et in dō ex integro redclenda*

Quicquid pars scdm canone. tollentium
epou. ee debet. Nos uero a po testa
te utinolumus sectantus singulis
annus quartaparte usi romanoy
pontificum et obseruanti scē ecclie
romane de eadem habere uolumy.
Qd si quis contemptosus inderep
tus fuerit siue cl. siue ille laicus.
sicutomumone priuabitur et sinodali
censura iudicabitur. **De oblatio
nib. parrochiamm cuius ee cle
beant. cxxxiii.**

Ex d. tol
leario

Debis que ad ecclia patro echanos
offeruntur interris iunetis man
cipi is peculii anti quoy canonu
instituta ser uentur cui omi i epi
potestate consistunt. Dehis autē
que altarib. offeruntur tūapars
fideliter epis deferatur due ecclis
decime aut scdm quos dā singut
annus ter tūapars aut inter uo tota.
Sectanno ssequentes romanof sin
gut annus quartā parte aut in
quarto totā spī recipiatur. **Qd
uuaqueq. ecclā tā d. rediub. quā de
oblationib. quattuor debeant fieri
portiones. cxxxv.**

Ex epla gela
si pp cap viii

Quattuor aut tam dere d. ub.
quā de oblationib. fidelium
p ut cui uis libet. ecclie facultates
admit. t. si antecludum rationa
bilit. est decreu. ē uenit fieri por
tiones. Quarum sit unaportifi
ca ampliacanda. Deq. uisicut sacer
dotes inter erit integrā ministr
ecclie memoratam dependere.
quantitatē sic d. s. utra delegatam
sibi sumam nichil insolent nouerit
exptendū. Eadē que ecclias t. c. s.
edificiis. attributasunt h. uich. operi
uera ceter prerogata lo. cor. docent i
staura tio manifestas cor. quancas
ē. si sacris ecclib. defuitis in luerum
suū p. sul. impediāt his designata
conuertat. I. p. san. nichil hominū. is
scripta pauperib. portionem quā

Ex d. con
m. cell. pp
cap. iii

Quecūq. ergo contentiones int xpi
anos ortes fuerunt ad eccliam de
ferantur. et ab ecclias t. c. s. uis ter
minetur. et si obedire noluerunt
quousq. obediant alimūb. scē
ecclie excludantur. **Dehis qui ob
lationem parentū aut testamta ut
quod ipsi donauerint ecclie retinere
aut offerre conantur. cxxxviij.**

Ex d. ap
ualema
cap. iiii

Clerici etiam ut seculares
que oblationē parentum aut do
natas. aut testamentis relictas retine
re p. s. terunt aut id qd ipsi donauerint
ecclie ut monasteriis excluderunt
auferendum sicut sinod. scā. c. s. t. u. u. t.
uel uel necatores pauperum quousq.
redclant ab ecclie si is excludantur.
**Ses y. sidorus dicit de illis q. b. herede
dm. faunt. cxxxviij.**

Augustinus dicit in libro de b. crech.

ab. nol. sub imagine pietatis. augere
pecuniam dicens. fili mei ser uo h. as. r. s.
Quare non potius ser uas illis q. ex
nichilo fecit. quā p. as. erit et filio ser
uat. Non enim elius creatori tuo thes
auri. ab. it. quam filius. h. e. idem.
Qua fronte here d. itate. x. p. o. queris.
cum x. p. m. tuam hereditate. fraudā
ueris. **Qui dicit. I. b. e. auri. gate
uob. thesauros in celo. Dehis qui
oblationem defunctor. aut negant
aut difficult. redclunt. cxi.**

Qui oblationes defunctor. aut ne
gant ecclie. aut u. d. difficultate
redclunt tamquam aegentū. necato
res excommunicentur. **Decadere. cxi.**

Ipse enim res fidelium oblationes
appellatur. quia dō offeruntur.
Non ergo debent in alios usus quā
ecclie. s. a. s. t. h. o. s. ep. d. i. c. t. o. y. x. p. i. a. n. o. y.
f. r. m. ut indigentū. ē. u. e. r. t. i. quia uo
tasunt fidelū. ep. t. r. a. p. e. c. a. t. o. y. atq.
ad p. d. i. c. t. u. opus ex plendū. d. n. o.
tra d. ite. Si quis autē qd. absit. secus
egerit uideat ne d. a. p. n. a. t. i. o. n. e. a. n. n. a.
me. e. p. h. i. r. e. p. a. p. i. a. t. et reus sacrile
gii efficiatur. Sicut ille fecerunt
quip. t. a. p. d. i. c. t. a. r. u. r. e. r. u. fraudabant
de q. b. ita p. d. i. c. t. a. s. leg. t. u. r. a. p. t. o. y.
a. c. u. b. **Decadere. cxli.**

Siqs oblationes ecclie ex t. a. eccliam
scirentiam ep. ut eius. cui hu. u. s. c. e. m. o.
di officia commissasunt neccumē.
uoluerit agere consilio anathema
sit. **Decadere. cxliij.**

Siqs dederit ut accepert oblatā
p. ter ep. m. ut eum q. constitutus ē.
ab eo ad d. s. p. e. n. s. a. n. d. a. m. d. i. c. t. a. m. p. a. u.
perib. et q. d. a. t. et q. a. c. c. e. p. i. t. a. n. a. t. h. e.
m. a. s. i. t. **U. o. m. i. s. ecclie ut decime in
eporum potestate consistant. cxliij.**

In scō babilone sic alio decre tum ē
ut omis ecclie cū d. o. t. a. b. s. u. i. s. ecclie
mus. et omib. reb. suis in ep. proprii

potestate consistant atq. ad ordina
tionē suā semp. pertineant. **Quod
tricenalis possessio firmasit. cxlvi.**

Sicut dio cesim. alienā tricenali
possessio tollat ita teritori. ē. u. e. n.
tum non admittit. Idō q. basilice
quenoue ē d. ite fuerit ad eū. p. r. o. c. u. i.
dubio ep. m. p. t. n. e. b. t. cū uis conuent
ēē constitutit. **U. t. s. i. n. g. u. l. a. r. u. m. eccliar.
r. u. s. t. i. c. a. m. ecclie parrochie sep. ma
neant in concussis. cxlvi.**

Singularum eccliarū rusticas.
spatro ecclias ut possessiones manere
in concussas illis ep. s. que eas retine
re nos cuntur et in axime. sup. t. r. i.
cennū. eas absq. uis obtinentes sub
dispositione reyerunt. Qd. si in t. r. a.
tri. cennū. facta fuerit de his alter
catio licere eis q. se lesos. asserunt
apud scām. sinod. p. u. n. c. i. e. de his mo
uere certamen decreuimus. **Qd.
tricenalis possessio si intacta p.
manserit mutari. debent. cxlviij.**

Illud etiam ad nec. t. p. lacuit ut si q.
absit facultate ecclie nec non et d. i. o.
ceses. ab alio q. b. que possident
ep. s. i. u. r. e. s. i. b. i. u. e. n. d. i. c. e. n. t. q. t. r. i. c. e.
nalis. lex conclusit. quia et ultra
triginta annos nulli liceat p. e. o. a. p.
pellare q. legūtē. p. u. s. excludit.

Ita ex reb. quip. triginta annis
indereb. eccliarum possessis. cxlviij
que ab eis p. triginta annoy. spatu
sine ulla interpellatione possesse
sunt testimonū. non recipiantur.
secl. e. o. m. o. d. o. ē. t. n. e. a. n. t. u. r. s. i. c. u. t. r. e. s.
ad f. s. e. u. d. o. m. i. n. i. c. u. p. n. e. n. t. e. s. c. o. n.
tineri solent. **De illis qui de ecclis
cimiteria faciunt. cxlviij.**

Antiquis in his regionib. in ecclia
sepelliendoy. mortuoy. usus fuit
et plerumq. loca diuino cultu man
cipata. et ad offerendas dō. h. o. s. t. i. a. s.
p. p. a. r. a. t. a. c. i. m. i. t. e. r. i. a. s. i. u. e. p. o. t. a. n. d. r. a.
factasunt. Vnde uolumus ut ad ha.

crede inceptis abstinere et neminem
ecclia sepeliat nisi forte talis suspensa.
aut sacer dotis aut cuiuslibet iusti
hominis. q. putat meriti talem ui-
uendo defuncto locum ad quisiuit.
Corpora uero in ecclia. antequam se-
pulta sunt nequaquam picant nisi sint
paganorum. Sed tumuli qui apparent
profundis intermittuntur et pauimento
desuper facto nullo tumulorum uestigio
apparente ecclie reuerentia est seruet.
Vbi uero tanta est multitudo cadaverorum
ut hec facere difficile sit. Locus ille pro-
curator habet ablatum de altari
et in alio loco constituto. ubi religiose
et purat deo sacrificium offerri uale-
ant. **De illis qui facti locis se sepellire**

quibus peccata dimissam peccat. cl.

Quibus peccata dimissam peccat. cl.
si uult a sacris locis post mortem
ad uiuari non possunt. quia quos
peccata grauiora deprimunt si in sa-
cris locis sepellire se faciunt. restat
ut desuper assumptione. iudicentur.
quatenus eos sacralo caniliberant.
sed culpa temeritatis accusat. **De adde**

Cum grauiora peccata. re. cl.

Cum grauiora peccata. re. cl.
nisi deprimunt hoc peccatum mortuus
si in ecclia sepelliantur quod eorum proxi-
mi quotiens deinde loca sacra ue-
niunt suorum quorum sepultura aspici-
unt recordantur et pro eis domino peccat
fundunt. Nam quos peccata gra-
uia deprimunt non ad solutionem po-
tius quam ad damnationis cumulum
maioris eorum corpora in ecclia ponun-
tur. Quid melius ostendimus si ea que
diebus nostris sunt breuiter enarramus.

Vir namque uite uenerabilis felix portu-
ensis episcopus in sabanensi puin caortus
atque nutritus est. Qui quando scimo-
niale femina in locum eodem fuisse
testatur que carnis quidem continen-
tia habuit. sed lingue peccitate
atque stultia loqui non declinauit.
hec ergo defuncta atque in ecclia sepul-

ta est. Nocte autem eadem eius de ecclie
custos preuelatione dicitur quod deducta
ante sacrum altare per medium secabatur.
et pars una illius igni cremabatur
pars autem altera intacta remansit. Cuius
hoc surgens manebat narraret. et lo-
cum uellet ostendere in quo fuerat igne
consumpta. ipsa flamma combustio ita
ante altare apparuit in mar moribus.
hac si illie eadem femina corporeo fuis-
set igne concremata. Exquire apte
datur intellegi. quia quibus peccata di-
missa non fuerint. ad euitandum iudicium
sacris locis post mortem non ualent
ad uiuari. **De eadem re. cl.**

Obiit quidem magnificus in hac urbe
locum profecto seruans. cuius ueri-
tatis atque grauitatis signo uimus. q.
nichitatus est. ualerianus patricium.
in ciuitate que brixia dicitur. fuisse
defunctum. Cui eiusdem ciuitatis episcopus
accepto pretio locum in ecclia prebuit in
quo sepelli debuit. Qui uidelicet
ualerianus usque ad eam decrepitam.
leuis hac lubricus extitit. modicum
suis prauitibus ponere contempsit. Eadem
ueron nocte quasi sepultus est. **De eadem re**
atque faustinus martyr in ciuitate
corpus eius fuit humatum custodit suo.

apparuit dicens. Vade et tunc episcopo
si ciat hic fetentes carnes quas hunc po-
sunt quasi non fecerit ipse seclitice
simoniorum. Quia uisione custos
episcopo timuit confiteri. et rursum ammo-
nitus declinauit. Die autem tricesimo
eius ciuitatis episcopus. cum uespertina ora-
sanus in colomis ad lectum redisset sub-
ita et inopinata morte defunctus est.

Ad est quoque. Item de ipse

Amphimachus scilicet sine uenerabilis ut
pater uenansius lumis episcopus et magni-
ficus liberius uir nobilissimus atque
ueteratissimi quise seret suosque hoc
in fuisse testatur ei rei. quam nar-
rant nup in genuense urbe citagisset.

ibidemque uidelicet ualerianus nocte
mediolanensis ecclie defensor
defunctus est. uir ualde lubricus
et cunctis leuitatibus occupatus
cuius corpus in ecclia beati martiris
siri sepultum est. Nocte autem media
in eadem ecclia factesunt uoces. hac
si quis uolent ex ea repellerentur.
hac traherentur foras. Ad quas ni-
mirum uoces currebant custodes
et uiderunt duos quosdam terribiles
spiritus que eiusdem ualentini p. ecclie
quidam ligatura strinxerant.
et cum ab ecclia clamante hac n. m. u.
uociferante foras traherent. Qui
uidelicet territi ad suas stratas sunt reuer-
si. Mane autem facto aperuerunt se-
pulechrum in quo idem ualentinus posi-
tus erat eiusque corpus non inuenie-
runt. Cumque extra eccliam quererent
ubi p. i. e. e. inuenierunt eum in se-
pulechro alio positi. ligatus adhuc
pedibus. sicut de ecclia fuit abstractus.
Exquire petre colligere. quia hi quos
peccata deprimunt grauiora. si in sa-
cro loco sepellire se faciunt. restat ut
etiam desuper assumptione iudicentur
quatenus eos sacralo caniliberent
sed etiam culpam temeritatis accusent.

Nam quod quod in hac. Item quod

Nurbe contigerit cunctorum quibus ha-
bitant multitudo testatur quod quidam
atque eorum primus dum defunctus
fuisse iuxta eccliam beati ianuarii
martiris. iuxta porta seclitice laurenti
a conuige sua sepultus est. Sequen-
ti autem nocte ex se sepultura eadem
audi ente custos de eius spe cepit
clamare. Ad eo arteo. cum uero
has diuoces amitteret. custos
eius nuntiauit uxori. Uxor uero
illius eos quod diligenter inspicere
eius artus uiros transmisit ad eccliam
uolens agnoscere qualiter corpus
eius esset in sepulchro de quo tunc ad

61.
marent. Quia uerentes sepulchrum
uestimenta que intacta repererunt
quoniam uisus que in eadem ecclia p. eius
dem cause testimoniaro seruatur.
Corpus uero illius omnino non inuenit.
Ad istos dem sepulchro positum n. m. u.
m. f. u. s. s. e. Exquire colligendum est
quauitane anima eius dampnata sit.
cuius eccario est ab ecclia p. i. e. t. a. Quid
igitur sacralo caniliberentur p. s. u. n. t. quando
huius qui indigni sunt ab eis dem sacris
locis diuinitus p. i. c. u. n. t. u. r. **Ut cor-
porum defunctorum in ecclia non**
templacuit ut corpora sepeli amur.
defunctorum nullomodo intrabasilica
sepelliantur. sed sine esse est. de foris
circum murum basilice sepelliantur.
Nam si firmissimum hoc priuilegium
usque nunc retinent gallie ciuitatis
et nullomodo intra ambitum muro-
ciuitatum cuiuslibet defuncti corpus
sit humatum quantum magis uenera-
bilium martirum debet reuerentia obti-
neri. **De eadem re**

Ut nemo quemlibet mortuum in

ecclia quaslibet ditari uire.
non que episcopus aut presbiter pro qualitate est
uocationis et uite dignum duxerit.
sepellire presumat. ne quisquam
ossa cuiuslibet mortui de sepulchro
suo eicere. aut sepultura quousquam
temerario iusu quomodo uiolare.
sed unum quem quousculo sibi a deo
parato atque concesso aduentum sui
iudicis prestolari concedat. **Ut**
non pro sepeliendis in ortuorum
corporibus aliquid muneribus exigat.

Precipiendum secundum canonum aucto-
ritate ut de sepulchris et omnibus sepel-
tioneis nichil muneribus exigant nisi
forte quis sepellitur uiuens iussit
ecclie in ciuitate atque in sepulchro de-
suis rebus aliquid tribuere. aut etiam
post mortem illius quibus commissum est
eius elemosinam facere dicitur illius.

uincat. sibi uixta qd potuerint pte-
quentes. **Ut pbrri non eccle uendere**
templacuit. **non presumant.**

I ut pbrri non uendant re eccle ubi se
constituta. nescientibz epis suis quo
modo et epis non liceat uendere p dia
eccle ignorantie concilio ut pbrri suis.
Non habent ergo necessitate. nec epo
liceat matri eccle igno sante concilio
ut pbrri suis ^{suis} usurparet. **Ut**
nullus ordinarius de monasterio eccle
aliquid uendere psumat.

S i quis pbr. aut diaconus inuentus
fuerit de ministerio eccle igno
rante concilio aliquid uenim classe.
quasi sacrilegiu. commisit placuit
cum in ordinatione eccle non ha
beri. in iudicio tam epi. dimitteri
clum. siue elignus sit. siue indignus
in suo recipi gradu. **De pbris qd de**
ure sumunt aliquid distra

Quicumq; pbr de ure sunt.
utalifui quolibet modo aurum.
argentu. ut gemmas. uel res qq. si
sunt. ut si accesserint aliquamobi
lia a dornamentadiuina aliqd
in ppe tuu alienare temptauerit.
donator. alienator. auenditor
honoris sui amissione multetur.

S i quis epis. **De eadem re.**
nulla ecclesiastica rationis neces
sitate copulsus in suo clero aut ubi
forte non e pbr. cleribz ecclesiasticis
aliquid psumpsit uendere res ipsas
eccle pprie restaurare cogatur et
in iudicio epoy deiciatur audit
etquam furti aut latro cuni. reus
suopri uetur honore. **Ad quantum**
remedium uenit ob lato ecclesiastica in
buu cferentiam dāpnū pparat

O mnis ita q rei ecclesiastice qua **frauda**
tatis sicut remediū uenit tribuit **tori**
conferenti. Ita dāpnū rite pparat
fraudatori. Et si dōnullus sacer
dotū ut ministroy ex rebz eccle.
quē in qb. cumq; locis a fidelibz lari

untur aliquid auferat et uresuo aut
catho dre pprie unitate conecrat.
Verū ut huus regi sollicitas patior
habeatur ppinquus eius q constru
xerit. ut dicitur eccle am lictū sit.
hanc bone intentionis habere soler
tiam ut si sacerdotē seu ministrum
aliquid ex collatis rebz p uiderint
defraudare. aut commotionis honer
ta conuentione compescant aut tali
epo aut iudici corrigenda denun
tiant. Qd talia ep s agere tēptat.
metropolitano eius. hec insinuare
non differant. Ip s istam erecibz in eis
dem rebz n liceat quasi uiris ppri
potestate pferre non rapinam non
fraude ingerere. non uolentia quam
cumq; psumere. Si quis hec monita
tē merare psumpsit et malerapta cū
confusione restituit et excomunicati
onis annue sententia sustinebit. **De**
dis quod documenta qb. eccle posses
sio firmatur distrahunt.

S i quis uero de clericali documenta quibz
eccle possessio firmatur. aut subpri
mere. aut negare. aut aduersarius
fortasse tradere dampnabili expun
cenda obstinatione psumpsit. qd
qd p absentiam documentoy damp
ni eccle. ablatū ē. et de pro prius facul
taty reddat. et communione priuet
hī aut q in dampnum eccle pcepta
et testimonia scē eccle impie sollici
tati a traditoribz susceperunt. pari
sententia feriuntur. **Delicta qui apa**
trono eccle discesserunt.

L ibera eccle qui a patre suo eius
discedentes qb. libet psonis adhe
ser. si ad monia redire contulerunt
manumissio eoy irrita sit. q ap obe
dientie contentum in grati actione
tenentur. **Deliberas eccle.**

L ibra eccle quantum quam mortu
eoy patrona a patre suo eius de
num qua discedant nec posteritas
q dem eoy sicut priores canones decre

uerunt. Et ne forte libertate eoy in
futura ple n pateant ipsaq; posteritas
naturali ingenuitate obnitiens. sese
ab eccle patre suo non subtraat ne
cesse ē. ut tam idem libra qua ab eis
p genti p fessione epo suo faciam
p quam se ex familia eccle liberos
effec tos ē fateantur. eiusq; patre
cunum non relinquunt. sed iuxta
uirtutē suam obsequium eius uel obe
dientiam pbeant. **Delicta quia qb.**
cumq; manumissi sunt.

L ibra quibz cumq; manumissi sunt
atq; eccle patre suo commendati
exsunt sicut regule anti quoy
patrum constituerunt sacerdotali
defensione ac uis libet insolentia
pregantur siue instati libertate eoy
seu impetulo qd habere noscuntur.
De manumissi sine cda.

I n eccle manumissos ut p testamentū
eccle cōmendatos. si q s inser uirtutē.
ut in obsequiū uel a colonaria condi
tione in pri mere temptauerit a tū
ad uersione ecclesiastica co erebitur.
De fugitiuis ecclesiasticis seruis.

D efugitiuis etiam seruis ecclesiasticis
acos domos suas aut familias
deserentes qui etiam si reuo cati fue
runt teneri non possunt similitudine
ab epo si uoluerit. aut si illi ut ame
ruerint distraantur. **De epis q nichil**
suis eccles confer et tam et familia
liberos facere.

E pi q nichil. liberos facere.
ex ppri o suo eccle xpi conferunt.
liberos et familias eccle ad condep
natione suam facere non psumat.
impū ē. enim ut res suas eccle xpi
non contulerit dampnum eccle infe
rat. Tales g liberos successores ep s absq;
aliq obpositione ad uis eccle re uoca **De**
bit. ut q pro aliq reatū fugiunt ad ecclā.

I n sinodo aurelianiensi prima sub clo
do uo rege in qua sedert epi. xxiiii.
delicta quia ad ecclā impreaty suis fu
giunt. id constitutum ē. obseruan

dum qd antiq canones decre uert.
et lex romana constituit ut ab eccle
ut ab ecclesiasticis. ut a domo epi.
ut ab ostio. qah p aemunitate ha
bentur eos abstrai omnino non li
ceat. sed nec alteri consignari.
non a cle uan gla claus sacramentis
demor te et debilitate. et omni
penarum genere sint securi. ita
ut ei cui reus fuerit criminosis.
desatis factione. cūeniat. Qd
si sacramta sua conuictus fuerit
uolasse reus p uiri. non solum
acō munione eccle ut omniū cloy
uerum etiā et acatholicoy con
uiuio separentur. Qd si cui reus ē
noluerit sibi intentione faciente
compōni et ipse re us de eccle
actus amore discesserit ab eccle
clericus non reqrat. **De raptore si**
cum rapta ad ecclā c fugerint.

D erap toribz aut feminariū ad c
stituen dum ē censum ut
ad ecclā raptor cum rapta confu
gerit. et femina ipsam uolentia
patis constiterit. statim liberet
de potestate raptoris. et parentibz
reddatur et raptor mortis ut pe
narum impunitate concessa libera
habeam eundi facultate. Si uō pa
rentes mulieris ecclesiasticis uiris
obedire noluerint excommuni
centur. **De seruis p qualibet culpa**
omniū suū ad ecclā fugerint.

S eruis quia ad ecclā confuge
rit. p quolibet culpa. si a domino
p cōmissa culpa eccle siasticis sacra
mēta superint statim ad ser uitium
dm sui redire cogatur. Et post quā
dato sacramento chrisui fuerit consi
gnatus si aliqd pro eadē culpa que
cūstatur. pbatus fuerit ptulisse
p contemptu eccle. et preuaricatio
nisi dei. acō munione. et conuiuio
catholicoy. sicut supis conp hen
sumē. extraneus. habeatur. Si uero

seruus p[ro] culpa sua ab eccl[esi]a defensa
tus sacram[en]ta d[omi]ni clerici exigentib[us]
de impunitate p[ro]ceperit. exire
nolentē ad noliteat occupari

Similiter **De academre**
in matricente. sino do de re tu ē
ut hi qui fugiunt suos inimicos
aut in eccl[esi]a. aut in matricē eccl[esi]e
aut in domum ep[iscop]i. aut in claustrū
regulariū non inde abstrahant.
nisi prius supra sacra acceptase
curitate ap[er]secutorib[us] de morte
debilitate et omipenarum ge
nere sint securi. et iam si serui
sint illo[rum]. qui eos insecuntur
ita ut curei criminosi fuerint
de satisfacione conueniant.
Quod si hi qui supra sacra prius iuraue
rat postuictus fuerit. iuramentū
uolasse reus p[ro] uiri a comuni
one pri uetur quousq[ue] satis
faciat. **De academre.**

Seruus confugiens ad eccl[esi]am
seu matricem eccl[esi]e. aut in officia
nas regularū fratrum. ut in curie
aut in domū ep[iscop]i gainantia quis
canonib[us] p[ro] emunitate tenentur.
nemo abstrahere audeat neque
inde donare ad penā. ut ad mor
tē. ut honor d[omi]ni et sc[ilicet] eius p[ro] omib[us]
conser uetur. Sed rectores eccl[esi]arū
pacē et iurā ha[m]enbra eius cū iu
ra m[en]to obtinere studeant tamen
legitime cōponat q[ui] qd in que
fecerat et si insecutor magistris
eccl[esi]e obedire noluit erit. canoni
cē constringatur. **De academre.**

Eos qui ad eccl[esi]am confugerint.
tra d[omi]ni debere. sed loci reuerentia
et inter cessione defendi. Si q[ui]
aut mancipia clericorū p[ro] suis man
cipiis ad eccl[esi]am confugiens ab
ere diderit occupare p[ro] omib[us] eccl[esi]as.
districissima clāpnatione feriat.

Si quis in matricē. **De emunitate eccl[esi]e.**
eccl[esi]e pugnam committit aut.

homicidū facit. q[ui] qd p[ro] emuni
tate uiolata emun claudum est
altario soluat[ur] cuiuscūq[ue] fuerit eccl[esi]a

Si quis contumax ut sup[er] timore d[omi]ni. ut
reuerentiā eccl[esi]arū n[on] habuerit. et fugi
entē ser uisui ut quēp secutus fuerit
de atrio eccl[esi]e ut de portu ab. quomodo
libet eccl[esi]e adherentib[us] p[ro] uim abstra
xerit. p[ro] emunitate. de eccl[esi]a. sol[us] d[omi]ni ep[iscop]o
componat et ipse publicā peniten
tia. iuxta iudicium ep[iscop]i multet
ut sit honor d[omi]ni et reue[r]entia sc[ilicet] q[ui]
ut eccl[esi]a d[omi]ni semp in uicta per ma
neat. **Quid in eccl[esi]a legi debeat.**

Nihil aliud in eccl[esi]a legatur aut
cante tur nisi que auctoritatis
diuine est et patrū ortho do xorū
sanxit auctoritas. Nec falsa.
in gnelorū nōa colant sed eantū
q[ui] p[ro]phetica et euangelica docet
scriptura. id est micha el gabriel.
raphael. **Ut excommunicandi sit**

Siquilibros famosos legerint.
si inuenta fuerint libros famo
sos et ignotos. in eccl[esi]a legere
ut cantare excommuni centur.

De illi qui eccl[esi]am concipiunt.

In hoc sc[ilicet] concilio decre tum ē.
ut unusq[ue] q[ui] p[ro]b[er] in sua plebe
publice adnunti et et si aliqua
femina clanculo corrupta conce
perit. nequaqua co or tante filiū
aut filiā suā inter ficiat. sed quo
cūq[ue] p[ro]ualet ingenio ante ianuā
eccl[esi]e partū deportari. ibiq[ue] ponu
faciat ut coram sacer dote in cras
tinum delatus ab aliquo fidei su
scriptatur. et emitti atur. et tali
ex causa homicidū iure atū et quo
ma uis ē. parricidū euadat. Nā
qui filiū. aut filiā inter ficit
parricida omni modo diste
netur. **De infantib[us] in adulterio
natis et ad eccl[esi]am expositis.**

**De infantib[us] in adulterio natis et ad
eccl[esi]am expositis.**

Si expositus ante eccl[esi]am cuiuscūq[ue]
fuerit miseratione collectus. con
testationis ponat ep[iscop]am. ut si his
qui collectus ē. intra decem dies
quesitus agnitusq[ue] non fuerit securus
habeat qui collegit. Sane qui post
predictum tempus calumpniator
extiterit. ut homicida. ecclesiastica
districione dampnabitur sicut
patrum sanxit auctoritas. **De a**

Si expositus qui a collata **demre.**
ab omib[us] querela p[ro]cessit eos non
mediam iam sed eamib[us] exponi quo
colligere calūpnarum metu quam
uis infelix a p[ro]ceptis m[en]s hu
mana detractet. id obseruandū ē.
ut secundum statuta fidelis simorū
augustorū p[ro]sumorūq[ue] principū.
quis q[ui] expositum colliget. eccl[esi]am
contestetur. contestationem colligat.

Nihil hominis de altare d[omi]ni cot
tā diem inister adnunti et. ab eccl[esi]a
siastico expositum ē. collectum
ut intra dies decem ad expositionis
diem expositū recipiat. Si quis se p[ro]
bauert agnouisse collectori p[ro]p
forum decem dierum mediā putua
luerit ad p[re]sens retribuat. aut in
perpetuum cum d[omi]ni grā uoluerit
possideat. Si quis expositorū hor
dine collectorum repetitor uel ca
lūpnator extiterit ut homicida
habendus ē. **De uarieta sacerdo**

Auarieta ra dix cunctorum. ē. **tum.**
cuius sitis etiam sacerdotum men
tes obtinet. Multa enī fidelium
in amore xp[ist]i et martirum in parto

echus ep[iscop]orū basilicas construunt
oblaciones conscribunt. sacerdo
tes hoc auferunt. atq[ue] in usus suos
conuertunt. Inde ē. quod cultorē
sactorum deficiunt dum stipendia
perdunt. Inde labentium basilicarū
rume non reparentur. quia auari
ta sacerdotali omnia auferunt. P[ro]
quare constitutū ē. a p[re]senti con
cilio ep[iscop]os ita dio ceseos suas regere.
ut nichil ex earū iure p[re]sumant. offerre.
sed iuxta priorum. auctoritatem
conciliorum. tam de oblacionibus
quam de decimis et de tributis hac
frugib[us] terāam consequantur. Quod
si amplius quippiam ab eis p[re]sumptū
extiterit. per concilium restaurantē
appellantib[us] ipsi conditorib[us]. aut
certe p[ro] pin quis eorū suam illi a sc[ilicet]o dis
cesserunt. Nouerint autē conditores
basilicarum in rebus quas eisdem ec
clesiis conferē nullā potestātē habere.
sed iuxta canonum instituta. sicut
eccl[esi]am ita dotē eius. ad ordinationē
ep[iscop]i pertinere. **De his qui eccl[esi]am in cen**

Si quis eccl[esi]am igne comburit **derint.**
nos peniteat. et eam sedule restituat
et p[ro]prium suum pauperib[us] distribuatur.
De quod in celo ad diabolo uexatū.

Ex eodem q[ui] tempore quidā
aquinensis eccl[esi]e clericus. demonio
uexabatur. Quia uenerabili uiro con
stantio eccl[esi]e eius antistite per multa
fuit marurū loca transmissus ut sanari
potuisset. Sed s[an]cti d[omi]ni martires noluerūt
ei sanitatis donum tribuere. ut quan
ta eēt in benedicto grā demonstraret.
Duct[us] itaq[ue] ē. ad omipotentis d[omi]ni fa
mulum benedictū. qui i[n] xp[ist]o d[omi]no

preces fundens. antiquum hostem de
obscuro homine. p[er]tinus expulit. Cuius
sanato p[re]cepit dicens. Vade et post hoc
carnem non comedas et ad sacrum ordine
numqua[m] accedere p[re]sumas. Quacumq[ue]
autem die sacrum ordinem temerare
presumpseris. statim iuri diaboli t[er]m
manciparis. Discessit itaq[ue] d[omi]n[us] sanus. hac
sicut terre resonet animum penatens.
ea que uir d[omi]ni p[re]cepit interim custodiuit.
Cum ergo post annos multos. om[n]i p[ri]o
res illius de hac luce migrasset. et mi
nores suos sibi met super poni in sacris
ordinibus cerneret. Verba uir d[omi]ni quasi
ex longo t[em]p[or]e oblit[us] post posuit. atq[ue] ad
sacrum ordine[m] accessit. Quem mox
his que reliquid diabolus tenuit. eu[m]q[ue]
uexare quousq[ue] animam eius exerce
ret non cessauit. **De rebus eccl[esi]e que
mortuo ep[iscop]o ap[osto]lis uendite fuerint.**

Ex d[omi]no
y[er]o cap[itulo]
xxvii.

Dehisq[ue] pertinent ad eccl[esi]am
quecu[m]q[ue] non e[ss]et ep[iscop]us p[ri]u[us] uendiderit.
placuit rescisso contractu ad iura ec
clesiastica reuocari. In iudicio autem
erit ep[iscop]us. si p[re]tium debeat recipere
nequa plerumq[ue] rerum districtaru[m]
reditus amplio[re]m summam. p[ro]p[ri]o
dato reddiderit. **De eo qui spernit
obitam p[ro]b[er]i qui uxorem habet.**

Ex g[reg]o[ri]o
si cap[itulo] iiii.

Quicumq[ue] discernit ap[osto]bro qui uxore[m]
habuit quanon oporteat eoministrante
de oblatione percipere anathematisit.

Quod non permittantur eccl[esi]astici ad ci
materia hereticoru[m] accedere.

Ex d[omi]no
Leo
die cap[itulo]
viii.

Quod non permittantur eccl[esi]astici
ad hereticoru[m]. cimiteria. uel a bea
que ab eis appellatur martiria oratio
nis causa. uel sanitatis accedere. Sed
huiusmodi si fideles fuerint. certot[em]p[or]e

communione priuati. Penitentes autem
et confitentesse. deliquisse conuenit
suscipi. **Q**uod non oporteat ad hereticos euloga
suscipi. **Q**uod non oporteat ad hereticos as accipere.
Eulogias accipere. que sunt maledic
tiones potius qua[m] benedictiones.

Ex eo d[omi]no
cap[itulo] xxx
iiii.

Quod nullus xp[ist]ianus ad pseudo mar
tiris iredebeat.

Ex eo d[omi]no
cap[itulo] xxx
iiii.

Quod om[n]em xp[ist]ianum non oporteat
deferere martires xp[ist]i et ire ad pseudo
martires. id hereticorum et quos ipsos
constat hereticos extitisse. h[uius]nam q[ue]
alienatisunt ad eo. Sint g[er] anathema
qui ad tales accesserint. **Q**uod non
oporteat p[ro] lebeios psalmos in eccl[esi]a cantari.

Ex eo d[omi]no
cap[itulo] viii.

Quod non oporteat p[ro] lebeios psalmos
in eccl[esi]a cantare. nec libros preter canone[m]
legi. sed sola sacra uolumina nouit[er]
tamenta uel ueteris. **De illi qui conueni
unt ad confusione[m] n[ost]ram fiunt ab omni**

Ex cl[er]o
anno
c[on]c[ilio] ca[pitulo] p[ri]mo
xx.

Siquis superbie usi affectum nantur.
conuentus abhominantur. quia ad con
fessiones m[ar]t[ir]u[m] celebrantur. et ministe
ria que in eis fiunt. simul cum eoru[m] memo
ris exsecratur anathematisit. **Ut uetus
ab exorcistis erguminis in domo sedentib[us].**

Ex cl[er]o
ca[pitulo] xxi.

En erguminis in domo ad ministrantur
sedentib[us] uetus cotidianus per exor
cistas oportuno tempore ministratur.
**Ut sacra uasa non ab aliis qua[m] ad sacris
uiris tractari debeat.**

Ex cl[er]o
si xxi.

Cognoscat sapientia u[er]a fr[ater] k[on]i. quia
in hac sacra aptica sede. anobis et re
liquis ep[iscop]is ceterisq[ue] d[omi]ni sacerdotibus
statum. e[st]. ut sacra uasa non ab aliis
qua[m] ad sacras d[omi]no que dicitur contrec
tentur hominib[us]. Indignum eni[m] ualde
est ut sacra d[omi]ni uasa quecu[m]q[ue] sunt huma
nis usib[us] seruant ut non ab aliis qua[m]

adno famulantib[us] ei que dicitur tracten
tur uiris. ne p[ro] talibus presu[m]ptionib[us]
iratus d[omi]n[us] plagam inponat p[ro]p[ri]o suo
et h[uius] qui etiam non peccauerunt mala
patiantur. aut perant. qui a p[er]te
iustus se p[er]issime p[ro]mp[er]it. Ad tendite
fratres nec alia u[er]is in eccl[esi]is permit
tatis deinceps fieri. negrex p[ro]p[ri]o san
guine xp[ist]i redemptus. in p[ro]p[ri]um q[ui]
absit ruat. **De sacris feminis que a
sacra uasa expallas altaris p[re]sumserint.**

Ex cl[er]o
code
xi.

Sacras do feminas uel monachas
sacra uasa uel sacras pallas penes
suos contingere. et incensum arcu[us] alta
ria deferre perlatum. e[st]. ad apticam
sedem. Que om[n]ia reprehensione et uirtu
peratione plena e[st] nulli recte sapien
tium dubium. e[st]. Quaper huius sc[ilicet] sedis
auctoritate hoc om[n]ia uobis resecare fun
ditus quam totus p[ro]teris censemus. et
ne pestis hoc clatus diuulgetur. per om[n]is
p[ro]uicias abstergit diuissime mandam[us].
**De uasis sacris de pallis altaris eo
uel eccl[esi]e si uetate consupta fuerint
quid inde faciendum sit.**

De uasis sane sacris ita gerendum. e[st].
Altaris palla. cathedra candelabrum.
et uelum si fuerint uetustate consupta.
incendio detur q[ui] non licet ea que in
sc[ilicet]ario fuerint male tractari. sed in cen
dio uniuersa tradantur. Cineres q[ui]q[ue] eoru[m]
in baptisterium inferantur ubi nullus
transitus abeantur. aut in pariete aut
in fossis pauimentorum iacentur. ne
introcunctum pedibus inquinentur.
Pallas uero et uela que in sc[ilicet]arii sordi
data fuerint. ministerio diaconu[m]
humilib[us] ministris intra sacrarium lauentur.
non eicientes foras a sacrarium uelamina

diuice mense. ne forte puluis d[omi]ni cor
poris male decidat sindone foris delata
erit hoc operanti peccatum. Idcirco
in sacrarium ministri percipimus cu[m] dili
gentia custodire. Palle autem in alio pedu
lauentur in alia uela. **De ordine li
brorum ueteris testamenti.**

Genesis.	lib unus.
Exodus.	lib unus.
Leuiticus.	lib unus.
Numerus.	lib unus.
Deuteronomi.	lib unus.
Ithinaue.	lib unus.
Iudicum.	lib unus.
Regnum.	lib unus.
Ruth.	lib unus.
Paralippomonon.	lib unus.
Psalmorum.	lib unus.
Salomonis.	lib unus.
Iob.	lib unus.
Tobiae.	lib unus.
hesdrae.	lib unus.
hester.	lib unus.
Iudith.	lib unus.
Machabeorum.	lib unus.
Esae.	lib unus.
Jeremie.	lib unus.
Ezechiel.	lib unus.
Daniel.	lib unus.
Osee.	lib unus.
Amos.	lib unus.
Micheae.	lib unus.
Ioel.	lib unus.
Abdie.	lib unus.
Ione.	lib unus.
Naum.	lib unus.
Nabucue.	lib unus.
Soffonie.	lib unus.
Aggem.	lib unus.

zacharie. *libri quatuor* libunus. ab

Malachie. *libri unus* libunus. ab

De ordine librorum noui testamenti

libri quatuor libunus. ab

libri quatuor libunus. ab

Euangliorum. *libri quatuor* libunus. ab

Scdm matth. *libri unus* libunus. ab

Scdm marcū. *libri unus* libunus. ab

Scdm lucā. *libri unus* libunus. ab

Scdm iohm. *libri unus* libunus. ab

Actus ap. *libri unus* libunus. ab

Ep. pauli. *libri unus* libunus. ab

Ad romanos. *libri unus* libunus. ab

Ad corinthios. *libri unus* libunus. ab

Ad galathas. *libri unus* libunus. ab

Ad ephesios. *libri unus* libunus. ab

Ad philipenses. *libri unus* libunus. ab

Ad colosenses. *libri unus* libunus. ab

Ad thesalonicenses. *libri unus* libunus. ab

Ad timotheum. *libri unus* libunus. ab

Ad titum. *libri unus* libunus. ab

Ad philemonem. *libri unus* libunus. ab

Ad hebreos. *libri unus* libunus. ab

Apocalipsis iohis. *libri unus* libunus. ab

cc. xx. ordo septē eptarū canonicarū.

Petri ap. *libri unus* libunus. ab

Iacobi ap. *libri unus* libunus. ab

Iohis ap. *libri unus* libunus. ab

Dei gelotif ap. *libri unus* libunus. ab

De noua librorum apocryphorum

quasi scriptis patribus dampnatis

libri unus libunus. ab

Post propheticas et euaglicas *libri unus* libunus. ab

atq. ap. scripturas quib. ecclia cat-

holica per grām di fundata. ē. etiam

illud intamandum putauimus. quod

quamuis uniuerse per orbem diffuse

catholice ecclie quasi unus thalam

xp̄i sit. sc̄a tamen romana et ap. ca.

catholica ecclia. nullo sino diuis con-

stitutis ceteris ecclis prelata. ē. sed ea

grēlu uocē dñi et saluatoris nri primatū

optinuit. Tu es petrus inquit et super

hanc petram aedificabo eccliam meā. et

porte inferni non pualcunt aduersus eā.

et tibi dabo clauēs regni celoꝝ. Et que

cum q. ligaueris super terram erunt ligata

et in celo. Et quecumq. solueris super t̄ra.

erunt soluta et in celo. Cui data. ē. etiam

societas beatissimi pauli ap. uas electi

onis. quoniam diu et s̄o sicut eretici garrunt.

sed uno tempore uno eodemq. die gloriosa

morte cum petro in urbe roma sub caesare

nerone agonizans coronatus. ē. et pariter

supra dicta sc̄a romana ecclia x̄p̄o dño

consecrarunt. hanc que omib. urbib. uni

uerso mundo suā p̄sentia atq. uenerando

triumpho p̄tulerunt. Est ergo prima petri

ap. sedes romana ecclia. non habens ma-

culam neq. rugam. nec aliquid huiusmodi.

Secunda autem sedes apud alexandriā

beati petri nomine amareo eius discipulo

et euag. consecrata. ē. ipseq. ap. petro ap. to

in egyptum directus uerbum ueritatis. p̄e-

dicauit et gloriosum consumauit marti-

rum. Tertia uo sedes apud antiochiam

eiusdem beatissimi petri nōe habetur hono-

rabilis eo quod illic priusquam romam

uenisset habitauit et illic primum nom̄

x̄p̄ianorū nouelle genas exortū. ē. et

quamuis aliud fundam̄tū nemo posuit

ponere p̄ter id quod positū. ē. quod. ē.

x̄p̄i ihs tamen ad hēdificationem n̄am

eadem sc̄a romana ecclia post illas uetens

uēd noui testamenti quas regulariter susci-

pimus etiam has suscipi non p̄bet scrip-

turas. *libri unus* libunus. ab

Sc̄am synodum nicenam. ccē. xviii. pa-

trium mediante maximo constantino

aug. in qua artius ac re acius condepnat

est. Sc̄am synodum constantino politan.

mediante theodosio seniore aug. in qua

acedonius hereticus debitam dampnationē

excepit. Sc̄am synodum ephesinam in qua

nestorius dampnatus. ē. cum consensu bea-

tissimi celestini pp̄ mediante cirillo. ale-

xandrine sedis antistite. et archadio epo.

abratia destinato. Sc̄am synodum cali-

donensem mediante mariano augusto et

anatholino constantino politano epo. in qua

nestoriana et eutichiana heresis. siml cum

dioscoro eiusq. coplacib. dampnate sunt.

sed et si quasunt concilia a sc̄is patribus ac

tenus instituta p̄ aristotolum in or. aucto-

ritatem. et custodienda et recipienda de-

creuimus. Jam nunc subiendum de opuscula

sc̄oꝝ patrū. que in ecclia catholica recipi-

untur. Opuscula beati capriani m̄tris.

et carta genensis epi. Item opuscula be-

ati gēnagāgeni epi. Item opuscula

beati basilii cappadoceni epi. Item op̄

cula beati anathasi epi alexandrim.

Item opuscula beati iohis constantino

politano epi. Item opuscula beati theo-

phii alexandrim epi. Item opuscula.

Item opuscula beati cirilli alexandri-

ni epi. Item opuscul beati illari pie-

ta uensis epi. Item opuscul beati ambro-

si. medio lanensis epi. Item opuscul be-

ati agustini yppone reginensis epi. Item

opuscula beati ieronimi p̄bri. Item

opuscul beati prosperi uirreli gi-

osissimi. Item epta beati leonis pp̄

afflauianum constantino politanu

ep̄m destinata. cuius textum quispiā

suisq. ad unum loca disputauerit. et

non ea in omib. uenerabiliter rece-

pent. anathemast. Item opuscul atq.

tractatus om̄ium patrum orthodo-

xorum quinnullo ascē ecclie romane

consortio deutarunt. nec ab eius fi-

delis p̄ dicatione seuncti sunt. sed

ipsius cōmunionis per grām dñi usq.

ad ultimum diem uite sue fuere par-

tecipes. legendos decernimus. Item

decretales epistolās quas beatissimi pp̄

diuersis temporib. ad urbe roma p̄ di-

uersorum patrum consolatione de-

derunt. uenerabiliter suscipiendas.

Item gesta sc̄oꝝ martirum quemulti-

plicibus tormentoꝝ cruciatibus et

mirabilib. confessionum triumphis

irradiant. Quis ita catholicorum

dubitet et maiora eos in agonibus

fuisse p̄ p̄sosos nec suis uirib. sed dī grā

et adiutorio uniuersa tollerasse.

Sed idō sc̄am antiquam auctoritatē

ut consuetudinem singulari cautela

in sc̄a romana ecclia non leguntur. q̄a

et eorum quiscripsere nomine penitus

ignorantur. et ab infidelib. aut die-

tis superflua. aut minus apta quam

regi. ordo fuerit scripta ēe putantur.

Sicut cuiusdam quiriti et iulite.

sicut georgii aliorumq. huiusmodi

passiones. que ab hereticis peribent

conscripte. p̄pter qd̄ ut dictum. ē.

neut leuis sup̄ sanandi orientur oca-

sio. in sc̄a romana ecclia non leguntur.

Nostamen cum p̄ dicta ecclia om̄i mar-

tires et eorum gloriosos agones quidō

magis quam hominibus notisunt om̄i

deuotione ueneremur. Item uitas

patrum pauli. antoni. y. laronis.

et om̄ium heremitarum quas tamen

urb̄ beatissimus scripsit hieronimus.

cum om̄i honore suscipimus. Item act

beati filii apostolice sedis presulis. licet eius qui conscripsit nomen ignoretur. Multa tamen in urbe roma catholice legi cognouimus. et antiquo usumulte hae imitantur ecclesie. In scriptura de inuentione. crucis domine. et at scriptura de inuentione. capitis beati iohannis baptiste. nouelle quide reuelationes sunt et nonnulli eas catholice legunt. Sed cum hae catholice manus aduenerint beati pauli apostoli precedat sententia. Omnia probate quod bonum est. tenete. Item rufinus uir religiosus plurimos ecclesiasticos operis aedidit libros. nonnullas autem scripturas interpretatus est. Sed quoniam beatissimus hieronimus in aliquibus eundem arbitrii libertate notauit illa sentimus que predictum beati ieronimum sentire cognoscimus. Et non solum de rufino. Liber qui appellatur theaurus apostolice. Liber qui de filiabus ad el genesis apostolice. Centimetrum de christo uirgilianus compaginatum. uer sibus apostolice. Liber qui appellatur actus tedae. et pauli apostolice. Liber qui appellatur ne potis apostolice. Liber puerborum ad hereticos conscriptus et sancti sicuti nomine signatus apostolice. Reuelatio que appellatur pauli apostolice. Reuelatio que appellatur thome apostolice. Reuelatio que appellatur stephani apostolice. Liber qui appellatur transitus marie apostolice. Liber qui appellatur penitentia adam apostolice. Liber diogenis gigante qui post duluum cum dracone ab hereticis pugnasse peribetur apostolice. Liber qui appellatur testamentum iob. apostolice. Liber qui appellatur testamentum iob. apostolice.

Liber qui appellatur penitentia origenis. apostolice. Liber qui appellatur penitentia cypriani apostolice. Liber qui appellatur iamnae et mambre. apostolice. Liber qui appellatur fors apto. apostolice. Liber lusam. apostolice. Liber canones apto. apostolice. Liber phisio logus ab hereticis conscriptus et beati ambrosii nomine presignatus. a proficus. historia eusebii pamsili. apostolice. Opuscula tertulini siue africani. apostolice. Opuscula postmiani. et galli. apostolice. Opuscula montani et priscille apostolice et maximille. Omnia opuscula faulstmannichei apostolice. Opuscula alterius demetrii. alexandri. apostolice. Opuscula cassiani presbiteri galliarum apostolice. Opuscula uictorini pictauiensis. apostolice. Opuscula faulstmannichei galliarum. apostolice. Opuscula frumti. apostolice. Epistola ad abagarum. apostolice. Epistola agari ad ihm. apostolice. Passio quinci et iulitte. apostolice. Passio georgii. apostolice. Scripta que appellatur salomonis contra dictio. apostolice. Philateria omnia que non ab anglo ut illi confuunt sed demonum magis omnibus conscriptasunt. apostolice. hae et his similia que simon magus. nicolaus. chierintus. marcion. besilides aebion. Paulus etiam samosatenus. Fotinus et bonosus. qui simili errore. defecerunt. Motanus quoque cum suis obscenissimis. sequacibus. Apollenaris. ualerianus. Siuemanicheus. Faustus. Sabellius. Arrius. Macedonius. Eunomius. Nouatus. Sabbatius. Calistus. Donatus et eustachius. Nibianus. Pelagius. Iulianus. Etlatiensis. Caestinus. Maximianus. Priscilianus. abispania. lampadius. Dioscorus. Eutatus. Petrus. et alius petrus. Et quibus unus

alexandriam. alius antiochiam maculauit. Nchatus constantino politanus. cum consortibus suis. nec non et omnes hereses quasi ipsi eorumque discipuli siue scismatici docuerunt. uel conscripserunt. quorum nomina minime retinemus. non solum repudiata uerum etiam ab omni catholica romana ecclesia eliminata atque cum suis auctoribus auctorumque sequacibus sub anathematibus. in dissolubili uinculo. in eternum confitemur. et damnata. **Quando et quo tempore libri ueteris testamenti legendi sunt. ce xxii.** In septuagesima ponunt empticum usque in xv. dies ante pascha cuncta decima die ante pascha. ponunt ieremiam usque in cenam domini. In cenam domini legunt tres lectiones de lamentatione ieremie. Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. et cetera. et tres de tractu sancti augustini. in psalmo. Lxiii. Exaudi deus orationem meam dum de precor. Et tres de apto ubi ait ad corinthios. Conuenientibus uobis in unum. Secunda lectio sic incipit. Similiter postquam cenauit. Tertia. Despalibus autem nolimus. ignorare fratres. In pasce uentres lectiones de lamentatione ieremie. et tres de tractu sancti augustini in psalmo. Lxiii. et iii. de apto ubi ait in epistola ad hebreos. festinemus ingredi in illam requiem. Secunda lectio. Omnis namque pontifex. Tertia. De quo grandis nobis sermo est. In sabbato sancto iii. lectiones de lamentatione ieremie et tres de tractatu sancti augustini in psalmo. Lxiii. Exaudi deus orationem meam cum de precor. et iii

de apto ubi ait in epistola ad hebreos. Christus assistens pontifex. Secunda lectio ubi ait enim testamentum. Tertia umbra enim habens. Lex bonorum futurorum. In pascha domini homelias ad ipsam diem pertinentes. Infra eadem omelias. In octauis pasce ponunt actus apto. et epistolas canonicas. et apocalypsin usque in octabas pentecosten. In octabas pentecosten ponunt regum et papalippemenon usque in calendas augusti. In dominica prima mensis augusti ponunt salomonem. usque in calendam septembris. In dominica prima septembris. ponunt iob tobiam. hester. et hesdra usque in calendas octubris. In dominica prima mensis octubris. ponunt machabeorum usque in calendam nouembris. In dominica prima mensis nouembris. ponunt ezechiel. et daniel. et minores prophetas usque in calendam decembris. In dominica prima mensis decembris ponunt ysaiam prophetam usque in natiuitatem domini. In iuglianata domini. legunt primum de ysaiam. iii. lectiones. Prima lectio. Primo tempore alleuata est. Secunda consolamini. Tertia consurge. Deinde leguntur sermones ut omelie ad ipsum diem pertinentibus. In natiuitate sancti stephani homelias de ipsodie. In natiuitate sancti iohannis similiter. In natiuitate sancti filii similiter. In octabis domini omelia de ipso die. In dominica prima post natiuitatem domini pontificis pauli usque in septuagesima. In epiphania. lectio iii. de ysaiam. prima lectio sic incipit. Omnes sicuti. Secunda. Surge in luminare. Tertia. Gaudens gaudebo in domino. Deinde leguntur

sermones ut omelie ad ipsum diem
pertinentes. **Ut oblatione corpo-
ris et sanguinis dñi incensum poni**
Et tempore quo euagm debeat. cccxi.
V legatur finito q̄ ofertorio super
oblationem in censum in mortem
iudicet redemptoris n̄i ponatur
decreuimus. **Ut quotiens basilicā
adquāt p̄sentia noue plebe implebit
totiens sacrificium subsequens offerat. ce
xxxii.**
V t autem in omib; obseruantia n̄a
concordet illud q̄ uolum̄ custo-
diri ut cum sollempniorū festiuitas
conuentio ppli numerosi oris in dixerit
et ad eadem fidelium multitudo con-
uenerit quā recipere basilica una
non possit. sacrificium indubitanter
iteretur. ne his tantum admissis ad
hanc deuotionem qui prius aduene-
runt uideantur. hi qui postmodum
confluxerint non recipit cū plaude
pictatis atq; rationis opus. ut quotiens
basilicam ad qua iter p̄sentia noue
plebis impluerit totiens sacrificium
subsequens offeratur. Necesse ē. aut
ut quedam ppli pars sua deuotione
priuetur. si unum tantū misse more
seruato sacrificium offerre non pos-
sint. nisi prima die partē conueniant.
**Ut nullus pbr titulum usurpare
presumat. cccxiii.**

V t si quilibet pbrorū defunctus fu-
erit uicinus pbr apud senorem sc̄larē
nulla p̄dicationem uel aliquo ex ge-
nito eccliam illam obtineat. qui titu-
lus perse costans. ante exiit. sed neq;
capellam sine consultu epi. Quod
si fecerit defunctam sententiā sibi
placitam suscipiat. Sicut de ep̄o

canonica decreuit auctoritas. ut si p̄
ambitionem maiorem ciuitatē appe-
tuerit. et illam perdat quam tenuit
et illam nequaquā obtineat quam
usurpare tēptauit. **De altaribus in
quib; sacre reliquie non inueniuntur. cccxx
iiii.**
A ltaria in quib; sacra corpora relige-
maritarum non cō p̄ bantur ab eius-
dem ep̄i loci destruuntur. **In altari
in quo ep̄i missam celebrat. eodie
pbr aliam iterare non possum. cccxxv.**
N ec in altare quo missam ep̄s cantauit.
pbr eodie missam celebrare presu-
mat. **Ut ep̄s aut pbr postquam missa
inceperit et orationem dixerit. nisi
passio aliqua inter uenerit. ante
quam inceptum ministerium adim-
pleat. a datario di nullomodo di-
scedere audeat. cccxxvi.**

V t ep̄s aut pbr dum ingressus fuerit
ad missarum sollempnia celebranda
nisi passio aliqua inter uenerit. nullo
modo audeat data oratione recedere
ut ab aliquo ep̄o aut pbro suppleant.
missarum sollempnia. sed qui initium
ponit suppleat usq; ad finē. quā scrip-
tum ē. Qui per se ueruerit usq; in finē
hic saluus erit. Si quis uō presumpserit
preter quod posuimus agere a sacro
corpore et sanguine dñi n̄i ih̄ xpi.
sit suspensus. **Ut nullus ep̄s uel pbr
ad celebrandum missarum sollemp-
nia cum baculo ire aut uelato capite
altario di assistere presumat. cccxxvii.**

V t nullus pbr ep̄s aut diaconus ad ce-
lebrandum missarum sollempnia p̄su-
mat cum baculo introire aut uelato
capite altario di assistere. qm̄ et aptos
p̄hibet uiros uelatos capite orare

in ecclia. et si tunc n̄ p̄supserit com-
munionem priuetur. **De corpora sc̄oꝝ
fidei loco ad locum transferantur. cccxxviii.**

D einceps uero corpora sc̄oꝝ. de loco
ad locū nullus transferre presumat
sine consilio principis. uel eorum sc̄o-
q; sinodi licentia. **Quomortui in ecclia
nullus mortuus sepeliatur. cccxxviiii.**
N i infra eccliam sepeliatur nisi epi aut
abbates. aut digni pbr̄i. uel fideles la-
ici. **Quod om̄s fideles in ecclia nihil
agere debeant nisi orare. cccxxix.**

S acerdotes debent fideles ammonere.
ut quando ad eccliam ueniunt sine
stre pitu haecumultu eam ingrediant.
In qua etiam quamdiu in orationis
causam orantur nequaquā inanes.
inter se p̄fferant confabulationes.
sed t̄p̄r quo missarum sollempnia cele-
brantur non solum ab otiosis et inuti-
lib; uerbis uel cogitationibus fundit̄
abstinendum sit. **Quod diuina ele-
mentia fixis in terra genib; exoranda
sit nisi in maioribus sollempnitatib; cccxxxi.**

S ciendum ē quod exceptis diebus
dominicalibus et illis sollempnitatibus
quib; sc̄a et uniuersalis aecclia obre-
cordatione dominice resurrectionis
solet stando orare. et fixis in terra
genib; suppliciter clementiam nob̄
p̄ futuram nr̄orū q̄ criminum indul-
gentia deprecandum ē. Cuius rei
in euaḡio dñs ip̄s nob̄is dedit exem-
plum. Sed stephanus martyr et ap̄t̄s
paulus eadem fecisse. Liber actus ap̄t̄orū
testis ē. ex quibus intellegatur oportere
xp̄ianum humiliter in terra pro-
sterni. ne forte ille dicatur. Cur sup-
bis terra et cinis. **Quod non liceat**

mortui osculum dare. cccxxxii.

N on licet mortuus osculum dare. nec
pallus quem sacrificiis super altare
ponuntur. corpora eorū inuolucere
uel superferetrum ponere. **Ubi fi-
deles sepelli debeant. cccxxxiii.**

R estat p̄pter instantē que tunc ma-
xima occurrit necessitate ubi cūq;
facultas rerum. et oportunitas tēporū
supperat sepultura morientium. a-
pud eccliam ubi sedes ep̄i. ē. celebrari.
Si autem hoc p̄pter itineris longin-
quitate aut adiacentē alicuius
inportunitate difficultatē impossi-
bile uideatur. Expectat cum terra
sepulture sue quo canonicarum aut
monachorum siue sc̄imoniam con-
gregatio sc̄a communiter degat. ut
eorum orationibus iudicio suo cōm-
datus occurrat. Et remissionem delic-
torum quam meritis non optinet illorū
intercessionib; perupiat. Quod si
et hoc ineptum et difficile bestimeatur.
ubi decimam per soluebat uiuus
sepeliatur mortuus. **Ut sacerdotes ad tēp̄
orationib; uacent. ante quam sacri-**

nam paulus ficet. cccxxxiiii.

N ad corinthu scribit dicens. Absti-
nere uos ad tempus ut uacatis ora-
tioni. Et hoc ubiq; laicis precepit
multo magis sacerdotibus quibus et
horandi et sacrificandi iuge officium
est. semper debent ad huiusmodi
confortio abstinere. Quis conta-
minatus fuerit carnali concupiscen-
tia quo pudore uel sacrificare for-
sitā usurpabit. aut qua conscientia
quo uel merito exaudiri se credit.
Cum dictum sit. Omnia munda mundis.

coinquinatis autem et infidelibus nichil mundum. **De ecclesiis mona-**

ex co. ap. p. fluemiam cuius fuit en. ruf. reges. cap. vi.

Hoc q̄ statum. ē. **chorum. cc. xxx. v.** Quatenus eccle quorū cum q̄ monachorum in singulis parrochi- is site epoy ut decet diuinitus sub dantur regmini. eis q̄ debita obse quia in ex. p̄tendis ecclesiasticis cure negotiis. sollicitate exhibeant. ipsi p̄ culdubio monachi ep̄is suis in omib; obediant. **De uasculis quib; p̄prias eccles abent. cc. xxx. vi.**

ex co. et. cap. v.

Silatici capellas p̄prias habuerint oratione et auctoritate alienum habeatur ut ipsi decimas accipiant. et in decanas aut genitianas suas pas cant sed potius p̄bri ecclesiarū eas acci p̄iant. et inde restorationem ecclesiarū. et luminaria et ospitum et pauperū receptionem excipiant et p̄sca eccle hac p̄statu regni dī mīdīa studio se implorent. **De uasculis quib; mi nisteria sacra conficiuntur. cc. xl.**

ex cl. tribu. nensi. cap. cuius fuit rex. arnol. phi.

Vascula quib; sacrosca conficiuntur misteria calices sunt et patene. De quib; bonifacius marter et ep̄s int̄ rogatus si liceret in uasculis ligneis sacramenta conficere. Respon. Quon dam sacerdotes. aurea. ligneis. cali cubus. zepherinus. xvi. romanus ep̄s patenis uitreis missa celebrari. consti tuit. Tunc deinde urbanus xviii papa. omnia ministeria sacra fecit argentea. In hoc enim sicut et in reliquis cultab; magis per incrementū temporum decus succreuit ecclesiarum. Nris eni diebus quis seru patri familias sumus. ne decus matris eccle inminuatur sed magis cumuletur et amplificet̄.

statuimus ut deinceps nullus sacerdos sacrum ministerium corporis et san guis is dñi nri ihu xpi in lignis uasculi ullomodo conficere presumat. ne un deplacari debet. inde irascatur dñs.

De eccle a cōplurib; coheredib; ob

Quatenus q̄ eccle **essa. cc. xxx. viii.** Quatenus a cōplurib; coheredib; sit obfessa concordia unanimitate un diq; pro cu retur ne propter aliquas disceptati ones seruicium dī minuatur et cura p̄p̄li in religiose agatur. Si uero con tingat p̄ ea cōm participes dissidere et sub uno p̄bro nolle eam p̄curare et p̄p̄tata uingia et contēptiones tā inter ipsos quam inter clericos incipi ant frequentare qui a iuxta ap̄tm seruō dī non oportet litigare. Ep̄s tollat inde reliquias et sub magna cura ho non fice collocet eas atq; eius dem eccle claudat ofca et sub sigillo signet ea. Et ut sacrum misterium nullus celebret in ea antequā concor di unanimitate unum om̄s eligant p̄br̄m quidoneus sit sacrosca locū procurare et p̄p̄todi utiliter p̄cē.

De illis quidum sue p̄p̄tetas loca alicubi dare uoluerint decimā nūquā tradere se posse cognoscant. cc. xxx. viii.

Si quis uero laicus uel clericus seu utriusq; sexus. persona p̄p̄tetas sive loca uel res alicubi delegare dona uert. decimationum p̄uentū priori eccle legitime signatū inde abstraere nullam habeat potestatem. Quod si facere tēptauerit quitalis traditio irrita p̄sus ducatur et ipse ad emen dationem ex clē siastica coerceatur censura. **Explicit liber t̄tus. cap. cc. xl.**

INCIPIT ORDO QUALITER IN ECCLESIA AB EP̄IS SYNOBUS AGATUR.

Hora diei prima ante solis ortum. ei ciantur om̄s ab eccle obsecratis q̄ fo rib; cunctis ad unam ianuam per quā sacerdotes ingredi oportet hostiari stabunt et conuenientes cardinales sa cerdotes. pariter cum ep̄o introibunt et scdm̄ ordinationis sue tempus reside bunt. Post hos ingrediantur et dia cones qui corona facta in conspectu ep̄i et sacerdotū stent. De inde forenses ingrediantur p̄bri in ordine suo. pro culabillis stantes et iussifuerint resi dientes. ingrediantur q̄q; subdiaconē quos ad recitandum uel excipiendū congruus ordo requirit obsecratis q̄ ia nuus et sedentes in diuturno silentio ep̄i uidelicet et sacerdotes atq; corwū habentes ad dñm. dicturus. ē. archi diaconus. Orate. Statimq; om̄s intra p̄sternentur. tam ep̄s quā p̄bri et oran tes diutius tacite. cum fleatibus atq; gemitibus. Tē surgens ep̄s cunctis ad huc in terra iacentib; hanc ora tionem palam fundat ad dñm dicens.

ORATIO.

Adsumus dñe scē pater. **ORATIO.** sp̄s. adsumus peccati quidem in ma nitate detenti. sed in nomine tuo spe cialiter aggregati. Veni ad nos et esto nobiscum. et dignare illabi cordib; nris. Docenos quid agamus. quo gra diamur et ostende quid deficere de beamus. Ut te auxiliante. ubi in omib; placere ualeamus. Estos salus et sugges tor. et effector iudiciorū nr̄oy qui solus cum dō patre et eius filio nomen possides gloriosum. Non uos patris

perturbatores ēē iustitie. Quisuma diligis equitatem. Ut in sinistram nō non ignorantia trahat. non fauor in flectat non acceptio muneris. id per sone corrumpat sed iungenos tibi effi caciter solius tue gr̄e dono ut simus in te unum et in nullo de uenimus auero. Qualiter in nomine tuo collecti. sic in cunctis tenam̄ cum moderatione pietatis iustitiā. ut et hic ate in nullo dissentiat sententia nra et in futuro p̄bene gestis consequamur p̄miasem p̄terna. amen. **Quanto oratio finita ab omib; respondeatur. amen. Rur sumq; dicat archidiaconus. Ergite uos. Confestim om̄s surgant et cum timore dī et disciplinam ep̄s quam p̄bri sedent. Diaconus dalmatica indutus codice canonum in medio profertis. Caput n̄ceni concili per legat ubi de fide catholica plenius tractatur qualiter om̄s xp̄i cole unū dñm in trinitate. et trinitatem in uni tate fiducialiter uenerim. Corde credere ore profiteri et incensanter excolere debeant ubi statim aperte de promittatur. quomodo pater et filius. et sp̄s sc̄s. ueraciter unus sit. dñs. De inde delegatur liber officiorum et ser̄e ualeant quo ordine in eccle cuncta peragantur officia. Post h autem perquantur p̄bri qualiter in terguminos exortuare qualiter ser uina et aurium aperta ones facem. uel eos dem baptizare debeant. quib; expletis taliter cunctos dñs alloqui tur ep̄s. **A M O N I T I O.****

Precib; itaq; dō premissis fraternitate uram dilectissimi filii cum pia exor

tatione ammonedo et per diuinum no-
men obtestor ut ea que a nobis de deo
et sacris ordinibus uel sacris moribus
dicta fuerint cum omni pietate suscipi-
ant et cum summa reuerentia perfi-
cere studeatis quatenus superna au-
xilante gratia ea que ad salutem nostram
et christiani populi nobis commissa pertinere
uideatur diligenter et provide trac-
temus ne oues domini ihesu christi nobis
commisse licet indigne obnoxiam pa-
reant negligentiam per quibus in die
iudicii rationem reddiderimus.
Deinde similes obtestatione con-
iuro uel obsecro ut nullus uerum in iu-
dicando firmisuum aut personam ac-
cipiat aut quolibet fauore uel mu-
nere pulsatus a iusto iudicio scienter
aueratur aut discedat. Sed cum tota
pietate fraternae dilectionis et cum
deum timore libenter nobiscum adibe-
atis studium quatenus per nostram doc-
trinam et sacram ammonitionem pec-
cata errores et prauitates filiorum
nostrorum que ante annos uel tempore nostro
instigante diabolo incurrit ista uel
parochis nostris per peccata fuerint di-
auxiliante media ad correctionis
emendationem et bonorum executi-
onem perducere ualeamus ut in ex-
tremo iudicii die non de negligentibus
et culpis ad domino sicut pignori et malis seruis
iudicemur. Sed de bene factis hac
recte dispositis premium eterne beati-
tudinis recipere mereamur. Per dominum
Quibus taliter narratis per scrutandi
et inquirendi sunt carnales sacerdo-
tes et leuite nec non et reliqui uide-
licet de incredulitate trinitatis et unitatis

Dilectionem dei et proximi. **Primum.**
De humilitate et castitate. **Secundum.**
De ieiunio et oratione. **Tertium.**
De elemosinarum largitate. **Quartum.**
De officiis ecclesiasticis simul et omnibus
cauendis uitis et uitibus ad ipsos con-
dis. **Quintum.**
His itaque primo die sino dali iudicio de-
liberatis surgens itaque archidiaconus
dicat. In nomine domini ihesu christi eam
cum pace. **Tunc dicat episcopus benedictio.**
Quidis per hos israel congregat ipse uos
hic et ubique custodiat. **R. Amen.**
Et non solum uos custodiat sed ouium
suarum idem eos custodes efficiat. **R. Amen.**
Et cum summo pastore christo de gregu
suorum passione gaudeatis in celo. **R. Amen.**
Quod ipse prestare dignetur.
In secunda die.
Secunda die terram ecclesiam ingressi simulque
ut supra dictum est omnibus in terra pro-
stratis. **H**aec ab episcopo dicenda est. **Oratio.**
Nostri tibi domine curuantes ienua cordium
quod sunt bonorum quod nobis a te requirunt
exsequamur sicut ut per prophetam cum solli-
tudine gradientes discretionis ardue
subtile iudicium faciamus. haec enim
diligentes clareamus studis tibi pla-
cite actionis. **Tunc ab omnibus responde-
atur amen. Surgentes uero per ordinem
sicut prius in suis residentibus
quos taliter alloquitur episcopus. Ammonitio.**
Haec terno die kmis in sinodo nostra
quedam nobis necessaria ad o-
tore discussum hac salubriter per-
tractauimus. hodie uero necessarium
diximus ueram ammonere christiani-
tatem ut ante omnia et super omnia
deum diligentes absque initio et sine

fine manentem. Credatis etiam unigeni-
tum dei filium in nullo a patre seique
ipsius potentia discretum de uirgine
natum passum mortuum die tertia
resurrexisse et quia dragesimo die in
celos ascendisse unde uenturus est in
dicare uiuos et mortuos et omnem
secundum per ignem. Quo circa expediat
nobis karissimi fratres quatenus in hac pre-
senti uita taliter uiuere studeamus
qualiter executione bonorum operum
ante tribunal illius securi ueniamus.
atque ad dextris positi desiderabilem
uocem illius audire mereamur. Ne-
que benedicti patris mei percipite re-
gnum quod uobis paratum est. Qui-
bus uerbis die secunda peractis per qui-
rantur que in sinodo necessaria sunt
ad diligentem cura per tractentur. **hora
autem sexta uel noua expleta terram
pronuntia et archidiaconus. In nomine
domini ihesu christi eamus cum pace. Itaque benedictio.**
Dignis mentis et lingue cor poralis et
spiritualis de uobis in crementa gratie
sacerdotalis. **R. Amen.**
Det quoque uobis ut ad dexteram constituta
participium participatis agnoscite. **R. Amen.**
Quod ipse prestare dignetur quoniam
ante constitutione predestinatos per
scium per infinita secula seculorum. **R. Amen.**
In tertia die.
Tertia denique die omnibus prout supra
taxatum est ecclesiam ingressis hanc
item orationem ipsi in terra prostratis
dicat episcopus. **Oratio.**
Ad terno die interrim clamoribus uobis
per clamantes unanimiter postulamus
ut respectu gratie tue solidati pre-
cones uirtutis efficiamur intrepidum

tuamque ualeamus uerbum cum omni
fiducia loqui. **Et respondant amen.**
Tunc surgens terram per ordinem resi-
deant in sedilibus suis quos ita allo-
quitur episcopus. **Ammonitio.**
Estote filii pacifici estote humiles
estote prudentes haec simplices estote
te misericordes et pauperum recte-
atores estote deum et proximum diligentes
et uosque mandata iugiter custodientes
quatenus delectis sceleribus hac uirtus
omnibus post huius uite decursum ad
eterne felicitatis beatitudinem per-
uenire ualeatis. his taliter prelibatis
caeteraque in sinodo sunt necessaria
per tractentur. Quibus omnibus exple-
tis hanc orationem super cunctos deos
dicat episcopus. **Oratio.**
Nulla est domine humane conscientie
uirtus que in offense possit tu quo
luntatis iudicia expedire et ideo quia
in perfectum nostrum uiderunt oculi tui
perfectionem deputa quod que perfectio
equitatis sine arte concludi preopta-
mus. Te itaque in nostris principis occur-
sorem poposcamus. Te quoque in hoc fine
iudiciorum nostrorum excessibus ad te pre-
camur sicut et ignorantie parcas
ut errori indulgeas ut perfectis uos
perfectam operis efficaciam largiaris
et quia conscientia rem ordente tabe-
scamus ne aut ignorantia nostraxerit
in errorem aut preces forsitan uoluntate
impulerit iustitiam declinare. Ob hoc
te possumus terrogamus ut si quid offen-
sionis in hac sinodi celebritate atraxi-
mus condonare ac remissibile facere
digneris ut eo quod soluitur sumus
adgrega sinodum ac uentis primu

absoluamur nroꝝ nexibꝫ delictorum
qualiter et transgressores ueniam et con
fuentes tibi subsequatur remuneratio
sempiterna. **O**mibꝫ que adhuc tra
p stratis respondeatur. Amen. et
tunc h. e. bene subsequatur.

Omni potentis di filium quem in tuū
et finis complementum uobis tribuat
caritatis. **R. am.** Et qui uos ad exple
tionem huius fecit peruenire sinodi
absolutos uos efficiat ab omni cogita
tione delicta. **R. am.** Et ab omni re
atu liberiore effecta absoluti etiam
perdonum sp̄ssiā feliciter uisum
sedum cubilia repetatis in lesi. **R. am.**
Quod ipse prestare dignetur. **Q. bꝫ**
expleat ab archidiacono dicatur.
In nomine dñi nri ihu xpi eam cū pace.
Tunc comp̄s pariter exsurgent ad pro
priam redeant.

INCIPIT CA. P. LI. BRI. III.

- I** Visus baptismus.
- II** Ut preter pascha et pentecosten nisi morte q̄
periclitantibꝫ baptismus non fiat.
- III** Quo tempore baptismus celebrandum sit. et ut
qui baptizantur non infideles sed fideles in
ueniantur.
- IIII** De duobus temporibꝫ baptismatis.
- V** In quo tempore baptismus fieri debeat.
- VI** De ademre.
- VII** De ademre.
- VIII** Ut uiginti dies ante baptismum ad purga
tionem exorcismi catecumini ueniant.
- IX** Quod om̄s ad baptismum uenientes q̄. feri
maioris ebd̄ fidem ep̄o uel p̄bro recte debeant.
- X** Ut om̄s baptizandi prius sint exorcizandi.
- XI** Ut baptizandi nomine dato a carne et uino
se abstineant.
- XII** Quod ne ob phia alauioribus abis aliquod
tempus et a con iugis se abstinerent debeat.

- XIII** Ut omnes p̄br uas baptismale habeant.
- XIIII** Ut nullus p̄br nisi in uentibus baptizare pre
sumat excepto causa infirmitatis.
- XV** Qualiter et quis fideles existere uoluerit bap
tismum sit in uendum.
- XVI** De maritibꝫ qui sine baptismo maritium su
um non liceat.
- XVII** Quod certe cum inis sacramentum in paschadan
non liceat.
- XVIII** De certe cum inis ab baptisterio remouendis.
- XIX** De certe cum inis segregandis et reformandis.
- XX** De certe cum inis peccantibus.
- XXI** De illis qui nup sunt baptizati quod pmoueri
non debeant.
- XXII** De p̄bris qui in trinitate iuxta preceptū dñi non
baptizauerunt.
- XXIII** De ademre.
- XXIIII** Quod in baptismo et in confirmatione sine esse
fuerit unus patrinus possit esse.
- XXV** Ut unus patrinus uel patrina ad suscipiendum
infantem accedant.
- XXVI** Ut ille qui non confirmatus a baptismo nullum
patrinus fiat.
- XXVII** Ut p̄br a patrinus requirant si symbolum sapiant.
- XXVIII** De simbolo octidies ante pascha publice in oibꝫ
ecclesiis recitando.
- XXIX** De gentibus infirmis si baptismum desiderant.
- XXX** De grauidis baptizandis.
- XXXI** De paruulis infirmis baptizandis.
- XXXII** De illis qui in egritudine baptizantur.
- XXXIII** De illis qui paruulos recentes negant et bap
tizandos.
- XXXIV** De infirmis baptizandi.
- XXXV** De illis egrotantibus si baptismum desiderant
et post obmutescunt.
- XXXVI** De mortuis non baptizandi.
- XXXVII** De subito obmutescente si testes habuerit
baptizando.
- XXXVIII** De his qui a pud hereticos baptizantur in no
me.
- XL** De ademre.
- XLI** Ut baptismus in trinitate susceptus non iteretur.

- XLII** De illis qui in se sunt quasi de baptizati sunt.
- XLIII** De p̄bro qui grammaticam ignorabat. et tam
in trinitate baptizabat.
- XLIIII** De illis qui aliquam habent dubitationem
baptismatis ut re baptizentur.
- XLV** De infantibus siceros testes habere non pos
sunt. eos non esse baptizandos.
- XLVI** De p̄bris per quorum negligentia sine bap
tismate aliquis mortuus fuerit.
- XLVII** Ut nullus p̄br in propria puincia cui qua
infirmo baptismum denegare p̄sumat.
- XLVIII** De illis qui denuo baptizati sunt.
- XLIX** De his paruulis egrotans ad quem libet p̄br
baptismi gram de ferat.
- L** De illis qui bis uel ter baptizati sunt.
- LI** De paruulorum animabꝫ qui sine baptismo
moriuntur.
- LII** De illis qui bis ignoranter baptizati sunt.
- LIII** De energuminis et catecuminis baptizatis.
- LIIII** De energuminis et catecuminis baptizandis.
- LV** De re baptizatis.
- LVI** De p̄bro qui recte baptizatum denuo baptiza
uerit et non recte baptizatum ab hereticis non
baptizauerit.
- LVII** De inordinato si ordines sibi usur pauerit.
- LVIII** Ut diaconi suam mensuram custodiant.
- LIX** Ut p̄br p̄p̄m admoneant ut suos in paruulis
ad confirmationem ep̄o presentent.
- LX** Ut om̄s perfecte cat̄is ieiunium ad confirma
tionem ueniant.
- LXI** De duobus sacramentis. id baptismum et con
firmationem manus.
- LXII** Ut omnes xp̄iani ad confirmationem festinent.
- LXIII** Item de manus impositione.
- LXIIII** Item de confirmatione.
- LXV** Quod omnes fideles accepto baptismate
crisma celeste percipere debeant.
- LXVI** Ut omnes renata fonte baptismatis donum
sc̄is p̄s per manus impositione accipere debe

- LXVII** Ut ep̄i non nisi ieiunium confirmationes faciant.
excepto causa infirmitatis.
- LXVIII** Ut ep̄i in campo sine cesse sit luceat confir
mare melius autem in ecclesia aut in introitu eccle.
- LXIIII** Ut a solis ep̄is baptizati sint consignandi.
- LXX** Ut p̄br baptizandos in frontibus crismate
signare non audeant.
- LXXI** De p̄bris qui pro baptismate pretiū requirunt.
- LXXII** De p̄bris qui ueteri crismate baptizare pre
sumunt.
- LXXIII** Ut p̄br in sua plebe sine crismate ire non
possunt.
- LXXIIII** De p̄bro qui se de p̄benderit non esse baptizatum.
- LXXV** De p̄bris quomodo in cenadñi de crismate
de oleo infirmorum facere debeant.
- LXXVI** De ademre.
- LXXVII** De ademre.
- LXXVIII** Item de ademre.
- LXXIX** De p̄bris qui p̄ accipiendo crismate ad ciui
tates uenire solent.
- LXXX** De crismate qd̄ semp̄ sub sera esse debeat.
- LXXXI** De iudeis quomodo ante baptismū examinari
debeant.
- LXXXII** De iudeis ut nullus eis uis ad credendū de beat
tudo separari debeant.
- LXXXIII** Ut iudeorum filii baptizati ab eorum con
firmatione separari debeant.
- LXXXIIII** Ut nullo communiō sit hebreis ad fidem xp̄i
anam trans latas non dum baptizatis.
- LXXXV** De iudeis qui a postata uerunt.
- LXXXVI** De iudeorum seruis.
- LXXXVII** De iudeorum mancipiis qui ad baptismum con
firmationem ueniant.
- LXXXVIII** De illis qui de heresi ad fidem uenire desiderant.
- LXXXIX** De iudeis si xp̄ianum mancipium circūciderint.
- XC** Quod sc̄s gregorius de iudeis preceperit.
- XC I** De illis baptizatis qui pro periculo mortis ad
acomibus baptizati fuerint.
- XC II** De illis qui p̄bros cogunt denarios p̄ balsamo
de crismatis panno.
- XC III** Quod cate cum inū cum baptizatis manducare

- xcvi** De scrutinio faciendo.
 - xcvii** De ministerio baptismatis. buit
 - xcviii** Quod bigamus non uocetur quia ante baptismum uxorem et aliam post baptismum habuit.
 - xcviiii** De episcopi et presbiteri et diaconi re-baptizati.
 - c** De eo qui per ignorantiam ordinatur. an quam baptizetur.
 - ci** De illis qui gratiam sancti spiritus uendere conantur.
- Explicunt cap libri IIII.**
In capto liber quartus qui continens sacramentum baptismatis et ministerium baptizandorum et baptizatorum et confignatorum hac confignandorum et de obseruatione singulorum.
QVID SIT BAPTISCVS. CAP.

GRECE LATINE TINCTIO INTERPRETATUR. Quod idcirco tinctio dicitur quia ubi homo spiritu gratie immelius mutatur et longe aliud quam erat efficitur. baptizatur in nomine patris et filii et spiritus sancti. Si autem in tribus testibus stat omne uerbum ita hoc sacramentum confirmat

ternarius numerus. nominum diuinorum. id est patris et filii et spiritus sancti. **Ut preter pascha et pentecosten nisi morte periclitantibus baptismum non fiat. II.**

VN de qua manifestissime patet baptizandis in ecclesia electis. huiusmodi tempora. id est pascha et pentecosten. esse de legitima. Dilectionem ueram monemus ut nullos alios dies huic obseruante miscerentur. Quia si sunt alia quae festa quibus multa in honorem dei reuerentia debeat. principalis tamen et maxime sacramenti custodia nobis est. mistica et rationabilis exemplatio non interdicta licentia. Quia in baptismo tribuendo qualibet tempore periclitantibus subuenitur. Ita enim ambas duas festiuitates conexas sibi et atque cognatas in columinum et pacis securitate delegentium. Libera uota differimus ut in mortis periculo in obsidionis discrimine impersecutionis angustiis. in timore naufragii nullo tempore hoc uere salutis singulare presidium cuiquam denegamus. **Quo tempore baptismum celebrandum sit ut qui baptizantur non infideles sed fideles inueniantur. III.**

In paschali uero tempore et pentecosten baptismum celebrandum est. catholicum sed tamen sine cesse fuerit aut mortis periculum ingruerit gentes ad fide uenientes quo loco. uel momento ubi cumque inueniatur. siue in flumine. siue in mari. siue in fontibus tantum christiane confessione credulitatis clarificata baptizentur. Ipsique quod in baptismo pollicentur sum opore. est ad tendendum. ne infideles sed fideles inueniantur. Ipsius uero quum fidelitatis nota

asperguntur infames efficiuntur atque inter fideles minime putantur. **De duobus temporibus baptismatis. IIII.**

Baptizati disibi quisquam passim quocumque tempore nullam credat in eis fiduciam. preter paschale festum et pentecosten uenerabile sacramentum. excepto dumtaxat grauissimi languoris incursum in quo uenerandum est. ne morbi crescente periculosus in remedio salutari fortassis egrotans exitio preuentus abscedat. **Item quo tempore baptismus fieri debeat. V.**

Ex dec. gelastr. pp. cap. 7.

Sed deuersis baptizandorum putumcuque libitum fuerit impubalis et emendata confusio que annis consacerdotibus quod commoti dicimus non ratione auctoritatis alicuius sed sola temeritate presumitur. ut passim haclibere natalitatis christi seu apparitionis nec non et apostolorum seum martirum festiuitatibus innumere ut afferis plebes baptismi misterium consequantur. Cum hoc sibi priuilegium et apud nos. et apud omnes ecclesias dominici specialiter cum pentecosten suo pascha defendant. **De eadem re. VI.**

Ex dec. compend. diu. cap. 11.

Vt extra statuta temporum canonum uide in pascha et pentecosten baptismum non celebratur. quia sancti canones hoc modis omnibus nisi aliquid periculum institerit fieri prohibent. Intantum ut etiam eos qui alio tempore baptizentur a gradibus ecclesiasticis abstineantur. nec ad clericum admittantur. **De eadem re. VII.**

Ex cl. uerba. c. 11. cap. 11.

Sacrosanctum baptismi sacramentum non nisi in paschali festiuitate et pentecosten unus quisque fidelium nouerit esse prebendum. exceptis his quibus mortis periculo arguente ne in eternum perant talibus

oportet remediis subuenire. **Ut xx dies ante baptismum ad purgationem exorcismi catecumini ueniant. VIII.**

Ex cl. bar. garenfi. cap. 11.

Hoc omni modis precipimus ut anti. qui canones iubent. ut ante baptismum xx dies ad purgationem exorcismi catecumini ueniant et in illis xx diebus iuxta canonicum preceptum et erudiantur et consecrentur. **Quod omnes ad baptismum uenientes. V. maioris est fidei episcopo uel presbitero reddere debeant. V.**

Ex cl. Luc. di. cap. 11.

Quod oportet eos quoad baptismum ueniunt fidem discere et uel septimane maiores episcopo aut presbitero reddere. **Ut omnes baptizandi prius sint.**

Ex dec. celestium. pp. galli. an. 11. cap. 11.

Illud etiam quod circa exorcizandi. baptizandos in uniuerso mundo sancta ecclesia uniformiter ait. Non otioso contenti plamur intuitu. cum siue paruuli siue iuuenes ad regenerationis ueniunt sacramentum. nisi prius fonte uite auideant quam exorcismis et exsufflationibus clericorum. spiritus ab eis inmundus abigatur. Ut te uere appareat quomodo princeps huius mundi mitant foras. **Ut baptizandi nomine dato acarnone et uino se abstinent. XI.**

Ex dec. carcani. c. 11. cap. 11.

Baptizandorum suum denique sub abstinentiam uini et carnum. hac man inpositione crebro examinent baptismum. **Quod in eo phitralia uitonibus cibis aliquod tempus et acugis se abstineri debeant. XII.**

Ex cl. d. 11. cap. 11.

Neophiti aliqua diu a lautioribus epulis et spectaculis uel conugalibus abstineant. **Ut omnes presbiteri uas baptismi**

Ex cl. mul. clensi. cap. 11.

Omnis presbiter qui fontem male habeant. lapideum habere nequuerint. uas conueniens ad hoc solum modo bap

gandi officium habeat quod extra
extra ecclesiam non deponatur. Similit
ad corporale lauandum et ad pallas
altaris propria habeantur uasa. in qui
bus nichil aliud fiat. **Ut nullus pbr
nisi in ciuitatibus baptizare presumat
excepto causa infirmitatis. xiiii.**

Ex d. eod
cap. xl. viii.

Nemo pbrorum baptizare psumat
nisi in ciuitatibus atq; temporibus
constitutis nisi causa egritudinis. uel
certe necessitatis et loca uilla aucto
ritatem et priuilegia debite ma
neant. **Qualiter q; quis fidelis existere
uoluerit baptismum sit tribuendum. xv.**

Ex d. de clonit
sp. cunctis fide
lib. missis ca. p
lxii.

Siquis ergo fidelis existere uoluerit
et desiderat baptizari ex utroque pri
oribus malis dereliquo. p bonis actibus
heres bonorum celestium ex gestis p prius
fiat. Accedat ad sacerdotem suum et ipse
det nom suum atq; ab eo audiat miste
ria regni celorum. Ieiunius frequentibus
operam pendat hac se me ipsum in oib;
pbet. ut ieiunies iam consumando
indie festo possit baptizari. Baptizetur
unusquisq; in aquis per hennibus no
mine trine beatitudinis inuocatio
super se punctus primo oleo per ora
tionem sanctificatio. ut ita demum per
hoc consecratus possit peripere locum
cum sanctis. **De martiribus quis sine bap
tismo martirium susceperunt. xxi.**

Ex d. de agust
in epi.

Catecuminum quauis in bonis opibus
defunctum uitam habere non credimus.
excepto dum taxat. nisi martiri sacra
mentum compleantur. Baptizati confite
tur fidem suam coram sacerdote et in
terrogat respondet hoc idem mar
tirum coram persecutore facit qui et con
fiteatur fidem et interrogat respondet.

Ex d. extra
g. ca. v.

Ex d. de
ca. xviii.

Ex d. de
ca. v.

Ex d. de
ca. viii.

Ille post confessionem aspergitur mar
tino uel uero aspergitur sanguine uel
tingitur igne. Ille manus imposita
one pontificis accipit spiritum sanctum. hic ha
bitaculum efficitur spiritus sancti dum non e
ipse qui loquitur. sed spiritus qui in loquitur.
Ille communicat eu charitatis in comemo
ratione mortis domini. hic ipse pro como
ritur. Ille confitetur secundum actibus
renuntiaturus. hic ipse renuntiauit
uite. Illi omnia peccata remittuntur.
Isti extinguntur. **Quid catecuminum sacra
mentum in pascha dari non liceat. xiiij.**

Item placuit. ut per sollempnissimos
paschales dies sacramentum catecuminum
non detur nisi solum salis. quasi fides
per illos dies sacramentum non mutant. nec
catecuminum oportet mutare. **Decate
cuminum ad baptisteria remouendis.**

Ad baptisterium catecuminum **xviii.**
qua admit tendisunt. nisi super se bap
tizantur. **Decate cuminum suggandis re**

Ad fidelium benedictionem **formandis. xv.**
catecuminum etiam inter domesticos or
dines in quantum caueri potest segregandi
informandi q; sunt ut se et signandos
uel benedicendos semotim offerant.

Decatecuminum peccantibus. xx.

Catecuminum si ingrediatur ad ecclesiam
et in ordine eorum qui uerbo instru
untur assistat. hic autem deprehensus
peccans. si quidem genu flexu audiat.
ut non de lingua alterius. Si uero et au
diens peccauerit expellatur. **De illis
quimuper sunt baptizati q; moueri non debe**

Debis qui nuper sunt illuminati **ant. xxi.**
baptizatis quod eos in sacerdotali
non conueniat ordine pferri. **De pbr
sunt inuitate iuxta preceptum domini**

Ex d. de
ca. p.

Ex d. de
ca. p.

Ex d. de
ca. p.

Ex d. de
ca. p.

Ex d. de
ca. p.

Ex d. de
ca. p.

non baptizauerint. xxii.
Siquis episcopus aut presbiter iuxta preceptum domini
non baptizauerit in nomine patris et
filii et spiritus sancti sed in tribus sine initio prin
cipis aut in tribus paraclitis abiciatur.

Siquis episcopus **De eadem re. xxiii.**
aut presbiter non in nam immersione huius
mysterii celebrauerit. sed semel mergit
in baptisate quod dari uideatur in mor
tedomini. deponatur. Nam enim dominus dixit.
In morte mea baptizare. sed euntel
docete omnes gentes baptizantes eos in
nomine patris et filii et spiritus sancti. **Quod
in baptismo et in confirmatione sine
cesse fuerit unus pater non possit ee.**

In catecuminis et in baptismo **xxiiii.**
et in confirmatione unus pater non
potest fieri sine necessitate cogit. non e
tam consuetudo romana. sed per sin
gulas singulis suscipiunt. **Ut unus
pater uel paterina ad suscipiendum
infantem accedant. xxv.**

Vt non plures ad suscipiendum de bap
tismo infante accedant quam unus
siue uir siue mulier in confirmatio
nibus quod ad ipsum fiat. **Ut ille qui
est confirmatus ab baptismo nullum
recipiat. xxvi.**

In baptismo uel in crismate non potest
alium suscipere in filium. ipse qui
est baptizatus uel confirmatus. **Ut
nullus fiat pater nisi recte credat. xxvii.**

Vt nemo a sacro fonte aliquem su
scipiat. nisi orationem dominicam
et symbolum iuxta linguam suam et
intellectum teneat. et coram presbitero
decantet ut intellegant omnes pactum
quod cum deo pepigerunt. **Ut presbiteri a patrum
requirant si symbolum sapiant. xxviii.**

Annuant presbiteri ut neque uiri neque fe
mine de sacro fonte filios. uel
filios suscipiant. nisi memoriter
symbolum et orationem dominicam
tenuerint. **De simbolo octidies ante
pascha a publice in omnibus ecclesiis recitan**

Symbolum etiam placuit **do. xxviii.**
ab omnibus ecclesiis unadie id octauo
die ante dominicam resurrectionem
publice in ecclesia competentibus tradi.
De genibus infirmis si baptismum desi

Gentales si in infirmitate **derant. xxx.**
desiderauerint si bimanum imponi.
si fuerint ex aliqua parte honesta
uita placuit eis manum imponi et fi
eri christianos. **De paruulis infirmis bap**

De paruulis uero **tagandis. xxxi.**
quoniam a materno utero editi sunt. pla
cuit constitui ut si infirmi ut a selet fu
erint. et lac maternum appetunt etiam
eadem die quantum sunt si oblata fue
rint baptizentur. **De illis qui in egr
tudine baptizantur. xxxii.**

Siquis ergo in egritudine fuerit bap
tizatus presbiter ordinari non debet. Non
enim fides illius. e. uoluntaria sed ex
necessitate descendit. nisi forte postea
ipsius studium et fides presbiteri uideatur
aut hominum. raritas cogit. **De illis qui
paruulos recentes negant ee baptizandos.**

tem placuit ut quicumque paruulos **xxxiii.**
recentes ab uteris matrum baptizan
dos negat aut dicit in remissionem qui
dem peccatorum eos non baptizari. sed
nichil ex adam tra ere originalis quod
lauacro regenerationis expletur. un
fit consequens ut in eis formam bap
tismatis in remissionem peccatorum non
ueram sed falsam intellegatur anathe

masit. qm̄ aliter intellegendum. ē. q̄
aut apl̄s. per unum hominem pecca-
tum intrauit in mundum. et per pec-
catum mors et ita in om̄s homines per-
transiit. in quo om̄s peccauerunt nisi
quem admodum eccl̄a catholica ubiq̄
diffusa semper intellexit. p̄pter hanc
enim regulam fidei etiam paruuli qui
nichil peccatorum in seipsis ad huc
cōmittere potuerunt. Ideo in remis-
sionem peccatorum ueraciter bap-
tizantur. ut in eis regeneratione
mundentur qđ generatione traxerūt.

De infirmis baptizandis. xxxiii.

Quod oporteat eos quin egritudine
percipiunt bap̄tisma postquam
conualerint fidem et scire cuius mu-
neris participes facti sunt. **De illis
egrotantibus si bap̄tismum desiderant**

Ut egrotantes et post obitum sc̄t.

Vsi p̄ se respondere non possunt. cū
uoluntatis eorū testimoniū sui quisibi
expericulo p̄prio affuere dixerint
baptizentur et ut secanis atq̄. his tri-
ombus ceterisq̄. huiusmodi personis
reconciliatio non negetur. **De mor-
tuis non baptizandis. xxxvi.**

Cauendum ē. ne mortuos etiam bap-
tizari posse fr̄m infirmitas credat.
quibz nec eucharistiam dare anima
uerat. **De subito obmutescente sitel̄te**

Subito habuerit baptizando. xxxvii.

Sobmutescens. p̄ ut statutum. ē. bap-
tizari et penitentiam accipere potest
si uoluntatis p̄terite testimonium
aliorum uerbis habet aut p̄sentes in
suonatu. **De his quāp̄ hereticos bap-
tizantur in nōe sc̄e trinitatis. xxxviii.**

Bap̄tisma unum eccl̄a catholica

cuius nos membra effecti sumus. ubi
una fides. ē. ubi nōmine patris et
filii et sp̄s sc̄i datur. Et idō quia apud
illos hereticos baptizati sunt qui in sc̄e
trinitatis confessione baptizant. et
ueniunt ad nos. recipiantur quidem
quasi baptizati in sc̄e trinitatis inuo-
catio et confessio anullatur. sed do-
ceantur integre et instruantur sensu
sc̄e trinitatis. et misterio quod in sc̄a
eccl̄a tenetur et sicut sentiunt credere.
uel ad quiescunt confiteri purgate fi-
dei integritate manus impositione
firmantur. Si uero paruuli sunt.
habetes qui doctrinam non capiunt
respondeant. p̄ illis quicōs offerunt
iuxta morem baptizandi. et ita interro-
gantur ut sciant quid responde-
re debeant et sic manus impositionem
accipiant. **De ea dem̄e. xxxviii.**

Quicumq̄ baptizatus fuerit ab her-
eticis. in nomine patris et filii et sp̄s
sc̄i nullomodo rebaptizari debet. sed
per solam manus impositionem pur-
gandum. ē. **Ut bap̄tism̄ in trinitate su-**

ceptū non iteretur. In quo si uobis. xl.

Vt bap̄tismum in trinitate **sc̄ptū iteretur.**
si susceptū non iteretur. In quo si uobis. xl.
placet consideremus primum titulum
dere baptizatis et sc̄tate ur̄am postulo
placita p̄ducatis ad descendentem in
aquam et interrogatum in trinitate
sc̄dm euaḡliū fidem. et aptoꝝ doctrinā.
et confessum bonam conscientia i d̄m
dere resurrectione ih̄u xp̄i liceat tunc
interrogari. in eadem fide et in aqua
iterum tinguit. Uniuersi ep̄i dixerūt.
Absit absit illicita ēē facimus bap-
tizantem et satis ēē alienum a sin-
cera fide et a catholica disciplina.

De illis qui nesciunt qua fide bap̄tiza-

Sicutem de quibus scripsisti **isunt. xli.**
qui se bap̄tizatos sciunt. sed cuius fi-
dei fuerint quicōs bap̄tizauerūt sc̄e
scire p̄fiterentur qm̄ quolibet modo
formam bap̄tismatis acceperunt. bap̄ti-
zandi non sunt. sed per manus imposi-
tionem sp̄s sc̄i quam ab hereticis ac-
cipere non potuerunt catholicis copu-
landi sunt. **De p̄bro grammaticam
ignorabat et tamen in trinitate bap-
tizabat. xlii.**

Virgilius et sedonius religiosi uiri apud
auariorum puincia de gentes suis
nos letiteris usi sunt per quas in t̄ma ue-
runt quod tua reuerenda fraternitas
in iungeretis xp̄ianos denuo bap̄ti-
zare. Quod audientes nimis sumus
conturbati et in admirationem quan-
dam incidimus si haberetur ut dictū
est. Retulerūt quippe quod fuerit in
eadem puincia sacerdos per latinā
linguā ignorabat penitus et dū bap-
tizaret nesciens latini eloqui in frin-
gere linguam diceret. bap̄tizate in nōe
patris et filii. et sp̄s sancta. hac
per ore tua reuerenda. fraternitas
considerauit bap̄tizare sed sc̄issime
frater si uelle quibap̄tizauit non errore
introducens aut heresim. sed p̄ sola
ignorantiam romane locutionis in frin-
gendo linguam ut supra factum bap-
tizans dixisset non possumus consen-
tite ut denuo bap̄tizentur. quia
quod tua bene cōper tum habet fra-
ternitas sc̄a. quicūq̄ bap̄tizat fuerit
ab hereticis. in nōe patris. et filii. et
sp̄s sc̄i nullomodo rebaptizare debet.
sed per solam manus impositionem pur-

gari debet. Nam sc̄is sime frater
sita. ē. ut nobis relatum. ē. non am-
plius ate illis predicetur aliquid
huiusmodi. sed ut sc̄i patres docent
et p̄dicant tua sc̄itas studeat con-
seruare. **De illis qui aliquā habet
dubitationē bap̄tismatis ut re-**

Sinulla extant **baptizetur.**

Sin dubitatio inter p̄p̄ in quos aut fa-
miliares nulla inter clerōs aut uici-
nos quibz h̄i de quibz querit bap̄tiza-
ti fuisse doceantur agendum. ē. ut
renascantur ne manifeste pereant.
In quibz qđ non ostenditur gestum
ratio non sint ut uideatur iteratū.
Qui autem possunt meminisse quod
ad eccl̄am ueniebant cum parentibz. s̄.
possunt recordari ante quod eorum
parentibz dabatur. acceperint. Sed
si h̄ec etiam a bis p̄sa memoria alienū
est conferendum eis uideatur. quod cū
latum. ē. nescitur quia non te meritas
interuenit p̄s̄ptionis. ubi. ē. diligen-
tia pietatis. **De infantibus si certus testes**

habere non possunt eos nōe bap̄ti-
tem placuit de infantibus **gan dū.**
quotiens non inuenitur certissimi
testes qui eos bap̄tizatos ēē et sine du-
bitatione testentur. neq̄ ipsi sunt p̄-
etatem detrahitis sibi sacramentis ido-
nei respondere uillo scrupulo ēē eos
baptizandos ne ista trepidatio eos fa-
ciat sacramentorū purgatione pri-
uari. hinc enim legitima uoꝝ fr̄s uros
consuluerunt quia tales multos ab ar-
baris redimunt. **De p̄bris p̄ quorū ne-
glegentia sine bap̄tismate aliquis**

Perpendant p̄br̄i quanti **mortuō fuerit.**
discriminis sit animas innocentia

Ex cl. lac d̄e
si. cap. lxxviii.

Ex cl. africano
cap. xii.

Ex cl. carca
genesi. cap. vii.

Ex cl. aurofio
cap. xi.

Ex cl. roco mag
cap. v.

Ex cl. leonif
p̄ ad r̄s̄ h̄i
nap̄ h̄i
ep̄m. cap.
xxviii.

Exempla
i. charle
ad bonifaciu
maḡonē
archiep̄m.

Ex cl. uero
marci. cap.
v.

Ex cl. carca
genesi. cap.

Ex cl. afr
cano. cap.
xi.

Ex cl. x̄ista
p̄ cap. v.

per eorum negligentia ianuam para-
disi innocentibus claudit. Et ideo
pbrn summa diligentia caueant ne
animas p quibus sanguinis xpi effu-
sus e. per sua incuriam a celesti beati-
tudine separent. sed si quod absit eue-
nerit graui penitentie luctu diebus
uitae suae se submittat. per cuius eue-
rit neglectus. **Ut nullus pbr p pa-
uincia qua i firmo baptismu denega-**

Ex dec mari
ani pp capm.

Quicumq; pbr in re pre sumat.
Propria puincia aut in alia uel
ubicumq; inuentus fuerit comendatu
sibi in firmum baptizare noluerit.
uel in ptectione itineris. uel de aliqua
excusatione et sic sine baptismomoni
deponatur. **De illis qui de uo bap-**

Ex dec leonif
pp ad moctum
epm. aguenit
cap xlvii.

tiq; an sunt.
H si uero de quibus **tiq; an sunt.**
similiter dilectio tua nos credit
consulendos quia d iterandum bap-
tismum. uel metu coacti uel errore
traducti sunt. et nunc se conuertunt
holice fidei sacramenta percipisse cogno-
scunt ea. e. custodienda moderatio
quia in societate nostra non nisi per
penitentie remedium. et per imposi-
tionem episcopalis manus comitati-
onis recipiant unitate. Tempore aut
penitentie habitamoderatione tuo
constituendo iudicio pte conuertor
animus inspexeris ee de otos paritq;
etiam habentes etas similiter intutu
et periculoru quoru q; aut egritu diu
despicientes necessitates. In quib; sig-
ta grauiter urgeatur ut dum adhuc
penitet de salute ipsius despetur
oportet ei per sacerdotalem sollicitudine
communis gra subuenire. **De hoc si pa-
uulus egrotans ad quem libet pbrm**

Ex dec euge
m pp cap
vii.

baptismi gra referunt.

Si paruulus egrotans ad quem libet
pbrm baptismi gra decuius libet par-
rochia alatus fuerit ei baptismi sacra-
mentum nullomodo denegemur. Sig-
hoc munus petendi concedere detrac-
tauerit. et ille paruulus absq; bap-
tismatis gra mortuus fuerit. nouerit se
ille que cum non baptizauit per uis anima
rationem redditurum. et apud sinodv
accertime corrigendum. **De illis quib;
ut ter baptizati sunt.**

Ex dec eue
nisi cap vi.

Dictum nobis e. quod quida de plebe
bis uel ter. aut epif ignorantibus tam
eis dem epif confirmantur. un denobis
uisum e. eadem confirmatione. sicut
nec baptismum iterare minime debe-
re quibus uel amplius baptizatos aut
confirmatos non scdo sed solido subha-
bitu regulari uel clericali religiosissime
famulari decretum e. **De illis quib;
ignorantes baptizati sunt.**

Ex pnc
theodon
cap xiii.

Quibus ignorantibus baptizati sunt.
non in die penitentie. n quod scdm
canones non possunt ordinari. nisi ma-
gna aliqua necessitas cogat. Qui aut
non ignari in baptizati sunt. quasi in
xpm crucifixerunt. p vii ann penit. iiii
fr. et vi fr. et in quadagesime penite-
ant. Si puatio aliquo fuerit similiter.
Si pro mundicia putauerint trib. ann
similiter penit. **De paruuloru animab;
quis sine baptismomortuntur.**

Ex pnc
pp foripa
sedino for
ua si uel d
p.

In extremo uero epte requisiti qui
eis respon dendum sit. quid directione
tua de paruuloru animab; requirunt qui
sine gra baptismatis mortuntur dicent.
Sic op orriginali tenetur. cu lpa unde
anima que ad o datur reatit. que adhuc

in actu alide licito non conseruit corpori
sed haec est dulcissima michitua carita
sciat quia de origine anime inter scos
patres requisitio non parua uersata e.
Sed utrum ipsa ab adam descendit an
certe singulis decur incertum remansit.
Eamq; in hac uita insolubiliter falsifi-
ce questionem. Grauis enim e. questio
nec ualeat ab homine co prebendi. Quia
fide eadem substantia anima cu carne
nasatur cur non etia cum carne morit.
Si uero cum carne que ab adam plata e.
obligata peccata peccatis tenetur.

Ex dec

De energuminiis baptizatis.
Sed cum h. costa incertum non e. quia
nisi sacra baptismatis gra fuerit re-
natus homo omf anima orriginali
peccati uinculis e. obstricta. hinc eni
scriptum e. Non e mundus in conspec-
tu eius. nec unius diei infans sup terra.
hinc dauid ait. In iniquitatib; concep-
tussus. et in dicitis peperit memater
mea. hinc ipsa ueritas dicit. Nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spusu non in-
trabit in regnum celorum. hinc paulus
apst ait. Sicut in adam omf moriuntur
ita et in xpo omf uiuificabuntur. Cu
ergo infans quimchil peccauit in con-
spectu omnipotentis di ee mundus non
ualet cur psalmista ex legitimo conu-
gio placus in iniquitate conceptus e.
Cur haec. Nisi qui mundatus aqua
baptismatis non fuerit mundus non e.
Cur in adam omf homomortuntur si ori-
ganalis peccati uinculis non tenetur.
Sed quia genus humanum in parente
primo uelut in radice patrum ari-
ditate crexit in ramis. et inde omf
homo cu peccatus nasatur unde pm

Ex dec eue
nisi cap
viii.

Ex dec cap
xviii.

Ex dec cap
xviii.

Ex dec cap
xviii.

Ex dec
omf
cap xiii.

Ex dec
cap xiii.

homo permanere uoluit in peccato.
De his autem subtilius ac latius loq
debueram. sed dum me et curarum tu
multus pmunt et earum portator ut
laxaretur importunus exiit unde
multa debui pauca locutus sum.

De energuminiis baptizatis.
Energuminiis baptizari de purgati-
one suacitantes. si se sollicitudini
clericoru tradunt monitq; optem-
perant ommodis comunicent sacra-
mentis ipsius uirtute. uel muniendi
ab incurtu demonis que infestantur.
uel purgandi quorum iam ostendit
uite purgatio. **De energuminiis uel
catecuminiis baptizandis.**

Energuminiis et catecuminiis in quan-
tuntas pmiserit de baptismate con-
sulendum. **De rebaptizatis.**
Curre baptizatis fidei religiosi par-
ticipent. **De his que reo baptizatum
denuo baptizauerit et in reo baptizatu**

Eps autem uel pbr abbates uel in baptizauerit.
sicum quis ead uentatem habuerit
baptisma denuo baptizauerit aut
si pollutum ab impiis. et non recte bap-
tizatum non baptizauerit. depona-
tur. tam qua deridens crucem et mor-
tem dmi. nec sacerdotis uo a falsis sa-
cerdotib; uere discernens. **De mortuato
si ordine sibi uisum pauert.**

Si quis baptizat aut aliquid diu-
num exercuerit per temeritatem non
ordinetur. abiciatur ab ecclesia et nu-
quam ordinetur. **Ut diaconi suam
mensuram custodiant.**

Diacones qq; pprias constituimus
seruare mensura nec ultra tenore

paternis canonibus deputatum quip
 piam temptare permitamus nichil
 eorum suoministerio penitus appli
 care. que primis ordinibus pprie
 decreuit antiquitas. absq; ep̄o et
 pb̄ro baptizare non audeant nisi
 predictas fortassis officis longius
 constitutus necessitas extrema co
 pellat. quod et lucos xpianis facere
 plerumq; conceditur. **Ut pb̄ri p̄p̄m
 admoneant ut suos infantulos ad
 confirmationem ep̄o p̄sentent.**

Annuntiant pb̄ri p̄p̄tis ut quācūq;
 potuerint suos infantulos ad con
 firmandum suo ep̄o presentari faciant.
 Quod sine glexerint. et pb̄r et p̄p̄tis
 canonicis disciplinis subiaceant.

Ut om̄s p̄fecte etatis ieiunium ad confir

Ut ieiunium ad confirmationem tione ueni
 ueniant perfecte etatis. et mone
 antur confessiones facere prius ut
 mundidonum sc̄i sp̄s ualeant accepe
 re. et quantum quā erit xpianus nisi in
 confirmatione ep̄ta fuerit chrisma.

**De uobis sacramentis id baptismo et
 confirmatione.**

De his uero sup quibus rogatus nos
 in firmari id utrum manus ee sa
 cramentum manus impositionis ep̄oꝝ
 aut baptismus. Sed utrumq; ma
 gnum ee sacramentū. Et sicut unū
 maiorib; fit. id ad summis pontifi
 cibus qd̄ a minorib; perfici non po
 test ita et maiori ueneratione uene
 randum et tenendum ē. Sed ita con
 iuncta sunt hęc duo sacramenta. ut
 ab inuicem nisi morte preueniente
 nullatenus possint segregari. et unū
 sine altero rite perfici non potest. **Ut om̄s**

xpiani ad e confirmatione festinent.

Ut ad pdicationem. et ad confir
 mationem. ep̄i om̄s deuote conueniant
 ei; fideliter ministrent et obediant.

Item de manus impositione.

Manus quoq; impositionis sacramtu
 magna ueneratione tenendum ē. qd̄
 ab alius perfici non potest nisi a sumis
 sacerdotib; nec tēp̄e ap̄toꝝ ab alius quā
 ab ipsi; ap̄tis legitur. aut sciatur per
 actum ee ab alius quā quicorū locutent.
 um quā perfici potest aut fieri debet.
 Nam si aliter p̄sumptum fuerit irritum
 habeatur. et uacuum. nec inter eccl̄as
 tica um quā reputabitur sacramenta.

Item de confirmatione.

Precipimus ut ad accipiendum per
 manus impositione pontificis sp̄s sc̄i
 donum sollicite et deuote om̄s concur
 rant. et ep̄o suo ea que necessaria sunt
 fideliter ministrent ei; ab om̄ib; et per
 om̄ia obediant. **Qd̄ om̄s fideles ac
 cepto baptismo chrisma celeste p̄
 cipere debeant.**

Quod oportet eos quib; baptizantur
 post lauacrum chrisma celeste per
 cipere. et regni xp̄i particeps inueniri.
**Ut om̄s renata fonte baptismatis do
 num sp̄s sc̄i p̄ manus impositionem
 accipere debeant.**

Om̄nem fideles per manus impositi
 onem ep̄oꝝ post baptismum accipe
 debent sp̄m sc̄m ut plenī xpiani inue
 niantur. Despu accipimus ut spiritale
 efficiamur. quia animalis homo non
 perapit que sunt sp̄s sc̄i di. Quia cū
 sp̄s sc̄i infunditur. cor fidele ad pru
 dentia et constantia dilatatur. De
 spu sc̄o accipimus ut sapiamus inter

bonum et malum discernere iusta dili
 gere. iniusta respicere. ut inuidie. ac su
 perbie repugnemus. ut luxurie. ac di
 uerfis inlecebris. et sedis indignis q;
 cupiditatibus resistamus. Despu sc̄o
 accipimus ut amore eterne gl̄e et ardore
 succensi erigere a terrenis mentē ad
 superna et ad diuina ualeamus. **Ut
 ep̄i non nisi ieiunium confirmatione
 faciant excepto causa infirmita**

ut ep̄i non nisi ieiunium t̄is.

Ut ep̄i non nisi ieiunium t̄is.
 Per impositione manuum sp̄m sc̄m
 tradant. exceptis infirmis et morte
 periclitantib;. Sicut autem duobus
 temporibus pascha uidelicet et pent
 aie iunis celebrare debet baptismum
 ita et ad traditionem sc̄i sp̄s ieiunis
 pontificib; conuenit celebrare. **Ut ep̄i
 in campo sine cesse sit liceat e firmare
 melius ē. ante eccl̄a aut in atrio eccl̄e**

**ep̄o liceat in campo sine cesse sit con
 firmare. Ut a solis ep̄is baptizati sint**

De consignandis. uero infantib; e signan
 manifestū ē. non ab alio qua ob ep̄o
 fieri licere. Nam pb̄ri licet sint sc̄i sa
 cerdotes pontificat tam apice non ha
 bent. hoc autem pontificib; solis de
 bere ut uel consignent. uel paracleti
 sp̄m sc̄m tradant. non solum consue
 tudo eccl̄astica demonstrant. uerum
 illa lectio actu ap̄toꝝ que asserit
 petrum et ioh̄m ee directō quorū
 baptizatis tradant sp̄m sc̄m. Nam pb̄ris
 seu extra ep̄m seu presente ep̄o cū bap
 tizant. chrismate baptizatos ungere
 liceat. Sed quod a bepo fuerit conse
 cratū. non tamen fronte ex eo dem oleo
 signare qd̄ soli debetur ep̄is cū tra dē
 paracletum. **Ut pb̄ri baptizandos in**

frontib; chrismate signare non audeant.

Pbi baptizatos in fante; signare fron
 tib; suis chrismate non p̄sumant
 sed pb̄ri baptizatos tangant in pectore
 ut ep̄i postmodum confirment in fron
 te. **De pb̄ris quide baptismate p̄tūre**

Baptizandis consignandis **quirit**
 que fidelib; p̄tā nulla p̄figant
 nec allationib; quib; libet impositi
 exagitare cupiant renascentes. qm̄
 gratis accipimus gratis dare mandam.
 Et idō nichil a predictas prorsus exire
 molliantur quouel paup̄tate gente
 decerta uel indignatione reuocare
 de p̄tione sue causas adire despiciant.
 certum habentes quod prohibita de
 prehensi. fuerint admisisse. uel com̄is
 sasua sponte correxerint periculū
 subitari. p̄p̄risunt honoris. **De pb̄ris
 qui ueteris chrismate baptizare pre**

Si quis de alio chrismate sumunt.
 quam de illo nouo. quod p̄p̄ncipi
 largitione uel confessione accepit
 baptizare nisi p̄ occupante morte
 tēptauerit. p̄tēmeritatis ausu ipse
 in se sue dāpnationis p̄tulisse sen
 tentia manifestetur. **Ut pb̄ri in suplebe
 sine chrismate. ne non debeat.**

Nullum pb̄ro in plebe
 si bicōmissa sine chrismate um quā
 debere p̄gredi. quia in ternos placuit
 semel in baptismo. quā cum q; ne
 cessitate faciente non chrismat fuerit
 in confirmatione sc̄a dotis perficiēt.
De pb̄ro quise deprehenderit n̄cē

Si quis pb̄r ordinat de pre **baptizati.**
 benderit se non baptizatum ee. bap
 tizetur. et ordinetur it̄m. et om̄s
 quos prius baptizauit. **De pb̄ris**

Excl uor
 macten
 cap. 11

Excl uor
 macten
 cap. 11

Melina d pp
 in yany ep̄is
 v scripto. caru.

Ex regl̄a
 ad lina
 r̄u ep̄o. cap.
 leonā. cap. 11.

Ex l̄a ge
 l̄a pp̄
 cap. 11.

Excl m̄d
 d̄i cap. 11.

Excl re
 m̄ cap.
 x.

Excl deo
 inno
 cen̄i pp̄
 de conuio
 ep̄o m̄s
 cap. 11.

Excl l̄ug
 d̄i cap.
 11.

Excl uor
 macten
 cap. 11.

Excl cap
 d̄i pendit
 cap. 11.

quomodo in cenadmi chrismate de oleo infirmorum facere debeant.

Ex d. mel. den. cap. i.

Vt pbr in cenadmi amputat. in secū deferat. unum ad chrisma. alteram ad oleum. ad cate cum in os in unguen dos. tertia ad infirmos. iuxta senten tia aptica. ut qdo quis infirmat in ducat pbrs ecclē. et cetera. **De ca**

Ex d. ap. ad. m. cap. vi.

Pbr quiduo cesanas ecclā regē dēnt. nona quib. libet epīs sed a suo. nec per iunorem dñi sed per seipos. aut per illum qui eiusdem ordinis sit an pasche sollempnitatem chrisma petant.

Ex d. mel. den. cap. i.

Vt nemo epōz ut quilibet **DE EX** minister ecclā tūc ppe **de mte.** sacram chrisma aliquid muneris accipiat denarium ut quilibet mu nuscula que per ministros epōz apbrs inordina biliter exiguntur. **Itē de ca**

Ex d. va. den. cap. i.

Per singula territoria pbr **de mte** uel ministr. ab epīs non p uel libitū fuerit. aut in morib. sed a suis pbrs per annos singulos petant chrisma ad propinquante sollempnitatē pas chali. in cep. quem cūq. alium qua perse ipsos aut per uicarios eius de ordinis quia in honorum ē. inferio rib. summa comitū. Optimum aut est ut ipse suscipiat quia in tra dendo usus ē. **De pbrs qui pro accipiendo chrismate ad ciuitates uenire solent.**

Ex d. uero. non. cap. iij.

Preterea et illud omni modis obseruan dum. ē. ut sacrum chrisma. et oleū consecratū. semper subferat. ne illud unde xpo incorporamur. et unde omīs fideles sūficantur. unde reges et sa cerdotes in unguentur. aliquis infide lis aut in mundus tangat. aut aliquis perfidus addi iudicium subuertē dum subripiat quod ex pimento didicimus. **De iudeis qm an bap tis mum examiniari debeant. Lxxx. v.**

Ex d. uero. den. cap. i.

Iudei quorum perfidiam frequenter ad fomite redit si ad leges catholicas uenire uoluerint. viii menses inter cate cum in os ecclē lūm intro eant. et si pura fide uenire nos cuntur. tunc demum bap tis matis grām mereantur. Quod si casu aliquo periculum infirmitatis intra p̄scriptū tempus incurrerint. et desperati fu erint bap tiscentur. **De iudeis ut nullis uia adherendum debeat m**

Ex d. uero. uero. cap. i.

De iudeis autem h. ferre. **Lxxxii.** p̄ceptū scā sino dus. nemini de inceps ad credem dum uim inferre. Cui enim uult dñi miseretur et que uult dñi miseretur. et que uult in durat. Non enitales in uita saluandis sunt sed uolentes. ut integra sit forma iusti tie. Sicut homo p̄pria arbitrii uo lumtate serpenti obediens perit

si uocantes se gadi. p̄prietatis con uersione homo quisq. credendo saluati. Ergo non uis libera arbitrii facultate ut conuertantur saluandis sunt. non po tuus in p̄tendi. Quia autem pridem ad xpi anitatem coacti sunt. sicut fac tum ē. temporib. religiosissimi prin cipis sisanandi. quia non stat eossa cramentis diuinis afficiatos. et bap tis migram suscepisse. et chrismate uncto ē. et corporis dñi et sanguinis ex tisse participes. oportet ut fidem etiam quam in necessitate suscepit. tene re cogantur. ne nomen dñi blasphemet. fidesq. qua suscepit. uis ac contēp tibilis habeatur. **Ut iudeorum filii bap tis matis ab eorum consortia sepe ran debeant. Lxxxiii.**

Ex d. u. ap. ix.

Iudeorum filios et filias bap tis matis ne pa rentum ultra in uoluantur erroribus ab eorum consortia sepe ran decernim. aut monasteriis. aut xpianis uiris. aut mulieribus dñi timentibus. aut sub eoz conuersatione cultum fidei discant. atq. in melius constituti. tam in moribus quam in fide proficiant. **Ut nulla communitio sit hebreis ad fidem xpianam translati cum aliis non dñi bap tis matis.**

Ex d. u. ap. xvii.

Sepe malorum consortia. **ut. Lxxxiiii.** etiam bonos corrumpunt. quanto magis eos qui ad uita promissum. nulla q̄ ultra communitio sit hebreis ad fidem xpianam translati. cum his qui adhuc in ueteritate consistunt. ne forte eoz participacione subuertantur. Qui cumq. q̄. a modo ex his qui bap tis matis sunt. infidelium consortia non uita uerint. et hi xpianis donentur. et illi publicis cedibus deputentur.

Ex d. uero. den. cap. i.

De iudeis qui apostatauerunt. Lxxxv. Lenq. quiet iudeis dudum ad xpianam fidem p̄moti sunt. nunc blasphe mantes xpm. non solum iudaicos rit. perpetrasse noscuntur. sed etia. et ab hominibus circum cisiones exercere noscuntur. De quibus consultu p̄ssimi ac religiosissimi dñi nri sisenandiregus h. scā decreuit concilium. ut huius modi transgressores. pontificali auctortate correcti. ad cultu xpi dogma tis reuocentur. ut quos uoluntas. p̄pria non emendat. anim aduersio sacerdotalis coereat. Cos autem quo circum ciderunt si filiorum sunt. a parentum consortia separentur. si serui. p̄nuria corporis sui liberati tradantur. **De iudeorum seruis.**

Ex d. u. den. cap. i.

Item ut si iudeorum serui nec **Lxxxvi.** dum conuersi ad xpianam conuola uerint libertati donentur. **De iudeoz mancipiis q̄ ad bap tis matis confugi unt. Lxxxvii.**

Ex d. u. ap. xvii.

Licet prioribus canonibus iam fuerit definitum. ut de mancipiis paganis que apud iudeos sunt. si ad eccliam con fuerint et bap tis matis peccerint. etia a quo scamq. xpianos refugerint. ta xto et oblato a fidelibus iusto p̄tio. ab eorum dominio liberentur. ideo statuimus h. ut tam iusta constitucio ab omnibus catholicis conseruentur. **Item de mancipiis iudeoz aut xpianis ad fidem xpianam uenire desi derantibus. Lxxxviii.**

Ex d. uero. den. cap. i.

Presenti concilio dō auctore sancim. ut nullū xpianum mancipium iudeo deinceps seruiat. sed datus p̄ quo libet bono mancipio xii solidos. ipsū

mancipium . quicumq; xpianorum .
 seu ad ingenuitatem . seu ad seruitu .
 licentia habeat redimendi . et si xpi .
 animum fieri desiderat . et non permitat .
 similiter faciat quancas . e . ut quod
 xps dñs sanguinis effusione redemit .
 blasphemum xpiane religionis in un
 culis tenere . Quod si ad quiescere
 hisq; statum quicumq; iudeus no
 luert quam diu ad pecunia con
 stituta uenire distulerit licet man
 cipium ipsum cum xpianis ubi cuq;
 uoluerit habitare . **De his quide
 heresi ad fidem uenire desiderant .
 lxxxviii .**

Si ad eccliam aliquis de heresi uene
 rit . interrogetur cum in patre et filio et
 spu sco et baptizatum manus in po
 natur . ratum et accipiat spm scm .
**De iudeis si xpianum mancipium
 autum cederit . xc .**

Si quis iudeoꝝ xpianum mancipium
 t cuiuslibet secte alterius emerit .
 et eum cedere iudei ipsius apotes
 tate sublat in libertate permaneat .

Quod ses gregorius de iudeis precepit .

Ioseph p sentum lator iudeus . **xc .**
 insinuauit uobis de loco quoda ad ce
 lebriandas festiuitates suas iuda in tra
 cinensi castro consistentes . conuenire
 consueuerant . quod tunc eos fraternita
 expulisset et in alium locum p colen
 di similiter festiuitatibus suis . teq; no
 scente et conseruente migrauerint .
 et nunc de eodem loco etiam expulsi
 sedentio conuert . Quod sita . e .
 uolum tu a fraternitas ab huiusmodi
 se querela suspendat . et loco que

Ex d. re. l. c. 1.

Ex d. ap. the. d. 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

Ex d. ap. the. d. 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

sicut prediximus . cum tua conscientia
 quo congregentur adepti sunt . eos sic
 mos fuit ibidem licet conuenire . hos
 enim qui xpiana religione discordant
 mansuetudine . benignitate admonen
 do . suadendo . ad unitatem fide ne
 cesse . e . congregare . ne quos dulcedo
 predicationis et preuent futuru iudi
 cas terror ad credendum inuitare po
 terat . nimis et terroribus repellantur .
 Oportet ergo ut ad audiendum dete
 uerbum di . benigne conueniant . qua
 auctoritate que supramodum exten
 ditur expauescant . **De his baptiza
 tis qui pro periculo mortis adiacomb
 baptizati fuerint . xcvi .**

Si quis diae regens plebem siue epo . t
 pbr aliquos p periculo mortis bap
 tizauerit . ep eos per benedictionem
 et confirmatione perficere debet .
 sub fide qua quisq; credi poterit et
 iustus . **De his qui p bros cogunt de
 nario probalsamo . xcvi .**

Quidam frs dixerunt . consuetudinis
 antea q; fuisse in eorum ecclis ut bal
 samo emendo ad chrisma faciendu
 siue plumaribus ecclie concinandos .
 binos t quaternos denarios pbr darent .
 Unde omis uno consensu statum . ut
 sicut p dedicandis basilicis . et dandis
 ordinibus nichil accipiendum . e . ita
 etiam p balsamo siue luminariibus
 emendis . nichil pbr chrisma accep
 turi dent . Epi itaq; de ecclis faculta
 tabus balsamum emant . et luminaria
 singul in ecclis suis . **De chrismatif
 panno . xcvi .**

Si quis uoluerit panno . xcvi .
 chrismatif pannum tom linere . et
 sup alium baptizatum mittere . n . e .

Ex d. uno . 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

Ex d. ap. the. d. 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

absurdum . **De catecumini cu bapuga
 tis manducare non debeant . xcvi .**

Catecumini manducare non debent
 cum baptizatis . neq; eis osculum dare
 quamtomagis genitalis . **De scrutatio**

Descriptio faciendo **faciendo . xcvi .**
 decreuimus ut in episcopis . et ubi
 conuentus . e . ppli et cleri . et possibi
 litas permitat . ibi celebratur . **De
 misterio baptismatis . xcvi .**

Baptisterii et catecuminorum uenti
 lata . e . ratio . ut sacerdotes plenus
 intellegant . qualiter condignis ordi
 nibus efficiant xpianum . **Quod
 bigamus non uocetur qui anon bap
 tismum uxorem et aliam post bap
 tismum habuit . xcvi .**

De inponitur non dici oportere liga
 tum cum qui catecuminis habuerit .
 atq; amiserit uxorem . si post bapof
 mum fuerit alia sortatus . canque
 prima uideri quenouo homini copu
 lata sit . quia illum . e . iugum per bap
 tismi sacramentu cum ceteris criminib;
 sit ablatum . Quodcum de una utq;
 dicitur . certesi tres habuerit in uetere
 positus homine uxores . et tunc que pt
 baptismum quarta . e . sic inter pten
 tib; prima . Uirginis que nom acci
 piet . que quarto ducta . e . loco . q; s
 cronon istud uideat ce apli ce pceptu
 quare unius uxoris utrum oportere
 fieri sacerdotem . Sed obicitur quod
 in bapismo totum quicquid in uetere
 homine gestum . e . sit solutum . Dicite
 michi cum paceura . Loquor chrimina
 tantu in bapismo dimituntur .
 An et illa que sedm dñi precepta . ac di
 instituta complentur . Uxorem

Ex d. uno . 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

Ex d. uno . 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

Ex d. uno . 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

Ex d. uno . 1. c. 1. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1.

ducere crimen . e . aut non . e . crim
 est aut non . e . crim . Si crimen ergo
 pfata uenia dixerit . et auctor
 in culpa qui ut crimina comit te
 rentur . paradiso cum ipse eos iun
 gere benedixit . Si uero non . e . crimen
 quia quod dñs iunxit ne fassit crimen
 appellari . et salomon addidit . et eni
 ad o preparatur uro uxor . qdo cre
 ditur inter crimina ee dimissum qd
 do auctore legitur consummatum .
 Qd det alium filius percensetur . Nu
 quid non erunt admittendi in here
 ditatis consortium . qui ex ea suscepti
 sunt que ante baptismum fuit uxor .
 eruntq; appellandi naturales . t spu
 ri qui anon . e . legitimum matrimo
 nium . n illud ut uobis uideatur quod
 post baptismum adsumitur . Ipse
 dñs cum interrogaretur a iudeis fili
 ceret dimittere uxorem atq; expo
 neret fieri non debere . Addidit .
 Quod uero dñs conuinxit homo non se
 pare . Ac ne de his locutus ee credat
 que post baptismum sortuntur me
 minerit . h et a iudeis ee interrogatu
 et iudeis ee res psum . Queu
 et sollicitus quero . n una eadem . ab
 que sit uxor eius . qui anon catecumini
 postea sit fidelis . filiosq; ex ea cum ee
 catecuminus suscepit . ac postea
 alios cum fidelis utrum sunt fratres
 appellandi anon . habeant postea
 defuncto patre cum ceteris hereticis
 cum de hereditatis consortium quib;
 filios nomen regeneratio spalis cre
 ditur abstulisse . Qd cum ita sentare
 atq; iudicare absurdum . e . Que
 malum ratio . e . h defendi . et uacua

magis opinione iactari quā aliqua auctoritate roborari. cum non possit inter peccata deputari. quod lex precepta et de conuincit. Numquid si quis catechumini uirtutibus studuerit. humilitate secutus fuerit. patientiam tenuerit. elemosinas fecerit. mortis destinatio qualibet ratione eripuerit. adulteria exortuerit. querosi h̄ cum facti fidelis fuerit. amittat quia per baptismum totum quod uetus homo gessi eripuit aufert. Aspiciat gentilem hominem cornelium. orationibus atque elemosinis petrumque reuelatione ipsum uidisse. Numquid per baptismum h̄ illi ablata sunt. propter que ab aposto- ma esse concessum uidetur. Si ita creditur. michi credite. non modo curant qui a quicquid bene gestum fuerit. et secundum precepta legalia custoditū. non potest facientibus deperire. Nuptiarum ergo copula quia diuinitate perficitur non potest dici peccatum. et quod peccatum non est. solum inter peccata omnino credi non debet. Integrum est amare aboleri non posse prioris. cum non dimissum sit peccato quod ex diuinitate uoluntate completum. **De episcopis et presbiteris ecclesiarum rebaptizatis. xcviij.**

Communis dolor et gnat. est. gemitus. quod in tra a fricam rebaptizatos etiam episcopos et presbiteros diaconos que cognouimus. Quere sine dubio ad uere quod peruenit notitia scitatus. qualiter in africanis regionibus a stura diaboli seuerit in propter christianum. atque in id multa plura deceptio. propter

ut non modo uulgus incautum. sed ipsos quoque in mortis profunda demerserit sacerdotes. nonnullus orbis ingemuit. nulla terra nesciunt. Vn ingrandimere rore posita disimulare non possumus. Peruntiam atque anobis exigenda est discrimen animarum. Quapropter conpetens adhibenda est. talibus medella uulneribus. necurandi in matura facilitate mortifera capti peste nichil prosum. sed se gnus tracta pernicies reatum non legitime curationis. in uoluat pariter saucios et medentes. In primis itaque uenientis ad uos et remedium postulantibus. sollicitate discutienda est. pro confessio et persona decepti ut medella possit congruens exhiberi. et quis facturus deo per penitentiam rebaptizatum sed legitime doluerit. utrum adhuc facinus concurrerit. an impulsus accesserit requiratur. sciens quod se decipiat ipse qui fallit nichil que per nam facilitatem. tribunalis excelso iudicio derogari. cuius sunt rata. que pia que uera. que iusta sunt. Et aliter necessitatis. aliter tractanda est ratio uoluntatis. De cetero autem causa illius qui forte pro tuo sollicitat. est. ut periret. Nichil enim interpretatum reliquid inimicus. Cuius de sua licet gaudere captura. succurrendum est. imitatis. et conterrendi uenantis est laqueus. ut in fuscum sine dolo lamentantibus lapsus. tamen iustae moderatione. qua conpunctione pietatis. ad aulam qua reliquerant sit ingressus. Nec pudeat forsitam. aut piget inductis ieiuniorum gemituum que temporibus obedire. aut aliis obser-

uantie salubris obtemperare preceptum. qui a humilibus datur gratia non superbis. Si ergo uigine sue dolore perstritur quis qui in christo fieri querit erretus. Et dispensationis ministerium. quod duram sequi conuenit caritatem. nec aliquid fas est. et uelle. et posse transcendere. cau- sam eius qui contra apostolicam doctrinam ad iterationem seminis in faustam baptismatis dedit. et eius aliquibus argumentis excusandum callide proprium putauerit esse consensum sacerdotali uigore et humanitate tractem. ut in eius fides que nisi est. unquam nulla est. ad uitorio diuinitatis ad salutem sine emperationis ofensione reparatur. quia cum peccatoris anobis satisfactio perit. non propter nam laudem atque letitiam mens eius ad ueniam purgator inuenitur. Et idem memineritis. hanc superbis nos habere sententiam. ut seruata discrepatione peccantium non eadem cuncta qui lapsi sunt. lance pensent. quomaioris castigationis est. exigendum uia cui domus diuinitatis commissa fuerit disciplina. Ut ergo ad ecclesie summitatibus inchoemus. eos quos episcopos et presbiteros diaconos fuisse conuictos. et seu optantes forsitam seu coactos lauacri illius unice salutaris que claruerit fecisse iactura et christum quem non solum donum regenerationis uerum etiam gratiam precepti honoris induerant exuisse. cuius costet neminem ad sedam tunctionem uenire potuisse. nisi se palam christi animum negauerit. et professus fuerit esse paganum. quod cum generaliter sit in omnibus execrandum multo magis in episcopis presbiteris et diaconibus auditis saltam dictos

que baptizati horrendum sed quia de- chris atque saluator clementissimus est. et ne minem uult perire usque ad extremum diem in penitentiam si respiciant iacere conueniet. nec orationi non modo fidelium. sed nec catechumorum quidem omni modo inter. Quibus communio laica in morte redimenda est. Quam re diligenter explorare et facere. per baptismi sacerdotis cura debet. De ecclesiis autem et monachis aut puellis diuinitatis. aut secularibus seruari precipimus hunc tenorem. quam nicena synodus circa eos qui lapsi sunt. et fuerint seruam dum esse constituit. ut scilicet quia nulla necessitate nullius regit more atque periculo. seu rebaptizarentur hereticis impie crediderunt. sita men eos ex corde penitentibus annis inter audientes sint. Septem uero annis subiaceant inter penitentes manibus sacerdotum duobus etiam ad oblationis modis omnibus non sinantur sed tamen in poplaribus in oratione soterentur. nec confundatur deo colla submittere. qui cum non tamen abnegare. Quod si ut pote mortales in tamen tras prescripti temporis cepit uite finis urguere subueniendum est. imploranti. et seu ab episcopo qui penitentiam dederit. seu ab alio quia data esse per bauerit. aut similiter a presbitero uaticum abeunt de sedo non negetur. Pueris autem quibus quod adhuc inuestesunt. a puritate uocabulum est. seu diuis. seu laicis. aut etiam similibus puellis quibus igno- rantia suffragatur. etatis. aliqua diu sub manus in positione dedendi. redenda communio est. Nec eorum expectanda penitentia quos exapit

acoertione censura. Quod e anobis
 pvide constat. nebi quib; interreni
 labe contagi plus minus uere stat ad
 uitandum adhuc in penitentia sunt
 penitentia committant. Quod si
 ante per finitum penitentie tempus
 despectus a medicis autē uidentib;
 mortis presunt in dicit recepta quis
 quam communis gra conuale scit
 seruem in eo. quod nec in canones
 ordinarunt ut habeatur inter illo
 quino ratione sola comunicant
 donec impleatur spatium tpris eide
 prestatum. Necate cum ino nros
 qui sub tali confessione baptizati se
 preterimus quia non e. causa dissi
 mit sicut idē scī canones ordinarunt.
 eius qui colubet in xpm quem semel
 confessus e. ab iuraret. In bus anni
 inter audientes sint. et postea cū eate
 cum inis permutantur. otare. per ma
 nus in positionem communis catholice
 gram receptum. Excepas sane tantū
 modo. epīs. pbrīs. diaē. quib; sole
 mōtū sue tpre reconciliandum eē
 tam diximus cētos id. si uel of. siue
 laicos. siue monachos sexus utriusq;
 personas. quos uolentia et periculi
 coactos. itatione baptismatis subisse
 constiterit. Iqualiquo commoto. hu
 iusse facionis placuit dixerint non te
 neri. ut penitentia ptenmū durare
 decernimus. et per manus in posuio
 nem ad societatem recipi sacramenti
 illo per omnia custodito. ne ex his um
 quam in qualibet etate alibi quam
 in ecclā catholica. aut baptizati.
 aut rebaptizati sunt. ad ecclā sticā
 multatū pr sus permutantur accede.

Ex dicit
in demp.

Quib; satis debet quod in catholicor;
 num sint recepti. qm de suo ordine et
 communione uidebitur ferre iudicium
 quisquis h uolauerit antistatim. I qm
 remouerit eum quem ex his administe
 rum. de riale obire pisse cognouerit.
 Curandum uō maxime. iec omī cautela
 est. puidendum. ne quis frim co epōz que
 mōz. aut. etiam pbrōz. in alterius
 ciuitate. I diocesi. penitētē. I sub manu
 positum sacerdotis aut eum qui conca
 liatum se eē dixerit. sine epit pbr testi
 monio et lit teris. aut in parro ecclia
 pbr aut epī in ciuitate suscipiat. Qd
 aliqua dissimulatione neglectum.
 cul pantangit etiam clorū. qui locis
 in quib; h minus curatū fuerit cō mo
 rantur. his itaq; rite dispositis. et ad
 ecclā runt nra notitiā nra delibēra
 one per latis parare uos conuenit. Qui
 bus licet ad animarū reparationē nichil
 de eē uideatur. tamen si uinoui ali
 quid. et quod pterire nos potuit fuerit
 reuelatū. scdm beatū paulum apīm
 tacente priore fidenter insinuet. Quia
 sp̄s sc̄s ubi uult spirat maxime cū sua
 causa tractatur. Nenos pigebit audire
 et si quas sunt omīssa non arrogantur
 abnuere sed rationabiliter ordinare.
 Data id e. iduum marciarum die.
 dinamio. et sibi dno. uū. cē. cons̄.

**De eo qui per ignorantiam ordinatur
 antequam baptizetur. c.**

Si quis per ignorantia ordinatur
 anqua baptizetur debent a beo
 baptizati baptizari. et ipse non or
 dinetur. sed romanus pontifex non
 hominem iudicat. qui baptizat sed
 spm di subministrare gram baptismi.

Ex dicit
nisi cu
m
nisi cu
m
nisi cu
m

**licet paganus sit qui baptizatur. De illis
 quibus sc̄s p̄ uende conantur.**

Dicitur e. solere in quibusdam
 locis pceptione chrisimatis nummos
 dari solere q̄q. p baptismo et commu
 mone h symonia ceteris semende
 testa e. sc̄s symonia et anathematiza
 tur. et ut de celo. nec portu in xione
 nec p chrismate. I baptismo. I pro
 balsamo. nec p sepulchro. I cōmuni
 one. quicquam exigatur. Sed gratis
 in donaxpi gratuita dispensatione do
 nentur. **Explicit lib quartus.**

**IN CI PII CN PIIIIA
 LIBR QVINTVS.**

- I Quod omem crimen sacrificii de oblatis delecte.
- II De quod in edictis apud aq nec purum unum
offertur de beo. mōmō. offeratur.
- III Ut in sacrificiis panis. et uinum. cum aqua mixtu
- IIII Ut nichil aliud in sacrificio offeratur nisi panis
et uinum aqua mixtum.
- V De passionē dñi in consecratione corporis.
- VI Quae septies ad altare non id sacrificium sed
ad benedictionem simplicem offerantur.
- VII De ea demre.
- VIII Nichil in sacrificio p̄or quod dñs statuit offerendu
- IIII Ut p̄br. si uas mundum habeat ubi corpus dñi
reconditū recondatur.
- X De ea demre.
- XI De ea demre.
- XII Ut p̄br. si p̄p̄tente p̄br. diaē p̄p̄tē cōmuni
- XIII Quod si p̄p̄tente p̄br. diaē p̄p̄tē cōmuni
- XV De ea demre.
- XVI De ea demre.
- XVII De ea demre.
- XVIII De ea demre.
- XX De ea demre.

- XXI De his in quibus magis. si cōmunionem cum ceteris
fidelibus accipere debeant.
- XXII Quamdiu unus quisq; ante sacram cōmunionē
ab uxore se abstinere debeat.
- XXIII Quod inter catholicos non cōmunicentur quin
illis temporib; pascha. pent natale domini non
cōmunicauerit.
- XXIIII Ut ablacio altaris singul dñi dieb; fiat.
- XXV De ea demre.
- XXVI De ea demre.
- XXVII De ea demre.
- XXVIII De ea demre.
- XXIX De ea demre.
- XXX De ea demre.
- XXXI Ut de functis eu charistiam non de cur.
- XXXII Ut oblationes in maioribus festis ab omnib;
equanimiter fiant.
- XXXIII Quod ministris altaris supra altare sol eom.
- XXXIIII Ut nullus infra p̄brm ordinat rem ap̄bro con
secratam alteri porrigat.
- XXXV De illis qui post aliquam degustationem sacri
ficium acciperunt.
- XXXVI Ut p̄br. illis ceteris mis. celebrare non debeat.
- XXXVII Punus oblatione. alterius non sp̄nda.
- XXXVIII Ut distidantur frim oblat. non recipiantur
- XXXIIII Ut re fundandas inter eoz dona qui paup̄s
opprimunt.
- XL De p̄brs immolantibus.
- XLI De ea demre.
- XLII De p̄brs quib; solet dormiendo sepe semen
- XLIII De ea demre.
- XLIIII De p̄brs uallanis siue equitate offerre aude
- XLV De ea demre.
- XLVI De illis qui ebrietatem eucharistiam euo
- XLVII De his si aliquid de calice sacri sanguinis
stillaerit.
- XLVIII De illo qui euomit sacrificium et acambuco

xlviij Item de eodem.

- L De eucharistiam inueterata
- LI De illis qui non bene custodiunt corpus et sanguine
- LII De eadem re.
- LIII De muliere q. peperit ut communicato suo uenerit.

**Explicium capitula lib qntu
In ap lib .v. De sacramento
corporis et sanguinis dñi et de
perceptionem et obseruatione
eorum. Quos boni crimen
sacrificis dō oblati deleatur.
C A P I.**

AT QUE PECCATUM OBLATIS
dō sacrificis deleatur. quide cetero
pro delictorum expiatione dñi dabit
quomodo impia sacrifici oblacione
erratur. Nudiuimus enim quosdā
sismatica ambitone detentos. cē
diuinos ordines. et apticas instaura
ones. Lac puino induinis sacrificis
dedicare. aliosq. inunctam eucha
ristiam pptis p cōplemento comu
nionis porrigere. Quosdā etiā
non expressum uinum in sacramento
dñi calicis offerre. sed oblati huius
pptos communicare. Nisi uō pan
num lincum musto inunctum. per

totum annum. reseruare. et in te pre
sacrificium. aqua partem eius saluare
et sic offerre. Quod quā sit euaglice
atq. aplice doctrine contrarium et o
suetudine et clastice aduersum non
difficile. ab ipso fonte ueritatis p ba
bitur. a quo ordinata ipsa sacramtorū
misteria p cesserunt. Cum enim magis
ueritatis uerum saluat nre sacrificiū
suis cōmendaret. discipulis nulla lac
sed panem tantum et calicē sub h sacra
mento cognosam dedisse. Legitur eni
in euaglica ueritate. Accepit ih̄s panē
et calicem. et benedicens dedit disci
pulis suis. Cesset ergo lac sacrificando
offren. qui manifestum et uident ex
plum euaglice ueritatis illuxit. qd
preter panem et uinum aliud offerri
non liceat. Illud uero quod p dō ple
mento cōmunionis inunctum tradit
eucharistia pptis. Neq. placu ex
euaglio testimonium receperunt
ubi ap̄tis corpus suum et sanguinem
cōmendauit. Seorsum enim panis
et seorsum calicis cōmendatio memo
ratur. Nam tibi in corruptione abun
dauit. Nam inunctum panem a lac
xpm p̄buisse legimus. excepto illi tan
tum discipulo que inunctam bucella
magistri. p dūctorem ostenderet. non
que sacramento huius instaura onis
signaret. Nam quod de expresso bōtro
id. ē. de uuarum granis. pptos cōmu
nicatur. ualde. ē. om̄ino confusum.
sed sine esse fuerit. botrus in calice
conprimatur. et aqua misceatur.
quia calix dñi cuius iuxta canonum
preceptum unum et aqua permixtū
debet offerri. quia uidem in aqua pptm

intellegi. in uino uō ostendi san guine
xpi. Ergo cum calice unum aqua
miscetur xpo pptis ad unatur. et cre
dentium plebs ei in quem credit co
pulatur et iungitur. Que copulatio
et coniunctio aque et uini sic misceat
in calice dñi. ut mixtio illa non pos
sit separari. Nam si unum tantum
quis offerat sanguinis xpi incipit
ēē sine nobis. Si uō aqua sit sola
plebs ēē incipit. sine xpo. Ergo qdā
botrus sol offeratur in quo uinitatū
efficientia demonstratur. salutis nre
sacramentum non neglegatur. quod
per aqua significatur. Non enim po
test calix dñi ēē aqua sola aut uinu
solum. nisi in utrumq. misceatur.
Et idō quia iam ex h plurima et mul
tiplex maiorum emanauit sententia.
Deinceps om̄is tal erroraq. p̄supuo
cessare debet. ne per uerforū inordi
nata cōpago statim ueritatis eneruet
et idō nullum deinceps licitum. era
aliud induimus sacrif offerre. nisi
iuxta anti quorum sententiā conali
orum. panem tantum et calicē uino
et aqua permixtum de cetero. aliter
quā p̄ceptum. ē. faciens. tandiu sa
crificando cessabit. quam diu legi
tima penitentię satisfactioe cor
reptus ad gradus sui officium red
deat quod amisit. **Quod in echa
ristia pura aqua nec purum uinum
offerri debet. cap i.**

IN eucharistia non debet pura aqua
offerri. ut quidam sobrietas causa
falluntur. sed unum cum aqua mix
tum. quia et unum fuit in redēptio
nis nre misterio cum diō. non bi bam

de hoc genuine uitis. et aqua mixtū
quod post cenam dabat. Sed dela
tere eius aqua cum sanguine egressa.
uinum de uera carnis eius uitz cū
aqua expressum ostendit. Cum g
ueritatis uerum saluat nre sacri
ficium suis cōmendaret discipulis.
panem tantū et calicē sub hoc sa
cramto prebuisse cognosim. Idōq.
p̄ter panem et uinum cū aqua mixtū.
aliud offerri non debet. Calix eni
dñicus uino et aqua cōmixtus de
bet offerri. quia uidem in aqua pptm
intelligi. in uino uō ostendi san guine
xpi. Ergo qdō in calice uino aqua
miscetur xpo ppto ad unatur. et
credentium plebs ei in quem credit
copulatur et iungitur. Que copu
lacio et coniunctio. aqua et uini
sic misceatur in calice dñi. ut cōmix
tio illa non possit separari. Nam si
uinum tantum quis offerat sangui
nis xpi incipit ēē sine nobis. Si uero
sit aqua sola plebs ēē incipit sine xpo.
Non potest enim calix dñi ēē aqua
sola aut uinum solum. nisi utrumq.
sibi misceantur. **Ut in sacrificio panis
et uini cum aqua mixtū offerat. iij.**

UT in sacramentis corpis et sanguinis
dñi nichil amplius offeratur quam
quod ipse dñs dicit. hoc. ē. panis et uinu
aqua mixtum nec amplius in primitiis
offeratur dō uino et frumento. **Ut
nichil aliud in sacrificio offeratur
n̄ panis et uinum aqua mixtū. iij.**

UT in sacramentis corporis et sangui
nis dñi nichil amplius offeratur
quam quod ipse dñs tradidit hoc. ē.
panis. et uinum aqua mixtū. Primitię

uero. seu mel et lac. quod unodie
sollepnissimo infantum misterio so
let offerri. quamuis in altari. offer
rantur suam tamen habeant ppā
benedictionem in sacramento corporis
dnici et sanguinis distinguantur.
hec amplius in primitiis offeratur
quam de uuis et frumentis. **De
passione dñi in consecratione
corporis miscenda. v.**

In sacramentorum quoque oblatio
nibus que in missar sollepnia dño
offeruntur passio dñi miscenda. e.
ut eius uis corpus et sanguis con
fictur passio celebratur. ita ut repul
sis opinioibus superstitionum. panis
tantum et uinum aqua mixtum sa
crificio offerantur. Non debet eni
ut a patribus accepimus et ipsa ratio
dicit in calicedñi. aut uinum solū
ut aqua sola offerri per mixtum quia
utrumque sed utrumque ex latere eius
sua in passione pfluxisse legitur.
Ipsa uero ueritas non instruit calicē
et panem. in sacramento offerre qđo
aut. Accepit ih̄s panem et benedixit
dedit quod discipulis suis dicens. Ne
capite et manducate hoc. ē. corp̄ meū
quod pro uobis traditur. Similiter p̄
quam cenauit accepit calicem de
ditque discipulis suis dicens. Accipite
et bibite ex eo om̄s. quia hic. ē. calix
sanguinis mei. qui pro uobis effun
detur in remissionem peccatorum.
Crimina enim atque peccata. oblati
his dño sacrificiis delentur. Idcirco
et passio eius in his commemoranda. e.
quare dicitur sumus. et sepius recitan
da atque h̄ dño offerre. Talibus ostis

delectabitur dñs. et peccata dimittit
indulgentia. Nichil in sacrificiis ma
gis esse potest. quam corp̄ et sangui
nis xpi. nec ulla oblatio hac potiore
se om̄is preceat. que pura consien
tia dño offerenda. ē. et puramente
consumanda. Et sicut potior. ē.
ceteris. ita potius excollit uenerari
debet. **Que species ad altare non
ad sacrificium sed ad benedictionē
simplicem offerantur. vi.**

Offerri non liceat aliquid ad altare
per nouas species et uuas. et oleū.
ad luminaria. et fabas. et thymiana
ad incensum tempore quo sc̄a celebrat
oblatio. **De ea demre. vii.**

Hæc species quas non licet offerre sup
altare iuxta constitutionem ap̄toꝝ
eorumque successorum ad domū sac
dotum defferantur. et sacerdotibus
benedicantur et simpliciter benedic
tione benedicta. demū ap̄tis sumant.
fabas tantum. et uue noue spice. et oleū.
et odoramenta ad incensum. et cetera
que ap̄tis constitueri super altare offe
rantur. **Nichil in sacrificio p̄t quod
dñs statuit offerendum. viii.**

Siquis ep̄s aut p̄br. aut p̄ter ordina
tionem dñi. alia quedā in sacrificio
offerat super altare id. ē. aut mel. aut
lac. aut puino sic etiam. aut confec
tam quedam. aut uolatilia. aut ani
malia aliqua. aut legumina contra
constitutionem faciens deponatur.
**Ut p̄br uas mundum habeant ubi
corpus dñi cum diligentia recon
ditur. viii.**

Vtom̄s p̄br habeat datur. viii.
p̄xidem aut uas tantō sacramento
dignum. ubi corpus dñicū diligent

recondatur adiuuaticum recedentibus
a seculo. Quæ tantum sacro oblatio in tu
neta debet esse in sanguine xpi. ut ueracit̄
p̄br possit dicere infirmo corpus et san
guinis dñi. proficiat tibi et cetera. Semper
que sit super altare obsecrata. p̄pter mu
res. et nefarios homines. et deum. In
septimum semper mutatur. id. ē. ap̄bro
illa sumatur. et aliquid eodñe die conse
crata. ē. in loco eius subrogetur. ne forte
diutius obseruata. mucida quod ab
sit fiat. **De ea demre. x.**

Ut p̄br semp eucharistia habeat
paratam. ut qūn quis infirmatus
fuerit statim eum communiect ne sine
communione moriatur. **De ea demre. xi.**

Certe tanta in altario loca ista offe
rantur. quanta p̄pto sufficere debeat.
Quod si remanserint. in castinum n̄re
seruentur sed cum timore et tremore
et loꝝ diligentia consumerantur. Qui
autem residua corporis dñi que in
sacrario relicta sunt. consumunt.
non statim ad cōmunes sumendos
cibos conueniant nec putent sc̄e por
tionem cōmiscere cibum qui paqua
liculos digesto in secessum emittat.
Si ergo mane dñica porrigatur. usque ad
teuinent ministri. qui eam suscipiunt.
Et si tertia et quarta hora acceperint
teuinent usque ad uesperam. Si secreta
sacramentatione eterna cuius. to dienda se
sacramenta. **De ea demre. xii.**

Illud etiam ad nec tendendum uidetur
ut oblatio que in altario offeruntur.
De sabbato in sabbatum semper inuen
tur. quia panis p̄positionis. qui super
mensa dñi ponebantur a sabbato in sab
bato semper mutabantur. ne diu seruati

mucidi fiant et ut quidam se uiuunt
ignem concrement. Quod si aliquid di
abolo instigante. h̄ facere presumpserit.
anathematis. **Ut p̄br et p̄cipiente
p̄bro diae ppl̄m communiect. xiii.**

Ut diae presentis p̄bro eucharistiam
corporis xpi p̄pto sine cessitas cogit
uissus eroget. **Quod discretio magna
esse debeat de perceptione corporis et
sanguinis dñi. xiiii.**

In perceptione corporis et sanguinis
dnici magna discretio adhibenda. e.
Cauendum. ē. enim nisi nimum in lon
gum differatur ad p̄niciem anime p
tineat. dicente dño. Nisi manduca
ueritis carnem filii hominis et bibe
ritis eius sanguinem. non habebitis
uitam in uobis. Si uo indiscreti acci
piantur. timendum. ē. illud quod
ait ap̄tis. Quia manducat et bibit cor
pus et sanguinem dñi indigne. iudi
cum sibi manducat et bibit. Iuxta
eius dñe a p̄liuocē. p̄bet autem se ipsū
homo. et sic de pane illo. edat. et de
calice bibat. ut uidelicet abstinent
aliquantis diebus ab opibus carnis
et purificans corp̄ animam que suam
p̄paret se ad percipiendum tantū sacra
mentum exemplo dauid. qui nisi con
fessus fuisset se abstenuisse ab opere
coniuiali. ad heri. et nudius tertius
nequaquam panes p̄positionum a sa
cerdote accepisset. **De eodiana
perceptione eucharistie. xv.**

Cotidie eucharistie cōmunionem
accipere. nec laudo nec uitupero.
Om̄ibus tamen dñicis diebus cōmunican
dum hortor. Sic enim mens in affectu
peccandi. ē. grauari magis dico eu

Excl. a Alexan
dri cap. v.

Ex canone
ap̄toꝝ cap.
viii.

Excl. de melia
ap̄toꝝ cap.
viii.

Ex canone
ap̄toꝝ cap.
viii.

Excl. de
nec cap.
viii.

Excl. cano
gen. mensi
ap̄toꝝ cap.
viii.

Excl. de
mensi
ap̄toꝝ cap.
viii.

Excl. de
mensi
ap̄toꝝ cap.
viii.

Excl. de
mensi
ap̄toꝝ cap.
viii.

Excl. de
mensi
ap̄toꝝ cap.
viii.

charistie perceptione. quam puniti
can. Et id quod uis quis peccato mor
deatur. peccandi non habeat decepto
uoluntatem. et comunicatur satis
faciat lacrimis et orationibus. et con
fidens de dñi miseratione accedat.
adeucharistiam intrepidus et secur.
Sed hoc de illo dico quem mortalia
peccata non grauant. **De eadem re.**

Ex dicitur et
de anuarie.

Dixit quis piam non cotidie. **xvi.**
accipiendum eucharistiam. alius
adfirmet cotidie. faciat usus qd
quod scdm fidem sua pie credit ee
faciendum. Neq enim litigauerunt
inter se aut quis qua eorum se alteri p
posuit. Zacheus. et ille centurio. cum
alter eorū gaudens in domo sua susce
perit dñm alter dixit. Dñe non su
dignus intressub te cum eum. Ambo
saluatorem honorificantes. qua uis
non unomodo ambo peccatis miseri.
ambo modum consecuti. Ad h ualeat
quod manna scdm ppauoluntatem.
in ore cuius qd sapiebat. **De uis si
fit quentius non sit immano comu**

Ex epla sa
biani pp
ap. iiii.

nicent.
Vt si non frequentius. **nicent.**
oblata hos comunicent in anno.
nisi forte quis maioribus quibus libet
criminibus impediatur. id in pascha.
et pent. et nat dñi. **De eucharistia
ut quis semp peccat si semp accipe de**

Ex dicitur et
de anuarie
pactum.

Scilicet aprianus dixit. **beant. xviii.**
Eucharistia cotidie ad cibum salutem
accipitur. Scs ambrosius dixit. Si q
tens cum qd effunditur sanguis xpi
in remissionem peccatorum effundit
debeo semp accipere quisemper pecco
debeo semp habere medicinam. Scs
hy larius eps dixit. Si non tanta se

peccata. ut excomunicetur quis non se
debet a medicina corporis dñi separare.
Unde tamendum. e. nediu abstract
axpi corpore. alienus remaneat a salute.
Nam manifestum. e. eos uiuere. qui
corp eius adtingunt ipso dño dicente.
Nisi manducaueritis carnem filii hois
et biberitis eius sanguinem non habe
bitis uitam in uobis. Quenimam pec
care. qui eunt communicare non de
sinat. **Qd singulis diebus dñicis. in xl.**

Ex dicitur
ut p p ap
iii.

Singulis diebus **fideles communi can**
dñicis in xlma pter hos **disunt. xviii.**
qui excomunicati sunt. et pter illo
qui in publica penit sunt. sacramenta
corporis et sanguinis xpi sumenda sunt.
et in cena dñi. in uigili pasche. et in die
resurrectionis dñi. et in penit. et in at
dñi penitus ab omibz comunicandū. e.
**Ut in cena dñi eucharistie perceptio
non neglegatur. xx.**

Ex dicitur
ut p p ap
v.

In cena dñi a quibusdam perceptio eu
charistie neglegatur. Qui e qm in eade
die ab omibz fidelibz exceptis his qbz
p grauibz criminibz inhibicum. e. papienda
sit ecclesiasticus usus demonstra. cu ead
penitentes eadem die ad papienda
corporis et sanguinis dñici sacra mta
reconciliatur. **De istombz et magis
scomunionem cu ceteris fidelibus
accipere debeant. xxi.**

Ex p la sa
biani ad eu
eucharistia.

Cyprianus eucharistia confri salute.
pro dilectione tua. et reuerentia
ut ad consulendum me estamasti frat
kine. quod michi uideatur. de istrone
et mago illo qui apud uos constituit
adhuc maritus decore perseuerat.
et magister et doctor. non erudiendoz
sed per dendorum puerorum id t qd

maledicat ceteris qm insinuat antea
bus sacra communio cum ceteris xpi
anis debeat clari. aut nobis qm co
municare puonec malicia dñi
nec euaglice discipline congruere.
ut pudor et honor eccle tam tur pi
et infami contagione fedetur.
**Quam dicitur quisq ante sacra
communione ab uxore se absto
nere de beant. xxii.**

Ex dicitur
ut p p ap
v.

Omnis homo ante sacram comunione
appauxore abstunere debet. tertia.
aut quinta. aut septima die. **Quod
inter catholicos non communicare an
quam iustis non ponitur pascha penit
nata dñi uigili pasche. xxiii.**

Ex dicitur
ut p p ap
v.

Seda reus quinquaginta dñi pascha.
et in penit. non comunicatur. nec in
holicos habeantur. **De obis
singulis quos dñi. xxiiii.**

Ex dicitur
ut p p ap
v.

Decretum ut in omibus dñicis die
bz altaris oblatio ab omibus uiris uel
mulieribus fiat. tam uis qm uini.
ut per has immolationes ap pecca
torum suorum fascibus liberentur.

Ex dicitur
ut p p ap
v.

Oblatione qd ex pane. **De dñi
in ecclesia facere iugiter ad monent
ppls xpianus. quia in ipsa oblatione
sibi et suis magnum remedium. e. ani
marum. et in ipsa pace. uel unan
nimitas et concordia demonstratur.
**De dñi comibz quos p bñis. unanimo
non daret. ad non dñi unum q. r. d.****

Ex dicitur
ut p p ap
v.

Peruenit ad sem magnam qd con salu
quod in quibusda locis et ciuitatibz
p bñis gram sacre comunione diacon
porrigant. Quod nec regula. nec
consuetudo tradidit. ut ab his qui

peccata non habent offendit q
offerre xpi corpus accipiant. Nec non
et in dñi notuit quod quidam diaconi
ante epe sacra oblatio contingant. h ec
gatur omia recen sentur. et in sua dia
coni mensura permaneant. scientes qd
epoz quidem ministrisunt inferiores
autem p bñi sibeantur. Per orbem ergo
post p bños gram sacre comunione ac
cipiant. aut epos. aut p bños porrigente.
Sed nec sedere in medio p bñoz diacon
liceat. quasi hoc fiat. pter regula et
ordine p batur existere. Siquis autē
etiam post has has definitiones obedire
uoluerit. a ministerio cessare debebit.
Decalogus ppls a p bñis dandis. xxvii.

Vt de oblationibus que offeruntur
appto et consecrationi super sunt.
uel de panibz quos offerunt fideles ad
ecclesiam uel certe de suis p bñ conuen
enter partes in eis habeat in uasentido
ut post missar sollempnia qui comunicare
non fuerunt parati eulogias om die
dñico et in diebz festis inde accipiant.
et illa. unde eulogias p bñ datus. e. an
h uerba benedicat. **Oratio simplex
eulogi. xxviii.**

One scē pater omis eterne ds benedi
cere dignens. hunc panem. tua sca
et spali benedictione. ut sit omibus
salutis mentis et corporis. atq contra
omis morbos et uniuersas inimicorum
insidias tutemur. Per dñm nrm ihm
xpm filium tuū panem utte quid de celo
descendit. et dat ura et salutem mun
do. et tecum uiuit et regnat ds p eroia
scla sctoꝝ amen. **De pane qui
offerendus est. xxviiii.**

Panes quos dō sacrificium offeris

Ex dicitur
ut p p ap
v.

aut uobis metipsis. aut utis pueris. q̄
uobis n̄tade ac studiose. fiant. et di-
ligenter obseruentur. ut panis et uinu
et aqua sine quibz missa neque uere
celebrari mundissime atq; studiose
traherentur. et nichil in eis uale. nichil
nisi p̄batum inueniatur. iuxta illud
quod ait scriptura. Si timor dñi uo-
biscum et cum diligentia cuncta fa-
cite. **De p̄b̄is qui corpus dñi ad offe-**

rendum infirmis mulieribz tradunt.

Peruenit ad notitiam **xxx**
ntam quod quidam p̄b̄i intantū
parui pendunt diuinam iustitiam. ut
laico. aut femine. sacrum corpus dñi
tradant ad ferendum infirmis. et
quibus p̄hibetur ne sacrum ingre-
diantur. nec ad altare appropinquent
illis sc̄a sc̄oꝝ cōmittuntur. Quod
quamsit omnibz quam detestabile.
om̄ium religiosorum anima uertit
prudenter. Igitur interdicta per
om̄ia synod̄. ne talis temeraria pre-
sup̄tio ulterius fiat. sed om̄imod̄
p̄b̄r per se metipsum infirmum cō-
municet. Quod si aliter fecerit. gra-
dus sui periculo subiacet. **Ut de**

funcas eucharistia non detur.

Item placuit. ut corporibus
defunctorū. eucharistia non detur.
Scriptum ē enim. Accipite et edite.
Cadauera autem. nec accipere p̄-
sunt. nec edere. Et nec iam mortu-
orum homines baptizari faciat
p̄b̄oꝝ agnauia. **Ut obtineat ma-**

ioribus festis ab om̄ibz equam m̄ter-

nsinodo maticensi. fiam. xxxv
decretum. ē. ut in om̄ibz diebus
dñicis. aliis que festiuitatibus. ab

Excl. Luc. 26. cap. xxxviii.

Excl. sil. 26. cap. xlii.

Excl. sum. 26. cap. xlii.

Excl. fabi. 26. cap. xlii.

Excl. africane. 26. cap. xlii.

om̄ibz oblato qui admissam conue-
nerunt. utriusq; sexus offeratur. nec
etia. Singulis singulas oblationes offe-
rentes. si uita missa ap̄b̄o oblationes
accipiantur. Om̄is autē qui hanc de-
finitione per inobedientia euacuare
p̄tē sup̄serit. anathemate percellatur.

**Quod in missis. altaris supra altare
solis communis care. liceat. xxx**

Solis autem ministris sacro
ordine deditis. ad altare accede-
re et communicare licet. **Ut nullus in
sua ordina. rē ap̄b̄o ē. sequi. alteri**

Nullus acoꝝtorum. **portigat xxxiii.**
uel sub diaconorum rē consecratā
ap̄b̄o iā alius portigat. quia aliud
est minister. aliud ad sistens. misam
tum sub portā. quod est sacerdos
imposuerit. oratio benedictum.

**De iti. quibz aliquam degustatio
non fieri. si a uim acciperint.**

Quia accipit sacrificium. **xxxv.**
post cibum. aut post aliqua par-
uissimam refectionem. nisi puero
pueri. in die. maioris. vii. di. xx
pent. **Ut p̄b̄r. in illa teratū missa
celebrare. non debeat. xxxvi.**

Sacrificium non ē. accipiendum
de manus sacerdotis qui orationes
uel lectiones. et reliquis obserua-
ones in missa secundum ritum implere
non potest. **Primum oblatione
alterius. non debeat. xxxviii.**

P̄b̄r. prius oblatione alterius non
sp̄nat. **Ut si dicitur. fr̄m oblationes
non accipiat. xxxviii.**

Obtineat dissidentium fr̄m. in
sacratione in ga. o. philatio reci-
pantur. **Ut rē futanda sunt eorum**

donat qui pauperes opprimunt. xxviii.

Forum qui pauperes opprimunt. dona-
a sacerdotibus refutanda. **De p̄b̄is**

P̄b̄ros immolantes. **immolantibz. xl.**
et t̄m luctamen ad euntes. si non
per illusionem aliquam. sed ex uer-
tate fecerunt. nec ante parentes. et af-
fectantes. atq; suadentes. ut estimarēt
quidem tormentis aptari. sed h̄stantū
uisu et habitu subici. hos placuit quide
honorem retinere. p̄prie sedis. offerre
autem aut alloqui p̄p̄m aut om̄ino
sacerdotalibz fungi. officis non licere.

Diaconis similiter. **De cadere.**

Diqui molauerunt honorem qdē
habeant. cessent uō ab om̄i sacrosiste-
rio. siue ap̄ane. siue a calice offerendo
uel p̄dicando. Quod si qui dam ep̄oꝝ
confusunt laboris eorum et humilitatis.
et mansuetudinis. et uoluerint eis
aliquid amplius tribuere uel adimere
penes ipsos erit potestas. **De p̄b̄is qui
b̄z solet dormiendo sepe sem̄ funde. xl.**

Si post illusionem qui per somnium
solet contingere. uel corpus dñi
quilibet accipere ualeat. uel si sac̄do
sit sacra mysteria celebrare. **De ea**

Et quidem hunc testamentū dem̄.
ueteris legis. sic̄ sup̄iori capitulo
iam dixim̄ pollutum dicit. et nisi lotū
aqua et usq; ad uesperum intrare et
dam concedatur. Quod tam̄ aliter
p̄p̄s sp̄alis intelligens sub eodem
intellectu accipiet quo p̄ factus sumus
qui quasi per somnium illudatur.
Quitēptat̄ immunditiam ueris in ma-
gibz. in cogitatione inquirantur.
Sed lauandus ē. aqua. ut culpas co-

gitationis lacrimis abluat. et nisi prius
ignis tēptationis recesserit. reum se qua-
si usq; usq; ad uesperum cognoscat.
Sedem in eadem illusionē necessaria
ualde discrep̄tio. que sub aliter pensari
debeat. exquare accidat menti dor-
mientis. Nam aliquando ex crapula
aliquando ex nature superfluitate.
uel infirmitate. aliq̄do ex cogitatione
contingit. Et quidem cum ex nature
superfluitate uel infirmitate euenit
om̄imodo h̄ illuſio non est m̄enda.
qui hanc animus ne sciens pertulisse.
ma. ḡs do len dus ē. quam fecisse. Cū
uero ultramodum appetit̄ gula in su-
mendis alimentis rapitur. atq; idcirco
humorum receptacula grauantur.
h̄t exinde animus aliquem reatum
nontam usq; ad phibitionē percipien-
dus corporis xpi. uel missar̄ sollempnia
celebrandi. cum fortasse aut festus dies
exiit. aut exhiberi misterium. p̄eo
quod sacerdos alius in loco de. ē. ipsa
necessitas compellit mutatis uestibus can-
ter. Nam si ad sunt alii qui implere mis-
terium ualeant. inlusio per crapulam
facta. a perceptione sacri misterii absti-
nere. arbitror humiliter debet. sita
men dormientes mentem tur-
pi imaginatione non concusserit.
Nam sunt quibus ita plerumq; illuſio
nascitur eorum anim̄ etiam in somno
corporis positus turpibus imaginibz
non fedetur. Quamre unumibi of-
tenditur ipsa m̄stra nontamen sita. ut
suo iudicio libera. cum se et dormi-
entia corpore nichil meminit uel disse-
tamen in uigiliis corporeis neminit.

in igne cecidisse. Si uero exturpi cogitatione uigilantis. ortur in luto dormientis. patet animo reatus suus. Videt enim aqua radice inquinatio illa processerit. quia quod cogitauit sciens h. perculit nesciens. Propter talem pollutionem sacramentis eodie abstinere oportet. Sed pensandum. e. ipsa cogitatio utrum in suggestione animi delectatione. uel quod minus e. in peccati consensu ceciderit. Tribus enim modis impletur. Ome peccatum. Uidelicet suggestione delectatione consensu. Suggestio quippe sit per diabolum delectatio per carnem. consensu per spm. Quia et prima culpa serpenti suggestit. eua delectata e. uelut caro. Adam uero uelut sps consentit. Et necessaria e. magna discretio inter suggestionem ad que delectationem. et inter delectationem atq. consensum iudicem sui psidere animu. Cum enim malignus sps peccatum suggerit in mente si nulla peccati delectatio sequatur. peccatu omni modo perpetratum e. Cuius delectatio caro cepit. tunc peccatum incipit nasci. Si autem etiam a consensu ex deliberatione consentit. tunc peccatum cognoscitur perfici. In suggestione q. peccati si mens e. in delectatione sit nutrimentum. in consensu peccatio. Et sepe contingit in hoc quod malignus sps seminat in cogitatione carnis delectatione trahat. Nectam animi eadem delectationi consentiat. et

eum caro delectari sine animo nequitate ipse tamen animus carnis uoluptatibus reluctans in delectatione carnali aliquando ligatur inuit. Ut a exactione contradicat ne consentiat et tamen delectatione ligatus sit sed ligatum se uehementer ingemiscat. Unde et ille celestis exercitus p. capiuus miles gemitat dicens. Video alia legem in membris meis repugnantem legimentis meis et captiuum me clucem in lege peccati que e. in membris meis. Si autem captiuus erat minime pugnabat. Quia propter et captiuus erat et pugnabat. Igitur legimentis eius lex que in membris e. repugnabat. Si autem pugnabat captiuus non erat. Itaq. est homo ita ut dixerim captiuus et lib. Lib. exiustata captiuus ex delectatione qua portat inuitus. **De pbris uilans sine uitate offerre audeant. xl. iii.**

Pbris in ecclia ciuitatis epo presente uel pbris urbis ipsius offerre non possunt. nec panem sanctificatum dare. calicem que porrigeri. Si uero absentes h. fuerint. et addanda orationem uocentur solidare debent. **De eodem. xl. v.**

Pbris qui conregionales non sunt. in ecclis presentibus epis. uel pbris ciuitatis offerre non poterit. nec panem dare in oratione. aut calicem bibent. Qd si absentes sunt ciuitates sacerdotes. et fuerint in uita orationem soli possunt dare. **De illis qui per ebrietatem eucharistiam euouerit. xl. v.**

Siquis per ebrietatem uel uoracitate eucharistiam euouerit. xl. dies peniteat. Cui uel monachi se uel diaconi. xl. dies peniteat. Pbr. lxx. dies peniteat. Epi. xc. Si p. infirmitatis causa euouerit. vii. dies peniteat. **De hostia ali quid decalice sacris sanguinis stillauerit. xli. vii.**

Siuo per negligentiam xli. vii. decalice aliquid stillauerit intra linguabitur. tabula radetur. Si fuerit tabula ut non conculcetur locus conradetur. et igne csumatur et cinis intra altare condatur. et sacerdos. xl. dies peniteat. Si supra altare stillauerit calix. sorbeat minister stillam. et. iij. dies peniteat. Si plin teum altaris ad aliud stilla peruenit. iij. dies peniteat. Si usq. ad quartum. xv. dies peniteat. Et lintamina que tetigerit stilla. minister abluat trib. uicib. calice subterposito. et aqua ablutionibus sumatur. et iuxta altare recondatur. **De illo qui euomit sacrificium acanibus consumitur. xl. viii.**

Qui euomit sacrificium. viii. et acanibus consumitur. annum unum peniteat. Si autem. xl. dies peniteat. Si in die qdo comunicauerit sacrificium euouerit. si ante medianoc tem. iij. suppositiones fiat. Si p. medianoc tem. si post matutinum. una.

Item de eodem. xl. viii.

Siuero sacrificium euouerit. xl. dies peniteat. Si in ignem p. c. eps cantet. Si uero canes lambuerint tale uomitu. e. dies qui euomit peniteat. **De eucha**

Omne sacrificium rista inuenerit. l. sordida uetustate perditu igne comburendum est et cinis iuxta altare

sepeliendus. **De illis qui non bene custodierint corpus et sanguinem dñi. li.**

Qui non bene custodierit sacrificium. et mus. uel aliquid aliud animal comedert illud. xl. dies peniteat. Qui autem perdidert illud in ecclia. aut pars eius cecidit et non inuenta fuerit. xxx. dies peniteat. Perfundens aliquid super altare decalice qdo offerunt sex dies peniteat. aut si habundantius. vii. dies peniteat. Qui autem perfundit calicem dum sollempnitatis missa celebratur. xl. dies peniteat. Si uero celebrata missa pbr. neglexerit accipere sacrificium. similiter xl. dies peniteat. Et qui accepit sacrificium pollutu nocturno tpr. vii. dies peniteat. Diaconus obliuiscens orationem offerre. donec offeratur lintam. qdo recitatur noa pausantium similiter peniteat. Qui negligentia erga sacrificium fecerit. ut a uermibus consumptum sit. et admichilum deuenit. iij. xl. mas. cum pane et aqua peniteat. Si integrum inuentu fuerit. in eo uermis. comburatur. et cinis sub altare condatur et qui neglexerit. quaternis diebus suam negligentiam soluat. Si cum amissione saporis decoloratur sacrificium. xx. dies expleatur ieiunio. Conglutinatu uo vii. dies quimer sit peniteat. **De eodem. li.**

Siccedert sacrificium de manibus offerentis terra tenuis. ut non inueniatur. ome quodcuq. inuentum fuerit in loco in quo ceciderit comburetur. et cinis ut supra abscondat et cui accidit. medium annum peniteat. Si uero sacrificium inuentu fuerit

et humili deuotione supplicarentur
 auribus principis siue pietati compla
 ceret et calumnia in xpi sacerdotis per
 acta iuxta synodalia determinarentur
 pleniter statuta. hoc idem epoy iudi
 cio placere si extorere sedm potestate
 ipsoy possit definiri idem ut canoni
 ca ferrentur sententia. huius delicti qui
 amorem dñi post ponentes in ministro
 suos crassare presumerent. Quod si
 uero pietati illius complaceret iuxta
 capitula regum precedentium ubi eoy
 preuisionem misericorditer in offensionis
 pecunie quantitate interposuit pro
 consolatione scē ecclē. ut prefatores
 p pecuniā ab imperatorib; sacerdotib;
 ad defensionem concessam. et peniten
 tiam determinarentur epoy iudicio.
 si pietas illius conlaudare uoluerit
 sic definitur eis complacere. Siquis sub
 diaconus calumniatus fuerit uulne
 rauit ut debilitauerit et conualuerit
 quinq; quadragesimas sine subditas
 annis pen. et cccc sol cum sua compo
 sitione et episcopali bannis epoy cōp.
 Si aut mortuus fuerit singulis as supra
 dictas quadragesimas cum sequentib;
 annis pen. et cccc sol cum tripla sua cō
 positione et episcopali bannis tripli
 cabus comp epoy. Si diaconus calumnia
 tus fuerit et conualuerit sex quadra
 gesimas sine subditas annis pen. et cccc
 sol cum compositione sua et episcopa
 libus bannis epoy comp. Si aut mortuus
 fuerit singulis supra dictas sex quadra
 gesimas cū sequentib; annis pen.
 et sexcentos solidos cum tripla sua cō
 positione et episcopali bannis tripli
 cabus epoy comp. Siquis pbr calump

*Ex libro
 canonum
 capitulo
 de bannis
 et de
 excommunicatione
 et de
 hereticis
 et de
 simonia
 et de
 reuocacione
 et de
 reuocacione
 et de
 reuocacione*

niatus fuerit et spassauerit sex qua
 dragessimas sine subditas annis penit
 et sexcentos sol cum tripla sua compo
 sitione et episcopali bannis tripli
 cabus epoy comp. Si aut mortuus fuerit
 duodecim annis pen. sedm canones et
 inponatur. et de cccc sol cum tripla sua
 compositione et episcopali bannis
 tripli cabus epoy comp. Siquis epoy in sidias
 posuerit comprehendit ut in aliquo
 de honestauerit decem quadragesimas
 cum subditas annis pen. et pbr occasi
 triplicem compositionem comp. Si aut
 casu et non sponte occiderit cum pro
 uincialium epoy consilio homicida
 pen. Siquis aut uis sponte occiderit
 carnem non comedat. uinum non bibat
 cunctis diebus uite sue. cingulum mi
 litare deponat. absq; spe conuugii
 ppeuo maneat. Aristofus mo gontensis
 archieps dixit. Si principib; placuerit
 aliisq; suis fidelib; rogenus ut conlau
 detur et subscribatur. Et conlaudatū ē
 et subscriptum ē. tam a principe quam
 a ceteris hominibus. **De pbr occis**
Placuit nobis et fidelib; nris ut si
 ab epoy et reliquis sacerdotib; accl
 seruis alio anno apud theodoni uillam
 ammoniti fuerint et rogati ut epoy emi
 nistris eoy quod dñs suo non humano iud
 icio referant. iuxta canonum q
 scoy q; patris de capitula p q; pcedit ubi
 regum compositione statuta et dñs sacer
 dotes eorumq; cooperatione huiusmodi
 cessionibus scē ecclē constat in dñis
 in taca p quancas consistant in taca q
 subelac calumpniatus fuerit et conuata
 erit pen. canonica penitentiā. et cccc sol ad
 comp. Et si mortuus fuerit iuxta id quod
 canonet

præcipiunt pen. et cccc sol epoy comp. Si
 diac quis calumniatus fuerit pen. sedm
 canones. et cccc sol epoy comp. Si non con
 ualuerit iuxta pcepta synodalia pen. et de
 sol epoy comp. Siquis pbr male tracta
 uerit et spassauerit sedm eius epoy senten
 tiam pen. et de cccc sol epoy comp. Si autē
 mortuus fuerit ut synodus di iudicaue
 rit pen. et mille cccc sol epoy comp. Et si q
 epoy in sidias posuerit comprehendit ut
 in aliquo de honestauerit pen. sedm ca
 nonū constituta. et pbr non occis tri
 plicem compositionem cum iustis que
 in superiori cap scripte et confirmate
 ē uidentur comp. Siquis p industriam
 epoy occiderit iuxta id quod apud
 theodoni uillam a triginta duob;
 epoy decretum ē. et quod ibi a nobis
 et a primatibus totius germanie et gal
 lie benigna conlaudatione conlau
 datum ē et subscriptum pen. et pecuniā
 a nobis concessam ecclē ueluate per
 soluat. Et hoc dēto adiecit ut si
 quis in his supra dictis scoy canonum
 nrisq; decreta sanctionib; epoy uiobe
 diens et contumax extiterit primum
 canonica sententia feratur. Deinde in
 nro regno beneficia non habeat. et ad
 lodus eius in bannū mittatur. et si annū
 et diem in nro banno p manserit ad fiscū
 nrm redigatur. et captiuus in exilium
 redigatur. et ibi tam diu custodia t
 et constringatur. donec coactus dō
 et scē ecclē satis faciat quod prius
 gratis facere noluerat. Et si omnibus
 uobis complacuerint ista dicte. Et tercio
 ab omnib; conclatum ē placet. Et
 unpr sed pen. omis galie et germanie
 principes subscripserunt singulis sin
 gular facientes cruces et ecclesiastic

*Ex libro
 canonum
 capitulo
 de bannis
 et de
 excommunicatione*

*Ex libro
 canonum
 capitulo
 de bannis
 et de
 excommunicatione*

*Ex libro
 canonum
 capitulo
 de bannis
 et de
 excommunicatione*

*Ex libro
 canonum
 capitulo
 de bannis
 et de
 excommunicatione*

ordo dō et principib; laudes referen
 tes hymnum. Te dñm laudamus decan
 tabant et sic soluta ē synodus. **De cad**
Qui pbrm occiderit duodecim re
 amoy pen. sedm canones inponat.
 Aut sinegauerit si liber est. cum lxx duob;
 iuret. Si aut seruus. sup duodecim uo
 meres seruente se expurget. Coniunc
 tus noxa usq; ad adamū uite tempus
 militat cingulo carcat et absq; spe con
 uugii maneat. **De interfectoib; sacer**
Quis sacerdotum uolun **dotū**
 tate occiderit carnem non come
 dat. et uinum non bibat cunctis dieb;
 uite sue. Ieiunet usq; ad uerperam
 exceptis dieb; festis atq; dñicis arma
 non sumat. equum non ascendat ecclē
 p quinq; annos non ingrediatur. sed
 ante fores ecclē stet. Post quinq; ann
 ecclē ingrediatur non dum uero com
 municet sed inter audientes stet. Cum
 aut fuerit duodecim annoy. cur sur
 finitus communicandi ei licentia con
 cedatur. et equitandi tribuatur tenu
 sio. Maneat aut in reliquis observa
 tionibus tres dies p ebdomadam ut
 pfectus purificari mereatur. **De pbr
 depositis et sic occis.**
Nunquam ē nobis quod aliqui
 qui olim dixerunt se fuisse sacer
 dotes et postea degradati pro suis pec
 catis penitentiam agendo suffragia
 scoy p diuersa loca transeuntes que sie
 runt trucidati sunt huiusmodi in
 terfectoib; omne ecclesiastica dignitate
 denegamus. donec digna penitentia
 preatu suo sedm iudiciū epoy exsoluant
 quagruuus alius hominibus penitere
 debent. **De pbr qui sine otario occi**
Ut pbr non uadant **clat.**

nisi stola ut oratio indua. Et si ini-
tinere spoliantur ut uulnerantur. aut
occiduntur nisi stola ueluti simpli emda-
tione sua soluantur. Sicut cum stola tri-
plicia. De pbro in trefecto ad quem eius copo

Excl. ad
cap. v.

Pbr in trefecta stola p taneat.
Copo stao epo ad cuius parroechiam
p taneat soluantur. ita uidelicet ut medicatē
uuerigildi ep'i eius utilitatib; eccle cui pre-
fuit tribuat. et alteram edictatē ut hele-
mosinā eius iuste dispiciat quia nullus
nobis eius heres pximor uidetur quā
ille qui ipsum dño sotiauit. **D**allus quip
in dias homicidium perpetravit.

Excl. an
nereu
cap. v.

Siquis uoluntarie et pnsidias homi-
nem interfecerit uigipen se submit-
tat. Et si hoc publice acam constant.
silācus ē ad comunione orationes quin-
quennio renoueat. Post quinquen-
nium aut tantum in orationū comunio-
nem recipiatur. non aut offerat non
corpus dñi contingat. In quo p du-
rans quatuordecim annis tunc ad-
plena comunione cum oblationib;
recipiatur. **I**tem de homicidio sponte

Excl. an
moro cap
xxi

Qui uoluntarie homi cōmisso.
Cidium fecerit penitentie quidem
iugiter submittant se pfectionem uero
circa uite exitum consequantur. **D**e

Excl. an
onst
cap. v.

Siquis homicidium eadem re
sponte commiserit et non uolento
resistens sed uim faciens innocentem
et simpliciter gradientē interfecerit
usq; ad finem uite sue grauitate pēn-
sictamen ut si penitentiā bene pegerit
in exitu eius comunione uatuum
non negetur. **D**e homicidio non sponte

Excl. an
moro cap
xxi

De homicidio non spon cōmisso.
Et commissis prior quidem defi-
nitio post septenon penitentiā pfectio

non consequi precipit. Seda uero quin-
quenni tempus explet. **D**e ead re.

Siquis casu non uolens homicidium per-
petrauerit. xl dies in pane et aqua pēn-
aibus pacis biennio a oratione fide-
lum segregetur non communicet nec offe-
rat. Post biennium in comunione orationis suscipiatur. Offerat aut non
tamen communicet. Post quinquenniū
ad plenam comunione recipiatur.
Abstinentiam ciboy in arbitrio sacro-
tis maneat. **D**allo quid dño suo p tunc
homicidium fecerit.

Excl. d
cap. v.

Siquis liber iubente dño suo seruum
eius occiderit. ut homicidium spon-
te commissum peniteat. **D**allo qui seruum

Siquis seruum p pñū suū fecerit.
sine conscientia ut iudicio iudicis
ociderit. ut homicidium sponte com-
missum lugeat. **D**efenuna que in furore
suo ancillā suā uerberauit. et sic pe-

Excl. d
libano
cap. v.

Siqua domina tunc.

Sifurore zeli accensa flagellis uerbe-
rauit ancillam suam. ita ut fra diem
tertium animum cruciatu effundat.
eo quod incertum sit uoluntate an casu
ociderit. Si uoluntate pēn septē annos.
sic a sup quinquenni tēpora accalegama
pēn. ad comunione placuit admitti.
Quod si in fraterpota con stituta fuerit
infirmata. acupiat comunione.

Excl. d
siluā
pp

Siquis hominē **D**e eadem re.

Spublice penitentem interfecerit.
ut homicidium sponte commissus du-
pliciter pēn. et nisi in finem non com-
municet. **D**allo qui opere necessario ca-
su homicidium perpetraverit.

Excl. uor
manenti
cap. v.

Sepe contingit ut dum quis operi
necessario insistent arborem in-
cidat. aliquis subter ipsam ueniens

deprimatur. Et idcirco si uoluntate
ut negligentera incidentis arbore
factum ē ut homicida pēn debet omi-
no submitti. Quo dsi non uoto sed in-
curta illius. non deniq; sententiam con-
tigit. sed dum ille q operi necessario for-
tassis incumberet. iste in speratus oc-
currit sub arbore. et sub ipsa oppres-
sus ē incisor arboris. non teneat pro
homicida. **D**e eadem re.

Siduo sit in silua arbore succiderint
et a propinquante casura unius
arboris. frater fratri dixerit caue. et
ille fugiens in pressuram arboris inci-
derit et mortuus fuerit uiuens fratri
innocens de sanguine germani diuidi-
cetur. **D**allo qui in publico bello homi-

Oportet aut eos dia cōmunit.
diligentius ammonere qui homi-
cidia in bello perpetrata p nichilo ducte
excusantes se non idō necesse habere
de singulis facere penitentiam. eo qd
iussu principum pacum sit et dī iudi-
cio ita finitum. Semus enim quod
dī iudicium semp iustum ē et nulla
reprehensione dignū. Sed tamen oportet
eos considerare qui hanc necem ne-
fariam cupiunt utrum se coram oculis
dī quasi innoxios excusare posse. qui
ppter auaritiā quae omium maloy
radix est et ydoly seruatiō parat.
atq; ppter fauorem dñoy suoy tēpo-
ralium. eternum dñm contēpserunt.
et mandata illius spernentē. non ca-
sus sed p industriam homicidium fecerunt.
Nam de his legimus qui hoēs
non sponte interfecerunt. dñm per
legis doctorem urbes refugii deputat
se. ad quas confugientes saluarent
a bultore sanguinis. pximisui et non

morentur. Unde in deuteronomio
scriptum ē. haec erit homicide cui uita
seruanda ē. Quip aus fert. pximum
nesciens et heri et nudus tertius nullū
contra eum habuisse odium compro-
batur. sed habuisse simpliciter cū con-
silua ad ligna cedenda. et in succisione
lignoy fugerit donauit aut ferum
lapsum de manubrio amicum eius per-
cussit et occiderit. hic ad unam supra-
dictoy confugiat et uiuat ne pximū
eius cuius sanguis effusus ē. stimulo
doloris pcutat animam eius. De eo
uero quip industriam aliquem occide-
rit in exodo scriptum ē. Siquis de
industria et pnsidias occiderit pximi-
um. ab altari meo eueller eum ut
moriatur. Et in deuteronomio. Siquis
odio habens pximum suum. insidia-
tus fuerit uix eius. et resurgens per-
cussit et mortuus fuerit. et fugerit
ad unam de supradictis urbib; mittent
seniores ciuitatis illius et rapiant eū
de loco refugii. et tradant eum in ma-
nus pximi eius cuius sanguis effusus ē
et moriatur nec misereberis eius. Si
ergo illum quem dñs dignum morte
ēē iudicauit reum non ēē quis dicit.
Quomodo contrarius legis dī non exi-
tat. qui hoc quod dī dicit cassum ēē con-
tendit. Sed inter haec sciendum ē qd
magna distantia est inter legitimum
principem et sedicio sum tyranum
inter eum qui subuertere nititur xpia-
ne pacis tranquillitatem. et illum qui
armis contra iniquitatē certat defen-
dēt equitatem. **D**allo quid homi-
cidio sunt infamati sine gaucit.

Vbimam festari potest quem liber
hominem ppetrasse homicidiū

secundum canonicam auctoritatem condignum
in penitentia iudicium illi negatur. Si
autem manifestus iudicium non potest pro
bati cum homicida esse nec ipse uult
confiteri omnipotens dei iudicio cui omnia
occulta manifesta sunt reseruetur. et
tamen in dicitur publice a patre quod
communio in ecclesia indignus sit
et tacere debeat. donec peccatum con
fiteatur et per confessionem et penitentiam
condigna ab hoc crimine se absolue
re mereat. **Dansano si homicidium ppe**

Ex cap
vii

Siquis insanens trauerit
aliquem occiderit. si ad sanam tem
perauerit. leuior est penitentia inponen
da est. quam a qui sanam mentem tale ge
derit. Cuiquam uis penitentia sit
inponenda. quia ipsa infirmitas causa
peccati fuisse creditur. tantum tamen le
uior quam ei qui sanus aliquem occi
derit quantum inter sanum et insanum
et inrationabile a rationabili constat
esse discrimen. **Dallo qui ueneficio homi**

Ex elib
viii cap u

Siquis uero ueneficio dia committunt.
interfecerit alterum eo qui sine rdo
laetia pficere sedul non potuit. nisi in
fine in pcedam non est illi commu
nionem. **Dallo qui ueneficio delatione aliq**
interfectus fuerit.

Ex elib
viii cap i

Delator si quis exiterit fidi. et p delat
tionem eius aliquis fuerit fidelium
p scriptum uel interfectus placuit cum
non nisi in fine accipere communionem.
Si leuior causa fuerit in quinquen
nium accipere communionem poterit.
Sicut cum unius fuerit post quinquen
tempora admittantur ad baptismum.

Ad tria genera homicidarum.

Homicidia uero tria genera esse dice
bat. et penam eorum pariter fore do

cebat. Sicut enim homicidas interfecto
res fratrum. ita et detractores eorum eosque odi
entes homicidas esse manifestat. Quia et
qui occidit et qui odit fratrem suum. et qui
detrabit pariter homicide esse monstrat.
Omnes enim a carnalibus desideris que
militant aduersus animam abstinent.
et bonam eorum conuersationem ac inno
centiam omnibus monstrare rogabat. Ex
corde enim cunctos attentius inuicem
diligere insinabat. Seniores uenerari.
et iuniores diligere. Episcopos sacerdotes
suos ac cunctos reliquos ecclesie ministros
atque omnem plebem sibi commissam uerbo
et mandatis diuinis instruere et amare.
hosque omnes eorum episcopos tota anima uirtute
diligere. ut oculos suos qui oculi sunt
illoi. eorum preceptis in omnibus obedire.
etiam si ipsi aliter quod absit agant
quam doceat. memores scilicet illius domini
precepta. Quae dicunt facite. quae autem
faciunt facere nolite. **Quod homici**
da ab ecclesia communione sunt
submouendi.

Ex el agn
viii cap

Itaque censumus homicidas a commu
nionem ecclesiae submouendos. nisi pe
nitentiae satisfactione admissa crimina
diluierint. **De eadem re.**

Ex el uro
viii cap
vii

Homicidas penitus non communi
candum. donec per confessionem pe
nitentiae ipsorum crimina diluantur. **De**
illis quorum consilio homicidia fiunt.

Ex el uro
viii cap
viii

Periculo sese decipiunt qui existimant
eos tantum homicidas esse qui ma
nibus hominem occidunt et non potius
eos per quorum consilium et fraudem. et
exortationem homines exanguntur. Na
iuda dominum nequaquam propriis manibus
interferunt. Sicut scriptum est. Nobis
non licet interficere quemquam. Sed

tamen illis domini morte imputantur. quia
ipsi eum lingua interfecerunt dicentes. Cru
cifige eum. Unde unus eugista dicit. Dominum
crucifixum esse horaterra. Alius sexaga
iuda crucifixerunt eum. horaterra lin
gua militat hora sex manibus. Qui
ergo hominem tradit ille cum interficiat
domino dicente. manus peccati habet. qui
me tradidit tibi. Unde psalmista. Fili
hominum dentes eorum arma et sagitta.
et lingue eorum gladius acutus. Subi
ciant ergo se penitentiae quorum consilio
sanguis funditur. si ueram midiam
periteri uoluerint. **Dallo qui prouin**
dica parentum homicidia committunt.

Ex el uro
viii cap
viii

Qui prouindica fratris aut alioi parentum
hominem occiderit ita peni
teat ut homicidia sponte commissa.
Cum ipsa ueritas dicat. michi uindicta
tam ego retribuam. **Dallo qui propter**
cupiditatem iudei interfecerit.

Ex el uro
viii cap
viii

Qui odium meditatione uel propter
cupiditatem iudeum uel paganum
occiderit qui imaginem dei et spem fu
ture conuersionis exanxerat. xli dies
in pane et aqua penit. **De parricidio.**

Ex el uro
viii cap
viii

Statuimus ut et fricidif
parricide et fricidif p unius anni
circulum ante fores ecclesie orantes. domini
clementiam perseuerent. Completo anni
circulo introducantur ecclesiam tamen
inter audientes usque dum unius anni
spatium finiatur. stetit. his ita pacis
si penitentiae fructus in eis conspicitur.
corporis et sanguinis domini participes
fiant. ut non obdurent desperatione.
Carnem non manducant omnibus diebus
uite illoium. ieiunent autem usque ad nonam
cotidie exceptis festis diebus atque do
minicis. Abstineant autem se a uino.

medone atque mellita. ceruisa. tres dies per
ebdomadam arma portare non audeant
nisi contra paganos. Et ubicumque ire ma
luerint nullo uehiculo deducantur sed
proprie pedibus pergant. Ab uxore si habu
erint non separentur. Tempus autem huius
penitentiae in episcoporum ponimus arbitrio
ut secundum conuersionem illoium aut extor
dere uel minuere ualeant. **De tidone.**

Ex el uro
viii cap
viii

Parricidium autem quam sit detes
tabile crimen iudicio facto inter
cain et abel fratrem suum dominus ipse of
tendit cum ad cain parricidium ait.
Maledictus eris super terram quae aperuit
ossuum. et suscepit sanguinem fratris tui
de manu tua. Cum operatus fueris eam
non dabit fructus eius. sed uagus et
profugus eris super terram. In quo etiam
posuit signum ut tremens et gremens
et profugus sempiueret. nec auderet
quispiam sedes habere quietis. Sed ga
modernis temporibus parricide profugi
discurrunt per uersaloca et uariis ui
tibus atque gule inlecebris deseruiunt me
lius nobis uideatur ut in uno loco manen
tes. penitentiam districta sententia
castigent. si forte ad dei pietatem indul
gentiam facinoris suscipere merean
tur. Non eis licebit ultra militiae cin
gulum sumere. et nuptias atque coniu
gi copulati. quia sacra canonice hoc eis
non consentiunt. **Dallo qui infantes**
suos non sponte interficiunt.

Ex el uro
viii cap
viii

Siquis filium non sponte occiderit
iuxta homicidia non sponte commis
sa peniteat. **Dallo qui uxorem suam**
legitima sine iudicio interfecerit.

Quicumque propriam uxorem absque
lege uel sine causa et certa proba
tione interfecit aliamque duxerit

uxorem armis depositis publicam agat
pen. Et si contumax fuerit et ep[iscop]o suo in
obediens fuerit anathematizetur et eius
consentiat. Eadem lex erit illi qui seruo
rem suum interfecerit. **De eadem re.**

Ex lib[ro]
gonar[um]
lib[er] 1

Simarius uxorem aut uxorem mari
tum interfecerit equum iudiciu[m]
sit sup[er] eos dicente salomone. Non con
sideret p[er]sonam pauperis nec honoret
uultam potentis. Et post pauca. Ita
inquit paruum audietis ut magnum.
nec accipietis cuiusquam p[er]sonam q[uia]
iudiciu[m] d[omi]ni est. Idcirco uterq[ue] eor[um] in
huiusmodi criminis actione sine ga
uerit pari iudicio examinatur. Sine ga
uerit et non potest uinci manifestis iu
dicis. si liber est iuret cum duo decim.
si seruus feruenti ferro se purget. Si aut[em]
uxor moriens maritu[m] uno ut duobus
audientib[us] de morte eius inculpauerit.
non idcirco erit uictus sed si liber est cum
septuaginta duob[us] iuret. Si seruus sup[er]
duodecim uomeres feruentis se pur
get. Ex eadem lex erit marito uxore[m]
accusanti. **De eadem re.**

Simulter maritum suum causa for
nicationis uentris interfecerit aut
quacumq[ue] arte perimere facit. quia
dominu[m] et seruo rem suum occidit. scdm
relinquat et in monasterio p[er]t[ine]at. **De**

Ex lib[ro]
lunifero
lib[er] 1
cap[itu]l[um] 11

Admonere te cum lacrimis **causa**
et multo gemitu tuo fili habuiste
sic tamen filius d[omi]ni debeat. qui tam cru
deliter infelix homicidium perpetrasti.
Nam occidisti uxorem tuam partem cor
poris tui legittimo matrimonio sociata[m]
sine causa mortis non abirensentem
non insidiantem. quomodo uere tuus. Non
inuenisti eam cum alio uiro nefariam
rem facientem. sed in carnis ad diabolo

impio inflammatur furore. latro citi u
more atrocior et crudelior omni bestia.
eam gladio tuo interemisti. Et nunc post
mortem eius addis iniquitatem sup[er] in
quitatem filioy tuoy improbe p[re]do qui
mater non peperisti et filios tuos idcirco
nos fecisti. ut sup[er] induceres mortis causa[m]
post mortem. et p[er] unum homicidam et
reprobum testem inculcare uis mortua[m].
hoc nec eu[angel]iu[m] nec ulla diuina humanaq[ue]
lex concedit. ut unius testimonio etiam
idoneo aliquis condemnetur ut iustu[m]
ficcatur. Quanto magis p[er] istum tam fla
gitiosum et scelestum. nec illa uiua de
buit condemnari. nec tu poteris post
eius mortem excusari. Prius causa cri
minis subtiliter erat inuestiganda. et
tunc si rea fuisset inuenta scdm legu[m] tra
mitem debuit ex opere ultionis uindice
tam. Nam et si uerum quod absit fuisset
sicut ille adulter merita[m] e[st] post septem
annos penitentiam pacata dimittere
eam p[er] approbata[m] causam poterat si uo
luisset occidere eam nullatenus de
buisit. Duo consilia proponimus tibi.
Accepta te[m]p[or]e deliberatione duoy elige
magis quod placeat. et mis[er]e a[nt]e uie.
Et tunc in isto angusto tempore positus
nensis tu ipse tuum et homicida ineter
num peras. Relinque hoc malignu[m]
scdm quod te traxit ad tam inmanis
simum peccati facinus. Ingrede re
monasterium humiliate sub manu
abbatis et multoy fratru[m] precib[us] ad
uitas obserua cuncta simplici animo
quae tibi ab abate fuerint imperata.
Si forte ignoscat infinita d[omi]ni bonitas
peccatis tuis. Istud consilium ut certis
sine scias leuis et salubris e[st]. ut sub
alterius custodia luceas deflenda

peccata. Scdm aut[em] siluiale e[st]. Arma deponere.
et cuncta seclaria negotia dimitte. Carne et sa[n]c
men o[mn]ib[us] dieb[us] uite tue n[on] comedas excepto uno
dies resurrectionis d[omi]ni. et uno die p[er]t[ine]at. et uno die
nat[ur]e d[omi]ni. et s[an]c[t]i spirit[us] in pane et aq[ua] et d[omi]ni legumib[us].
et olerib[us] peniteas. In ieiuniis. in uigiliis et in
orationib[us]. et iherosolimitis p[er] se uera orat[ur]. Vi
nu[m] medone. et mellita. ceruisia nuqua[m] bibas
nisi in illis p[re]dicatis dieb[us]. Uxor[em] ne ducas
et cubina[m] n[on] habeas ad uoluntate[m] tua[m] facias absq[ue]
spe iugis p[er]p[et]uo maneat. Nuqua[m] te laud[em]
i[n] balneo equu[m] n[on] ascedas causa tua et alterius
i[n] uentis fidelium agas. In cuius uis leantia
nuqua[m] sedas i[n] ecclesia segregatus ab aliis xp[ist]ia
nus post ostiu[m] humilit[er] stes. i[n] gradibus ora
tionib[us] te supplicet com[un]i de com[un]ione et sa
cricorporis et sanguinis d[omi]ni cunctis diebus
uite tue i[n] dignu[m] te existimes i[n] ultimo t[em]p[or]e
uite tue puatoco si obseruaueris esiliu[m]. ut
accipias tibi cedimus. Si et alia multa durio
ra que tibi uix pondus tanta facinoris e[st]t
addicenda. Secl[er]a si h[ab]eas que sup[er]a miseri
corditer dicasti p[er]fecto corde d[omi]ni auxiliante
p[er]feceris et custodieris. et fidemus de n[ost]ra sa
clemia d[omi]ni t[em]p[or]e tuo peccatoy habi
tatu[m] et scdm boni iustiq[ue] pastoris impium
resoluat te secl[er]a ab hoc uinculo peccati
u[er]it[er] et p[er] ipsius gra[m] que e[st] suo sanguine re
dimerat sis solutus in celis. Si aut[em] alit[er] facere
et secl[er]a matris ecclesie salubre esiliu[m] despexeris.
ipse tibi sis iudex et in laqueo diaboli quo
trahit[ur] teneris maneat. sanguis que tuus
sit sup[er] caput tuu[m]. nos alieni a consortio tuo et
sub indissolubili anathemate p[er]maneat. do
nec d[omi]ni et secl[er]e ecclesie satisfacias. **De uxore mari**

Ex lib[ro]
uome
lib[er] 1
cap[itu]l[um] 11

Siqua mulier morte amoret[is] siluante.
maritum suu[m] cuius esiliata e[st] et ipse uir
aliquo illoy sed defendendo occidit et si hoc
pbare potest ille uir car[er]a e[st] esiliu[m]. potest
ut nob[is] uidet ipsa uxore[m] dimittere. et si uo

luert alia uxore[m] ducere ipsa aut[em] insidiat[ur] i[n]
penitentie subiecta absq[ue] spe iugis maneat.

De uno si plures unum in pugna uerit.

Ex lib[ro]
concl[usio]
cap[itu]l[um] 11

Siqua uxor aut qnq[ue] ho[mo]es seu etia[m] plures
etia[m] unu[m] ho[mo]em iuxta fuerint et ab his uul
neratus mortis fuerit. q[ui]cu[m]q[ue] eor[um] e[st] plagam
imposuit. scdm statuta canonu[m] ut homici
da iudicet. Reliqui aut[em] q[ui] e[st] i[n] pugna bant uo
lentes e[st] i[n]ficere similes p[er]t[ine]at. Quicq[ue] i[n] pugna
bant nec iulnerabant nec esilio nec auxilio
cooperator[um] fuerit sed tanu[m] affuerit extra noxa
sint. **De uindicta non prohibenda.**

Ex lib[ro]
ap[osto]l[ic]o
lib[er] 1
cap[itu]l[um] 11

De multa uindicta n[on] prohibenda i[n] nouo testam[en]to
hieronimus de p[er]sonis dignis ad uindicta[m]
ait. Cuiuscu[m]q[ue] malis in eo q[ui] malis i[n]t[er] et h[ab]et
causa i[n]fectionis ut p[er] uicinat p[er] simos minister
d[omi]ni e[st]. h[ab]et lex et ministri e[st] coherceant inimicos
et c[on]stringant. Ap[osto]l[us] i[n] q[ui]t. Regi quasi p[er]cellora
et ducib[us] taqua[m] ab eo misit. ad uindicta[m] male
factor[um] laude uo bonoy h[ab]et hieronimus homi
cidas et sacilegos punire. n[on] e[st] effusio sangui
nis. Augustinus ait. Que ista e[st] uanitas. Unu[m]
partere. et os indist[ri]m adducere. Polluunt
enim o[mn]es uno peccante. Unde et ille i[n] lege iubet.
maleficos n[on] patiaris uiuere. Un[de] p[ro]p[het]a. Mor
tificabant animas que n[on] uiuunt. Un[de] gregorius.
Non morient[ur] q[uia] p[er]p[et]uam mortificat q[ui] iustitiam
nat. Et n[on] uicetur uiuificare n[on] uicetur. greu
a supplicio solueret conat. h[ab]et n[on] q[ui] mul
tos affecit morte p[ro]p[ri]a manu. nec et igne
diuinitus inspirato. In nouo testam[en]to
petrus anania et saphira i[n] fice multauit.

De illi q[ui] post bap[ti]smu[m] capitale p[er]uul[er]t sententia.

Ex lib[ro]
noca i[n] p[er]
cap[itu]l[um] 11

Questiu[m] e[st] etia[m] sup[er] his q[ui] post bap[ti]smum
ad ministrauerit aut tor[m]ta sola exere
uerit aut etia[m] capitale p[er]uul[er]t sententia. De
his nichil legitur a maiorib[us] definitu[m]. Me
muerant eni[m] ad potestates has fuisse con
cessas. et q[ui] p[er] uindicta[m] noxiay gladiu[m]
fuisse p[er]missu[m]. et dimistru[m] e[st] datum

in huiusmodi iudicio. Quo ergo rephat
derunt factu. qd abduco re dō uiderent
ēē concessū. De his ergo ita ut accensu seruatiū
ē sic habent ne aut disciplina cuo tere aut
ēra auctoritate dnu uere uidēam. Ip̄iaut
in ratione reddenda gesta sua oia seruabunt

Dalus p̄confractione i doloy occisive

Excl. d. b.
mano cap.
lxv

Siq̄ i dola frange. et ibidē occi ruit.
Suf fuerit q̄ i eugliū scriptū ē. neq̄ iue
niat sub apl̄is u quā facit placuit in nūm
eū n̄ recipi martiriū. **De eo quoniam tē suā
ocadit qualiter penitere debeat.**

Exopt. n̄
colapp
adredul
fuit ac
gerete
reant
de d. r.
ep̄m.

Nicolaus ep̄s seruus seruoy dī. Reuerentis
simo et c̄ssim o r d u l f o ep̄o. sc̄e ar gen
tē reat̄is eccle. Dū uniuersis mundi par
tib; credentiū agmina principis apl̄oy lūmi
nib; p̄perant. qd̄a uir nō ē thiochar uenit
ur̄e beatitudinis eplam gerens quā nō c̄tulit
p̄sulatu cuius paginā p̄legentis matricidā
illā ēē cognouimus. Quo facto multas fletib;
lacrimisq; p̄fusis ualde doluimus. Idcirco
p̄cipimus et patrū alioq; censuris statuimus
ut sub penitentię iugo p̄maneat. ita ut p̄ unū
annū eccl̄am n̄ ingrediat̄ur. sed ante fores
basilice circulo introeundi eccl̄am licentiā
habeat. tam̄ ut audierit̄ flet. et n̄ dū cōmu
nicet. Cōpleat̄ aut̄ triū annoꝝ curriculum
sacre cōmunionis illi q̄ t̄a c̄cedatur. Ob̄tus uō
n̄ offerat nisi p̄ ostiā a lioꝝ vii annoꝝ curriu
la expleant̄ur. In his aut̄ oib; ann̄ atq; p̄rib;
carnē n̄ manducet nec unū bibere p̄sumat
exceptis festis dieb; atq; dñicis et ap̄ascha usq;
ad pentecostē et quo cūq; ite uoluerit nullo
uethiculo declucatur. sed pedib; p̄ficiat̄.
armā sumat nisi c̄t̄a paganos. Leuēt̄ aut̄
tr̄e dies p̄ b̄d̄m usq; ad uos pan̄. Ac p̄pria ac
legitima quidē ciuge n̄ separet̄ ne fornicā
tionis uoragine corrūat. qd̄ nec fiat optam̄
Sicut̄ arm̄ triū annoꝝ cursū. finis uer̄ illius
appropinqua uerit̄ corporis et sanguinis

Excl. d. b.
mano cap.
lxv

dñi n̄ i th̄ x̄pi particeps fiat. Sin aut̄ ut
supra statum̄ efficitur. Tam̄ si illius con
uersione et fonte lacrimarū in oib; uide
rit̄ florid̄ actionib; et optam̄ opib; pul
lulare. humanus circa eū uasolli c̄tudine
p̄uigil apparcat̄ mitisq; oib; demonstre
tur. Optamus uos in x̄po bene ualere. **S**
quis est homicidū fecerit ab ordine c̄t̄

Siquis quauis **sc̄e debet̄** r̄
nimū coactus homicidū fecerit. siue
sit pbr. siue diac̄ deponat̄. Legimus in cano
nib; apl̄oy. qd̄ ep̄o pbr̄ et diac̄. q̄ in fornicā
tione aut p̄uicio aut furto captus ē depona
tur. quanto magis his qui hoc inmane scelus
fecerit ab ordine cessare debebit̄. Qui enī
x̄pm sequi d̄si d̄rat. debet̄ si aut̄ ip̄ se ā bu
laui et ip̄ se ambulare. Qui cū maledicere
n̄ maledicebat. Cū p̄cator̄ n̄ rep̄cator̄.
Cū p̄ nob̄ p̄cator̄. n̄ cōmunicator̄. Et ip̄ se
i eugliū suo p̄cepit. Siquis p̄cussit in unā
maxillā. p̄be illi et al̄t̄ā. Non enī occidere
debemus eū dñs dicit. Audiſtis q̄ adictū ē
antiquis. n̄ occides. Q̄ aut̄ occidit̄ r̄t̄ erit
iudicio. Ego aut̄ dico uob; q̄ ad̄is qui r̄t̄ fecit
fr̄i suo r̄t̄ erit iudicio. Ne malū p̄ malo red
dat̄. sed sicut̄ apl̄s romanus scribens est. No
li uinci a malo sed uince i bonū malū. Siquis
cl̄oy p̄sens erit ubi homicidū factū fuerit
et neq; consensit̄ neq; consulat̄ neq; in aliquo
modo homicidū r̄t̄a p̄polluat̄ ēē c̄uincat̄.
nisi h̄ ei ob̄sit̄ qn̄ ē secretus i gradup̄ maneat.
Non ē c̄t̄a uis si alius dignus sit p̄ motus
a c̄cedat. **De eo siq; in hostem cōt̄a paga
nos dimittens in f̄t̄a x̄pianoy.**

Excl. d. b.
mano cap.
lxv

Se p̄fit uicoria x̄pianoy uicte p̄t̄ pa
ganoy. Quare una cū it̄ fecas p̄m̄p̄
fuerint. x̄pianu capti u ab arbaris q̄ in
impetu belli nequeunt̄ distinguī. idcirco
iustū decernentes statuimus cū in f̄cto
rib; misericordius agendū it̄ xl dieb;

penitentia q̄ indullentia uis transact̄. penit
ep̄m sit auctoritas et potestas ut p̄p̄ eiciat̄
culpā a gat̄ indullentiā. **De eo q̄ x̄pianū
mancipiū seduxerit et sic uenididerit.**

Excl. d. b.
mano cap.
lxv

Item in d̄t̄rogatū ē quid de eo
faciendū sit qui x̄pianū hōem seduxerit
et sic uenididerit. Responsūq; ē ab oib;
homicidū r̄t̄a ipsū hōem sibi contrahere.

EXPLICIT LIBER SEXTUS.

INCIPIUNT CAP LIBER VII

- I** Quod infam̄ et uocatur qui ex consanguinitate nascitur.
- II** Quod nulli liceat ex proprio cognatione uxorē accipere.
- III** De incestuosis.
- IIII** De eadem re.
- V** De eadem re. **F** ginas et uxoris.
- VI** De aliquo fidelium ad propinquas sanguinis suas accedat.
- VII** Quod equalit̄ iungendum sit in matrimonio uir suis consan
considerandam sit.
- VIII** In quo genuculo abstinendum sit. **F** possint.
- X** In quo r̄m̄culo consanguinitatis legitime conubia fieri.
- XI** Quod sanguinitas usq; ad septimū genuculum con
seruare debeat.
- XII** De eadem re. **XIII** De eadem re.
- XIIII** De eadem re. **XV** De eadem re.
- XVI** In re de eadem re. **F** n̄t̄ separatur.
- XVII** Ut duo b; ut tribus r̄t̄i b; r̄t̄i monia d̄t̄o ab̄ consangu
li.
- XVIII** De eadem re. **F** liter p̄m̄sere.
- XXVIII** Qd̄ s̄t̄ gregorius hoc angloy gentis specialit̄ nongenera.
- XX** Qd̄ extranea n̄ r̄t̄ necesse s̄t̄o distudiam̄ inter consangu
nitas fieri non debent.
- XXI** De eadem re. **XXII** De eadem re.
- XXIII** De eadem re.
- XXV** Iuramentum r̄t̄iū.
- XXVI** Sacramentū de incestuosum distudiam̄.
- XXVII** H̄ ac capitula de septem gradib; consanguinitatis s̄t̄ r̄t̄ d̄t̄o
d̄t̄o r̄t̄o in quāstione de r̄t̄ p̄t̄a et in figuram̄ in r̄t̄o de
p̄t̄a. specialit̄ ordinatur.
- XXVIII** Capitulum. i. de septem gradibus.

XXVIII Capitulum. i. **XXX** Capitulum. iiii.
XXXI Capitulum. iiii. **XXXII** Capitulum. v.
XXXIII Capitulum. vi. **XXXIII** Capitulum. vii.
XXXIV De incestuosis quā d̄m̄t̄ionē sacerdotū cōt̄p̄nunt.
XXXV Quod infra sexā generationē conuugia non fiant.

**EXPLICIT LIBER SEPTIMUS DE NECESSA COPU
LATIONE SANGUINITATIS ET IN QUO GENUCULO
FIDELIS ET CONIUGI SEPARARI DEBEANT. ET
DE TUOCATIONE ET PENITENTIA SINGULOR;
Quod infam̄ et uocatur qui ex con san
guinitate nascitur.**

Excl. d. b.
mano cap.
lxv

aut̄ consanguineoy fieri p̄hibet̄ qd̄ eas diuine
et s̄t̄i p̄hibet̄ leges. Leges ergo diuine hec aḡt̄
et eos q̄ ex eis p̄deunt̄ n̄ solū ei aut̄ sed et ma
ledicos appellant. Leges uō s̄t̄i infames tales
uocant̄. et ab hereditate repellunt. Nos uero
sequentes patres n̄ros in fama eos notamus.
et in famē ēē censemus. quān̄ fame maculis
asp̄sunt̄. nec eos quos leges s̄t̄i r̄t̄iunt̄.
nos in r̄t̄iūm̄ uis̄t̄i p̄ debemus. Et os aut̄
non consanguineos dicimus. quos diuine
et s̄t̄i leges c̄ sanguineos appellant. et in he
reditate suscipiunt̄ nec repelle possunt̄.
Taliū enī conuincationes nec legitime sunt̄
nec manere possunt̄. sed sunt̄ repellende.
Quisq; ergo n̄ ē legitime conuincatus ut

absq; totalitudo et si benedictione sacdo
tis constat ee copulatus. sacerdos ut legi
time coniuncto criminari. ut in eo testificari
minime potest qm omis incestus macula pol
lutus infamis e. et accusare supradictos non
pmitamus. Non solum ergo hi ratiendi snt
et infames eiuntur. sed etiam omis eis con
sentientes. **Quod nulli liceat ex propria cogna**

Excl. uo
meant
cap. 11

ncopulatione tione uxore accipere.
fidelium generatione numeru definuimus
sed statum ut nulli liceat xpiano de pro
pria consanguinitate seu cognatione uxo
rem accipere. usq; dum generatio recorda
tur et cognoscatur. aut in memoria rea
netur. **De incestuosis.**

Excl. hiler
danti cap

Dehi quis e incesta polutione comacu
lant. placuit ut quo usq; in ipso de
testando et illicito carnis contubnio p se
uerant usq; admitta catecumino. ietcla
admittantur. Cuiq; etia nec absumere
ullu xpiano. sicut apls iussit oportet.

Excl. aga
danti
cap. 11

Denestus coniunctio **De eadem re.**
nibi nil prorsus uerue reseruiamus nisi
cum adulteri u separatione separauerint.
et sanare uoluerint anathematizetur.

Excl. ama
leant
cap. 11

Incestuosu diu ipso **De eadem re.**
de testando atq; nefando scelere manent
nisi fideles xpianos. sed in gentes aut
catecuminos habeantur. id est xpianis non
sumant potu cubu. sed sola faciant hec
non osculentur nec saluentur ab eis. Sed si suis
sacdotib; i obedientes exortunt. et a tam
nefando scelere segregare atq; ad publica
penit redire noluerint. it eos habeantur
qspu periclitantur in mundo. ut etia it eos
de quib; p se ueritas ait. Sicut non audierit
sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Et si
alter eoy morte puerit fuerit. alit qua
diu uiuit grauitat penit. et si non spe con
iugu maneat. **De aliquis fidelium ad pro**

Pinquam sanguinis suis accedat.

Nam et hec salubri tep cauenda sanamus.
nequis fidelium p pinqua sanguinis sui
usq; quo affinitatis linea in ta successione gene
ris cognoscat. in matrimonio sibi desideret
copulari qm scriptu e. Qis homo ad proximu
sanguinis sui n accedat ut reuelet turpitu
dine eius. et iteru. Anima que fecerit quip
pia existit. peribit de medio ppli sui. Sane
quib; conuincio ta it dr. habebit in eundi
melioris coniugu libertate. **Quod equalite**

Excl. de
tulupp

coniuendum sint in matrimonio uir et san
Aequalite uir con iugis et uxoris
iugatur in matrimonio consanguinitas
suis. et consanguinitas uxoris sue. **Quod uno mo**

do parentela uiri et mulieris in conuincio

Sane consanguine consideranda sit.
nitas que in proprio uero e seruanda e. hec
nimiru in uxoris parentela deleg nuptiaru
custodienda e qae stat eos duos fuisse icarne
una comunis illis utraq; parentela ee creden
da e sicut scriptu e. Et duo in carne una.
In quo genitolo abstinendum sit.

Excl. de
isidori

Isidorus in ethnologis suis usq; ad sep
tima generatione e sanguinitas absti
nendu. et sic legitimo conubio e iungen
du a feruit. In deteor cu fecisse qd genitolo
gie seriem texens quo usq; ordine nume
randi pducere possit eo cognatione san
guinis seruanda est mandam. Sicut ad in
uocatione generis et amicitie ius confirman
du. redire ad conubi uaucau. qdo iam
cognationis ordonumerari desuuit. **In**

Excl. de
eufide

quo tam uiculo consanguinitas legitima
Beatus isidorus conubia fieri possunt
de consanguinitate sic loquit. cuius se
ries gradib; septe dirimit hoc modo. fi
lius et filia qd e frat et soror sit ipse
truncus. Illis seortum se iunctas ex radi
ce illius trunci egreduntur ista ramus

culi nepos et nepas. primus pronepos et pro
nepas scdr. Adnepos. et abnepas tertius.
Adnepos et abnepas quartus. Trinepos et
trinepas. Quintus trinepos et nepos. et tri
nepos et neptis. Sextus haec consanguini
tas dum se paulatim in propaginu ordinib;
dirimens usq; ad ultimū gradu sese subtra
xerit. tunc primu lex in matrimonio uin
culu recipitur. et qd amodo reuocabit fu
gentu. Id e aut usq; ad sextu generatio
nis gradus e sanguinitas constituta e ut
sicut in sex etatib; mundi geratio et hois
status finitur. ita p pinquitas generis tot
gradib; tmineatur. **Ad consanguinitas usq;**

Excl. la
88 ff
epistol
leuiter

progenem sua debeat.
Puniquuq; ad septima obseruare de
cernimus generatione. et qua diu se
agnoscat affinitate p pinquos ad con iuga
le copula eece denegamus. Quod si face
runt separentur. **De eadem re.**

Excl. ap
mado
nucul
liba
bino
cap. 11

Nullus fidelium usq; ad affinitatis linca
nid e usq; in septima generatione e san
guine sua ducat uxore. ut ea quo qmo in
cesta macula polluat. Si q suo hoc tenere
psupserit ut cestu polluat a publice iusta
canonicos gradus penit. **De eadem re.**

Excl. leg
danti
cap. 11

Nullus ex propinquitate sui sanguinis usq;
ad septimu gradu uxore ducant. neq;
sine benedictione sacerdotis. Quante in
nupterant a sacerdotis benedicta nubere
audeant. **De eadem re.**

Excl. au
rela
fiscap
xx

Nullum in utroq; sexu pmitamus ex pro
pingtate sui sanguinis ul uxoris usq;
in septimū gradu uxore ducere. ut
incesta macula comaculati. **De eadem re.**

Excl. ag
pnti
cap

In septē gradib; oiu p pinquitas noa caner
tur. ultra quos nre affinitas inuenitur
nec successio potest aplius progari. **De**

Excl. me
danti
cap. 11

De affinitate naq; sanguinis eadem re.

p gradus cognationis placuit usq; ad sep
tima gnatione obseruare. Na et hereditas
reru p legalis definitiones sancit usq; ad
septimu gradu p tendere heredu successio
ne. Non eni succederent nisi eis de propa
gines cognationis deberet. **Ut duob; ut**

Excl. hiler
fiscap. 11

trib; testib; testamona die ubi sanguine separa
Vt ois caruersia que de ecclesiasticis reb; fit
sedm diuina lege sub duob; ut tribus
testib; tmineatur. Testis dñs cu dixit. Non
unus stet carariu sed in ore duoy ut trium
testu stet ome uerbu. **De eadem re.**

Excl. ab illo
fiscap. 11

Contradimus qq; ut quarta ul gnta
sextaq; generatione nullas amplius
coniugio copuleatur. Vbi aut post ite die
tu factu fuerit in uentus separetur. **Ad**

Excl. isidori
et thammopo
leuiter ep ad
felicem qm
filiis e

sef gregorius auig angloy pdicatori ppe
uigraie noue fidei p miferit.
Gregorius p sul regis ab augustino
genus epo angloy quora generatione
fidelis debeant copulari dispensatorie sic
describit. Queda lex in romana re publica
pmittit ut siue frat siue soror. seu duoy fra
trugermanoy. ul duaru soroy filius et fi
lia misceantur. sicut experimto didicimus
ex tali coniugio sobole n posse succrescere.
Unde necesse e ut iam quarta ul gnta
generatio fidelium licent subiungantur.
Quod sef gregorius hec angloy gra specia

Excl. de
isidori

liter non generaliter permiserit.
Rerupost multu tpris a felice mesene si
cale psule regis utu augustino gre
gorius scripserit. ut angloy quarta gene
ratione cōtracta matrimoniaminime solue
rentur. humilimus pat gregorius int ca
tale dedit ratione. Ad scripsit augustino
genas angloy epo aliū. n uidelicet ut re
corderis tuo de consanguinitate e iunctaone.
ipsi et angloy gnta que nup ad fide uent
tat. ne abono qd cepat metuendo auste

nora recedat specialiter et generaliter certis
me scripsisse me cognoscat. Unde et in
romana curia omnis testis existit. Nec ea
intentione hec illis scripsit mandata. ut
postquam firmata dice in fide fuerit solidata.
si infra propria sanguinitate iuena fuerit
non separantur. aut infra affinitatis linea id usque
ad septima generatione iungantur. Sed quod
adhuc illis neophitis existit ab eis pri
mum illicita est sententia. et eos uerbo ac exemplis
instruere et que potest de talibus egere in
rationabilitate ac fideliter excludere oportet.
Nam iuxta apostolum quare. Lac de diuob
potum non est. Ita illis modo non poterit ut
prefixum est temporibus tenenda in dulcissimum nec
bonum quod infirma adhuc radice plantatum
erat exurere. sed aliquantum firmare
et usque ad perfectionem custodire. haec ergo
ego uobis idcirco perstringenda curauit
huius occasione noue dispensationis illi
citam matrimonia etrahunt et uelut simu
uirtu causantur non generaliter quarte gene
rationis copula censuisse immo uenialiter
simulque temporaliter genuisse cognoscant.

*Quod extraneis nisi ex necessitate discedi
inter consanguineos facere non
debeat.*

Consanguineos extraneos nullus ac
cuset. ut consanguinitate in se non do
coputet. Sed propinquus ad quos tota pertinet
id patrem matrem fratrem sororem patruum auun
culum amicum matrem. et eorum procrea
tio. Si uero tempore defecerit ab an
tiquioribus et ueracioribus quibus eadem propin
quitas notata sit episcopi canonice regat. et
si in uera propinquitas fuerit separantur.

Siquis neptam *De eadem re.*
sua in coniugio duxerit anathemasit.

Siquis consobrinam *De eadem re.*
in coniugio duxerit anathemasit. *De eadem re.*

Siquis de propria cognatione ut quae
cognatus habuit in coniugio duxerit
anathemasit. *Sacramentum de paren
tela quomodo inquirendum sit.*

Della parentela quae dicitur esse inter illum
et istam eius coniugem. non. quicquid
inde scis aut audisti aut uicinis aut
aut antequoribus propinquis. quod tamen nullum
ingenium nec propter amorem aut propter premium.
aut propter sanguinitatem celabatur pro uero aut
eius missio cuius in quere iussit quod
cumque ex hoc interrogauerit. sic te de ad
uiuet et iste scorum reliquit. *Iuramentum.*

Istud sacramentum quod *testum.*
iste iurauit de ella parentela quae in
ter illum et eius coniugem. non computatur
quod tu illud obseruabis in quantum sapis
aut audisti. sic te de ad uiuet. et iste
scorum reliquit. *Sacramentum de ince
stus.*

Ab istodie in *in uoto discedi.*
antea quod tamen nullum ingenium te sociab
huic tue consanguinitate cum qua coalegit et
recte xpianitate tua adulterium in se tu per
petrasti. nec in coniugio nec in adulterio illa
tibi sociabis nec cum illa ad inamisa man
ducab et bibes. aut sub unotato maneb
nisi in ecclesia aut in aliquo publico loco. ubi
nulla mala suspicio possit esse. ut ibi coram
testibus idoneis pro certa necessitate pariter cla
quamini. Nec alia coniugem accipies nisi post
pacem penit ubi licentia data fuerit ab episcopo
tuo aut eius missio. sic te de ad uiuet et iste
scorum reliquit. *Haec capitula de p
gradibus consanguinitatibus. ser uideat
diligentem inquisitione descriperat et
in figuram insertus de pica aper
tius ordinauit. Capitulum uno.
De septem gradibus.*

Primo gradu. Superior linea canentur.
Pater. mater. Inferior. filius. filia. qui

busque nullae alie persone iunguntur. *Cap. ii.*
Secundo gradu continentur superior linea. Auus
aua. Inferior nepos. neptis. Intransuersa
frater. soror. que persone duplicantur. Auus
enim et aua. tam ex patre quam ex matre accipi
untur. Que persone sequentibus quibus gradibus
similiter. pro substantia earum que in quo gra
du subsistunt ipso ordine duplicantur.
Iste persone in secundo gradu idem duplices ap
pellantur. qui duo auus et paternus et ma
ternus. Item duo genera nepotum. siue
ex filio siue ex filia procreata. frater. soror. ex
transuerso ueniunt. Idem autem frater patris.
aut frater matris. gaur patruus aut auuncu
lus iuratur. Qui et ipsi hoc ordine duplicantur.

Tercio gradu ueniunt *Cap. iii.*
supra pauus. paua. Infra nepos. pro
neptis. ex obliquo frater. soror. filius ut
filia. Patruus amica. id est patris frater et soror.
Auunculus mater matris frater et soror.

Quarto gradu ueniunt *Cap. iiii.*
supra. abauus abaua. Infra abne
pos. abneptis. ex obliquo frater et soror. nepos
neptis patruus. soror patruus. id est pa
trui filius ut filia. consobrinus consobrina. id
auunculi et matris filius ut filia. Ami
tanus amicana. id est amice filius ut filia.
Item consobrinus quae ex duobus sororibus nascuntur.
Quibus accretat patruus magnus. amica ma
gna. id est auu patris frater et soror. Auunculus
magnus. mater magna. id est auu tam patris
quam matris frater et soror. *Cap. v.*

Quinto gradu ueniunt supra quod est auus
ataua. Infra ad nepos ad neptis. ex
obliquo frater et soror. pro nepos. pro neptis.
frater patruus. patruus. sorores patruus.
Amici. amicae. consobrinus consobrina.
filius ut filia. Quibus accretunt pro patruus
paua. his sunt pauus. mater. frater et soror.
pauunculus. pro mater. his sunt pro auu

patris. mater. frater et soror. pro auu
matris. Haec species nec alius gradibus
quas scriptae. nec alius uocabulis declarari
potest. *Cap. vi.*

Sexto igitur gradu ueniunt supra tri
tauis. triaui. Infra trinepos. trinep
tis. ex obliquo frater et soror. ad nepos. Ad
nepos frater patruus. sorores patruus.
Amici. amicae. consobrinus. consobri
ne. Patruus magnus. amicae magne. Auun
culi magni. mater magne. Nepos
neptis. proprioris consobrinus filius ut
filia qui consobrinus appellantur. Quibus
ex latere accretunt patruus pro amice.
pro auunculi pro mater. filius uel
filia. ad patruus ad amica. His sunt ab
auu patris. frater et soror. ab auunculis
ab mater. haec sunt ab auu patris.
mater. frater et soror. ab auu matris.
Haec quoque explanari amplius non posse
quam auctor ipse dixerit. *Cap. vii.*

Septimo gradu qui sunt cognati rec
ta linea supra infraque proprioris nomi
nibus non appellantur. sed ex transuersa
linea continentur. frater soror ad nepos
ad neptis. consobrinus filius filique succes
sionis. Idcirco gradus septem constituta
sunt quia ulterius proteru natura nec nomi
na inueniri. nec uita succederentur pro ro
gari potest. In his septem gradibus nomi
na propinquitatum omnia continentur
ultra quos affinitas inueniri nec succes
sio potest amplius propagari.

xxxvi De uduis uenulas ear uelate apcompre
xxxvii De nobilib; feminis quae postquam uelate fuerint domi
indelicis ridere delectantur.
xxxviii De his uelatis et do consecratas in coniugiū duxerint.
xxxix De uduis quae pfectam continentiam puaritate.
xl De eadem re.
xli De eadem re. *F uelent.*
xlii De feminis quib; ante marii obierint ut non ceto se
xliii Ut uduitas pfectio coram epofiat.
xliiiii Ut nullas uelate uduas nubere si uoluerint.
xlv De eadem re. *F sibi imponere.*
xlvi Ut uduae uelate ad nuptias ire non debeant.
xlvii De uduis quae sub obtentu religionis uelum adēpū
xlviii De uduis et puellis quae in domib; ppriis habitam re
ligionis susceperunt.
xlviiii Quod sic gregorius quandam femina uelatam que
sacrum ppositum transgressa comprehendit. *F sanct.*
L De uelatis uduis si uoluptatib; carnis in seruire accu
li Ut sacrilegi di iudicentur qui se sacras feminis misceant.
lii De his q; seimonales uirg; ut uduas uelatas rapiunt.
liiii Ut di seculare cū bono testimonio cū sacris puellis
loqui debeant. *F siur habitam obseruent.*
liiiii Quod mulieres uelate aut monasteriis aut in domib;
lv Ut adolecentiores uduae ut seimonales ab epō
non elegantur. *F suum epm redire faciat.*
lvi Ut unusquisq; epf elor in suo episcopio uagantes ad
lvii De clericis uagis. *F uitam totam.*
lviii Ut monache monastice uiuant et canonicē sedm canonicā
lviiii Ut seimonales abbas se sue obedienter sint.
lx De feminis quae ppter continentiam muliebromitant habitū.
lxi De illo qui uirginitatem custodire nuptias aut excoerue.
lxii De feminis qui ppter religionem crines rotanderit.
lxiii De illis qui ppter continentiam pallis uestuntur.
lxiiii De illis qui uirginitate obseruant et sic extollantur.
lxv Quod non sit pmitteri dum monacho et monachas
munio monasterio simul habitare.
lxvi Ut epf monasteria monachoy et seimonialium fre
querter uisitet.
lxvii Ut abbas in potestate epof consistant.
lxviii De monachis qui filios perauerint.

lxviiii De seimonialib; quon uim barbaricā pulerunt.
lxx De quadam abbatis quae se pelamauerat supmū
ab inelaustro suo horpreatib;
lxxi Quae res ecclāstice ad laicos disponende non respiciant.
lxxii De eadem re. *F nabilite.*
lxxiii Ut abbas in synodum ire non cogatur nisi p ratio
lxxiiii Ut congregacione monachoy sine conlaudatione
epi fieri non liceat.
lxxv De uirginib; sacris quae parentib; priuantur.
lxxvi Quod de religiosis feminis pponendū sit.
lxxvii De seimonialib; quod in elaustro facere debeant.
lxxviii Nullus laicus claustrum seimonialium ingreclatur
nisi ad opera exercenda. *F beac bonum.*
lxxviiii In atris claustris non eligantur nisi testimonium ha
lxxx Ut abbas nisi p licentiam epif sui non egredatur
a monasterio. *F debeat.*
lxxxii Ut unus abbas duob; monasteriis pre ee non
lxxxiii Ut monachi ut monache compates non habeant.
lxxxiiii Quod de femine in conuentu doctre non debeant.
lxxxv Ut femine penitentiam dare non debeant nec sedere
intra sacerdotes in conuuiuo.
lxxxv De mulierib; uirg; causas distamen ubis.
lxxxvi Quod abbas p humilitate locū suū relinquere possit.
lxxxvii Quod laicus in ecclā lectio ne recitari non debeat. *F abbas.*
lxxxviii Quod si licet epō abstrahere re monasteriū quāuis peccauerit
lxxxviiii Nemo monachi placet a seclāria adent.
xc De negato seclari. *Declis iuste consoratus.*
xcii Ut epif siue abbas ante se io caur p fia fieri pmetant.
xciii De illis qui ab epō seu ab alio auaritiae causa sed uicase rotanderit.
xciiii Ut abbas si magna cura habet decēggatione sua.
xcv Ut seimoniales in domib; suis aliq; masculū manducare
ut bibere non sumant. *F ligioni tradiderint.*
xcvi Qualit indignus abbas a suo officio separetur.
xcvii Declis que consuras dñiserint et uxores accepterint.
xcviii De puellis quae ante legitimos ann suas sponte sate et
xcviiii De illo q; filia aut nepotē ut paritē suā omipotendo
offerre uoluerit. **xcviiii** De eadem re.
c De abbate qui fornicus in monasterio suo festiuitate
celebrare pmiserit. **EXPLICIT LIB. VIII.**

INCIP LIB VIII

*Excl
solu
cap. vii*

HUC USQUE DISSOLUTE OPERA
tionis effectus interdum mutare fecit
honestum constitutionis edictum dum
incognite resolu putatur. quod in dis
solubili sancaonis auctoritate tenetur
idō quicquid obuium ex incerto occur
rerit euidenter abia debet. ut de cetero
nichil supsit quod indubium nute.
Idōq; si in qualibet minori etate ut re
ligionis consuram. ut religioni debita
uestem in utroq; sexu filius. aut unus aut
ambo parentis declerint. certe ut nolen
abus aut nescientib; susceptam. et non
mox uisam in filius abdicauerint ut corā
se uel coram ecclā. palamq; in conuen
tu eosdem filios talia habere pmiserint.
ad seclarem reuera debitam. ipsi filiusq;
quandocq; penitus non licebit. sed con
uicta qui consuram aut religiosam ueste
aliquando habuerint. mox ad religio
nis. et cultum habitamq; reuocentur.
et sub strenua districtione huiusmodi
obseruantie in seruire cogantur. Pa

*Excl
solu
cap. vii*

*Excl
solu
cap. vii*

renabus sane filios suos religioni trade
re. non amplius quam usq; adduo deca
mum. etatis eoy annum licentiam po
terit ee. Postea uero auoluntate parentū
asue deuotionis sit. solitarium uotum
erit in filis licetum religionis sumere
cultum. Quisquis aut ut ab oluone
consure. ut seclari uestis assumptione
deccus fuerit atugisse transgressionē
excommunicationis censuram accipiat.
et religionis semp in heret. **De uirgini**
bus quis sponte non coacte parentū impe
no habitum religionis susceperunt. 11
Puelle quae non coacte parentum
impeto sed spontaneē iudicouir
ginitatis ppositū atq; habitum susce
perunt. si postea nuptias digunt pre
uaricantur etiam si non dum eis gratia
consecrationis accesserit. Cuius itaq; non
fraudarentur munere. si in proposito
remanserint. **Dellis quise ante legitimos**
annos rotanderit et uelauerunt.
Siquis ante annos legitimos conso
ratus ē sine consensu parentum suoy.
et si ipsi parentis in fra annum non se re
clamauerunt ad principem. aut ad pro
prium epm. aut admissum dñicū.
in ipso clericali pmaneat. Si uero post
legitimos per uim clericus factus ē. et
parentes eius in fra annū ad supramemo
ratal psonas. minime se reclamauerint
in clericali ita pmaneat. sicut his de
quo suprascripsum ē. Si utro prefate
pstone in fra annum reclamationem fe
cerunt. hi qui eos clericos receperunt ipsi
siue parentib; eoy hoc plegem exsol
uant quod contractos contraxerunt.
Ille uero qui ante legitimos annos con
soratus ē. utrum in eadem consura per

manere debeat. nec ne in potestate sit parentum. Si uero his qui tunc foratus est alicuius seruus fuerit dno p legem emendatur quicquid de eo seruo contractum contractus est. Ille uero qui tunc foratus est utrum in eadem tunc foratus maneat. nec ne in potestate dñi sui. Si uero hi qui liberi sunt ante legitimis annos aut post. hoc modo sicut superior taxatum e. tunc foratus sunt. et ad gradus ecclesiasticos puenerint. in eisdem gradibus p seuerare cogantur. Si uero fuerit seruus qui superior taxato tunc foratus est. et ad gradus ecclesiasticos puenerit. dno suo p legem emendatur. et a redditibus in suo gradu p maneat. hoc et de uelands puellis obseruandum e.

Dallus quis in clero deputatus aut monachorum uita expectauerint. **IIII.**

Quis in clero deputatus aut monachorum uita expectauerint statum suum neq. ad maiora. neq. ad dignitatem aliquam uenire mundana. Sed hoc tunc tantum et non agentes penitentiam quominus redeant ad hoc quod ppter dñm pmissum elegerunt anachoratas. **VI.**

Ut canonici qui in monasterio monachorum conuersantur. aut monachice uiuant. aut sub canonicarum regula construantur. **V.**

Precipimus ut unusquisq. episcopus sicut p singula monasteria quantos quisq. abbas canonicos in monasterio suo habeat. et hoc omnino ambopartiter p uideant si monachi fieri uoluerint regulariter uiuant. si aut canonicè uiuant omnino.

Quod monachum paterna deuotio ut p pna professio faciat. **VI.**

Monachum aut paterna deuotio aut p pna professio facit quicquid horum fuerit alligatum tenebit. Pro

Ex eccl. adu. cap. u.

Ex eccl. mon. si. cap. xiiii.

Ex eccl. can. cap. xiiii.

uide his ad mundum reuertenti recludimus aditum. et omni ad seclm interdicimus regressus. **De clis qui se fingunt monachos. VII.**

Ut clis qui se fingunt nachos e. et habitu et nomine monachos e. et non sunt omnimodis corrigantur atq. emendentur. ut ut monachi sint ut uerit canonici. **Quod spontaneum ppositum monachis mutare n liceat. VIII.**

Propositum monachi pro prio arbitrio aut uoluntate susceptum deserere non potest absq. peccato. Quod enim q. uouit dno debet reddere. Vnde qui relicta singularitatis p fessione admittit ut ad nuptias deuolutus e. publice penitentiae satisfacione purgandus est. quia et si innocens milita et honestum e. potest coniugium electionem meliorem deseruisse transgressio est. **U**t monachos sine consensu sui abbatis uoueri uouere

Monacho non liceat n liceat. **VIII.**

Uotum uouere sine consensu abbatis suo. Si aut uoueri frangendum e. **De uirginibus que ante quidecimum in seculum mundibus suis uelam sibi imposuerint. X.**

Uirgines quae ante duodecim annos in seculum mundibus suis sacrum uelamen capta suo imposuerint. et illi mundibus anni et diem hoc tunc do non concesserint in seculo pposito permaneat. Et si in predicto anno et die pro illis se proclamauerint. petitione eorum ascens prebeat. nisi forte di amore tacti cum eorum licentia in religionis habitu p maneat. **U**t clis in qua ecclesia semel legerint ab alia non recipiantur. **II.**

Templacuit ut quicumq. in ecclesia semel legerit ab alia ecclesia ad clericatum non teneatur. **De uirginibus.**

Ex eccl. can. cl.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

non diu uelatis que tamen in proposito uirginali se simulauerant pmanere.

He uero que nec diu **XII.**

Sacro uelamine tectae tamen in proposito uirginali se simulauerant pmanere. Licet uelate non fuerint nisi forte nuptierint reuocandae sunt. et agenda penitentia illis est. quia ppositio earum ad dno tenebantur. Nam si ap lras illas quae a proposito uelatas discesserunt. dixerat habere dampnationem. quia primam fidem irritam fecerunt. quanto magis his quae fide frangere conate sunt. **De simonialibus si a proposito sacro deuenierint. XIII.**

Quae xpo spiritualiter nubunt si pposito publice nuptierint. uel se clanculo contumpserint. non eas abmittendas e. ad eandem penitentiam nisi his cui se iunxerat demundo recesserit. Si enim de hominibus haec ratio custoditur. ut quicumq. uiuente uiro alteri nuptierit. adultera habeatur. nec ea agenda penitentiae licentia concedatur nisi unus ex his fuerit defunctus quantum magis de illa tenenda est quae ante se in mortalispotio coniunxerat. et postea ad humana nuptias transmigrauerit. **DE EADEM RE. XIV.**

De uirginibus ac feminis sacris ppositum transgredientibus sacrum peluis cursus est a uoluntate. et imitari natura uirginitatis. Quam obrem quisquis uirum uel mulierum habitum semel induerint uel induerunt spontaneè religiosum. aut si uir deditur ecclesie thoro uel femina fuerit. aut fuit delegata puellarum monasterio in uirumque sexupretuaricator. ad ppositum in uirum reuertit cogatur.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

ut uir deditur. et puella monasterium ingrediatur. Si aut quo libet patrocinio desertores pmanere uoluerint sacerdotalis sententia axpianoy ceu habeantur extortet. ut nec locus eis ullus sit communis. Uiduas quoq. uniuersalis iam dudum statuit synodus professionem uel habitum deserentes. ut superiora sententia condempnentur. **Q**uoties sacrum uelam sacris uirginibus imponi debeat. **XV.**

De uirginibus quoq. uirginibus nisi aut in epiphania aut in albis paschalibus aut in aploz natalibus sacraminime uelamen imponatur. et non ante xxv annos nisi forte sicut de baptisate dictum e graui languore correptas ne sine hoc munere desolo exeant implorantibus non negatur.

De eadem re. XVI.

Templacuit ut quicumq. episcopus necessitate periclitantis pudicitiae uirginis cum uel peccator potens. uel raptor aliquis formidatur. uel sicam aliquo mortis periculo so serupulo conpuncta fuerit ne non uelata moriatur. aut exieribus parentibus. aut his ad quorum curam pntet uelauerint uirginem. seu uelauerit in uirginitate quinq. annos. etatis non ei obsit conalium quod de isto numero annoy constitutum est.

De simonialibus quae alius uelate pnt. XVII.

Nihil hominis etiam in quibusdam locis in uirginitate inuenimus usum stultum e. et ecclesie siastice auctoritati contrarium eo qd uidelicet nonnulli abbas se et alios ex simonialibus uiduas et puellis uirginibus. contra fas uelam imponere

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

Ex eccl. can. cl. pp. cap. xxi.

presumant. Et idō nonnullē uelate inuiste. putant se liberius suis carnalib; desideris posse inseruire. et suas uoluntates explere. Quā ppter statuimus ut si abbatissa aut quelibet scimonialis posthanc definitionem intantam auctauiam prospertit. ut aut uiduam aut puellam uirginem uelate presumpserit. iudicio canonico usq; ad satisfacionem subdatur. *De uirginibus qua carere uelari debeant. xxviii.*

Vt uirgines non uelentur ante uirginitatem annos etatis. nisi forte necessitate perditantis pudicitie uirginalis et non sunt consecrande alio tempore nisi in epiph. et in albis paschalibus. et in aplo; natalis nisi causa moris uirginitate. *Ad desponsatā puellam alio uero non sit licitum dare monasteriū aut licet eligere si uult. xxviii.*

Desponsata puellam non licet parentibus dare alio uero. tam monasterium licet eligere si uoluerit. *Ut aliquis incognitus non accedat in monasterio monachos recipiat. xx.*

Siquis incognitus monasteriū ingredi uoluerit. ante triennium monachi habitus ei non prestat. Et si infra triennium aut seruus aut liber ut coloy queratur ad nō suo. reddatur ei cum omib; quae attulit fide tamen accepta de impunitate. Si aut in fratriennium non fuerit requisitus. postea queri non potest nisi sit tam longe quod diuenerit non possit. sed tantum ea que in monasterium ad duxit dñs seruire

Ex dōr pūpp

Ex dōr casib; pūpp

Ex dōr rano cap. u.

Ex dōr con. l. cap. l.

Ex dōr b; nens cap. xi.

cap. iiii.

cap. iiii.

cap. l. iiii.

De dñs qui monachos ppositi
Clerici qui appetunt. *xxi.*
monachos ppositum appetunt. et meliorem uitam sequi cupiunt. liberos eis ab ep̄is in monasteriis largiri oportet ingressus. nec inter diei ppositum eoy quia ad contemplationis desiderium transire nituntur. *De uirginibus sacris que ppter districtiorem uitā ad aliud monasterium ire disposuerunt. xxii.*

Vt uirgines sacre si pro lucro anime sue ppter districtiorem uitā ad aliud monasterium pgre disposuerunt. ibidemq; commanere decreuerint. sinodus concedit. Si uero fuga discipline alium locum quesiuerint. redire cogantur. *Quo uesti uirginer ad consuetudinem uenire debeant. cap. iiii.*

Simonialis. *xxiii.*
uirgo cum ad consecrationem suo ep̄o offeratur. in talib; uestib; applicetur qualib; semp usura est professione et simonie ap̄is. *Ut ppter sciens an dñs sui seruus non efficiatur monachus. cap. iiii.*

Placuit in monasteriis. *xxiiii.*
non ee suscipiendum seruum ad monachum faciendum ppter dñm p̄p̄iam uoluntatem. qui uero hoc constitutum n̄m excesserit eum ad communionem suscipiendi decreuimus. ne nomen dñi blasphemetur. *De illo qui seruum alienū causa religionis docet contempnere dñm. cap. l. iiii.*

Siquis seruum alienū suū. *xxv.*
causa religionis docet contempnere dñm suum. et recedere ab eius seruitio durissime in omib; arguatur. et ad penitentiam compellatur. *De fugiuis fugiuium uero dñm. cap. l. iiii.*

Fugiuum uero dñm. *cap. l. iiii.*

aut monachum deserentem disciplina. ut ut contemptorem placuit reuocare. *De colarib; si semel p̄digi en te ton derunt et post laici efficiuntur. xxvii.*

cap. lv.

Quicumq; edarib; accipientes p̄t̄ se totō derunt comprehensi ab ep̄o suo ad penitentiam exquaret serunt reuocantur. Quod si aliquid p̄ penitentiam reuocabiles sunt. nec ad monita reuertuntur. uera ut apostate coram ecclā anathematis sententia condempnentur. Non aliter et hi qui tonsi conlaudantib; parentib; fuerint aut sponte sua amissis parentib; se ipsos religioni deuouerunt. et habitum sc̄arem sumpserunt. et idem a sacerdote comprehensi ad cultum religionis acta prius penitentia reuocentur. Quod si reuertuntur uere ut apostate anathematis sententia repellantur. Quae forma seruabit etiam in uidiuis uirginibusq; sacris ac petentibus feminis. quem sc̄oniamalem habitum induerunt. et postea aut uestem mutauerunt aut nuptias transierunt. *Ut seruus in monasterium non recipiatur nisi sciens dñm suo. xxviii.*

cap. iiii.

Nullum uero seruum recipere in monasterio obtemperat monachi p̄ter dñi sui conscientiam licet. *De monachi sacmonacha. bus qui si sacri lega contagione in sac.*

cap. l. iiii.

Impudicas detestabilesq; p̄sonas monachos scilicet atq; monacharum que abiecto pposito sc̄itatis in licita ac sacri lega contagione semiseruerunt. et in arbitrium conscientiae desperatione p̄ducte de illicitis complexibus libere filios procreant. a monasterio ecclā eorumq; conuentibus eludandas ee mandauimus quatinus retruse in suis ergastulis tantum facinus continua lamentatione

deflentes purificatorio possint penitentis igne de quo qui ut eis ut admortem solus midie intutu p̄ communio nis possint subueniri. *Ut non licet dō sacras nuptialia iura contrahere. xxx.*

Virginem quae se dō dñō consecrauit similiter et monachum non licet nuptialia iura contrahere. Quod si hoc inuenta fuerint p̄petantes excommunicentur. Confitentib; aut decretum ut habeat auctoritatem eiusdem loci ep̄i midiam humilitateq; largiri. *De illis qui sc̄oniamales in matrimonio acciperant ut sc̄oniamales absq; sp̄o coniugii maneat. xxxi.*

Hoc igitur qui scientes sc̄oniamalibus feminis in matrimonio sunt ad inuiriā xp̄i copulati iusta conditura et xp̄iani separantur. et nunquam eis concedatur iugali uinculo religari sed in penitentiae selamentis uehementer dum uiuunt afficiant. *De uirginibus quae prius carere sunt. xxxii.*

cap. xxx.

Virginibus sacris temere se quosdā sociare cognouimus. et post dictam dō ppositum uinesta federa sacri lega q; miscere quos pro uis equū est a sacra communione detudi. et nisi p̄ publicam probatamq; penitentiam omnino non recipi. sed tamen his uaticū de se lo transeuntibus. si dignep enituerint non negetur. *Ut quid uelut sibi imponere non debent. in consulti ep̄o suo. ante p̄b̄atū imponere presumant quod et ep̄s non h̄et. xxxiii.*

Statutum ē uiduam non debere uelate simul et hoc statutū est ut si quis priam p̄b̄oy deinceps huius constitutionis norme contumaciter trans

gressor exacerit. scilicet ut aliquis u
duas uelare presumat. quia hoc et epis
non licet gradus sui periculum incur
rat. Similiter et de puellis uirginib
aptris non uelandis. statutum e ut si q
hoc facere temptauerit. tam quod dicit
gressor canonum dampnetur. *Quod ui
dues sub nulla benedictione sint uelare de.*

Hanc de uduis sub nulla bene
dictione uelare superius laicus
duximus differendum. Quae si propria uo
luntate p fessam p fessam conuigii casti
tatem mutabili mente calcauerint. peri
culi earum inter erit qualiter dm de
beant satis factione placare. Sicut eni
si se forsitan continere non poterant.
scdm aplm nullatenus uecebantur nu
bere. si habitam sicutam delibera ratione
pmissam do pudicitie fidem debuert
custodire. Nos aut nullum talibus la
queum debemus inicere. sed solas ad
ortationes premis sempiterni. panisq
pponere diuini iudicii ut nra sit ab
soluta conscientia. et illarum prose
rationem do reddat intentio. Cauen
dum e quippe quod de earum morib
acabusq. beatus paulus apls testatur.
quod plenus exponere preterimus ne
sexus instabilis. non tam decorari qua
admoneri uideatur. *De uduis que semel
sacre conuersationis uelam suscipiunt.*

Excl aure
laionis
cap. 111

Vidue quae spontanea xxxv
uoluntate. ab alteri sacre conuer
sationis uelamen suscipiunt. decreuit
synodus in eodem proposito eas pmanere.
Non enim fas ee decernimus ut post
quam se dno semel sub uelo consecra
uerunt. iterum eis concedi spuis comen
tari. *De uduis nullas eas uelare accepit. xxxvi.*

Viduas aut uelare pontificum
nullus accipit. pro ut con ficuti
um est in decretis gelasii. cap. xii.
quod nec auctoritas diuina nec cano
num forma praestat. Quae si continentia
propria fuerit uoluntate professam. ut
eiusdem gelasii. cap. xxi. Legitur eius
intentio pro se reddat rationem do. ga
sicut aplm paulum si se continere non
poterat nullatenus nubere uecebantur.
sic secum habita deliberatione promit
sam. fidem pudicitie do debent custo
dire. Nos aut auctoritate patrum suf
fulta. in hoc sacro conuentu sancimus
et libere ut dicamus. si sponte uelamen
quamuis non sacram sibi imposuerit
et in ecclia inter uelatas oblationem
do obtulerit. uelit. nolit. scimonie
habitam ulterius habere debet. licet
sacramento confirmare uelit. eotenore
et ratione uelamen sibi imposuisse ut
iterum possit deponere. *De nobilib; femi
nis que postquam uelatae fuerint domi in
deliciis residere delectantur. xxxvii.*

De nobilib; feminis quae amissis ui
ris repente uelantur. et improprie
domibus diuersas necessitates op po
nentes residere delectantur. De quib;
in alius conuentibus coram se. roni
tate ura iam dudum uentilatum et de
finitum e maiori solertiaq. studio ammo
nendas et instruendas ab epis statuimus
quatenus suae salutis consulant. nec sic
indiscrete uiuendo et propria noxiaq
libertate utendo. et p diuersa uagando
periculum animarum suarum incurrant
semp illud aplicum ante oculos haben
tes quod dicitur. Vidua quae in deliciis
est uiuens mortua e. *De his qui uelantur.*

et do consecratae in conuigiu duxerint.

Excl au
relati
cap. xxi
1111

Siquis sacrouelamine con xxxviii
secratam in conuigio duxerit. et p
dicatum do propositum in casta fdera
sacrilegasq. miscuerit. ut in constitutis
gelasii. cap. xx. legitur. Proanis
equum est a sacra communione detudi
et nisi publicam probatamq. pnt om
nino non recipi. Si tamen penituerint
transuentib; de se lo uacuum non nege
tur. In calcedonensi concilio. cap. xvi.
hoc peccantes excommunicantur. Con
fitentibus auctoritatem epimidia lar
giatur. In epistola syriaci pp. cap. vi. uela
te et do consecrate. si abiecto pposito
sctatis clanculum sacrilega contagio
ne semiscuerunt. et in licetis complexi
bus publice et libere filios procreaue
runt. has nuptias detestabiles amo
nasterioy ceu. et eccliarum conuentib;
eliminandas ee iudicatum e. quatin
continua lamentatione defleant. Unde
et uerbo dno et canonica auctoritate in
hac sca synodu recepimus ut omnino se
parentur. et iuramento colligantur
ulterius sub uno non cohabitare tecto.
nec familiaris frui conloquio excep
to in ecclia. aut in publico. aut rem ha
bere ullam communem. unde sus
picio illecebrosi desiderii. aut scan
dalum libidinosi facti iuste possit ori
ri. Sicq. etiam inter se diuidendi sunt
diuidant. et utiq. p uideat sua. et
incestuosus sine spem conuigii pma
near. *De uduis que professae coneratae pua*

Excl car
tagini.

De uduis quae necate sunt xxxviii
post professam continentiam pre
uaricate sunt. Si bonum e castitatis
premium. ita et maiori obseruantia

Excl au
ephe
rompp

Precipue inquit ut uidue in repre
hensibiles sint. Aplr dicit. Vidua
inquit eligatur non minus sexaginta
annoy. in operib; bonis testimoniu
habens filios educauit. et cta. Adu
lescentiores filios deuita. Cum enim
luxurate fuerint in xpo nubere uolent.
Habentes dampnationes quae prima

et pceptone custodiendum e. ut si
que uidue qualibet adhuc in minorib;
annis posite. et matura. etate auro
relicte se deuouerunt do. et ueste
laicali abiecta sub testimonio epim et ecclie
religioso habitui apparuerunt. postea
uero ad nuptias seclarem redierunt. scdm
apl m dampnationem habeant. quia si
dem castitatis quam do uouerunt. uti
tam facere uise sunt. Tales ergo p sone
axpianoy persone sequestrantur. neq
etiam in conuiuio cum xpianis com
municent. Nam si adultere conuigie
ree. si suis uiris obnoxie fuerint. quan
to magis uidue quae di religio sitate
mutauerunt. crimine adulteri nota
buntur. si deuotionem quam sponte
nec coacte do obtulerunt. libidiosa
uoluntate corruerunt. atq. ad secler
nuptias transitum fecerunt. Quae et
si uolentia irruente. ab aliquo oppres
se fuerint. ac postea delectatione libi
dinis. pmanere in conuigio raptori. ut
uiolento auro consenserint. dampna
tione superius dictate cantur obno
xie. De talib; ait apls. Cum enim luxu
riate fuerint nubere in xpo uolunt. ha
bentes dampnationem. quia primam
fidem uitam fecerunt. *Ut uidue non
sunt in deliciis sed scdm aplm sub potesta
te epim uiuant. xl.*

fidem irritam fecerunt. simul et otio se loquentes quod non oportet. Volo ergo iuiores nubere. filios procreare. matres familias esse. nullam occasionem dare aduersario maledicta gratia. Iam enim quedam conuersesunt retro satanas. *Defeminas quibus ante mariti obierunt ut non cito se uelent. xli.*

Excl. aurdia noni

Defeminas quae uiros admittunt placere nese sicut actenus indiscreti ualent. sed triginta dies post discessum uiri sui expectent. Et post discessum uiri sui expectent. et post tricesimum diem pro consilio epi ut si episcopus sens fuerit. consilio aliorum reuocatum sacerdotum suorumque amicorum id quod eligere debent eligant. Et ut rogetur princeps a sacro conuentu. ut hi qui publicam egerunt poenitentiam. et femine quae uiros amittunt. sua auctoritate donec deliberent quod agant tueantur. et specialiter pro his capitula fieri. et legis mundane capitulis inserenda decreuimus. *Ut uiduarum professio coram episcopo fiat. xlii.*

Excl. aurdia noni cap. v.

Viduarum seruande professionem coram episcopo in secretario habita coram episcopo ueste uiduali non est uiolandam ipsam talis professionis deserticem. merito esse dampnandam decreuimus. *Ut nullus uel uel uel uel nubere si uoluerit. xliii.*

Excl. aurdia noni cap. xliii.

Pro consilio castitati quod maximo hortamento concilio proficere debeat annuente gratia domino recarendo rege hoc semper affirmat concilium ut uiduae quibus placuit tenere castitatem nulla uiad nuptias iterandas uenire cogantur. *De cadente. xliiii.*

Quod si priusquam profitantur continentia nubere elegerint. illis nubant quos propria uoluntate uoluerint habere maritos. Similis conditio et de uirginibus habeatur. nec contra uoluntate parentum ut suam cogantur maritos accipere. Siquis uero propositum castitatis uiduae ut uirginis impediuerit. a sacra communione et alimnibus ecclesie habeatur extraneus. *Ut uiduae uelate ad nuptias ire non debeant. xliii.*

Viduas a proposito discedentes uidualitatis super quibus nos consulere uoluit dilectio tua fratris karissimi. credo te a sancto paulo et a multis sanctis patribus nisi conuertantur olim esse dampnatas quam nos apostolica auctoritate dampnandas et a communione fidelium atque alimnibus ecclesie arceudas fore censemus. usque quo obediant episcopis suis et ad bonum quod ceperunt in uita aut uoluntate reuertantur. De uirginibus autem non uelatas si de uauerint a se memoriae predecessore nostro papa innocencio taliter decretum habemus. Haec uero quae nec dum sacro uelamine tectae tamen in proposito uirginali semper simulauerunt permanere. Licet uelate non fuerint simulauerunt aliquanto tempore his agenda penitentia est quia sponsio earum a domino tenebatur. Si enim inter homines solet bone fidei contractus nulla ratione dissolui quam magis ista pollicitatio quam cum deo pepigit solui sine uindicta non poterit. Et cetera. Nam uirginis non uelate taliter penitentia publica puniuntur. et a sacra communione usque ad satisfactionem excluduntur. quanto potius uiduae

perfectioris aetate et maturioris sapientiae atque consortio sibi existunt. uirorumque consortio multo tensus sunt et habitum religionis assumpserunt. et demum apostauerunt atque ad priorem uoluntatem sunt reuersae. a nobis et ab omnibus fidelibus alimnibus ecclesie et a sacra communione sunt eliminande et carceribus tradende. qualiter iuxta beatum apostolum paulum tradentes huiusmodi hominem sathane. ut spiritus saluus sit in die domini. De talibus enim et dominus propheta sen loquitur dicens. Auferet malum de medio uiri. De quibus et per prophetam ait. Letabitur iustus cum uiderit uindictam impiorum manus suas lauabit in sanguine peccatorum. De talibus namque et eorum similibus atque eisdem consentientibus dicitur. Quia non solum qui faciunt facientibus reus sunt. *De uidua quae sub obtentu religionis uelate accepit sibi inposuit. xliii.*

Nec uiduas ad nuptias transire patimur. quae religioso proposito diuinita obseruatione permanserunt. Similiter uirginis nubere prohibemus. quas annis plurimis in monasteriis etatem pegisse contigerit. *De uiduis et puellis quae in domibus propriis habitum religionis susceperunt. xliii.*

Excl. aurdia noni cap. xliii.

Nicolaus episcopus seruus seruorum dei reuerentissimo et sanctissimo confratri nostro ad luuino sancte uiuanensis ecclesie archiepiscopo. Quod autem in tertio gausti de femina quae post obitum mariti sui uelamen sacrum super caput suum inposuit et finxit se sub eodem uelamine scimoniam esse postea uero ad nuptias rediit bonum michi uidetur quia

per hypocrisis ecclesiam regulam conturbare uoluit. et non legitime in uoto suo permansit. ut penitentiam agat de illusionis nefandis et reuertatur ad id quod spondit. et in sacramento inchoauit. Nam sicut senserimus quod omnia sacramenta ecclesiae quisque pro ut uult fugat et non uere faciat. Omnis ordo ecclesiae conturbatur. nec catholice fidei iure consistunt. nec canone sacrissime obseruantur. Quid enim profuit simonimago baptismum sacrum fecte suscipere et in christianitate permansurum se finxisse. cum per apostolum fraude eius detecta quid sibi futurum esse preuentum est. At enim. pecunia tua tecum sit in perditione. Cor enim tuum non est rectum coram domino. Penitentiam itaque age ab hac nequitia et rogandum ut forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis dei et obligatione iniquitatis uideo te esse. Ideo tales nisi respiciant spirituali gladio percutere censemus. Non enim fas est spiritui sancto mentari sicut ananias et saphira mentati sunt et statim perierunt. *Quod sanctus gregorius quandam feminam uelatam quae sacrum propositum transgressa est comprehendit. xliii.*

De uiduis et puellis quae habitum religionis in domibus propriis tam a parentibus quam per se mutauerunt si postea contra instituta patrum uel precepta canonum coniugia crediderunt copulanda tam diu utriusque habeantur a communione suspensi quousque quod illicite perpetraverunt emendant. Quod si emendare neglexerint

acomunione ut omnium xpianoy conui-
uio in ppetuo sint sequestrati. Quod
scti gregorius quendam feminam uela-
tam quae sacrum prepositum trans-
gressa est comprehendi iusserat. Si
custos religio si habitus fuisset. aut
essenosset epr filiam gloriose memo-
rie tulliani magistri militae te illico po-
sito. nec proleat religio si uestibus
ad seclarem reuera habitum nec ad nos
licuisset peruersam eplam destinare.
Sed quia unia desideria a corpore de-
primeris. in tuo decore res ad presens
illicita in ppetuo commissa e. Nam sicut
prefatus sumus si sollicitus esset prius
ad nos uita mulieris prauis sine qua
culpa debuit puenire. Quia ergo tantu
habet. tantuq; et negligens. ut sic ano-
nicam in te fueris certonem exptus in
alio districcione disciplinam ne uas
custodire qualiter debeat ee illic solli-
citus congruo tibi sidno placuerit te-
pore demonstremus presentia igitur
scripta suscipiens euigilia. et excutatur
sacram exsequere quod presus nunc
usq; ignauia distuli instans ergo
tue sit predictam muliere una cum
sergio defensore comprehendere. et
statim non solum ad male conceptum
habitum sine excusatione aliqua reuo-
care. sed etiam in monasterio ubi omni-
districte ualeat custodi detrudere. et
ita omnem circa sollicitudinem illam ex-
hibere ut quam sit nefarium quod com-
misit exuapossit districcione cogno-
scere. Quam re si quis quod non credim
laicoz aliquo tibi ingenio tempta ue-
rit obliuendum. aser sine eum com-
municacionis participacione suspende

Excl. mel.
d. cap. 111

Excl. arela.
cap. 111

nobisq; renuntiare festina in quantum
sit execrabile quod presumit. postqua
consideracione propria non auertit. emen-
dacionis qualitate cognoscat. In his
aut omibus ita cautum ac stude uigi-
lantem te ostendere. ut culpam tuam
non geminare neglectus sed aliquan-
tus pualeat exsollicitudo minueret.

*De uelatis uelut si uoluptatib; carnis in ser-
uire accedantur.*

Alle quasi scemonalet subuelami
ne religionis degere uidentur
sed potius indelicus uiuentes. mortue
indiuinis oculis compellantur per pro-
uincias discurrentes. curiose et uerbose
si libidinib; inseruire accusantur. si
manifeste dectegi potuerint episcopali
auctoritate. et regali potestate in talib;
locis residere sub religioso testimonio
cogantur ubi penitentiam si fecerint
dignam adsequantur etiam fructuo-
sam. Si enim manifeste dectegi non ua-
luerint erga eccliam sue opinionis ma-
lam famam canonicè purgare cogantur.
et ut religiosus dectego uiuant et in
monasterio conseruentur. episcopali
decreto et regali potestate cohercean-
tur. De his apls dicit. Quae cum for-
nicate fuerint in xpo nubere uolunt.
*Ut sacrilegi diudicentur qui se sacras fe-
minis miscuerunt.*

Sciendum est omib; quod do sacra-
tarum feninarum corpora per uo-
tum proprie sponsonis et uerba sacer-
dotis do consecrata templa ee testimo-
nii scripturarum comprobantur. Et
ido uolutores earum sacrilegi. ac iux-
ta aplm filii pditionis noscuntur.
De his qui scemonalet uirg uel uiduas

uelatas rapiunt.

Quis scemonalet uirgines ut uiduas
rapiunt. et progressu etiam crimi-
nis inconiugium sumunt publice peni-
tentiae subiciantur. Ipse uero femine
locis congruis penitentiae recrudantur.
et habitus religionis reddere cogantur.
Ipse aut incestuosus sine spe uxoris
copulationis phemitter maneat. nisi
necesse se ualutam expurgare potuerit.
Si uero quod ablit coniugia tterare
presumpserit. ac riori subdantur uin-
dicte. et amplius propellantur. Qui
si forte obedire monitis salutaribus
noluerint anathematis entur. *Ut de se-
lata cum bono testimonio cum sacris pu-
ellis loqui debeat.*

Excl. spalen.
si cap. x.

Excl. aug.
in pp.
cap. xxvii

Excl. cara.
grati. cap.
c. 11.

Haec cautela circa omis seruetur ut
laici remoti a peculiaritate uirginu
nec usq; ad uestibulum habeant acce-
dendi familiare pmissum. nec ipse qui
pre est cum sola conloqui debet. sed
sub testimonio duarum aut trium
soror uat rarasit accessio breuisq;
locutio. *Quod mulieres uelate aut in
monasteriis aut in domib; suis habitus obseruor.*

Mulieres obtentu religionis uelate
aut in monasterio regulariter ui-
uant aut in domibus suis susceptum
habitum caste obseruent. *Ut adolescen-
tes uel uelut scemonalet ab episcopo
non negligantur.*

Aditum epi punet ut pbr qui
parrochie pre est si sustentan-
de ab ecclia uirt pntis causa ado-
lescentiores uel uelut scemonalet
eoz familiaritab; subiciantur.
*Ut unusquisq; in cloro in haeritico
prouagant uel uelut epi redire faciat.*

Ut unusquisq; epi in sua parrochia
diligenter pbrs ut cleros inqui-
rant unde sint. et si aliquem fugitiuum
inuenit ad suum epi redire faciat.
De cleris uagis.

De cleris uagis seu deacephalis. id
de his qui sunt sine capite. neq;
in seruitio dñi nri. neq; sub epi neq;
sub abbate sed sine canonica ut regu-
lari ut adegentes. ut in libro officioz
scdo. cap. 111. de his dicitur. hos neq;
inter laicos et inter seclana officioz
studia. neq; inter laicos religio tēptat
diuina. sed solutos atq; oberrantes
solaturpis uita complectatur. et uaga
quiq; dum nullum metuunt explende
uoluntatis suae licentiam sectantur. et
quasi animalia bruta libertate ac de-
siderio feruntur. habentes signum re-
ligionis. non religionis officium.
h; pocertauris similes. nec equi nec ho-
mines. Tales omni no preceptum ut ubi
cumq; in uera fuerit. epi sine ulla mora
eos sub custodia constringant canonica.
et nullatenus eos amplius ita erraban-
dos et uagos scdm desideria uolupta-
tum suarum uiuere pmittant. Sin
aut epi suis canonicè obedire nolue-
runt excommunicentur usq; ad iudiciu
epi regionis illius. Si aut nec illos
corrigere uoluerint. omni no sub uinculis
constringantur usq; ad synodum ut ibi
eis iudicetur utrum ad iudicium prin-
cipis aut ad uniuersalem synodum de-
ferantur sub custodia publica. *Ut mona-
che monastice uiuant et canonicè scdm ca-
nonicam uitam teneant.*

Excl. de clero.
cap. 111.

Abbatissas aut cum scemonalet om-
nino recte et iuste censentur uiuere.

Quae uero professionem secundum regulam
 sancti benedicti fecerunt regulariter ui-
 uant. Si uero canonice uiuant ple-
 nitus et subdiligenti cura custodia
 habeant. et in claustris suis permane-
 ant. nec foras exitum habeant. Sed
 et ipse abbas in monasterio se-
 deant nec foras uadant sine consilio
 et licentia episcopi sui. *Utrum simoniaci ab-*
batibus se huiusmodi fuerint.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Simoniaci nisi forte abbas sa-
 sua pro aliquo necesse sitate. nequa-
 quam de monasterio egrediantur.
 Hae uero quae famulos aut famulas
 non habent. aut exercenda negotia
 ad medium monasterii portam perue-
 niant. et ibi coram testibus negotium
 suum exercent. *De feminis quae propter*
continentiam muliebrem habitant.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Siqua mulier propter continentiam
 quae putantur habitum mutat.
 et proposito muliebri amictu uirilem
 sumit anathematis. *De illis qui uirgi-*
nitatem uisitant nuptias autem
contemnerint.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Quicumque uirginitatem custodierit
 aut continentiam studens uelut hor-
 tensis nuptias temerat. nec propter hoc
 quod bonum et sanctum est nomen uirgi-
 nitatis assumit. anathematis.
De feminis quae propter religionem etiam
contemnerint.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Siqua mulier propter diuinum cultum
 ut estimat crines accendit. quos
 et deus ad subiectionis memoriam tribuit.
 tamquam preceptum dissoluit. obe-
 dientiae anathematis. *Dallus qui propter*
continentiam palli uestuntur.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Siquis uero propter continentiam
 quae putatur amictu pallii utitur
 quasi per haec habere se iustitiam cre-
 dens et despiciat eos qui cum reueren-
 tia bini et alii communibus. et soli-
 tis uestibus utuntur. anathematis.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Siquis ex his qui extolluntur
 uirginitatem propter dominum seruant
 extollatur aduersum coniugatos ana-
 thematis. *Quod non sit proterendos*
monachos et monachas in uno monas-
terio simul habitare.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
In nullo loco monachos et monachas
 permittamus unum monasterium ha-
 bere sed nec eaque duplicia uocant.
 et si quid tale est religiosus episcopus muli-
 eris quidem in suo studeant manere
 loco. monachis autem aliud monaste-
 rium edificare cogant. Si autem plu-
 rima sint tali monasteria separantur
 in alius monasteriis monache. et in
 aliis monachi. Res autem quas habent
 communes secundum iuratis competentia
 distribuantur. *Ut episcopi monasteria mo-*
nachorum et simoniacorum frequenter

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Ut episcopi monasteria mo-
 nachorum et simoniacorum frequen-
 ter uisitent et cum grauis et religio-
 sis personis. in eorum uel in eorum con-
 uentibus residens eorum uitam et conuer-
 sationem diligenter discunt. et
 si quid reprehensibile inuenierit cor-
 rigere satagent. *De simoniacorum autem*
pueritiam subaliter inuestigat.
 et si aliqua inueniatur quae neglecto
 proposito castitatis clerico aut lai-
 co impudenter miscetur. acriter
 uerberibus coercatur et in priuata

custodiare tradatur. ubi quod male co-
 misit digne peniteat. Interdicat etiam
 exauctoritate sanctorum canonum. ut nullus
 laicus aut clericus in eorum claustris et secre-
 tis habitationibus accessum habeat neque
 presbiteri uisitantium admissa ad ecclesias suas
 redeant. Omnibus praeterea publice et
 priuata denuntiet quantum praeculu-
 sit quis sponsam christi uolare praesumit.
 Si enim ille reus tenetur quis sponsam
 hominis uolat. quanto magis reus
 maiestatis efficitur. quis sponsam omni-
 potentis dei corrumpit. *Ut abbas in*
potestate episcopi consistat.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Abbates pro humilitate religionis
 in episcopi potestate consistant. et si
 quis extra regulam fecerit ab episcopo corri-
 gantur. Non semel sed sepius in an-
 no episcopi uisitent monasteria monachorum
 et si quid corrigendum fuerit corri-
 gant. Monachia autem ab abbatibus omni-
 obedientia et deuotione subiaceant.
 Quod si quis pro contumacia exiterit
 in deuotus ac pro loca aliqua uagari
 aut peculiare aliquid habere pre-
 sumpserit. omnia quae adquisierit
 ab abbatibus auferantur secundum regulam
 monasterio profutura. Ipsi uero qui
 fuerint per uagari. ubi in uentum fuerint
 cum auxilio episcopi tamquam fugaces sub
 custodia reuocentur. et confringantur.
De monachis qui filios procreauerint.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Monachi filios procreantes
 in carcerem recludantur. tamen fa-
 cinus continua lamentatione deflen-
 tes. ut eis uel ad mortem sola media in
 communionis gratia possit indul-
 geri. *De simoniacis. quomodo barba-*
ricam protulerunt.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Dehis autem quae in sacro uirginita-
 tis proposito constituta barbari-
 cam protulerunt uolentiam et integritate
 te pudoris. non in animo sed corpore
 perdidit. eanobis uideatur seruian-
 da moderantia. ut neque in uindictam
 decantentur gradum neque in sacrarum
 et perseverantium numero censentur.
 Quibus si in omnibus uirginalibus obser-
 uationibus perseverant. et castimonie
 soliditatem mente custodiunt. sacra-
 mentorum eis non est neganda communio.
 quia in iustum est illas in eo ut argui
 ut notari quod non uoluntas admisit
 sed ius hostilis eripit. *De quibusdam abba-*
tibus quae se proclamauerunt super mulieribus
in claustris suo hospitibus.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Insinuauit nobis laetitia praesentium
 Angiella abbatissa quod in tra mo-
 nasterium ipsius multos hospites uisitantur.
 Et omnino de frater uisitationis uis sollicitu-
 dine mirati sumus cur hoc patienter
 tulerit et non illud cum omni celeritate
 fecerit emendare. Unde hortamur ut
 ut nunc studium sit instanter eis quom-
 iter est immutare quatinus sine aliqua
 exinde excusatione tollantur. et nullus
 illic ulterius meatum accipiat. ne cali-
 dus hostis occasionem inueniens. de
 ceptione religiosi habitus quod absit
 ualeat exultari. *Quod dicit ecclesiae*
ad laicos disponendis non respiciant.

Ex ord. c. l. i. c. p. xiii.
Simo dale decreto sanctum est ne laici
 ut clerici daret de uis do dicat
 et clerici facultatibus aliquid ad se pu-
 terit ut praesumant praeter reuerentiam
 punere quorum quatuor quae sacerdo-
 tibus disponendi in discurse ad o-
 cura commissa docetur. Si quis contra

hac uenire presumpserit anathema
feriatur. **De cadon re**

Exod. d. et
cap. 111.

De uis dō dicitur ut ecclesiasticis fa-
cultatibus aliquid disponendi nul-
la legatur laicis quamuis religiosus
umquam attributa facultas. **Ut abba-
tes ad h. nodum ire non cogantur nisi
proracionabili re.**

Excl. uronico
cap. x.

Vt ep̄s non debet abbatem cogere
ad synodum ire. nisi aliqua ratio
nabilis causa consistat. **Ut congrega-
tiones monachorum sine claudatione ep̄i**

Excl. ep̄acris
cap. x.

Cellulas nouas aut fieri n̄ licet.
congregata uinculas monachorum
absq; nouitiam ep̄i prohibemus in statu
Du uirginibus que parentibus priuantur.

Excl. africa
no. cap. 1.

Vt uirgines sacre si parentibus aq; b-
custo diebantur priuate fuerint
ab ep̄o custo dian tur. **Ubi aut ep̄s ab-
sens est prouincia grauioribus feminis
commendetur ut simul habitantes in ui-
cem secusto diant. ne passim uagando
eccle ledant existimationem. **Quire-
ligiosis feminis preponendus sit.****

Excl. caragi
f. n. cap.
xcv.

Quireligiosis feminis preponendus
sit ab ep̄o probetur. **De simonialibus
quid in claustris facere debeant.**

Excl. mogon
u. n. cap. 1.

Simoniales in monasterio constitu-
te habeant studium in legendo et
incantando et horas canonicas sollemp-
niter patrie celebrent et om̄s exceptas
quas in firmitas tenet in dormitorio
dormiant. et om̄ibus diebus ad capitulum
et ad collationes ueniant. et regu-
lam ascetice patrie illi constitutam dili-
genter obseruent. **Nullus laicus clau-
strum simoniacum ingrediatur nisi ad**

Excl. ad
cap. xvi.

Nullus uariis operibus occupanda
abbatisse nec minister aliquis

nec clericus nec laicus claustra ancilla-
rum di ingrediatur. nisi forte quando
necessitas operandi incumbit. **lanuix
claustrum non eligatur nisi testimonium habeat**

Excl. d. cap.
xv.

Portaria non bonum
Peligatur nisi testimonium habeat
bonum. et uite probabilis sit. **Ut abba-
tissa nisi placentiam ep̄i sui non egredia-
tur a monasterio.**

Excl. gan-
gran. s.
cap. 111.

Abbatissa nequaquam de monasterio
egrediatur nisi placentiam ep̄i sui. et
si quando foras p̄git de simonialibus
quas secum ducit curam maximam ha-
beat ut nulla eis detur occasio peccan-
di. **Ut unus abbas duobus monasteriis pre-**

Excl. arisco
cap. 1111.

Vnum abbatem **ce non debeat**
duobus monasteriis inter dicimus
presidere. **Ut monachi uel monache co-**

Excl. ungal
tud. n. cap. 4.

Vt monachi patres non habeant.
Ut monache compater habere non
presumant. **Quod femine inconueni-
docere non debeant.**

Excl. caragi
n. n. cap. c.

Mulier quamuis docta inconueni-
docere non audeant. **Ut femina
penitentiam dare non debeat nec sedere
in sacrosanctis in conuiuio.**

Excl. remi
cap. 4. p̄ sen-
to ludico
impr.

Femina non det penitentiam nec cor-
poralem cum oblatione nec calice
sup altare ponat nec inter ordinatos
sitet in ecclesia nec sedeat inter sacerdotes
in conuiuio. **De mulieribus uirorum causas
discussantibus.**

Cum ap̄s dicat mulieres in ecclesia ta-
ceant. non enim p̄mittuntur eis
loqui turpe est enim mulieri in ecclesia
loqui. Mirum uidetur quod quidam
muliercule contra diuinas humanasq;
leges a tota fronte impudenter agen-
ter placita generalia et publicos con-

uentus indesinenter aduent et negotia
regni utilitatesq; republice magis per-
turbant quam disponant. cum inde cens-
sit etiam inter barbaras gentes repre-
hensibile mulieres uirorum causas discus-
tere. Et quae de laudibus suis et operibus
textilibus et mulieribus inter gentia-
nas suas residentes debuerant disputare.
inconueni publico. ac si in curia resi-
dentes. senatoriam sibi usurpant aue-
ritatem. Quae ignominiosa presump-
tio fauoribus magis imputanda uidetur
quam feminis. Unde quia diuine leges
ut supra monstratum est hoc contradicunt
et humane nichilominus id ipsum pro-
hibent. ut femine nichil aliud pro se
quantur in publico nisi suam causam.
At erum lex theodosina. Nulla ratio-
ne femine amplius quam suas causas
agendi habeant potestate. nec alicuius
causam a se nouerint prosequendam.
Idcirco ex auctoritate canonicam in-
dicamus ut nullas simonialis uirgo uel
uidua conuocatus gen̄i adeat nisi ap̄ in-
cipuerit. aut ab ep̄o suo nisi
forte et nuntio ep̄i sui. **Quod abbas**

phumilitate locū suū relinquerē possit.

Abbas pro humilitate potest et
cum permissione ep̄i locum suum
derelinquere. Tamen s̄t eligant sibi
abbatem de p̄s̄i si habeat sin aut de
extraneis. Nec ep̄s debet abbatem uo-
lenter retinere in locum suum. Congre-
gatio debet eligere sibi abbatem post
mortem abbatis sui. uel eouuente si ipse
discesserit uel peccauerit. Ipse enim
non potest aliquem ordinare de suis
pp̄inquis uel amicis sine uoluntate

fratrum. **Quod laicus in ecclesia lectio-
nem recitare non debet.**

Excl. d.
cap. xviii.

Laicus non debet in ecclesia lectione
recitare nec alleluia dicere. nisi pal-
mos tantum et responsoria sim alleluia.
abb.

Excl. d.
cap. xv.

Episcopus non licet tollere possessio-
nem monasterii quam uis abbe pec-
cauerit sed mittat eum in aliud monas-
terium in potestatem alterius abbatis.

Non monachi placita sc̄la addant.

Excl. d.
cap. xxi.

Acedende decreuimus sicut sc̄a regu-
ladiat. ut monasterium ubi fieri
possit per decanos ordinetur. quia
illi prepositi sepe in elationem incidi-
et in laqueum diaboli. Hoc tamen om̄i-
nouolumus. ut monachi ad sc̄aria
placita uillatenus ueniant neq; ipse
abbas sine licentia ep̄i sui et cum neces-
sitas exigit tunc p̄uisionem et con-
siliū ep̄i sui illuc uadat. Nequaquam
tamen intentiones aut litter aliquas
ibimouere presumat. sed quicquid
querendum uel etiam respondendum
sit p̄ aduocatos suos hoc faciat. Ab-
bates et monachi usq; ad interrogatio-
nem silentium habeant. et cum inter-
rogantur cum humilitate et reueren-
tia respondeant. Alias querelas om̄i-
no deuerent. In eorum claustris p̄maneat
nullusq; ex eis foras uadat nisi p̄ neces-
sitate ab abbate mittatur in obe-
dientia nec foras manducet neq; bibat
nisi p̄missione abbatis nec ad conui-
uia sc̄aria uadant. **De negotio sc̄ari.**

Excl. d.
cap. xxi.

Ministri aut altaris dñi ut mona-
chi nobis placuit ut negotia sc̄ari
sc̄aribus om̄ino abstineant. Multa
sunt enim negotia sc̄aria. De his

tamen pauca pstringamus. Ad quem
 pertinet omnis libido non solum in mun-
 dia carnis sed etiam omnis carnalis con-
 cupiscentia quicquid plus iusto appetit
 homo turpe lucrum est. Munera iniusta
 accipere ut etiam dare pro aliquo seclari
 conquestu pretio aliquem conducere
 contentione et lite ut rixas amare
 in placatis seclariis disputare excepta
 defensione orphanorum aut uiduarum
 conductores aut procuratores ecclesie seclari
 rorum turpis uerbis ut factis iocularem
 esse ut iocum seclarem diligere
 aleas amare ornamentum in conueni-
 ens propositis querere in deliciis uiuere
 ut regulam et ebrietatem sequi pon-
 deram iniusta ut mensuras habere nego-
 tium iniustum exercere. Nec tamen
 iustum negotium est contradicendum
 propter necessitates diuersas quia legimus
 sanctos apostolos negotiari et in regulis
 benedicti precipitur prouidere per quorum
 manus negotium monasterii transeat.
 Canes et aues sequi aduenandum et in
 omnibus quibus libet causis superfluum
 esse. Ecce talia et his similia ministris
 altaris domini nec non et monachis omni-
 no contradicimus. De quibus dicit apostolus.
 Nemo militans domino implicat se nego-
 tiis seclariis. **De clis iniuste consorciis.**
Decis uero hoc statuumus ut hi qui
 accensus in uentis sunt siue in cano-
 nico siue monachico ordine consorciata
 sine eorum uoluntate si liberi sunt ut ita
 permancant et deinceps cauendum ut
 nullus condeat nisi legitima etate
 et spontanea uoluntate ut cum licen-
 tia domini sui ut consensu parentum. **Ut**
epi siue abbates ante se iocatur pia fieri

Exo de
 cap. xxi

Exo de
 cap. xxi

non permittant.

Exo de
 cap. xxi

Vt epi et abbates ante se iocatur pia
 non permittant sed pauperes et indi-
 gentes secum ad mensam habeant. et
 lectio diuina ibi personet. et sumant cibum
 cum benedictione et laudem domini secundum
 apostolum siue manducatis siue bibatis
 omnia in laudem dei facite. **Dallus qui**
ab episcopo seu ab alio avaritie causa seduca-
se tonderunt.

Exo de
 cap. xxi

Constituunt sane sacer iste conueni-
 tus ut epi siue abbates non in
 fructum animarum sed in avaritiam
 et turpe lucrum inhiantes quos libet
 homines in lectos circumueniendo ton-
 derunt. et res eorum tali puasione
 non solum acceperunt sed potius sub-
 ripuerunt penitentie canonice siue
 regularis ut pote turpis lucris seclari-
 res subiaceat. hi uero qui uanis pro-
 missionibus in lecta ut quibus libet
 machinationibus persuasi mentis in oper-
 effecta rerum suarum domini esse nescientes
 comam deposuerunt in eo quod ceperunt
 perseuerare cogantur. Res namque que
 ab illicitis et negligenteribus non solum
 acceptis sed etiam rapte noscuntur
 heredibus reddantur quia clementia
 parentum avaritia innocentium exhe-
 redati esse noscuntur. Si uero nescien-
 tibus episcopi aut abbatibus ministris eorum
 quilibet uidelicet in clero hoc fecisse uin-
 cuntur epi et abbates desidia. Ille ue-
 ro rapacitate et avaritia iudicatur.
 Hoc uero quod quis domino iuste et ratio-
 nabiliter de rebus suis offerunt fir-
 miter cetera tenere debet. **Ut abbatissa**
magna cura habeat de congregatione sua.
Abbatissa diligenter habeat cura

de congregatione sibi commissa. et
 prouideat ut in lectione et in
 officio et in modulatione psalmorum
 ipse simoniales strenue sint et in omni-
 operibus bonis illa eis ducatum prebeat
 ut pote pro animabus earum rationem
 redditura in conspectu domini. et stipendia
 simonialibus prebeat necessaria. ne
 forte per indigentiam cibi aut potus
 compellantur peccare. **Ut simoniales**
in domibus suis cum aliquibus masculis manduca-
re ut bibere non presumant.

Exo de
 cap. xxi

Nondebet simoniales in propriis
 mansionibus cum aliquibus mas-
 culis clericis siue laicis consanguineis
 siue extraneis bibere siue comedere
 sed si dō id agendum est in auditorio
 agatur et cum nullo masculino eis con-
 loquium habere liceat nisi in audi-
 torio et ibi coram testibus idoneis.

Exo de
 cap. xxi

Qualiter indignus abbas a suo officio separet.
Siquis aut abbas cautus in regimine
 et humilis castus sobriusque mis-
 ricorn et discretus non fuerit ac diu-
 na precepta uerbis et exemplis non
 ostenderit ab episcopo in cuius territorio
 consistit. et ad iunioribus abbatibus. et
 ceteris dominis in eorum abbas
 honore etiam si omnis congregatio ui-
 cini suis consentiens abbatem eum
 habere uoluerit. **De clerici et consorciis**
dimiserint et uxores acceperint.

Exo de
 cap. xxi

Clericus si tonsura dimissa uxorem
 acceperit. quod quidem sit sine
 gradu nec ad monasterium aliqd
 apparentibus traditus si uxorem
 habere permittitur. iterum tonderi
 cogatur. nec in uita sua tonsuram
 negligere audeat. Quae autem

progenitorum ad monasterium tradi-
 derunt et in ecclesia cepit cantare et le-
 gere nec uxorem ducere nec monas-
 terium deserere poterit. sed si deser-
 serit reducatur. Si tonsuram dimiserit
 rursum condeatur. uxorem si usurpa-
 uerit dimittet compellatur. **De puellis**
que se ante legitimos annos sua sponte
sacerdotibus tradiderunt.

Exo de
 cap. xxi

Puella si ante duodecim annos etatis
 sponte sua sacrum sibi uelamen
 assumit. possunt statim parentes ul-
 tiores eius id factum irritum facere
 si uolunt. Adunt si annum et diem
 ad simulando consenserint. ulterius
 nec ipsa nec illi mutare hoc poterit.
 Porro si in fortiori etate adoleuerit
 ut adolecentis seruire dō elegerint
 non est potestas parentibus hoc prohi-
 bendi. **De illo qui filiam aut nepotem**
parentem suam omnipotenti dō offerre uoluerit.

Exo de
 cap. xxi

Quicumque filiam suam aut nepotem
 ut parentem. dō omnipotentem offer-
 re uoluerit. licentiam habeat si aut
 utrum accipiat domi infantes suos
 nutriet. et non aliam in fra monaste-
 rium nutrire nutriendi gratia pre-
 sumat. nisi eam quam firmiter in
 ipso loco in di seruitio perseuerare uo-
 luerit secundum instituta sanctorum patrum
 seu secundum canonicam auctoritatem.
De eadem re.

Exo de
 cap. xxi

Omnino prohibemus ut nullas filiam
 aut nepotem. ut parentem suam
 in monasterio puellarum adnutrien-
 dum commendare presumat. nec
 quisquam illum ibi suscipere audeat.
De abbate qui feminas in monasterio suo
festiuitates celebrare permiserit.

Excl. ubi

Stabbas in monasterium suum mulierem ingredi miserit aut fertur tunc aliquas ibidem spectare tribus mensibus in alio monasterio terudatur pane et aqua tantum conceptus. **EXPLICIT LIBER OCTAVUS.**

INCIPIUNT CAPITULA LIBRI NONI.

- I Quod aliud sit uxor aliud concubina nec erret quis quis filiam suam in matrimonium concubinam haberi tradiderit.
- II Qualis uxor legitima esse debeat.
- III Ut nullus occulte nuptias celebrat.
- III Quoties nuptias celebrande sunt.
- IV Qualiter benedicantur a sacerdote sponsus et sponsa.
- VI Ut nullum coniugium sine dote fiat.
- VII Ut sponsus et sponsa ante nuptias a sacerdote benedicantur. *¶* rari non debent.
- VIII De primo coniugio.
- IX Quod uir fidelis a muliere infidelis separet.
- X Ut in xpianoy nuptias non salentur.
- XI Ut uiduus nono furetur in uxorem.
- XII De uirgine ut uidua furata.
- XIII De uirginibus quae uirginitatem ante nuptias non custodierit.
- XIII Quod nulli liceat concubina habere.
- XV De illis qui ante nuptias concubinas habuerunt.
- XVI Item de concubinis.
- XVII De ancilla si proprio domino suo legitima fieri possit.
- XVIII De illo qui seruum suum et ancillam in matrimonio coniunxit.
- XIX De mulatibus.
- XX Quod scda coniugia scilicet non negentur quibus tamen ad dorem minime uenire conceduntur.
- XXI De illis qui in plurimas nuptias incidunt.
- XXII De illis qui ueteras nuptias celebrauerunt.
- XXIII De bigamis.
- XXIII De numero maritorum.
- XXV De ingenio homine si alterius ancillam pro ingenia acceperit et postea ancillam eam esse intellexerit.

- XXVI De femina ingenua si a marito seruum acceperit.
- XXVII De legume con iuncal si *aliter* illos in matrimonium daverit.
- XXVIII De legumis matrimonii sequoy.
- XXVIII Si furiosi matrimonia contraxerunt.
- XXX De sponsa puella si alter eam in matrimonio possit accipere.
- XXXI De illis qui sponsas alienas rapiunt.
- XXXII De eadem re.
- XXXIII Item de eadem re.
- XXXIII De his qui rapiunt puellas sub nomine simul habendam.
- XXXV De puellis rapis nondum desponsatis.
- XXXVI De eadem re.
- XXXVII De eadem re.
- XXXVIII De eadem re.
- XXXVIII De illis qui in matrimonio sunt iuncta et concumbere non possunt.
- XL De eadem re.
- XLI De eadem re.
- XLII Item de eadem re.
- XLIII De coniugatis qui scilicet relinque desiderant.
- XLIII De uiro qui uxorem suam uelare permisit.
- XLV De muliere si sine licentia uiri sui uelam sibi imposuerit.
- XLVI De eadem re.
- XLVII De regina thi et burga quoy causam religionis a regna dignitate discedere uoluerit.
- XLVIII De lothario rege qui uxorem suam in custodia detinuit.
- XLVIII De singulari certamine quod lotharius moluit esse contra thi et burgam uxorem suam.
- L De femina de dutorio inculpata si cum marito debet uirum certamen legale sue potestati prius debet exponere.
- LI De eadem re.
- LII De illis qui in alia puencias fugerunt aut senores suos secuti fuerunt et uxores suas domi relinquerunt.
- LIII De feminis quae captas uiris aut in captiuitate missis aliis nupserunt.
- LIII Quod non probatur esse culpabilis qui uxorem captam in matrimonio non uidetur esse sortitus.

- LIV Ut si mulieres a prioribus maritos redire noluerunt uelut in pie ecclesiastica communione priuandae sunt.
- LVI Ut si uiri decaputatae regressi in temperantia uxorum offensi non fuerint et uoluerint eas in coniugio accipere liberam habeant facultatem.
- LVII De illo qui in paganismo uxorem suam dimiserit.
- LVIII De baptizato si uxor eius infidelis conuertitur.
- LVIII De illo qui ante baptismum mulierem uirginem acceperat.
- LX De nullis feminis quae nulla causante ueniente relinquerunt uiros suos.
- LXI De femina quae adulterum reliquerit et adulterum acceperit.
- LXII Quod neq; dimissus ab uxore neq; dimissa a marito alteri coniungantur.
- LXIII De illo qui uiuente marito coniugem illius adulterasse accusatur et eam post eius mortem sumpsisse digno scatur.
- LXIII De eadem re.
- LXV De illo qui uxorem habet et sepius mechatus fuerit.
- LXVI Quod non conueniat xpianus cum hereticis nuptialia iura contrahere.
- LXVII Si laicus ab soluit cum laica absoluta peccauerit.
- LXVIII De uxore quae sociata marito mechata fuerit.
- LXVIII De uiro uxorem non habentem si cum uxore alterius adulterum perpetraverit.
- LXX De coniugatis qui aliqua certare discedendum fecerint et in nuptias manent.
- LXXI De illis qui inter ueniente repudio alii se in matrimonio copulauerunt.
- LXXII Si cuius uxor concuprata fuerit et propter certamantis perdere illam machinauerit.
- LXXIII De eo si quis cum uxore alterius uiuente eo fornicatus fuerit.
- LXXIII De ingenio si uirginem acceperit uxorem et postea se seruum esse profecerit.
- LXXV De illis coniugatis quoy leges diuersae sunt.
- LXXVI Cur communicantes uiri cum alteris uxoribus non conueniant.

LXXVIII Iudicii examinatio
LXXVIII Separatio in castro copulationis
LXXVIII De concubina coniugata
LXXX De eadem re
EXPLICIT CAPITULA.
INCIPIT LIBER NONUS.
 De uirginibus et uiduis nuelatis. De nuptiis et separatione eoy. De coniunctione legitimo et conubio. De concubinis et de transgressione et penit singuloy. Quod aliud sit uxor aliud concubina nec erret quis filiam suam in matrimonium concubinam haberi tradiderit.

Excl. lomspp cap xviii

NONI OMNIS

MULIER VIRO IUNCTA UXOR est uiri. quae nec omnis filius heres est patris. Nuptiarum autem federa inter ingenuos sunt legitima et inter equales et multo prius hoc ipsum domino constituerit quam in iure romanu uiris existeret. Itaque aliud est uxor aliud concubina sicut aliud est ancilla aliud libera. Propter quod etiam apostolus ad manifestandam harum personarum discretionem testimonium ponit ex genesi ubi dicitur abrahae. Ece ancillam et filium eius. Non enim heres erit filius ancille cum filio meo et saac. Unde cum societas nup

tarum ita ab initio constituta sit. ut
 preter sexuum coniunctionem quae
 haberent in xpi et ecclie sacramtu
 dubium non est tam mulierem non
 prunere ad matrimonium in qua do
 ceatur nuptiale non fuisse misterium.
 Igitur cuiuslibet loci laicus filiam
 suam uiro habenti concubinam in ma
 trimonium dederit nisi forte illa mu
 lier et ingenua facta et dotata legitime
 et publicis nuptiis honestata uideat.
 Quae a tergo arbitrio uiris coniunc
 te. carent culpa. simul et quae au
 ris habebantur in matrimonio non
 fuerunt. quia aliud est nupta aliud
 concubina. **Qualis uxor legitima ee de**

Qualis ee debeat uxor beat.
 que habenda est scdm legem.
 Virgo casta et desponsata in uirgi
 nitate sua. et dotata legitime et a pari
 tibus tradita. et a sponso et a paranim
 phis accipienda et ita scdm legem et
 euglm publicis nuptiis honeste in
 coniugium liquidam sumenda. et omi
 bus diebus uite nisi ex consensu et cau
 sa uacandi do numquid propter homi
 nem separanda et si fornicata fuerit
 dimittenda. Sed illa uiuente altera
 non deducenda. quia adulteri regnu
 di non possidebunt. et penitentia
 illis pscripturas recipienda. **Ut nullus**
occulte nuptias celebret.

Ut nullus fidelis cuiuscumq; condi
tionis sit occulte nuptias faciat.
 sed benedictione a sacerdote accepta
 publice nubat in dno. **Quo tempore nuptie**

Quod non oporteat celebrande st.
 a septuagesima usq; in octaua
 pasche et tribus ebdomadibus ante fer

uitatem sciohis. et ab aduentu dñi
 usq; post epiphanię nuptias celebrare.
 Quod si factum fuerit separentur.

Qualiter benedicantur a sacerdote spon
sus et sponsa cum sus et sponsa.
 benedicendisunt a sacerdote apa
 rentibus ut a paranimphis in ecclia sacer
 dote offerantur. et cum benedictione
 acceperint eadem nocte pro reuerentia
 benedictionis ipsius in uirginitate
 pmaneat. **Ut nulli coniugiu sine dote**

Nullum coniugium sine dote fiat.
 fiat. iuxta possibilitatem fiat dot.
 nec sine publicis nuptiis quisquam nu
 bere ut uxorem ducere presumat. **Ut**
sponsus et sponsa ante nuptias a sa
cerdote benedicantur.

Ut sponsus ac sponsa cum precibus
et oblationibus a sacerdote bene
dicanur et legibus sponsetur ac do
neatur. et a paranimphis custodiatur
 et publice sollempniterq; decipiatur.
 biduo etiam ac tri duo abstineant se
 et doceantur et castitatem inter se
 custodiant certisq; temporib; nubant.
 ut filios non spurios sed hereditarios
 do et sclo generent. **De primo coniugio.**

In primo coniugio debet pbr missa
lagere et benedicere ambos. et postea
 se abstineant ab ecclia triginta dieb;.

Quo diu fidelis a muliere infideli se
Si quis frater uxorem parari n debet.
 habet infidelem et haec conseruat
 habitare cum illo non dimittat illa
 Et si quam uxor habet uirum infide
 lem. et hic conseruat habitare eu illa
 non dimittat uirum. Si ficitur eni
 erit uir infidelis in mulierem fidelem
 et scificata erit mulier infidelis per

Excl apud
uilem
cap. xi.

Excl aris
consiat. u.

Excl aris
consiat. u.

Excl matia
lañi cap. ii.

Apl. dicit.

Excl Leo
ni pp

Excl omis
dapp. u.

Excl hiler
darsi cap. iii.

uirum fidelem. **Ut in xpi uxor nuptias**

Excl Lau
dosi cap.
liii.

Quod non oporteat xpianos et m
 ad nuptias plaudere ut saltare sed
 uenerabiliter canere ut prandere sicut
 xpianos decet. **Ut uidua nemo furatur**

Gregorius
dicit.

Si quis uiduam furatus in uxorem
 fuerit in uxorem ut conseruat ei
 anathematisit. Et respondit omi
 tertio anathematisit. **Ut uirginem no**

legd.

Si quis uirginem nisi fuerit in uxore
 desponsauerit furatus fuerit in uxore
 rem. ut conseruat ei anathematisit. Et
 respondit omi tertio. anathematisit.

Excl aris
consiat. u.

De uirgine ut uidua furata.
 Si quis uirginem aut uiduam fura
 tus fuerit in uxorem nisi a despon
 sata. Anathematisit. **De uirgine quae**

Excl aris
consiat. u.

uirginitatem ante nuptias non uoluerit
 uirginem quae uirginitate non cas
 to dierunt sic os den que eas uo
 lauerunt maritos acceperint eo quod

Excl aris
consiat. u.

sola nuptias uolauerunt post penit
 unius anni reconciliantur. Si alios co
 gnouerint uiros eo quod mechace fi
 quinquennio penitent. et sic ad com
 munonem accedant. **Quod nulli liceat**

Excl aris
consiat. u.

concupiscere.
 Audite fit hmi membra xpi et ma
 tris catholice ecclie filii quod dico
 dico fidelibus et competentibus et peni
 tentibus audiant. Et ceterum uir au
 diant omi timent. et nemo contempnat.

Excl aris
consiat. u.

Si michi consolationem uir audiat
 ne uobis sit in testimonium dolo
 m. Competentibus dico. fornicari uob
 non licet. sufficiatur uobis uxores con
 cubinas uobis non licet habere. audiat

Excl aris
consiat. u.

dis si uos surdus estis. audiant angli

eius si uos contempnatis. Concubinas
 non licet uobis habere. Et si non habe
 tis uxores tamen non licet habere con
 cubinas quas postea dimittatis et du
 catis uxores. Tanto maior dampnatio
 uobis erit si uolueritis habere uxores
 et concubinas. Non licet uobis habere
 uxores quarum priores mariti uiuunt.
 Ne uobis feminis habere uiros licet
 quorum priores uxores uiuunt. Adulter
 na sunt ista coniugia. non sunt iure
 celi sed iure scli. Nec illam feminam
 licet habere quae perperduum di
 scessit a marito. Solius causa fornicia
 nonis licet uxorem adulteram dimit
 tere. sed illa uiuente non licet altera
 ducere. **De illi quantis nuptias ee**

Quale est et illud binas habuerit.
 quod multa uiro. ante nuptias
 concubinas sibi adherere non eru
 bescent. quas post aliquot annos
 dimittunt. et sic postea legitimas
 uxores accipiunt. Unde coram do
 et coram anglis eius confessor atq;
 denuncio dñi existasemp prohibu
 isse. et numquam ei placuisse et
 precipue temporib; xpianis concu
 binas habere numquam licet et nu
 quam licebit. **Ita dicit concubinis.**

Nulli liceat uno tempore duas
 uxores habere. **De ancilla si pro**
prio dno suo legitima fieri possit.

Si quis ancillam suam libertate
 donauerit et in matrimonio
 sonauerit dubitabatur apud quos
 dam utrum huiusmodi nuptie le
 gitime ee uideantur annon. Nos
 itaq; uetustam ambiguitatem di
 ctores talia coniugia ee legitima

Excl aris
consiat. u.

Excl aris
consiat. u.

Excl aris
consiat. u.

consuimus. Si enim ex affectu sunt
omni nuptiae et nichil impium et legi-
bus contra intalico pulatione fieri
potest quare predictas nuptias inhi-
beridas existimauerimus. Omni uobis
unus est pater in celis. et unus quisq;
diues et pauper liber et seruus aequaliter
pro se et pro animabus eorum ratione da-
turis. Quia propter omni cuiusq; condi-
tionis inuis unam legem quantum
ad deum habere non dubitamus.

Dello quis seruum suum et ancillam in
matrimonium conuinxerit.

Seruum et ancillam dominus
ambo in matrimonium conuinxerit
et postea libertato seruo ut an-
cilla non potest redimi qui in seruitio
est idcirco matrimonia non soluitur.

De multa nubis.

Siquis multas nuptias fuerit peni-
tentiam agat conuersatio autem
et fides penitentis comprehendit et
puls. **Q**uod si a coniugis scilicet non
negentur quibusdam ad clerum uenire esse

Sedas nuptias sicut scilicet inire dicitur
conceditur ita post eas nullus
ad clericale sinitur uenire collegium.
Alia est enim humane fragilitati ge-
neraliter concessa licentia alia debet
esse uita diuinarum rerum seruiuo de-
dicata. **D**icitur qui in plurimas nuptias
incederunt.

Dehis qui in plurimas nuptias in-
ciderunt et tempus quidem pre-
finitum manifestum est sunt conuer-
satio eorum et fides tempus abbreviat.

De illis qui interea nuptias celebra-

Ne quisquam amplius **u**erum
quam duas accipiat uxores. quia

De bigamis.

Dehis qui secundum ecclesiam re-
gulam libere ac legitime sedis
nuptias iuncti sunt nec occulte nuptia-
rum copulam fecerunt. oportet ut par-
uo tempore transacto uacent orationi-
bus et ieiuniis. Quibus etiam iuxta in-
dulgentiam communionem reddide-
re uimus. **D**e numero maritorum.

Vbi fuerit numerus maritorum ibi uir
proprius unus esse desinit. **D**e in-
genio homines si alterius ancilla pin-
genia accepit et postea ancilla esse intel-
lit.

Siquod ingenuus homo alterius xerit.
Ancillam uxorem accepit et
existimat quod ingenuus sit. si ipsa fe-
mina postea fuerit in seruitam si eam
a seruitute redimere potest faciat. Si
non potest. si uoluerit aliam accipiat.
Si autem seruitam scierit et conlaudau-
erit post ut legitimam habeat. Similit-
er mulier ingenua de seruo alterius fa-
cere debet. **D**e femina si ingenua si mariti

Seruum si ingenua femina accepit
acciperit seruum scierit quia ser-
uus esse habeat eum. quia omni uniu-
ersam patrem habent in celis. Unal ex erit
et uiro et femine. **D**e legitime coniu-
cis si aliter uoluerit in amia deuenire.

Siquem matrimonium sani contra-
xerint et unum ex duobus amentia
aut furor aut aliqua infirmitas acces-
serit ob hanc infirmitate coniugia
talia in solui non possunt. Similiter
scieridum debet qui ab auerisariis exce-
cantur aut membris detruncantur.

De legitime matrimonii seruo.

Dicitur enim nobis quod quidam le-
gitima seruo matrimonium potest

ratua quadam presumptionem diri-
mant non adtendentes illud euange-
licum quod dicitur coniuncti homines non se-
paret. Unde nobis iussum est ut coniu-
gia seruo non dirimantur etiam si
diuersos dominos habeant. Sed in
uno coniugio permanentes dominus seruiant
suis. Et hoc in illis obseruandum est
ubi legalis conuincio fuit et puolun-
tatem dominorum. **S**i furiosum in matrimonio

Neq; furiosus contraxerint.
neq; furiosa matrimonium con-
trahere possunt. sed si contractum
fuerit non separentur. **D**e sponsa rapuel-
la si aliter in matrimonium possit accipere.

De coniuiali aut uiolatione re-
quisita si desponsatam alii pu-
ellam. alter in matrimonium possit
accipere. hoc nefas modum omnibus in-
hibemus. quia illa benedictio quam
nuptiae sacerdos imponit apud fide-
lem cuiusdam sacrilegi instarem.
si ulla transgressione uiolatur. **D**e illis
quis sponsas alienas rapiunt.

Dehis qui sponsas alienas rapiunt
antiqua et sinodalis sententia
obseruetur. Quod et si forte in ecclesia
euentus talis repperiri dignoscatur
ut pro salutis et religionis competentia
humanus quiddam debeant tractare
pontifices sicut canonica ut eisdem uer-
bis utamur docet auctoritas quia prior
inquirens definitio durius. Posterior
aut quiddam tractauit humanius.
nullo modo ut ad maximam indulgen-
tiam descendamus alterius sponse
acceptor sine publica transeat peni-
tentiam. Quod si haec obedire ten-
nuit sine ulla refragatione anathema

matas eum. Fautores uero illius iuxta
modum culpe christi decreto penitent.
Si uero quod non optamus de grado
ecclesiae talibus nuptiis sicut sensorum
ut inuentorem manifeste prodiderit
agradio proprio repellatur. Et si uero
similib; exinde suspectionibus fue-
rit propulsatus canonice se purget.

De eadem re.

Placuit ut hi qui rapiunt feminas
ut furantur aut seducunt eas
nullatenus habeant uxores quam uis-
er post modum conueniant. aut eas
demotauerint ut nuptialiter cum con-
sensu parentum suorum acceperint. Sig-
aunt uxorem habere noluerit. canonice
et legaliter eam accipiat et non rapiat.
Qui uero eam rapuerit ut furatus fuerit
aut seduxerit. numquam eam uxorem
habeat. **I**tem de eadem re.

Qui uero deinceps rapere uirgines
presumpserit ut uiduas scilicet
nodalem beati gregori definitione
ipsi et publices eorum anathematis erant.
et raptores sine spe coniugii impetuo
maneat. **D**ehis qui rapiunt puellas
sub nomine simul habitandi.

Eos qui rapiunt mulieres sub nomine
simul habitandi quo operantes aut et
conibentes raptoribus decreuit scilicet syno-
dus ut si quidem de rebus sunt decidant de
gradu proprio. Si uero laici anathema-
tizentur. **D**ehis qui rapiunt puellas
sub nomine simul habitandi.

De puellis rapas nec dum despon-
satis in calcedonensi concilio scrip-
tum est. Eos qui rapiunt puellas sub
nomine simul habitandi cooperantes
et conibentes raptoribus decreuit

Excl. m. c. x.

Excl. b. r. g. g. a. r. e. n. s. i. c. a. p. x. i.

Excl. e. o. m. n. i. s. d. e. p. p. c. a. p. x. i.

Excl. d. e. i. c. i. s. c. a. p. x. i.

Excl. e. u. e. r. i. t. e. r. o. n. i. s.

Excl. e. p. u. d. u. e. m. e. r. i. t. a. c. u. i. u. e. r. e. s. u. p. p. i. n. u. l. t. r. e. e. c. a. p. x. i.

Excl. e. d. e. c. c. a. p. x. i. i. i.

Excl. e. p. i. s. t. a. n. c. o. l. a. s. a. d. h. a. r. e. l. i. m. o. r. g. u. n. c. i. s. i. q. u. i. m. i. s. s. a.

Excl. e. g. a. b. i. l. i. s. n. e. n. s. i. c. a. p. x. x. c.

Excl. e. r. f. a. b. i. u. a. n. i. p. p. c. a. p. u.

Excl. e. p. i. s. t. a. r. i. c. a. p. x. i. i. i.

Excl. e. c. o. n. a. l. i. s. m. e. l. d. o. n. i. s. c. a. p. u.

Excl. e. p. u. d. u. e. m. e. r. i. t. a. c. u. i. u. e. r. e. s. u. p. p. i. n. u. l. t. r. e. e. c. a. p. x. i.

Excl. e. m. e. l. d. o. n. i. s. c. a. p. x. i.

Excl. e. c. a. l. e. d. o. n. e. n. s. i. c. a. p. x. x. i. i. i.

scilicet in odium. ut si quidem clericis sunt decidant de gradu proprio. Si uero laici anathemataz entur. Quibus uerbis datur intelligi qualiter huius mali auctores dampnandi sunt. quando participes conibentes consilium tanto anathemate feriuntur. et iuxta canonicam auctoritatem ad coniugia legitima raptas sibi iure uindicare non possunt.

De puellis raptis non dū desponsatis.

Proinde placuit atq; statutum est a sacro conuerti. ut si aliquis per sonam alterius rapuerit publicam penitentiam multetur. et sine spe coniugii maneat. Et si ipse eadem crimini conscius non fuerit. licet an nubendi alii non negetur. Quod si et ipsi post haec se coniungere presumpserint. utiq; usq; ad satisfactionem anathemataz entur. **De eadem re.**

Desponsatas puellas et post ab aliis raptas placuit erui. et eis reddi quibus antea fuerant desponsate. etiam si eis a raptoribus uis illata confiterit. **De eadem re.**

Sicut nec dum eas quas rapuerant cum uoluntate parentum sub prefato desponsationis uel dotalicii nomine in coniugio sumptas habent quando in omnium aures haec fuerit constitutio promulgata. ab earum coniunctione separentur et publice penitentiam subigantur. Rapte autem parentibus legaliter restituantur. Post accam uero penitentiam publicam si etas et in continentia exierit. legitimo et ex utroq; partibus placito in coniugio societatur. Nam in his non regulam constituimus sed ut uerbis

Excl. no. cap. x.

Excl. an. no. cap. x.

Excl. m. d. si. cap. v.

Excl. ag. no. ad. i. h. r. u. n. a. r. e. q. n.

Excl. ad. u. m. e. r. i. a. t. e. p. o. r. i. b. p. i. p. e. n. i. t. e. n. t. i. a. c. a. p. u. l. i.

Excl. ab. u. r. e. n. s. i. c. a. p. u. l. i.

Excl. ag. no. g. o. r. i.

magni leonis utamur. quid sit tolle tabilius estimamus. Quod si unus ex coniugatis obierit. his qui publicam penitentiam egerit. et superstiti exiterit iterare coniugium non presumat. nisi forte episcopus prouiderit aliquam concedere indulgentiam. ut grauiore possit amouere offensam. **De illi qui in matrimonio iuncti et cūcūbe nō possunt.**

Quod autem interrogasti de his qui in matrimonio iuncti sunt et nubere non possunt. si ille aliam ut illa alium ducere possit quibus scriptum est. Vir et mulier si se coniunxerint et postea dixerit mulier de uero quia non possit coire cum illa. si potest probare puerum iudicium quod uerum sit accipiat alium. Si autem ille aliam acciperit separentur. **De ead.**

Siqua mulier se perclamauerit. **re.** quia uir suus cum ea cogisset exeat inde ad crucem et si uerum fuerit separentur. et illa faciat quod uult. **De eadem re.**

Vir si duxerit uxorem concubere cum ea non ualens et frater eius clanculo eam uicauerit. et grauidam reddiderit separentur. Considerata autem in becillitate iudicia eius impertiat ad coniugio tantum in domino. **Item de eadem re.**

De his qui resistentis quibus causam frigide nature se dicunt non posse inuicem operari carnis dantes commiseri. Iste uero si non potest eam uti prouorem habeat quasi sororem. Quod si recinaculum iugale uolunt residere maneat utriusque in nupta. Nam si huc non potuit naturaliter con-

cordare quomodo alteri conueniet. Igitur si uir aliam uult accipere uxorem manifestatio patet. quia succedente diabolo odii fomitem ex osam eam habuit. et idcirco illam dimittere mendati falsitatem mollitur. Quod si mulier causatur et dicit uolo mater esse et filios procreare. uterque eorum septima manu propinquo tacto sacro seis reliquus iure iurando dicat. ut nunquam per commixtionem carnis coniuncti. unacaro effecti fuissent tunc uideatur mulierem sedas posse contrahere nuptias. humanum dico propter infirmitatem carnis eorum. Vir autem qui frigide nature est. maneat sine coniuge. Quod si et ille aliam copulam acciperit. tunc hi qui iurauerunt prius crimine reteneantur et penitentia pacta priora cogantur accipere conubia. **De coniugatis qui seclariis relinquere desiderant.**

Siquis uult coniugatus conuertit ad monasterium non est recipiendus nisi prius a coniuge castimonia profiteente fuerit absolutus. Nam si illa uiuente illo in continentiam alteri nupserit. proculdubio ad ultra erit. nec recipitur apud dominum eius modi uiri conuersio cuius sequitur coniugalit foederis profutatio. Tales igitur tunc sine culpa secuntur christum relato seculo si habeant ex parte uoluntate castitatis consensum. **De uero qui uxorem suam uelare pmiserit.**

Qui uxorem suam pmiserit uelare. aliam non accipiat. sed similiter conuertatur. **De muliere sine licentia uiri sui uelare sibi imposuerit.**

Excl. u. basil. ep.

Excl. re. m. si. cap. i.

Excl. ag. no. ad. i. h. r. u. n. a. r. e. q. n.

Excl. la. p. col. p. p. ad. kar. u. l. i. regem.

Mulier sine licentia uiri sui uelare incipit posuerit. si uero placuerit recipiat eam. **De eadem re.**

Agatho salatrix presentium quæstia est maritum suum contra uoluntatem suam in monasterio urbis abbatum esse conuersum. Quod quia ad eisdem abbatum culpam in uiciam non est dubium pertinere experientie tue precipimus ut diligenti inquisitione disciat ut ipsa se mutare permiserit. et si hoc reppererit et illum in monasterio permanere prouideat. et hanc sicut promisit mutare compellat. Si uero nichil horum est. nec quoddam fornicationis crimen propter quod uir licet uxorem relinquere. predictam mulierem commisit se congruerit. nec illius conuersio uxori relicte in seculo fieri possit perditionis occasio. uolumus ut maritum suum illi ut si etiam iam conuersus est reddat. omni excusatione cessante. Nam excepta fornicationis causa. uirum uxorem relinquere nullaratione conceditur. quia postquam copulatione coniugii uiri atq; mulieris unum corpus efficitur. non potest ex parte conueri. et ex parte manere in seculo. **De regina thi et birga quæ causa religionis a regu dignitate discedere uoluerit.**

Scripsit nobis thi et birga regina regiae se uelle dignitate seu copula exui. et solapriuata uita esse contempta desiderare. Cum nos scripsimus non hoc aliter fieri posse. non eandem uitam conuix eius lotharius elegerit. Et post pauca. De uero autem conuersa thi et birga. non debet

ulterius ad iterata responsionem pro
uocari. Quod quia bene semel defini-
tum est. et interpositis iuramentis de-
liberatum. nulla debet iteratione nisi
fortassis ubi fuerit maior auctoritas
retractari. **De lothario rege qui uxorem
sua custodia deantebat.**

l. c. ex ad
q. la

Verum sicut multorum relatu didici-
mus lotharius rex conuentum
celebrare disponit. et thi et birgam
reginam. examini proprio et iudicio
subire meditat. et si quidem eam pre-
fugis falsitatis sue potuerit exhibere.
quasi non fuerit legitima sua uxor. uult
eam penitus a se sequestrare. Sin autem
uult eam tamquam propriam uxorem
dimittere. sed deinde quasi mechata
fuerit in simulare. atq; p hoc hominem
suum et homo est thi et birge ad mo-
nachiam impellere. et si homo ipsius
regine ceciderit disponit hanc sine
dilatione p mtere. Quae quantum
sint omni diuine legi contraria magno
tudo prudentie ure credimus iam
aduenerit. **De singulari certamine qd lo-
tharius moltrus eorathi et birga uxore sua.**

l. c. ad

Monachiam uero in lege non ad su-
mum. quam precepta fuisse
non reperimus. Quam licet inisse quos-
dam legamus sicut sem dauid et golia
sacra produx historia. nusquam tam
ut pro lege teneatur. alicubi diuina
sancti auctoritas. cum hec et huiusce
modi sectantes. dm solum modo temp-
tare uideantur. **De femina dea dulce
non inculpata sic marito debet in iure
certamen legale sue potestati prius de-
bet ad tempus restitui.**

l. c. qd

Proterea siue de coniugii federe.

siue de adulterii crimine iudicium
sit agitandum nulla ratio patet thi et
birgam cum lothario posse iure cer-
tamen. ut legitimum controuersie
iure certamen. nisi prius ad tempus
fuerit sue potestati et consanguineas
propriis libere sociata. Inter quos
etiam locus prouidendus est. in quo
nulla sit ius multitudinis formidan-
da. et non sit difficile tester produ-
cere ut ceteras psonas quae tam asur
canonibus quam auerandis roma-
nis legibus in huiusmodi controuer-
sis requiruntur. haec idcirco dixi-
mus ut ostendamus quae legum con-
flictum lotharius congregari posse
autumat. cum psona quam in suis pe-
netrabilibus cotidie fatigat. et con-
terit quando uult ad iudicium educit.
quando uult ad claustra reducit.
et quando fuerit educta nitea profi-
teatur quae ipse preceperunt. Pro-
prie igitur libertati comiti et ab omni
oppressione ac potestate illius cum
quo in iure conflictus oportet liberari
atq; liberaliter suis uti et sus peccat
psonas conuenit declinare quae se
ab obiectione ostendere cupit in munem.
DE EADEM RE

In admi-
colat.

Itaq; summo studio thi et birgam con-
iugem suam tamquam propriam
carriem soluere ac diligere pcurato.
et ne illam ate ullo pacto consentias
discedere. uigilanter adtende unde
si uult ate discedere corripit immo
corripit eam et a tali intentione per-
omnia reuocare stude. lam uero si amo
repudicatis separationem querit et
coniugalis conubii solutionem effla-

gitat. certum est aplo dicente. Quia
mulier sui corporis potestatem non
habet sed uir. Verum si et ipse pudici-
tam sectatus religionis obteru copu-
lam dissoluerit uis tantum ne simu-
late fiat concedimus. Nam licet sit
scriptum quod dicitur con iunxit. homo
non separet. Dicit tamen et non homo
separat. quando diuini amoris in iu-
tu ex consensu utriusq; coniugis mati-
monia dissoluantur. Si ergo homo
uis gratuito pmitamus animo cele-
remq; prebemus assensum. Aliter
aut fieri mutuiam separationem uiam
prohibemus. **De illis qui in alia pua-
cia fugerunt aut seniores suos secuta
fuerunt et uxores suas domi relinquerunt.**

Ex caput
amoris
cap. vi

Siqueneccitate in euitabili co-
gente in alium ducatum seu pro-
uinciam fugerit et uxor eius cum
ualet et potest amore parentum aut
rerum sequi noluerit ipsa omni tempore
quam diu uir eius quem secuta non
fuit uiuum. semp in nupta p maneat.
Ille uero qui neccitate cogente in
alia patria manet. sinum quam in sua
patriam se reuersurum sperat. si se
contanere non potest aliam uxorem
accipiat. tamen cum pnt. **Defemina
que capos uiris ut in captiuitate uisit
aliis nupserunt.**

Ex caput
leoni
pp cap
xli

Quod debeant femine quae captas
uiris et in captiuitate ducas aliis
uiris nupserunt putantes inter emp-
to. T martos remeatis de captiuitate
prioribus uiris copulari. ut cuiq;
id quod legitime habuit reformetur.
et recipiat unus quisq; quod suum e.
et reintegretur federanuptiarum.

Ex caput
ad

**Ad non probetur ee culpabilis qd uxore
capti in matrimonio nuda ee sortitur.**

Nec tamen culpabilis uidetur
et tamquam alieni uiris per-
uasor habeatur quipersonam eius
marta quaiam non est existimaba-
tur adsumpsit. Si enim multa que
ad eos qui in captiuitate ducti se
p tenebant. in uis alienum transire
potuerunt. tamen plenum iustitiae
est ut hys dem reuersis propriis re-
formetur. Quod in mancipiis ut
in agris aut etiam in domib; ac por-
sessionib; rite seruat. quanto
magis in coniugioy redintegra-
tionem faciendum sit. ut quod bel-
lica necessitate turbatum e pacis
remedio reformetur. **Ut similia res
ad proprios maritus redire noluerint
ut ut impie ecclesiastica communiione**

Ex caput
leoni
pp cap
xli

Sicut aliquae muli priuande ff.
lieres ita posterioru uiroꝝ amo-
re sunt capte una lincis coherere
quam ad legitimum redire consortiu.
merito sunt notande itaut ecclesiastica
communiione priuentur quae de-
re excusabili contaminatione crimi-
nis elegerunt ostendentes sibi met
pro sua incontinentia placuisse
quod iusta remissio poterat expia-
re. Rediant igitur in suum statu
uoluntaria redintegratione con-
iugia neq; ullo modo ad obpro-
brium male uoluntatis trahant qd
conditio necessitatis extorsit. Quia
sicut he mulieres quae reueru ad
uiros suos noluerunt impie sunt
habende. ita ille quae in affectum
ex do initium redeunt merito sunt

Laudande. *Vt si uiri decipiantur et
regressi uxoribus uxorum offensa
fuerint et uoluerint eas in uiginti*

Et id si uiri post longam capu-
tatem reuersi ita in dilectione
suarum coniugum perseverent ut eas
cupiant in suam redire consortium
omittendum est et inculpabile iudic-
candum quod necessitas intulit
et restituendus est quod fides poscit
Dallo qui in uxore sua se soluit

Sique gentilis gentilem dimise-
rit uxorem ante baptismum post
baptismum in potestate eius esse
habere ut non habere. *De baptizato
si uxor eius infidelis fuerit noluerit*
Simul modo si unus ex coniugatis
baptizatus est et alter gentilis
et sequi non uult. sic sicut dicit ap[osto]l[us]
infidelis si discedit discedat.

*Dallo quanta baptismum mulier
uirginitatem accepit*
Sique habuerit uxorem uirgine
ante baptismum uiuente illa
post baptismum alteram habere non
potest. Crimina in baptismo solui-
tur non coniugia. *Dallo si femina
que nulla causa se conuenit relinquit uirum*

Item femine quae nullam precedentem
causam reliquerunt uirum suum et
alteri se copulauerunt. et in hoc per-
manere uoluerunt. nec in finem acci-
piant communionem. *De femina que
adulterum relinquit et adulterum accipit*

Item femine fideles quae ad alte-
rum maritum reliquerunt fidem
et adulterum ducit. prohibetur ne
ducatur. Si autem duxerit nisi prius ac-
cipiat communionem. quam his

que reliquit de seculo exierit nisi forte
necessitas infirmitatis dare compu-
lerit. *Ad neq[ue] dimissus ab uxore neq[ue]
dimissa a marito alteri coniungantur.*

Placuit ut scdm eu[ang]elicam et ap[osto]li-
cam disciplinam. neq[ue] dimissus
ab uxore. neq[ue] dimissa a marito al-
teri coniungantur. sed ita manent
aut sibi in se reconcilientur. Quod
si contempserint ad penitentiam re-
digantur. *Dallo qui uiuente marito
et uxore illius adultera se accusatur
et post eius mortem se dinoscant.*

Isi qui uiuente marito coniugem
illius adulterasse accusatur et eo
in proximo defuncto eandem sump-
sisse dinoscatur. omni modo publice
penitentiae subigatur. De quo etiam
post penitentiam praefata si expedie-
rit seruabitur regula. nisi forte idē
aut mulier uirum qui mortuus fue-
rat occidisset aut propin-
quitas ut alia quolibet actio crimina-
limpediat. Quod si probatum fue-
rit sine ulla spe coniugii cum poeniten-
tia p[ro]p[ter]petuo maneat. Si autem negauerit
se eandem feminam uiuente uiro ne-
quaquam adulterasse. et praefati ho-
mici diu neuter eorum exatit. et
probatas testib[us] neuter eorum conuinci
potuerit purgare legaliter famam suam
opinibus. et sup[er]to utantur coniugio
sua. ut diximus non impedierit
ratio. *De cadente*

Relatum est auribus sc[olar]um sac[er]do-
rum quendam alterius uxorem
stupro uolasse in super eam. et uiuen-
te uiro suo iuramentum dedisse. ut
post legitimum mariti mortem. si super

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Unde supra
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

uixisset ducerem uxorem. Quod et fac-
tum est. Tale igitur conubium prohi-
bemus et anathematazamus. *Dallo qui
uxorem habet et sepius mechatus fuerit*

Sique fidelis habens uxorem non
semel sed sepius fuerit mechatus.
in fine mortis est conueniendus. Quod
si se promiserit cessaturum. deur ei co-
munio. Si resuscitatus rursus fuerit me-
chatus. placuit ulterius non illudere.
alios de communi one pacis. *Quod non
conueniat xpianos cum hereticis nuptialia*

Quod non oporteat iuramentum
cum hereticis ducere si nuptiarum
federali celebrare. nec filios ut filias.
sed magis accipere. si tamen xpianos
se fieri pmittant. *Silaicus absolutus
cum laica absoluta peccauerit.*

Silaicus cum laica femina id est utq[ue]
absolutus sunt a lege coniugii con-
cubuerint tres annos peniteant. Et
quanto sepius et negligenti[us] capce
cata commiserint. tanto magis et te-
pus addatur et modus penitentiae.

De uxore que conscio marito mechata fuerit.
Si conscio marito et ipsa consenti-
ente uxor fuerit mechata. pla-
cuit nec in fine dandam eis commu-
nionem. Si uero ea reliquerit et sepa-
rati fuerint. et digne peniterint
post decem annos accipiant com-
munionem. *De uxo[re] non habente
si uxor alterius adulterum p[ro]p[ter]petuo*

Quod si uir non habens uerit
uxorem cum alterius uxore ad-
ulterum p[ro]p[ter]petuo. aut si quam u-
lier non habens uirum cum alterius
u[ir]o. ille qui fecit uolauit coniugii
septem annos peniteat. Neq[ue] enim

equalis penitentia danda est. his
quibus sufficere poterat ad explenda[m]
libidinem suam coniugum amplexus.
et illis qui coniuge carentes ardore li-
bidinis impellente in fornicationem
cecidere. *De coniugatis quilibet qua-
certare si discederint ut innupta maneat.*

Ap[osto]l[us] paulus dicit. his qui sunt in con-
iugio precipio non ego sed d[omi]n[us]. uxo-
rem autem non discedere. Quod si disce-
serit manere innuptam. aut uiro suo re-
conciliari. Potest enim fieri ut disce-
dat eacausa quia d[omi]n[us] pmisit. aut si
femine licet uirum dimittere etiam
p[ro]p[ter] causam fornicationis quod
respondebimus de hoc quod dicit
posterior. et uir uxorem non dimittat.
Quare non addit excepta causa forni-
cationis quod d[omi]n[us] pmittit. Nisi qua-
similem formam uult intellegi ut
dimiserit quod causa fornicationis
pmittatur maneat sine uxore. aut
reconciliatur uxori. Et post pauca.
D[omi]n[us] aut pmisit causam fornicationis
uxorem dimitti. sed qui pmisit non
iussit. *Dallo qui inter ueniente repudio
alio se matrimonio copulauerunt.*

De his etiam requisit dilectione
qui inter ueniente repudio alii
se matrimonio copulauerunt. quos
utraq[ue] parte adulteros esse manifes-
tum est. Qui uero ut uxore uiuente
quam uis dissonatum esse uideatur
coniugium ad aliam copulam festi-
nauerunt. neq[ue] possunt adulteri
non uideri. in tantum ut etiam p[ro]p[ter]
quibus tales coniuncti sunt. etiam ipse
adulterium comisisse uideantur.
scdm illud quod legimus in eu[ang]el[io].

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Ex l[ib]ro
cap[itu]lo

Quid miserit uxorem suam et duxerit
 aliam mechatur. Et idō omī acommu-
 nione fidelium abstinentos. De parten-
 tibus autē aut propinquis eorū nichil
 tale potest statui nisi incertores illi
 consorti. *Sicuti si constuprata fuerit et
 propterea maritus p[er]dere illā machinauerit.*
Sicuti uxor constuprata fuerit et
 propterea maritus capitali sententia
 delere illam machinauerit ipsa uero
 urgente morali periculo ad ep[iscopu]m con-
 fugerit et auxilium quesierit. ope-
 rosior tamen si potest ep[iscopu]s labore
 desudet nec occidatur. si uero non po-
 test nullomodo liceat ei requirenti eā
 reddere ad occidendum. quae se ei ob-
 tulit ad defendendum. Sed solertia
 transmittat eam ad locum quem ipsa
 elegerit ut securā possit uiuere. Si uero
 interdum maritus eam inuenit et re-
 peccat. scdm scdm potestatem habu-
 erit quod ei agere uelit. Sed audiat
 scdm augustinum dicentē. Cum enim
 uir auaritate nomen accepit. et mulier
 amollita id est fragilitate. quare con-
 tra crudelis simam libidinis bestia
 uult unusquisq[ue] uxorem suam ēē uic-
 tricem. cum ipse ad primum libidinis
 initium uictus cadat. Nam qui egd
 contra fidem catholicam non licet mu-
 lieribus. nec uiris licebit. Si autē eadē
 mulier amore p[er]tecta a loco ubi eam
 ep[iscopu]s destinauit aut fugerit et uir eius
 ab ep[iscop]o semel aut bis. ut sepius repe-
 terit. si uitam ei optineri possit per-
 quirat et reddat. Maritus uero quā-
 diu ipsa uiuit. nullomodo alteram
 ducat. *De eo si quis uxorem alterius ui-
 uente fornicatus fuerit.*

Illud uero communi decreto scdm ca-
 nonum instituta definimus et pre-
 iudicamus ut si quis cum uxore alterius
 uiuente eo fornicatus fuerit. morien-
 te marito synodali iudicio aditus ei
 claudatur inlicitus. ne ulterius ei con-
 iugatur matrimonio quam prius pol-
 luit adulterio. Nolumus enim nec
 xpiane religioni conuenit ut ullus
 ducat in coniugium quam prius pol-
 luit p[er] adulterium. *De ingeniosi inge-
 nua accepit uxore et post se seruū ēē*
Perlatum est ad scdm syno. *profitetur*
 dum quod quidam ingenius in-
 genuam accepit uxorem et post filioꝝ
 procreatione occasione diuota cuius-
 dam seruum se fecerit. utrum necessariū
 mulierem tenere debeat. et si tenuerit
 utrum illa quoq[ue] scdm scdm legem
 seruituti subici debeat. Iudicatum ē
 uxorem minime dimitti debere non
 tamen ob xpi mulierem in seruitutem
 redigi. dum ille non ex consensu con-
 iugis se seruum fecit quem liberum
 ipsum maritum accepit. *De illi coniuga-
 tis quorū leges diuerse sunt.*
Ofrancianobis quidam homo nobi-
 lem de saxonia xasonum Legem
 duxit uxorem tenuit multos annos et ex
 ea filios procreauit. Verum quia non
 hisdem utuntur legibus saxones et
 franci. causatus ē quod eam non sua
 id est francorū lege disponeretur ut
 accepit. aut dotauerit dimissaq[ue] illa
 duxit alteram desinuit sup hoc scdm
 synodus. ut ille transgressor euigilae
 legis subigatur penitentia. A scdm con-
 iuge separetur priorem sumere co-
 gatur. *Cur communicantes uiri cum*

adulteris uxorib[us] non conueniat.
Cur uiri cum adulteris non con-
 ueniant. et illud desideratum est
 fieri. cur communicantes uiri cum ad-
 ulteris uxorib[us] non conueniant. cum
 contra uxores in consortio adulterorū
 uiroꝝ manere uideantur dum sup hec
 xpiana religio adulterium in utroq[ue]
 sexu paritate contempnet. sed ui-
 ros suos mulieres non facile de adulterio
 accusant. et non habent latentia pec-
 cata uindictam. Uiri autē liberius uxo-
 res adulteras apud sacerdotes deferre
 consueuerunt. et idō mulierib[us] p[er]dito
 earum crimine communionē denega-
 tur. uiroꝝ autē latentem commisso.
 non facile quisquam ex suspitionib[us]
 abstineatur. qui utiq[ue] submouebitur
 si eius flagitium denegatur. Cum ergo
 par causa sit interdum probatione
 cessante. uindictae ratio conuiescit.
Judicium examinatio.
D hoc quod michi reputatum est
 in hac synodali quod simul cum
 ista femina adulterium ut fornicatio-
 nem fecisse quod ego ita non feci.
 nec inde me culpabilem recognosco
 si me d[omi]n[us] adiuuet ad istud iudicium.
Separatio in ceste copulationis.
A b isto die in antea cum ista femina
 cum qua adulterium ut fornicatio-
 nem fecisti unde disciplina ut pen-
 tentiam suscepisti. amplius non adul-
 terabis ut fornicaberis cum ea. nec
 aliam uxorem accipias. nisi post per-
 actam penitentiam tibi licentiā data
 fuerit ab ep[iscop]o. aut ab eius missis. sic
 d[omi]n[us] te adiuuet. *De conciliatio coniu-
 gatorum.*

tuam coniugem. ill. quam iniuste
 dimiseras ita tenebis p[er] teum maritū
 sicut suam debet habere coniugem
 indulgentia et debita disciplina. nec
 eam pullum malum ingenium a te se-
 parabis nec ea uiuente aliam accipies.
 sic te d[omi]n[us] adiuuet. *De eadem re.*
A modo in antea istum tuum mari-
 tum quem iniuste dimiseras. ita
 tenebis et amplexaberis et ei in seruitio
 amore ita eris subiecta et obediens sicut
 p[er] teum uxor suo debet ēē subiecta
 marito nec unquam ab eo te separabis
 nec illa uiuente uiro te sociabis. nec
 coniugio aut adulterio. sic te d[omi]n[us]
 adiuuet. **EXPLICIT LIBER NONUS.**
INCIPIT N[ON]US LIB[ER] X.
 I Ut ep[iscop]i de parrochianis soralegor et maleficor
 expellant.
 II De cultorib[us] arborū.
 III De cultorib[us] idolorū.
 IIII De eadem re.
 V De illis quid uinationes requirunt.
 VI De illis qui uinum paganorū obseruant.
 VII De illis qui augurii et incantationib[us] seruiunt.
 VIII De eadem re.
 IX De illis qui sortem obseruant.
 X De arborib[us] quas uulgus colit.
 XI De illis qui dies et menses obseruant.
 XII De illis qui demonib[us] immolant.
 XIII De illis qui traditiones gentium obseruant.
 XIII De mulieribus qui infantes suos pro sanitate in
 fornace aut supratum ponunt.
 XV Quod non licet iniquas obseruationes Kalendariū
 agere. *¶ presumunt.*
 XVI De illis qui Kalendas ianuarii ritū paganorū colere.
 XVII De eadem re. *¶ exeruerunt.*
 XVIII De bubular ut uenatorib[us] qui suas incantationes

- xxviii Quod non licet mulieribus xpianar uanitates in suis
Lanficis obseruare.
- xx Quod non licet cum incantationib; herbarum collectio
nem fieri.
- xxi De illis quoad boros ut ad fontes faculas incoherent.
- xxii Ut uanitates cordi de ueritatib; euantur.
- xxiii De illis qui filaccias uanitat
- xxiiii Item de mulieribus incantationib;
- xxv De illis qui manducant aut bibunt aut portant sup
se aliquid ad iudicium subuertendum.
- xxvi De illis qui in tabulis aut in codicib; futura regunt.
- xxvii De illis qui forte scia; requirunt.
- xxviii De illis maleficis qui sperant se mentes hominum
puerere posse.
- xxviiii De eadem re.
- xxx De illis qui ad suas uanitates p;ficiendas demoner
inuoant.
- xxxi De illis qui nocturnis sacrificia demonu celebrauerint.
- xxxii De illis qui ad boros ut ad fontes aliqua uera
uouerunt.
- xxxiii De illis qui quando luna obscuratur clamores suos
& maleficia sua exereuerunt.
- xxxiiii De illis qui uanitates suas in excubiis exereuerunt.
- xxxv De eadem re.
- xxxvi De conuiuio que fiunt in pagano;
- xxxvii De eadem re.
- xxxviii De fidelis in amicitia; prandere p;sumere.
- xxxiiii De illis qui balsamum fecerint et se in alienas for
mas transmiserunt.
- xl Quod incantationes et magice artes laquei
diaboli sint.
- xli De illis qui salutem non a salute re sed ab eius
creatura requirunt.
- xlii De eadem re.
- xliiii De eadem re. f. fiunt
- xliiiii De acribilibus edur quae a medicis suis in p;cantationib;
- xlv De natura demonum.
- xlvi De diuinatione demonum.
- xlvii De eadem re.

- xlvi De sacerdotib; et reliquis ecclesiasticis ordinib; qui magos
ariolos aut diuinos consulunt.
- xlvi De illis qui ad fascinum incantationes fecerunt.
- lv Quod demonia compertit herbas sine incantatione
licet perire. f. possideant
- li Ut maledicti nisi se corrigant regni di non
- lii De illis qui murmurant.
- liiii De eadem re.
- liiii De eadem re.
- lv De contentiosis.
- lvi De illis qui in lingua fuerint laeui.
- lvii De illis qui podium dissidentis exoterunt.
- lviii De illo qui odio habet aliquem et ad pacem reuerti
noluerit.
- lvi De eadem re.
- lx De eadem re.
- lxi De eadem re.
- lxii De illis qui contentiones et rixas amauerint.
- lxiii De illis qui faciles sunt ad deprehendum.
- lxiiii De illis qui contra ep;os suos conspirauerunt.
- lxv De eadem re.
- lxvi De clericis maleficis.
- lxvii De illis qui deiecerunt suis priorib;
- lxviii De illis ut monachis conuuantib; ut conspirantib;
contra ep;um suum.
- lxviiii De eadem re.

EXPLICIUNT CAPITULA

INCIPIT LIBER DE CIMIS.
 De incantatorib; de auguris de di
 uinis de sorabur et de uariis illu
 sionibus diaboli et de maleficis et con
 tentiosis et de conspiratorib; et de pe
 nitentiis singuloy. Ut ep;us de parro
 chis suis soralegos et maleficos ex
 pellant.

FORUM Q; MINISTRIS OMIB;
 uiribus elaborare studeant ut p;nitio
 sam et a diabolo inuenta sortilegam
 et maleficam artem pentas ex parochis
 suis eradiceant. et si aliquē uirum aut fe
 minam huiusmodi secleris sectatorem
 inuenerint. turpiter de honestatum
 de parochis suis eiciant. At enim
 ap;lr. Heticum post unam et scdam
 ammonitionem deuita. scien; quia
 subuersus ē qui eius modi est. Subuer
 sisunt et a diabolo capti tenentur qui
 derelicto creatore suo a diabolo suffra
 gia querunt. et idō a tali peste munda
 ri debet scā ecclā. Illud etiam non
 omittendum quod quedam scelerate
 mulieres retro post satan conuerse.
 demonum illusionib; seducte. credē
 se et p;itentur nocturnis horis cum
 diana pagano; dea. ut cum herodiade
 et inuidia multitudine mulierum
 equitare sup quasdam bestias et multa
 terrarum spatia. in tempestate noctis
 filenao p;transire eiusq; uisionib;
 uelut dñe obedire. et certis uocabur
 ad eius seruitium eio cari. Sed uita
 he solent p;fidia sua perissent. et non

multos seū in infidelitatis interitū
 peraxissent. Nam innumera multitu
 do haec falsa opinione decepta haec
 uera ē credit. et credendo a recta fide de
 uat et in errore pagano reuoluitur cū
 aliquid diuinatis aut numeris extra
 unum dñm arbitrat. Quia p;pter sacer
 dotes p;ccelas sibi commissas p;pto omi
 instantia predicare debent ut nouerint
 haec omni modis falsa ēē. et non a diuino
 sed a maligno spūalia fantasmata men
 tabus infidelium uirigari. Siquidem
 ipse satanas qui uans figurat se in an
 gelum lucis cum mente cuius cumq; mu
 liercule ceperit. et hanc sibi p; infideli
 tatem et in credulitatem subiugauerit
 illico transformat se induert sanum
 p;sonarum species atq; similitudines.
 et mentē quam captiuam tenet in som
 nis deludens. modo leta modo tristitia.
 modo cognitas modo incognitas p;so
 nas ostendens. p;deuia quoq; deducit.
 Et cū solus sp; hoc patitur infidelis
 mens haec non in animo sed in corpore
 opinatur euenire. Quis enim non in
 somnis et nocturnis uisionib; extra se
 ipsum deducit. Et multa uidelicet dor
 miendo. quae nunquam uidet uigi
 lando. Qui uero tam stultus et hebes
 sit. qui haec omnia quae in solo spū sunt
 etiam in corpore accidere arbitrat.
 Cum es echibel. p;pha uisionis dñi in
 spū non corpore uidit. Et ioh; ap;lr. apo
 calipsis sacramenta in spū non in cor
 pore uidit. et audiuit sicut ipse dicit.
 Statim inquit fui in spū. Et paulus
 non audeat se dicere rapuum in corpore.
 Omib; itaq; publice annuntian dū ē
 quod quitalia et his similia credit.

fidem pdit. et qui fidem rectam in dno non habet. hic non e uis sed illius in quem credit id est diaboli. Nam de dno nro scriptum e. Omnia p ipsum facta sunt. Qs ergo aliquid credit posse fieri aut ali-

Peruenit ad nos quoddam quoddie nefas est arbores colere. et multa alia contra xpianam fidem illicitam perpetrare et miramur cur hec fraternitas ura districta enim dare ultione distulerit. Preterea scriptis presentib; adhortamur hos diligenti inuestigatione perquiri. et ut ueritate cognita talen in eis faciat uindictam exercere quatinus et ds placari possit. et alius eor; ultio correctionis exemplum sit. **De cultoribus ydo-**

Contray doloy namq; **lorum.** cultores ut aruspiciam atq; soralegorum fraternitatem tuam uehementius pastoralis hortamur in uigilare custodia atq; publice in ppto contra huius rei uirtos sermonem facere eosq; accali labesacrilegi. et diuini contemptatione iudici et presentis uite periculo adhortatione suas soras tuocare. Quos tamen si emendare se a talib; atq; corrigere nolle repereris. seruenta comprehendere et do te uolumus. et quidem si seruisunt uerberibus cruciatib;. quae quibus ad emendationem puenire ualeant castigare. Si uero sunt liberi inclusione digni districtaq; sunt in penitentia dirigendi. ut qui salubria et amoris periculo

Ex eod cap xii

Exclanciano cap xxiii

Excl bng garmis cap vii

Excl car magis cap xxiiii

Expon romano

reuocantia audire uerba contempnunt cruciatu saltim eos corporis ad defideratam mentis ualeat reducere sanitate.

DE EADEM RE.
Peruenit ad nos quod quosdam incantatores atq; soralegos fueris insecutus. et omino nobis sollicitudinem et ducatum gratum fuisse cognoscat sed moleste tulimus quod te dubitare ne ab eis nobis contra experientiam tuam surreptu potuisse didicimus. dum quando certus es ac sure debueris. hoc tibi apud nos ad commendationem magis pficere no ad culpam adscribi. Et idio studiui sit sollicitate querere. et quoscumq; in ueneris huiusmodi xpi inimicos ita districte ultione corrigere ut et nos de experientia tua melius possimus habere iudicium. et do te nro quod maxime studendum e ualeas commendare.

De illis qui diuinationes requirunt.
Quid diuinationes expetunt et morte genitalium subsecuntur aut in domos suas huiusmodi homines introducunt exquerendi aliquid arte malefica. aut expiandi causa sub regula querenti iaceant. sedm gradus penit de finitos. **De illis qui ritua paganoy ob-**

Siquis paganoy consuetu seruandinem sequens. diuinos et soralegos in domum suam introduxerit. quasi ut malum foras mittat. aut maleficia inueniat quinq; annos penit. **De illis qui auguribus et incantationib; subseruiunt.**

Auguris ut incantationib; seruientem a conuentu ecclie separandum. similiter et iudicis supstitiionib; uel feris inherentem. **De cadente.**

Qui auguris ut diuinationib; inser-

uunt. ut qui credit ut aliquid hominu sint immisores tempestatum. ut si qua mulier diuinationes ut incantationes diabolicas fecerit septem annos penit. **De illis qui sortis obseruant.**

Auguria ut sortis quae dicuntur false scoy diuinationes quae obseruauerunt ut quatumcumq; scripturarum ut uotum uouerunt ut psoluerunt ad arborem ut ad lapidem. ut ad quamlibet rem excepto ad eccliam omis excommuni centur. Si ad penitentia uenerint cli. anntres. Laici anno uno et dimidiu penit.

De arboribus quas uulgu colit.
Summo studio decertare debent epi et eorum ministri. ut arbores demonibus consecrare quas uulgu colit. et in antea ueneratione habet. ut nec ramu ut surculum inde audeat amputare radicatus excidantur atq; comburantur. Lapidet quoq; quos in tumosis locis et siluestrib; demonum ludificationibus decepti uenerantur ubi et uota uouent et deserunt funditus effodiantur atq; in taliloco picantur ubi numquam acultoribus suis uenerari possint. Et omnibus annuntietur quantum zelum sit ydolatria. et qui hoc ueneratur et colit. quasi dm suum negat. et xpianitati abrenuntiat. et talen penitentia inde suscipiat. quasi ydola adorasset. Omnibus inter dicatur. ut nullus uota faciat. aut candelam ut aliquid minus pro salute sua rogaturus alibi deferat nisi ad eccliam dno do suo. Scriptum e enim uouere et reddere dno do uro. Nouimus siquidem quanta dnr anti quo ppto per pphas suos communitatis e qui in lucis sacrificabant. et

Ex eod

Exclanciano cap viii

Exclanciano cap viii

Expon romano dori

Excl bng garmis cap xx

in excelsis immolabant. Siquis haec transgressus fuerit fidem pdidit. et est infideli deterior et idcirco omino a see ecclie consortio abscedatur. et nisi digne penituerit non recipiatur. **De illis qui dies et menses obseruant.**

Aptis dicit. dies obseruatis et menses et tempora et annos. timeo ne sine causa laborauerim in uobis. Dies obseruant quid dicunt puo crastinum proficiendum non e. Post crastinum enim non debet aliquid inchoari. et sic solent magis decipi. hiaut colunt menses. qui cursum lune pseruantur dicentes. Septimaluna strumenta confici non debent. Non aut luna emptum seruum domu duci non oportet. Et p haec facilius solent aduersa prouenire. Tempora uero obseruant cum dicunt. Hodie ueris initium est. et idio festiuitas e. et rursum. Postterum e domu egredi non licet. Annos colunt cum dicunt. Kalendas ianuarii nouus annus e. quasi non cotidie annus implatur. haec supstitio longe debet ee a seruis di. Siquis in hac pfidia detegitur. cli anno uno. laici dimidium penitent. **De illis q demonibus immo-**

Nam de his quid demonib; **lant.** immolant theodori epi constitutionis habemus in quib; scriptum e. Qui immolant demonis in minimis. anno uno penitent. Qui uero in magnis decem annt penit. **De illis qui diuinationes generaliu obseruant.**

Non licet xpianis traditiones generaliu obseruare. ut colere elementa. aut luna aut stellarum cursum et inanem signoy fallaciam considerare. Pro domo facienda et a coniugia socianda. Scriptum est enim. Omnia quecumq; faciat

in uerbo aut in opere in nomine dñi nri ihu xpi facite gratias agentes dō. Siquis aut fecerit seuerissime corripiatur eccanoni ce peniteat. **De mulieribus quae in factis suis profanitate in forma aut supratea ponunt.**

Exponens ali
bede pbi.

Mulier si qua filium suum ponit sup teatū aut in fornacem profanitate febrū. uno annū penit. **Quoniam licet iniquas cogitationes agere Kalendarū.**

Exponens ali
an pp

Non licet iniquas obseruationes agere Kalendarū. et oculis uacare. neq; lauro aut uiriditate arborū cingere domos. Omnis haec obseruatio paganorū ē. **De illis qui Kalendarū in nūm pagano rō colere psumunt.**

Exponens ali
pp cap xi

Siquis Kalendas ianuarii ritū paganorum colere. ut aliquid plus noui facere ppter nouum annum aut mensas cum lampadibus ut epulis in domibus suis preparare et puicos et plateas cantatores et choros ducere presumpserit anathemast. **De eadem re.**

Exponens ali
cap xi

Siquis Kalendas ianuarii aliquid fecerit quod apaganis inuentū ē et dies obseruatur et lunam et menses. et eorū affectiua potentia aliquid sperat in melius aut in deterius uerū anathemast. **De bubulis uenatoribus qui in cantationes suas exercuerunt.**

Persecutandum si aliquis subulcus ut bubulcus. si uenator ut ceteribus modi dicat diabolica carmina suppane aut sup herbas. aut sup quedam nefaria ligamenta q̄b aut in arbore abscondat aut in uiuio aut in triuio picat. aut sua animalia libere a peste. et clade. et alterius pdat. Quae omnia idolatria ē et nulli fidei dubium ē. et idō sum mopere

Exponens ali
ran cap xi

sunt exterminandi. **Ad mulieribus xpianaf uanitates in suis lanificiis obseruant.**

Exponens ali
ran cap xi

Non licet mulieres xpianaf uanitate in suis lanificiis obseruare sed dñm in uocent adiutorem qui eis sapentiā existendi donauit. **Quod non licet cum incantationibus herbarū collectio.**

Exponens ali
ran cap xi

Non licet in collectio nem fieri. **Ne herbarum medicinalium aliquas obseruationes ut incantationes attendere nisi tantum cum simbolo diuino et oratione dñica ut dñs et dñs nri honoret.** **De illis qui ad arbores ut ad fontes faculas accenderunt.**

Exponens ali
ran cap xi

Quoniam licet ubi pbi portio et hia infideles aut faculas accenderint. aut arbores. aut fontes. aut saxa uenerant si hoc erueri neglexerit. sacrilegium se fecisse cognoscat presumpserit. aut hortatur rei ipsius. Si ammonitus emendare neglexerit. communionem praeueat. **Vaccinatores et ceteri decurritur ei.**

Exponens ali
ran cap xi

Vaccinatores qui se futura scire dicunt. ceteri decurritur ei. **De illis qui filacteria uentur.**

Exponens ali
ran cap xi

Siquis ariolos aut ruspices. ut incantatores obseruauerit. aut filacteria usus fuerit anathemast. **Item de muliere incantatrix dicitur.**

Exponens ali
ran cap xi

Mulier si diuinationes ut incantationes diabolicas fecerit. anno uno penit. ut tres quadrag. uel quadraginta dies sedm qualitatem delicti. **De illis qui manducant aut bibunt aut portant sup se aliquid a delis in diebus fabuere dicitur.**

Exponens ali
ran cap xi

Siquis manducat aut bibit

aut portat sup se. unde existimet diu dicium peruertere posse. et exinde comprobatur fuerit eadem sententia fertatur quam aghi et arioli et incantatores feruntur. **De illis qui in tabulis aut in co diebus futura requirunt.**

Exponens ali
ran cap xi

Intabulis ut in co diebus forte futura non sunt querenda et ut nullus in psalterio ut in euigio ut in aliis rebus sortari presumat. nec diuinationes aliquas in aliquibus rebus obseruare. **De illis qui sortis scōy requirunt.**

Exponens ali
ran cap xi

Nec illud est preteritum quod dicitur maxime fidem religionis in festat. quod aliquid clerici ut laici studeant augurari. et sub homine fidei religionis quam sorte scōy uocant diuinationis scientiam pferuntur. aut quarū cūq; scripturarum inspectione futura promittunt. Quicumq; dñs ut laicus in eo deceptus fuerit. talia consulere ut docere ab ecclesia eiciatur. **De illis maleficis qui sperant se mentes hominum peruertere posse.**

Exponens ali
ran cap xi

Malefici ut incantatores ut missores tempestati ut qui in uocationes demonum mentes hominum perturbant anathematizati abiciantur. et si emendare noluerint. ceteri tres annos. laici anno uno peniteat. **De eadem re.**

Exponens ali
ran cap xi

Perquirendum ē si aliqua femina sit quae p quedam maleficia et incantationes mentes hominum se inmutare posse dicat id est ut de odio in amore aut de amore in odium conuertat. aut bona hominum aut dampnet. aut subripiat. et si alia est quae se dicat cum demonum turba in similitudinem mulierum transformatā. ceteri nocibus

equitate sup quasdam bestias. et in eorū consortio adnumeratam ē. he talis omni modis scopis corrupta ex parrochia eiciat. **De illis qui suas uanitates pferunt de demonem in uocant.**

Exponens ali
ran cap xi

Quicumq; procurator sit futuroy ut inuocatores demonum. ut diuinos quos ariolos appellant. ut auruspices quia uigilia colunt consulunt. ceteri ab omni officio remoti. tres annos. laici duo anno peniteat. **De illis qui nocturna sacrificia demonū celebrauerunt.**

Exponens ali
ran cap xi

Quicumq; nocturna sacrificia demonum celebrauerunt ut incantationibus demones quas cumq; arte ad sua uota inuitauerunt. tres annos peniteat. **De illis qui ad arbores ut ad fontes aliqua uota uerunt.**

Exponens ali
ran cap xi

Persecutandum si aliquis uota ad arbores ut ad fontes ut ad lapides quosdam quasi ad altaria faciat. aut ibi candelam seu quodlibet munus defertat ueluti ibi quoddam munus sit. qd bonum aut malum possit inferre. **De illis qui quando luna obscuratur clamores suos et maleficia sua exercuerunt.**

Exponens ali
ran cap xi

Quicumq; exercuerunt hoc quando luna obscuratur ut cū clamoribus suis ac maleficiis et sacrilego usu se posse defendere credant et quicumq; diuinos precantatores filacteria etiam diabolica ut caracteres diabolicos ut herbas. ut succinos suos. ut sibi inpendere temptauerunt. ut quinta feria in honorem iouis. ut Kalendas ianuarii sedm paganam consuetudinē honorare presumpserint. monachus quinq; annos. ceteri quattuor. laicus duo annos peniteat. **De illis qui uanitates suas in excubiis**

Lexertuerint. **L**uci qui in excubiis funeris observant. cum timore et tremore et reverentia hoc faciunt. Nullus sibi presumat diabolica carmina cantare. non ioca et saltationes facere quae pagani diabolo docente adinverunt. Quis enim nesciat diabolicum a religione christiana alienum. sed etiam humane naturae esse contrarium. ibi letari cantari inebriari et cakinis ora dissolvi. et omni peccate et affectu caritatis postposito quasi defraetna morte exultari. ubi luctum et plangitum flebilibus uocibus debuerat resonare pro ammissione carnis. Patres siquidem ueteris ac noui testamenti et morte sanctorum uirorum legimus multis in locis cum fleu deplorasse in nullo aut loco quia a seculo recesserant exultasse. Nam et iacob patriarcham fleuit tota egyptus septuaginta diebus. Et ioseph et fratres eius cum patre defertent in egyptum ad sepeliendum celebrantes exequias ad aream. et abel quae sita est trans iordanem plangitum magno atque uehementi implerent septem dies. tantus autem fuit plangitum ut locus inde nomen acciperet. Et de beato stephano legimus quod sepeluerunt eum siue curauerunt uirum morantem. et fecerunt plangitum magnum super eum. Et idolum talis ineptalecua et pestifera cantica exauertitate dei interdicens sunt. Si quis autem cantare desiderat. Kyrie leison cantet. Sin aliter omnino taceat. Sin autem tacere non uult in castro apostolice taliter coherceatur ut ceteri timeant. **De eadem re.**

Placuit prohiberi ne femine in cimiterio per uigilantia eo quod sepe sub obtentu orationis et religionis et uigiliis latentia scelera committant. **De conuiuio quae fiunt in uicinis paginorum.**

Excl. ubi
est no cap
xxxv

Illud etiam peccatum ut quoniam contra precepta diuina conuiuia multis in locis exercentur. quae ab errore gentiliuum attractata sunt. ita ut nunc apaganis christiani ad haec celebranda cogantur. Ex quare temporibus christiano imperatorum persecutio aliter fieri occulte uideatur uetari talia iubent. et de uicinis et de possessione imposita pena prohibent. Maxime cum etiam innatalibus beatus simon et iacobum pro nonnullas ciuitates et ipsi loci talia committere nite formidant. Quibus diebus etiam quod pudor est dicere saltationes sceleratissimas pueros atque plateas exerceant ut matronalis honor et innumerabilem feminarum pudor deo te uenerunt ad sacras simum diem. in uicinis lasciuientium appetatur. ut etiam ipsius sanctae religionis poene fugiatur accessus. **De eadem re.**

Excl. ubi
leoni
p p

Si conuiuio solo genitalium et esurum molati uisunt. possunt ieiunius. et manus in positionis purgari ut dum cepti ab idolo thias abstinentes sacramento christi possunt esse participes. Si autem idola adorauerunt aut homicidii uel fornicationibus contaminati sunt ad communicationem eos nisi penitentiam publicam non oportet amitti. **De fidei in cimiteriis prandere presumant.**

Excl. ubi
garenti
cap lxx

Non licet christianis prandia ad defunctorum sepulchra deferre. et sacrificare mortuis. **Dellis qui ballationes fecerint et se in alienas formas transmutauerint.**

Excl. ubi
cap lxx

Siquis ballationes arte ecclesiarum sanctorum fecerit seu quifaciam suam trans

formauerit in habitum mulierum. et mulier in habitum uiri. emendatione polliceta in tribus annis peccat. **Quod incantationes et magice artes laquei diaboli sint.**

Excl. ubi
agunt

Admonent fideles sacerdotes populi. ut nouerint magicas artes incantationesque quibus libet infirmitatibus hominum nichil posse remedii conferre. nam animalibus languentibus claudicantibus uel etiam moribundis quicquid mederi solet haec esse laqueos et insidias antiqui hostis quibus ille perfidus genus humanum decipere nititur. Et si quis haec exercuerit deus degradetur. laicus anathematizetur. **Dellis qui salute non saluatore sed ab eius creatura requirunt.**

Excl. ubi
de in
bre dan
uicinis

Omnis sapientia a domino deo est. et apud illum fuit semper et est ante eum. Arenam maris et pluuie guttas et dies soli quis diuinauerunt. Alacritudinem celi. et latitudinem terre et profundum abyssi quis mensurus est. Sapientia ad precedentem omnia quis inuestigabit. Prior omnium creaturae sapientia. et intellectus prudentiae ab eodem fonte sapientiae uerbum dei in excelsis. et ingressus illius mandata eterna. Qui enim sine saluatore salutem uult habere et sine uera sapientia estimat se prudentem fieri posse. non sanus sed eger non prudens sed stultus. in egritudine assidua liberabitur. et in eceitate noxia stultus et demens permanebit. Ne proinde omnis inquisitio et omnis curatio quae ad diuinum et magis uel ab ipsis demonibus idolorum cultura expectatur mors potius quam uita dicitur

da est. Et quae sectantur sese non corrent. ad eternam perditionem tendunt psalmista dicente. Omnes diuinitatum demonia. Quis deceptos homines alios decipere cotidie gestant ut perditionis suae faciant eos esse participes. Itaque haec uarietas magicarum artium ex traditione angelorum malorum in toto terrarum orbe plurimis sanctis ualuit quamdam scientiam futurorum et infernorum et per ueritatem eorum inuenta sunt auribus prae augurationes et ipsa quae dicuntur oracula et nigromantia. **De eadem re.**

Excl. ubi
de

Nec mirum demagorum prestigium quorum incantatione prodiere malefactorum artes. ut etiam moysi similibus signis resisterent. uertentes uirgas in dracones. aquas in sanguinem cum ferretur etiam in genitalium libris quod quedam maga famosissima curte sociorum uel lux mutauerit in bestias. Legitur et de sacrificio quod archades deo suo licet immolabant ex quo cumque sumerent in bestiarum formas conuerterentur. Sed haec omnia magis prestigium potius fingebantur quam rerum ueritate complerentur. Ut ergo ipsi erroris ignorantibus manifestantur. de eorum proprietate atque inuentoribus iuxta traditionem maiorum primum dicere congruum arbitrantur. Magister qui uulgo malefici ob facinororum magnitudinem nuncupantur. hi permissa diuinitate concutiunt. turbant mentes hominum minus confidentium in deo. ac sine ullo uerenti hauustu uolentia tantum carminis interrimunt. Unde et lucanus. mens austerisae polluta uerum incantata perit. Demonibus enim

accus audent ueritare ut quisquis nobis
perimat malis arabis inimicos. Hic a
sanguine uidentur et uicimus sepe contin
gunt corpora mortuorum. Nichromantia se
quorū precantationibus uidentur resu
scitari mortui diuinare. Nichromantia
grece mortuus mania diuinatio nunc
cupatur. Ad quos suscitandos cauiet
sanguis adicitur. Nam amare deno
nes sanguinem dicuntur. Idem quoque
nichromantia sit et uoraque musetur. et
calore sanguis facilius puocantur. In
dromantia ab aqua dicitur. Est enim idro
mantia iamque inspectione umbras de
monum euocare. et magines ludifica
tionis eorum uidere. ibique ab eis aliqua
audire. Vbi adhibito sanguine etiam
inferos phibentur suscitari. **Decidere.**

Igitur genus diuinationis apud
feratur allatum. Claro autem dicit diu
inationes quattuor esse genera. terram
aquam. aerem. et ignem. Hinc geoman
tiam. eromantiam. pyromantiam dic
tam autumant. Diuini dicitur quasi
dimpleri. Diuinitate enim plenos se esse
assimulant et a futura quadam fraudu
lentia hominibus futura coniectant. Duo
autem sunt genera diuinationis. ars. et fu
tor. Incantatores uero dicitur. qui
artem uerbis pagunt. Arioli uocatis
propter quod circa ars idolorum nefarias
preces emittunt. et funestas sacrificia
offerunt. Hisque celebrantibus demo
num responsa accipiunt. Auruspices
nuncupati sunt quasi inspectores era
rum. Dies enim et horas inagendis
negotiorum operibus quod custodiunt et
quid per singula tempora obseruare
debeat. homo intendant. hic etiam

extra peccatum inspicunt. et ex eius
futura predicunt. Augures sunt qui
uolatus auum. et uoces intendant.
et aliaque signa rerum ut obseruatio
nes inprouisas. hominibus occurrentes
ferunt. idem et auspices. Nam et au
spicia sunt. quae iter facientes obser
uant. Dicitur autem sunt auspicia quasi
auum aspina et auguria. quasi
auum garrula. hoc est auum uoces et
lingue. Item augurium quasi auge
rium quod clauer gerunt. Duo autem sunt
genera auspicio. unum ad oculos
alterum ad aures pertinens. Ad oculos
scilicet uolatus. ad aures uox auum.
Phitonisse apud apolline dicitur quod
his auctor fuerit diuinandi. Astrolo
gici dicitur. eo quod in austris augu
riantur. Genethliaci appellati sunt
propter natalium considerationes die
rum. Geneserum hominum pro duo
decim celis signa describunt. siderumque
cursus nascentium mores. accus. et
euentus predicare conantur. Id est
quis quali signo fuerit natus. aut
quem effectum habeat uite quina sci
tur interpretantur. his sunt qui uul
gomathematica uocantur. Cuius sup
stationis genus. constellationes lati
ni uocant. id est notationem siderum
quomodo se habeant cum quisque na
scitur. Primum autem id est stellarum
interpretes magi nuncupabantur
sicut de his legitur qui in euangelium na
tum christum annuntiauerunt. Postea
hac nomine solum mathematici dicitur
sunt cuius artis scientia usque ad euan
gelium fuit concessa. ut christo edito
nemo exinde naturam alicuius

de celo interpretetur. Oroscopici dicitur
sunt quod oras natiuitatis hominum
speculantur. dissimili et diuerso fato.
Sortilogi sunt qui sub nomine fictae reli
gionis per quasdam quas scorum sortes uo
cant diuinationis scientia proficiunt aut
cumque scripturarum scientie inspectione
futura promittunt. Salisatorum uocatis
quia dum eis merborum quaecumque partem
salierint aliquid sibi exinde prosperum
seu triste significare predicunt. **De sacra
bilibus edis quae a medicis suis in pre
cantationibus fiunt.**

Ex dicitur
eide

Ad haec omnia supra dicta pertinet ut li
gature execrabiliu[m] remedi[or]umque
artem medicorum commendat. se ueritatem
tionibus seu caracteribus ut in quibus
cumque rebus suspendis. atque ligantis.
In quibus omnibus ars demonum est. ex qua
da[m] pestifera societate hominum. et
an gelorum malorum exorta. Unde
cuncta uitanda sunt christiano. et omni pe
nitentis execratione repudianda atque damp
nanda. Auguria sunt auum. haec autem
fruges primu[m] inueniunt. Prestigium
uero mercurius primus dicitur inue
nisse. Dicitur autem prestigium quod
prestingat acion oculorum. Auruspice
artem primus et rusas tradidisse dicitur
quidam strages. hic exoris autus
picinam dicitur. et postea non appa
ruit. Nam dicitur fabulose a ante
quodam rustico subito hunc exlebis
exulisse. et auruspiceinam dicitur
quod die et mortuus est. Quos liberos ro
mani ex etrusca lingua in propria
mutauerunt. his ergo portentes per
demonum fallaciam illudatur curio
sitas humana. quando id pudenter

appetunt scire quod nullaratione aus
comptat inuestigare. Acidus datur po
restas innum diuinitatibus ut puasa sibi
apta. hoc est prauos homines seducunt
illos qui spernunt ueritatem. et credunt
mendatio et iuxta pauli sententiam sana
doctrina non sustinebunt. sed a sua desi
deria coaccrui sibi magistros prurien
tes auribus. Et aueritate quidem auditum
auerent. ad fabulas autem conuertentur.
Onerati peccatis dicuntur uariis desideriis
semp discentes. et nunquam ad scientiam
ueritatis peruenientes. Quae admodum autem
iamnes et mambrus restiterunt moysi ita
et ista resistunt ueritati. homines corrupta
mente reprobi circa fidem se ultra non
proficient. Insipientia enim eorum manifesta
est omnibus sicut et illorum fuit. **Decidere.**

Nec idem quisquam credere debet quos
libet magis arabum aliquid facere
posse sine permissu dei. quia omnia que fiunt
aut iusto iudicio facit aut permissu suo ita
fieri finit. Quod predicam magi leguntur simi
lia fecisse moysi qui uirga sua percussit et
conuersa e in draconem. percussitque ipsi sin
guli uirgas suas que uerse sunt in dracones.
sed deiora uirga aaron uirga eorum. non
ergo fuerit draconum creator nec magis nec
angelum quibus ministris illi operabantur.
In sunt enim rebus corporis per omnia elonata
mundi quedam occulte seminatque rationes
quibus ead data fuerit oportunitas tempo
ralis atque casualis prumpent inspectis
debitis suis modis et finibus. Et sic non di
cantur angeli qui ista faciunt animalium
creatores. Sicut nec agricole segetum uel
arborum uel quorumcumque interta gignentium
creatores dicendi sunt. quia uis non uerit
prebere quasdam uisibiles oportunitatis

et causas ut illa nascantur. Quid autem et si
 faciunt uisibiliter. hoc illi inuisibiliter.
 Dicitur uero solus unus creator est qui causas
 ipsas et rationes seminarias inseruit. Preterea
 quidem querendum putant quomodo scrip-
 turam nate phitoniam samuhelē ppham
 suscitasse ad conloquium saul impiissimi
 regis si phitonica diuinitio errore magice
 artis deputanda sit. Quibus responderi po-
 test indignū omnino facinus ēē. si sedm uer-
 ba historie committatur assensus. Quomo-
 do enī poterat fieri ut arte magica attrahe-
 retur uir et natuuitate sc̄ et uite operib;
 iustum. aut si non attractatus ēē consensit.
 Quod utrumq; de uero iusto credere aduer-
 sum ē. Nullū suffragium habet iustitia.
 si aut uoluntarius ammisit meritis spiri-
 talis. quē positus in carne quēsiuerat. Qd
 ualde absurdum ē quia hinc qui iustus re-
 cedit pmanet iustus. Porro aut haec ē prestu-
 giū sathane quouit plurimos fallat etiam
 bonos in potestate se habere confingat.
 qd apl̄ in ter cetera ostendit dicens. Ipse
 sathanas trans figurat se in anḡm lucis.
 Ut enim errorem faceret in quo gl̄catur in
 habitu uiri iusti et nomine subornat.
 ut nichil proficeret spem quā pdicabant
 dī cultorib; mereret. quando hinc exeu-
 te iustos finxit in sua ēē potestate. Sed hec
 quosdam fallit quod de morte saul et filii
 eius non sit mentatus quasi magnū sit dia-
 bolo ante occasū mortē corporis puidere.
 cum signa quedam soleant apparere mori-
 turis quippe aquib; dī peccato animota
 uidetur quanto magis diabolo quem an-
 gelicam auiditate sublimē pphetica oracu-
 la fuisse testantur. de cuius magnitudine
 apt̄ ait. An ignoratis altitudine sathane.
 Quid mirū ergo submunerem prope

mortē potuit prouidere cum hoc sit unde
 fallit. et se in dī potestate uult adorari.
 Nam tanta habitudine demens effectus
 est saul. ut a phitoniam confugeret.
 Deprauatus enim causa peccati. ad haec se
 contulit quae dampnauerat. Sed si quis
 pp̄ istoria et eaque uerbis expressa sint
 putat non pretermittenda narratio historie
 inanis sit recte faciet quidem sitamen mi-
 nime istud aueritate rapiat rationem sed
 aduersum et ad intellectum neq; enim saul
 reprobus factus. poterat bonū intellectu
 habere. historicus enim mente saul et ha-
 bitum samuhelis descripsit eaque dicta
 sunt et uisa exprimens. pretermittens
 si uera an falsa sint. Quid enim ait audi-
 ens in quo habitu ēē excitatus. Intellexit
 inquit hinc ēē samuhel. Qd intellexit
 reulit. et qui abere non intellexit contra
 scripturam aliū adorauit quā dnm.
 et putans samuhelē adorauit dia-
 bolum. Ut fructum fallacie sue habere
 sathanas hec enim iuratur et adoretur
 quasi dī. Si enim uere samuhel illi appa-
 ruisset. non utiq; uir iustus pmisisset
 se adorari qui pdicauerat dnm solum ēē
 adorandum. Et quomodo homo dī qui
 cum abraham in refrigerio erat dicebat
 ad uirū pestilentē dignū ardore gehenne
 cras meū eris. His duob; titulis subali-
 tate fallacie sue puidit. in prouidus sa-
 thanas quia et adorari se pmisit. sed ha-
 bitu et nomine samuhelis contra legē. et
 uirū peccatis presum cum magna distantia
 peccatorū et iustorū sit cum samuhelen ius-
 tissimū futurū m̄tatur ē. uerū potest ui-
 deri. Sed de samuhelis nomine taceatur.
 quia saul cū diabolo futurus erat. Ad eū
 enim transmigratū quem adorauit.

Serpentem diabolus sub uelamine latens
 prodit se dum eaque fingit quae ortant
 psonis p quas fallere nitatur. Si autem
 quis libet nobis opponit ac dicit quomo-
 do eueniunt illa quae illi diuini pdicant
 futura. aut quomodo possunt egri p̄bere
 medelam. aut sanis mittere egri uicine
 si aliquid pp̄rie uirtutis ac potestatis non
 habent. hec anobis recipiat responsum.
 quod idō quisquam non debet credere
 quia quando eueniunt quae pdicant.
 aut sanare uidentur languidos. ut lede-
 re sanos. quia hoc pmisum dī fit. ut ipsi
 qui haec audiunt ut uident p̄bentur. et
 appareat quali fide sint. ut deuotione
 erga d̄m sicut in deutero nom̄i legitur
 moyses uerbo dī precepisse ita dicens.
 Si surrexerit in medio tui propheta aut
 quis somniū uidisse se dicat. et pdixerit
 signū ac portentum et uenerit quod
 locutus ē. et dixerit tibi eamus et sequa-
 mur deos alienos quo si ignoras et ser-
 uiamus eis. non audies uerba pph̄e aut
 somnatoris. quia t̄p̄rat uos d̄m d̄m ut
 ut palā fiat utrum diligatis eū an non.
 In toto corde et in tota anima uirā d̄m
 d̄m uirū sequimini et ipsum timeate. man-
 data illius custodite et audite uocē eius.
 Ipse seruatus et ipsi adhibebitis. et c̄ta.
 Ubi sane intellegi uoluit etiam illa quae
 adiuuantib; non sedm d̄m dicuntur
 si acciderint quae dicuntur non accipi-
 enda ut etiā si fiant quae precipiuntur
 ab eis. ut colantur quae coluntur ab eis.
 Nec preter suam potestātē d̄s ostendit
 ēē qui ista contingunt. sed quasi quere-
 retur cur ea pmittant. causa temptatio-
 nis exposuit ad cognoscendā utiq; horū
 dilectionē utrum tam habeant erga d̄m

Ex dicitur
 h̄c

suam. Cognoscenda uero ab ipsis potius.
 quā ab illo qui scit omnia antequam fiant.
De natura demonum.
 Sciendum uero est hāc demonū ēē na-
 turam ut aeri corporis sensu terre-
 norū corporū sensum summa precedant
 celestitate. etiam pp̄ corporum su-
 periorū mobilitatē. inferiorum quorū
 libet hōm ut ferarū agilitatē. ut uolatus
 auium in comparabiliter euincant.
 Quibus duob; rebus illi quantum ad
 aeris corpus actantē p̄cedit. hoc
 est acrimonia sensus et celeritate motus.
 multo ante cogitata prenuntiant ut nun-
 tiant. quae homines presensū terreni
 tarditate merentur. Accessit etiā demo-
 nib; tā plonquū tēpus quo eorū uitapro-
 tenditur terū logamator experientia quā
 potest hominib; pp̄ breuitatē uite pro-
 uenire. Per has efficacias quae aeri cor-
 poris natura sortita ē. non solum multa fu-
 tura pdicunt demones. uerū etiam mira-
 multa faciunt. Quae qm homines di-
 cere ac facere non possunt. eos dignos
 quidam quib; seruant. et quib; honores
 diuinos deferunt arbitrantur. instigan-
 te maxime uitio curiositatis pp̄ter
 amorē felicitatis false aque terrene. et
 excellentiae tēporalis. Quia ut se ab eis
 cupiditatib; mundant. nec eis se feri-
 endo rapiendos quae pmittunt sed in-
 quitunt et amant aliquid quod eode-
 modo semp est. cuius participatione
 beati sunt. primū considerant non
 idō sibi pponendos ēē demones quod
 actiore sensu corporis p̄ualent aeri
 scilicet hoc ē sublioris elementi quae
 nec ipsis terrenis corporib; bestias sibi
 preponendas putant quae actius

multa p̄sentant. uelut sagacē canē q̄a
latente ferā olfactu acerrimo sic inuenit
ut ad eā capiendā ducatur quendā homi
nū p̄beat non uaq̄ pudentiore intellectu
animi. sed acutiore corporis sensu. ut uul
turē quia p̄ecto cadauere ex inprovisa
longinquitate aduolat. nec aq̄lam q̄a
sublimē uolans de tanto inter uallo na
tante sub fluctib; piscem dicitur p̄uide
et grauitatē illisa exertis pedib; atq; un
guib; rapere nec aliam multa animantū
genera. quae inter herbas salutaris sūe
noxias pascendo circū erant. nec aliqd
eoy quolebantur attingunt cū eas hō
et experiendo cauere didicerit et in mul
ta innoxia quae sint in expta formidet.
Vnde conicere facile ē quantū possit
in aeris corporib; sensus ē acrior. nec
idō tamen demones quieo p̄dicantur
bonis hominib; p̄ponendos. prudentis
quisq; censuerit hoc et de corporū celeri
tate dicimus. Et hac enim p̄stantia
non solum auolucris. homines. uerū
amulus etiā quadrupedib; ita superan
tur ut in eoy cōparatione plumbei
deputandis sunt nec tamen idō sibi hec
animantū genera existimant p̄ponen
da quib; capiendis. et mansuetudinē
faciendis atq; in suę uoluntatis usū
cōmodumq; redigendis non uī cor
poris sed rationis imperitant. Illam
uero tertiam demonū potentā quod
dicitur naturā experientia quemad
modū p̄noscant atq; p̄nuntiant mul
ta didicerit ita contempnunt qui haec
uigilant curant auerissime lucis ue
ritate discernere ut nec malos serēs
plura exptor. et ob hoc quasi doctio
res idō probi adolentes sibi ante

cellere existimant. Ut nec medicos nec
nautas nec agricolas quos praue uolun
tatis et iniquis morib; uiderint idō pu
tent sibi ēē p̄ferendos qd̄ illi de uallitu
dinib; illi de tēp̄estab; illi de arbustorūq;
fructuum generib; multa ita p̄nuntiant
ut harū rerum in expta diuinare uide
antur. Quod uero non solum quedam de
mones futura p̄dicunt uerū etiā quedā
faciunt p̄ ipsa uiaq; sui corporis excel
lentia cur non contempnatur a prudentib;
cum pleriq; iniqui ap̄dit homines ita
exerceant corpora sua. tantaq; diuersis
artib; possint ut eaque nesciunt. nec
aliquando uident etiā narrata uix cre
dant. Quam multa funabuli ceteriq;
thcauri arufices maximeq; mechanici
mundafecerit. Non idō meliores sunt
bonis et scā pietate predictis hominib;. Quae
idō cōmemorauimus ut qui haec
sine puicata. et sine uana resistendian
mositate considerat simul cogitet. si
desubiacenti crassiore materia. ut
sui quisq; corporis. ut terre et aque
lapidum atq; lignoy metalloꝝq;
uarioꝝ tanta quidem hominis possit.
ut eos illi qui haec non possunt plerūq;
stupendo in sui cōparatione diuino
uocent cum quidam illoy sint artib;
potentiores quidam istoy moribus
meliores quanto meliora et subtilis
sima corporis. hoc est ueri facultate
hac facultate demones possunt cum
tamen sunt prauidate uoluntatis maxi
meq; supbie fastu. et uidentia malicia sp̄
inmundi atq; peruersi. Quam uero ualeat
aut aeris elementū quoy corpora preua
lent ad multa uisibilia inuisibilib; mo
lienda. mouenda. mutanda. atq; uer

sanda. longum ē nunc demonstrare
ut putamus quod medio critter consi
deranti facile occurrat. **Dediuna
tione demonum.**

scilicet
autē

Igitur nē primum sciendum ē qm̄
dediunatione demonum questio
est illos ea plerūq; p̄nuntiare que
ipsi faciunt sunt. Accipiunt sepe potes
tatem et morbos imitare et ipsa aerē
uitando morbidū reddere et pueris
atq; amatorib; terrenoy cōmodoꝝ male
facta suadere de quoy morib; certa sunt.
quod sint eis talia suadentib; consensuri.
Suadent autē et inuisibilib; ditate corporum

suoy pene
trando et eoy per
quedam imaginaria siue
uigilantium siue dormientium. Aliqdō
aut non quod ipsi faciunt. sed quae
naturalib; signis futuri p̄noscent.
quae siḡ in hominū sensus uenire n̄
possunt ante p̄dicunt. eque enim
quia p̄uidet medicus qd̄ p̄uidere
nescit huius artis signatus. idō iam di
uinus habendus ē. Quid aut murum
si que admodū ille in corporis humani
ut turbata ul modificata tēperie seu
bona seu mala futura p̄uidet ualitu
dines sic demon in aeris affectione
atq; ordinatione sibi nota. nobis signō
ta futura p̄uidet tēp̄estates. Aliqdō
et hominū dispositiones. non solum
uoces platas. uerū etiā cogitatione con
ceptas cum signa quedā ex animo expri
muntur in corpore. tota facilitate p̄
discunt. atq; hunc etiā multa futura
p̄nuntiant aliis iudicet mira qui ista
disposita non nouerit. Sicut apparet

concordatior animi motus in uultu ut ab ho
minib; q̄q; aliqd̄ fortinsecus agnoscat
quod intranssecus agitur ita non debet
ēē incredibile. sed etiā leniores cogitatio
nes dant aliquasi signa p̄ corpus quod ob
tuso sensu hominū cognosci non possunt.
acuto autē demonū p̄ ossunt. hac atq;
huiusmodi facultate. multa demones fu
tura p̄nuntiant cū tam ab eis longe sit. ala
tudo illius p̄phetas. quā d̄ p̄scos anglos
et p̄phetas opatur. Nam sicut de illa
d̄ dispositione p̄nuntiant. audiunt ut
p̄nuntiant et cū ea p̄dicunt quae inde
audiunt non fallunt ueracissima enim
sunt anglica et p̄phetica oracula. Sic autē
indignantur accipiunt quod aliqua etiā
talia demones audiant et p̄dicant. quasi
aliquid indignū sit ut quod idō dicitur.
ut hominib; innotescat. hoc non solum
boni uerū etiā mali non taceant. cū ipsi
nominib; etiam uerū bone p̄cepta uidea
mus parit auertis puerisq; cantari. nec
ob ēē aliquid immo etiam p̄desse ad ma
iorem noticiā famāq; ueritatis cū de illa etiā
hi quicqd̄ nouerit dicunt. qui eperuersis
moribus contradicunt. In ceteris autē
suis p̄dicatōnib; demones plerūq; et
falluntur. Fallunt quidem quia cum
asuas dispositiones p̄nuntiant ex inpro
uiso desup aliquid iubetur qd̄ eoy con
silia cuncta turbat uelut si alia qd̄ dispo
nant qui libet homines quibusq; potesta
tibus subdita. qui non p̄hibitoris suos p̄re
positos arbitrentur. idq; faciuros se ēē
p̄mittant. at illi peries quos maior potes
tas ē ex alio superiore concilio. hoc totū
dispositū atq; p̄paratū repente p̄hibeant
falluntur etiā cū causis naturalib; sicut me
dici et nautae et agricole. sed longe acutius

longeq; prestantius paer corporis sen
 su solletare et exatatione pno sciunt ga
 et hec ab anglis do summo pferuerat;
 exilia dispostione ignota. demonib; ex
 inproiiso ac repente mutantur. taq; ali
 aliquid egro extrinsecus accedat quomo
 modomoriatur quem medicus ueris salu
 tis pcedentib; signis uicariu et pmiserat.
 Aut si aoris qualitate puisa diuflaturu illu
 uentu nauarū aliq; pdixissent cū xps dñs
 cū dicit nauigans ut requiesceret impe
 raur. et facta ē tranquillitas magna.
 ut si agricola illo anno fructificatura uite
 aliqua polliceatur. natura utiq; terre. et
 numero sonū callens. quo tam anno eam
 ut inproiisa celi in tēperies are faciat. ita
 multa etiā ad pscuentā pdicationeq; demo
 nū ptenentia quem inotib; et usitatorib;
 causis futura pudentur. eadē maiorib;
 et occultiorib; causis. impedita mutantur.
 Fallunt aut etiā studio fallandi. et in uida
 uoluntate. qahōum errorelectantur. Sed ne
 apud cultores suos pondus auctoritatis am
 mittant. id agunt ut itē p ub; suis. signiorūq;
 suoz coniectori b; suis culpa tribuatur qdō
 ut decepta fuerint ut mātū. Nonnūquā uero
 malignis psc et inlusores hominū atq; inui
 soret saluati eoz solent pdicere defectum cul
 ture suę. et idolūruina quatenus psci uidean
 tur quid in singulis regnis aut locis uentu
 rū sit. et qd aduersi sue factioni contingere
 possit. Ad etiā illi q; genulū historias legē
 nignorant. Quod ergo mirū suā imminente
 tēporū et simulacroz euerfione quā pphē dī
 summutando ante pdixerit serapis demon
 alicui cultoz suoz hec de proximo pdidit
 ut suā quasi diuinitatē recedens ut fugiens
 cōm daret. fugantur enisti ut etiā iussis
 superiorib; conligati abstruuntur et alie

nantur locis suis ut crebus in qb;
 colligantur fiat uoluntas dī qui hec
 tanto pomis gū futurū ēē pdixit. et
 ut suos fideles fieret inpetrauit. Cur
 aut hoc non sineret demon pdicare.
 cū sibi iam pnoscerent imminere. Cum
 haec pdicatio in pphis attestaretur agb;
 sunt ista conscripta et prudentib; da
 ret intellegi quā inuigilant ēēt de
 monū cauenda fallacia cultozq; fu
 giendus. Quicū ante p̄t longus tēpus
 in tēplis suis haec futura tacuissent que
 p pphas pdicta ignorare n̄ possent.
 postea quā appropinquare ceperunt
 uoluerūt ea quasi pdicere. ne ignari
 uicq; putarentur. **De eadē tē.**

Ex dicitur
 autē

Cum igitur tā longū ante pdictū ēēt
 atq; conscripū ut alia interim ta
 ceamus dicamus illud qd sophomias
 pphadicit. Preualebit dñs aduersus
 eos et exterminabit om̄s deos gentiū
 t̄re et adorab̄t eū unusq;sq;. Aut non
 credebant ista sibi euentura qd in tēplis
 gentiū colebantur. et hec idō p suos uates
 ac fanaticos frequentare noluerūt. aut
 cū euentura certissime scirent. Idō
 p sua tēplatacuerūt nec iā tunc incepe
 rent ab om̄ib; intellegentib; deseri
 atq; contēpni qd de tēploꝝ et simula
 croꝝ suoz futura euerfione eis apro
 pheas attestaretur qui eos coli prohi
 beant. Nunc uero quā tēpus aduenit
 quo cōplerentur uaticinia ppharum
 dī unusq;stos deos dicit et necolan
 tur uehementissime pcepit. Cū non hoc
 etiā ipse conpū pdicere sinerentur.
 ut inde clarius appareret eos haec
 aut eam inuicē credisse. ut suis cultō
 ribus enuntiare timuisse. in fine autē

tāquā nichil amplius haberet qd agere
 rent etiam ibi uoluisse suā ostentare di
 uinitatē. ubi iā prodantur diu simu
 lasse diuinationē. Tam nec ista ipsaq; ab eis
 uixtato et clanculo pferuntur
 mouere nos debent. Sicut quā demo
 nū exortū ē id prodere cultozib; suis
 quo didicerat ex eloqis ppharū. ut ex
 oraculis angloꝝ. qd cur n̄ fieret cū ista
 non sint oppugnatio. sed attestatio
 ueritatis. Illud enī qd solū ad ipsos fa
 naticos flagitandū ē nec uquā postea
 nisi forte conficū pferre conabuntur
 aliquid deos suos puater suos contra
 dicitur ausus fuisse pdicere aut dice
 re. De quo dō docat simueoz auctores
 quomōia illa legere ac nosse potue
 runt. quā dñm negare potuerunt.
 Porro aut dī iste quē nullus eoz ne
 gare ausus ē uerū dñm. qd et negaret
 n̄ solū subiaceret debitas penis uerū
 etiā certis conuin ceretur effectibus.
 Iste ergo dī quē nemo ut diximus
 illoꝝ negare ausus ē uerū dñm illos fal
 sos ēē. et om̄ino deserendos eozū q; tē
 pla et simulacra et sacra euerfenda per
 suos uates hec ē pphas apta denuntia
 tione pdixit. apta potestate pcepit.
 apta ueritate cōpleuit. Unde qd ē qui
 usq; ad dō desipiat ut n̄ eū potius co
 lendū eligat quē colū n̄ phibent quos
 colebat. quē pculdubio cū colere ce
 perit. illos utiq; n̄ cultoz. quos phibet
 colique colit. Quod aut ipse ēēt cultu
 re gū extirpatis diis falsis quos ante
 colebant apphs a ēē pdictū. paulo ante
 cōmemorauimus et nunc replicamus.
 Preualebit dñs in qd aduersus se uos.
 et exterminabit om̄s deos gentiū t̄re

et adorab̄t eū unusq;sq; de loco suo om̄s
 isule gentiū. Neq; enī sole in sole haec
 itellegende sē sed potius os gū in his po
 site adorant dñm. Nec mirū quando qd em
 alibi in isula noat. sed uni uerū orbe t̄arū
 dices. cōmemorabunt et cū uerent addñm
 uniuersi fines t̄re et adorab̄t in ispeccū
 uniuerse patrię gentiū. Qm dñs ē regnū
 et ipse dñabit gentiū. hec aut p xpm fuisse
 cōplenda. et alius plurib; testimoniis in eo
 de ipso psalmo unde cōmemorauimus satis
 apparet. Cū enī paulo superius futūra pas
 sionē suā p ppham ipse loqueretur dicit. di
 numerauerūt oīa ossamea. Ipsi uo cōsideraue
 rūt et cōspexerūt me. diuiserūt sibi uestimēta
 mea et sup uestē meā miserūt sorte. Paulo
 post inserit illud qd posuimus cōmemora
 buntur et cū uerent addñm uniuersi fines
 t̄re. et c̄ta. Quā quā et illud testimoniū qui
 prius adhibuit ubi dicitū ē. pualebit dñs ad
 uersus eos. et exterminabit om̄s deos gentiū t̄re
 in eo qd positū ē pualebit satis ostendit. etiā
 hoc p̄nuntiatū qd pagani prius oppugna
 turū cēt et dñm. nomq; xpianū quantū ua
 lerent psecuturi si fieri posset de t̄ra om̄ino
 deletur. et qd eos patientiam arū et magni
 tudine miraculoꝝ. et c̄sequente fide p ploꝝ
 erat sup aarus. idō sic dicitū ē pualebit dñs
 aduersus eos. Non enī diceretur pualebit dñs
 aduersus eos. nisi oppugnando illi resiste
 rent. Unde et in psalmo ita pphatū ē. Ut qd
 fremuerūt gū et ppli meditaueūt inania. Astu
 terūt reges t̄re et principes cū uerent iunū ad
 uersus dñm et aduersus xpm eius. Et pau
 lo post dicit. Dñs dixit ad me filius m̄ estu
 ego hodie genuite. Postula a me et dabo tibi
 gū hereditatē tuā. et possessionē tuā t̄mino s
 t̄re. hūtaq; huiusmodi pphicis documētis
 pdictū ostenditur qd uidemus impleri p xpm.

futurū fuisse ut dicitur in ista que unū uerū dñm
 intelligimus. n̄ in una ipsa genit̄ quae ap
 pellat̄e ist̄. sed in om̄ib; genit̄ib; coler̄e
 et or̄ deos falsos genit̄ū et ac̄t̄pl̄s eorū et
 cordib; cultorū suorū amoliretur. Fiant n̄c
 isti et adhuc cōtra xp̄ianū religionē. contra
 uerū dñm cultū uanitatē pristinas defensi
 tare audeant ut cū strepitū portant. Nā
 et hoc dicitur p̄dicū ē in psalmis dicente
 p̄pha. Sedisti sup̄ thronū quid dicitur cogit̄e
 In crepitu ḡt̄ et p̄t̄ ut impius nom̄ eorū
 delēti in eorū et in sēl̄n̄s̄e. Inimici dēf̄
 c̄t̄ fr̄mea in finē. et ciuitates eorū dēf̄
 truxisti. Perit memoria eorū cū somitu
 et dñs in eternū p̄manet. Necessē ē ergo
 ut impletur haec or̄a. Haec etiā illud
 qd̄ adhuc audient ipsi pauca quae reman
 set uaniloq̄as suas ostentare doctrina et
 xp̄ianos imperitissimos irritare. ne os
 cōmouere debet. dñm et plerūq; caque
 dicitur uideamus. Ex quo enī fremuer̄t
 gentes et ppl̄i meditati inania. aduer
 sus dñm et aduersū xp̄m eius. Quando
 ab eis fundebatur sanguis. sc̄orū et uas
 tabatur caeca usq; ad hoc tēp̄us dēnc̄p̄s
 tota die minuuntur. Nos aut̄ quos aduer
 sus eorū obprobria et sup̄bas irrisiones for
 tissimos reddunt oracula dī. de hac q̄q;
 re audemus et gaudemus impleri. Sicut enī
 alloquit̄ p̄p̄ham. Audite me qui sc̄it̄is
 iudiciū ppl̄i m̄i. in quorū corda lex mea
 obprobriū hominū nolite me uer̄e. et detrac
 tione eorū ne supereminui. nec qd̄ uos spernam
 magnū duxertis. Sicut enī uestimētum
 ita p̄t̄p̄ adsumuntur. et sicut lana at̄nēa
 cōmedentur. iustitia aut̄ mea in eternū ma
 net. Ad tendendū ergo ē atq; om̄i studio
 cauendū ne n̄r̄s tēporib; in q̄b; audemus
 xp̄iana religionē et toto orbe dilatacā. p̄p̄t̄

dissidiā magistrorū et in hereticam
 doct̄orū pauci illi quia dñe sup̄ sunt
 confundant. r̄t̄icutare uerū dñm et
 demonia et illusionib; deprauatū
 diuinationes falsas in p̄plo in p̄plo
 dī agant ruffos et impios seducen
 tes. ita ut dēf̄to ipsa ueritate que
 lux ē mundi et inluminat om̄iē hōm̄
 ueritate in hunc mundū tenebrarū
 harū. quae erant scientia futurorū. et
 adceptorib; hōm̄ que erant salute
 animarū siue etiā corporū suorū. his
 erūp̄uatiōnib; maxime irritant̄
 d̄s. et ad uindictā p̄uocatur. Unde
 p̄ uer̄ exhibet̄ cōminat̄ur dicens.
 Ve p̄p̄his in sapientib; qui sc̄it̄antur
 sp̄m suū. et nichil uident. Quasi
 uulpes in deserto p̄p̄he uis̄t̄ erant.
 Nūquid non uisionē uanā uidistis
 et diuinationē m̄dace locuti estis.
 et dicitis aut̄ dñs ego n̄ sū locutus.
 Propterea haec dicit dñs d̄s. Quia lo
 cuti estis uana et uidistis m̄daciū
 idō ecce ego ad uos aut̄ dñs d̄s. Et
 erit manus mea sup̄ p̄p̄has q̄a uident
 uana et diuinant mendacia. In con
 cilio ppl̄i mei n̄ erit et in scripturis istis
 non scribentur nec in r̄t̄is istis ingre
 dientur. Ad doct̄ores aut̄ p̄ eundem
 p̄p̄ham increpant̄ in eorū in eorū
 ita loquit̄ d̄s. Non ascendistis ex
 aduerso neq; opposuistis murum
 p̄ domo ist̄ ut stareis in p̄lio in die
 dñi. et rursū. Ve inq̄t pastoribus
 istis. q̄ pascebant semetipsos. Nonne
 greges pascebat̄ ap̄ pastorib;. Lac
 cōmedebatis et lana operiebamini
 et qd̄ crassum erat occidebatis gre
 ges aut̄ meū n̄ pascebatis. Qd̄ infirmū

erat n̄ ē solidastis. et qd̄ egrotū n̄ sanas
 tis. Qd̄ cōfractū n̄ alligastis et qd̄ abiectū
 n̄ reduxistis et qd̄ perierat n̄ quesistis. sed
 cū austeritate impabatis eis. et cū potē
 tiadis p̄ se t̄ oues meos. eo qd̄ n̄ ē pastor
 et facit̄ in deuotione om̄iū bestia
 rū agri et disp̄sit̄. hinc phieremū d̄s.
 Amnimo usq; ad maximo om̄s auaritiā
 faciunt m̄daciū et sanabant̄ eorū uer̄
 filiē p̄p̄t̄i mei ad ignominia dicit̄. pax
 pax cū n̄ ē pax. Confusist̄ q̄a abho
 minatione fecer̄t. Idcirco haec dicit
 dñs exercitū d̄s ist̄. Ecce ego cibabo
 p̄p̄t̄i istū absinthio. et potū dabo eis
 aquā fellis. et disp̄gatos in genit̄ib;
 quas n̄ nouer̄t ipsi et patres eorū. et mit
 tā post eos gladiū donec consumerent̄.
 Qualit̄ ergo displiceat dō om̄i p̄p̄t̄orū
 negligētia et subditiō error̄ n̄ solū pro
 pheta testimonia ostendit̄ sed etiā fac
 ta antiquorū declarant̄ cū in libro regū
 legit̄. qm̄o malignus sp̄s decepit achab
 regē p̄ falsos p̄p̄has ita ut credens et
 interiret. et qm̄o ochozias filius ei
 ignotans miserit̄ nuntios ad consu
 lendū beelzebub dñm accaron ut r̄
 uuer̄e atq; cūalescere posset denfir
 mitate sua. ob qd̄ helias p̄pha ad om̄is
 sus increpat̄ eū dicit̄. Quia misisti nuntios
 ad consulendū beelzebub dñm accaron.
 quasi n̄ ē d̄s in ista aqua possit̄ r̄tro
 gare sermonē idō delectulo sup̄ que
 ascendisti n̄ ascendens sed morte mo
 rieris. Mortuus ē aut̄ ipse iuxta ser
 monē dñi quē locutus ē helias et salute
 quā querebat̄ n̄ uenit. Quia p̄p̄t̄i curan
 dū ē sumope om̄ib; modis hoc ē pl̄at̄
 et subditis maiorib; sc̄d̄otib; et pleb;

ne aliquē seducat p̄ huiusmodi illuſio
 nē fraud̄ dolus neq̄t̄as hostis antiq;. ita
 ut aīn d̄ac̄b; uelimus discere ueritatē. et
 ap̄ est̄iferis morbis morasq; auctorib;
 queramus ifirmitatis n̄re remediū sed
 magis add̄m uiuū et uiuificatorē om̄iū
 c̄fugiendo deuoto corde p̄p̄t̄antes p̄ ora
 tiones sacras ieiunia. et helenosinas illū
 dēp̄cantes. ut ipse p̄p̄t̄i benignit̄e suā
 c̄fulat̄ seruis suis eripiens nos denuncis
 n̄ris. doceatq; nos facere uoluntatē suā q̄a
 ipse ē dñs d̄s n̄r̄. sp̄m q; suū nob̄ tribuat
 q̄nos ducat in uia rectā uiuificetq; nos
 ieq̄t̄e sua quatenus eius magisterio om̄i
 t̄p̄r̄ uite n̄re gratiū seruitutē et exhibentes.
 post hanc uita p̄ a gr̄am mereamur beati
 tudine possidere sēp̄t̄nā. **De sc̄d̄o**
ab̄ et reliquis ecclesiasticis ordinib; q̄ magos
et ariolos aut diuinos consulunt.
Siq; sep̄ aut̄ p̄t̄r̄ siue diac̄ ut qd̄ liber
 ex ordine dōy. magos. aut̄ auruspices.
 aut ariolos. ut sortilegos. aut eos q; p̄fiter̄t̄
 artē aliquā. ut aliquos eorū similia exercēt̄
 c̄sulens fuerit dēphensus. ab honore digni
 tatis suē depositus monasteriū in gressus
 ibiq; p̄p̄t̄e peit̄ deditus. scelus admis
 sus sacrilegu uat. **De ill̄ q̄ ad fascinū incantationes**
fecerint. XLVIII.
Siq; p̄canta uer̄t ad fascinū. ut quaecūq;
 p̄cantaones ex c̄p̄t̄o si bolū et orationē
 dñicā q̄cantat et cūcantat. in quad̄g in
 pane et aqua peit̄. **Qd̄ demoniacū petas ut**
herbas sine incantatione fecerint.
Demoniū sustinent licet petas ut herbas
 habe sine incantatione. **Uimaledici nisi**
secorrigant regnū dī non possident.
Ap̄t̄ dicit̄ neq; maledici regnū dī possi
 deb̄t. Siq; hoc peccatū admisit̄ tā grande
 peit̄at. quā grande p̄p̄t̄at̄ scelus. qd̄ are
 gno dñi s̄p̄art̄at. **De ill̄ qui murmurant.**

Excl̄mle
tano
xxviii

Excl̄mle
loni
cap. v

Excl̄mle
roni

Excl̄mle
aur̄d

ACUTEM

sedes epoy in ecclesijs excelsis constitute et preparate inueniunt in throno. speculationem. et potestatem iudicandi. et soluendi. atq; ligandi. ad no sibi datam materie docent. Vn ipse saluator in euanglio ait. Quicumq; ligaueris super terra. erunt ligata in celo. Et alibi. Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis et quorum retinueritis retenta erunt. Ideo ista pretulimus km. ut intellegatis potestatem epoy vroy eisq; ut dnm uenerimini. et eos ut animas vras diligatis. et qb; illi non comunicant. non comunicetis. Et quos eiecerint. non recipiatis. Valde enim tumenda est. sententia epi. licet iniuste liget quod tamen sumo opere preuidere debet.

Episcopus cum excommunicare uel anathematizare aliquem. peccatis et manifestis sceleribus dispositum habet post lectionem euangelii clerici explebunt ad eum. alioq; u.

Nouera caritas ura frimici quod qda uir nomine. itt. diabolo sua dente

et rosm agsi. n. ap. iii.

post ponens xpianam pmissionem qua in baptismo pfectus. e. papostasiam conuersus post satan cui abrenuntiauit et omib; opib; eius uiam xpi. id eccliam eius deuasare. et depdari non ptimescit pauperes xpi quos pretioso sanguine suo redemit uolenter opprimens. et interficiens. et bona eorū diripiens. Vn quia filius huus nre ecclie. cui do auctore psidemur debuerat ee. quia neap aqua et spm scm renatus. e. et inter adoptiuos filios di adnumeratus. quamuis modo filius diaboli sit inuitando diabolum. sollicita nep neglegentia pastoralem aliqua de ouib; nobis queditas deperiret. p qua intremendo iudicio ante principē pastoy dnm nrm ihm xpm ratione reddere compelleremur. iuxta quod ipse terribilit nob cominatur dicens. Si non annuntiaueris iniquo iniquitate sua. sanguine eius demanutura reqram. Mi simus ad eum pbm nrm. et la teras comonitarias semel. et iter. atq; tercio. mutant es eu canonicē ad emendatione. et satisfacione. et penitentia corripientes eu paterno affectu. Sed ipse p dolor diabolo cor eius indurante. monita salutaria spreuit. et incepta malitia pseuerans. ecclie dei qualesit. supbis spu inflatus. satisfacere dignat. De talib; itaq; transgressorib; et sce religionis pacisq; quam xps suis discipulis dedit. atq; reliquit uolatorib; pcepta dominica et aptica habemus quib; informant. quidde huus scemodi preuaricatorib; agere nos oporteat. Nc enim dms in euglio; Si peccauerit in te fr tuus corripe eum;

Fr in unū quemq; nrm peccat. qui in se am. eccliam peccat. Si enim in sca ecclia unum corpus. e. cuius cor poris caput xps. e. singuli autē sumus. atq; alterius membra. Et sic op. attur unū membrū conpatitur omia membra. pcul dubio in nos peccat qui membrana ledit. Iubet ergo dms ut fr id xpianus in nos peccans. prima sedere corpiatur de inde cum te sibi redarguatur; Nouissime inconuenti ecclie publice conueniatur. Quod si haeres communiones. et pias correptiones contempnit. et satisfacere despicit post h. ec sit tibi in quid sicut ethnicus et publicanus. id gentilis atq; paganus. ut noitiam p xpiano sed p pagano habeatur. Et in alio loco membrū quod asua co pagere soluit et auinctura caritatis dissociatur. et omē corpus scandalizat te erue eu et pice abste. Et aptis. Auerte inquit malu auobis. Et iterū. Si q; fr nominatur et est fornicator aut adulter. aut homicida. aut rapax. cum huus modi nec cibū sumere licet. Et iohs preteris dilectus xpi discipulus talem nefariū hominem salutare. phibeat dicens. Nec ei aue dixeris. nec eu in domū receperis. Quen ei aue dicit. comunicat operib; eius malignis. Dmca itaq; atq; aptica precepta adimplentes membrū putandum. et insanabilem. quod medicinam non recipit. ferro excomunicacionis a corpore ecclie absidamus. ne tam pestifero morbo reliqua membra corporis uelut ueneno inficiantur. **Prima excomunicatio. iii.**

Igitur quia monita nra et crebra exortationes contempnit. quia tercio sedm dnm cum preceptum uocatur. ad emendationem. et penitentiam uenire. despexit. quia culpam suam nec dum cognouit. nec confessus. e. nec missa nobis legationem quia causa ipsius exquirimus. quia in paro ethianus. e. ueniam postulat. quia in incepta malitia diabolo cor eius indurante pseuerat et iuxta quod aptis dicit. Sedm duritia suam. et cor impentent. thesaurizat sibi in die ire. Idcirco nos eum cu uniuersis coplicib; et comunicatorib; fautorib; que suis iudicio di omnipotentis. patris et filii. et sps sci. et beati petri. principis aptoy. et omium sequi nec non et nre medio citatis auctoritate. et potestate nobis diuinitus collata. ligandi et soluendi in celo et in terra a preuosi corporis et sanguinis dmi pceptuonem. et asociate omium cristianoy separamus. et alimibus sce matris ecclie in celo et in terra excludimus et excomunicatum. et anathe matizatum ee decernimus et dapnati cum diabolo et anglis eius. et omib; reprobis in igne ee no. iudicamus. nisi forte ad diabolo laqueis resipiscat ad emendatione et penitentiam redit. et ecclie di qua lesit satisfaciat. et respondeat omis tercio am. aut fiat. fiat. aut anathe matiz. Debet enim. xii. sacerdotes epm circum stare. et lucernas ardentes in manib; tenere quas inconclusione anathematis ut excomunicacionis picere debent. intera. et conculcare pedib; Post h. ec epi pleb; ipsa exco-

municatione comunibus uerbis debet
 explanare ut omnes intelligant quam
 terribiliter dampnatus sit. Et ut non
 uenerint quod ab illa hora in reliquum
 non xpiano. sed ppagano habendu
 sit. Et qui illi quasi xpiano comuni
 cauerit. aut cum eo manducauerit
 aut biberit. aut eum osculatus fuerit.
 uel cum eo colloquum familiare habu
 erit. nisi forte ad satisfactionem et
 penitentiam eum puocare studuerit.
 aut in domo sua eum receperit. aut
 simul orauerit cum eo. pcul dubio
 similiter sit excommunicatus. De inde
 episcopi pbrs. ppapato et hinc mitantur
 continentis modum excommunicationis.
 In quibus uideatur ut dominicus diebus
 postulatione euglii plebibus commissis
 sibi publice annuntient ipsa excom
 municatione. et ne quis pignorantia
 comunicet excommunicato. Oportet
 etiam ut alii episcopi ipsa comunicatio mani
 festatur. Precepit enim toletanum concilium
 ut in uice mor scripta pcurant. pbrs
 puencie episcopi quoscumque adire potu
 erunt. ut excommunicatus audiatur.
 Seniori etiam eius ipsa comunicatio
 debet nota fieri. **Item de excommunicatione.**

Audistis dilectissimi quanta **alocatio**.
 et quam horrida prauitas ac iniquitas
 opus illi diabolo instigatus ppentare
 et mouerit. et quomodo p apostasia
 et a tota christiana religione. eum pphana
 mente recesserit. Audistis quomodo
 et canonice ad satisfactionem euocatus sit.
 sed uenire distulerit. quomodo sequent
 admonitus ut resipisceret ad diaboli
 et laqueis quibus tenetur astricis. saluberr
 mus ammonitiones obduratis auribus

cordis audire contempserit. Dñs in euglio
 dicit. detali contumaci fratre. qui ecclesiastica
 renuit suscipere correptionem. Si
 ecclesiam non audierit. sit tibi inquit
 sicut ethnicus et publicanus. Id iam
 non est coputandus inter xpianos. sed
 inter paganos. Hinc paulus dñi et
 magistri doctrinam sequens. corinthios
 redarguit. Quare cum criminosis ac
 sceleratis comunione haberent dicit.
 Vos estis inflati. et non magis lucam
 habuistis. ut tollat uir de medio uirum.
 id separetur a uero consortio quitale
 scelus operatur. Et adiungit. Ego
 quidem absens corpore. presens autem
 spiritu. iam iudicavi ut presens eum qui
 sic operatur. in nomine dñi nri ihu xpi.
 congregatis uobis in unum et in eo spiritu
 cum uirtute dñi mei ihu xpi. tradere
 huuius modi sathane et interitui carnis.
 Et post pauca. Scripsi uobis ne com
 misceamini forni carnis. Et statim in
 fert. Si quisque si appellatus id est christia
 nus. fornicatores. et rapax. cum huuius
 modi. nec cibum sumere. Et alibi.
 Nuferte malum ex uobis. et infidele si
 discedat discedat. Vnam enim ouis mor
 bida. omne gregem contaminat. Et
 modicum fermentum totam massam corrumpit
 et plerumque unum membrum putridum totum
 corpus inficit. Et ideo tota pntios a pestis.
 a corpore ecclesie radice uellatur.

Dominicus igitur **excommunicatio sexta. v.**
 atque apostolicis informati preceptis.
 iudicio patris et filii eius dñi nri ihu xpi.
 et spiritus sancti. et auctoritate et potestate ap
 toloy que successoribus ad o concessa.
 una uobis cum predictum pessimum
 uirum alimibus scie matris ecclesie excludim.

et ab omni societate. et comunione sepa
 ramus. separatimque esse in eternum decer
 numus. id est in presentis seculo. et in futuro.
 Nullus ex xpianus aue dicat. aut eu
 osculari presumat. Nullus pbr mis
 celebrare cum eo audeat. ut sacro sem
 corpus et sanguinem dñi tradere. ne
 mo euungatur in consortio neque in ali
 quo negotio et si quis eis se sociauerit.
 et comunicauerit. eius operibus mali
 ggus. nouerit se simili percussum ana
 themate. his exceptis qui ob hanc
 causam euunguntur ut eum reuocent
 ab errore. et puocent ad satisfactionem.
 nisi forte resipuerit et digna in spi
 rante ad penitentiam et remedium con
 uersus fuerit et digna emendatione
 ecclesie di qua lesa humiliter satisfecerit.

Item terna excommunicatio. vi.

Canonica instituta et scorum patrum
 exempla sequentes. ecclesie di uo
 luntates. uidelicet raptores. depredatores.
 et homicidas. illi in nomine patris et
 filii. et spiritus sancti. nec non auctoritate episcopi
 ppetuum principem aploym. diuinitus
 collata a scie matris ecclesie gremio
 segregamus. ac ppetue male dicitio
 nis anathemate condempnamus. Sicut
 que maledicti in ciuitate. maledicti
 in agro. maledictum horreum eorum.
 et maledictae reliquie eorum. maledicti
 fructus uentris illorum. et fructus terrae
 eorum. Maledicti sint ingredienti. et
 maledicti sunt egredientes. Sicutque
 in domo maledicti in agro. p fugi
 inueniantque super eos omnes ille male
 dictiones. quas dñs p moysen in ppter
 diuine legis pueritatore se esse mis
 surum interpretauit. Sicutque anathema.

mar. anatha. id pereant in seculo ad uen
 tum dñi nullis eis christianus aue dicat.
 Nullus pbr missa eis celebrare pre
 sumat. ut se a comunione dare. Se
 putura a simi sepeliantur. et sterqui
 lumum sint sup faciem terre. Et sicut
 helucerne de manibus nris pietate ho
 die extinguntur. Sicut et lucerna
 in eternum extinguitur. nisi forte
 resipuerint. et ecclesie quam leserunt.
 p emendationem et condigna peniten
 tiam satis fecerint. **Et comunicatio quarta. vii.**

Canonica instituta. et scorum patrum
 exempla sequentes. ecclesie di uo
 luntates. illi auctoritate di et iudicio sci
 spiritus. a gremio scie matris ecclesie et a con
 sortio totius xpianitatis eliminamus.
 quousque resipiscant et ecclesie di satis
 faciant. **Reconciliatio excommunicati. viii.**

Cum aliquis ut anathematis. et peni
 tentia ductus ueniam postulat. et
 emendationem pmitit. episcopus que ueniam
 excommunicauerit. ante ianuam ecclesie
 uenire debet. Et xii pbr cum eo quem
 hinc inde curam stare debent. Vbi
 etiam ad eum debent illi. quibus iniuria.
 uel dampnum in latum est. Et ibi secundum leges
 diuinas oportet dampnum commissum
 emdari. ut sua emendatum est. eorum
 testimonio comprobari. De inde interroget
 episcopus si penitentiam iuxta quod canones
 precipiunt. p peccatis sceleribus susci
 pere uelit. Et si ille terre. pstratus ueniam
 postulat. culpam confiteatur. penitentiam
 implorat. defuatis cautelam spondet.
 tunc episcopus apprehensa eius manu dextera.
 in ecclesia eum introducat. et a comunione
 xpiana reddat. et vii. psalmos per
 decantat cum istis precibus.

I. eccl. aureliensis
 cap. v.

Item de con
 muni

Excl. uasio
 cap. v.

Excl. uo.

Con electum

Kyrie leyson. **P**ater noster.
Saluum fac seruū tuū. **M**it te dñe au.
Nihil pficiet inimicus. **E**sto dñe turns.
Dñe exaudi or. **D**ñs uobis cum. **OR**

Pra q̄ dñe huic filio tuo. it. dignū
penitentię fructum. ut ecclę tue
scē aciuus integritate deuiarat peccan
do. admissoy ueniam consequendo
redda. ut innoxius. **f. alia or.**

Maiestatem tuam q̄ dñe scē pater
om̄ps. eternę q̄ non morte. sed
peccatoy. uitam semp inquiris. respice
fientem famulū tuum. adtende pro
stratū. eius plancum in gaudiū tue
miserationis conuerte. scinde delictoy
saccū. et induę eum lecta salutare.
ut post longa peregrinationis fanē
desūt altaribus sauetur ingressusq;
incubiculū regis in ipsius. aula benedi
cat. nomen glorię tue semp. **f. alia**

Dñs misericors. d̄s clement. q̄ scdm **OR**
multitudine miserationum tuarū
peccata penitentū deles et p̄teritorum
criminū culpa. uenū remissionis eua
cuas. respice sup̄ hunc famulū tuum.
it. et remissionē sibi om̄ium tribu. e
peccatoy. tota cordis confessione po
scentē. deprecatus exaudi. in noua in eo
pussime pater. quicquid diabolica
fraude uiolatum. ē. in nuntate cor
poris. ecclę tue. m̄s dñe gemitū eius.
m̄s lacrimay. eius. et non habentem
fiduciam nisi in tua m̄a. ad sacramtū
reconciliationis admittē. **f. dñm.**

Post hec scdm modū culpe penitentia
ei inuigat. et litteras p̄ parrochia
suam dirigat. ut om̄s nouerint eum
in societate xp̄iana receptum. **Alis tea**
ep̄s hoc notum facit. **Nullus autē**

ep̄s. alterius parrochia num ex com
municare. uel reconciliare presumat
sine consensu uel conscientia pro
pri ep̄scopi. **Ne ep̄scopi p̄cipites**
sint. ad aliq̄ue excommunicandū. **viii.**

Dñs om̄ps ut nos ad p̄cipitatis platio
ne sententię cōpesceret. cum om̄ia
nuda et apta sint oculis eius. mala tam
sodome noli ut. audita iudicare. prius
quā manifesta agnosceret. que dicebant.
Vñ aut. Descendam et uidebo uirū cla
more qui uenit ad me ope recōpleuerit
an non. ē. ita ut sciamus. Cuius exēplo
monemur. ne ad p̄ferendā sententiā
umquā p̄cipites simus. aut temere in
diligenterq; indistincta quoq; quomodo
iudicemus. **De eadem re. x.**

Vt nemo ep̄oy. que libet sine certa
et manifesta peccati causa cōmuni
one priuet. ecclāstica. Sub anathema
autē sine conscientia archiep̄i. aut co
ep̄oy. ep̄s nullū ponat. nisi un̄ cano
nica docet auctoritas quia anathema
eterna. ē. mortalis dāpnatio. et non nisi
p̄mortali debet imponi crimine et
illi qui alter non potuerit corrigi.

Ep̄i uero qui **De eadem re. xi.**
sacerdotali moderatione post ha
bita innocentes. aut in minimis causis
culpabiles excommunicare presumpserint.
et ad gram festinantes. recipere fortasse
noluerint. a uicinis ep̄s cuius libet
p̄uincę lit. teris moneantur. et si p̄terire
noluerint. acōmuniōne con firm. usq;
ad p̄ximā synodum suspendantur.
et ibi ratiōnem p̄ facio dent. ne fortasse
in excommunicatos. peccatū excomu
nicati longo tempore morte p̄ueniatur.
Ut nullus grauer ferat cuius parro

Placuit etiam p̄ cōmuni meāt fuerit
utilitate et instanti necessitate. ut
nullus ep̄oy. grauer ferat si eius parro
chianū pro depredationis causa ab
ep̄s excommunicauerint. **De illi q̄n paro**
echia consistentes aliqd cē dñm fecerint
quotiens ab ep̄o ad em̄dationē uocari debe
ant. xiii.

Ep̄s in cuius parrochia aliquis con
sistens aliquid iniuste fecerit. semel.
et bis. atq; tertio. sine cesse fuerint uo
cabit illum sua admonitione p̄suū
nuntium canonicę ad emendationē.
siue cōpositionem. et ad penitentia.
ut dō et ecclę satis faciat quā lesit.
Si autē despexerit. atq; contēpserit
eius ammonitionē. et saluberrimā
inuitationē. ferat illū pastoralis uirga.
hoc. ē. sententię. et cōmunicatiōnis
ut acōmuniōnem scē. ecclē. om̄iūq;
xp̄ianoy. sit separatus. usq; ad congruū
satis factiōnem. et dignā emendationē.
Quā excommunicatiōne debet id ep̄s
seniori illius nota facere. et om̄ibus
suis ep̄s. et om̄ib; parrochianis. ne
eum recipiant usq; ad dignā satis fa
ctiōnem. **De eadem re. xiiii.**

Ep̄s qui eos quolibet munere ut fauore.
aut negligentiā monere aut exco
municare distulerit. q̄ contra dñm et
ecclē pacem faciunt. ut aut reueren
tes suscipiat. aut cōtempnentes de
ecclā eiciat. excommunicatus habeit
ad collegio ceteroy. quousq; ut emen
dationis. ut dāpnationis eoy ab eo
sententiā pro mulgetur. **quod aliud**
sit peccare in dñm aliud in nomine. xv.

Attendendum. ē. quod dicit dñs.
Si peccauerit inter ff̄ tuus. **Aliud ē.**

peccare in nos. aliud ē. peccare in dñm.
Si in nos aliquis peccauerit non. ē.
n̄n arbitri. Scriptum quippe. ē.
Si peccauerit uir in uirum placare
potest. eisd. Si autem in dñm pecca
uerit. quis orabit. p̄ eo. Nosse conq̄ris
iniuria benigni et misericordes sum
et dī offensam in n̄ra potestate sit eius
uelle. et eius nolle. in p̄ne absq; con
gruenti penitentia uindicta donam.
cum tamen quod in nobis commissū. ē.
nec saltem uerbu contumeliosū leuūq;
placatum sine uindicta p̄transire pati
mur. Dimit tamus ergo p̄pter dñm
q̄ in nobis p̄petratum. ē. et quoddō
cōmissum. ē. quia dimit tere non
possumus. uixta constitutionem scōy
patrū. scdm canonicā auctoritatem ui
dicemus. **De eadem re. xvi.**

Vt p̄uasores rerum ecclāsticarum
qui easdem res contra auctoritate
non solū reanere. uerum et crudeliter
depopulati nos auctur. quidā enī fa
cultates et ia. ecclē. induersa conlabo
ratione et redib; eas ex poliant sed
et pauperes. et uicinos. et circūmanentes
in misericorditer affligunt. Deuastant.
et opprimunt. ut rapaces. scdm aptm.
a regnodi excluduntur. et criminali.
et publico peccato. publica penitentia.
multentur. Quod sibi et agere noluerint
p̄feratur contra eos aptica. terribilisq;
sententiā qua dicitur. si quis fr̄ nōatur
et est rapax. cum huiusmodi nec cibū
quisquā sumere p̄sumat. quia iniquū
et sacrilegum. ē. ut simachus pape
et posteum beatus gregorius. sabino
subdiacono. scribit. Si quis quod uenera
bilib; locis relinquatur prauē uoluntatis

studius suis conpendis temptauerit
reanere. scdm statutam canonu ab
omni ecclesiastica communione. ut sa
crilegus debet arcepi donec studet
satisfacione quod admisit corrigere.

Quod sem scorum sit quicquid dno

Nulli liceat ignorare. **offeratur. xvii.**
omne quod dno consecratur siue
fuerit homo. siue animal. siue ager.
uel quicquid semel fuerit consecratu.
sem scorum est dno. et ad usum panet
sacerdotum. Propter quod quia in
excusabilis est omnis. quia dno et
ecclia cui competunt auferit. uastat.
inuat. ut eripit usq; ad emendatio
ne ecclesie; satisfacionem sacrilegus
diuiditur. et si emendare noluerit.
excommunicatur. **De illi qui ppetu**

nas auferunt uel rapiunt. xviii.
Qui abstulerit inquit aliquis patri
homicide pariceps. e. Pater nr sine
dubio dr. e. quinos creauit. Mat uero
nra ecclia que nos baptis mo spu aliter
regenerauit. Ergo qui xpi peccunus.
et ecclie auferit. rapit. aut fraudat
homicida e. atq; antedim homicida de
putatur. Qui ueni res ecclie abstulerit
sacrilegum facit. et ut sacrilegus uidi
candus e. **De eademre. xviii.**

Rerum eccliarum et facultatu raptores.
alimib; scie ecclie anathematis an
tes. aptica auctoritate pellimus. et dap
namus atq; sacrilegos ee iudicamus. et
non solum eos sed etiam omis conseru
entes eis quia non solum q faciunt sed
etiam qui consentiunt rei iudicantur.
Augustinus dicit. Qui aliquis de ecclia
furatur et rapit. uide proditori com
paratur. **De eademre. xx.**

Sicquid dedit uel accepit oblationes
altaris preter epim uel eius missum
et quidat. et qui accepit anathematisit.

Siquis oblatio. **De eademre. xxi.**
nes ecclie extra eccliam rapere uel
clare uoluerit preter epim uel eius cuius
modi officia commissasunt anathe
ma sit. **De eademre. xxii.**

At hiqui in monasteria et loca do sa
crata et ecclias infringunt et de
posita uel alia que libet ex inde abstra
unt damnū noues cōponant et
emunitate tripliciter et uelut sacrilegi
canonice sententia subuigantur.

De his quid omūdi contempibile dicit.

Quis quis factus supbie et elatus **xxiii.**
domūdi dicit contempibilem
et possessiones dō sacratas atq; ad ho
noremdī subrege emunitatis defen
sione constitutas inhoneste tractauerit.
ut infringere pre sumpsit aut in
cendia. ut uastationes ausu temerario
ppetauerit quasi uiuasor. et uiolator
ecclie di que. e. domus di uiu. ac omu
mone omium fidelium absidatur

Siquis cuius cuiq; **De eademre. xxiiii.**
munuscula ecclie scis scripturas
titulis collecta nefaria calliditate abs
tulit. fraudauerit. inuasit. recenta
uert. atq; surripuerit. et non statim
a sacerdote comonitus. dō collata red
diderit. ab ecclie catholice comunione
pellatur. **Utes ecclie cum duplicamone**

Et etia in antiquis ecclie restituant. **xxv.**
statas decretum. ut q aliena in
uadit. non exeat impunitus. sed cū
multiplicamone omnia restituat. Nū
in euanglio scriptum. e. Quod si aliqd
aliquem defraudau. reddo qua druplū.

**qd eccliarum reru incendia et depda
uones p emunitate sint emdande.**

Cum deuotissima dnam sciam de celestia
uita atq; remedio anime sue. sedulo
cogitare culpa me comit tere uehe
menter existimo si ea que p amore
omnipotentis di sunt suggerenda si
luero. et te salissima de ecclastica pace
sedule non comouero. Nimis me
uiliari fratris et coepi nri p clamatio
nup contristauit maxime cū uille
sue uidelicet ecclie. anequissimis p
domib; sint depredate. atq; noctnis
incendius more fura cōbuste. et dū
id maligni iuxta nri pdecessoris boni
fati decreta. p emunitate illud em
dare noluerint. dum et scilicet leges
h. et eadem ita habere uoluerint lege
uulgari teste. in quasie scribitur;
Siquis manu armata usq; ad quad
tuor homines inuicem alterius ad
male faciendum uenerit. ille q p ore
plicita presumptione cōponat
solidos. dccc. Sequas uero eius un
quisq; solid. lxxx. Si uero ibi in
cendium fecerint sibi nonā compo
nant. preda uero in qua druplum
restituant. Si scilicet leges talem iustitā
habere uoluerint lex diuina cur
inferior ee debet. Cum in ipsius
ueritatis presentia a zacheo conlau
datum sit. si aliquē defraudaret.
in qua druplū restitueret. et quia
sumū in regib; bonum. e. iustitā
colere ac sua cuiq; iura seruire et
subiectos non sinere quod potestatis
est fieri. sed quod equum. e. custodiri.
quod uos et diligere. et omi no con
fidimus studere. qua propter ex

cellentia. e. ure mense nouembrio p
sentas anni. scda indictione p. trū
frēm et coepm. agremio scē romane
ecclie transiit timus. ut frīb; eius de
punitate in unum congregat. emu
nitas et presumptio et sacrilegum.
canonica auctoritate. et ura rega
dignitatem tale ter minū accipiant.
ne post ac membra diabo lili nequa
in scā ecclia te etiam ibi regnante
talia presumat. **De reb; eccliarum qm restitua**

Et in legib; scilicet cautum habet debeat.

Equirem subripit alienam. illicuius
res direpta. e. in unde cuplū que sub
lata. e. restituat et in lege diuina legit.
Maledictus omis qui trans fert terminos
p. ximisi. Et dicit omis p. p. l. am. Talia
ergo non pre sumantur absq; ultione.
nec exerceantur absq; dāpnatione.
Pacem et nondāpnū. aut iniustitā
ali cuius sciamini in inuicē et in os.
P inde si quis eccliarum oblationes.
et quoddō consecratum fuerit rapuerit.
ut consenserit facientib; ut sacrilegus
diuiditur. et dampnū in qua druplū
restituat et canonice poeniteatur. **ad
sacrilegum. et clarum p donec. xxvii.**

Sacrilegus sunt. eccliarum p donec. Vñ
et in concilio agathensi. sub quarto
cāp decretum habetur. ita. Nūmco
quippiam rapere furtum e. Necde
uero fraudari. ut ab stabi subripit; sacri
legum. Omis enū facientes contra lege
res que ecclie diripientes ut ecclias sacer
dotes q; contra diuinas sanctiones. ue
xantes. sacrilegi uocantur. atq; indubi
tante infames sacrilegiq; habendit.
De eademre. xxviii.

Ad sedem autem aptica perlatum. e.

Ex ecclia hominum pp. cap.

Ex ecclia anacletus pp.
cunctis fidelibus missa

Ex ecclia lucii pp. cap.

Ex ecclia eusebii
pp. cap. iiii.

Ex ecclia eusebii pp.
cap. viii.

Ex ecclia mago
nensi. cap. iiii.

Ex ecclia p. n.
pp. r. a. l. c. i. s. i. b. i. m. i. s. s. a.

quod sint inter uos contentiones. et emulationes. et predia diuinis usibz. tradita quidam humanis applicent usibus et dno dō cui tradita sunt ea subtrahant. Quapropter ab omibz illa usurpationis contumelia depellenda. ē. ne predia sub secretis celestibus iudicata. a quibusdam irruentibus uentur. Quod si quis presumpserit sacrilegus iudicetur. Ipsos autē qui hoc agunt. clericos et dñs sacerdotes pseq. eosq; infamare auduimus ut malū sup malum addentes deteriores fiant non intelligentes quod. ecclā dei in sacerdotibz consistat. et crescat in tēplū dī. Et sicut qui ecclā diuastat. eiusq; predia. et donaria expoliat et inuadit. sit sacrilegus. sic et ille que uis sacerdotis insequatur. sacrilegi reus existit. et sicut sacrilegus iudicatur. **De hisq; truncationes in broz depredationes et domoy incendia fecerint. xxx.**

Siquis in membroz truncationes domoy incendia fecerit siue facere uisserit. aut facienti consenserit. quo usq; de his unicusq; legalit. ut amicabiliter. corā epō ciuitatis. alusq; ciuibz non emda uerit. ab ecclā se priuatum cognoscat. Si uero post scđam et tertiam conuentionem cuncta in quibz arguitur non emda uerit tāquam ethnicus et publicanus. ab omi xpianoy collegio separetur.

Quod cum ex cōmunicatiōe in ire nō licet
Cū ex cōmunicatiōe neq; orare. xxxi.
neq; loqui. nisi ea que ab eandem ex cōmunicatiōe p̄tinent. neq; uel siluēt.

Siquis fr̄. aut palā. **De eadem re. xxxii.**
aut absconse cum ex cōmunicato fuerit locutus. cōmunem statim cum eo

Ex dicitur fructu osi. pp.

Ex dicitur amos conb. cap. 11.

Ex dicitur in eua. cap. 11.

Ex dicitur in niceno. cap. 11.

Ex dicitur in calice pp. cap. 11.

ex cōmunicatiōis contrahet penam. **De eadem re. xxxiii.**

Cum ex cōmunicato nullus loquatur. neq; qualibet eum cōpassione ut miserationem. resoueat. neq; ad contradictionem uel supbiam confortare presumat. **De eadem re. xxxiiii.**

Cum ex cōmunicatis. non licet cōmunicare. nec cū his qui p̄ domos conueniunt de uitantes. orationis ecclē ubi sint exorandum. ē. Siquis libet autem ex clero deprehensus fuerit cum ex cōmunicatis cōmunicare. etiam iste priuetur cōmunicare.

Siquis ex cōmunicato. **De eadem re. xxxv.**
saltem in domo simul orauerit. iste cōmuniōe priuetur. **De eadem**

De his qui cōmuniōe re. xxxvi.
priuantur seu ex clero. seu ex laico ordine. ab ep̄is p̄ uia quaq; p̄ uia sententia regularis obtineatur. ut hi qui abtrahuntur ab alus non recipiant. Requirit autē ne pusilla nimitate. aut contentione ne aliquo quo libet uitio ep̄i. uideatur ac cōmuniōe seclusus. **De eadem re. xxxvii.**

Siquis a proprio epō ac cōmuniōe priuatus. ē. non ante suscipiatur ab ep̄is alus. quam suo reconcilietur epō.

Ex cōmunicato. **De eadem re. xxxviii.**
quoq; a sacerdotibz nullus recipiat ante utriusq; partis examinationem iusta. nec cum eis in oratione. aut cibo. uel potu. aut osculo cōmunicet nec aue eis dicat. quia quicūq; in his ut alus phibitis. scienter ex cōmunicatis cōmunicauerit iuxta ap̄toz institutionē. et ipsi simili ex cōmunicatiōe subiaceat. **De eadem re. xxxviiii.**

Non autem liceat cōmunicare in cōmunicatis neq; p̄ domos ingredi. et cum eis orare. qui ecclē in oratione non participant. nec in alterā ecclā recipi. qui ab alia ex cōmunicantur. Qd si uis fuerit quilibet ep̄oy. uel p̄broz. aut diaconoy uel. etiam q; in canone detinentur in cōmunicatis cōmunicare. et hunc oportet cōmuniōe priuari. tāquam ecclē regulari confundente. **De eadem re. xl.**

Siquis sponte cōmunicauerit ex cōmunicato. uerbo oratione. in cibo uel potu. xl d. peniteat. in pane. sale et aqua. Qui uero ex cōmunicato. homicidus. uel flagitius reus uerit ire. et uindictē dei omnipotentis quem spernit. quia hec omia diuina ei uoce interdicta sunt. Et scđm ap̄tin. obedire deo oportet magis quā hoibz et scđm deliquit. Digne iuxta decreta canonum peniteat et si penitere noluerit ex cōmunicentur. **De eadem re. xli.**

De his qui p̄ delicto suo. **De eadem re. xlii.**
ac cōmuniōe separantur ita placuit. ut in quibz cumq; locis fuerint exclusi eodem loco omnino sequantur cōmuniōe. **De eadem re. xlii.**

Sunt aliqui qui culpis exigentibz ab epō. p̄prio ex cōmunicantur. et alus. ecclāsticis uel laicis p̄supione in cōmuniōe accipiuntur. qđ omnino scđm nicenū conciliū simul et calcedonense fieri phibent. **De eadem re. xliii.**

Augustinus ep̄s legatus. **De eadem re. xliiii.**
numidie p̄nuntia. D hec statuere dignemur ut si quis forte merito facinorum suoy ab ecclā pulsus fuerit. et siue ab epō aliquo ut p̄bro fuerit

in cōmuniōe suscepta. etiā ipse paricum eis crimine teneatur obnoxius refugientibz sui ep̄i regulare iudicium ab uniuersis ep̄is dictū. ē. omibz placet. **De eadem re. xliiii.**

Quicōmunicauerit uel orauerit cum ex cōmunicato. si laicus. ē. ex cōmunicetur si cōmunicatus. **De illis que ex alia parrochia sunt et depredationes faciunt. xlv.**

De illis autē qui infra parrochia bene ficum. aut hereditatem habent. et alterus ep̄i parrochiani sunt. et de loco ad locū iter faciunt. rapinas. et depredationes pagunt. placuit ut ex cōmunicentur. nec ante ex parrochia exeant. quamque p̄petrarunt digne emendent. Quoy ex cōmunicatiōe seniori eoy. et p̄prio epō significanda. ē. ne eos recipiant ante quam illuc redeant. ubi rapina fecerunt. et omnia plenter emendent. **De illis qui defendunt delinquentes. xlvi.**

Qui consensit peccantibz et defendit alium delinquentē maledictus erit apud dñm et homines. et corripietur in crepatione seuerissima. hinc et quidam sc̄ssimus pater ait. Siquis errori alterius consenserit. sciat se cum illo simili modo culpabilem uindicandum. et ex cōmunicandum.

De illis qui intra annū causā suā tractare nequuliter siue publice. causā suam coram suis ex cōmunicatoribus non pegerunt ipsi sibi audientia clausisse aditum uideantur. Qd si obstinato animo sine cōmuniōe defuncti fuerint. Illius causā iuxta beati leonis pre-

Ex dicitur cap. lxxiii.

Ex dicitur in mel. densi. cap. 11.

Ex dicitur in basil. li. ep̄i.

Ex dicitur in eua. cap. 11.

Ex dicitur in archiam. pp.

Ex dicitur in sceler.

in sup.

decessoris nri sententiam diuino iudicio reseruantes. quibz uiuis non communicauimus. mortuis non co

Hisane qui ante audientiam comu nicare teptrauerint donec ppeni tentia reatum suu defleant ad comu monie nullo modo reducantur ex cepto mortal interitu urgente. Qui uero excommunicato scienti com muni cauerint. et amodo saltem in domo simul orauerit. adq latebras defensionis ne cominus ad facti facti onem pducatur pbuerit donec ab excommunicatore penitentiam susci piat. corporis et sanguinis dñi co munionem priuatum se ee cognoscet. et deditum scdm canones peniteat. **Ut notetur excommunicator. noa et in foribus ecclie pre figurantur. xlviij.**

Quere sit omibz epis excommunicatoru. Omino nomina tam uicinis epis. quam suis parochianis pariter indi care. eaq in lecebr loco posita. p foribz ecclie cunctis conuenientibz inculcare. quatenus in utraq diligentia exco municatis ubiq. ecclasticus auditus excludatur et excusationis causa omnibz auferatur. **De illi qui excomu**

Siepe ante dapnati nicaa. **absolutionem obituri rapiatur. cor reptum aut penitentie successorem li cebit absolueri. De eademre. li.**

Si aliquis excommunicatus fuerit mortuus qui amittit confessus. et testimonium habet bonum. et non poterit uenire ad sacerdotem. sed pre occupauit eum mors in domo. aut in uia faciat. p eo parentes eius

obtin ad altare. et deur redemptioe p captiuis. **De eademre. lxi.**

Hinc uis manus furti in talium obtus. usq. ad comunione reme dium non differatur. Nos aut qbz uiuentibz. non comuni cauimus mor tuis comunicare non possumus.

Dix dñs ad moy sen. **De eademre. lxiij.** Accipiat unus quisq. a pximo et pxima. uasa argentea. et aurea. et uestes. et ca. Non hinc quisq. ex plu sumendu putare debet ad ex poli andu pximum. hoc eni dñs iussit. quin ouerit quod quemq. potius oporteret. h. ec israhelites fecerunt. sed do uerenti minister prebuerunt. que admodu cu minister occidit eum que iudeo iussit occidi. **De eademre. lxiij.**

Poenale. e. occulte auferre multo maioris poene e. uisibiliter eripere. Auferre ergo nolenti. siue occulte se u palā habet preceptu suum. Furti eni nomine pene intelligitur omis inlicita usurpatio regi aliene. Non eni rapina pmittit. qui furtu p huius. sed furti nomine rapina intelleg uoluit. Npte eni totum significauit quicquid auferatur. **De eademre. lvi.**

Fur autem non solu in maioribus sed in minoribz etia uidicatur. Non eni quod furto ablatum. e. sed mensurantis attenditur quomodo in fornicatione. Non idcirco diuersa sit fornicatio. si mulier pulcra. aut deformis. ancilla. aut ingenua. paup. aut opulenta. sed qual cuq. illa fuerit. una e. fornicatio. Ita in furto quantu cumq. qui abstulerit. furti crim inquit.

Si quis p necessitate. **De eademre. lxiij.** Si quis p necessitate fuerit cibaria. tuestem. ut pecus. p famen. aut p nuditate. penit ebdt. in. Si reddiderit non cogatur ieiunare. **De eademre. lxiij.**

Nam si quis publicam rapina. seu furtum fecerit publica inde agat penitentiam iuxta scdy. canonu sancta ones. Si uero occulte. sacerdotum con silio peniteat. Qui in aptores ut apstiat. nisi inde egerint. uera penitentiam. regnum di non possidebunt. Qui uero de rebz ecclay. aliquid abstulerit. grauius inde uidicetur. Quia qua uis ultio. furtum. et raptoy ad comites respiciat. penitentia tamen ad epos paret. **De eademre. lxiij.**

Si quis furtum capitale comiserit. **S**i de quadrupedia tulerit. uel casat confregit. vii. an. pen. quod furtum. e. reddat. Si quis uero de minoribz. semel aut bis furtu fecerit. reddat quod tulit. et annu unu peniteat. Si quis sepulchru uolauerit. vii. an. penit. in. ex his in pane et aqua. **De eademre. lxiij.**

Fure set latrones. **De eademre. lxiij.** Si in furando aut pdando occi duntur. uisum. e. p eis non orandu. Si comprehensi aut uulnerati pbro uel diacono confessi fuerint. comu nionem eis non negamus. **De eadem**

Si fur. aut laro capē impda re. **De eademre. lxiij.** absq. occasione potest conphendi. et tamen inter fictur quia ad ima ginem di creta. et in nomine eius. bapaz. ta sunt. inter fectores eoy. xl. diebz non intrent eccliam. lancea ueste induta. ab eis. et potibz qui inter dicati sunt. a thoro. a gladio.

et equitatus e abstineant. In. in. v. fr. et sabb. aliquo genere leguminum. tolere et pomis. paruisq. pisciculis. cum medio cri. ceruisia uassimitate et teporate. Si autē auerit dicit co pbatur testibz quod sine odu medita tione. se suaq. liberando diaboli membra inter ficunt. et capinonpo terant penitentia. phomucio eis non in uingimus. nisi ipsi uoluerint aliquit. phum. unitas e. facere et si pbr. e. non depunctis. tam unte sue diebz penitentia agat. **De eademre. lxi.**

Si infringens fur domu siue effo diens fuerit inuentus. et accepto uulnere mortuus fuerit. p cussor non erit reus sanguinis. Quod si orto sole fecerit homicidiu ppetrauit. et ipse morietur. Si non habuerit quod furto reddat uenundabitur. Si inuentus fuerit apud eum qd fura tus. e. uiuent. siue bos. siue asinus. siue ovis dupli restituit. **De seruo qui fugerit dñm suum. lxiij.**

Excepta ieronimi ad pascasium alexandrinum deseruo qui fugerit dñm suu interro gabat. Si ille in illa fuga mortuus fuerit utru liceret p eo orare ann. hoc in diuinis libris non inuenimus. phibitu. sed tamen scimus ab apstis firmu preceptum. ut serui sub diti sunt in omi timore dñi. non tantum bonis et modestis. sed etiam distolis. Et in gangrensi con alio ita scriptum. e. Si quis serui sub preceptu diuini cultus doceat dñm proprium contempnere. ut di scedat ab eius obsequio. anathemast. **Vndatur intellegi qd ille anathema**

Ex ead. cap. 11

Ex d. honarij cap. 11

Ex d. op. an. cap. 11

Ex d. cap. 11

Ex d. honarij cap. 11

Ex d. honarij cap. 11

Ex d. honarij cap. 11

Ex d. honarij cap. 11

meruit quidocet seruum pprum dnm
contempnere. et ab eius obsequio recede
quanto magis ille quidnm spernit.
et eius seruitio subdi noluerit. Sed
tamen distantia. e. inter illu q supbia
fecerit. et illu q per necessitate coact
crudelitate dmsui. **De clis qm de moluend**

sepulchris comprehensis fuerint. lxxiii.
Siquis dicitur de moluend sepulchris
fuerit. deprehensus. quia facinus
hoc psacriligo legibz publicissan
guine uindictatur. op orat in talisce
lere pditu. adlericatur ordine sub
mouery. et penitentie triennio de
putari. **De clis aut monachis si furu fite**

Siquis dicitur aut monachus fite. lxxiiii.
furtum fecerit. quod potius sacri
legum dici potest. ad censum ordi
nandu. ut unior uirgibus castita
criminis reus. nuquam officiu. ecclia
ticu accipiat. Si uero ia ordinatus in
hoc facinore fuerit dephensus. nois
ipsius dignitate priuetur. Cui sufficere
potest. pactus suileuante. impleta
penitentie. satis factaone. sola com
munio. **De ill q de ministerio ecclie ali**

Sialiquis de ministerio qd furu fuerit
ecclie quolibet modo aliquid furu
fuerit. vii. an pen. **De monachis si de furto fu**
erunt infamati qm expurgare se debent.

Sepe contage ut in monasteriis mo
nachoz furta p peccarentur. Idcirco
statuimus ut qdo ipsi fur decalibz se
expurgare debuerint. missa ab abate
celebretur. ut ab aliquo presentibus
fribz. et si expleta missa. omis comunicet.
in hac uerba corpus dmi sit in uelud p
bationem hodie. **De ill qd in dno
flagella defendunt. lxxv. u. b. n.**

Ex d. elubnor cap. viii.

Decreuit sca sind ut episcopus ac munis qris
h. coru pcuratoribus colonos flagellare.
cum uirginis potestate habeant ppe
metu. alioy ut ipsi criminosi corrigant
ut uel inuita penitentiam agant ne
eternaliter pereant. Si uero seniores
ipsoy colonoru indignie tulerint.
et aliqua uindicta exinde exercere
uoluerint aut eos de collonos ne
distingantur defendere presumpserint
sciatis se excommunicationis. eccliafice
sententia feriendos. **Si episcopus qd p rromani
sedem accusati fuerint. quod si non co
municatis communi carerint.**

Regno chuonradi piissimi et xpia
nissimi regis. quinto congregata e.
sca generalis synod. apud altheum in
pagoreta p sente uidelicet domni iohis
ppapocnsiano scs orientis. ecclie petro
uenerabili epo hoc quatenus aliquomodo
diabolica semina in nrns partibz exorta
extirpare. et nefandissimas machina
tiones quoru dampneroru hoem
sedare et heluminando purgare de
beret. Transacto q triduo ieiunio
et scilicet in more debito celebratis.
conuenimus in ecclia scinohis baptiste
et messi consedimus. Tunc demu post
prefatus sci petri et domni iohis pp
missus pferens carta aplice litteras
in scriptam qua monebamur. argue
bamur. et instruebamur de omibz
aduera religione xpiane fidei pamtibz.
Quo omia ut iustum. e. dignu et
humiliter accepimus. diligent tracta
uimus. et deuoto affectu omi modo
amplectabamur. Ergo euanglica
pceptionem et institutionem salu
berima. lacrimali uoce paulimus.

Ex d. tolezano

Ex d. agathen cap.

Ex d. tralymano

Ex d. uormatoy cap. viii.

qua arguebatur pharisae et scribe
mundate in quid que intus sunt prius.
et iteru. Eice primu trabem de oculo
tuo. Ac ppheticum illud. Ruina
ppli sacerdotes mali. Serpendentes
et dis cutiendo nos metapsos. inspicia
endos et in medium penitentie sce
dignos fructu ad terra nos pientes
defleuimus negligetias innumera
biles et peccatania grauissima. De
inde oratudu petri. contranos me
apsos et uita irati adiuuante sco
spu primo et miserante. captula
infra notata ad correctionem ta nram
quan xpiani ppli statuendo collegim
**lxxviii. De episcopus qui sibi subiectos seduco
comunicantes cu exco municatis**

Scimus sacra auctoritate scriptu.
qui ex comunicato comuni ca
uerit. exco municetur. In hoc nos
facemur episcopus p bry et cli poenaliter
peccasse quod in poster do auxiliante
et emendare et euitare cupimus et
precipimus. **De eadem re. lxxx.**

Placuit sce sinodo hunc errorem
quasi impium ab ecclia amouere
quia animay curam dno accepim
non pecuniay. Inde et reddiduri
sumus dno ratione. et accepturi ppt
suam miam. eternam retributione
ut iusta dapnatione. **De episcopus non
sint malum exempli ppto. lxxxi.**

Bonum exempli ppls se ipsos. episcopus
sacerdotes debent prebere et osten
dere. non solu dicas uerum et facas.
Propter hoc eni statuimus minime
umqua in posteru contra sacra statu
ta aliquomodo comunicemur.
exco municatis. et di iudicamus nos

Ex d. cap. vii. cu
ni fur chuonradi
rec.

Ex d. cap. vii. cu
ni fur d. rec.

Ex d. cap. vii.
ni fur d. rec.

Ex d. col. cap.
viii. cu m. fur
chuonradi. rec.

Ex d. triburi. lxxi.
cap. viii. cu m.
fur. rec. apud h.

metapsos. quatenus in futuro non
iudicemur adno. Sed qui cupimus
dicta et statuta sci gregori pp. et
penitentia digna agere uolumus
secrete in monasterio. quia publice
nequimus. in futuro que pdicta
omibz modis do p pto uitare uo
lumus. E ad eq; legem statuentes
pbris diaconibz. et omiclero. fide
gradu deponi noluerint ut fidelit
obseruent. et alus obseruare pre
dicent. **De correctione epoy qcu exco
municatis ex communi cauerunt.**

Auctoritate aplice firmia **lxxii.**
dicta et precepta scoy canonu
inter dicimus quam diu quis ex
comunicatus sit. aut nullus nroy
epoy ei audeat comunicare. ut
cum eo in ecclia orare. et laici qui
secuti non sunt ut dicunt errando.
et sequendo nos modo. Nos aut nos
metapsos qui penitentia macerantes
corrigendo uana eis uite pdicantes
et apertentes. ut resipiscant ad diaboli
laqueis. a quibz p nra mala exep
la capti tenentur. et ad uera matrem
eccliam p penitentia reuertantur.
De his qui contempnunt bannu episcopus in

Nemo contempnat. **positum. lxxiii.**
neq; transgrediatur. bannu episcopus
sup impositum. Sicut et ab orreat
inepta beati dementis dictu contra se
scriptu. Si uobis episcopus non obedierint
omis ta maioris qua inferioris ordinis.
atq; reliqui ppli tribz et lingue. n
solum infames. set extorres aregiodi.
et consortio. Fidelium alimibz
sce di ecclie alienauerunt. et audiant
ipsum dnm in eu gtm dicentem.

Qui uos audit me audit. et qui uos spernit me spernit. Quia propter nos euangelici et apostolici considerantes auctoritate. non questum pecuniarum sed lucrum animarum querentes statuimus et confirmamus. ut si quis post hanc huius sancti concilii definitionem inuentus fuerit corripisse bannum ab episcopo impositum. xl. dierum castigatione corripatur tantum in pane et aqua et sale. **De eo qui propter causas quemlibet hominum anathematizatio ligari oportet. lxxiii.**

causis quemlibet hominum anathematizatio ligari oportet. lxxiii.

Questum est in eadem synodo pro quibus causis quemlibet hominem episcopali auctoritate uinculo anathematizatio ligari oportet. atque unanimitate sententia decretum est. pro his tribus criminibus fieri debere. Cum ad synodum canonicis iussibus uenire contempnit. aut postquam illuc uenerit sacerdotalibus respuit obedire preceptis. Aut ante finem cause sue examinatione a synodo profugus abire presumat. **De illis qui furum et rapinam exercuerunt. lxxv.**

Tranquillitate sancte dei ecclesie inquietari et pacem fratrum in festari testantur fures et latrones. qui ambulantes inter nos ouina pelle obubriant sed lupina mente recedunt alienati. seu a mente res ecclesie adducta rapiunt. et gregem domini cum spoliando lacerant. De quibus saluator in euangelio commemorat. Qui non inquit phostium in uile ouium ille fur est. et latro. Atque subiunxit. Fur non uenit. nisi ut furetur. et mactet et perdat. Vbi quia uis hereticos quod fide

furantur. ecclesie designet. tamen in secutione furum et latronum turbata monstrat pacem ecclesie. De talibus apostolus ad philipenses. Videte canes uideate malos operarios. Canes uocantur qui non habent uerecundiam. Malos operarios quia nulla faciunt que pietati conueniunt. Et dominus per prophetam esaiam. Ego dominus diligens iudicium. et odio habens rapinam. Vnde nos quoque dominus diligit diligentes et que odit odio habentes. Statuimus et iudicamus. ut si quis post hanc euangelicam et apostolicam. atque prophetica uerba. et definitionem peccati sancti synodi inuentus fuerit furum. aut rapinam exercere. et in ipso diabolico actu. pro se presumat orare. aut elemosinam dare. Et elemosinam pro se data. in memoria deorum. nec pauperum ueniat. sed execrabilis sordescat. Beatus augustinus de talibus horribilem profert sententiam dicens. Nemote post mortem tuam redimet. qui uita redimere noluit. Si autem ille fur ut latro uulneratus elabitur. et expectatione mortis desperatus putatur. atque reconciliari se miseris sacrosanctis. habitu corporis et uoluntate pietatis. deprecatur deo quoque et sacerdotum uita comite emendatione. et actum confitetur communionis gratiam non negamus tribuendam. **De illis qui impatibulis suspenduntur. lxxv.**

Questum est. ab aliquibus fratribus de his qui impatibulis suis suspenduntur pro suis criminibus post confessionem deo peccata uerum caduera eorum.

ad ecclesiam deferenda sint. et oblationes pro eis offerenda et missae celebrande. annon. Quare respondemus. Si de peccatis suis omnibus pura confessionem agentibus et digne penitentibus communio in finem secundum canonice iussu danda est. Cur canones interdicunt eis qui peccatis suis. penam extremam persoluant et confitentur. ut confiteri desiderant. Scriptum est enim. Non iudicat deus. nisi in idipsum.

De episcopis quorum excommunicatio communicatio decreuit sancta synodus cum rite. lxxvii.

Decreuit sancta synodus cum rite. lxxvii. consilio serenissimi principis. si deinceps aliquis episcopus sui ministerii oblitus sciens cum excommunicato communicauerit. siue in salutatione. siue in cibo. siue in potu excommunicatus habeatur tam a principe quam a deo omnibus quousque in proxima synodo audiatur et deo et ecclesie sue scilicet facere cogatur. **De illis qui fugerint a suis et destruxerint quod dominus per prophetam fugerint. lxxviii.**

Sicut gregorius dicit. rite. lxxviii. scilicet fugientem dominum pro prium. et nolentem reuera iudicamus communionem priuari. quousque ad ecclesiam propriam uel ad dominum suum redeat. Et iterum. Cum fugituum suo episcopo uel domino suo seruo decernimus apostolica sententia restitui. uel excommunicari. una cum illis. qui ei communicauerint. **Explicit liber undecimus. Incipiunt capitula duodecim.**

Epistola perthesus cap. viii. Cuius fuerit hereticus.

Epistola ad alios cap. viii. Cuius fuerit hereticus.

- v De illis qui purant se in manu episcopi. aut in cruce. consecratam aut non consecratam.
 - vi De illis qui puram redimenda purauerint.
 - vii De illis qui in uisita uota iuramento firmauerint.
 - viii De eadem re.
 - ix De eadem re. T. fuerint.
 - x Ad deum sic iuramenta precepit ut ille cui iurata.
 - xi De illis qui se sciens purauerint.
 - xii Quod unusquisque ieiunius iurare debeat.
 - xiii De eadem re.
 - xiiii Quale penitentiam per uiri accipere debeat.
 - xv De illis qui per capillum dei aut capud uel alio modo blasphemiam contra dominum in mortalem ueniunt.
 - xvi De iuramento herodis.
 - xvii De illis qui hodie semper nunquam iuramento firmauerint.
 - xviii De illis qui incaute iurauerint.
 - xix Quales sacerdotes iurare debeant.
 - xx Quo tempore iurare liceat.
 - xxi De illis qui sacramentum regis uolant.
 - xxii De illis qui audierint uocem per iuratas et assensum prebet.
 - xxiii De hoc quod apostolus spiritum sanctum testificatus est.
 - xxiiii De eadem re.
 - xxv Quod defuncto incaute soluenda sit.
 - xxvi De eadem re.
 - xxvii De eadem re.
 - xxviii Et omnibus modis cauendum est et mandatum.
 - xxix Item de iuramento.
- Explicit capitulum libri duodecimi.**

Incipit liber xii. De peruerso.

Cap. ii. Ut multiplicia genera.

uita mentorum ex parte penitentia.

- i Multiplicia genera iuramentorum ex parte penitentia.
- ii De illis qui nomendi inuicem sumunt.
- iii De illis qui cupiditate purum fecerint.
- iiii De illis qui uerbis dominus suis purum fecerint.

MULTI- PLEX

IURAMENTORUM

et puriorum confusione per quam multe fidei lumen anime. in toto hoc regno perditae esse noscuntur. quasi detestanda. et deo odibilis. ac tentus omnibus annuntietur. Tantum namque hoc malum est. ut ad sciam miam ubi diuersorum egritudines sanantur. Ibi puriorum licet manifeste interdum uexari non uideantur. iusto iudicio dei ademonibus accipiuntur. Et sicut dicit scriptura. ad horum corpora egruueniunt et currantur. puri. et ademoni uexantur. *De illis quod dicitur in manu sunt. 11.*

Ex per theodori

Ex per romanorum

Ex per colleano cap. viii

Ex per hieronimi pbr.

Habemus in legedi scriptum non purabis in nomine meo. nec pollues nomen dei in uanum. Ideo admonendi sunt omnes. ut diligenter caueant purium. non solum in altari. seu scorum reliquis sed etiam in communi loquela. Item cauenda est. ne aliquis plus aurum honoret quam altare ne eidem dicat. Scilicet quod est. manus aurum in altare. quod scificat aurum

Ex per mentalium manu. Ex deo pbr. cap. 11.

De illis qui per cupiditatem purium fecerunt. 11.
Siquis per cupiditatem purium fecerit. 11. dies in pane et aqua. et vii annis

Ex per fabiani pp. cap. 11

omnes res suas uendat et pauperibus tribuat et monasterium ingressus iugiter penitentia se subdat. *De illis qui uidentur dicitur purium fecerunt.*

Qui conpulsus a domino purium se sciens utriusque sunt puri et dominus et miles. Dominus quia precepit. Miles quia plus dominum quam animam dilexit. *Sicut est. xl. dies in pane et aqua penitentia. et vii. sequentes annis. Si seruus eius de. in. quadraginta. et legitimas ferias. peniteat. De illis qui purium se in manu epi aut in cruce consecrata aut non consecrata.*

Qui purium se in manu epi. *ta. v.* aut in cruce consecrata. in annis penitentia. Qui aut deductus fuerit et ignorans purium fecerit et postea cognoscit. in. quadraginta. peniteat. *De illis qui purium redimenda purium fecerunt. vi.*

Siquis coactus purium redimenda. ut per qualibet causa. ut necessitate purium. quia plus corpus quam anima dilexit. in. quadraginta. Annis iudicant. in. annis. unum ex his in pane et aqua peniteat. *De illis qui iuste non iuramento*

Necessesse est enim ut male firmauerit. *vii.* iurans dignam penitentiam agat eo quod nomen domini contra preceptum illius suppositum in uanum quia in eodem scriptum est. Nec enim in fontem habebit dominus eum. quia supposita nomen domini frustra. Et in leuitico. Non purabis in nomine meo nec polluas nomen dictum ego dominus. Malum tamen quod facturus est sacramento deo ueraciter omnino non faciat. quia stultitia nota frangenda sunt. *De eadem re. viii.*

Quicumque sciens purium fecerit xl. dies in pane et aqua. et vii annis

sequentes peniteat et nunquam sit sine penitentia et nunquam inestimo num recipiatur. et post haec communionem percipiat. *De eadem re. viii.*

Siquis per iurauerit. et alios sciens. in per iurium duxerit xl. dies penitentia in pane et aqua. et vi. sequentes annis. et nunquam sit. sine penitentia. et alii qui consensuerunt similiter peniteat. *Ad iuramenta precepit. ut ille cui iurata fuerint*

Ex per dicitur ysaie.

Cauendum igitur est. iuramentum nec eo utendum nisi in sola necessitate. Non contra dei preceptum iurare. sed dum usum iurandi facimus. purium. crimen incurrimus. Numquam ergo iurat qui purium timet. Multum dum loquuntur iurare sepe delectantur. dum oportet hoc tantum esse in ore. est. est. non. non. Amplius enim quam est. et non est. an alio est. Multi. ut fallant purium. ut per fide sacramenti. fide faciant uerborum. sicque fallendo dum purium et mentuntur hominem incautum decipiunt. Interdum et falsis lacrimis seducti decipiuntur et creditur dum plorant quibus credendum non erat. Plerumque sine iuramento loquuntur ponimus sed incredulitate eorum qui non credunt quod dicimus iurare compellimur. talique necessitate iurandi consuetudinem facimus. Sunt multi ad credendum pigri qui non mouentur ad fidem uerbi. Grauer delinquent quibus libenter iurare cogunt. Quasi que arte uerborum quisque iuret deus tamen qui conscientia testis est. ita hoc accipit sicut ille cui iuratur intellegit.

Ex per theodori alio theodoli

Ex per decretis corneli pape ca. p. 11.

Ex per cilio aureliano cap. 11.

Ex per decretis eunuchi an. pp. cap. 11.

Dupliciter autem reus erit. qui et diuini nomen in uanum adsumit. et primo dolo capit. Non est. conseruandum sacramentum. quo malum incurte permutatur. uelut si quis periam ad uerere perpetuam circa permanendi fide pollicetur. Tollerabilis est. enim non implere sacramentum. quam permanere in stupri flagitio. Iurare est. dei. illi prudentia. que statuit non euellere statuta. Penitentia autem dei. rerum mutatio est. Non penitere autem statua non reuocare. ut est. illud. iurauit dominus et non penitebit eum idem. que iurauit non mutabit. *De illis qui sciunt*

Siquis suspicatur *pre iurauerint* que ad purium inducatur. et tamen ex consensu iurat. xl. dies peniteat. et septem sequentibus annis et nunquam sit sine graui penitentia. *Ad iuramentum quisque ieiunius iurare debeat.*

Sed et nobis honestum est et iustum uidetur. ut qui in seculis audet. iurare. hoc ieiunius faciat cum omni honestate et amore dei. et ut pueri. ante quatuordecim annos non cogatur iurare.

Ex hoc sancti synodus *De eadem re.* decreuit. nisi per pace facienda. ut omnes fideles ieiunius ad sacramenta accedant. *Quale penitentiam puri accipere*

Predicandum est. etiam ut purium debeant. fideles caueant. et ab hoc summo pereabstineant. scientes hoc grande scelus esse. et in lege et prophetarum et in euangelio pibitum. Audiuimus autem quosdam parui perdere hoc scelus et leuem. quod ammodo puri penitentiae modum imponere. Qui etiam nos sedebent talem de purio penitentiam imponere.

debere. qualem et de adulterio. defor-
 nicatione. de homicidio sponte com-
 misso. et de ceteris criminalibus uitis.
 Siquis uero pro peccato puero. aut quo
 libet criminali peccato timens peniten-
 tiam longam. ad confessionem uenire
 noluerit. ab ecclesia repellendus est.
 siue a comunione. et consortio fidelium.
 ut nullus cum eo comedat. neque bi-
 bant. neque orat. neque in sua domo eum
 recipiat. **De illis qui per capillum aut**

Ex d. p. p. cap. v.

caput uirant ut alio modo blasphemiam
 trauerit. ut alio modo blasphemiam
 contra dominum usus fuerit. si est ecclesi-
 astico ordine deponatur. si laicus. anathe-
 matizetur. et si quis per iuramentum iura-
 uerit. accipere castigetur et iuxta
 id quod synodus diuinaauerit. peni-
 teat. Siquis autem talem hominem
 non manifestauerit non est dubium
 quod diuina condemnationem simili-
 ter coheretatur. Et si episcopus ista emendare
 neglexerit. a synodo corripitur.

De iuramento herodis.

Cum iuramento pellicatus est. herodes
 salutarici dare. quod cumque postu-
 lasset ab eo. Siquis iurandum fecisse
 dicit. si per iuramentum. ut iuratum postu-
 lasset. facturus est. ammonet. Quod ergo
 in iuramento repudiatum fuit. contempnere
 debuit. et in propheta dicit. **De illis quod diuina**

Ex concilio
illor. densi

repperit num inter se iuramento firmauerint
 Cui sacramento se obligauerit. ut
 litiget. cum quo libet. ne ad pacem
 ullo modo redat. pro puero. uno anno
 a corpore et sanguine domini segregetur
 et ritum suum ieiunium et elemosinis
 absolutus. ad caritatem uero que operetur

multitudinem peccatorum. celeriter re-
 deat. **De illis qui incaute iurauerint**
 Siquis forte nos incaute iurasse
 contigerit. quod obseruatum peioris
 uergat in exitum. illud consilio. salu-
 briori mutandum nouerimus ac magis
 instante necessitate. preiurandum nobis.
 quam profecto iuramento in aliud crim-
 inaus est. diuertendum. **Qualiter iudicetur iura-**

Ex decretis
pp. cap. iii.

Ex epistola
cornelii
pp. cap. iii.

debeant.
 Cornelius episcopus. rup. f. episcopus in domino
 salutem. Exigit dilectionis fratrum
 karissime. ut ex auctoritate sedis apostolice
 tuas deberemus consulis respondere.
 Quod licet non prolixo sed succinctorie agere
 festinarem. propter quosdam impor-
 tunitates que nostris prepedientibus
 peccatis in nos superuenere. tuus tamen
 preliqua sanctorum patrum instituta studio
 perquirere. laus et inuestigare commi-
 tumus. Non enim potest mensurari
 et oneribus atque in oportunitatibus
 grauata. tantum boni peragere.
 quantum delectata. et opationibus
 soluta. Non ergo ista ob id preuili-
 mus ut haec et alia. que necessaria fore
 cognouerimus. tunc sciri uelimus
 denegare. sed quod hic minus inue-
 nitur. laus perquiratur. Sacramentum
 autem hactenus a summis sacerdotibus.
 uel reliquis diminiistri exigi. nisi pro fide
 rectamine cognouimus. nec sponte
 eos iurasse repperimus. Summo pergo
 sanctus iacobus apostolus. prohibens sacramentum.
 loquitur dicens. Ante omnia firmi
 nolite iurare. neque per celum. neque per terram.
 neque per aquam. neque per quicquam iuramentum.
 Sit autem sermo uerus. est. est. non. non. ut
 non sub iudicium debeat. Et dominus in
 euangelio ait. Audistis quia dictum est.

antiquis non iurabis reddes autem domino
 iuramentum tuum. Ego autem dico uobis.
 non iurare omnino. neque per celum quia
 thronus dei est. neque per terram. quia scabellum
 pedum eius est. neque per iherosolimam. quia
 ciuitas est. magis regis. neque per caput tuum
 quia non potes unum capillum album
 facere aut nigrum. Sit autem sermo uerus.
 est. est. non. non. Quod his autem habundantius
 est. est. amalo. est. id est. et ab exigente et
 a iurante. Haec frater karissime ipse dominus prohibet.
 id non debere iurare. haec apostolus maxime
 omnis. haec sancti uiri precessores nostri quibus
 sancte uniuersali apostolice ecclesie presuerunt.
 haec per prophetas. et reliqui sancti doctores per
 uniuersum mundum dispersi ad predicandum
 iuramenta fieri uolunt. Quorum
 nos exempla siceperimus enumerare
 aut in scedula hac inserere. ante deficeret
 diei hora quam eorum exempla de hac
 causa prohibita. Que nos sequentes sanctorum
 apostolorum eorumque successorum iura firmamus
 et sacramenta incaute fieri prohibemus.
 Vnde ipse dominus in tabulis lapideis quas
 moysi dedit. propria manus scripsit dies.
 Vide ne assumas nomen domini in uanum
 et reliquid. Vnus quisque enim propria
 conscientiam mundum debet seruare deo.
 et in memoria retinere. Os quod inuitur
 occidit animam. Et apostolus ait. loqui ueritatem
 unus quisque cum proximo suo.
 quoniam sumus in uicem membra. Et alibi. No-
 lite mentari in uicem. Haec precepta sunt.
 saluatoris. haec per prophetas. haec sanctorum patrum
 instituta. Quae si quis in uanum dixerit.
 hostis est anime sue. quia nemo contra
 prophetam nemo contra apostolum. nemo contra
 euangelium facit aliquid absque periculo.
Quot tempore iurare licet. xviii.

Decretum sancti synodus. ut a septuagesima
 usque in octaua pasche et ab adventu
 domini usque post consecratos dies. nec non
 et in ieiuniis quibus tuor temporum. et in
 letania maiore. et in diebus rogationum
 et in diebus dominicalibus. nisi de cordia
 et pacificatione. nullus super sacra iurare
 presumat. **De his que sacramentum regis ui-**

uo lando profanatur. quod regi et domino
 suo iurat. et post modum per se eius
 regnum. et dolose tractauerit. et in
 morte ipsius aliquo machinamento
 insidatur quia sacrilegium pagit ma-
 num suam in christum dominum mittens anathema
 sit. nisi per dignam penitentiam. et satis-
 factionem emendauerit sicut consti-
 tutum a sancta synodo. est. id est. scilicet re-
 linquit arma deponat in monasterium
 eat et poeniteat omnibus diebus uite sue.
 Verumtamen comunione in exitu
 uite cum eucharistia accipiat. Ipse uero
 presbiter uel diaconus si hoc crimen prope-
 uerit de gradat. **xxii. de illo qui iudicet**

Inleumalogi

uocem purantis et astensum prober
 Anima que peccauerit et audierit
 uocem per iuramentum et testis fuerit
 aut ipse iudicet. aut conscius fuerit
 nisi indicauerit portabit iniquitatem.

xxiii. de hoc quod apostolus spiritum sanctum testi-
 Paulus apostolus dicit. **fictus est.**
 Veritatem dico in christo non mentior
 testimonium michi reddente con-
 scientia mea in spiritu. **xxviii. de eadem.**

Hieronymus dicit. Iheronimus testor. et sanctos
 anglos eius. **xxv. quod definitio in**
 definitio incaute lauda. **causa soluenda**
 biliter soluenda nec preiuratio est. **sit.**
 sed temeritas emendatio. **xxvi. de eadem.**

Ex concilio
illor. densi

Sipuellafita inpuerili etate indomo
patris illo nesciente se iuramento con
strinxerit. et si pater statim ut audierit
contra dixerit uota eius et iuramenta
irrita erunt et facilius emendabitur.

Secolo aureo
am. cap. 11.

Iuramentum **xxvii. De eadem re.**
fili aut filie. nesciente patre et uota mo
nachi nesciente abbate et iuramenta pueri
irrita sunt. **xxviii. Ut omnibus. mod**
Greg' dicit. **cauend sit mandatum**

Noli fili negare grandine occurras
p bono in malū p humilitate in
mendacium. Cauendum namq; e.
omib; modis mendacium. siue p malo
siue etiam p bono fieri uideatur. Quia
omne mendacium non e. ex dō. sed sicut
saluator dicit amalo. e. **xxviii. Item**

Secolo letano

Et enī dum p iurare **de iuramento**
compellimur creatorem quidem offen
dimus. sed nos tantū modo maculamus.
Cum uero noxia pmissa cōplemus et di
uilla supne contēpnimus. ut pximis
impia crudelitate. noceamus. et nos ipsos
crudeliore mortis gladio trucidamus.
Illic enī duplici culpa. telopaciamur.
hic tripliciter uigulamur. Restat ergo
ut eo nra pgrat sententia qm̄is patuerit
uia. Quę ita dno pbatur accepta ut
plus ea cupiat quam sacrificia ueneranda.
Dicente ipso. Mānuolo. et non sacrifi
cium. hac indulgentia concessa licentia
miserationis ipsius opus in gloriosi prin
cipis potestatem redigamus ut quia dō
illi miserandi aditum pate fecit remedia
pietatis ipse queq; non denegat. Quę
ita in principali discretione moderata
psistant. ut et illis ita sit mīa contributa.
ut nusquam gens aut patria p eos dē
aut periculum quodcumq; perferat.

aut iacturam. Hec miseracionis obtentu
temperasse sufficiat. ceterūq; iura
pregie potestatis salute. uel constitu
tione gentis et patrię que actenus
sunt. exacta uel deinceps exciterint
exigenda omni custodia omiq; uigilan
tia indissolubiliter deternimus obser
uanda membroy truncatione. mortisq;
sententiam religione penitus absoluta
Sed ne prauis mentium uersuta ne
quicia nos met ad per iuru aliquando
puocet culpa. nec. asce fidei regula hanc
asserat uenire sententiam tā diuine
auctoritatis oracula quod pcedent
uim patrum huic narrationi curauim
innectenda. Sic enim p hieremiam.
D. Repente loquar aduersus gentē
et aduersus regnum et eradicem et
dispdum illud. Si penitentiam egerit
gens illa. amalo suo non faciam quod
locutus sum. aduersus eam. sed agā
et ego penitentiam sup malum quod
cogitauit ut facerem ei. Et piezech
elem. Si dixerit inquit iusto quod
uita uiuat et cōsilius iniustitiasua
fecerit iniquitate. om̄s iustitie eius
obliuioni tradentur. et in iniquitate
sua qua operatus e. imp̄sa morietur.
Si autem dixerit impiomorte mori
erit et egerit penitentiam uita uiuet
et non morietur.

Siergo nra conuersatio sic diuina
mutat sententiam cur miseroy
tante Lacrimę uel pressuram tam
crudam non tēperent ex miseracione
uindictam. Hinc enī p pto israhel
lico sepe ultio pmissa suspenditur
et in uentay p dno diuine sententię
p mutatio sedatur. Nā sc̄s ambrosius

in libro tertio de officiis ita ait. Furū
igitur ac sincerum oportet eē affectū
et unius quisq; simplicem sermone
pferat. Vassuum in seruitute possidet.
nec s̄m circum scripturam uerboy
inducat. Nichil pmittat in honestū
ac sibi pmittere querat. Tollerabi
lius e. pmissum non facere quam
facere quod turpesit. Sepe pleriq;
constringunt se uiris iurando sa
cramento. et cum ipso cognouerint
pmit tendum non fuisse. uis sacra
menti tamen contēplatione faciunt
quod sponderint sicut de herode.
supra scripsimus quisalta trici pre
mium turpiter pmissit crudeliter
soluit. Turpe quod regnum posal
tatione promittitur crudelis quod
mors p pbe prouis iurandi rebu
gione donatur. Quanto tollerabi
lius tale fuisse p iurum sacramento.
Et post pauca miserabilis necessitas
que soluitur parricidio. Melius e.
non uouere id quod sibi cupro
mit tatur nolite exsolui. Et post pau
lum. Non semp igitur pmissa sol
uenda sunt. Deniq; ipse dicit sicut
scriptura indicat frequenter sua
mutat sententiam. Vir quoq; sc̄s
simus augustinus inuestigationis
acumine acutus inueniendi arte
precipuu assereudi copia pro fluxu
eloquentie fluctu secundu. hec
in suis nanat effectib;. Duo sunt
enī om̄ino genera mendaciorum
inquib;. non magna culpa. e. sed
tamen non e. sine culpa. Cum
autem iocimur aut eum pmit ti
mur mentamur. Illud primum

in iocundo ido non e. pntosum
quia non fallit. Nouit enī ille
cuidr iocicula eē dictum. Scdm
autem ido mentatum e. quare nec
non ulla beniuolentiam. Idem ipse
alibi. Non auferat inquit uerttas
miam. non ambulabis in uia dñi
in qua mīa et uerttas obuiauerunt
sibi. hinc beatus gregorius in libris
moralib; sic ait. Cū mens inter mi
nora et maxima peccata constri
ngtur si om̄ino nullus sine peccato
euadendi aditus patet minoras ep
eliganur. Quia et quimurorum
ambitu. ne fugiat clauditur. ibi se
infugam precipitat. ubi breuor
murus inuenitur. hinc et ysidorus
ait. Tollerabilis enī e. non implere
sacramentum quā pmanere in stupri
flagitium. Similiter in sion nimis
in malis pmissis res inde fidem. In
turpi uoto caue ut decreum quod
incaute uouisti non facias. Impia e.
pmissio que scelere adimpletur.
Vn necesse e. ut male iurans digna
penitentiam agat eo quod nomen
dñi cōceptum illius sup sit in
uanum. quia in exodo scriptum e.
Nec enī in sionem. habebit dñs eū.
qui assupserit nomen dñi sui frustra.
Et in leuitico. Non iurabis in
nomen meo nec pollues nomen dñi
ditu ego dñs. Tamen malum quod
facturum se sacramento ab iugent
om̄ino non faciat. Quia stulpa uita
frangenda sunt. **In opunt cap**
De obseruatione quatuor uigilant.
De reuincione quatuor uigilant.
Quotēpore admittit flectam genia dñi debet.

- IIII De illi quinducum ieiunium contempserint.
- V De eadem re.
- VI De letaniam maiore quomodo obseruanda sit.
- VII De ieiunio rogationum.
- VIII Vt in cena dñi ut in reliquis quadraginta sine diebus ieiunium non soluat.
- IX Vt in sabbato dñi ieiunium iuste noctis ieiunium non soluat.
- X Quod non oportet in qua drag natalicia scorum celebrari.
- XI Quod in diebus ieiunium elemosina fieri facienda.
- XII Vt in quadragesima tempus prandi obseruetur.
- XIII Quod in diebus ieiuniorum nullas uirgias esse debentur.
- XIII Vt in illis sacris diebus ieiuniorum conuergatio a conuiciis abstinere debentur.
- XV De his qui in clero sunt et carnum esum habuerint exosum.
- XVI De uirgibus scorum.
- XVII De eadem re.
- XVIII De hoc si euenere pestilentia uel iniquitas.
- XX Vt nullus in die dñi ab abstinentia ieiuniet.
- XXI De eadem re.
- XXI Vt placita secularia in diebus dñi et in precapit festis et in diebus rogationum non fiant.
- XXII Vt ieiunio absq; cibo luxurie obseruari.
- XXIII Vt condianum ieiunium non sit sine refectione aliqua.
- XXIII De eadem re.
- XXV Quod spualis carnis uoluerit delinquere.
- XXVI De quibus dicitur qd abstinere uigilant ieiunium imponi.
- XXVII De re quibus sub ipse religionis sine iusta epi fuerit sibi ieiunium sibi imponat.
- XXVIII Vt nullus xpianus dum se loco preuentione peccare aliquis publice potestas hanno ibidem constituta.

Incipit liber xiiii. de ueneratione et penitentia sacri ieiunii. i. de obseruatione quadragesima.

SUMMA
 Obseruatione. e. obseruanda. ut ieiunium in ea preter dies dominicos quide abstinentia subtrahuntur nisi quem infirmitas impediere. nulla tenus soluat. quia ipsi dies decime sunt anni. A prima igitur dñica xlme usq; in pascha dñi. vi. ebdomadas coputantur quarum uidelicet dies xl. ii. sunt. Ex quibus dum sex dies dñici abstinentia subtrahuntur. non plus in abstinentia quam xxx. et vi. dies remanentur. Verbigra sup ecc lxv dies affligimur quasi anni decimas dōdamus. Et ut sacer numerus xl. dierum adimpleatur quem saluator n̄r suo sacro ieiunio consecrauerat. iiii. dies prioris ebd̄e. ad supplementū xl dierum tollantur. id. iiii. fra que cap ieiunium subnotatur. et vi. fra se q̄ns vi. et sabbatum nisi istos iiii. dies superiorib; xxx. et vi. adiunxerimus xl dies in abstinentiam non habemus.

lubemur etiam ab omnipotenti dō omnium bonorū n̄rorū decimas dare. Quapp ut omis decima. a nobis dōrite psoluat. tollamus decimam anni et in ea peccata n̄ra. confitendo corrigendo nos. ieiunando. uigilando. orando. h. elemosinas dando. abstergamus. et carnem n̄ram decimemus ut ad sem pascha securi puenire possimus. **n. de ieiunio. iiii. temporū.**

Excalomago n̄si. cap. vii.

Constitutum. ut iiii. t̄p̄a. anni ab omib; hominib; eū ieiunio obseruentur. Id. in mart. ebd̄. prima. In iunio. ii. in sept̄. iiii. In dec̄. iiii. que fuerit plena ante uig. nat̄ dñi. Id. fr̄. iiii. et vi. et sabbato. ueniant om̄s ad eccliam oratione cū letanias admissari. sollempnia. **iiii. Quot̄p̄e adm̄s. flectamus genua dñō debeat.**

Excalomago n̄si. cap. xiii.

Vt p̄bri pleb̄ib; annuntient qd in quadrag. et in ieiunio quatuor t̄p̄orū. tantū modo ad missas sollempnia genua flectere debeat. In dominicis he contra dieb; ut ceas festis. aues pera usq; ad uesperū non flectant genua. Sed stantes incuruati orent nequis quā uno genu sole tenus. impresso. orare p̄sumat. sicut iud̄i iridentes dñm in passionē eius fecisse leguntur. sed utraq; genua n̄tram ponat. At enī ap̄s. Flecto genua mea ad pat̄re dñm n̄r̄i ih̄u xp̄i. **iiii. De illi quinducum ieiunio.**

Excalomago n̄si. cap. v.

Siquis iudicium contempserit. ieiunium. supbiendo contempserit. et obseruare cum ceteris xpianis noluerit. in grangensi concilio p̄cipitur ut anathemati saretur. **v. De eadem re.**

Excalomago n̄si. cap. viii.

Siquis eorū qui continentie student absq; necessitate corporea tradita. in comune ieiunia. et ab ecclia custodia supbiendo. dissoluit stimulo sue cogitationis impulsus anathemati sit. **vi. De letania maiore quomodo obseruanda.**

Excalomago n̄si. cap. vi.

Placuit nobis ut letania maior sit. obseruanda sit a cunctis xpianis uno die. vii. kl̄. mai. sicut in romana ecclia constitutum reperimus. et sicut sc̄p̄ pat̄res n̄ri constituerunt non eq̄tando non pretiosis uestib; induci cinere asp̄net cilicio induci nisi in firmitas impediert. **vii. De ieiunio.**

Excalomago n̄si. cap. vi.

Cum exigentib; peccatis rogationū. galliarū p̄pto luporum rabie acriter interimerentur nec illius flagelli aliquod remedium inuenire possent. congregati traduntur galliarum epi apud uennam urbem. atq; in comune statuerunt. ut triduanum ieiunium facerent. Cumq; dñs pestē misericorditer abstulisset. hi dies in consuetudine. annue celebritatis uenerunt ut p̄ galliarū. puincias ante ascensionē dñi diem celebrarentur. Agamus et nos hos dies cū summa reuerentia et deuotione. cum abstinentia carnis et humilitate mentis ut cordis. ut non uisibilem luporum rabiem euadamus sed et inuisibilem. id. sp̄um inmundorū tēptamenta uincere ualeamus. Nullus autē his dieb; uestimentis p̄ciosis induat. quia in sacco et cinere lugere debem. Phibeantur ebrietas. et comestationes que fiunt in uulgarī plebe. Nemo ibi. equitare p̄sumat.

sed discalciatis pedibus omnes incedant. Nequaquam mulier cale. choros decant. sed omnes in comune. Kyrieleyson decantent. et cum contritione cordis dimiam exorent. p peccatis p pace. p peste p conseruatione frugum et p ceteris necessitatibus. Dies enim sint abstinente non lecta. **viii. ut in eadem**

Execl. adu. cap. l.

et in reliquis quibus dragesima diebus ieiunium soluit. Quod non oporteat in quadragesima in ultima septimana quinquagesime ieiunium soluere. totaque quadragesima sine ueneratione transire. magisque omne districto uenerari ieiunio. **viii. ut in sabbato ieiunium annorum initium non soluitur.**

Execl. adu. cap. l.

Execl. adu. cap. l.

Et in sabbato sancto hoc est in uigilia pasche. ieiunium ante noctis initium nisi a paruulis aut infirmis non soluitur. Parasceue et sabbatum ad illos xl. dies respiciunt. ut diuina mysteria his duobus diebus celebrent. Canonacis quippe uerbis biduo isto. id parasceue et sabbato sacramenta pentecostis non celebrari. **x. ad non oportet in quadragesima natalitia sanctorum celebrare.**

Execl. lau. die. cap. l. i.

Quod non oporteat in quadragesima natalitia celebrari. sed eorum sancta commemoratio in diebus sabbatorum et dominicorum fieri conueniat. **xi. ad in diebus ieiunium elemosina sit facienda.**

Execl. adu. cap. l. i.

Diebus uero ieiunium elemosina facienda est. et cibum siue potum quisque uni debuit si ieiunauerit. pauperibus eroget. quia ieiunare et cibos prandii ad cenam referuare non mercedis sed ciborum est. incrementum. **xii. ut in quadragesima tempus prandii obseruetur.**

Solent plures quise ieiunare putant in quadrag. mox ut signum audierint ad ora nona manducare. Qui nulla tenuis ieiunare credendisunt. si ante manducauerint quam uesperinum celebratur officium concurrendum. et tunc admissa. et auditas missas sollempnibus et uesperinis officiis. largitas elemosinis ad cibum accedendum est. Si uero aliquis necessitate constrictus fuerit. ut admissa uenire non ualeat. estimata uesperina hora completo oratione sua ieiunium absoluat. **xiii. ad in diebus ieiunium nulla**

Execl. adu. cap. l. i.

si his ieiuniorum diebus iugiter debent. nulle lites nulle contentiones esse debent. sed in diuitiis et opere necessario persistendum. Arguit eos qui contentiones et lites quadragesima tempore faciunt. et quidebita ad eorum exigunt dominus per prophetam dicens. Ecce dies ieiunium inueniuntur uoluntates ures. et omnes debitores uros repetitis. Ecce ad lites et contentiones ieiunatis. et pcutitis pugio impietatis. **xiiii. ut in illis sacris diebus ieiunium coniugata coniugibus**

Execl. adu. cap. l. i.

abstinendum est. abstinere se debent. Aeni sacras similis xl. me diebus coniugibus et caste et pie uiuendum in sancto corde et corpore isti dies transigantur. et sic pueniatur ad die sancti pasche. quia pene nichil ualeat ieiunium qui coniugali ope polluitur. et quod orationes iuglie et elemosine non commendat. **xv. Diebus qui in clero sunt et carnum esum habuerunt exosum.**

Execl. adu. cap. l. i.

Si quis in clero sunt pbr aut diacon

et acarnibus abstinent placuit eas quod contingere et ita si uoluerint contingere. Quod si uoluerint eas abominantur ut nec holera quocumque eis coquantur et extiment commendanda tanquam non consentientes regule ab ordine cessare debere. **xvi. De uigiliis sancto**

Execl. adu. cap. l. i.

Pbricum sacras festiuitates. rum. ppls. annuntiant. etiam ieiunium uigiliarum eos omni modis seruare moueant. **xvii. De eadem re.**

Execl. adu. cap. l. i.

Ut in ecclia a sacerdotibus ieiunia constituta sine necessitate rationabili non soluantur. **xviii. De hoc si uenerit pestilentia. ut in equalitas aeris.**

Execl. adu. cap. l. i.

Si uenerit fames aut pestilentia in equalitas aeris. uel alia qualecumque tribulatio statim ieiunium elemosinis et obseruationibus. misericordiam domini deprecetur. **xviii. ut nullus in die dominica pro abstinentia ieiunet.**

Execl. adu. cap. l. i.

Siquis propter continentiam. que putatur aut propter contumeliam. in die dominica ieiunet anathematis. **xv. De eadem re.**

Execl. adu. cap. l. i.

Siquis propter publicam penitentiam a sacerdote acceptam aut aliqua necessitate die dominica uelit. pro quada religione ieiunauerit. sicut manichei anathematis. **xxi. ut placita secularia in diebus dominicis et in principibus festis et in diebus rogatione non fiant.**

Execl. adu. cap. l. i.

Placita secularia dominicis diebus uel aliis principibus festis. seu etiam in his diebus in quibus legitima ieiunia celebrantur secundum canonicam constitutionem. minime fieri decreuimus. Insuper etiam sancta synodus decreuit ut nulli iudicaria potestas licentia

habeat sua auctoritate christianos ad placitum bannire inspra dictis diebus. id septem dies ante nataledum usque. moctaua epiphanie. et aquingagesima usque. moctaua pasche. et uii. dies ante natiuitatem sancti iohannis baptiste. quatenus ad eundem. eccliam orationibus que uacandis liberius habeatur facultas. **xxii. ut in ieiunio absque cibo luxurie**

Execl. adu. cap. l. i.

non dico ebdomada. obseruari debeat. Non dico ieiunia duplicata. sed saltem singulos dies absque ciborum luxuria transigamus. **xxiii. ut cotidiana ieiunium non sit sine refectioe aliqui.**

Execl. adu. cap. l. i.

Sicut abi cotidiana ieiunia et refectio statuetem fugient. nichil enim prodest tibi biduo uel triduo transmissio uacuum portare uentrem si pariter obruatur. sic pensantur saturitate ieiunia ilico mens repleta turpescit. et irrigata terra corporis huius spinis. et cardios germinat. **xx. iii. De ea**

Execl. adu. cap. l. i.

Sunt tibi ieiunia pura demre. continua moderataque. id cotidie esurire et post cotidie prandere. **xxv. ad ieiunium curat uulnera de**

Execl. adu. cap. l. i.

Noli adhuc aquam linguentes. bibere sed modicum utere uino propter infirmitates tuas curat enim uulnera delinquentis curat. sic fit ieiunium. **xxvi. De quadam alibi ade quibus graue ieiunium imposuerat.**

Execl. adu. cap. l. i.

Alabiades quidam erat ex numero eorum. qui pro christo uincti tenebantur. hic uitam sanctam arduam. et austeram gerebat. nichil ciborum uolens accipere. sed tantum pane et sale cum aqua utebatur. Cum uero hunc rigorem uel leuissimum in carere positus operare.

at talo cuidam seruo di reuelatum e.
quia non recte faceret. Alabiades crea
turis di et uellet alius forma scandali
derelinquere. Quibz cogitas. Alabi
des. cepit omnia cum gratia. actione
papere quia que illi reuelabat sps ut
doceret huic ut sequeretur idem sps
psuadebat. xxvii. De eo q sub optentu

religionis sine uisus episcopi sui ut pbr ieiunio
ut nemo nisi consentiente sibi imponat.
epo pprio aut eius misso ieiunia
sub optentu religionis sibi imponat
unum diem pre alius excipiendo omni
modo inter dicimus quod et factum
displicet. et infuturum fieri. phibem.
quia plus causam anolandi ee digno
scatur quam supplementum catholice
legis. xxviii. Ut nullus xpianus du
sciloca pro reuerentia peccet. alicuius
publice potestatis banno ibide cstringant

precipimus namq; ut nullus xpian
preuerentia. eccliam petendo ali
cuius publice potestatis. banno ibide
constringatur. ne forte dum ad ec
cliam causa orationis pperat pbannu
impediatur psalute mie deuote
insistere. Incipiunt capli xiiii.
Decrapula et ebrietate.

- I Quod crapula multum sit xpianis contraria.
- II Ut malum ebrietatis omni modis uitetur.
- III Quod epi et eorum ministri crapula et ebrietate non debeant grauari.
- IIII De eadem re.
- V De eadem re.
- VI De eadem re.
- VII Quaebruius fuerit ut ordo pccetur penitent.
- VIII Qui uno inebriati non liceat. sed fugiendi sunt.
- IX De illis qui ebrietatem uo mru fecerint.
- X De eadem re.

XI De illis qui supbiam alios inebriant.
XII Item de ebrietate. Incipit liber xiiii.
de crapula et ebrietate et de peniten
tia eorum. Quod crapula multum
sit xpianis contraria.

Edictio
dici abt.

CONTRARIUM EST

omni xpiano quomodo crapula et ebr
etas sicut ait dñs in euanglio. Videte
ne grauentur corda uira in crapula
et ebrietate. ii. ut malu ebrietatis omni

Edictio
pp cap. viii.

Magnum malum ebrietatis. modum
unde omni uita pullulant xpian
anis modis omibz cauere picipimus.
qui autem hoc uitare noluerit. ex
comunicandum ee decreuimus. usq;
ad congruam emendationem. iii.

Edictio
de cap. viii.

Quod epi et eorum ministri crapula et ebr
Epi et diministri non tate debeant gra
deberit comessationibus et uino uari.
lentius nimis incumbere sed consi
derent sententiam dñi dicentis. Ad
tendite ne grauentur corda uira cra
pula et ebrietate. Moderate enicabu
et necessarium supru sumant. iuxta
aplm sobriusint et parati ad seruandu.

Edictio
de cap. viii.

Ut sobrietas teneant et hanc habenda
sa cer dotes teneant et hanc habenda

fidelibz predicent quia non potest libere
sobrietatem predicare quise mero usq;
ad alienationem mentis ingurgitat.
hoc et de comessationibus et ceteris pestibus
ad castri margra ptenentibus obseruan
dum. v. De eadem re.

Edictio
de cap. xi.

Episcopus presbiter aut diaconus aliter atq; ebr
eta deseruens aut desinat aut certe
dāpneat. Sub diacon. aut lector aut
cantor. similia faciens aut desinat.
acomunione pruetur. Similiter
etiam laicus. vi. De eadem re.

Edictio
de cap. xi.

Si quis episcopus aut alius ordinatus
in consuetudine ebriosus fuerit.
aut desinat aut deponatur. vii. Quales
conuiuia sacerdotum epulis inter ee debeat.

Edictio
de cap. xi.

oportet episcopus moderatis epulis con
teptum ee suosq; conuiuia ad co
medendum et potandum non urguere
quin potius semp sobrietatis pbeat
exemplum. Remoueant ab euis
conuiuio cuncta turpitudinis argu
menta non ludicra spectacula. non
acromatum uaniloquia. non fatuoy
stulti loquium. non scurrilium ad
mitantur pftigia. Assint peregrini
et pauperes et debiles quide sacer
dotali mensa xpm bene dicentes bene
dicationem papiant. Rectetur sa
cra lectio subsequatur uiue uocis
exoratio ut non tantum corporali
cibo immo uerbo spiritalis alimento
conuiuantes. refeta gratulentur et
in omibz honorificentur ds p ihm xpm
dñm nr̄m. viii. De eadem re.

Edictio
de cap. xi.

Sacerdos quis libet si inebriatur
spigriorantiam. vii. dies penitent
in pane et aqua. Si negligenti. un
xp. dies. si contemptu. xl. dies. Diaconus

ut monachus scdm ordinem ut scrip
tum e. scuet reliqui clerici. et ministri
iuxta ordinem iudicio sacerdotis pe
niteant. Licet uelut uata non ha
bent. si inebriantur arguantur a sa
cerdote. quod ebriosi regnum dei
non possi debunt. et intertus sit
ebrietas. et compellat eos penitere.
Quicogit hoem ut inebrietur hu
manitatis gra accerrime corripiat.
et vii. dies penitent. Si contemptu.
xxx. dies. Nullus xpianus alium
xpianum plus bibere cogat quam
nature sufficiat. Qd si fecerit iuxta
id quod in penitentia ali habetur
penitent. viii. De eadem re.

Edictio
de cap. xi.

Si quis ecclesiastica predictus ordina
tione. aut monachus repausu
erit. ebriosus. in pane et aqua
tribus penitent mensibus. x. De

Edictio
de cap. xi.

Obseruandum e uob eadem re.
ut et uos ab ebrietate abstineatis.
et ut plebes subditae abstineant pre
dictas. et neq; ptaber nas etas bi
bendo aut comedendo neq; domos
aut uicos curiositate qualibet p
agreas. neq; cum feminis aut cum
non uis quibz libet personis impu
ris conuiuia exerceatis nisi forte
pater familias quilibet ad domu
suam inuitauerit. et cum conuige
sua et ple uelit uobiscum spuali
gaudio letari et uerbo uestroy
refectionem accipere. et uobis re
fectionem carnalem caritatis officio
exibere. Oportet enim ut si quando
quis libet fidelium carnalibz uos
refice epulis. auobis reficiatur epulis
spiritalibz. xi. Quaebruius fuerit.

aut ordo patitur penitentia

Execl agribenfi cap 3

taq; cum quem ebrium fuisse constiterit. ut ordo patitur. aut xxx. dierum spatia a comunione statumimus submoendum. aut corporalidandum. supplicio. **xii. Quod uino inebriari non liceat sed fugendum sit.**

Execl augustinus

Fuge unum uelut uenenum ne ebrietas superet te. expoluitiq; uirtutib; tenudum efficit. Vinu eni ut scia scriptura dicit apostata refacit. etiam sapientes. Adtende noe uirum sapientem et scm quomodo per ebrietate nudatus. e. dormiens. Adtende et loth patriarcham quip ebrietate impendenter se comiscuit cum filiib; hinc beatus basilus dicit. Multi puinum ademonib; capti sunt necesse e. aliud ebrietas quam manifestissimus demon. hinc ppha ait. Fornicatio et ebrietas auferet cor. Ebrietas enim p turbationem parit gignit mentis furore. et flama suscitatur libidinis. Apto teste. Nolite inebriari uino in quo e. luxuria. Si quis aut contra hac fecerit statuta scoy dignam a longam agat penitentiam quia unum e. ex his peccatis que hominem a regno di separat. Dicente apto paulo. Neq; ebriosi regnum di possidebunt.

Expenientia ali romano

xiii. De illis qui per ebrietatem uomitu fecerunt.

Quomitu facit si pbr aut diaconus. e. xl. dies penitentia. Simonachus. xxx. dies si cltr. xx. dies. s. ilucus. xv. dies. **xiiii. De eadem re.**

Expenientia ali bedo

Lucus si per ebrietatem uomitum facit. iii. dies penitentia a carne

et uino et ceruisia abstineat. **xv.**

De illis qui supbiam alios inebriant.

Execl

Siquis p nequitiam alium inebriat xl. dies penitentia. quod si in consuetudine habuerit. comunione priuetur. donec dignę penitentia. et emendationem pmitat.

xvi. Quod fugendum sit ebrietas.

Ebrietatem. opido phibeat propheta et ebriosos corpore et animo mortuos eē predicabat. De quib; p exemplum agebat. Ne qui consurgat mane ad ebrietatem sectandam et potandum usq; ad uesperam ut uino estuetis. Cj. thara et lyra. et tympanum et tybia et uinum inconuiuis uis. et opus dni non respiciatis. nec opamanuum eius consideratis.

Et iteru. Ne qui potentes estis. adbibendum uinu et uirifortes admiscenda ebrietatem. qui iustificatis impium pmuneribus et iustitiam iusti auferas ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam ligna igni. et calor flama exurit. sic radix eoy quasi fauilla erit. et germen eoy ut puluis ascendet. abiecerunt eni legem dni exercituu et eloquium sci isrl. blasphemauerunt. Ideo iratus e. furor dni in ppro suo et extendit manum suam super eum et percussit eum et conturbatus sunt montes. et facta sunt morticina eoy. quasi steruus in medio platee. In omnib; his non e. aduersus furor eius sed adhuc manus extensa. **vii. Item de ebrietate.**

Execl dicit

Esce crapulam. potus ebrietatem generat. ebrietas eni p turbatione gignit mentis. furorem cordis. flama libidinis. Ebrietas ita mente alienat.

ut hubisit nesciat. Vn. etiam malum non sentitur. et quod pebrietatem committitur. Verum. e. quod iuxta ppham dicitur. Fornicatio et ebrietas auferet cor. Fornicatio autem sicut ait salomon. infatuat sapientiam. Ebrietas sicut in loth. sensum ratione captiuit. Vn. et in puerbis. Potentes inquit qui iracundisunt unum non bibant. nec cubibent. obliuiscantur sapientia. Plerisq; laus. e. multu bibere. et non inebriari. Audiant hi. aduersum se dicentem ppham. Ne qui potentes estis adbibendum uinum. et uirifortes admiscenda ebrietate. Vno multo deditos et luxuriose uiuentes esayas sic arguit dicens. Ne qui consurgat mane ad ebrietatem sectandam. et potandum usq; ad uesperam ut uino estuetis. De talib; et alio loco dicitur. Ne tibi ciuitas cui uis rex uiuens. e. et cuius princeps mane comedet. Multa enim amane usq; a solis occubitu ebrietas et gula uoluptatib; seruiunt nec intellegunt curuati sunt sed consuetudine beluina detenti luxurie tantum tota die epulisq; inserviunt. Clamat iobel ppha his que ebrietas deseruiunt dicens. Expugnatum ebru et flete et ululate omis qui bibitis uinum indulcedinem. Quia testimonio non ait tantum flete omis qui bibitis uinum. ut bibere omnino non liceat. sed adiecit indulcedine qd ad uoluptuosam panet. et pdiga effusionem. Nam quantu scias necessitati edocet timotheum bibere apls dicens. Vno modico utere. Non solum ex uino inebriantur homines sed etia ex ceteri potandi genib; que uariomodo

conficiuntur. Vn. et nazareis que seificabant dno preceptum. e. unu et sicera non bibere. Vtraq; enim statum mentis evertunt et ebriosos faciunt. Luxuriam quippe carnis utraq; equaliter gignunt. Quidam continentis sicut panem cum pondere edunt. ita et aquam cum mensura sumunt. asserentes ad castimoniam carnis. etiam aque abstinentiam conuenire. **Incipiunt capitula lib. xv.**

- I** Epi impostam sibi ado curam in populis. protegendis non ambigant.
- ii** De illi qui in epis predam fecerint.
- iii** Ne epi potestates admoancant ut pauperes non opprimant.
- iiii** De eadem re.
- v** De scilarib; eccliam t. clm iuste alupnantib;.
- vi** Ne contempores canonum excomunicentur.
- vii** De preuaricatoribus diuinaru legum.
- viii** Quod non liceat imperatori uel cuiquam potentium aliquid agere contra diuinum mandatu.
- ix** Ut nemo contra canones ee presumat.
- x** De imperatoria lege.
- xi** Quando canonica uentilatur tussitit re ligiosi laici non inter sint.
- xii** Ut laici in sino do nisi dnt ueritatib; docere non audeant.
- xiii** Ne pps docendat. non sequendat.
- xiiii** De illo qui contra decretum epi uenerit.
- xv** Quod moneatur impi. ut constitutis. aplice sedis obtem peret.
- xvi** Generalis amonitio regum.
- xvii** Alia amonitio principum.
- xviii** Item ad ortore principum.
- xix** Quomodo studendum sit regibus. episcopi uel populi peccata uelicta.
- xx** Vnde supra. T. iohannis.
- xxi** Quod multorum solamen sit si prudentes uir regib;

- XXII Ut regum aduersarij excommunicentur.
- XXIII De illis q principi non obedierint.
- XXIII De illis qui in aduersitate proprie gentis aut patrie cul pabiles inueniuntur.
- XXV Ut nullus presumat pncipe uiuente aliu eligere regem.
- XXVI Ut nemo intendant ministerium regis.
- XXVII De fidelibus regum.
- XXVIII De sobole regum. *T pntate.*
- XXVIII Quicquid commotus animus facit hoc iustu.
- XXX Quod laici pbrs qui ecclias eorum tenent non aliud quam diuinum officium facere cogant.
- XXXI Ut uides super xpianos non ponantur.
- XXXII Quod sca ecclia unum patrem habeat in celo.
- XXXIII De illo qui pro catholica fide tribulationes patitur.
- XXXIII De heredib; si iussa testatoris non impleuerint. ut epi adimpleat. *T disponant.*
- XXXV Ut laici quamuis religiosi ecclasticam non
- XXXVI De illis quires. ecclie argub; peccant.
- XXXVII De eo si episcopus ecclasticum et comes seculare placitum una die con dixerint.
- XXXVIII De regibus bene regentibus.
- XXXVIII De eadem re.
- XL De patientia regum.
- XL I De electis regum seu exemplis.
- XL II Quod reges legibus teneantur.
- XL III De disciplina regum in ecclia.
- XL III Cur d us alios ad libertatem. alios autem ad seruitutem decreuisset.

EXPLICIUNT CAP.
INCIPIT LIBER XV. DE IMPERATORIBUS DE PRINCIPIBUS ET DERELIQUIIS LAICIS. EPI IMPOSITAM SIBI AD O CURAM IN POPULIS PROTEGENDIS NON AMBIGANT.

PROTEGENDIS POPULIS

ac defendendis impositam ad osibi curam non ambigant. Id oq; dum conspiciunt iudices ac potentes pauperu oppressores existere prius eos sacerdotalia monitione redarguant. et si contempserint emendare anathematent.

II. DE ILLIS QUI IN EPISCOPIS PREDAM Vt si quis quem libet fecerint. expoliauerit admonente epo non reddiderit excommunicetur. III. Ut epi potestates admonent. ut pauperes non opprimant.

Quod iudices aut potestates qui pauperes opprimunt. sic moniti a pontifice suo none mendauerint excommunicentur.

Vt epi potestates. **DE EADEM RE. III.** habeant. res ecclasticas preuidere regere. et gubernare. atq; dispensare. sedm canonum auctoritatem. Nolumus ut laici in quoru ministerio obediant epis. ad regendas ecclias di. uiduas et orfanos defendendo. et ut obediemes sint eis adeo xpianitatem seruanda. Et epi consentientes comitib; et iudicib; ad iustitias faciendas. et ut nullatenus.

per aliquorum mendacium. uel falsu testimonium neq; pper uirum. aut p premium. lex iusta in aliquo depra uetur. **V. DE SECLARIB; ECCLIAM ET CLERICUM INIUSTE.**

Siquis seclariu p calumpnia ecclie calumpniantib; aut dlm fatigare temptauerit. et uictus fuerit ab ecclie iudicib; catho licoy comunionis nisi digne penituerit arceatur. **VI. Ut corruptores canonu.**

Vt laici contemptores excommunicentur. **VI. DE PUA CANONUM. EXCOMMUNICENTUR CLERICI HONORE PRIUENTUR. VII. DE PUA RATORIB; DIUINARUM LEGUM.**

Siquis publicus diuine legis p uariator. uel p manifestis criminibus scorum canonum contemptor reprobatus fuerit. ac scorum patrum constitutionibus contradictor et finitionib; epali obtemperare distulerit. anathemati gectur. **VIII. Ad nullo imperatorum nullo potentiam aliquid agere contra diuinum mandatum.**

Non licet ergo imperatori uel cuiquam pietatem custodiendi aliquid contra mandata diuinitatis psumere nequequam euangelicas ppheticas q; seu aplicas regulis obuietur agere. In iustum enim iudicium. et de finitio iniusta religio metu uel uisu audicibus ordinata non ualeat. Nequiqua quod contra euangelicam et pphica aut aplicam doctrinam constitutio nemq; eorum siue scorum patrum actum fuerit stabit. Et quod ab infidelib; aut hereticis factum fuerit omnino causabitur. **VIII.**

Ut nemo contra canones ee psumat.

Vt constitutiones contra canones et decreta presulum romanoz uel bonos mores nullus sint

Lmomenta. **X. DE IMPERATORIA LEGE.** Ex imperatorum non est supra legendi. sed subitus. **XI. Quando cano nica uentilant. tuis sint religiosi laici.**

Quando etq; canonica sunt in sim. uentilantur. uel quando regularia examinantur. neq; aliquos lucos inter ee nisi religiosos oportet. et nisi hos tantum modo qui in p

Lpria apellantur psona. **XII. Ut laici in synodo nisi clericis uidentib; docere nau laicum synodo pre sentibus. de ut clericis nisi ipsis ueritas. do cere non audeant. XIII. Ut ppls docen**

Docendus. e. ppls. **cedendus. nsequendus non sequent. duf. nosq; sine scuis. quid liceat quid ue non liceat com monere non his consensum prebere debemus. Quis quis uero conatus fuerit temptare. phibita sentiet et censuram canonicam minime defutura. XIII. De illo q contra decre**

Siquis uenerit. **tu ep uenero.** contra decretum epi. ab ecclia abiciatur. **XV. Admonetur impr. ut constituit aplice sed obtemperet.**

Illud uero peculiarius p amore im periuu. et beatitudine que con sequi poterit regnum pro aposto lico officio predicamus. ut sicut decet. et sps scs dicat. montas nostris obediencia prebentur. ut bona omnia ura res publica con sequatur. Si audieris uoce dni dei tui et que placent feceris. coram eo et obediens pceptis.

eius et custo diens omnem iustitiam
 eius omnem infirmitatem quam
 importam egyptus non portabunt.
 Ego enim sum dñs quis alium faciet.
 et illic iterum tuba potentissima
 cantur. Et nunc isrl̄ quod dñs
 deus tuus postulabat aliud quā
 ut timeas dñm deum tuum et
 ambules in om̄ibus ius eius. et
 diligas eum et seruas dño dōtio
 ex toto corde. et ex tota mente
 tua. Custodi precepta dñi di-
 tui. et iustitias quas ego mando
 tibi. hęc suggerente frequen-
 tius non spernat pietas tua
 ante oculos habeas. qui uos au-
 dit me audit. et qui uos spernit
 me spernit. et qui me spernit.
 spernit eum qui me misit. Nā
 et ap̄ls continens saluator in rō-
 ita loquitur. Quapropter qui
 hęc spernit. non hominem sper-
 nit sed dñm qui dedit sp̄m sc̄m
 in nobis. Pectus clementie ur̄e
 sacrarium est. publice felicitatis.
 ut per instantiam ur̄am quam
 uelit uicarium presidere iussit
 in terris euangelicis ap̄tus q;
 preceptis non dura superbia resis-
 tur sed per obedientiam que sunt
 saluifera compleantur. **xvi. Ge-
 neralis amonitio regum.**
Propter hoc omnipotens dñs. bo-
 nos quos q; ad poplorum re-
 gmina per ducit. ut per eos om̄ib;
 qui prelati fuerint dona sue po-
 testatis impendat. quod in an-
 glorum gente factum cognouim̄
 cui ur̄a gla idcirco est preposita.

ut bona que uobis concessa sunt
 etiam subiecte uobis genti. supno
 beneficio restaurentur. Et ideo
 gloriose fili eam quā accepisti di-
 uinitus gratiam sollicita mente
 custodi. Cristianam fidem in ppl̄is
 tibi subditis. extendere festina. Et
 rectitudinis tui. in eorum con-
 uersione multiplica. Idolorum
 cultu insequens. facinorum edifi-
 tia euertere. Subditorum mores
 in magna uite munditia. exor-
 tando terrendo corrigendo et boni
 operis exempla monstrando. edifica
 ut illum retributorem inuenias in
 celo. cuius nomen adq; cogniti-
 onem dilataueris in terra. Ipse
 enim ur̄e quoq; glorie nomen
 etiam posteris gloriosius reddet
 cuius uos honorem queritis. et re-
 seruatis ingemabitis. Sic enim con-
 stantius quondam p̄ssimus
 imp̄r romanam rem publicam
 aper uersis idolorum cultibus
 reuocans omnipotentia deo dñonro
 ihu xpo secum subdidit seq;
 cum subiectis ppl̄is tota ad eum
 mente conuerit. In factum. ē.
 ut anti quarum principum
 nomen suis uir ille laudibus um-
 ceret et tanto in opinione pre-
 cessoris suos quanto et in bono
 opere supra ret. Et nunc itaq;
 ur̄a gratia cognitionem. unius di-
 patris et filii. et sp̄s sc̄i regibus ac
 ppl̄is sibi met subiectis festinet
 infundere. ut anti quos gentis
 sue reges laudibus ac meritis
 transeat et quanto in subiectis suis

Ex reg. ag. ad
 iustini p̄s
 cile. cap. 11.

etiam aliena peccata deterrere
 tanto etiam de peccatis proprii
 ante omnipotentis dei terribile
 examen securior fiat. Preterea
 scire uiramen glam uolumus quia
 sicut in scriptura sacra ex uerbis
 dñi omnipotentis agnoscimus
 presentis mundi iam cernimus.
 uixta. ē. et sc̄orum regnum uen-
 turum est quod nullo um quam
 poterit fine finiri. Ad propin-
 quante eodem mundi termino
 multo imminet que ante non
 fuerunt terroresq; de celo et con-
 tra ordinationem temporum. te-
 pestates bella fames. pestilentia e-
 terre motus ploca que tamen non
 om̄ia nr̄is diebus uentura sunt.
 sed post nr̄os dies subsequantur;
 Vos itaq; si quis ex his uenire in ur̄a
 ur̄a cognoscitis nullo modo ur̄a ni-
 mus per turbetur quia idcirco hęc
 signa define sc̄i premituntur
 unde animabus nr̄is debeamus ēē
 solliciti. demoras hora suspecta et
 uenturo iudici in bonis acibus in-
 ueniamur ēē preparati. **xv. Alia**
de quod lingua amonitio principum
loquitur ad testatur conscientia.
 quia dudum uos nullius dignitatis
 occupationibus implicatos. multū
 dilexi multum q; ueneratus sum.
 Ipsa namq; incensus ur̄i modestiam
 quibusdam conatibus exigebat.
 ut diligentiam nolente debuisset.
 Ut cum ad uos uenissim̄ adminis-
 trandam presecuram sicilie au-
 direm ualde gauisus sum. Et
 quia quandam inter uos atq;

Ex reg. ag. ad
 gennadiu p̄s
 et ex arch. cap. lxx.
 11.

ecclasticas simulationem subri-
 pere comperi uehementissime con-
 tristatus sum. Nunc uero quia et
 uos a ministracionis curam. et me
 studium huius regimini occupat.
 In tantum uos recte diligis pe-
 cialiter possimus. in quantum
 generalitati minime nocemus.
 Unde per omnipotentem dñm
 rogo. in cuius tremendo iudicio
 nostrorum actuum positura ra-
 tionem sumus. ut eius respectū
 semper gloria ur̄a ante ocu-
 los habeat. et numquam
 qui libet ex quo inter uos
 et parua discensio pro uert. et
 admittit. Nulla uos lucra ad
 iniustitiam. pertrahant. Quā
 sit uita breuis aspice ad quem
 quandoq; itur estis iudicem
 qui iudicariam potestatem ge-
 ritis cogitate. Solleter ergo in-
 tuendum. ē. quod cuncta lucra
 hinc relinquimus et solas dis-
 pensatorum lucrorum causas
 nobiscum ad iudicium deporta-
 mus. Illa ergo nobis sunt com-
 moda querenda que nequaquam
 mors ad unat sed mansura im-
 perpetuum presentis uite. finis
 ostendat. **xviii. Item adoratio prin-
 cipum.**
Simon ex fide merito **cap. i.**
 et xpiane religionis gratia tanto
 excellentie ur̄e bellicorum actuū
 prosperitas eueniret non sum ope-
 miranda fuerant. cum sciamus
 hęc etiam antiquis bellorum du-
 cibus fuisse concessa. Sed cum fu-
 turas deo largiente uictorias. non

carnalis prudentia. sed magis orationis preuentus sit ut hoc instupore ueniat quod gloria non tereno consilio sed deo desuper largiente discedat. Ibi enim meritorum uirorum loquax nondiscurre opinio. que et bellauos frequenter appetere non desiderio fundendi sanguinis. sed dilatare de causa rei publice in quadam coli conspiciamus loqueretur. quatenus xpi nomen per subditas gentes fidei predicatione circum quaque discurreret. Sicut enim exteriora uos uirtutum opera eminentes in hac uita constituitur. ita et interiorum ornamenta ex corde mundo procedentia. in futura uita celestium gaudiorum participatione glorificantur. *causa studendū sit regibus sacerdotum ut propter peccata uelata.*

causa studendū sit regibus sacerdotum ut propter peccata uelata.

Ex reg. ad bruno chila reg. francoy. cap. cc. lxxii.

Cum scriptum sit iustitia eleuat gentem miseris autem populos facit peccatum. Tunc regnum stabiliri creditur. cum culpa que cognoscitur citius emendatur. Multorum igitur ad nos reuelatione peruenit quod dicere sine afflictione cordis nimis non ualemus. Ita quosdam sacerdotes in illorum parabus impudice. ac nequiter conuersari. ut et audire nobis obprobrium. et lamentabile sit referre. Ne ergo postquam huius nequitie huc usque se tenent opinio aliena prauitas aut nostram animam. aut uirum regnum peccati suo uicula feriat. ardentem adhuc debeamus ulciscenda consurgere.

Ex reg. ad bruno chila reg. francoy. cap. cc. lxxii.

ne paucorum famas multorum possit esse perditio. Nam causa sunt ruine populi peccatis se intercessor obicit. si sacerdos qui exorare debuerat grauiora. committat. Sed quoniam eos quorum hec locutione insequi nec sollicitudo ad requisitionem nec zelus excitat ad uindictam. scripta ad nos uerba discurrant. ut persona si precipitas cum uere auctoritatis a se nesciat. transmittamus. Que una cum aliis sacerdotibus hanc et subaltere querere. et secundum dominum debeat emendare. Nec enim dissimulanda sunt. que dicimus. Quia qui emendare potest et negligit participasse procul dubio delicta constituit. Pro uideate ergo anime uere iprouideate nepotibus quos cupitis regnare feliciter. Prouideate prouideate et prius quam creator noster manum suam. ad ferendum excutiat. de correptione huius sceleris studio sissime cogitare. ne tanta post modum acrius feriat quanto modo diuitius et dementer expectat. Scitote autem quia magnum deo nostro sacrificium placationis offeretis. Si tanta labem facinoris de uiri citius simbus amputatis. *xx. data die ktul in dicit. iiii. vnde supra.*

Excellentie uere index corde pta. quanta in uobis fulgeat. cum regia potestate prudentia. ita luculenta copia sermonis. edocuit ut dubium esse non ualeat quicquid laudabile de uobis fama narrauerint.

Et quoniam ad orationem nostram regis animis per laudis predicamenta placuisse signastis. Ut quicquid ad di cultum quicquid ad ecclesiarum reuerentiam. quicquid ad honorem punere cognoscatis. sacerdotum studiose statui et uelitis in omnibus custodire iterata uos pueram mercedem. ad orationem pulsamus. ut congregari sino dum iubetis et sicut dudum scripsimus corporalia sacerdotibus uicia et symonace heresis prauitatem omnium temporum de finitione dampnari. atque a regni uiri amputare finibus faciat. nec plus illis per pecuniam operari quam precepta dominica precipiunt permittant. Nam dum omnis avaritia idolorum sit seruitus quisquis hanc indandis honoribus et maxime ecclesiasticis uigilanter non precauet infidelitatis perditionis subiciatur. etiam si tenere fidem quam negligit uideatur. Sicut ergo contra exteriores hostes. ita quoque interiores animorum aduersarios studete solliciti. Vnde per hoc quod diuini inimici fideliter repugnantur et hic feliciter illius protectione regnetis. et ad eterna post modum gratia eius duce gratia ueniat. *xxi. ad multorum sola mensit si prudentes uiri regi*

Ex reg. ad bruno chila reg. francoy. cap. cc. lxxii.

Prudentes uiros sicut by adherent estis regibus adherere multorum solamen. Nam dum persisti sibi locum ad anime datum utilitatem intellegunt certum. e.

quam mercedi causas alias ubi ueniunt non preponunt. *xxii.*

ut regu aduersari excommunicent.

Siquis potestati regie que non est. iuxta apostolum nisi ad contumaciam. et in flatu spiritu contra dicere. uel resistere presumpserit. et eius uisus et rationabilibus imperis secundum dominum. et auctoritate ecclesiasticam. optem perare noluerit. anathematis etur. *xxiii.*

De illi qui principi non obediunt.

In libro regum legitur. quoniam non obediunt principi moriatur. In concilio autem agathensi precipitur. ut anathematis etur.

xxiiii. De illi qui aduersitate prope gentes. aut patrie culpabiles inueniuntur.

Nobis igitur ratio per suasit synodus decernere. Ut quicumque laicorum aduersitate proprie gentis aut patrie uel regie potestatis ad altera partes se conferendo noxius fuerit. ultra reprobis perpetua sit excommunicatione dampnatus. et num quid illi preter inultum mortis sue communio tribuatur. *xxv. Ut nullus presumat principem uiuente alium eligere*

quam quam in concilio regem.

Anteriori quod anno primo gloriosissimi principis nostri habitum. e. de huiusmodi refuerit pro multa sententia. tamen placet iterata iuxta quod conuenticum custodire. Itaque regis uita constante nullus sibi aliquo opere uel deliberatione seu cuiuscumque dignitatis laicus seu gradus epatus

Ex eccl. uolcano.

Ex eccl. cap. vii.

Ex eccl. vii. cap. xvii.

pbr̄i aut diaconu. consecratuſ cęti
q; clauſ officiſ dedituſ futurum
regem pre uideat contra uiuentuſ
regiſ utilitatem et procul dubio
uo luntatem blandimento uel
ſuaſione per eandem ſpem. aut
aliuſ inſe trahat. aut ipſe in aliu
ac queſcat. Iniquum enim et
ualde exſecrabile. xp̄ianuſ debet
haberi futuri temporis illicitis
proſpicere. et uite ſue ignaruſ
uentura diſponere. Quod ſiquiſ
qm̄ iam talia iniqua delibatione.
cum quo cumq; . ę. meditatuſ hoc
ſibi nouerit ſacerdotali moderatio
ne cōceſſum. ut ſuauiter
poſſit hoc ſine mora preſentat
cipiſ. auribuſ ſtudeat publicare.
Si autem obtineat et deliberationis
ſue machinamenta. uoluerit di
cere peſſimo plectatur anathemaſit.

xxvi. Ut nemo intendat in interu regis

Iam quidem in ante cedita uni
uerſali ſynodo. ſalutem nōrum
principum conſtat ę conſultum.
ſed libet iterare bene ſc̄itate. et digna
auctoritate munire ſalubriter or
dinata. Ideoq; conſeſtamur corādo
et om̄i ordine anglorum coram p
phetarum atq; aptorum. uel om̄iu
martirum choro coram om̄i catho
lica eccla. et xp̄ianorum cętu. et
nemo intendat in interu regis.
nemo uita principis nece accretat.
nemo regni eum guber naculiſ pri
uet nemo tyranica preſuptione
apicem regni ſibi uſurpet. Nemo
quolibet machinamento in euſ
aduerſitatem ſibi conuſatorum.

Secundecilio

manum aſſociet. Quod ſi in copiam
horum quiſ quam noſtrorum teme
ratio auſu preſuptione exatert. ana
thematē diuine percuffuſ abſq; ullo
remedi loca habetur condępna
tuſ eterno iudicio. **xxvii. Deſide
libuſ regum.**

Pro inde creuit concilium ſc̄m.
om̄ſ qui pro ſideli obſequio et
ſincero ſeruitio uoluntabuſ uel
uſſiſ paruertit principis totaq;
intentione ſalutis euſ cuſto diam
uel uigilantiā habuerit regni.
a ſucceſſoribuſ nec ad dignitate nec
arebuſ priſtanſ cauſa repellantur
in uſta. ſed et nunc ita prouiniuſ
cuiuſq; utilitate principis uiderent
diſcretione ſicut eoſ proſ pexert
neceſſarioſ ę partę. et ſic illiſ in
piciatur benignitaſ. ut in cęteris
maneat gratia et poteſtaſ quate
nuſ ita om̄ia in rebuſ. ita conqui
ſita lucentur. ut poſteruſ relinquen
di. uel qui buſ uoluntat eorum de
creuit conferendi ſpontaneo fruanti
arbitrio. Cęterum ſi ſideliſ quiſ
quam incapite regio. aut inutiliſ
in rebuſ cōmiſſiſ exatert in clemen
tia euſ manu poſteritatuſ metu
conſtet huiuſ modi moderatio. Faſ
ę. enim indubium deducere uſpo
teſtaſ. cui om̄ium gubernatio ſup
no conſtat delegato iudicio. Quod
ſi poſt euſ deceſſum quiſpiam re
pertuſ fuerit uite fuiſſe inſideliſ
quicquid largitate ipſiuſ in rebuſ
habuit conquiſtaſ careat conſiſcan
dum et fidelibuſ largiendum.
xxviii. De ſobole regum.

Secundecilio

Sicut in ſolentia maloy regum.
ho dioſa ſemp exſecrabiliſ. ex
tate ſubiectiſ. ita bonorum p uida
utilitaſ. amabiliſ efficitur pptiſ.
Quo circa quiſ ſerat. aut quiſ talē
erantem xp̄ianum uideat quire
gram ſobolem. aut poſteritatem
conetur expoliare rebuſ aut pri
uare dignitatibuſ. Quod de inde
ne fiat generalit. p matur principis
ſiſ ſententia n̄ra. ad ſe preſentat
excellentiſſimi cantuari regis poſte
ritate dent. apta anobiſ decreta
ut ea; ſinod preterito anno in hac
eccla habita conſtituta circa om̄ie
poteſtatem euſ uniuerſitaſ regni
ſui conſeruet hoc. ę. ut prebeat
ſiſ euſ dilectio benigna et firma
et tribuantur ubi loci oportunitaſ
exhibuerit deſenſionis ad ammi
mcula uſta. nedereb; uſte pfliga
tiſ aut parentum dignitate pro
curatiſ uel largitate principum.
aut alia uiſ impenſiſ aut. etiā
pprietaſ debitaſ fundent qua
libet inſidia caliditaſ. neue a quo
quilegendi eoſ prebeantur argu
menta machinationiſ quia dignū
eſt ut cuiuſ regimine habemus
ſecuritateſ euſ poſteritati decreto
concilio impriamus quietem **xxviii.**
Quicquid cōmotū animū ſachoc uſu p̄tate.

Secundecilio

Secundecilio

Om̄p̄udo reuſ. ę. qui ſereniſſimo
dño. in om̄nem quod ait aut
loquit puruſ non. ę. Ego autem
indignuſ p̄tatuſ ſamuluſ. in
hac ſugḡeſtione mea. neq; ut ep̄ſ
neq; ut ſeruſ uire rei publicę. ſed
uire priuato loquor q̄ſereniſſime ſc̄t.

et illoia tēpore dñſ m̄ſ fuiſti quando
adhuc dñſ om̄ium non eras. Illa
aprepoſitorum ſollicitudo utiliſ
illa. ę. cautela laudabiliſ in qua
totum ratio agit et ſuroſ ſibi nil
uendicat. Reſtringenda ę ſubtra
tione poteſtaſ. ę. nec quicquid agen
dum priuſ qua concitata adtran
quillitate menſ redcat. Nam cō
motuſ tempore uſtum putat
ira quiſecerat. **xxx. ad uia p̄broſ
qui ecclat eorū tenent non alium
quā diuiniſ officiū facere cogant.**

Ammoneo. uoſ dilectiſſimi dñti
mere. ſacerdotet honorare red
denteſ eiſ debitum ſc̄itatuſ. ut nobiſ
adiuuantibuſ ipſi inconturbata
ualeant atq; ſecuri ſalutaria pre
dicare regulam atq; uigorem ec
clatiſ conſeruare. ita ut cū om̄ſ
ſuiſ ſubiaceant ep̄ſ. et ab illiſ doce
antur. Preceptum quippe. ę. eſt ad dño.
Reddite queſt cęſari. et queſt dido.
Apti cum preceptū uobiſ mando
ut nulluſ ſeculariſ. clercū in ſuū ha
beat obſequium. ſed illi cuiuſ ſigna
culum incapite habeat mente deſer
uat ex corde educatuſ in hiſq; a ſuo
precipiuntur ep̄o. Deſtabile. ę. eni.
ut iniquū opuſ c̄m illud inueniri.
Aut cū accipitrib; uſ uenationib;
de gere uitaſ tartaſq; ſc̄eniciſ cauſiſ
ſauiciatuſ. aut ep̄m aut p̄br̄m uel
quibuſ libet ſacerdotaliſ officiſ
accedere n̄ boniſ ſed maliſ in uſ plenū.
Scriptum namq; . ę. Qui diligit dñm
hoc die malū. Nam et ortamur xp̄i
antitatem uſam. ut uſta ſc̄orum ca
nonum inſtituta. nec ecclat ſ auobiſ

fundati aliunde ueniens pbr su
scipitur. nisi autē ecclē fuerit
epo consecratus. aut ab eo pcom datus
litas suscipitur. Multa enī sibi me
tipsis mendaces multotiens seru
cuius quam fugam arripientes dñs
suis sed ipsos quasi consecratos pbrs
annuntiandum non sinit. Sunt
enī ministri diaboli et nondi. et q
eos suscipiunt similiter. Quia scrip
tum. ē. Videbas furem. et currebas
cum eo. et cetera. xxxi. **Ut uidetis
super xpianos non ponantur.**

Execl mel den sup m

De uidei a ministrario usu sub
ordine uullicorum. atq; actoy
xpianam familiam regere audeant
nec eis hoc aquo quam fieri precipi
atur. Siquis uero contra h. ec agere
psupserit. si ep̄s pbr aut diaconus
fuerit ppro submouetur. Si uero
monachus fuerit cōmunionē pri
uetur. similiter et laicus. et si pse
uerauerint inobedientes anathe
matizentur. xxxii. **Ad scā ecclā
unum patrem habere in celis.**

Execl magua
ens. cap. i.Execl e comat
cap. v.Execl luc du
mens. cap. x.

Quia ergo constat in ecclā diuer
saz conditionū hōes ēē ut s̄ no
biles. et ignobiles. seru. coloni. inq̄lun
et cetera huius scemodi nōa oportet ut
quicumq; eis prelati sunt dī. siue
luci clemē erga eos agant et miseri
cor dier. eos tractent. siue in exi
gendum ab eis opib; siue i accipiendis
tributis. et quibusdam debitas sciant
q; eos s̄ suos ēē et unum habere pa
trem dñm. cui sic clamāt. Pater nr.
ques in celis. unam matre scām. ec
clām que eos in temerato sacrificiis
uero iggnit. Disciplina igitur eis

Execl ius ad
mens. cap. x.

miseri cordissima et gubernatio oportuna adhibenda ē. Discipline in
discipline uiuendo auctorem suū
offendunt. Gubernationes inco
dianis uite cōmetib; plator ad
mimulo destrutte facti sunt. xxxiii.

**De illo qui pro catholica fide tribula
tionem patitur.**

Xpiānū catholicū. uones patitur.
qui p catholica fide. et p ecclasticis
rebus et xpiana religione tribulatio
nes patitur om̄i honore a sacerdo
tibus honorandum. etiam et per
diaconum uict ei ministratur.

xxxiiii. **De hereditib; suis testatoris
n̄ implerunt. ut ep̄s implet.**

Si heredes uilla testatoris non ad
impleuerint. ab ep̄o loci illius
om̄s res que hīs relicta ē. canonicē
interdicatur cū fructib; et ceteris e
molumentis ut uota defuncti im
pletur. xxxv. **Ut laici quauis religiosi**

laicis quauis religiosi ecclasticā dīspo
nullo m̄ ad ecclasticas facultates. nat.
aliquid dispensandi unquā adtri
buatur facultas. xxxvi. **De illi qres ecclē**

Qures ecclē petunt a regib; petunt.
a regibus et orrende cupiditas
impulsi egentium substantia arapiunt.
irritu habeantur que obuenit et
cōmunionem ecclē cuius facultate
auferre cupiunt. excludantur.

xxxvii. **De eos ep̄s ecclasticū et comes
sc̄lare placitū unadie condixerunt.**

Cū aut ep̄s ecclā sibi. ad dño dō sibi
cōmissā regens ep̄atum circūeundo
perrexit. et placitū canonicē c̄statu
tū decreuerit p̄tinq; sibi creditū illos
inuitauerit atq; comes eadem die
sciens placitum ab ep̄o conditum

uel nesciens placitum comitis om̄s p
ponant. et comes ipse idemq; p̄t
p̄t ep̄m festine p̄gaur. sciens se non
illic seditio se contentione decertare
sed p̄fide catholica inuigilare non
cumulum pecuniarū sed lucrum con
gregare animarum. Vñ eadē beati
clementis ep̄ta. Quilegationem dñi
fungimini. uñm. ē. docere p̄tīm.
Eorū uero. ē. uobis obedire ut dō.
Ut inepta alexandri p̄p. successoris
euaristi p̄p. Siquis autem legationē
uñam impedit non unius sed multoy
p̄fectum auerit. Et si aut multas nocet
ita amulof. ē. arguendū. et q̄ ad cau
sam impedit et statim. ecclē con
turbat. Idō alimib; eius arceat.
Quapropter nullus comes. nullusq;
iudex nullus om̄ino in d̄atu uel
sc̄lari habitu constitutus lega
tionem ep̄oy impediāt uel contur
bare presumat. Nā ut unā m̄m̄itas
et concordia sit inter ep̄os et comites
placuit ut quis ep̄s domire si
dens conuentū p̄tī ēē uo lu
ert. et comes nichil hominis. in ipsa
eademq; diem placitū condixerit
effectum optineat q̄ p̄or iudicauerat.
Saluatā dignitate et potestate
ep̄i. xxxviii. **De regib; bene regentib;**

Qui intra sc̄lā bene tēporaliter im
perat. sine fine in p̄petuum re
gnat et deglā sc̄lī huius ad et nam
trans meā glām. Qui uero prauē
regnū exercent post mortē eclumina
capilloz nudi et miseri ad infernator
quendi descendunt. Reges a recte
agendo uocati sunt. idōq; recte fa

ciendo regis nomen tenetur peccando
amittitur. Nam et uiros sc̄os pro
inde reges uocari in sacris eloquiis.
eo quod recte agant sensusq; p̄prios
bene rōgant. et motu hīs resistentes
sibi rationabili discretionē cōponant.
quāta senecap̄os quam subiectos
bene regendo modificare nouerūt.
Quidam ipsum nomen regiminis
ad immanitatem trans egerunt
crudelitatis. Dumq; ad culmen po
testatis uenerunt. in apostasiam
statim labuntur. tantoq; se timore
cordis extollunt ut cunctos subditos
in sui comparatione despiciant.
eosq; quibus pre esse cōtigit non
agnoscant. Quib; congrue per
ecclēsticam dicitur. Ducentē con
statū. noli extolli. Dum mundi
reges se ceteris sublimiores sentiunt
mortales tamen se ēē cognoscant.
Nec regni glām qui in sc̄lo subli
mantur aspiciant. sed opus quod
secum ad inferos deportant in ten
dunt. Sed ergo carebunt huius
temporis glā illa agant que post
finem sine fide possideant. Dū ap̄t
dicit. Non ē potestas nisi a deo.
Quomodo p̄ propham de quib; dā
potestib; dicitur. Ipsi regnauerunt.
sed non ex me. Quasi diceret nome
proprio sed me iūto. Vñ inferius
p̄ eundem p̄pham dicit. Dabo inq;
tibi regem in furore meo. Quoma
nifestus ducet. bonā malāq; potesta
tem adō ordinari. Sed bonam pro
p̄tius malā iūto. Reges quando
boni sunt. muneri ēē dī. Quando

ueromalisceleris. e. ppli. Sed mmen
 tum eni plebium disponitur utra
 rector. Testante iob. Qui regnare
 facit ypochita. ppter peccata ppli.
 Irascente eni do talem rectorem ppli
 suscipiunt qualem p peccato merent.
 Nonnuqua p malicia plebis. etia
 reges mutantur. Et qui ante uide
 bantur ee boni. accepto regno fiunt
 iniqui. xxxviii. De eadem re.

Quarece utitur regni potestate
 ita sius pre ee debet. ut quanto
 magis honore celsitudinis claret
 tantum semeapsu mente humiliet.
 Prepomentis sibi exemplū humilitatis
 dauid quisuis mentas nontumuit.
 sed humilitē sese dēciens dixit. Nihil
 incedā et uilis aparebo ante dnm
 qui elegit me. Qui recte inter regni
 potestatem formā iustitiae faciat
 magis. quam uerbis instituit. Iste
 nulla p speritate erigitur. nulla
 aduersitate turbatur. Non inuit
 ppris uiribz nec adno recedit cor ei.
 Regni fastigium hu mili pre
 sidet animo. Non enim delectet in
 quitas n inflamat cupiditas. Sine
 de fraudatio ne alicuius ex paupere
 diuitem facit. et quod iusta potestate
 appli extorquere poterat sepe mīe
 clemētia donat. Dedit dī principibz
 presul. tū p regimine p ptorū et illis
 eos pre esse uoluit. cūqz by una. ē. eis
 nascendi moriendiqz conditio. Pro
 de ē. ergo debet pplis principatus
 non nocere nec dominando premere.
 sed con discernendo consulere. ut uere
 sit uale hoc potestatis insigne et

donum di. paitaone utantur men
 brorum xpi. Membra eni xpi fideles
 sunt ppli. quos dum ea potestate
 quam accipiunt opame regē. bonā
 utiqz uicissitudine dō largiori resti
 tuunt. Domus regis facilius ad iusti
 tiam ad delicto regreditur quā de iusti
 tia ad delictū transferat. Nt no
 ueris casum ee illic ppositum in ppo
 sito eius ee debet nuqua egredi aueri
 tate. quā et si casū utubare conagerit
 mox resurgere. xxx. xl. De pmentia.

Plerūqz princeps iustus. etia regū.
 maloz errores dissimulare nouit
 nqd iniquitati eoz cōsentiat. sed cū
 aptus tepus correctionis expectet.
 quando eoz. uita uel emdare ualeat
 ul punire. Muta aduersus principes
 conuersionis crimine deceptantur
 sed pbare nolens clementia dē
 principū illos male cogitare pmit
 tunt. istos non deserit. De illoz malū
 bene istis facit dū culpas quas illi
 agunt isti mira pmentia
 indulgent. Reddere malū
 p malo uicissitudo. ē. iustitiae. Sed q
 demtia addit iustitiae n malū p malo
 culpa reddit. sed bonū p malo offensis
 imputat. xl. r. De delictis regū seu exemplis.

Difficile pncipe regredi ad melius si
 durus fuerit implicat. Pplienū pec
 cantes uidiē metuunt. Reges aut nisi
 solodi timore metuqz gebenne cohercant
 liberi m pceptis prouunt et p abruptū li
 centia ē in omē faciū uitaoy labuntur.
 Quarto qsqz in superiori cōstitū loco
 tanto in maiori cūeritā periculo. et
 quanto splendoris honore qsqz celsior ē.

tanto siderelinquit peccator maior ē.
 Potentes eni potenter tormenta pati
 unt. Cui eni plus cōmittitur plus ab eo
 exigū. etia cū mensura pen. ay. Reges
 uita sub ditoy facile exemplis suis. ut
 edificant uel subuertunt. Idō pncipe
 n oportet derelinquere ne forma pec
 candi faciat peccata eius impunita
 licentia. Nā rex qui uita in uicis cito
 uiam ostendit erroris sicut legitur
 de ieroboam q peccauit et peccare
 fecit isrl. Illius autē scribitur qcqd
 exemplo eius a subditis ppetatur.
 sic nonnulli bonorū principū dō
 placita facta sequunt ita facile multa
 praua eoz. exēpla sectant. Pleriqz
 aut apud iniquos principes necessi
 tate magis quā uoto mali existunt
 dū eoz imperis obediunt. Nonnulli
 aut sicut pntatē sequege in malū
 sic pigrisē imitari illos in bonū. Sepe
 unde mali reges peccant inde boni
 iustificantur. dū pcedentiū cupidi
 tatem. et malitiā corrigunt. Nam
 reuera peccatis eoz cōmunicant.
 sed quod illi dirripuerit ista reuertant.
 Cuius peccatū quisqz sequit. necesse ē.
 ut eius penā sequatur. Neqz eni
 impar supplicio cuius errore quisqz
 par est et uitio. xl. ii. Quod reges

Ius tum ē. pncipe legibz tenentur
 legibz obteperare suis. Tunc enim
 iura sua ab omibz custodienda. existi
 met quando et ipse illis reuerentia
 pbet. Principes legibz tenere suis.
 nec in se posse dāpnare. uitaqz in sub
 iectis constituant. Iusta eni uocis
 eoz auctoritas. siqz pplis phibent sibi

licere non patiunt. Sub regiminis
 disciplina sēli potestates subiecte
 sē. Et quāuis culmine regis sint p
 diti uinculo tam fide tenent ad
 stricta. Nt fide xpi suis legibz p di
 cent et ipsa fidei p dicationē mo
 ribz bonis conseruent. xliii. Dedi

Prinipes sēli disciplina regula in ecclā
 non unquā intra ecclā potestatis
 adeptē culmina tenent. ut p eandē
 potestātē disciplinam ecclā mu
 niant. Ceterū intra ecclā potesta
 tes necessarie nēgūt nisi ut qd n
 p ualent sacerdos efficere p doctri
 ne sermonem potestas hoc imperet
 p discipline terrorem. Sepe p regnū
 terrenū celeste regnū p ficit et q
 intra ecclā positi contra fidem et
 disciplina ecclē agunt rigore p n
 cipium cōterant ipsamqz disciplina
 quā ecclē utilitatis uel humanitas
 exercere non p ualeat ceruicibus sup
 boy potestas principalis imponat.
 et sic benedictionem meretur uir tute
 potestatis impūat. Cognoscant
 principes sēli debere reddere seratio
 nē. p pē ecclā quā xpo tuenda su
 scipiunt. Nam siue auget pax et
 disciplina ecclē p fideles principes
 siue soluat ille ab eis rationē exi
 git q eoz potestati suā ecclā cre
 didit. xliiii. Cur dī alios ad libertatē

Propt peccatum alios ad seruitutē dīre
 primū hōis humano generi pena iussit.
 diuinitas in laus. ē. seruitutis ita ut
 qbz aspuit non congruere libertatē
 his misericordius inroget seruitutē
 et licet p peccatū humane originis.

tamen equis dī idō discretū hōibz
 utā alios seruos constituens alios dñs.
 et licentia male agendi seruoy potestate
 dominantū eēt q̄ amaliū quē piā
 cohiberetur. Inde et ingūbz p̄ncipes
 regesq; electi ut terroresuo p̄ptos
 amalo cohercerent atq; ad recte ui
 uendū legibz subderent. Quamū ad
 penetrationē n̄ ē. p̄sonarū acceptio
 apud dñm q̄ mundi eligit ignobilia
 et que n̄ s̄e destrueret neglorietur
 om̄is caro hoc ē carnalis potentia
 corā illo. Vnus enī dñs equalit̄ dñs
 fert consultū et seruis. Melior ē. sub
 iecta seruitus quam elata libertas. Multi
 enī inueniunt dō libere seruientes
 sub dñis constituta flagitiosis que et
 subiecti sunt illis corpore p̄lata
 men sunt mente. Incipiunt cāp̄sca

decimilibri. De accusatoribz defalsis testibz.

- I** Derecoribus ecclay ne precipitessint in dic
 tandis sententiis.
- II** Ut comites et iudices p̄ iudicio munera n̄ accipiant.
- III** De illis q̄m̄ obiecerunt et uerū n̄ pbauerunt.
- IIII** Quales ad test̄ monū accedere debeant.
- V** Non innocens p̄ncipie accusatum maculetur.
- VI** Ut nullus describatur reus p̄us quā cū uincat.
- VII** Ut p̄bri suos parrochianos in sinodo accusare debeant.
- VIII** De illis q̄ conuicti fuerint aliquos ad falsum
 testimonium traxisse.
- IIIIII** Ut res finita replicari non debeat.
- X** De illis qui suis iudicibus pulsati non fuerint.
- XI** Ut nullus infamis religiosū xp̄ianū accusare possit.
- XII** De falsis testibz q̄ n̄ debent impunitē abire.
- XIII** Ut nemo absens diiudicetur.
- XIIII** De eadem re.
- XV** Ut nemo simul sit accusator et testis.

- XXVI** De falso testimonio q̄ capitale sit crim̄. Tuendi.
- XXVII** Ut falsi testes a comunione nisi penituerint se submo
- XXVIII** De falsis testibz p̄ crim̄. ē. quod opposuit p̄nat.
- XXVIII** De ingenus sy in sinodo accusantur.
- XX** Ut testes. testimonium non recipiantur quos
 accusator ad domo sua p̄ duxerit. *Thumat.*
- XXI** Ut nullus d̄s ad iudicē sc̄are aliu etm̄ accusare p̄
- XXII** Ut nullū iudex secularis aliquem ecclay facioy
 distinguere presumat.
- XXIII** Ut om̄s cause. p̄ uicioritate ueritas uentilandesc̄.
- XXIII** De clis in falso testimonio conuictis.
- XXV** De iudicibz. **XXVI** De prauis iudicibz.
- XXVII** De uerbosis iudicibz et clat̄.
- XXVIII** De premio remunerationis.
- XXVIII** De oppressoribus pauperū.
- XXX** Ut iudex non prius obuiet sua sententia litigantibz
 quā diu ipsi habent aliqd qd̄ p̄ponant in questione.
- XXXI** Ut n̄ idē sint accusatores. et iudices et testes.
 et accusati. *Nullus accipiat.*
- XXXII** Ut q̄ facile litigat. et accusat et accusatiōne
- XXXIII** Ut ep̄s accusatores s̄m̄ ex cōmunicet.
- XXXIII** De illis qui conuicti fuerint s̄m̄ b̄ falsi
 crimina obiecisse.
- XXXV** De illis testibus q̄ aliquem de sacro ordine
 accusare p̄ceptant. et ut quicq; optimi et fideli
 ores in testimonium assumantur.
- XXXVI** Ut nullus sc̄laris alicui ex clero uī inferre pre
 sumat.
- XXXVII** Quod mariti uxores suas ex suis p̄tione
 accusari possint.

Incipit liber xvi. De accusatoribz.
De iudicibz. De defensoribz. De falsis testibz.
et de penitentia singuloy. i. Derecoribz ecclay
rū ne precipitessint in dicandis sententiis.

INCIPIT LIBER XVI.

**De accusatoribz. De iudicibz. De defen
 soribz. De falsis testibz. et penitentia
 singuloy. De rectoribz. ecclay. ne preci
 pitel sint in dicandis sententiis.**

PRECIPERE DEBENT RECTORES
 ecclay et qui publica iudicia exercent
 ut in dicandis sententiis nullatenus leui
 tate aut furore ducti sunt precipites sed
 causis prius diligenter uentilatis cū res
 que ignorabatur plent̄ ad noticiā uene
 rit tunc diuina et humana lex resoluat
 et sc̄dm̄ quod ibi constitutū est remota
 p̄sonarū acceptione. definitiua p̄ferat
 sententia. hinc ē quod moysen quere
 las p̄p̄li semp̄ ad dñm tabernaculum
 ingressus referebat. et iuxta qd̄ dñs
 imperabat. iudicia p̄ponebat. Nimirū
 nos instituent̄. ut non ex corde nr̄o.
 sed ex precepto diuino. condēpnatio
 nis. ut iustificationis. sententia in pro
 feramus. **Ut comites et iudices pro**

Comitibz iudicia munera n̄ accipiant.
Uero et iudicibz. hoc sūmope cauendū

est. ut iuste iudicent. et nequa quā
 in iudicio munera. seu p̄sonas accipiant.
 Dicente dño. non accipias p̄sonā. nec
 munera excecant oculos sapientium.
 et mutant uerba iustoy. Sed ministros
 quos uicarios et centenarios uocant iu
 stos habere debent. ne forte eoy avaritia
 aut rapacitate p̄p̄tis grauetur. et amissis
 facultatibus. in paupertate redigatur.
 Testes uero. p̄batissimi et pauci de plu
 ribus eē debent tales. de quoy fide n̄
 dubitetur. Mutū enim prauoy testū
 cupiditate et falsitate. res publica le
 ditur. **De illis q̄ crimen obiecerunt. et**
qui crimen uerū non pbauerunt.
Obicit. sciat se pbaturū. re uera. ut
ibi causa terminetur. ubi crimen admit
tatur. et qui non pbauerit qd̄ obicit.
penā quā intulerit. ipse patiatur.

Quales ad test̄ monū. ecclay eē debeant.

Homicide. malefici. fures. sacrilegi.
 raptores. uenefici. adulteri. et q̄ raptū
 fecerunt. ut falsū test̄ monū dixerint.
 seu qui ad sortilegos magosq; cucurre
 rint. nullatenus ad accusatiōne. ut ad
 test̄ monū. sunt admittendi. **Ne**
innocens ad p̄ncipem accusantiū macu

Dignum ē. ut utra innocens letur.
 non maculet̄ p̄ncipie accusantiū. actō
 ut quisquis a quolibet criminatur. n̄
 ante accusatus supplicio deputetur.
 quā accusator presentetur. atq; ut et
 canonū sententia erit exquiratur. ut
 si indigna ad accusandū p̄sona inue
 nitur. ad eius accusatiōne. n̄ iudicet̄.

Ut nullus describat reus prius quā con
uictus. et iudex criminosos discutens. uincat.
non ante sententiā. p̄ferat finitiuā.
quā aut reus ipse confiteatur. aut per

testes ydoneos conuincatur. **Ut pbrn**
suos parros chianos in sinodo accusare

In scō concilio decretū ē **debeant**
ut et pbrn suos plebeios et accusare
et attestari possint. Si autē ne

glexerint sui gradus periculo sub
iacebunt. **De illis qui conuicti sunt**
aliquos ad falsum testimonium

atque conuictus **atque**
si fuerit aliquos ad falsum testimonium

ut periurū atque conuictus aut p quācūq
corruptionē sollicitasse ipse quidem
usq ad exitū non communicet. **Ut**
res finita replicari non debeat.

De his criminibus de quibus absolutus ē
accusatus replicari accusatio n̄ potest.

De illis qui a suis iudicibus pulsati sunt

pulsatus ante suū iudicē causam
dicat et non ante suū iudicē pul-
satus si uoluerit taceat et pulsato

quoties appellauerit inducie dent.

Ut nullus infamis religiosum xpi
anum accusare possit.

Nulli infami atq sacrilego de quo
cūq negotio liceat quandoq ad

uersus religiosū xpianū quamuis
humilis seruilisq psona sit testimo-
num dicere nec de qualibet re acti-
one inscriptione xpianū in peccat.

De falso teste quod non debeat in

falsus testis puniri abire.

F dicit salomon non erit impunitus
Qui falsū testimonium pferat contra
proximū suum. exanguetur lucerna
eius in die ultimo. Qui metu cuius
libet potestatis ueritatē occultat. irā
dei sup se puocat. quia magis timet
hominem quā dñm. falsidicus testis
trib; psonis ē obnoxius. Primū deo

cuius presentiam contēpnt. Deinde
iudici. quem mentiendo fallit. Postre-
mum innocenti. quē falso testimonio
ledit. Si falsi testes separantur. mox
mendaces inueniuntur. utiq; reus ē.
et qui ueritatē occultat. et qui menda-
cium dicit. quia et ille pdesse n̄ uult.
et iste nocere desiderat. Beatus cuius
testimonium in conspectu dī pbabile
inuenietur. **Ut nemo absens diu**

nemo absens iudicetur. dicitur.

N quia humane et diuine hoc phi-
bent leges. Nullū nāq; corū id ē. accu-
satorū sententia. nā suo iudice dicta
constringat. quia et sc̄i leges id ipsum
fieri precipiunt. **De eadem re.**

C auent iudices ecclē. ne absente eo
cuius causā uentilatur sententiā pfe-
rant. quia irrita erit immo et causā
in sinodo pfecto dabunt. **Ut nemo**

simul sit accusator et testis.

Nemo simul sit accusator. testis. ac
iudex. Nullus umquā presumat

accusator simul ē. et iudex et testis.
qm̄ in omī loco iudicari. quattuor per-
sonas necesse ē semp ad ēē. id ē. iudi-
ces electos. et accusatores. atq; defenso-
res. et testes. **De falso testimonio**

N ouent quod capitale sit crimen.
falsi testes. quod si falsū testimonium
capitale crimen non ēēt. nequaquam

om̄s in euanglō inter principalia cri-
mina hoc annumerasset. At enī. De
corde exeunt homicidia. adulteria.
furta. falsa testimonia. Et idō similis
debet penitere excommunicari falsus
testis. sicut adulter. et fur. et homicida.

Ut falsi testes a comunione nisi pe-
nituerint sint submouendi.

F alios testes a comunione ecclastica
submouendos nisi penitentia e-
satis factione crimina admissa dilu-
erunt. **Ut falsus testis p ut crimen ē**

falsus testis quod obposuit puniatur.

P ut crimen ē puniatur. Si tamen
non fuerit mortis quod obicit. et pba-
uerit quod diu tacuit. biennii tempo-
re penitebit. Si autē non pbauerit
in conuentu clericorū. placuit per
quinquennium abstinere. **De ingenu-**

is si in sinodo accusentur.

Nobilis homo ut ingenuus. si in si-
nodo accusatur et negauerit. si eū
fidelē ēē sciunt. cū xii. ingenuus se
expurget. Si autē deprehensus fuerit
in furto. aut puero. aut falso testimo-
nio. adiuramento non admittitur. sed
sicut qui ingenuus non ē. feruenti

aqua. aut candenti ferro se expurget.

Ut testes ad testimonium non accipiant

quos accusator a domo sua pduxerit.

Testes ad testimonium non admitten-
dos. qui nec ad accusationē admitti
precepti sunt. ut quos ipse accusator
de sua domo pduxerit. Ad testimo-
nium autē. infra xiiii. etatis annos.

nullus admittatur. **Ut nullus clericus**

aliū clericū ad iudicē accusare psumat.

Ut nullus clericus ad iudicē sc̄arem aliū
etiam accusare. aut causā dicendum
trahere. quocūq; modo presumat. sed
om̄e negotium clericorū. aut in ep̄i. sui.
aut pbrorū. cum archidiaconi p̄sentia
finiatur. Quod si quisēq; clericus hoc
implere distulerit. si iunior fuerit.
unū minus de xl. dieb; accipiat. si uo
honorator. xxx. dierū conclusionē
mulcet. **Ut nullus iudex sc̄aris**

aliquē ecclasticorū distringere pre-

Ut nullus iudicū. neq; pbrm. sumat.
neq; diaconē. aut clericū ullū. aut iuni-
ores ecclē. sine scientia pontificis p se
distringat. aut condēpnare psumat.

Quod si fecerit. ab ecclā cui iniuriā
irrogare di noscitur. tā diu sit seques-
tratus. quousq; reatū suum agnoscat. et
emendet. **Ut om̄s causę p auctorita-**

tē legis uentilande sint.

Om̄s causę. primitus p auctoritatem
sint. cuius sint. qm̄o sint. quales sint.
doctę. aut indoctę. parue. aut magnę.
note sint. aut ignotę. longi temporis.
an parui. aut antiqui hostis consuetudi-
ne reperta sint. hęc om̄ia iudex cum
equalitate discernere debet. **De clericis**

in falso testimonio conuictis.

Statum ē. ut si quis clericus in falso
testimonio conuictus fuerit. reus
capitali crimine censatur. et officii or-
dine degradetur. **De iudicibus.**

Ad delictū p̄tinet principū. quod pra-
uos iudices contra uoluntatē dī pplis
fidelibus preferunt. Nā sicut ppli de-
licum peccatū. est. qm̄o principales
mali sunt. si principis ē peccatū. qm̄o
iudices inq; existunt. Bonus iudex. sic
nocere quib; nescit. tā pdesse om̄ib;
nouit. Aliis enī prestat censurā iusti-
tię. aliis bonitatē. Qui iudicia sine p-
sonarū acceptione suscipit. non infir-
mat iustitiā auaritię. et flāmā. nec
studet auferre alteri. quod cupiat sibi.
Boni iudices. iustitiā ad solā obtinen-
dam salutē. eternā suscipiunt. nec eā
munerib; acceptis distribuunt. **Ut dū**

de iusto iudicio tp̄alia litta n̄ appetunt.

premio eterno dicuntur. Omnis qui iuste iudicat. statueram in manu gestat. in uero q̄ penso iustitiam et misericordiam portat. Sed p̄ iustitiam reddit peccatis sententiam. p̄ misericordiam peccata temperat penam. Ut iusto libramine. quaedam p̄ equitate corrigat. quaedam uero p̄ misericordiam indulget. quod dei iudicia oculis suis p̄ponit. semp̄ timentis tremensq̄ in omni negotio ne formidat. ne de iustitie tamate deuians cadat. et unde non iustificatur. inde potius condempnetur. **De prauis**

Evident
autē

Neminē fructuorū ut impborū iudicibz. oportere iudicem eē. Nā stultus per ignauiam ignorat iustitiam. Improbus per cupiditatem contumpit ipsam quam dicit ueritatem. Grauius lacerant pauperes a prauis iudicibz. quā a cruentissimis hostibus. Nullus enim predō tā cupidus in alienis. quā iudex iniquus in suis. Latrones in accessis facibus ac latebrosissimis insidiis ponunt. isti palam rapacitatis auaritie seruiunt. hostes in aliorū sanguinem tantū intendunt. Iudices quasi crudelissimi carnifices. cuius oppressione sua subiectoꝝ uitam extingunt. Qui enī destruant multi sunt. rari sunt qui p̄ptos legum moderamine regunt. Plerūq̄ et boni iudices sunt. sed ministros rapaces hnt. hōꝝ figura ut ait quidā tamquam scilla pingitur. atq̄ describitur. ipsa quidem humana specie. sed captibus caninis accincta. et circūdata. Non aliter quibusdam potestatibz accidit. ut ipsoꝝ humanitatem. inhumanitas iniquoꝝ perturbet socioꝝ. Sepe iudices prauis cupiditatis causa. aut differunt. aut pervertunt iudicia. Nec finiunt

cepta partium negotia. quousq̄ mar supia eoz qui causantur exauriant. Quō enī iudicant. non causas sed dona considerant. et sicut negligentes sunt in discussione causantiū. sic in eorum damno solliciti sunt. Iudices prauitaxta p̄phie uerbu. quasi lupi uespe. non derelinquunt in mane. hoc ē de presentis uitae tantū modo cogitant. non de futuris. Uita enī ista uesper est. futura uero mane accipitur. Et bene ait quasi lupi. quia lupoz more. cuncta diripiunt. ut uix pauca pauperibus derelinquant. **De uerbosis iudicibz**

Ex lib. off.
mag. p̄dām.

Verbosi iudices. et elati. **et elati.** ut sapientes uideantur. non discutunt causas. sed asserunt. Sicq̄ conturbant iudici ordinē. dū suo contenti officio. aliena presumunt. Quidam dum iudicare incipiunt. irascuntur. ipsaq̄ iudici sententiam. in insaniam uertunt. De quibz recte p̄ p̄phiam dicitur. Qui conuertunt in furore iudicium. Qui iratus iudicat. in furore iudicium mutat. et ante p̄fert sententiam quā agnoscat. Furor in iudice. inuestigationē ueri non ualet attingere. quia mens eius turbata furore. ab insensitatione alienatur iustitie. Iracundus iudex. iudici examen pleno modo tueri non ualet. quia caligine furoris non uidet. Qui autē furore repulso discutit. facilius ad contuendam ueritatem mentis serenitate cōsurgit. et sine ulla perturbatione ad equitatis intellegentiam peruenit. **De premio** qui recte iudicat. et remunerationis. **Q**ui recte iudicat. et remunerationis. premiū remunerationis expectat. fraudem in deo p̄ccat. quia iustitiam

quam gratis impure debet. acceptione pecunie uendit. Bona utuntur. quia iuste p̄ temporali lucro iudicant. Tales quippe ad ueritatem non iustitie defensiono. sed amor premii puocat. Quibus si spes nūmi subtrahitur. confestim a iustitie confessione recedunt. Acceptio nūmoy. preuicatio ueritatis ē. Unde et p̄ iusto dicitur. Qui exaltat manus suas ab omni munere. iste in excelsis habitat. Diues muneribz cito corruptus iudicem. Pauper autē dū non habet qd̄ offerat. non solum audiri contempnit. sed etiam contra ueritatem opprimitur. Cito uiolatur auro iustitia. nullamq̄ reus p̄miserit culpā. quā redimere nūmus existimat. Plus enī obtinet mentem censoris. amor lucri. quā equitas iudici. Tres enī sunt munerū acceptiones. quibz contra iustitiam humana ueritas militat. id̄ fauor amicitiaz. aduulatio laudis. et corporalis acceptio muneris. Facilius autē peruertitur animus rei corpore munere. quā gr̄e laudisq̄ fauore. Quattuor modis iudiciū humanū conuertitur. Timore. cupiditate. hodie amore. Timore dū metu potestatis alicuius ueritatem loqui pauescimus. Cupiditate dū premio muneris alicuius corrūpimur. Hodie. dum contra quē libet aduersarium molimur. cuius hodie corrūpimur. Amore dū amico ut p̄pinguo prestare contendimus. his enī quattuor causis. sepe. equitas uiolatur. **De oppressionibus pau**

Evident

Pauperū oppressores. tunc perunt. sentiantur grauiori digni eē sententia. quando preualuerint. Nam tanto in futuro supplicio condempnandi sunt.

quanto hic fortius contra miserorū uitam inualuerint. Audiunt iudices. et qui pre sunt p̄p̄tis. quia p̄ temporalibz molestis quas plebibz ingerunt. eterno incendio cremabuntur. Testante dño p̄ r̄suam p̄phiam. Iratus sum inquit super p̄p̄tim meū. et dedi eos in manu tua. non posuisti ei misericordiam. ad grauius iugū tuum ualde. Descende in puluere. sede. tace. et uita in tenebris. Ueniet super te malū. et periet. et iruet super te repente misera. quā nescis. Magis malū facientibz. quā mala patientibz dolere debemus. Illi enī praua faciendo. in malū p̄ficiunt. Ista patiēdo. a malo se corrigunt. Dī autē p̄ malas uoluntates alioꝝ. in alius multa operatur bona. Malignantiū hominū uoluntas nequa quā potest impleri. nisi dī dederit potestatem. Nā dum hoēs dō permittente malū quod concupiscunt p̄ficiunt. ipse dicitur facere qui p̄mittit. Inde ē quod scriptum ē p̄ p̄phiam. Si enī malum quod dñs non fecit. ueritamen quod iniqui mala expectant uoluntate. Id̄ cito dī perficiendi dat potestatem p̄ suā bonā uoluntatem. quia de nrō malo ipse multa operatur bona. Quia cū dī uoluntati resistunt. nescientes consiliū dī. faciunt quod nouerint. sic dō subiecta eē omnia. ut et ipsi qui eius dispositioni resistere arbitrantur. eius implent uoluntatem. Propterea in hac uita boni iudicantur a malis. ut certū in illa uita mali iudicentur a bonis. Siue ut etiā sit hic bonus tēporalis afflictio. et illic eterna remuneratio. Id̄ cito sunt necessarij mali. ut quoties boni offendunt. flagellentur ab illis. hoc ē quod assur uirgā furoris sustestāt

dn̄s. Sed quoties ita fit. de di indignati
one pcedit. ut d̄s in illos p̄ eos seuiat.
quos flagellando emendare desiderat.
sed ille iustissima uoluntate. illi uero
sepe crudeli intentione sicut p̄ p̄pham
dicitur. de eodem assur. Ipsi autē non
sic. sed ad conterendū paratū ē cor eius.
atrocē sup̄ eos diuinū furorē uenturū
existunt p̄secutores. et uiolenti fidelibz
Consolando enī d̄s sinistra uindicare p̄
mittit. Aduersus eos inquit qui iudica
uerunt te ego iudicabo. et cibabo hostes
tuos carnibz suis. et quasi mixto sanguine
suo inebriabuntur. habet aliquē usum
et maloz iniquitas. quod dilectos d̄i suis
moribz laniat. Ac p̄ hoc uita impioz sibi
depti. iustoz autē non perit. sed p̄ficit.
dum eos mali per tribulationis exercitiū
ad presentē hodiendā uitā. et futurā
desiderandam erudiunt. Interdū enī
p̄dest p̄uersoz prauitas utilitati ius
toz. dum eos malitia sua erudit. et ad
regna celoꝝ requirenda molestia
temporalis impellit. Probat̄ h. ec
exemplis iusticie plebis. que tunc du
rius agebatur in. egypto. quando oportebat
eam p̄ moisen ad terrā p̄missioni
uocari. et ex malis que in egypto pati
ebatur descendere. et ad p̄missā patriā
resunare. Iniqui dum constantiam
iusti in persecutionibz suis aspiciunt.
et dum aduersa ostentant nec uincunt.
tandem se p̄uersitatis insania confun
dunt. Stulti contra bonos studiū semp
adsumunt. quibus dum p̄spertas elu
cet. iactanter de suis meritis gloriānt.
et bonoz atq; iustoz afflictionibus
decrabunt. dūq; eis aduersa contange
runt. mox ad blasphemā pusillanimi

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

tate animi conuertuntur. quida sim
plicium nescientes dispensati onē dei.
maloz. p̄uicibus scandali gantur.
dicentes iuxta p̄pham. Quare uia im
pioꝝ p̄spetatur. Bene ē om̄ibz qui
preuaricantur. et inique agunt. Qui
uero hoc dicunt non mirentur. quod
prauoz hominū temporalem et caducā
felicitatē aspiciunt. sed magis nouissima
eoz intendunt. quanta illis post h. ec
eterna supplicia preparantur. Dicente
p̄phā. Ducunt in bonus dies suos. et subito
ad inferna descendunt. **Ut iudex non
prius obuiet sua sententia litigantibz
quā diu ipsi habent aliquid quod
proponant in questione.**
Nec litigantibus iudex prius uelit sua
sententia obuiare. nisi quō ipsi iam
pactis omnibz nichil habeant in questi
one quod p̄ponant. et tam diu actio uen
tiletur. quousq; rei ueritas repeniat.
frequenter interroga re oportet. ne ali
quid pretermisū forte remaneat. quod
adnecti conueniat. Inducie enī non
modice ad querendum dandē sunt. ne
aliquid p̄pere agi a quacūq; parte uide
atur. quia p̄ subiectionē multa p̄ueniunt.
Nichil tamen absq; legitimo et idoneo
accusatore fiat. Nā et d̄s n̄r̄ ih̄s xp̄s
iudam fure esse sciebat. sed quia non ē
accusatus. ido non est ei etus. Et quod
inter ap̄tos egit. p̄ dignitate ministri
ratū mansit. Nā si leges sc̄li accusatores
requirunt. quanto magis eccl̄sticę
regule. Docent enim terrestria et hu
mana. que sint eccl̄stica atq; celestia.
Ut non idem sint accusatores et iudices.
Accusatores et testes. et accusat̄.
uero et iudices. non idem sint. sed p̄ se

accusatores. per se iudices. p̄ se testes.
per se accusati. unusquisq; in suo
ordinabitur ordine. Nā scripto sep̄
primo fiat. ut talionē calūpniator
accipiat. qui ante inscriptionē nemo
nemo debet iudicari ut dāpnari. cū
et sc̄li leges h. ec eadem retineant. De
quibz om̄ibus uera semp fiat. equalitas.
quatenus accusationis et iudicii. testa
monii mercedem p̄ ueritatē gestoz
consequi ualeant. **Ut qui facile liti
gat et accusat. eius accusationē nul
lus qui frequenter liti accipiat.
litigat. et ad accusandū ē facilis.
excusati onem. nemo absq; grandi exa
mine accipiat. Ut ep̄s accusatores
ut ep̄s fr̄m ex cōmunicet.
accusatores fr̄m ex cōmunicet. et
si emendauerit uicium. recipiat eos
ad cōmunionē. non ad clerum. De illis
q̄ conuicti fuerint fratribz falsa
Eos qui crimina obieciſſe.
fr̄ibus suis capitalia crimina obieciſ
se conuicti fuerint. placuit usq; ad exi
tū non cōmunicare. nisi digna satisfac
tione penituerint. De illis testibus
q̄ aliquē ex sacro ordine accusare per
tēptant. et ut q̄ optimi et fidelio
Placuit res in testi moniū adsumant.
sacro conuentui. ut testes ad testi mo
niū dicendum p̄tatio non conducant.
et ut quiq; optimi et fideliores in testi
moniū adsumantur. ut si contra quē
testimoniare debent nullā eis infā
miā possit inferre. et ut nullus testi
monium dicat. nisi ieiunus. **Ut
nullus sc̄laris alicui ex clero. uim
quicūq; inferre presumat.
iudex aut sc̄laris. p̄bro. aut diacono.****

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

aut cuiuslibet de clero. aut de uimioribz
absq; audientia ep̄i. aut archidiaconi.
ut archip̄bri. in uinā inferre presumpse
rint. anathema habeatur. **Qd̄ mariti
uxores suas ex suspicionē accusare possint.**

*Ex d̄s d̄m̄
p̄. et d̄s p̄
gallia. et d̄m̄
et cap. vii.*

Mariti sane etiā ex suspicionē uxores
accusare p̄missum ē. et ipsi plus ce
teris de adulterio et accusare possint et
defendere. **EXPLICIT LIBER XVI.**

IN CRUNCE PLIB XVII.

- I** De muliere que cū duobz fr̄ibz fornicata est.
- II** De eadem re.
- III** De illo q̄ cū duobz sororibz fornicatus ē. quoz una uxor fuerit.
- IIII** De illo q̄ se ignorante cū sorore uxoris sue fornicatus ē.
- V** De eadem re. **VI** De eadem re.
- VI** De illo q̄ cū duobz sororibz nupta uxor fornicatus ē.
- VII** De illo q̄ cū duobz sororibz. ut cū nouerca sua. ut sorore
sua. ut cū amica. ut cū matertera sua. ut cū filia patris. ut
cū filia auunculi sui. ut cū filia amice. ut matertera sua.
ut cū nepote sua. ut cū cōmarte. ut cū filiola quā de fonte
suscepit. ut ante ep̄m tenuit fornicatus est.
- VIII** De illo q̄ uiduam uxore duxerit et postea cū filiastra
sua fornicatus fuerit.
- X** De eadem re. **XI** De illo q̄ cū nouerca fornicatus ē.
- XII** De illo q̄ cū filiastra ignorante mare fornicatus ē.
- XIII** De illo q̄ cōstruauerat quandā quā fr̄ eius postea duxit uxore.
- XIIII** De eadem re. **XV** De eadem re.
- XVI** De muliere cū qua se p̄t̄er ad filias fornicati sunt.
- XVII** De illo q̄ cū uxore fr̄is sui fornicatus ē.
- XVIII** De illo q̄ sponsum filii obpresert.
- XVIII** De illo q̄ cū uxore matris et filiastra fornicatus est.
- XX** De illo coniugio q̄ cū filia materterę sue. ut auunculi. uel
amice. ut patris sui fornicatus fuerit.
- XXI** De patre et filio de auunculo et de nepote sicut una muliere
fornicati fuerunt. **XXII** De eadem re.
- XXIII** De illis q̄ infantes suos r̄cto ad baptismū suscipiunt ut separate
conuictibus. **XXIII** De eadem re.
- XXV** De eadem re. **XXVI** De eadem re.

- XXVII De mulierib; que aliquo molimine inter se fornicantur.
- XXVIII De simoniacis sicut se fornicantur.
- XXIX De illa muliere que cu altera fornicata fuerit.
- XXX De illis qui in rationabiliter uersati sunt.
- XXXI De eadem re.
- XXXII De illis q cu pecudib; fornicantur.
- XXXIII De de quadrupedi fornicatorib;.
- XXXIII De illis q fornicantur sicut sodomice.
- XXXV De illis ut monachis si fuerint masculoz. uel catuores.
- XXXVI De eadem re. XXXVII De eadem re.
- XXXVIII De de comixtione animalium.
- XXXVIII De epo q sedm naua fornicatus fuerit.
- XL De sacerdote q turpulo q aut conspectu libi dinoro pollutus fuerit. XLI De eadem re.
- XLII De illis q p lebrosof femina; amplexus pollutantur.
- XLIII De illis q p malas cogitationes se effundere.
- XLIII Si mulier debeat separari a uiro suo que filiu suu casu p negligentia a fonte suscepit.
- XLV De illo q spalen hie copere auis uxor comater non est et eo defuncto sicut diuidua possit ducere uxore.
- XLVI De eo si aligf sue spiritali comatris filia uxore ducit postea.
- XLVII De quoda q filiola suam spalen construpare.
- XLVIII De quoda hie q impugnabat a spu fornicationis.
- XLVIII De sponsa frs. hie cam uolauerit.
- L Sigf de uno malit transugat episcopatu et consanguineam suam pollutat ut aliquid erum capitale comiserit.
- LI De mulierib; absente marito si conceperint.
- LII De illis mulierib; que male conceptos necare studuerunt.
- LIII De mulierib; que paruos suos occidit interficiunt.
- LIII De eadem re. LV De eadem re.
- LVI De sodomica peccato.
- LVII De illis que anaprium excantant.
- LVIII De illis qui infantel suos expresserunt.
- LVIII De patre et matre q filios suos apud se mortuos inuenierunt.
- LX De illis feminis que abortum fecerunt.

INCP LIB. XLII.

De fornicatione et incestu diuersi generis: et de penitentia et correptione uariisq; sexus et diuersis etatis. De muliere que cu duob; frib; fornicata est. Cap. I.

Mulier que cum duobus fratribus nupsit abiciatur usq; ad mortem. uerum tamen in exitu ppter misericordiam si pmissit qd facta in colomis huius coniunctionis uincula dissoluat. fructu penitentie consequat. et communio concedatur. Quod si defecerit uir. aut mulier in talib; nuptiis. diffialis erit penit in uita pmanens.

De eadem re.
 Si quia mulier duos frs. aut sigf uir duas sorores duxerit. a comunione separentur usq; ad mortem. In morte p mia uaticu accipiant.

De illo qui cu duabus sororib; fornicatus est. quia una uxor fuit.
 Qui dormierit cum duab; sororib; et una ex illis ante uxor fuit. neuita ex ipsis habeat. nec ipsi adulteriu quam in coniugium copulentur. **De illo q se ignorante cu sorore uxoris sue fornicat e.**
 In lectu marito absente uxor soror uir uxoris. qua ille uxore suam ee putans

dormiit cum ea. Sup hoc iussum est. si p se per securitate ueram hoc pbauerit. quod inscius fecerit hoc scelus. penitentiam quidem que sibi iudicata fuerit agat. legitimu suum coniugiu habere pmetatur. illam digna uindicta affligi. et in eternu coniugio priuari. **De eadem**

Siquis cu duabus sororibus fornicatus fuerit. et soror sorore ab eodem antea strupetam nescierit. ut si ipse sororem eius quam antea strupetam non intellexit. si digne penituerint. et se continere non ualuerint. post annos xii. coniugia illis non negentur. Si autem non ignoraauerint usq; ad morte a coniugio abstineant.

De eadem re.
Siquis cu duabus sororibus fornicatus fuerit. uir diebus uite sue peniteat. Soror autem que de alia sorore nesciuit. licentiam habeat nubendi. **De illo qui duabus sororibus neuita uxore fornicat**

Similiter et de duabus sororibus. qui cum una in adulterio mansit. et aliam publice accepit. non habeat muliere usq; in die mortis sue. et illa que nesciuit accipiat maritu. **De illo qui cu duabus sororibus. ut cu nouera sua. uel cu sorore sua. uel cu amita. uel cu matretera sua. uel cu filia patris. uel cu filia auunculi sui. uel cum filia amite. uel matretera sue. uel cum nepte sua. uel cu commatre. ut cum filiola. quam de fonte suscepit. uel ante**

Siquis epm tenuit fornicatus est. fornicatus fuerit cu duabus sororibus. ut cu nouera sua. ut cu amita sua. ut cu sorore sua. ut cu matretera sua. ut cum filia patris sui. et auunculi. ut cu filia amite sue. siue matretera sue. ut cu

commatre sua. aut filiola sua. siue qua de fonte suscepit. ut ante epm tenuit. Et si qua mulier simili modo fornicata fuerit. abstineat se ab ingressu domus dei. ann. i. et eodem anno nisi dñcis et festis diebus solummodo pane et aqua. et sale utatur. arma non ferat. osculu nulli prebet. Sacrificiu nisi puatico minime sumat. Secdo anno. ingrediat quidem domu dei. sed carnis et uino. ac sicca minime utatur. nisi festis diebus. De armis uero et osculis. siue sacrificio. sicut supra dictu est. Postea uero duob; annis qno carne uescatur. ab omi potu quo inebriari potest se contineat. Et si potu bibere minime carne uescatur. absq; precipuis festis diebus. De armis uero. ut osculo. ut sacrificio. modu tenetam dictu. inde usq; ad obtu suu. nisi predictis festis diebus. a carne abstineat. Tres ferias legitimas in omi ebda. et tres quadrag in anno legitime custo diat. De armis uero ut supra dictu e. et num qua aliquando coniugio copuletur. h. et eadem penitentia imponenda est patricidis. ut fricidis. ut consanguineis. nec non et qui sponte p fraudem et auaritiam homine innoxii occidunt. quod inorthidum uocant. **De illo qui uduam uxore duxerit. et postea cu filiastra sua**

Siquis uduam uxore fornicat fuit. duxerit. et postea cum filiastra sua fornicatus fuerit. seu cu duabus sororibus concubuerit. aut si qua duob; fribus nupsit. seu cu patre et filio fornicata fuerit. tales copulationes anathematizari. et disungi precipimus. nec unqua amplius coniugio copulari. sed sub magna districtione fieri.

Siquis cum *De eadem re.*

filiastra sua fornicatus fuerit. nec matrem nec filium potest habere. Nec illa nec ille alius se poterunt coniungere ullo umquam tpe. At tamen uxor eius si ita uoluerit. et si se continere non potest. si postea qua cognouit quod cum filia sua uir eius fuit in adulterio. carnale com-

Ex lib. 1. cap. 11.

merciu cum eo non habeat. si uult potest alii nubere. *De illo q. cum nouera formi-*

Siquis cum matre sua dormierit. *cap. 11.* neuter possunt ad coniugiu puenire. Sed uir eius potest si uult alia accipere. si se continere non potest. Similiter qui cum filiastra sua. ut cum sorore uxoris suo dormierit. stare potest. *De illo qui*

Ex lib. 1. cap. 11.

Siquis cum matre cum filiastra ignorante et filia fornicatus est. *matre fornicat. e.*

ignorante matre de filia. et filia de matre. Ille numquam accipiat uxorem. Ille uero si uoluerit. accipiant maritus. Si autem hoc fuerint ipse femine absq. maritus in ppecuo maneat. *De illo q. stuprauerit quandam qua fr-*

Ex lib. 1. cap. 11.

Si homo fornicatus fuerit cum muliere. et fr. eius nesciens eandem duxerit uxorem. fr. eo quod crimen delucent. vii. ann. pen. et post penitentia nubat. Mulier autem usq. ad mortem peniteat. et sine spe coniugii maneat. *De eadem re.*

Ex lib. 1. cap. 11.

Si frater cum muliere fornicatus fuerit. et fr. nesciens cum eade concubuerit. mulier dieb. uite sue penit. Post penitentiam autem fr. ignarus sceleris coniugem accipiat si uult. *De eadem re.*

stupro prauit. et a se supraa fr. celauit. quia genuit peccatum. penitentia distinctiori castigandum. coniugium tale dissolui oportere. et mulieri quidem numquam dari potestate nubendi. Illis autem prima coniugiu indulgere. sed cum penitentia. *De muliere cum qua pater et filius fornicati sunt.*

Ex lib. 1. cap. 11.

Quidam fornicatus e. cum quadam muliere. postea filius nesciens patris factu stuprauit eandem. Quod cum pater resideret. de se filioq. confessus e. Statuerunt melius ee. ut calcer lapsis cum digna penitentia legatima pmutantur coniugia. qua forte decenit derelinquant. Fornicati autem sine spe coniugii maneamt. *De illo q. cum uxore fr. sui fornicat. e.*

Ex lib. 1. cap. 11.

Siquis cum uxore fr. sui dormierit. ad uxor et mecha diebus uite sue absq. coniugio maneat. Ille uero cuius uxor fuit. si uult alteram coniugem accipiat.

Ex lib. 1. cap. 11.

De illo q. sponsa filii sui oppresserit.

Siquis sponsa filii sui oppresserit. et postea filius eius eam duxerit. pater post modum non habeat uxorem. nec ipsa mulier uirum. filius qui facinus patris ignorauit. aliam accipiat. *De illo q. cum uxore matre et filiastra fornicatus e.*

Ex lib. 1. cap. 11.

Siquis induam uxorem duxerit. et postea cum filiastra fuerit fornicatus. seu cum duab. sororib. aut si qua duob. fratrib. seu cum patre et filio. Siquis cum relicta fr. si quis nepte. aut nouera. aut nuru. aut consobrinu. aut filia auunculi. aut eius relicta. aut priuigna polluerit. eos disuungi. et ulterius numquam coniugio copulari precipiunt. *De illius coniugio q. cum filia mater ter. sue. ut auunculi. ut amice. uel*

Ex lib. 1. cap. 11.

patri sui fornicatus fuerit.

Interrogatum est. si quis cum filia matris sue. ut amice. ut auunculi. uel patri concubuerit. si coniugatus fuerit. liceat ne illi suo ulterius uti coniugio. Aut non coniugatus uxorem accipiat. Iustum est sicut aliqua statuta priorum habentur. ut in perpetuum a coniugio tales abstineant. Visum est humane fragilitatis intuitu. ut post vii. annorum penitentiam non quidem penitus priuentur coniugio. durissime tamen tam in manus fornicatio uindicetur. Sicut se papa nicolaus. et alii romani pontifices statuerunt. ne forte de sperati. multiplicius peccent. *De patre et filio. de auunculo et de nepote. si cum una muliere fornicati fuerint.*

Ex lib. 1. cap. 11.

Interrogatum e. Si pater et filius. ut si duo fr. ut si auunculus et nepos cum una muliere fornicati sunt. quid inde faciendum sit. Manifestum est qd grau uindicta plectendum. quod graue facinus ee reperitur. Omnis enim mechatio interdicitur. ubi scriptum e. Non mechaberis. quanto magis cum cognata. ut coniuge. seu concubina cognata. hinc in leuitico scriptum e. Si mechatus fuerit quis cum uxore alterius. morte moriatur et mechatus. et adultera. Qui dormierit cum nouera sua. et qui cum nuru sua. et qui filiam et matrem duxerit. et qui acciperit sororem suam. morte moriantur. Si enim in lege turpitudine incesti mortis sententia uindicare iussit. quomodo in euanglio ubi summa iustitia est. incestuosus peccati penitentiam euadet. Unde ap. l. i. qui fecerit legem moysi. sine ulla miseracione sub

duobus ut trib. testibus moritur. quanto magis putans deteriora mereri supplicia qui filium dei concubauerit. et sanguine testamenti pollutum duxerit. in quo sanctificatus est. et spui gr. contumelia fecerit. Igitur theodoros iudicauit eum qui incestum fecerit. xii. annos penitere debere. alii xv. alii x. alii vii. Sed nos prisca patrum uestigia sequentes. his solis spatium penitentiae temperemus. qui deuote et cum lacrimis penitentiam egerint. Ceteri definitum tempus obseruent.

Ex lib. 1. cap. 11.

Siquis filiastrum *De eadem re.*

aut filiastra suam ante ep. ad confirmationem tenuerit. separetur ab uxore sua. et aliam numquam accipiat. Similiter et mulier. *De illis q. infantibus suis ido a baptismo suscipiunt.*

Ex lib. 1. cap. 11.

Dicitur etiam ut separetur a coniugibus. nobis est. quasdam feminas desidio se. quasdam uero fraudulententer p. prios filios coram ep. ad confirmandum tenuisse. Unde nos dignum duximus. ut si qua mulier filium suum desidia. aut fraude aliqua coram ep. tenuerit. ad confirmandum. p. fallaciam suam. aut p. fraudem. quam diu uiuit penitentiam agat. a uiro tamen suo non separet.

Ex lib. 1. cap. 11.

De eo quod *De eadem re.*

Interrogatus si ille qui filiola suam ducit uxorem. et de eo qui concubuit cum comatre sua spali. et de illo qui filium suum baptizauit. et cuius uxor cum de fonte suscepit. ea ratione ut discedi coniugii fieret. si postea in tali copulatione pmanere possent. de talibus sic respondendum est. Si filiola. aut comatre suam spalem aliquis in coniugium duxerit. separandos eos esse

iudicamus et graui penitentia plectendos. Si autē coniuges legitimi unus aut ambo ex industria fecerint ut filiū suum de fonte suscipiant. ut discidiū fiat. tale consiliū dāmus. Si nupti manere uoluerint. bonū est. Sin autē grauis penitentia insidiatori iniungat. et simul maneat. Et si sup uixerit. priuaticator coniugii. acerrima penitentia mulcet. et sine spe coniugii maneat. **De eadem re.**

Ex lib. 1. cap. 1.

Nullus proprium filium aut filiam a fonte baptismatis suscipiat. nec commatrem ducat uxorem. nec illam cuius filium ad confirmationē ante ep̄m tenet. Ubi autē factū fuerit. separentur. **De eadem re.**

Ex lib. 1. cap. 2.

Quam detestabile et execrabile scelus sit unicuique xp̄iano filiola suam constuprare. testatur s̄s gregorius pp̄ in dialogis suis. ubi refert quendam hominē polluisse filiola suam. et quia neglexit penitentia agere. subito miserabili morbo correptus expirauit. et sepulto non solū corpus. sed etiā omne sepulchrū ignis inuisibilis consumpsit. **De mulieribus que aliquo molimine inter se fornicantur.**

Ex penitentiā. lib. 1. cap. 1.

Mulier quoque molimine. aut in se ipsa fornicans. ii. annū peniteat. **De sc̄i monialibus que inter se fornicant.**

De eadem penitentiā.

Simonialis cū alia sc̄i moniali per aliquod machinamentū fornicatę fuerint. vi. annū peniteat. **De illa muliere que cū adultera fornicata**

Ex lib. 1. cap. 1.

Mulier si cum muliere fornicata fuerit. fuerit. annū ii. penit. Sic et illa que semen uiri sui cibo miscet. ut inde plus eius accipiat amorē. peniteat.

De illis qui in rationabiliter uersati sunt.

De his qui in rationabiliter uersati sunt. siue uersantur. id est qui cū pecoribus et masculis se comquauerint. quot quot annū. xx. annos etatis tale crim̄ comiserunt. xv. annis exactis in penitentia. cōmunionē merentur orationū. Deinde quinquennio in hac cōmunionē durantes. tunc demū oblationis sacramenta contingant. Discutiat autē et uita eorū qualis tpe penitentia duris extiterit. et tē miam consequant. Quod si in explebilitate huius herese criminibus ad agenda penitentia plixius tempus insumat. Quot quot autē post xx. annos etatis uxores habentes. in hoc peccato lapsi sunt. xxv. penit. agentes ad orationis cōmunionē recipiantur. In qua quinquennio perdurantes. tunc demum plenā cōmunionē. et oblationis sacramenta percipiant. Quod si uxores habentes et trascendentes quinquagesimū etatis annum. et delinquerint. ad exitū uite cōmunionis grām consequant.

Ex lib. 1. cap. 1.

Eosque in rationabiliter. **De eadem re.** **De illis que cum pecudibus fornicantur.**

Ex penitentiā. lib. 1. cap. 1.

Qui cum pecude peccat. quidā iudicant annos. x. quidā. vii. quidā. iii. quidam centū dies. iuxta qualitatem persone peniteat. **Itē de quadrupedum fornicatoribus.**

Ex penitentiā. lib. 1. cap. 1.

Si uenta fuerint qui cū quadrupedibus. ut masculis contra naturam peccant. dura et discretā penitentia

coherendi sunt. Quia propter ep̄l uel pb̄n. a quibus iudicium penitentię iniungitur. conentur omnimodis hoc malū radicitus abscidere. **De illis qui fornicantur sicut sodomite.**

Ex penitentiā. lib. 1. cap. 1.

Qui fornicatus fuerit sicut sodomite. si seruus ē. scopis castigabitur. ii. annū penit. Si liber ē. et coniugatus. x. annū penit. Si priuatus. vii. annū penit. c. dies. Si in consuetudine est. laicus coniugatus si in consuetudine habet. xv. annū penit. Si ex ordinibus est. et in consuetudine habet. degradatus ut laicus penit. Qui autē cū fr̄e naturali fornicatus fuerit. per tam sordidam cōmixonem. ab omni carne se abstinere. t. xv. annū penit. Si clericus est. amplius peli debet. **De diaconis ut monachis si fuerint masculorum**

Ex lib. 1. cap. 1.

Clericus ut monachus. insectator. ut qui osculo. ut aliqua occasione turpi deprehensus fuerit. publice uerbentur. et coronā amittat. decaluatque turpiter. spiritus mentis obliuatur in facie. unguisq; artatus ferrat. carcerali sex mensib; angustia maceret. et triduo per ebdomadas singulas ex pane ordeicio ad uesperā reficiatur. Post h. et alius sex mensib; sub semotis sp̄alis custodia. segregata in curtia degens. operi manuū. et orationū sit intentus. Vigiliis et fr̄ib; subiectus. et sub custodia semp duorū fratrum sp̄alium ambulet. nulla praua locutione ut consilio deinceps iuuenibus coniungendus. **De eadem re.**

Ex lib. 1. cap. 1.

Siquis ex iuuenibus. ut aliqua suspiciosa p̄sona. cū paruulis qui uocatus

Ex lib. 1. cap. 1.

fuerit. diuturna penitentia maceret. **S**iquis deprehensus fuerit aliquis fr̄ ludere cū pueris. et habere amicitias etatis infirmę. tertio cōmoneatur. ut memor sit honestatis atq; timoris d̄i. Si non cessauerit. seuerissime corripatur. **Item de cōmixture animalium.**

Ex penitentiā. lib. 1. cap. 1.

Siquis cuiuslibet animalis cōmixture peccauerit. xv. annis in humilitate subiaceat ad ecclē ianuas. et post alius qnq; annis in orationis cōmunionē receptus. penit. agat. et sic grām sacramenti percipiat. Interrogentur autē alii de eo qualē uitam in penitentiam egerit. et sic cōmunionis miam consequatur. Si quis autē post xx. annos habens uxore huic peccato succubuerit. xxv. annis humilitata subiaceat. et v. annis in orationibus. et sic communicet. **Item de ep̄o qui sc̄m naturam fornicatus est.**

Ex penitentiā. lib. 1. cap. 1.

Item in canone aptorū iudicatur. ut ep̄s. pb̄r. diaconus. qui in fornicatione aut priuio. aut furto captus ē. deponat. non tamen a cōmunionē priuetur. quia non iudicat d̄s bis in idipsum. Siquis pontifex fornicationē fecerit. naturalem. sinodus iudicauit. ut x. annū penit. et multas lacrimas et elemosinas ueniam a d̄no petat. P̄b̄r. non p̄lato monachi uoto. cū puella ut meretrix peccans. annū ii. et in trib; quadragesimū. ii. et iii. et vi. fr̄. et in sabbo semp de siccō cibo penit. Si cū ancilla dei. aut masculo. plus addatur ieiunium. id est. v. annū si in consuetudine est. Similiter diaconus si monachi non sunt. ii. annū. sicut et monachi qui sine gradu sunt. Si diaconus

monachi sunt. un. an. Monachi cum gradu. vii. ann. pen. Item eps si sine uoto monachi cum puella ut meretrice peccauerit. x. ann. pen. Clericus cu tali puella si sine uoto monachi fornicatus fuerit. dimidiu an. pen. si frequenter. i. ann. si canonica similiter. si frequenter. ii. ann. Si genuerit ex ea filiu. iii. ann. alii dicunt. vi. Theodorus dicit. Monachus fornicatione faciens. vii. ann. pen. Ite beda dicit. Monachus fornicatione querens. et non inueniens. ann. et dimidiu pen. Ite romanus penitentialis dix. Monachus fornicatione faciens. cu meretrice. ut cum puella. iii. ann. pen. Si cu scamo nali. vii. ann. pen. Ite laicus priuatus maculans uxore pximi sui. ut adulter. pen. Si cu uirgine peccauerit. uterq. pen. an. i. Si cum ancilla di. ii. ann. Si genuerit ex ea. v. ann. pen. Item si quis peccauerit sicut sodomite. quidam. x. ann. dicunt penitere. Qui in consuetudine habet. amplius pelli debet. Si autem in gradu sunt. degradentur. et sicut laici pen. Vir qui inter femora fornicatus fuerit. i. ann. si tetrauerit. iii. an. pen. Si puer. ii. ann. pen. Qui cu pecude fuerit fornicatus. ut iumentu. x. ann. penit. Oportet eni discretionem ee inter qualitatem peccodum ut hominu sicut supra diximus. Ite eps cum quadrupedibus peccans. x. ann. pen. et gradum amittat. pbr. v. diae. iii. clericus. ii. **De sacerdote qui p turpiloquium. aut p conspectu libidinosu pollutus fuerit.** **S**acerdos qui p turpiloquium. aut conspectu libidino conquinatus fuerit. non tamen uoluerit fornicare. v. dies pen. Pbr. si osculatus e feminam

Exponit

desiderium. et semen fuderit. x. d. pen. diae. v. d. pen. Similiter monachus. clericus. iii. laic. i. Item si pbr semen fuderit p cogitationem. vi. d. pen. Si tangit cu manu. i. eb d. pen. Eps si p cogitationem fuderit. duas eb d. pen. si tangit cum manu. Diae et semen fuderit. xii. d. pen. Monachus similiter. Aliter si diae. x. d. Quanto magis alii gradus. Si in pugnatione mentis conquinabitur. x. d. pen. ut quousq. cogitatio uincat. Si in sonis uoluntate pollutus sit. surgat cantetq. vii. ps penitent. id. Dne ne in. Beati quoy. Dne ne iuram. Misericordia. Dne ex. Depfundis. Dne exaud or. ut unusquisq. scdm sua uirtute. et mane xxx ps cantet. Volent autem in somnis peccare siue qui pollutus sit sine uoluntate. xv. ps cantet. peccans non pollutus. xxiiii. ps cantet. **De** **tem in sono peccans si eadem re.** **Ex** cogitatione pollutus fuerit. xxv. ps cantet. In sono peccans sine cogitatione. xii. ps. Si semen fuderit in ecclesiam per dormitionem. cantet psalteriu. ut in d. pen. Si uoluntarie semen fuderit in ecclesia. mali cogitatione. Si clericus. xiiii. dies pen. diae. xxv. pbr. xl. Eps. i. Monachus. xxx. **De illis qui p inlecebrosos amplexus feminam polluantur.** **Q**ui p inlecebrosos amplexus femine. ut osculo pollutur. iii. d. pen. Qui tetigerit inuerecunde carne eiusdem femine. iii. d. p. Qui p turpiloquiu pollutur. vii. d. p. Pbr si osculatus fuerit feminam p inmundu desideriu. x. d. p. Si uignatus fuerit. xx. d. pen. Qui in ecclesia p sonium pollutur. iii. d. pen. Qui in sonis uoluntate pollutus e.

Exponit

Exponit

surgat et cantet. vii. ps penitenciales. et in die xxx. Qui peccare uoluerit in somnis. et non fuerit pollutus. xx. imp. cant. **De clericis qui per malas cogitationes** **C**lericus si semen semen effuderit. fuderit non tangendo p malas delectationes. vii. d. p. Si tangit cum manu. x. d. p. Si diae. xx. d. p. Si pbr. iii. eb d. pen. Pbr. si semen fuderit p cogitationem. vii. d. pen. Monachus similiter. Qui uoluntario semen fuderit in ecclesia. si clericus. e. x. d. pen. Si monachus aut diae. xx. d. Si pbr. xl. Si eps. l. d. p. **Si mulier debeat separari a uiro suo que filiu suum casu p negligentia a fonte suscepit.** **D**ededi scie romane et aptice. ecclie eps. Gordiano hispaniensis. ecclie coepo. et fri dilectissimo. Puenit ad nos diae uir. ure scitatus eptam inferens. quod quida uiri. etiam et mulieres preterito sabbo paschali die. p magno ppto. incursum. nescientes suos filios suscepisse ex laua chro. Cupisset eni scire. sip tali accidenti ratione debeant uiri et mulieres ad suu ppriu usum redire. an non. Nos eni ex hac tristitia mesti. inquisiimus prioru nroy. dicta. Inuenimus autem in archiuo huius aptice sedis. ia talia contigisse in ecclesia hisaurie. et ethesioy. simulq. hie ro solime. etia alienay. ecclay. epis. et earu ciuitatu. ab hac aptica sede uolentib. scire. si uiri et mulieres redirent ad pprium thorum. Beatx memorie scissi mi patres iulius. innocentijs. et celestinus. cu epoy plurimoy. et sacerdotu conuentu in ecclesia beato. aptoy. principis. phibentes talia pscripterunt. et confirmauerunt. ut nullo modo se in coniugio reciperent mulieres. aut uiri.

Exponit

Exponit

Exponit

qui p quamcuq. ratione susceperent natos. sed separent se. ne suadente diabolo tale uitu peccati molestat per mundum. et uniuersoy. error accrescat. Scitis quia quomodo sunt septē dona sps sci. ita sunt septē dona baptismi. A primo pabulo sacrae salis. et ingressus. ecclie. usq. ad confirmatione sci sps p chrisma. Ab hoc primo sps sci dono. usq. ad vni. nullus xpianus sua com matrem in coniugu recipere debet. et qui presumpserit. anathematis uinculo religetur in perpetuo. nisi penitentia egerit digne. Mulieres uero cu separate fuerint hac p inlicita actione a ppris uiris. tota precipimus recipere dotem. qua in die nuptiali receperit. Et post expleto annum recipiant aliu uiru si uoluerint. Similiter et iun uxore. **De eo qui spalem habet copatre cuius uxor comater non e. et eo defuncto si eius uidua possit ducere uxore.** **Q**ui spalem habet copatre. cuius filiu de lauachro sacri fontis. accepit. et eius uxor comater non est. liceat ei defuncto copatre suo eius uiduam ducere uxore. si nullam habent consanguinitatis ppinquitatem. Quid enim. Numquid non possunt coniungi. quos nulla pximitas carnalis ut in id generatio secerit spalis. **De eo si aliq. sue spalis commatris filia uxore ducere possit.** **I**llud etiam canonica institutione definimus. nei intro ductione aliqua refutamus. sed ppar eos qui diuerse de eo sentiunt. hoc loco aliquid comemoramus. Si quis sue spalis comatris filia fortuita. et ita contingente rerum casu in coniugium duxerit.

consilio maturiori seruat. habeat.
atq; honeste legitimo coniugio opam
det. **De quodam qui suā filiā
spiritalem constuprauit.**

Ex dialo
58. 17.

Terribile etiam quiddam in ualentiā
p unciā contigisse. uir urbe uene
rabilis maximianus siracusanus ep̄s.
qui diu in hac urbe meo monasterio
presuit. narrare consuevit dicens.
Quidā curialis illic sacratissimo pas
chali sabbo iuuenulā cuiusdam
filiā in baptisate suscepit. Qui
post ieiuniū domū reuersus multo
uino inebriatus. eandem filiā suā
secum manere petuit. eamq; nocte
illa quod dictu nefas est perdidit.
Cumq; mane factu surrexisset reus. co
gitare cepit ut ad balneū pergeret.
ac si aqua balnei lauaret maculā pec
cati. Perrexit igitur. Lauit. cepit tre
pidare. ecclā ingredi. sed si tanto
die non ueret ad ecclā. erubesceret
homines. Si uero ueret. promisceret
iudicium dī. Uicit itaq; humana ue
recundia. prexit ad ecclā. sed tre
mebundus ac pauens stare cepit. atq;
p singula momenta suspectus qua hora
in mundo sp̄i traderetur. et coram
omī ppto uexaretur. Cūq; uehementē
timeret. et ei in illa missā celebra
te quasi aduersē nil contigit. qui
letus exiit. et die altero ecclā iā secu
rus intrauit. Factumq; ē ut per sex
continuos dies letus ac securus pce
deret. estamans quod eius scelus dñs
aut non uidisset. aut uisum misericor
diter dimisisset. Die autē septimo.
subita morte defunctus est. Cumq;
sepulture traditus fuisset. p longū tps

cunctis uidentib; de sepulchro ipsius
flāma exiit. et tam diu ossa eius concre
mauit. quousq; omē sepulchrū consūpserit.
et terra que in tumulo collecta fuit de
fossā uideretur. Quod licet om̄s dñs faci
ens ostendit quod anima eius p̄tulit
in occulto. cuius etiā corpus ante huma
nos oculos flāma consūpserit. Qua in re
quoq; nobis hęc audientib; exemplum
formidinis dare dignatus est. Quaten
ex hac consideratione colligamus. quod
anima uiuentis ac sentiens p̄reatu suo pa
tatur. si tanto ignis supplicio etiā insensi
bilia ossa concremantur. **De quodā fr̄e
impugnabatur a sp̄u fornicationis.**

Ex dialo
putantur
locum.

Quidam fr̄ molestiam sustinebat a sp̄u
fornicationis. Abiit autē ad quendam
pbatissimum senorem. et precabatur eū
dicens. Pone tibi sollicitudinē beatissime
pater. et ora p me. quia grauer me in
pugnat passio fornicationis. hęc cum
audisset senior. orabat interne dieb;
ac noctibus p eo deprecans dī miām. Inter
autē ueniebat idem fr̄. et rogabat seni
orem. ut magis intentius p eo oraret.
Similiter autē cum omī sollicitudine
beatus senior intentius orabat pro eo.
Frequenter autē ueniētē ad se mona
chum uidentis senior. et deprecantē se
ut oraret. ualde contristatus. admirabat
quia non exaudiret dñs orationes eius.
Eadem autē nocte reuelauit ei dñs
que circa illū monachū erant. negle
gentie et ignaue resolutionem. et de
lectationes fore corporeas cordi eius. Ita
autē ostensum est s̄o seniori. Vidi se
dentē illum monachū. et sp̄m fornicā
tionis in diuersis mulierū formis ante
illum ludentē. et ipsum condelectari.

Uidebat et anḡm dī astantem contra
eundē fr̄m. quia non sūgebat neq; pro
sternebat se in orationibus ad dñm. sed
magis delectabatur in cogitationibus
suis. hęc ergo ostensa sunt p̄ uelationē
s̄o seniori. Cognouit autē qā culpa
et negligentia illius monachi erat. ut n̄
exaudirentur orationes eius. Et tunc
dixit ei senior. Quia tua culpa est fr̄.
qui condelectaris cogitationib; malis.
Impossibile est enī discedere a te sp̄m for
nicationis in mundū. alius orationibus
ad dñm p te deprecantibus. nisi et tu de
te ipso labore assumas. in ieiuniis et ora
tionibus. et uigiliis multis. cū gemitu
deprecans. ut miām suam et aduictoriū
det gr̄a sile. prebeatq; dñs xp̄s tibi. ut
possis resistere malis cogitationib;. Nā
et medici qui corporibus hominum
medicamenta conficiunt. et adhibent.
quāuis omīa cum sūma diligentia faci
ant. uerū tamen si ille qui infirmat
non se abstinet a noxiis cibis. uel de
aliis quas solent ledere infirmitates.
nichil efficiat cura et diligentia. et
sollicitudo medicorū. Similiter etiam
et in anime languoribus eueniet. licet
cum omī intentione ex toto corde s̄i
patres qui sunt medici sp̄ales exorent
miām xpi dñi saluatoris n̄i p eis. qui
orationibus eorū se postulant adiuua
ri. nisi et ipsi cum omī intentione
mentis. tā in orationibus quā in omī
opere spiritali que dō placita sunt.
faciant. non efficiant orationes eorū.

Ex dialo
10. 17. 18.

De sponsa fr̄is si fr̄ inolauerit.

Quidam desponsauit uxore. et dota
uit. cū ea coire non potuit. Quam
fr̄ eius clanculo corripit. et grauidā

reddit. Decretū est. ut quam uis nupta
ē non potuerit. legitimo uiro despon
sata tamen fr̄i fr̄ habere non possit.
Sed mechus et mecha fornicationis
quidem um dicta sustineant. licita uero
eius conugra non negentur. **Sigs de
uino in aliū transmigrat ep̄atum. et con
sanguineā suā polluerit. ut aliq. crīm
siquis de uno capitale cōmiserit.**

Ex dialo
21. 17. 18.

Siquis de uno capitale cōmiserit.
in aliū omīno transmigrat ep̄atum.
et si quod absit contingat eum filiam
sororis sue. amice aut matertere. auunculi.
ut patris polluerit. aut aliquod crimen
capitale cōmittere. ep̄s in cuius tunc dio
cesi cōmoratur. et tali scelere criminatur.
habeat uis et potestate s̄cām canonicam
auctoritatē. et nr̄m s̄nodalē instituti
onem flagitiosum coherere. et ad peni
tentie emollire. Perque enī melius rei
uentas uentilatur. quā per illum sub
quo habitat. et abitare desiderat. **De
mulierib; absente marito si cōcipit.**

Ex dialo
11. 17. 18.

Si qua mulier padulterū absente
marito conceperit. idq; facinus post
ocadere. placuit uix in fine dandam
cōmunionem quod genuerit scelus.
**De illis mulierib; que male concep
tos necare studuerint.**

Hii uero qui male conceptus ex adultio
factus ut edtos necare studuerint. ut
in uentre matrū potionib; aliquibus
conliserint. in utroq; sexu ad ulteris.
post septē annorū curricula cōmunio
tribuatur. ita tamen ut omī tempore
uite sue fletib; et humilitati insistant.

Ex dialo
11. 17. 18.

**De mulierib; que partus suos occul
te interficiunt.**

Mulieres quedā te interficiunt.
ut audiuimus que ex fornicatione
conapientes. incuentes ne scelus quod

occulte perpetraverunt. manifestū fiet
ret infantes quos pepererunt occiderit.
et terre congerie cooperuerunt. aut in
aqual puererunt. Quod quantum nefas
sit. canones anciani hiberniani. atq; phi
lertensis concilii testes sunt. his itaq;
uix in fine dandā esse cōmunionē decer
nunt. sed humanius tractantes post de
cennē penitentia tales placuit ad cōmu
nionem recipi. **De eadem re.**

Excl. uerba
mens. cap. v.

De mulierib; que fornicantur. et paruos
suos necant. ut que agunt secū ut uito
conceptos exciant. antiqua quidem defi
nitio usq; ad exitū uitę eas ab ecclā
remouet. humanius autē nunc defini
mus. ut eis triūm annorū tempus scdm
prefixos gradus penitentia largiatur.

Excl. uerba
mens. cap. v.

Siquis infante **De eadem re.**

Soppresserit. iii. annū pen. unum ex his
in pane et aqua. Si clericus fecerit. iiii. annū
pen. i. ex his in pane et aqua. **De sodo**

Excl. uerba
mens. cap. v.

Eps fornicationē **mittit peccato.**

faciens naturale. xii. annū pen. pbr. x.
diac. viii. Subdiac. viii. Cleric. viii. laicus. vi.
annū pen. si carnalis cū frē carnale fornicā
tionē faciens. xv. annū ab omī carne se ab
stinere. Si semen in os miserit. vii. an pen.
Alii dicunt usq; in fine uitę pen. debere.
Vir inter femora fornicantes. unū an pen.
Si terantes. iiii. Si uerter cura fornicantes.
si pueri sunt. i. annū pen. si uir. ii. an pen.
Si autē in consuetudine est. modis peni
tentie addatur. iudicio sacerdotis. Vir
semetipsum conquinans. primo x. d pen.
terantes. xx. d. Si cū gradu ē. addat. p.
Puer xv. annorū. xl. d pen. Qui concupiscit
mente fornicari et non potuit. x. d pen.
Qui p turpiloquiū ut aspectu conqui
natus est. tam non uoluerit fornicare.

corporealiter. xx. d. p. Si autē in pugna
tione cogitationis uolenter conquinat
est. xx. d. p. Qui diu illudetur a cogita
tione molliter ei repugnans. vii. d. ut
quantū exegerit diuturnitas cogitati
onis. pen. Pueri qui fornicantur intra
se ipsos. iudicatum est ut uapulentur.
Pueri soli de hoc inter se sermociantes.
et transgredientes statuta seniorū. sup
positiones accipiant. osculū non sim
pliciter facientes. vi. suppositiones acci
piant. Illecebrosū osculū facientes. sine
conquinamento. ii. d. pen. Cū conquinato
siue amplexu. x. suppositiones accipiant.
post annos. xx. idem committentes. xv.
d. separati a mensa. exterreresq; ab ecclā
cū pane et aqua uiuant. Minimi uero
fornicationē imitantes et irritantes se
in uicem. sed conquinati sunt propter
etatis maturitatem flagellentur. Si uō
frequenter. addatur pena. Pueri autem
ante. xx. annos se in uice manib; conqui
nantes et confessi. ante quā cōmunicent.
xv. d. p. Si uerterint post penitentia.
c. d. p. Si uero frequenter. separantur. et
annū pen. Puer oppressus a maiore. infra
x. annū ebd ieiunet. sicut sentit. xx. d.
mollis autē. annū pen. Qui in somnis
uoluntarie pollutus ē. surgat et amet
genib; flexis. vii. ps. uolens in sono pec
care. xx. ps. canter. Si pollutus est sine
uoluntate. xv. ps. canter. et in fine uni
uscuiusq; psalmi dicat. O sin adiutorū
meum irrende. & riq. Qui semen in
ecclā dormiens effuderit. iiii. d. ieiunet.
Eps fornicationē faciens contra natura.
degradetur. et xii. annū pen. pbr. aut diac
fornicationē contra natura faciens. pre
lat. an. monachi uoto degradentur.

et xv. annū pen. et ueniant omī hora
rogent. et suppositionē pauantur.
in unaquaq; ebda. exceptis quinquā
gesimis dieb;. Post suppositionem
panis mensura utentur. et ferculū ali
quatenus butiro inpinguato. et die
dnico sic uiuant. Ceteris uero dieb;
maximati panis mensura. et parua
pinguata butiro holera. et ouis pauā
et formatio reficiantur. et aqua tan
tum sufficiat. si operarius est. lectus ei
non multū foenū habeat. et p. iii. qua
drag anni addat aliquid. p. ut uir
eius admiserit. semp ex intimo corde.
ut defleat culpā suam. Obedientiam
que omīa premitet libentissime acci
piat post annū et dimidiū eucharistiā
accipiat. et ad pacē ueniat. psalmos cū
frīb; canter. ne penitus anima tanto
tpe celestis medicine ieiuna intreat.
Si inferiori gradu prius quis monachus
fuerit. iiii. quidem annū pen. sed men
sura non prauetur panis. Si operarius
est sextarius de lacte romano et alio
de cenuda. et aqua quantum sufficit.
p suis ardore sumat. si uero sine uoto
monachi pbr et diac sic peccauerit. sic
monachi sine gradu pen. et postea reci
piat gradus suos. Si autē pbr aut diac
post tale peccatū uoluerit monachus
fieri. indiscreto preposito exili. annū
et dimidiū pen. habet tamen abbas
cum consilio epi sui huius rei mode
randi facultatē. si obedientia peniten
tis placita sit dō et frīb; quib; comis
sum est. **De illis q conceptū excipiunt.**

Excl. uerba
mens. cap. v.

Siquis causa explende libidinis.
ut hodiū meditatione. ut non ex eo
soboles nascatur homini aut mulieri

aliquid fecerit. ut ad potandū dedit.
ut non possit generare aut concipere.
ut homicida teneatur. **De illis qui**

Excl. magis
mens. cap. v.

Siquis infante **infantes suos opprimerit.**
suum oppresserit. aut uestimentoꝝ
pondere suffocauerit. et hoc post bap
tismū factum fuerit. xl. d. p. in pane
et aqua. et a coniuge se abstineat. Postea
iii. annū pen. p legitimas ferias. et in iii.
anno quadrag obseruet. Quod si ante
baptismū infans oppressus fuerit. p
ximos. xl. dies ut supra pen. Postea
uero quinquennū expleat. **De patre**

Excl. uerba
mens. cap. v.

et matre qui filios suos a pud se mor
De infantib; autē **tuos inuenerint.**
qui mortui inueniuntur cū patre et
matre. et non appareat uirū a patre aut
matre occisus sit ipse infans. ut suffocat
an ppria morte defunctus. non debent
inde securi eē. nec sine penitentia ipsi
parentes. sed tamen in eis consideratio
debet eē pietatis. ubi non uoluntas
sed euentus mortis causa fuit. Si autē
eos non latet ipsos eius eē interfectores.
scire debent grauer se deliquisse. qd
in anciano concilio comprobatur. quidā
autē triū annorū penitentia hoꝝ iudi
cant eē debere. quoz unum ex his
exigat in pane et aqua. atq; se ab omī
luxuria tpe penitentie siue custodiat.

Excl. uerba
mens. cap. v.

De illis mulierib; q abortū fecerint.
Siqua mulier abortū fecerit uolun
tate. iiii. an peniteat. **De illis q abortū fecerint.**
Ex puit liber. xvii. **In cap lib xviii. de uisitacione et**
penitentia. et reuelacione infirmoz.
cū sacerdos audierit aliquē infirmū
in sua plebe. cito ad eū p gat. et in
gressus domū dicit. Pax huic domui.

et omib; abitantibus in ea. **Aqua benedicta** aspergat super eum et ponet eum in cubiculum. **A**spersit me.

Benedic dñe domū istā et om̄s abitantē in ea quia tu dñe dñe dixisti pax huic domui benedicere tūtes te pusillos cū maioribus benedicti uos a dño qui fecit celum et terrā. **Deinde dicat or.** **D**ñs q sacerdotib; tantā grām contulisti. **Deinde cant** un ps penitentē cū precib; p infirmis et postea let. **qua expleta dic.** **Salvū fac seruū tuū. Dñs. cap.** **M**itte aut. **de syon.** Nichil pñe. **et sibiū.** **E**sto ei d. turris fortitudinis. **A facie.** **D**ñs conseruet eū et uiuificet eū in terra. **E**t non tradat eū in manu inimicū eius. **D**ñs op̄e ferat illi suplectū dolorū eius. **U**niuersū strētū eius uersasti in infirmitate eius. **D**ñe exaud or. **E**t clamor. **M**iseric.

Omp̄s et misericors dñs q̄ in m̄sa pietatē tuā ut ad introitū in tuo nomine humilitatis nr̄e hunc famulum tuum n̄ in hoc abitaculo uacante fessū salutare uisitare digneris sic uisitare dignatus es tobīa et sarrā. socrū petri puerūq; centurionis ita et iste pristina sanitate anime corporisq; recepta grāy tibi in ecclā tua referat actionem. **P.**

Post h. et om̄s iubeat extra cubiculū sedere et ad p̄p̄inquans lecto quo infirmus decūbit eū blande lenit̄p̄ alloquit̄ ut omnē spē suā in dō ponat ut flagellū dei patienter tollet et ut h. ec ad purgationē et castigationē suā puenire credat. **Ut peccata sua confiteat̄ ut em̄dationē**

pmittat si dñs uis concesserit penitentia p̄culpis cōmissis spondeat. **U**t substantiā suā dū adhuc sensus et ratio uiget disponat. **U**t peccata sua elemosinis redimat ut his qui in se peccauer̄ indulgeat ut rectā fidē et credulitatē teneat et si fidem non sapuerit ex integro p̄br̄ eū docere debet et ut dñm nūquā despare doceat. **Cū** his et huius semodi allocutionib; fuerit mens infirma releuata data benedictione. **Tunc deet ei locus secreti or̄ confitend̄. Introget eū de singulis et de fide catholica.**

Credis in dñm patrem et filiū. **et sp̄m s̄m.**
Credo. **C**redis quod iste c̄s p̄ s̄m̄e unū est s̄m̄e.
Credo. **C**redis quod in ista ipsa carne in qua nunc es resurgens habes in die iudicij et recepisse bonū siue malū q̄ gessisti. **C**redo. **U**is dimittere istis peccata sua quante peccauerunt. **N**olo. **U**is peccata que fecisti emendare si reuulseris. **N**olo. **Postea unget̄. Post unctionē dicat ant̄ eū ps.**

Quod ueritate tua exaudi me d. **D**ñe ex. **h̄c x̄p̄e.** **P**at̄ nr̄e cū his p̄cib;. **E**xurge d. dñs exaltet manus tua. **N**e obliuiscaris pauperū in fine. **T**ibi enī dicitur licet e paup; orphano tu enī adiutor. **D**esideriū pauperū exaudiuit dñs. **d**ep̄tione cordis eorū audiuit auris tua. **M**isericordiā tuā. **q̄ saluos facit sperantes in te. Tu autē in s̄o habitas. l**uis dñs ante sp̄auer. **A**d te clamauerunt et salui facti sūt. **I**nter sp̄auerunt et non sunt confusi. **N**e t̄ adas dñe bestis animas confitentel tibi. **A**nimā pauperis tui ne obliuiscaris in fine.

Quod om̄s dñs ut sicut famulo tuo exchue ter quinos annos ad uitā donasti ita et famulū tuū n̄ a lecto

egritudinis tua potentia erigat ad salutem. **P.**

Respice dñe famulū tuū n̄ in infirmitate sui corporis laborantē et animā refoue quā creasti ut castigatōib; emendata continuo se sentiat tua medicina saluari. **P.**

Dñi qui factura tue pio semp dñans affectu inclina aurē tuā supplicationibus nr̄is et famulū tuum n̄ ex aduersā ualitu dñe corporis laborantē placatus respice et iusta eam in salutari tuo ac celestis grā presta medicam. **P.**

Dñi qui humano generi salutis remediū uitę eterne munera contulisti conserua famulo tuo n̄ tuay dona uirtutum et concede ut medelam tuā non solū in corpore sed etiam in anima sentiat. **P.**

Virtutū celestū dñs qui ab humanis corporib; omnē languorē et omnē infirmitatē precepti tui potestate depellis adesto p̄p̄tius famulo tuo n̄ ut fugatus infirmitatib; et uirib; receptis nomen s̄m̄ tuū instaurata p̄tans sanitate benedicat. **P.**

Dñe scē pater omp̄s eterne dñs qui fragilitatē conditionis nr̄e infusa uirtutis tue dignatione confirmas ut salutarib; remediis pietatis tue corpora nr̄a et membra uegetentur sup hunc famulum tuū n̄ p̄p̄tius intende ut om̄i necessitate corporee infirmitatis exclusā grā in eo pristinae sanitatis p̄fecta reparatur. **P.**

Oremus fr̄s dñm nr̄m p̄ fr̄e nr̄o quē dure ad presens malū languoris affligit ut eum dñi pietas celestib;

dignetur curare medicinis ut qui dedit uitā det et salutem. **P.**

Dñe scē pater omp̄s eterne dñs q̄ es uia ueritas et uita exaudi et conserua famulū tuū n̄ quem unificasti et redemisti pretio magno s̄i sanguinis filii tui. **P** eum dñe. **S**infirmus in desperationē fuerit reconcilia eū oratione his sequentib; orationibus ut quando conualuerit sc̄m̄ canonū et sc̄y patrū statuta et qualitatem delicti peniteat. **R**eciliatio infirmi.

Pat̄ dñe q̄s hunc famulo tuo n̄ dignū penitentię fructū ut ecclē tue scē a cuius integritate deuiat peccando admissoꝝ ueniam consequendo red datur innoxius. **P.**

Omp̄s semp̄tē dñs confitenti huic famulo tuo n̄ p̄ tua pietate peccata dimitte ut non plus ei noceat conscientie reatus ad penam quā indulgentie tue pietatis p̄sit ad ueniā. **P.**

Exaudi dñe preces nr̄as et confitentem tibi parte peccatis ut quē conscientie reatus accusat indulgentia tue miserationis absoluat. **P.**

IN CRVN̄E PL̄B̄ XIII.

- I** Quod ultima conuersio mente ponit estimanda sit quam tempore.
- II** Quod omnis fidelis in ultimis postus sc̄ificatio oleo in ungi debeat.
- III** De illis qui p̄pter timorem mortis in ipsa infirmitate confitentur peccata sua.
- IIII** De illis qui necessitas ip̄e et penitentia et reconciliationem desiderant. **V** De cadente.
- VI** De illis quod exitum ueniunt ut ultimo et necessario uiuio minime priuentur.
- VII** Quod penitentia possit abolere peccata etiā sin ultimo.

uite spū penitenti.

- xi** De lapsis in ultima positis ut uicinis munere sirogauerint et debet subueniri.
- xiii** De illis infirmis qui dū penitentia peccata et ante quā sacerdos ueniat officii oris amittunt.
- x** De eadem re. **xi** De eadem re.
- xii** De illis q̄ in ultima egritudine penituerunt et mox reconciliati fuerunt.
- xiii** De illis q̄ in periculo sunt constituti ut ep̄o consulto p̄br̄ eos reconciliet.
- xiiii** De infirmis in periculo mortis constitutis.
- xv** De quoda qui xp̄m negauerat quomodo in extremis uicinis laboratus est.
- xvi** Ut p̄br̄ de occultis peccatis iussu ep̄i penitentis reconcilient.
- xvii** De penitenti in ipsa penitentia de corpore exierit et reconciliari desiderat.
- xviii** Ut q̄nta s̄r ante pascha penitentibus s̄r committenda ante aut si ad desperationē infirmitates deuenerint.
- xix** De illis q̄ in ecc̄ia remitti peccata n̄ crediderunt.
- xx** Quod infirmis om̄i hora cibi sumere.
- xxi** De illis sacerdotibus q̄ morientibus penitentia denegauerunt.
- xxii** Quod nulli in ultima penitentia sit deneganda.
- xxiii** De penitentibus q̄ in infirmitate eucharistia acceperunt.
- xxiiii** De penitentibus subito mortuis. *Explicit cap̄ lib̄ xviii.*

Incip̄ liber xviii. de uisitacione et penitentia et reconciliacione infirmorum. Quod ultima euersio mente potius estimanda sit quā t̄p̄e. cap̄ i.

ergo ad d̄m conuersio in ultimis positoy mente potius estimanda quā t̄p̄e. p̄pha hoc taliter asserente. Cum conuersus ingemueris tunc saluus eris. Cum ergo d̄ns sit cordis inspector quo uis t̄p̄ore n̄ est deneganda penitentia postulanti cum illi se obliget iudici cui occulta om̄ia nouerunt reuelari.

Quod om̄is fidelis in ultimis positus sc̄ificatio oleo ungi debet.

Batus enī iacobus ap̄t̄s in epta sua scripsit. Infirmatur quis in uobis inducat p̄bros. ecc̄ie et orent sup̄ eum ungentes eum oleo in nomine d̄ni et oratio fide saluabit infirmū. Hoc et ap̄t̄s in euanḡio fecisse leguntur et nunc ecc̄ie consuetudo tenet ut infirmi oleo consecrato unguantur a p̄bros ita licet hoc oleo s̄cro in suis infirmitatibus sed ut in nocentius p̄p̄ descripsit etiam om̄ib; xp̄ianis uti licet eodem oleo in sua aut in suoy necessitate urguendo. Quod tamen oleū non nisi ab ep̄is licet confici. Nā quod ait oleo in nomine significat oleo in noē d̄ni consecrato ut certe qui etiā cum unguunt infirmū nomen d̄ni super eū inuocare debent et si in peccatis sit dimittentur. Multi p̄pter peccata animā facta infirmitate aut etiā morte plectuntur corporis. Unde ait ap̄t̄s corinthis quia corpus d̄ni indigne pericere erant soliti. Ito inter uos multi infirmi et inbecilles et dormiunt multi. Si ergo infirmi in peccatis sint et hoc infirmis ecc̄ie confessi fuerint a p̄fecto corde ea derelinquere atq; emendare satagerunt dimittent eis. Neq; eū sine confessione emendationis

queunt dimitti. Unde recte subiungit. Confitemini alterutū peccata ur̄a et orate p̄ inuicem ut saluemini. De illis q̄ p̄pter timorē mortis in ipsa infirmitate confitent peccata sua.

In firmis qui necessitate mortis urguente confitentur peccata sua sub ea conditione a sacerdote reconciliantur. Ut si a d̄ns uitā donauerit. Santitateq; reddiderit. sc̄dm̄ qualitatem delicti et sc̄dm̄ canonum statuta et penitentialiū p̄bros penitentia et reconciliacione desiderant.

His autē qui in t̄p̄e necessitatis et in periculis urguente instantia presidium penitentia et mox reconciliacionis implorant. nec satis factio interdicenda ē nec reconciliatio deneganda. q̄a m̄e d̄ni nec mensuras possumus ponere nec tempora definire apud quē nullas patimur uenire mortis conuersio dicente d̄no p̄ p̄pham. Cum conuersus ingemueris tunc saluus eris. et alibi. Dic iniquitates tuas prius ut iusti ficiens. Item quia apud d̄m m̄a est et copiosa apud d̄m redēptio. Indispensandis itaq; d̄i domis non debemus eē difficiles. ne se accusantū gematū lacrimasq; neglegere. cum ipsa penitentis afflictione. ex d̄i credimus inspiratione concessim. Dicente ap̄t̄o. Ne forte det illi d̄s penitentia ut resipiscant a diaboli laqueis a quo capti uententur ad ipsius uoluntatem. De eadē.

Et hoc questum est quod de his obseruare oportet. qui post baptismum om̄i t̄p̄e in continentie uoluptatibus dediti in extremo fine uite sue penitentia simul et reconciliacione cōmunis expossunt. De his obseruatio prior durior.

posterior interueniente m̄a inclinatior est. Nā consuetudo prior tenuit ut concederetur eis penitentia. sed cōmunio negaretur. Nā cū illis t̄p̄orib; crebra p̄secutiones eēt. ne cōmunio nisi concessa facultas homines de reconciliatione securos non reuocaret a lapsu. merito negata cōmunio est. concessa penitentia. ne totū penitus negaretur. et diuorē remissione facit temporis ratio. Sed post quā d̄ns n̄ pacē ecc̄is reddidit suis. et p̄pter m̄iam quasi uaticum p̄fecturis. et ne nouitiam heretici negantū ueniā asperritate et duritiam subsequi uideamur. Tribuetur ergo cū penitentia extrema cōmunio ut homines huiusmodi ut in supremis suis p̄mittente saluatore n̄o. a perpetuo exilio uindicentur. De illis qui ad exitū ueniunt in ultimo et necessario uaticio minime priuent.

De his qui ad exitū ueniunt. etiam nunc lex antiqua regularisq; serua bitur. ita ut si quis egreditur ex corpore ultimo et necessario uaticio minime priuetur. Quod si desperatus et constitutus cōmunionē oblationisq; participis factus iterū conualuerit. sit inter eos qui cōmunionē orationis tantum modo consequantur. Generaliter autē omni cui libet in exitu posito. et postenti sibi cōmunionis gr̄am tribui. ep̄s p̄babiliter ex oblatione debebit. Quod penitentia possit abolere peccata. etiā si in ultimo uite spū penitent.

Penitentia posse abolere peccata indubitanter credimus. etiā si in ultimo uite spū admissor penitent. et ut publica lamentatione peccata p̄dantur.

quia ppositum di quod decreuit sal-
uare quod perierat. stat immobile.
Et ideo quia uoluntas eius non mutat.
sive emendatione uitae. si tempus
concedatur. siue supplicii confessione.
si continuo uitio excedatur peccatorum.
ueniam. fideliter presumatur. ab illo
qui non uult mortem peccatoris. sed ut
conuertatur a peccatione penitendo.
et saluetur miseratione dñi ut uiuat.
Siquis aliter de iustissima di pietate
sentit. non xpianus. sed nouitanus est.

**De lapsis in ultimis positus. et uaticio
munere. si rogauerint eis debet subueniri.**

Ex epla
serm. 177

Quicumque carnali fragilitate ceciderit.
uaticio munere cum ad dñm ceperint
pificari. si rogauerint p comunione
gram uolumus subueniri. **De illis in
firmis. qdū penitentia peccauerunt. et
anquam sacerdos uenit. officium orationis amittunt.**

Ita ergo talium necessitati auxiliandum est.
ut nec actio illis penitentiae. nec comu-
nionis gra denegetur. si eam etiam
amisso orationis officio p uicinia integri
sensu querere cōpberent. Quod si ita
aliqua egritudine fuerint aggrauati.
ut quod paulo ante posebat. et sub
presentia significare non ualeat testi-
monia fidelium circumstantium illis pro-
desse debent. Simul tamen et peniten-
tiae et reconciliationis beneficium con-
sequantur. **De eadem re.**

Ex epla
serm. 177

Is qui in infirmitate penitentiam peccat.
si casu dñi ad eum sacerdos inuitatus
uenit obpressus infirmitate obmutu-
erit. dene testimoniū qui eū audierit.
et accipiat penitentiam. et si continuo
credatur moriturus. reconcilietur p man-
impositionem. et infundatur ori eius

eucharistia. Si supuixerit ad monentem
a supra dictis te fabus peccationi siue si-
tis facturū. et se subditurū statuas pe-
nitentiae legibus. quā diu sacerdos qui
penitentiam dedit pbauerit. **De eade**

Federicus
serm. 177

Siquis penitentiam petens dum re-
sacerdos uenit officio linguae pri-
uatus. constitutus est. ut si idonea testi-
monia habuerit quod ipse penitentiam
petisset. et ipse p motu aliquos siue
uoluntatis aliquod signū facere potest.
sacerdos impleat omnia sicut supra circa
egrotantē penitentē scriptum est. id est
orationes dicat. et unguat eū sō oleo.
et eucharistia ei donet. et postquam
obierit in ceteris fidelibus ei subministrat.

**De illis q in ultima egritudine peni-
tuerunt. et mox reconciliati fuerunt.**

Federicus
serm. 177

Sane quisquis positus in ultimo neces-
sitate egritudinis siue accepert pe-
nitentiam. et mox reconciliatus fuerit.
et transierit de corpore. fateor uobis
non illi negamus quod peccat. sed nec
presumo dicere quia hinc bene exie-
rit. ego nescio. penitentiam dare possu-
mus. Nun quid dico. dāpnabitur.
sed nec dico. quia liberabit. Vis te a
dubio liberari. tuis quod incertū est
cuadere. Age penitentiam dū sanus
es. et ut in ueritate nouissimus dies cur-
ris. et reconciliaris. Si sic agis securus es.
ideo dico tibi quia securus es. quia egisti
penitentiam quando iam peccare n̄ potes.
peccata te dimiserunt non tu peccata.

**De illis q in piculo sunt constituti.
ut epō consilio eos pbr reconciliet.**

Federicus
serm. 177

Aurelianus dixit. Si quisquā in piculo
fuerit constitutus. et reconciliari
diuinis altaribus peccet. si ep̄s absens

fuerit. debet utiq pbr consulere ep̄m.
et sic perditantē eius precepto reconci-
liare. Quam rē debemus salubri consi-
lio roborare. **De in firmis in piculo**

Federicus
serm. 177

Apericulo mortis positus qui pbr̄s p̄uati
inquitenda est confessio peccatorum. non
tamen illis imponenda quantitas peni-
tentiae. sed in notescenda. et cū amicorum
orationibus. et elemosinā. sicut dicitur.
pondus penitentiae subleuandum. et si
forte migrauerint. ne obligati ex cō-
muniōne alienis ex consortio uenire
fiant. A quo periculo si diuinitus ereptus
conualuerit. penitentiae modū a suo con-
fessore impositū diligenter obseruet.
et ideo scdm̄ canonicā auctoritatē. ne illis
ianua peccatis clausa uideatur. orationibus
et consolationibus. ecclesiasticis sacra coniu-
ctione olei animati scdm̄ statuta sc̄orū
patrum. comunione uaticii reficiantur.

Federicus
serm. 177

**De quodā q xpm̄ negauerat. quom̄
in extremis uaticio liberatus est.**

In historia ecclesiastica diomisius rescribens
ad fabianū. inducit quondā historia
dicens quondā fuisse apud alexandriā. unū
ex his qui lapsi sunt. eundem sepe deprecā-
tum esse ut susciperetur. nec tamen impe-
trasse. Obpressum deinde hunc egritu-
dine. et aut tres dies sine uoce. pr̄sus uerere.
paululum uero quarta die respuantem
uocasse ad se filiolā suam. et dixisse ferē.
Quousq. me detinetis. Quod uos. cito
aliquis pbr̄m uenit. ut possim dimitti.
Et cū hoc dixisset. rursū sine uoce per-
mansit. Abiit cito cursu ad pbr̄m p̄uati
nocentis tpe. Infirmitate pbr̄ uenire n̄
potuit. tamen quia preceptū fuerat ut
lapsis in exitu nemo reconciliationis

solatia denegaret. et maxime his quos
prius id rogasse constat. parū eucharistiae
puero dedit. regrediente puero ad huc
ante quā ingredere cur domū. rursū
sarapion redisti inquit fili. Licet pbr̄
uenire non potuit. tamen imple quod
ut imperatū est. ut possim recedere. Cumq.
acciperet eucharistia. utitur ceteris q̄da
uinculisq. diruptis. leti orem iam sp̄m
reddidit. Ex quo constat huius boni
auxilio nullū debere fraudari. **Ut pbr̄
de occultis peccatis iussu ep̄i peniten-**

Federicus
serm. 177

tes reconciliet.
Ut pbr̄ de res reconciliet.
Occultis peccatis iussione ep̄i peniten-
tes reconciliet. et sicut supra premisim
infirmantes absoluant. et cōmunicent.
**De penitente si in ipsa penitentia de
corpore exierit. et reconciliari desiderat.**

Qui recedunt de corpore penitentes
placuit sine reconciliatoria manus
impositione eis cōmunicare. quod mo-
riente sufficit consolatione scdm̄ defi-
nitiones patrum. qui huiusmodi cōmu-
nionē congruentē uaticii nomnari.
ut si sup uixerint. sicut in ordine peni-
tentium. ut ostensis necessariis peni-
tentiae fructibus. legitimā cōmuniōne
cū reconciliatoria manus impositione
p̄cipiant. **Ut. v. fer̄ ante pascha peni-
tentibus sit remittendū. an autē si ad
desperationē infirmitatis deuenierint.**

Federicus
serm. 177

De penitentibus autē qui siue ex gra-
uionibus. cōmissis siue ex leuionibus
penitentiam gerunt. si nulla egritudo.
u. fer̄ ante pascha eis remittendū roma-
nae ecclesiae consuetudo demonstrat.
Ceterū de pondere estimando deli-
torū sacerdotis est iudicare. ut atten-
dat ad confessionē penitentis. et ad

fleat atq; lacrimas corrigentis acū iube dimittat. cum uiderit congruā satisfactio nem. Sane si quis in egritudine incidert. atq; usq; ad desperationē deuenerit. et est ante pascha relaxandum. ne de hoc scō absq; cōmuniōne discedat. **De illis qui. ecclā remittit peccata n̄ crediderint.**

Exclm̄ ang.

Qui uero in ecclā remittit peccata non credens contēpnit diuini muneris largitatem. et in hac abstinatione mentis diem cludit extremū. reus ē illo inremis sibi peccato in sp̄m sc̄m. in quo xp̄s peccata dimittit. **Quod infirmis om̄i hora**

Exclm̄ magi n̄ ali q̄ p̄p̄

Infirmis licet om̄i abū sumere liceat. hora cibū potūq; sumere. quotiescumq; desiderant. **De illis sacerdotib; qui morientib; penitentia negauerint.**

Exclm̄ indiff.

Siquis p̄b̄ penitentia abnegauerit morientib; reus erit animae. Quia dñs dicit. Quacūq; die conuersus fuerit peccator. uita uiuet. et non morietur. Vera enim conuersatio in ultimo tpe ē. Quia dñs non solum temporis. sed cordis inspector est. sicut latro unius momenti meruit eē in paradiso in hora ultima confessione. **Quod nulli in ultimo pe**

Exclm̄ ad dñm r̄

Agnouimus enim **penitentia sit deneganda** penitentia morientibus denegari. nec illoꝝ desideris anime. qui obitus sui tempore anime sue cupiunt remedio subueniri. horremus factos tanta impietatis aliquē repperiri. ut de dei pietate desperet. quasi non possit ad se quouis tpe concurrere succurrere. et perditantē sub honore peccatorū hominē pondere quo se ille expedire desiderat liberare. Quod hoc rogo aliud ē quā morienti mortē addere. eiꝝ animā suā crudelitātē ne absoluta eē

possit occidere. Cum dñs ad subueniendū paratissimus inuitans ad penitentia sit remittit peccatori. In quacūq; die conuersus fuerit. peccata eius non reputabuntur ei. **Alterū. Nolo mortē peccatoris. sed tantū ut conuertatur et uiuat.** Salutē ergo homini admittit. quisquis mortis tpe penitentia deneauerit. et desperarit de clementia dei. qui eū ad subueniendū morienti sufficere ut momento posse non credidit. Perdidiſset latro in cruce ad xp̄i dextera pendens. si illū unius horae penitentiam non uiuisset. esset in pena penitentiam non uiuisset. esset in pena penitentiam et p̄ unius sermonis p̄fessione habitaculum paradisi dō p̄mittente p̄meruit.

Exclm̄ cura gūti. c̄p̄lx. viii.

De penitentib; qui in infirmitate eu penitentes qui in **charitā accepertim.** infirmitate uaticū eucharistiam accepertim. non se credant absolutos sine manus impositione supuixerint.

Exclm̄ am̄d.

De penitentib; subito mortuis. **E**orū qui penitentia accepta in bono uitae cursu sine cōmuniōne moriunt oblationē recipiendā. et corp̄ funera ac danceps memoria ecclāstico effectu p̄sequendā. **Explic lib. xiiii.**

IN CRUNCE PLIB XVIII.

- I** Quo tempore p̄b̄ blebū canonice ueritate discor uantē ad pacē et delinquentē ad penitentia ā cōpellede debet.
- II** Quomodo sacerdotē plebem sibi cōmissam tempore penitentiam admonere et instruere debeant.
- III** Oratio sacerdotis claudenda ad penitentia uerentib;.
- IIII** De penitentia et confessione et reconciliatione inter rogatione illoꝝ qui peccata sua confiteri desiderant et ordo ad penitentia eis dandam.
- V** Interrogationes quib; confessor confitentē debet interrogare.
- VI** De ammonitione et orō principalū. ut orō. et corp̄ specib;.

- III** hende ueritatibus quibus eadem uita superiori possunt et de condicione penitentiae.
- IIII** Salubre antidotū animarum.
- IIII** De penitentia illius anni qui in pane et aqua ieiunant. zuz est quali ordine obseruare debet.
- X** De scdo anno qui post illū ieiunandus est et quibus penitentib; dandus sit.
- XI** De illis qui ieiunare non possunt et adimplere quod in penitentia scriptum est.
- XII** De redēptione illius anni qui in pane et aqua ieiunare debet. **xiii** Alio modo. **xiiii** l̄o. alio modo.
- XV** Item alio modo. **xvi** l̄o. alio modo.
- XVII** Item alio modo.
- XVIII** De redēptione unius obdō quā in panē et aqua ieiunare debet.
- XVIII** De redēptione unius mensis quē in panē et aqua ieiunare debet.
- XX** De illis qui ieiunare non possunt et p̄ saluos nesciunt quomodo penitentiam unius anni quē in panē et aqua ieiunare debent redimere possunt.
- XXI** l̄o de redēptione illius qui in panē et aqua ieiunare debet.
- XXII** De illis qui ieiunare n̄ possunt et h̄m̄e un̄ redimere possunt.
- XXIII** De redēptione septem annoz.
- XXIII** Ut incipite qua dragesime om̄s publice penitentes in ciuitate ueniant. et ante fores ecclēe nudis pedib; et calceis induti. ep̄o suo representent.
- XXV** Ut penitentes qui penitentia peccant in positionē manus consequantur.
- XXVI** Quae auctoritate modis penitentiae peccata confitentib; imponi debet.
- XXVII** Qui diuersis culparū diuersitate facit peccatū.
- XXVIII** Quod multi sunt feruoris penitentiae.
- XXVIII** Cur canones non p̄fecte p̄figunt p̄ uno quoq; crimine tempus et mensura penitentiae.
- XXX** De illis qui penitentia sibi iniuncta adimplere festinant.
- XXXI** Ut quotiescūq; aliquis ad penitentia accesserit. sacerdos ieiunet et orationib; cū cōmunicare debeant.
- XXXII** Quod coniungat hominē interdū animu totū inter dū auris fragilitate peccare.
- XXXIII** Ut penitentia absq; plene acceptione iniungatur.

- XXXIII** De incestis occulte commissis.
- XXXV** Ut inter penitentes publicos et absconſe discretio seruanda sit.
- XXXVI** De illis qui negligunt penitentiam.
- XXXVII** Ut penitentes ex corde magna exhilaratione sacerdotes suscipere debeant.
- XXXVIII** De his qui peccare cessauerunt et perfecte penituerint ut cōmuniō eis in ipsa penitentia concedatur.
- XXXVIII** De lapsis quomodo eos fraterno affectu corripere et consolari debeant. ut non in cadant in uisidias diaboli et desperent.
- XL** De lapsis in ordinibus sacris si restantur p̄ ossunt.
- XLI** Quod anima multas gentibus nobilior sit deflenda et multis urbibus pretiosior.
- XLII** Quod nullus a consolatione uulnera frat̄ se subtrahere debeat.
- XLIII** De eadem re. **XLIII** De eadem re.
- XLV** De eadem re. **XLVI** De eadem re.
- XLVII** De illis qui loca sc̄oz sub pretextu religionis in consue peragant.
- XLVIII** De omni peccatore quoties ceciderit quod toties resurgere debeat.
- XLVIII** Ut iustum sit om̄i homini quod se reprehendat.
- L** Ut nullus fr̄m cōlepnat antequā dñs illū iudicet.
- LI** Quod iusta obedientia iustis munerib; remuneret.
- LII** De illis qui ex industria peccant et penitentia sibi quam uim penitentiae peccandi p̄ largitionē helomoloz.
- LIII** De his q̄ p̄ acta penitentia ad pristina redeunt uoluntaria.
- LIII** De penitente femina que defuncto uiro alio nubere presumpserit.
- LIV** Quod uidenda penitentia nulla sit p̄sonaz acceptio.
- LVI** De illis qui peccata sua sine condigna penitentia sibi relaxari fallantur.
- LVII** Quod tā dō laborare quisq; debet donec possideat xp̄m.
- LVIII** Ut nullus ep̄s seu p̄b̄ abrenus penitentia sine lectoris sui ep̄i suscipiat.
- LVIII** Ut penitentes sc̄dm canones nisi pacta penitentia cōmunicare non debeant.
- LX** Quod p̄ ethnicis et publicanis sit habendus quod p̄ peccato cōmissio penitere noluerit.

LXI Quod a licet se abstinere debeant quoniam licet se
omnino meminerint.

LXII Ut nullus post penitentiae actionem admittat
sila rem redimere debeat. **LXIII** De eadem re.

LXIII Quod nullus religiosus et selet careat peccato.

LXV Ut penitentes a conuiuio et ornamento abstinerere
debeant.

LXVI Ut pbr penitente non ueniat nisi selet iubeat.

LXVII Ut nullus ex ecclesiae ordine p manus impositione
remediū accipiat penitendi.

LXVIII Ut ordinati in grauorib; peccatis deprehensi manus
impositione ut laici accipi debent.

LXVIII De deual quorponib; delicto delinquitur si re
staurari possint.

LXX De his qui altari dei deseruunt si subuo flonda
carnis fragilitate corruerint.

LXXI Quod coniugati in quadrag; abstinerere debeant ab
uxoribus.

LXXII De illis qui xlme dieb; carne manducare psumunt.

LXXIII De fr̄ qui non peccante ad morte et peccante ad morte.

LXXIII Quod difficile sit grauior peccata sub gradu
p manere in gradu. **LXXV** De eadem re.

LXXVI De eadem re. **LXXVII** De eadem re.

LXXVIII Quod post un; annos penitente sacerdotē censum
canonum in pristinu gradu remeare precepit.

LXXVIII De ppe necessario q; multū solet preterire.

LXXX De illis qui scabim aut uermiculos comedunt. uel
urinam bibunt.

LXXXI De illis qui animalia a bestis dilacerata ut laquos
serpugula comedunt.

LXXXII De apibus si hominē occidunt.

LXXXIII De porcis et gallinis si sanguine hoīs comedunt.

LXXXIII De illis qui carnem immunda ut mortuanā comedunt.

LXXXV De illis q; abū immunda manu tactu comederint. ut
si canis aut aliq; animal immundū cibū tetigerit.

LXXXVI De illis q; sanguine ut aliquo immundo polluantur.

LXXXVII De illis q; s̄nen aut sanguinē biberint.

LXXXVIII De pisib; mortuis in flumine uiuentis.

LXXXVIII De diabolis si a demone uexantur.

XC De illis qui parentū honorē non seruant.

XC I Quod penitenti nulla negotia exercere conueniat.

XCII Ut sacerdotes nulli penitentia in iungant ex corde
sed ex auctoritate.

XCIII Ut unusq;sq; pbr octo principalia uicia p ordine.

XCIII Ut sacerdotes diligenti examinent conscientia peccata.

XCIV Ut singuli pbr capitula auctoritatu habeant
ad succurrendū penitentib;.

XCVI De pbr̄ qui culpas peccatorum recitent ut mi
nus digne penitentes ad reconciliationē adducunt.

XC VII De illis q; truncationes membroy fecerint.

XC VIII De eadem re.

XC VIII De illis qui ducatu prestant et depredationes
super xpiano ducunt.

C De illis q; p amorē uenefici fiunt.

C I De illis qui hereticos scientes ut nescientes se
aliquib; misauerint.

C II De illis qui comedunt aut bibunt ab immundis
animalibus tractatum. ut uiceniū.

C III Quod diabolus inuensas cogitationes anime
non uidet sed ex motu corporis intellegat.

C III De eadem re.

C V De illis q; ab os in culpa sua defendere uent.

C VI De eadem re.

C VII Ut penitentia coniugatis ex consensu deē.

C VIII Quot modis anime defunctorū solui debeant.

C VIII De nuxi endel uermis.

C X Qd non nocent peccata si n̄ placeant p̄sentia.

C XI De illis qui hospites neglexerunt.

C XII Ut dca supflua pauperib; erogent.

C XIII De illo qui alicui fr̄ suum imputat peccatū
nisi prius seorsū eū arguerit.

C XIII De illis qui diu recitent peccata sua.

C XV De illis qui aliquē in ira pausserint.

C XVI De illis q; ad ferendū hominē sunt exierint. uo
lentes eum occidere. sed non potuerint.

C XVII De illis q; reciterint peccatū fr̄sq; est ad mortē.

C XVIII Qd non licet diacono alicui dare penitentia.

C XVIII Ut penitentia que dilata ē a peccata fuit n̄ negē.

CXX De illis q; deprecant eos q; fidelitē agapes fecerint.

CXXI De illis q; dicunt se n̄ habere peccata.

CXXII De illis selet q; dicit in oratione dñia dimitte nob; debita.

CXXIII De illis qui ep̄s suis clam suis confitentur peccata et
postea negare uoluerint.

CXXIII De illis penitentib; q; exente leges penitentie exsecunt.

CXXV De illis q; se affligunt de obitu caroy.

CXXVI De illis q; sibi ipsi uoluntate morte inferunt.

CXXVII De eadem re.

CXXVIII De illis q; cū infidelib; cibū sumunt.

CXXVIII De illis q; apostatant et ad idolatria se conuertunt.

CXXX De eadem re.

CXXXI De illis q; xpiana mancipia cupiuaauerunt.

CXXXII De illis q; arca xpiani sui incendunt.

CXXXIII De illis q; libidine obreuerunt puellam
aut mulierem.

CXXXIII De illis q; in balneo cū mulierib; se lauerint.

CXXXV De ad ministracione sinodoeb; et decime.

CXXXVI Ut fornice menstruant non offerant.

CXXXVII De illis feminis que immundū sanguinē eccliam uisitant
et que nupserint his dieb;.

CXXXVIII Quod monachi selet p̄ penitentia dare n̄ debeant.

CXXXVIII Ut penitentes ante peccata penitentia non reconciliant.

CXL De illis q; ad confessionē ueniant necesse ē ut primū
de luore in iudice et a ueritate interrogent.

CXL I De illis q; soli peccata sua cōfiteada ē affirmant.

CXL II De illis q; accipiunt penitentiam et plus desiderant
temporis constituta expletione quā peccata remissione.

CXL III Quod sedm canonum et penitentia alium peccata
penitentia e dande sunt.

CXL III Ut nullus iniustus mensura et pondera iniusta et a
ciuib; non conlaudata lucra causa dare psumat.

CXL V De matre q; infante suum iuxta igne posuerit et sua
neglegentia mortuus est.

CXL VI De ordinatis hūme ut post ordinationē in crimina
lib; peccatis deprehensi fuerint.

CXL VII De uisordinatis quoy occulta peccata sunt.

CXL VIII De illis feminis que menstruosum sanguinem et
semen sui uici et testa hominis co buserint. et huc

CXL VIII De nullis aliis p̄ sumat penitentia dare ut confes
sione audire nisi ep̄s aut pbr.
Item ex eodem.
CL De temporib; q; se continere debeant coniugati
ab uxoribus.
CL I De femina que sponte filiu suū occiderit.
CL II De illis q; andū o die nupserint.
CL III De illis q; confessa coramant.
CL V De penitentia fidelium ut confessio eoz; non pu
blica fiat sed priuata.
Expiciunt capitula.

INCIPĒLB. XCIII.

Corrector uocat et medicus qui cor
rectiones corporū et animay; medi
cinal plenit continet. et docet unū
quemq; sacerdotē etiā simplicē. quo
modo ut qualis unicuiq; succurrere
ualeat ordinato. ut sine ordine pau
peridum. puero. iuueni. seni. decre
pito. sano. infirmo. in omī etate. in
utroq; sexu. q; tpe pbr̄ plebiū amo
mici auctoritate discordante ad pace.
et delinquentes ad penitē cōpelle debeant. cap. i.

B
D
MA
DA

PRIORI ANTE INITIUM QUADRAGESIME
pbr̄ plebiū ad se conuocent pptm. et
discordantes canonica auctoritate reconciliet.

et omnia iurgia sedent. et tunc primum
confitentibus penitentiam dant. ita ut
ante quam caput ieiunii ueniat. omnes confessi
penitentiam acceptam habeant. ut liberi
dicere possint. Dimittite nobis debita nostra.
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.

**Quando sacerdotes plebe sibi commissam
tempore penitudinis admonere. et
instruere debeant. cap. 11.**

Prius admonere debent plebem sibi subiectam.
ut omnes qui se sentit mortifero peccati
peccati uulnere sauciati. fer. iiii. ante
quingagesimam cum omni festinatione re-
currat ad uiuificantem matrem ecclesiam.
ubi quod male commisit cum omni humilitate
et contritione cordis simpliciter
confessus suscipiat remedium penitentiae.
secundum modum canonum auctoritatis.
prefixum. Non solum autem ille qui mor-
tale aliquid commisit. sed etiam omnis homo
quicumque se recognoscit in maculam christi
tunicam quam in baptismo accepit peccati
macula polluisse. ad proprium sacerdotem
festinet uenire. ut cum puritate mentis
omnes transgressiones omniaque peccata.
quibus dei offensam se incurrisse meminit
humiliter confiteatur. et quicquid ei
a sacerdote fuerit iniunctum. ac si ab ipso
omnipotentis dei ore esset placitum. ita
diligenter intendat. et cautissime ob-
seruet. Episcopi. presbiteri. quoniam fidelium recipiunt
confessionem. humiliter se debent. et
cum tristitiae gemitu lacrimisque orare.
non solum pro suis delictis. sed etiam pro fratrum
causis. Aut enim apostolus. Quis infirmatus
in uobis. et ego non infirmor. Cum ergo
uenierit ad sacerdotem confiteri peccata
sua. mandet ei sacerdos ut expectet
medicum donec intret in ecclesiam.

aut in cubiculum suum ad orationem.
Si autem locus non est aptus ad hoc. in
corde suo dicat hanc orationem.

Oratio sacerdotalis dicenda ad penitentiam uenientibus.

Domine deus omnipotens. propitius esto michi peccatori.
ut condigne tibi possim gratias
agere. qui me indignum propter tuam misericordiam
ministrum fecisti officii sacerdotalis. et
me exiguum humilemque sacerdotem me
diatorem constituisti ad adorandum. et
intercedendum ad dominum nostrum Iesum Christum
filium tuum. pro peccantibus. et ad peniten-
tiam reuertentibus. Ideoque dominator domine.
qui omnes homines uis saluos fieri. et ad
agnitionem ueritatis uenire. qui non uis
mortem peccatorum. sed ut conuertantur
et uiuant. suscipe orationem meam quam
fundo ante conspectum clementiae tuae.
pro peccatis meis. et pro famulis. et famula-
bus tuis qui ad penitentiam uenerunt. ut
des illis spiritum compunctionis. ut resipis-
cant a diaboli laqueis. a quibus adstricti
tenentur. et ad te pro condigna satisfacti-
onem reuertantur. Per eundem. **De
penitentia et confessione. et reconcilia-
tione. et interrogatione illorum qui peccata
sua estreni desiderant. et ordo ad pe-
nitentiam eis danda. Tunc sacerdos blan-
de leniterque interroget eum primum de
fide qualiter credat. et dicat.**

Credis in deum patrem. et filium. et spiritum sanctum.
Credo. Credis quod iste uersus personae unius de-
i sit. **C**redo. Credis quod in ista ipsa carne in qua
nunc et resurgere habet. in die iudicii. et recipere
sive bonum sive malum quod gessisti. **C**redo.
Uis dimittere illis qui in te peccauerunt domino
dicente. Si non miseris hominibus peccata eorum. nec
pater uos dimittet peccata uestra. **R.** Uolo.

Et require ab eo diligenter si est incestuosus.
aut suo seniori fidelis. et si non uult in-
cestum dimittere. non potest ei dare peni-
tentiam. si autem uult potest. his premissis.
penitentem alloquatur affectuose debet sacer-
dotes. noli dolere his uerbis.

Ferubescere peccata tua confiteri. nam
et ego peccator sum. et fortassis priora
quam tu feceris habeo facta. Hec idcirco
ammonco. quia uisatum humani generis
uitium est. Ut beatus Gregorius dicit.
et labendo peccatum committere. et commissum
non confitendo. perdere. sed negando de-
fendere. atque coniunctum defendendo
multiplicare. Et quia diabolo instigante
nefanda crimina perpetrare non metuumus.
habet eadem ope absque ulla uerecundia
perfectimus. eodem suadente saltem
uerbis erubescimus confiteri. et coram
homine qui similis nostri est. eisdemque
fortasse passionibus subiacet. confundimus
dicere. quod coram deo. qui omnia in spiritum
absque ullo mentali rubore committere
non formidamus. deestimatione deestiman-
da. Sponte ergo fatemur. quod nullo
cogente commisimus. Si uero nostra scelera
celauerimus. ab illo manifestabuntur.
qui et accusator est peccati. et inuentor.
Ipse enim huiusmodi nos ut peccemus instigat.
ipse cum peccauerimus accusat. Si ergo
in hac uita preueniamus eum. et ipsi
nostri sedentis accusatores sumus. nequaquam
diaboli inimici nostri. et accusatoris effu-
gemus. paulo teste qui ait. Si nos met
ipsos iudicauerimus. non utique iudicaremus.
**Uident autem eum sacerdos uerecundan-
tem. rursum persequitur. fortassis timore non iam
que gessisti ad memoriam modo ueni-
unt. Ego te interrogabo. tu caue ne dia-**

bolo suadente aliquid celare presumas.
Et tunc eum ita per ordine introget. cap. v.

Fecisti homicidium uoluntate sine
necessitate non in hoste. sed pro tua
cupiditate ut sua sibi tollereres. et sic
cum interfecisti. Si fecisti. xl dies con-
tinuos quod uulgus carinam uocant.
ita ut consuetudo est in pane et aqua
debere ieiunare. et xii annos sequentes
sic obserues.

Primum annum post illos xl dies. totum
a uino medone. et mellita ceruisa.
et a mortico. et a carne. sagime. et a caseo.
et ab omni pingue pisce abstinere debes.
nisi in istis festis diebus qui in illo episcopo
pro a cuncto populo celebrantur. et nisi
suis in magno tunere. in regio hoste. ut
in regali curte. ut in aliqua infirmitate.
detentus sis. Tunc liceat tibi uno denario.
ut pretio unius denarii. aut tres pau-
peres pascendo. iiii. fer. v. fer. sabbo re-
dimere. ita tamen. ut una res de illis tribus
supradictis utaris. id est aut uinum bibas.
aut medone. aut mellitam ceruisam.
Postquam domum fueris. aut sanitati re-
stitutus. nullam licentiam habeas redimendi.
Completo anni circulo. ecclesiam introdu-
aris. et pacis tibi osculum concedatur.
In secundo anno. et in similitur ieiunemus. nisi
quod tertia fer. v. fer. sabbo. habeas
potestatem redimendi prenominate
pretio. ubi cuique est. Cetera omnia diligen-
ter obserues. ut in primo.

Per singulos in annos qui remanent.
in xlviii. plegetimas festis debet ieu-
nare. primam ante pascha cum ceteris christi-
anis. Alteram ante festiuitatem sancti iohannis bap-
tiste. et si aliquid remanet. postea ad duplas.
Tertiam ante natale domini. in ieiunio medone.

mellita ceruisa. a carne ligime. et caseo. et a pinguibz piscibus.

Et in .iiii. supradictis annis. .iiii. fer. .v. fer. et sabbo. accipias quicquid uelis. Secdam autē fer. et .iiii. redimere potens pretiū iā supradictis. Sextā fer. semp obserues in pane et aqua. et his expleas. sacra cōmunionē accipias. ea ratione. ut non sis sine penitentia quā diu uiuis. sed in omī uita tua. omī .vi. fer. in pane et aqua pen. Et si redimere suolueris. potes tam uno denario. ut pretio unius denari. ut pascal. .iiii. paupes.

Ita scdam miam concedimus tibi. n̄ scdm canonū censurā. q̄a canones sic precipiunt. Siquis p industria et cupiditate homicidiū fecerit. scdm relinquat. et ingrediatur monasterium monachorum. et ibi uiguet deo seruiat.

Fecisti homicidiū. puindicta parentū. si fecisti .xl. dies. q̄d carinā uocant pen. cum .vii. sequentibz anni. quia dñs dicit. michi uindictam ego retribuam.

Si fecisti homicidiū nolens. ita ut in ira tua aliquē p̄tere uelles. et non occidere. tamen occidisti .xl. dies. id carinā in pane et aqua pen. et .vii. sequentes annos. Sed in p̄mo anno. .iiii. fr. .v. fer. sabbo redimere potens. singulari singulari denariis. ut pretio unius denari. ut .iiii. pauperes pascendo. Reliquos autē .vi. annos ita obserua. sicut de homicidiis sponte commissis constitutum est.

Fecisti homicidiū in bello. iussu legitimi principis. quia p

pace hoc fieri iusserat. et interfecisti tyrannū qui pacē puertate studuit. Si fecisti. .iiii. xl. pen. Si autē alit fuerit. id sine iussu legitimi principis. ut homicidiū sponte commissum peniteas. id .xl. dies. cū .vii. sequentibz annis.

Occidisti tu liber seruū senioris tui. qui nichil in te p̄cauit. sed iussu senioris tui. .xl. dies. id carinā in pane et aq. cū .vii. sequentibz annis penit. et senior tuus similiter. nisi seruus sit fur. aut latro. et p̄ pace alioy fieri precipiat.

Si autē tu seruus conseruū tuum iussu dñi tui occidisti. dñs tuus .xl. dies. id carinā in pane et aqua. cū .vii. sequentibz annis pen. debet. et tu .iiii. xl. mas. excepto sine p̄pace cōmuni fieret.

Consiliatus es homicidiū et non fecisti. et occisus est homo p̄pter illum consiliū. .xl. dies. id carinam in pan et aq. cū .vii. sequentibz annis pen.

Explorasti. ut speculatus es aliquē hominē. et sic tradidisti illum in manus inimicoy suoy. et occisus est. .xl. dies. id carinā in pan et aq. pen. et .vii. sequentes annos ita obserues. ut consuetudo est.

Fuisti cū aliis qui pugnauerunt contra aut in domo. aut in aliquo loco ubi se defendere sperauerat. et lapidem in eum picisti. aut sagittam. aut spiculum aliquid aduersus eū misisti. et occidere uoluisti. et non est a te percussus nec uulneratus. tamen ab aliis cū quibz cum impugnabas occisus est. .xl. dies. id carinā in pane et aqua pen. cū .vii. sequentibz annis. ita obserues ut consuetudo est.

Fecisti patricidiū. id interfecisti patre.

matrem. frēm. sororem. patruū. auunculū. matertera. aut aliquid tale fecisti. si casu non sponte. neq. in ira tua p̄cāte uoluisti. sed casu euent. ut homicidiū sponte commissum debes penitere. Si autē de industria et in ira tua fecisti. istud obseruare debes. ut p̄ unius anni circulū ante fores basilice. orans dñi clementiam p̄seueres. Completo anni circulo. introducearis in eccliam. tamen in angulo. ecclie usq. dū unius anni spatium finiatur stes. his ita pactis. si penitentie fructus in te conspicitur. corporis et sanguinis dñi particeps fias. ut non obdureas desperationē. Carnē non manduces omnibus dieb. ut tunc. Ieiunes autē usq. ad nonā cotidie. exceptis festis dieb. atq. dñicis. Abstineas. autē te a uino. melone. mellita ceruisa. .iiii. dies p̄ eb̄d. Arma portare n̄ audeas. nisi contra paganos. et ubicumq. ire uolueris. nullo uehiculo deducaris. sed pedibz. p̄pnis p̄gas. Ab uxore si habeas. non separeris. si autē non habueris. aliam non ducas. Tempus autem huius penitentie. in ep̄i tui ē arbitrio. ut scdm conuersionē tuam. aut extendere ut minuere ualeat.

Fecisti homicidiū casu. ita ut nullum occidere uelles. ut ferre uoluisses. in iratua. siue uirga. seu ferro. siue aliquo genere flagelli. sed tu simplicit̄ ibas. aut in siluā uenatu. et feram sagittare uoluisti. et sic impuise te nolente. et nescente. hoē p̄ fera occidisti. aut si nocuus fuisti aliquibz. aliquē ludu. et aliquē siue ancilā. siue q̄d aliud animal. ut in ludo aliqd sagitta. ut baculo. ut lapide percutere uoluisti.

et sic aut frēm. aut filium tuum. aut aliquē hominē interfecisti.

Aut si stabat in loco publico. siue in curricula tua. siue in alio loco. et petra. p̄pter iocū piciebas in illū locū. ubi nullum uidisti. et nulli insidiatus es. et tam occidisti aliquē.

Aut si aliquis te coegerat ut secū luderet. et tu fortior fuisti. cū sub tuis te stitauisti. aut ipse te. et si a tuo ut a suo cultello uulneratus mortuus est.

Aut si tu opi necessario instabas. securis fugerat de manubrio. et socium et amicū tuū percussit. et occisus est. Si ista fecisti. aut alia hoꝝ similia. et nullā malam uoluntatē aduersus supradictas p̄sonas. ut istoy similes habuisti. .xl. dies. quod uulgus carinā uocat. ut consuetudo est ieiunes. et .v. sequentes annos pen. Abstinetia autē ciboy in istis .v. annis misericorditer tribuat. ita ut in primo anno illos. .iiii. fer. .v. et sabbo redimere possis. uno denario. ut pretio unius denari. ut tres paupes pascendo. et in alio anno om̄s ferias. excepto .vi. fer. quā semp in pane et aqua ieiunare debes. potestatem habeas redimendi. p̄taxato p̄tio. et sic reliquos. annos obseruare debes.

Si autē cū fr̄e tuo. ut cū socio ibas in siluā ad succidenda ligna. et ad propinquante casura unius arboris tu dicebas fr̄i. ut socio ut fugeret. et ille fugiens sub arbore obpressus ē. innocens eris a morte ipsius.

Si autē ex inculia tua ul negligentiā dum ille iuxta te alū arbore madent. tu non pmouisti eum in tempore. ut p̄uideret casurā arboris.

et sic ex tua incuria oppressus est. et mortuus. tunc debet penitere ut homicida. sed tamen multo leuius quam illud quod de industria factum est.

Occidisti seniore tuum ut in consilio fuisti ut occideretur. ut uxore tua parte corporis tui. Duo consilia proponimus tibi. elige horum duum quod tibi carius sit. Istud unum est. Relinque istud fragile scilicet. et ingredere monasterium. et humiliate sub manu abbatis. et cuncta que tibi ab eo fuerint imperata. simplici animo observa.

Secundum autem consilium tale est. Arma depone. et cuncta secularia negotia dimitte. carne et sagimen omnibus diebus uite tue non comedas. excepto uno die resurrectionis domini. et uno die penitentiae et uno die natalis domini. Ceteris diebus in pane et aqua. et interdum leguminibus et oleribus peniteas. Ieiunus uigiliis. et orationibus. et elemosinis persevera omni tempore. Uinum et melleam. et mellitam ceruisam nunquam bibas. nisi illis predictis tribus diebus. Uxorem ne ducas. concubina non habeas. adulterium ne facias. Absque coniugio in pectore maneat. Numquam te laues in balneo. equum non ascendas. Causam tuam ut alienus in conuentu fidelium non agas. In conuiuiis letantium nunquam sedeat. In ecclesia segre gatus. ab aliis christianis post hostium humiliter stes. In ingredientium et egressientium orationibus simpliciter te comendes. Communionem sacri corporis et sanguinis domini cunctis diebus uite tue indignum te existimes. In ultimo autem termino uite tue. penitentiam si obseruaueris consilium ut accipias tibi concedimus.

Occidisti aut in consilio fuisti ut occideretur penitens qui publice penitenter. et in ipso uestitu est quod solent illi esse qui carinam ieiunant. si fecisti. id ipsum debes ieiunare quod ipse inceperat. et hoc totum obseruare quod retro preceptum est. de his qui homicidia sponte. et per cupiditatem commiserunt.

Fecisti truncationem manuum. aut pedum. aut oculos fratris tui et uulsi. aut uulnerasti aliquem per truncationem. quia proximum et fratrem tuum debilem. et sibi inutile fecisti. nisi per furto. aut per latrocinio. siue per pacem communi fecisses. unum annum grauer per legitimam penas penitere debes. Si uulnere autem si graue est. et acriter deforme habuerit. eo quod proximum tuum. et fratrem deforme reddideris. xl dies in pane et aqua penite debes.

Interfecisti furem aut latronem ubi comprehendi poterat absque occasione. et tamen interfecisti. Quia ad imaginem dei creatus. et in nomine eius baptizatus est. et sanguine eius redemptus est. xl dies in ieiunio. in ecclesia. linea ueste indutus. ab eis et potibus qui interdicti sunt. et a thoro. a gladio. et ab equitatu illos supra dictos dies te abstineas. In ieiunio autem feris. et in u. et in sabbo. aliquo genere leguminum. ut oleribus et pomis. ut paruis piscibus. cum medio cruisa utere et temperare.

Si autem sine hodierna meditatione te tuaque liberando diaboli membrum interfecisti. secundum indulgentiam dico. propter imaginem dei si aliquando ieiunare uolueris bonum est tibi. et elemosinas largiter fac. Si presbyter eadem fecerit. non deponatur. tam quam diu uiuit.

penitentiam agat.

Accusasti aliquem et per tuam accusationem occisus est nisi per pacem. xl dies in pane et aqua quod carinam uocant cum u. sequentibus annis penitere debes. Si autem per tuam delatorem debilitatus est. tres xmas legitimas penas penite debes.

Cepisti aliquem et tradidisti eum in tale locum ubi aut occisus est. aut membra eius truncata. similiter ieiunare debes. quia uis dicas quod non ex ratione eum illuc traderes. ut ut debilitaretur. ut occideretur.

Occidisti tu ipse. aut aliquis per tuum consilium aliquem ex ecclesiasticis uiris deo dicatis. aut psalmista. aut hostiarium. aut lectorem aut exorcista. aut acolitum. aut subdiaconum. aut diaconum. aut presbyterum. Si fecisti. singulos ordines singulos gradus singulariter penite debes. Ita faciendum est tibi. ut pro psalmista. xl dies in pane et aqua. pro theothonice carina uocatur. cum u. sequentibus annis penite. Pro hostiario similiter. pro plectore similiter. Pro exorcista similiter. Pro acolito similiter. Pro subdiacono similiter. Pro diacono similiter. Pro presbitero similiter. Quia omnis presbyter. u. ordines habet. Quia propter omnes qui interfecerit uoluntarie presbyterum. ita debet penitere. ut. u. homicidia septem commissa. et nunquam debet esse sine penitentia. Tamen secundum uocem matris consilium. ita debet penite. Si sacerdotem uoluntarie occideris. carne non manduces. et uinum non bibas cunctis diebus uite tue. Ieiunet cotidie usque ad uesperum. exceptis diebus festis. atque dominicalibus. Arma non ferat.

equum non ascendas. ecclesiam non ingrediaris. sed ante fores ecclesie stes. Post quinquagesimum. ecclesiam ingrederis. non dum communices. sed in angulo ecclesie stes. ut sedeat. Cum autem fuerit quinta decima anni circulus finitus. communici tibi licentia concedatur. et equitandi tribuatur remissio. Maneat autem in reliquis obseruationibus in dies peniteas. ut perfectus purificari merearis.

Fecisti penuriam per cupiditatem. xl dies in pane et aqua quod uulgus carinam uocat. et u. sequentibus annis ita obserues ut consuetudo est. et quatuor uiuis. homines. u. penas in pane et aqua ieiunet. et si redimere uolueris. uno denario. ut pretio unius denarii. ut in pauperes pascendo potestatem habeas redimendi. Tamen penitentiam alii romanus precepit. Si quis per cupiditatem penurauerit. omnes res suas uendat. et pauperibus tribuat. et monasterium ingressus. iugi penitentiae se subdat.

Fecisti per uinum sciens. et alios in per uinum adduxisti. xl dies in pane et aqua quod uulgus carinam uocat. penitere debes. et u. sequentes annos. ita ut consuetudo est obseruare debes. et tot per uinum debes ieiunare. quot homines sciens ad penuriam adduxisti. et ipsi sua per uinum emendant ut supra notandum est. si sciens fuerunt. Sin autem leuius fecisti per uinum coactus. et per necessitatem. aut per uita tua. quia dilexisti corpus plusquam animam. xl dies in pane et aqua penite debes. ut omnes u. penas que sunt in unius anni.

circulo in pane et aqua pen. et i redim.

Promisisti meretrici aut adultere iuramento fidem aut aliquid tale et iuramento promissisti quod contra ius canonu esset. penitens iuramentu. et frange ius iurandum. et illud meliud et iustus e. qua pmanere in stupri flagitio. aut in alio aliquo malo. qd scriptum e. iniusta uota frangenda snt.

Si iurasti p capillu di. aut percipit eius. ut in alio modo blasphemia contra dm usul fueras. si semel nesciens fecisti. vii. dies in pane et aq pen. Si scdo ut tertio increpatus fecisti. xv. dies in pane et aq pen. Si p celu aut p terram. siue p sole. aut p luna. aut p aliam aliquam creaturam. xv. d. p.

Si sacramento te obligasti. ut ad pacem alicuius inimici tui nullo modo redires. pperurio annu unu a corpore et sanguine dni sis segregatus. et xl. dies in pane et aqua p. ad caritatem uero que operit multitudinem peccatoru. celeriter redi.

Si definisti. ut iuramento te obfirmasti. aliquid agere quod do non placeret. iuxta modu peccati penitentiam age. et hoc quod temere et iniuste definisti. in uirtu reuocetur. Si aliquid te in caritate iurasse contingerat. quod obseruatu in peiorem uerteretur. exatu. iuxta sinodalia decreta mutandum decernimus. qua te pmanente in iuramento. in aliud crimen manus deitans.

Furatus es aliquid de ecclesiastico thesauro. infra. ecclesiam. siue aurum. siue argentu. siue gemas. siue libros. siue pallia. altaris. siue sacerdotalia uestimenta. siue uela. siue tapeta.

siue aliquid quod ad ecclie usum. ut datum. ut factum est. si fecisti. redde quod tulisti. et tres carinas. cu. vii. sequentibus. annis pen. Si ipsas sacras reliquias furatus es. reportatus sacris. vii. carinas ieiunare debes.

Si infregisti alicuius xpiani domu. p nocere. ibi tulisti eius quadrupedia. ut equu. aut ouem. aut alia eius animalia. aut fortiore causa ualente. xl. solidi pretium redde. et annu unu per legitimas ferias pen. debes. Si non reddis. ti. ann. pen. Si manus furtum fecisti. magis debes penite. Et si spe fecisti. tanto magis debes augere penitentiam. Si paru furtu fecisti. x. d. in pane et aqua pen. pueri. v. d. in pane et aqua penitentiam.

Si rapina fecisti. grauius debes pen. quia miserabilius e. quod p um se uidente rapuisti. qua quod sibi dormiente. ut absente furatus es. Si fecisti furtu necessitatis causa. sic dico. ut non haberes unde uiueres. et ppter famis penuriam. et tantu furatus es uetualia extra ecclesiam. et non ppter consuetudine fecisti. redde quod tulisti. et. iiii. et. vi. fer. in pane et aqua pen. Si autem reddere non potueris. xl. dies in pane et aqua pen.

Mechatus es cu uxore alterius tu non habens uxore. xl. dies in pane et aq pen. quod in comuni sermone carina uocatur cu. vii. sequentibus. ann. pen.

Si mechatus es tu uxoratus cu alterius uxore. qui habuisti quomodo impleres tuam libidine. duas carinas cu. xiiii. sequentibus. annis pen. debes. Una quia sup uxore tua altera habuisti. ecce unu adulteru. habuisti etiam

alterius uxorem. ecce alteru adulteru. et numqua debes ee sine pen.

Si tu solutus ab uxore cum femina uacante stupru perpetrasti. xx. d. in pane et aqua pen.

Si cu ppria ancilla. similit pen.

Si dimisisti uxore tuam et alia duxisti. accipe priore uxore. et carina unam in pane et aqua. cu. vii. sequentibus. annis pen. quia scriptu e. quod deus coniunxit. homo non separet. Nulli licet uxore dimittere nisi causa fornicationis. id si ipsa adulteru cum alio perpetrasset. tunc licet illa dimittere. ppter fornicatione. illa uiuente alia non ducere. Si sic priuati noluerint pmanere. ut natter illoz. se sup alteru de disidio pdamauerit. tunc pmu eps p acta inter eos penitentia si petierint. debet eos reconciliare. Eadem lex erit marito aduersus uxore. si ipse adulteru perpetrasset. et si ipsa uoluerit. ppter fornicatione potest maritum dimittere. eadem ratione qua supra de uxore adulteru pperatanti dictum est.

Accipisti uxore et non fecisti nuptias publice. et non uenisti ad ecclesiam. tu et uxor tua. et non accepisti benedictione a sacerdote. sicut in canonibus scriptum e. et non donasti eam dote qualicunq. potuisti. siue terra. siue mobilibus rebus. auro. et argento. ut mancipibus. ut animalibus. ut iuxta possibilitate tuam. postremo. ut donatio. ut pretio unius denari. ut pretio unius oboli. tantu ut dotata fieret. si non fecisti. in. xl. mas. per legitimas ferias pen. debes.

Fecisti fornicationem cu scimonialibus. cum sponsa xpi. Si fecisti. xl. dies in pane et aqua quod carina uocant. cu. vii. sequentibus. annis pen. et qua diu uiuas. omis. vi. fr. in pane et aq obserues. Si corrupisti uirginem. et postea eandem suscepisti uxore. eo quod solas nuptias quod maximu est uolasti. annu unu p legitimas fer. pen. Si autem non duxisti ea post corruptione uxore. ii. ann. pen.

Accipisti illa tibi uxore. qua alter sibi desponsata habuerat. dimitte illam. quia nuqua potest tibi fieri legitima. et xl. dies in pane et aqua qd carina uocant. cu. vii. sequentibus. ann. pen.

Rapuisti uxore tua. et ius sine uoluntate eius mulieris ut parentu in quoz. mundibundio tenebatur. illa adduxisti. Si fecisti. nec illa habere debes. sedm canonica auctoritate. nec aliam unqua canones te habere concedunt. Si autem illa consentiens n fuerit. in dno licentia habeat nubendi. Tu autem. xl. dies in pane et aq pen. et. vii. sequentes. annos. et quia legitima coniugia di precepto sunt ordinata. et quia ex duobz. corporibus. unum ex di iussu conficitur. et quia non debet fieri legitimu coniugiu nisi ex consensu alioz. et parentu. Tu qui sedm illud constitutu turbasti. et uolasti. sine spe coniugii pmanas.

Contigit tibi. ut uxor tua te conscio et ortante. cu alio uiro. illa autem nolente adulteru perpetraret. Si fecisti. xl. dies in pane et aq cu. vii. sequentibus. annis pen. et nuqua sis sine penite. Si autem uxor tua hoc pbare potuerit.

quod tua culpa et tuo iussu se renuen-
te et reductante adulterata sit. si se
contere non potest. nubet cui uolu-
erit. tantum in dño. Tu autē sine uxo-
ria spe in ppetuo pmaneat. Iu autē
si consentiens fuerit. eadem iacet
que tibi pposita sunt. et sine spe
coniugii pmaneat.

Accipisti uxore cognatā tuam. uel
quā cognatus habuit. separari debes
ab ea. et penitere iuxta modū cogna-
tionis. Quia scī patres. et scī illoꝝ
statuta. in cēstis coniunctionibz nil
prius uenire referunt. numerū gene-
rationum definiunt. Sed ista statuer-
ut nulli xpiano liceat de ppro con-
sanguinitate seu cognatione uxore accipe-
usq. dum generatio recordaretur cogno-
scere. aut memoria retinetur. Quia
scī gregorius dicit.

Siquis de ppro cognatione. ut quam
cognatus habuit in coniugiu duxit.
anathema sit. Quia ppter scire debes.
quia non est ita ut multi sacerdotes
multos seducunt dicentes. quod in
ipso peccato penitentia ēē possit. Vbi
grā. Si tu modo habes cognatā tuam.
ut uxore alterius. ut aliquid tale qd
licitū non ēē. et uelles in eo peccato
pmanere. et tamen in penitentia ēē.
Uerbi grā. Si hodie dies xl. in pane
et aqua p uno quolibet peccato pacto
haberes in penitentia. et huius prius
peccatū. nichil ualere penitentia quā
fecisti. iuxta id quod dicit. Sicut
canis qui redit ad uomitū suum. et
suis ad uoluitabz sua ita erit et pec-
cator. qui redit ad peccatū prius con-
fessum. Quia ppter scias uero dum

in ipso peccata fueris. penitentia eiusde
peccati nichil ualeat.

Concubisti cū uxore tua. ut cū alia
aliqua reuo canino more. si fecisti.
v. dies in pane et aqua pen. iunxisti
te uxori tue. menstruo tpe. si fecisti.
iii. dies pen. Mulier tua si intrauit
ecclā ante mundum sanguinē post
partum. tot dies pen. quot ecclā carere
debuerat. Si autē concubisti cū ea his
dieb. dicit. x. d. in pan. et aq. pen.

Concubisti cū uxore tua postquam
infans motū in utero fecerat. uel
santum. xl. ante parū. Si fecisti. x. dies p.

Concubisti cū uxore tua post manu-
festā conceptionē. v. d. pen.

Concubisti cū uxore tua die dñica.
i. die pen. debes.

Coinquinatus es cū uxore tua in xlma.
xl. dies pen. debes. aut. xcv. sot. in
demoniā dare. Si p ebrietate euenit.
xx. d. pen. Viginti dies ante nat. dñi.
et om̄s dies dñicos. et in om̄bz legiti-
mis ieiunis. et in natalis aptoꝝ. et in
pceptis festis. et in publicis. castitate
debes custodire. Si autē non custodisti.
xx. d. in pan. et aq. pen.

Fuisti in falso testimonio. ita dico. ut
testimones et affirmates hoc uerū
ēē quod falsum erat. et hoc fecisti. ppter
amorem alicuius. siue ppreaum. siue
ppter timorem. fecisti. ita debes penite-
re sicut adulterium et homicidia sponte
comissa. dño dicente. De corde enī
exerunt homicidia. adulteria. furta.
falsa testimonia. et ideo debet similitē
penitere. et excommunicari falsi testis.
sicut adulter. et fur. et homicida. Si
ppter timorem fecisti. et membra perdere.

aut uitam ēē. ad uitam bona tua dicit
tunc diuide penitentia. et postea pūde-
ne tibi uterius contingat.

Violasti sepulchrū. ita dico. dū aliqū
uideres sepelire. et in nocte fringeres
sepulchrū. et tolleres uestimenta eius.
Si fecisti. ii. duos ann. p leg. fer. pen.

Consulisti magos. et in domū tuam
induxisti. exquirendi aliquid arte
malefica. aut expiandi causa. uel
paganoy. consuetudinē sequens diuino
qui tibi diuinarent. et futura ab eis
requerens quasi. ppha. et illosq. sortes
exerent. ut qui p sortes sperant se fu-
tura prescere. ut illos qui ut auguris
ut incantationibz. inseruiunt. ad te in-
uitasti. Si fecisti. duos annos. per leg-
timas ferias peniteas.

Sobseruasti traditiones paganoy.
quasi hereditario iure diabolo sub-
ministrante usq. in hos dies semper
patres filius relinquerunt. id. ut ele-
menta coleres. ut lunā. aut solē. aut
stellas. cursu nouā lunā. aut defectū
lunę. ut tuis clamoribz. aut auxilio.
splendore eius restaurare ualeres. aut
illa elementa tibi succurrere. aut tu
illis posses. aut nouā lunā obseruasti.
p domo faciendā. aut coniugis socian-
dis. Si fecisti. ii. ann. p legitimas ferias
penit. quia scriptū ē. Om̄e quodcūq.
facitis in uerbo. aut in ope. om̄ia in
nomine dñi nri ihu xpi facite.

Obseruasti ritū rru paganoy. ut
aliquid plus faceres. ppter nouum
annū quā antea. ut post quā soletes
facere. ita dico. ut. aut mensā tuam
cū lapidibz. ut opulis in domo tua
preparatores eo tpe. aut p uicos. et

per plateas. cantores et choros ducentes.
aut supra tectū domus tue sederes.
ense tue artū signatus. ut ibi uide-
res et intellegeres. quod tibi in sequen-
ti anno futurū ēē. ut in biuio sedisti
supra taurinā cutē. ut et ibi futura
tibi intellegeres. ut si panes predicta
nocte coquere fecisti tuo nomine. ut
si bene deuiemur. et spissi et alti fi-
erent. inde pspicitur tue uite anno
preuideres. ideo quia dñm creatore tuū
dereliquisti. et ad hīdola. et ad illam
uanitatem conuertisti. et a postata ef-
fectus es. ii. ann. pen.

Fecisti ligaturas et incantationes.
et illas uarias fascinationes. quas
nefari homines bulci. ut bubulci. et
interdū uenatores faciunt. dū dicunt
diabolica carmina sup panē. aut sup
erbas. et sup quedam nefaria liga-
menta. et h. et aut in arbore abscondunt
aut in biuio. aut in uiuo picunt.
ut aut sua animalia ut canes liberent a
peste. et clade. et alterius pclam. Si
fecisti. ii. ann. p leg. fer. pen.

Interfuiti. aut consensisti uanitatibz.
quas mulieres exercent in suis lanificis.
in suis telis. que cū ordiuntur telas suas
sperantes se utriq. posse facere. cum in-
cantationibz. et cū ingressu illaz. ut et
fila staminis. et subterminis in inuicem
ita comiscantur. nisi bis iterū aliis dia-
boli in cantationibz. et contra subueniant.
totū perant. Si interfuiti. aut consen-
sisti. xx. dies pen.

Collegisti erbas medicinales cū aliis
incantationibz. quā simbolo et dñica
oratione. id. cum credo idm. et pater n̄r
cantando. Si alit fecisti. x. d. pen.

Quoniam ad aliquem locum adorandum nisi ad ecclesiam. ut ad alium locum religiosum. quem episcopus tuus. ut tuus sacerdos tibi ostenderet. id est ut ad fontes. ut ad lapides. ut ad arbores. ut ad bivia. et ibi aut candelam. aut faculam. per uenerationem loci incendisti. aut panem. aut aliquam oblationem illuc detulisti. aut ibi comedisti. aut aliquam salutem corporis aut anime ibi requisisti. Si fecisti. aut consensisti. Si fecisti aut consensisti. in anno per legem per penitentiam.

Requisisti sortem in cordibus. ut in tabulis ut plures solent. quinque psalterius in euangelio. ut in malis huiusmodi rebus. sortem presumunt. Si fecisti. x dies penitentiam.

Credidisti unquam ut particeps fuisti illius perfidie. et incantatores qui se dicunt te pestatum unmissores esse posse per incantationem demonum aut te pestatum commouere. aut mentes hominum mutare. Si credidisti aut particeps fuisti. annum per legem per penitentiam.

Credidisti aut particeps fuisti illius incredulitatis. ut aliqua femina sit que per quedam maleficia. et incantationes mentes hominum permutare possit. id est aut de odio in amore. aut de amore in odium. aut bona hominum fascinationibus suis subripere possit. Si credidisti. aut particeps fuisti. annum per legem per penitentiam.

Credidisti ut aliqua femina sit que hoc facere possit. quod quedam a diabolo decepta se ad firmamentum necessario ex precepto facere debere. id est cum demonum turba in similitudine mulierum transformata. quam uulgari stultitia holdam uocant. certis noctibus equare debere.

super quasdam bestias. et in coram se confortio. annumerata esse. Si particeps fuisti illius incredulitatis. annum per legem per penitentiam.

Maledixisti patri ut matri tue. ut flagellasti eos. ut in aliquo dehonefasti. Si fecisti. xl dies in pane et aqua. cum uis sequentibus. Anno penitentiam. Quia dominus dixit. Qui maledixerit patri suo ut matri morte moriatur.

Tulisti aliquid de ecclesiastico thesauro. Si fecisti. in quadruplum restituere. aut in anno per legem per penitentiam.

Deduxisti. ut transmisisisti. ut uendidisti aliquem hominem in captiuitatem nisi pro pace communi. Si fecisti. redde dampnum. et tunc annum penitentiam. Soluisti ieiunium in quadraginta ante quam uespertinum celebraretur officium. nisi propter infirmitatem. Si fecisti. pro uno quoque die. in dies penitentiam debes. quia canones precipiunt. quod in xlvia currendum sit ad missam. et auditus missarum sollempnitatibus. et uespertinis officiis. largitis elemosinis. ad cibum accedendum esse. Si autem aliquis necessitate constrictus fuerit. ut ad ecclesiam uenire non possit. et missam audire. estimata uespertina hora completa oratione ieiunium soluit.

Contempsisti ieiunium indicium a sancta ecclesia. et noluisti illud obseruare cum ceteris christi anis. xx dies in pane et aqua penitentiam. Soluisti ieiunium in tempore. et non custodisti illud cum ceteris christianis. xl dies penitentiam in pane et aqua. ieiunasti diem dominicum. propter abstinentiam et religionem. xx dies penitentiam in pane et aqua. Si non obseruasti ieiunium letanie maioris. et dierum rogationum. et

uigiliarum sanctorum. xx dies penitentiam in pane et aqua.

Cogisti publice penitente manducare et bibere. ultra id quod sibi imperatum fuerat. nisi ad presens pro eo elemosinam dedisse. Si fecisti. x dies in pane et aqua penitentiam.

Contempsisti aliquem cum tu ieiunares qui ieiunare non poterat. et manducabat. Si fecisti. v dies in pane et aqua penitentiam.

Soluisti ieiunium in cena domini. et in sabbo sancto. ut in illis duobus diebus frequenter comederes quam in reliquis. quadraginta diebus. excepto in cena. ut in infirmitatis causa. Si fecisti. x dies in pane et aqua penitentiam.

Habuisti in consuetudine. ut plus comederes et biberes quam opus esset tibi. Si fecisti. x dies penitentiam in pane et aqua penitentiam. Videat ne grauentur corda uestra in crapula et ebrietate.

Bibisti unquam tantum. ut ebrietate uomitu faceres. Si fecisti. xv dies in pane et aqua penitentiam.

Inebria te unquam per uacillatam. ita dico. ut gratulans in hoc quod alios in potu uincere posses. et sic per tuam uanitatem. ut per tuam exortationem te et alios ad ebrietatem perduxisti. Si fecisti. xxx dies in pane et aqua penitentiam.

Fecisti uomitum corporis et sanguinis domini propter ebrietatem. Si fecisti. xl dies. id est carnem unam penitentiam.

Si per nequam alios inebriasti. xx dies in pane et aqua penitentiam. Si per bonam uoluntatem. x dies in pane et aqua penitentiam.

Neglexisti ut non acciperes corpus et sanguinem istius in temporibus. id est in cena domini in pascha. et in pentecosten et in nativitate domini. et totam xlviam non te

sustinuisti a cortu. et postea in alius predictis temporibus. aut vii dies. aut v dies ante acceptationem sacri corporis domini. si ita neglexisti. xxx dies penitere debes in pane et aqua.

Spreuisti missam ut orationem coniugati sibi confiteri. ut ab eo acciperet corpus et sanguinem domini ob hoc quia peccator tibi esse uideretur. Si fecisti. v dies penitentiam.

Credidisti aut particeps fuisti illius incredulitatis quod quedam scelerate mulieres retro post sathanan conuerse. demonum illusionibus et fantasmatibus seducte credunt et profuerunt se nocturnis horis cum diana paganorum dea. et cum innumera multitudine mulierum spacia in tempeste noctis silentio pertransire. eiusque illusionibus. uelut dominice obedire. et certis noctibus ad eius seruitium euocari. Sed utina hoc sole in perfidia sua perissent. et non multos seculum in infirmitatis interitum peraxisset. Nam innumera multitudine hac falsa opinione decepta. hęc uera esse credit. et credendo a recta fide deuiat. et in errore paganorum uoluitur. cum aliquid diuinitatis aut numinis extra unum deum esse arbitrat. Sed diabolus se transformat in diuersarum personarum species. atque similitudines. et mente quam captiuam tenet. et somnus deludens. modo leta. modo tristitia. modo cogitatis. modo in cogitatis personis ostendens. per deuiat. queque ducit. et cum solus spiritus hoc partitur. in fidelis mens. hoc non in animo. sed in corpore euenire opinatur. Quis enim non in somnis. et nocturnis uisionibus. extra se ipsum educitur ut

multa uidet dormiendo. que nuqua
 uiderat uigilando. Quis uero ta stult
 et ebrius. qui hec omia que in solo
 spu fiunt. etiam in corpore accidere
 arbitretur. Cum ex ehibel pphā uisi
 ones dñi in spu. non in corpore uidet
 et audi ut. sicut ipse dicit. Statim
 inquit fui in spu. et paulus n̄ uidet
 se dicere captū in corpore. Omib; itaq;
 publice adnuntiandum ē. quod qui
 taba et his similia credit. fide perdidit.
 et qui fidem rectā in dō non habet. hic
 non est eius. sed illius in que creditur.
 id diaboli. Nā de dño nro scriptū est.
 Omia p ipsum facta sunt. et sine ipso
 factum ē nichil. Si credidisti has uini
 tates. v. ann pen.

Obseruasti excubias funeris. id interfu
 isti uigiliis caduerū mortuorū. ubi
 xpianorū corpora ritū paganorū custo
 diebantur. et cantasti ibi diabolica car
 mina. et fecisti ibi saluationes quas
 pagani diabolo docente adinuenerūt.
 et ibi bibisti. et chachimus ora dissol
 uisti. et omi pietate et affectu carnatū
 post posito. quasi de fraterna morte
 exultare uisus es. Si fecisti. xx. dies
 in pan et aqua peniteas.

Fecisti filacteria diabolica. ut carac
 teres diabolicos. quos quidā diabolo
 suadente facere solent. erbas. ut succi
 nos. ut. v. fer. in honore iouis honora
 sti. Si fecisti. ut consensisti. x. dies
 in pan et aqua pen.

Conspirasti cū aliis insidatoribus
 contra ipm tuū. ut aduersus
 cooperatores. ita dico. ut doctrinam
 ut precepta tui epi. ut pñ irideres. ut
 subsanares. Si fecisti. xl. dies in pan et aq. p.

Comediti aliquid de hrdolothro.
 id de oblationib; que in quib; dam
 locis. ad sepulchra mortuorū fiunt. ut
 ad fontes. aut arbores. aut ad lapides.
 aut ad biuia. aut coporasti in aggere
 lapides. aut captas ligaturas ad crucē
 que in buuis ponuntur. Si fecisti. aut
 consentiens in aliqb; fuisti. xxx. dies
 in pan et aqua pen.

Misisti filiū tuum ut filiā sup tectū.
 aut sup fornacē p aliqua sanitate.
 ut incendisti grana ubi mortuus homo
 erat. ut angulū mortui p dāpno ali
 cuius in nodos conligasti. ut pecunes
 quib; mulierule lanā discerpere
 solent. supra funus coplosisti. ut qno
 efferebatur funus a domo plaustrū
 in duo diuidisti. et fumus p mediam
 diuisione plaustrū adportare fecisti.
 Si fecisti. aut consentiens fuisti. xx.
 dies in pan et aq. pen.

Fecisti illas uanitates. aut consensisti
 quas stulte mulieres facere solent.
 dū cadauer mortui hominis ad huc
 in domo iacet. currunt ad aquam. et
 adducunt tacite uas cū aqua. et cum
 subleuatur corpus mortui. candē aquā
 fundunt subtus feretū. et hoc obser
 uant dum extra domū asportatus funus
 non altius quāquā ad terra eleuetur.
 et hoc faciunt p quadam sanitate. Si
 fecisti. aut consensisti. x. dies debes
 penitere in pan et aqua.

Fecisti aut consensisti. quod quidā
 faciunt homini oculo cum sepelitur.
 dabunt et in manū unguentum quod
 dam. quasi illo ungento post mortem
 uulnus sanari possit. et sic cū ungento
 sepeliunt. Si fecisti. xx. dies in pane

et aqua debes penitere.
Fecisti aliquid ut dixisti in quocūq;
 opere quod inchoasti p sorulogam
 et magicā artem. nisi dī nom inuocasti.
 Si fecisti. x. dies in pan et aq. debes pen.

Fecisti aliquid tale quale pagani
 fecerunt. et adhuc faciunt in h̄t ian
 in ceruulo. ut in uegula. Si fecisti. x. d
 in pan et aqua pen.

Detraxisti. ut maledixisti alicui causi
 inuidie. Si fecisti. vii. dies peniteas
 in pane et aqua.

Fecisti quod plures faciunt. scopant
 locū ubi facere solent ignē in domo
 sua. et mittunt grana ordeī adhuc loco
 calido. et si salierint grana ordeī. pericu
 losum erit. si autē ibi manserint. Si
 fecisti. x. dies in pan et aqua pen.

Fecisti quod quidā faciunt dū uisitant
 infirmū aliqū. cū ad ppin quauē
 rint domui ubi infirmus decūbit. si in
 uenerunt aliqū lapidem iuxta iacentē.
 reuoluunt lapidem. atq; requirunt in
 loco ubi iacebat lapis. si ibi sit aliquid
 subtus quod uiuat. et si inuenerint.
 aut lumbri. aut muscā. aut formicā.
 aut aliquid quod se moueat. tunc ad
 firmat egrotū conualescere. Si autem
 ibi nichil inuenerint quod se moueat.
 dicunt eum mortuum. Si fecisti. aut
 credidisti. xx. d. in pan et aq. pen.

Fecisti pueriles arcus paruulos. et pue
 ros. sicut lana. et pueri siue in cellariū
 siue in horreū tuum. ut satiri. ut pilosi
 cū eis ibi iocantur. et inde ditior fie
 res. Si fecisti. x. d. in pan et aq. pen.

Fecisti quod quidā faciunt in h̄t ian. id
 in oca nā dñi. qui ea scā nocte filant.
 nent. consuunt. omē opus quodcūq;

incipere possunt diabolo instigante
 ppter nouū animū incipiunt. Si fecisti.
 x. d. pen in pan et aqua.

Concubisti cū sorore uxoris tue. Si
 fecisti. narta habeas. et si illa que
 uxor tua fuit. conscia sceleris n̄ fuit.
 si se continere non uult. nubat in dño
 cui uelit. Tu autē et adultera sine spe
 coniugii pmaneat. et quā diu uiuēt.
 iuxta precepta sacerdotis peniten
 tiam agite.

Si absente uxore tua in lectū tuum
 te nesciente. et uxore tua ignoran
 te intaui soror uxoris tue. et putasti
 eam uxore tuā ēē. et concubisti cū ea.
 Si fecisti. penitentia pacta. legitimū
 tuum coniugū habere poteris. Illa autē
 adultera. digna uindicta debet affligi.
 et in eternū coniugio debet pnuari.

Fecisti fornicationē cum diabus
 sororib; et soror sororē a te pstru
 prātā non intellexerat. et tu posteriore
 sororē priorē se ignorasti. Si fecisti.
 vii. ann debes penitere. et post potes
 uti legitimo coniugio. et ille sorores
 si digne penituerint. et si se contine
 re non ualuerint. nubant in dño.
 Si autē non ignorauerunt. usq; ad
 mortē peniteant. et se a coniugio
 abstineant.

Fecisti fornicationē cum aliqua fe
 mina. et fr tuus te sciente candē
 duxit uxore. si fecisti. eo quod fr̄ tuo
 crimen celasti. vii. ann pen. et post
 penitentia tu et fr̄ tuus uxores ac
 cipere poteris. tantū in dño. Mu
 lier autē usq; ad mortē penit. et
 sine spe coniugii pmaneat.

Fecisti fornicationē cū filiastra tua.

si fecisti nec matrem nec filiam poteris habere nec tu poteris uxorem accipere nec illa maritum sed usque ad mortem penitere debes. Uxor autem tua si postquam cognouit quod cum filia sua adulterium peccatum habuisti si tecum non concubuit nubat in domino si uoluit.

Fecisti fornicationem cum nouera tua. Si fecisti neque tu neque ipsa ulterius ad coniugium peruenire poteris. Pater autem tuus si uoluerit aliam accipere potest.

Fecisti fornicationem cum uxore fratris tui. Si fecisti penitere debes tu et ipsa usque ad mortem et sine spe coniugii permanere. Frater autem tuus si uult aliam accipiat.

Fecisti fornicationem cum sponsa filii tui et postea filius tuus duxit eam uxorem. Si fecisti eo quod crimen celasti filio tuo usque ad mortem penitere et sine spe coniugii permanere. Filius autem tuus eo quod ignorabat peccatum tuum si uult aliam accipiat. Illa autem penitentia pacta sine spe coniugii permanet.

Fecisti fornicationem cum matre tua. Si fecisti xv. annis penitere unum ex his in pane et aqua et absque spe coniugii permanere. Mater autem tua si non consentiens fuit iuxta arbitrium sacerdotis penitere et si se continere non uult nubat in domino.

Fecisti fornicationem cum comatrem tua. Si fecisti separari debes ab ea et xl. dies in pane et aqua cum vii. sequentibus annis penitere.

Fecisti fornicationem cum filiola tua spali quam de fonte suscepisti aut ad manus episcopi tui tenuisti. Si fecisti separari debes ab ea et xl. dies quod

carinam uocant cum vii. sequentibus annis penitere.

Tenuisti filium tuum ut filiam et filiamstrum tuum ut filiamstram tuam et confirmationem ut a fonte suscepisti et ideo hoc fecisti ut discidium faceres inter te et uxorem tuam. Si episcopus aliud consilium inde facere noluerit tunc separari debes ab uxore tua et xl. dies quod carinam uocant cum vii. sequentibus annis penitere debes et nunquam debes esse sine penitentia et sine spe coniugii debes permanere. Uxor autem tua si se continere non potest nubat in domino.

Accipisti mulierem et habuisti eam per aliquod tempus mensem aut tres aut postremum annum tunc primum dixisti te esse frigide nature ita ut non potuisses coire cum ea nec cum alia aliqua et si illa que uxor tua esse debuit eadem adfirmat que tu dicis et probari potest per rectum iudicium ita esse ut dicatis separari poteris tam e ratione ut si tu post aliam acceperis reus per uirtu diu dicaris et iterum post pactam penitentiam priora conubia renouare debes. Illa autem si prior post annum dimidium ad episcopum aut ad eius missum se proclamauerit et dicat quod non cognouisses eam et negat aliquam commixtionem inter uos esse tunc tuam adfirmas quod uxor tua sit tibi credendum est eo quod caput mulieris est quia si se proclamare uoluerat cur tam diu tacuit cito et inter paruo tempore scire mulier potuit si secum coire potuisses. Si autem se statim in ipsa nouitate post mensem aut postremum post duos se ad episcopum.

aut ad eius missum se proclamauerit dies uolo mater esse uolo filios parere et ideo maritum accepi sed quia uir quem accepi frigide nature est non potest ea facere propter que eum accepi si probari potest per rectum iudicium separari poteris et illa nubat in domino si uult.

Fecisti fornicationem cum sorore tua. Si fecisti x. annis penitere unum ex his in pane et aqua penitere debes et quam diu uiuas penitentiam agas et esse sine spe coniugii. Soror autem tua si consentiens non fuit penitentia pacta si se continere non potest nubat in domino.

Fecisti fornicationem cum amita uel matertera tua ut cum uxore patris tui ut cum auunculo tui. Si fecisti x. annis penitere unum ex his in pane et aqua et quam diu uiuas sine penitentia non sis et sine spe uxoria permanere debes nisi episcopus aliquam misericordiam tibi concedere uoluerit.

Fecisti fornicationem sicut sodomite fecerunt ita ut masculi terga et in posteriora uirga tua mitteres et sic secum coires more sodomitico si uxorem habuisti et semel ut bis fecisti x. annis penitere debes unum ex his in pane et aqua si in consuetudine habuisti xii. annis penitere. Si cum fratre tuo carnaliter idem scelus perpetrasti xv. annis penitere debes.

Si cum masculino uirtu coxas ut quidam solent fornicationem fecisti ita dico ut tuum uirile membrum uirtu coxas alterius mitteres et sic agitando effunderes. Si fecisti xl. dies in pane et aqua penitere.

Fecisti fornicationem ut quidam facere

solent ita dico ut tu in manu tuam uerteris alterius acciperes et alter tuum in sua et sic alternatim uertra in manibus uis commoueris et sic per illam delectationem semen atque piceres. Si fecisti xxx. dies in pane et aqua penitere.

Fecisti solus tecum fornicationem ut quidam facere solent ita dico ut tu ipse tuum uirile membrum in manu tua acciperes et sic duceres preputium tuum et manu propria commoueres ut sic per delectationem semen atque piceres. Si fecisti x. dies in pane et aqua penitere.

Fecisti fornicationem ut quidam facere solent ut tuum uirile membrum in lignum perforatum aut in aliquo huiusmodi mitteres et sic per illam commotionem atque semen piceres. Si fecisti xx. dies in pane et aqua debes penitere.

Dedisti osculum alicui femine inmundum desiderium et sic te polluisti. Si fecisti i. diem in pane et aqua penitere. Si uirtu eadem hoc contingerat x. dies in pane et aqua debes penitere.

Fecisti fornicationem contra naturam ut cum masculis ut cum animalibus coires id cum equa cum uacca ut cum asina ut cum alio aliquo animali. Si semel ut bis fecisti et si uxorem non habuisti quod adimplere tuam libidinem potuisses xl. dies in pane et aqua quod carinam uocant cum vii. sequentibus annis penitere debes et nunquam sis sine penitentia. Si autem uxorem habuisti x. annis penitere debes. Si autem in consuetudine habuisti illud scelus xv. annis penitere. Si in puertia tibi contingerat c. dies penitere in pane et aqua.

Si autem seruus est qui hoc fecerit et

uxoratus cum animalibus peccat. si cum
seruis bene castigatur. in. ann. pen. Si aut
seruus sine uxore hoc fecerit. ut uerben
bus castigatus. u. ann. pen. Si autem seruu
talit e. ut gratias uerba pati non uelit.
et e. tam digna psona. ita peniteat. ut
ille qui ingenuus e.

Comedisti scabiam corporalem p aliqua
sanitate. aut bibisti ppter solutionem
uermiculof. qui peduculi uocantur. ut
bibisti urina humanam. siue sterora aliqua
comedisti. p sanitate aliqua. Si fecisti. uii.
dies pen. in pane et aqua.

Comedisti mortuam. id e. animalia
que alupis seu canib. dilacerantur.
et sic mortua inuenta sunt. Si fecisti.
x. d. peniteas.

Comedisti aues quas obpresserat accipit.
et non prius occidisti eas ferro aliquo.
Si fecisti. v. d. in pane et aqua peniteas.

Comedisti aues et animalia. que in
retibus stranguantur. et sic mortua
inueniuntur nisi in necessitate famis
feceris. x. d. in pane et aqua pen.

Comedisti piscem qui mortuus in
flumine e. inuentus. nisi eo die a
piscatorib. tactus e. et sic mortuus eo die
inuentus. Si fecisti. iiii. dies in pane
et aqua debes pen.

Fecisti falsitate ut fraudem aliqua
in mensuris. aut in ponderib. ita
dico. ut falso modio. aut cu ponderi
b. iniustis tua bona uenderes alius
xpianis. Si fecisti. aut consensisti. xxx.
dies in pane et aqua pen.

Si obtrectasti turpitudinem tu coniu
gatus alicuius femine. ita dico. si ma
millas et eius uerenda obtrectasti. Si
fecisti. u. d. in pane et aqua pen. Si aut

L non fuisti coniugatus. i. dies pen.
lauasti te in balneo cu uxore tua. et
alio mulierulis. uidisti eas nudas et
ipse te. Si fecisti. u. d. in pane et aqua p.

Venerunt ad te ospites tpe necessita
tis. et non recepisti eos in domu tua.
et non fecisti cu eis misericordiam sicut dñs pre
cepit. Si fecisti. v. d. in pane et aqua pen.
necidisti. etiam aut consensisti.
Si fecisti. etiam restitue. et pretium tuum
id uuidrigildu tuum pauperibus
distribue. et xv. ann. pen.

Reti uisum oblationes mortuorum. ita ut
ecclesie tradere uoluisti. Si fecisti. u. ann. p.

Celebrasti pascha penite. nat dñi in alio
loco nisi in illa ciuitate cui tu subiect
es. nisi infirmitate impediens. Si fe
cisti. x. d. in pane et aqua pen.

Habuisi aliquam comunione cum ex
communicato. te sciente. ita dico. ut
simul cu eo orares in ecclesia. aut in alio
loco. aut salutaisti eu. ita ut aue ei dice
res. aut cum in domo recuperes. aut ei
aliquam humilitate prebuisi clam uel
apert. nisi eodem tempore. ut eodem
tineret rectu ad satis factionem ire uellet.
tunc una nocte. ut duas. ut quantum
iter possit pfici. seorsum ab alio posito
ei dedisti uicium necessaria. Si alit feci
sti. tunc et tu similiter excommunicat
es sicut et ille. et debes. xl. dies in pane
et aqua quod carna uocant. cum. vii.
sequentib. annis pen.

Detraxisti. ut retinuisti aliquid de obla
tionib. que do oblatae sunt in manci
pulis. In terris. in siluis. in uentibus. uesti
mentis. et in reliquis possessionib. et
que ecclesie. sine dubio xpo qui earum
sponsus e. oblatae sunt. ut testamento

ecclesie ab aliquo fidei relicta. Si fecisti.
ut consensisti. xl. dies in pane et aqua
debes penitere.

Neglexisti decimam tuam do dare. qua
ds ipse sibi dare constituit. id e. non
dedisti ei decimam de cunctis frugibus
tuis quos tu ad tuos usus colligere desi
derasti. ut collegisti. et de cunctis tuis
animalibus. et decimum animal quod
do debueras dare. et quod suum erat
illud peiori comitasti. Si fecisti. uel
consensisti do quod suum erat. in
quaduplu prius restitue. postea. xx.
dies in pane et aqua pen.

Oppressisti pauperes qui tibi ueni
erant qui se defendere n poterant.
ut eorum bona illis nolentibus tulisti.
Si fecisti. redde illis sua. et xxx. dies
in pane et aqua pen.

Fecisti quod quidam facere solent. post
prandiu uadunt ad missam. et ipsi
saturi. et uinolenti. a sacerdote p ppto
offerente signu pacis accipe presumunt.
Si fecisti. iiii. dies in pane et aqua pen.

Accipisti corpus et sanguinem dñi post
aliquam paruissimam degustationem.
Si fecisti et semel. et illud in puertia
nisi p uicium fecisti. x. d. in pane et
aqua peniteas.

Fecisti quod quidam facere solent. du
ad ecclesiam uenerint. In primis paru
labia comouent. quasi orent. ppter alios
arcu stantes. ut sedentes. et statim ad fa
bulas. et ad uaniloquia festinant. et
cu cum pbr salutat. et orat ad oratio
nem. illi autem ad fabulas suas reuertun
tur. non ad responsionem. nec ad orati
onem. Si fecisti. x. dies in pane et
aqua peniteas.

Retinuisti peccatum fratris. quod erat
usq. ad mortem. neq. corripuisti
eum ut resipisceret. nec succurristi
fratri sub honore iacenti. Si fecisti. tam
diu peniteas. qua diu retinuisti.

Defendisti reos. ppter misericordiam. ut ppter
amicitiam. et in hoc in misericordia sui
sti innocentibus. Si fecisti. xxx. dies in
pane et aqua penite.

Fecisti tibi missam cantare. et illa scia
offerre du domi fueras. siue in do
mo tua. siue in alio aliquo loco nisi
in ecclesia. Si fecisti. x. d. in pane et aqua pen.

Credidisti quod quidam credere solent.
du iter aliquid faciunt. si cornicula
ex sinistra eorum in dextram illis cantauit
rit. inde se sperant habere prosperum iter.
et du anxii fuerint hospiti. si tunc
ausilla que muriceps uocatur. eorum
mures caput. et inde pascatur noata
uia p qua uadunt ante se transuola
uerit. se illi augurio et homini magis
committunt quam do. Si fecisti. aut ista
credidisti. iiii. dies in pane et aqua debes pen.

Credidisti quod quidam credere
solent. du necesse habent. ante luce
aliorum exire. non audent dicentes
quod posterum sit. et ante galli cantu
egredi non liceat. et periculosum sit
eo quod immundi spiritus ante gallicinium
plus ad nocendum potestate habeant.
qua post. et gallus suo cantu plus
ualeat eos repellere. et sedare. quam
illa diuina mens que e in homine sua
fide et crucis signaculo. Si fecisti. aut
credidisti. v. d. in pane et aqua debes pen.

Credidisti quod quidam credere solent.
ut ille que a uulgo parte uocantur.
ipse ut sint ut possint hoc facere quod

credunt. i. dum aliquis homo nascitur. ut tunc ualeant illi designare ad hoc quod uelint. ut quando cumq; ille homo uoluerit in lupum trans formare possit. quod teutonici uulgari stulticia uere uolunt uocant. aut in alia aliqua figura. Si credidisti quod umquam fieret. aut esse possit. ut diuina imago in aliam forma. aut in aliam speciem transmutare possit ab aliquo nisi ab omnipotente deo. x. d. in panem et aquam penitentiam.

Credidisti quod quidam credere solent. quod sint agrestes femine quas siluaticas uocant. quas dicunt corporales esse. et quando uoluerint ostendant se suis amatoribus. et cum eis dicunt se oblectasse. et tunc quando uoluerint abscondant se et euascent. Si credidisti. x. d. penitentiam. *In istis omnibus supradictis debent sacerdotes magna discretionem habere. ut discernant inter illud quod publice peccauit et penitentiam. et inter illud quod absconse peccauit. et sua sponte confessus est. quia uis hec predicta interrogationes femine et uiri sint commune. tam hec subsequente specialiter ad feminas pertinet.*

Fecisti quod quedam mulieres in quibusdam temporibus facere solent. ut in domo tua mensam prepares. et tuos cibos et potum cum tribus cultellis super mensam poneres. ut si uenissent tres ille sorores quas antiqua posteritas. et antiqua stulticia parcas nominauit ibi reficerentur. et stulte diuine pietatis potestatem suam. et nomen suum. et diabolo tradidisti. ita dico ut crederes illas quantum tu diabolus esse sorores tibi posse. ut hic. aut in futuro pedes. Si fecisti. aut esse sensisti.

i. an. penitentiam.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. ut faceres quoddam molimen aut machinamentum in modum uirilium membri ad mensuram tue uoluntatis. et illud loco uerendoy tuoy. aut alterius cum aliquibus ligaturis colligares. et fornicationem faceres cum aliis mulieribus. ut alie eodem instrumento. siue alio tecum. Si fecisti. in annum per legem fer. penitentiam.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. ut iam supradicto molimine ut alio aliquo machinamento tu ipsa in te sola faceres fornicationem. Si fecisti. i. an. penitentiam.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. quando libidine se uexant extingere uolunt. que se coniungunt quasi coire debent. et possunt. et coniungunt in iniuriam puerperia sua. et sic confingendo prurium illarum extingere desiderant. Si fecisti. in quarta parte per legem fer. penitentiam debes.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. ut cum filio tuo paruulo fornicationem faceres. ita dico. ut filium tuum supra turpitudinem tuam poneret. ut sic imitaretur fornicationem. Si fecisti. in annum per legem fer. penitentiam.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. ut subterberes aliquo iumento. et illud iumentum puocares ad cotum. qualicumque posses ingenio. et sic coire tecum. Si fecisti. carinam unam in panem et aquam. cum xii. sequentibus annis penitentiam. et nunquam sis sine penitentiam.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. que dum fornicant. et partus

suos necare uolunt. agunt utero conceptum excutiant suis maleficiis. et suis herbis. ita ut aut conceptum interficiant. aut excutiant. ut si non dum conceptum. faciunt ut non concipiant. Si fecisti. aut consensisti. aut docuisti. in annum per legem fer. debes penitentiam. Sed antiqua definitio usque ad exitum uite tales ab ecclesia remouet. Nam quoties conceptum impediatur. tot homicidiorum rea erit. Sed distat multum utrum paupercula sit. et per difficultate nutriendi. ut fornicaria causa. et per suis secleribus celandis faciant. *In conualio autem bilerdensi de supradictis qui infantes suos ex ad utero suscepto excutunt. ita precipitur.*

Huero qui male conceptos ex ad utero factos ut edictos necare studuerunt. ut in uentribus matrum potionibus aliquibus colliserint. in utroque sexu adulteris. id. patri ut matri. post. vii. annorum curricula communo tribuatur. Ita tamen. ut omni tempore uite sue. fletibus et humilitate insistant.

Donaisti ut ostendisti aliqui. ut conceptum suum ut excuteret. ut occideret. Si fecisti. i. an. penitentiam debes. Excussisti conceptum tuum ante quam uiuificaret. Si fecisti. i. an. penitentiam. Si fecisti post conceptum spiritum. in annum penitentiam debes. Interfecisti filium ut filiam uoluntate post partum. Si fecisti. xii. annis penitentiam debes. et nunquam debes esse sine penitentiam. Neglexisti infantem tuum. ut per tuam culpam sine baptismo moreretur. Si fecisti. i. an. per legem fer. penitentiam debes. et nunquam sis sine penitentiam.

Confecisti aliquam mortiferam potionem. et cum ea aliquem occidisti. Si fecisti. carinam unam cum xii. sequentibus annis ieiunare

debes. et nunquam sis sine penitentiam. Si autem uoluisti et non profecisti homicidium. i. an. penitentiam debes.

Bibisti chrisma. ad subuertendum diuinitatem. uel aliquid in herbis. ut in ligno. ut in lapide. aut in aliqua stulta fide. ut ipsa fecisti. ut alius consiliata es. aut in ore tuo tenuisti. aut in uestimentis tuis in sinu. ut circa te ligatum habuisti. ut qualicumque ingenio faceres. ut crederes diuinum iudicium subuerrere posse. Si fecisti. v. annos penitere debes.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent. et firmam credunt. ita dico. ut si uicinis eius lacte ut apibus abundaret. omnem abundantiam lactis et mellis quam suus uicinus ante se habere uisus est. et ad se et ad sua animalia. ut ad quos uoluerint. a diabolo ad uitae suis fascinationibus et incantationibus se posse conuerrere credant. Si fecisti. in annum penitentiam.

Credidisti quod quedam credere solent. ut in quamcumque domum intrauerint. pullos auarum. pauonum. pullos gallinarum. etiam porcellos. et aliorum animalium foetus. uerbo ut uisu. ut auditu obfascinare et perdere posse affirmant. Si fecisti. aut credidisti. i. an. debes penitentiam.

Credidisti quod multe mulieres retro sathanam conuersae credunt et affirmant uerum esse ut credas in quiete noctis silentio cum te collocaueris in lecto tuo. et manto tuo in sinu tuo iacente dum corpore sis ianuis clausis exire posse. et certam spatia cum aliis simili errore deceptis pertransire ualere. et homines baptizatos et christi sanguine

redemptos sine armis uisibilibus et in
terficere. et de cocas caribus eorum uos
comedere. et in loco cordis eorum stram
aut lignum. ut aliquid huiusmodi po
nere. et comestas ceterum uiuos facere.
et inducias uiuendi dare. Si credidisti.
xl. d. in pan et aqua. cu. vii. sequen
tibz annis pen.

Credidisti quod quedam mulieres cre
dere solent. ut tu cu. aliis diaboli men
bris. ite inquiete noctis silentio clausis
ianuis in aere usq. ad nubes subleueri.
ibi cu. aliis pugnes. et in uulneres aliis.
et tu uulnera ab eis accipias. Si credi
disti. ii. ann. pen.

Fecisti quod quedam mulieres facere
solent. Tollunt pisce uiuum. et mit
tunt eu. in puerperu suum. et tadiu
ibi tenent donec mortuus fuerit. et
de cocco pisce ut assato mantis suis ad
comedendu tradunt. Ido hoc faciunt.
ut plus in amore eaz. inardescant. Si
fecisti. ii. ann. penit.

Fecisti quod quedam mulieres facere
solent. pferunt se in faciem. et
disco p. natibz iubent ut supra nuda
nates conficiatur panis. et co decocto
tradunt mantis suis ad comedendu.
hoc ido faciunt ut plus exardescant
in amore illaz. Si fecisti. ii. ann. pen.

Posisti infante tuu iuxta igne.
et aliis caldaria supra igne cu. aqua
misit. et bullita aqua sup fusus e. infans.
et mortuus e. Tu autem qui infante
vii. ann. in tua custodia debuisti habe.
iii. ann. debes pen. Ille qui aqua in
caldaria misit. innocens erit.

Fecisti quod quedam mulieres facere
solent. diabolicis adimplet. disciplin.

que obseruant uestigia. ut indagines
xpianoz. et tollunt de eoz. uestigio
cespitem. et illu obseruant. et inde spant
sanitate. aut urta eoz. auferre. Si fecisti.
aut consensisti. v. ann. pen. debes.

Fecisti quod quedam mulieres facere so
lent. Tollunt menstruu sanguine suu.
et immiscerit cibo ut potu. et dant uiris
suis ad manducandu ut bibendu. ut plus
diligantur ab eis. Si fecisti. v. ann. pen.

Fecisti quod quedam mulieres facere so
lent. tollunt testa hominis. et igne
coburunt. et cinere dant uiris suis ad
bibendu p. sanitate. Si fecisti. i. an. pen.

Comedisti. ut bibisti. alicuius animalis
sanguine. Si fecisti. v. d. pen.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent.

Fillas dico. que habentes infantes uagi
entes. effodiunt terra. et ex parte p. san
tam. et p. illud foramen p. trahunt infan
tes. et sic dicunt uagientis infantis cessare
uagitu. Si fecisti. aut consensisti. v. dies
in pane et aqua pen.

Fecisti quod quedam mulieres facere solent.
instinctu diabolico. si aliquis infans sin
baptismo mortuus fuerit. tollunt cada
uer paruuli. et ponunt in aliquo secreto
loco. et palo corpusculu eius trans figunt.
dicentes. si sic non fecissent. quod infantu
lus surgeret. et multos sedere posset. Si
fecisti. aut consensisti. aut credidisti.
ii. ann. debes pen.

Fecisti quod quedam facere solent diaboli
audacia replet. cu. aliqua femina pare
re debet. et non potest. du. parere n. potest
in ipso dolore si morte obierit. in ipso
sepulchro matre cu. infante palo in terra
transfigunt. Si fecisti. ut consensisti.
ii. ann. pen. debes.

Oppressisti infante tuu sine uoluntate
tua. aut pondere uestimentoz. tuoz.
suffocasti. et hoc post baptismu factu
fuerat. Si fecisti. xl. d. in pane et aqua
et oleribus. atq. leguminibz. pen. et a
con iuge te abstineas. donec illi xl. dies
p. transeant. post. iii. ann. peniteas p.
legitimas ferias. et. in. quadrag. in. iii.
anno obserues. Quod si ante bap
tismu infans oppressus fuerit. p. ximos
xl. dies ut supra prececu e. peniteas.
postea uero qnquenniu expleas.

Inuenisti infante tuu iuxta te oppres
sum. ubi tu et uir tuus simul in lecto ia
cuisti. et n. apparuit utru a patre seu
a te suffocatus eet. an. p. propria morte de
functus eet. non debeas inde securi ee.
nec ee sine penit. Sed tamen in his
ma. magna consideratio debet ee pie
tatis. ubi nulla mala uoluntas. sed p.
p. propria mori. Tam p. p. negligentiam.
xl. dies debes penit. Si autem uos n. latet
interfecturos ee infantis. n. uolente
sed negligentia. iii. ann. penit. debeas.
i. ex his in pan et aqua. et tpe penitu
dinis ab omi luxuria uos custodire debet.

Exercuisti lenociniu. aut in te ipsa.
aut in aliis. ita dico. ut tu meretricio
more tuus amatoribz. corpus tuu ad trac
tandum. et ad sordidandu p. pretio tra
didisses. seu quod crudelius e. et picu
losius e. alienu corpus filie dico ut nep
tis. et alicuius xpiane amatoribz. uendi
disti. ut consensisti. ut inter nuntia fu
isti. ut consiliata es. ut stupru aliquod
tali modo p. petretur. Si fecisti. ii. ann.
pen. Tamen in concilio helibitano preci
pitur. ut ille qui hoc p. petrauerit. nisi
in fine n. accipiat comunone.

Fecisti quod quedam mulieres facere
solent. cum infans nouerit natus e.
et baptizatus e. statim. et sic mortuus fu
erit. du. sepeliunt eu. in dextera manu
ponunt ei patena cerea cu. oblata. et
in sinistra manu calice cu. uino simi
liter cereu ponunt ei. et sic eu. sepeliunt.
Si fecisti. x. d. in pan et aq. penit.

Fecisti quod quedam adultere mulieres
facere solent. cu. primu intellexerit
quod amatores eaz. legitimas uxores
uoluerunt. tunc quedam arte malefica
libidine uiroz. extingunt. ut legi
timitas p. desse non possint. neq. cu. eis
coire. Si fecisti. aut alios docuisti. xl.
dies pen. debes in pan et aqua.

Obtulisti infante tuu ad baptizan
dum nisi legitimo tpe. i. in sabbo
pasce. et in sabbo penit. nisi infirmi
tatis necessitate. Si fecisti. x. dies
penit. debes in pan et aqua.

Neglexisti uisitare infirmos. et non
uenisti ad eos qui in carcere erant.
et non sub ministrasti eis. Si n. fecisti.
x. d. in pan et aqua pen. debes.

Comedisti carne in quadrag. Si fe
cisti amplius anni circulo ab omi
esu carnu abstineas.

Comedisti de cibo iudeoz. ut alioz
paganoz. que ipsi sibi prepara uant.
Si fecisti. x. d. in pan et aqua pen.

Fecisti quod quedam facere solent.
clum ad eccliam uadunt. in ipsa
uia pferunt suas uanitates. et locum
otiosa. nec in eadem uia cogitant aliqd.
quod ad anime utilitate p. taneat.
et cu. uenerint in atriu. ecclie ubi se
pulta sunt corpora fidelium. et dum
calcauerunt sepulchra p. ximoz. n.

recordantur quod eis futurū sit. nec ullā mentionē. nec ullas preces ad dñm fundunt. quod facere debuerant. Si neglexisti. x. dies in pan̄ et aqua penit̄. et uide ne ulterius tibi contingat. Sed qño cūq; in atriu. ecclē intraueris. ora p̄ eis et roga illas sc̄as anima quod corpora ibi req̄sunt. ut quantū possint p̄ tuis peccatū ad dñm int̄cedant.

Operatus es aliquid in dñica die.

Si fecisti in dñi pan̄ et aq̄ pen̄ debes.

Fecisti quod quedā mulieres facere solent. deponunt uestimenta sua. et totū corpus nudū melle inungūt. et sic melle suo corpore sup̄ terrā in quodā luteo in terra deposito sese huc atq; illuc sepius reuoluunt. et cuncta trita grana que humido corpori adherent. cautissime colligunt. et in molā mittunt. et retrorsū contra solem molā circūire faciunt. et in farina redigunt. et de illa farina panē conficiunt. et sic martis suis ad comedendū tradunt. ut comesto panē marcescant et deficiant. Si fecisti. xl. d̄ in pan̄ et aq̄ pen̄.

Fecisti quod quedā mulieres facere solent. dū pluuia non habent. et ea non indigent. tunc plures puellas congregant. et unā paruulā uirginē quasi duem sibi preponunt. et eandem denudant. et extra uillā ubi erbā uisquam inueniunt. que teutonice bilisā uocatur. sic nudā deducunt. et eandē erbā. et eandē uirginē sic nudā minimo digito dextre manus eruerē faciunt. et radictus eritā cū ligamine aliquo ad minimū digitū dextri pedis

ligari faciunt. et singule puelle singulas uirgas in manib; habentes supradictā uirginē erbā post se trahentē in flum̄ proximū introducunt. et cū eisdem uirgis uirginē flumine aspgunt. et sic suis in cantationib; pluuia se habere spant. et post eandē uirginē sic nudā transpositas et mittas in modū canori uestigis a flumine ad uillā int̄ manus redūt. Si fecisti. aut consentiens fuisti. xx. dies in pan̄ et aqua debes penit̄ere. **vi.**

De ammonitione octo principalū uitiorū et eorū speciebus.

Nunc tibi octo principalia uitia explicabo. Si uillis te percussū tactū uulneratū sentis. uide ne me celest̄. lq̄ supbia. Vanā gl̄am. Inuidiā. Ira. Tristitiam. auaritiā. uentris ingluuiem. Luxuriā. Ex quib; si te culpabile recognoscis. penitentiā suscipe. nā ex his omnia uitia oriuntur. De supbia que uitiū om̄is peccati ē. et regina omniū malorū nascitur om̄is inobediencia. om̄is presumptio. et om̄is pertinacia. contentiones. hereses. arrogancia. De uana gl̄a. lactantia. Arrogancia. Indignatio. Discordiā. Inanis gl̄e. Cupido. et hypochrisis. De inuidia nascitur hodium. Susurratio. Detractio. Exultatio. Inaduersis proximi afflictio in prosperis. De ira oriuntur rixē. Tumor mentis. Contumelie. Clamor. Indignatio. Presumptio. Blasphemie. Sanguinis effusio. homicidia. Ulciscendi cupiditas. Inuaniā memoria. De tristitia nascit̄ malitia. Rancor animi. Pusillanimitas. Amartudo. desperatio. Torpor. Vagatio mentis. Sepe etiam et presentis uitae nulla delectatio. De auaritia oriuntur Inuidie. Furta.

Latrocinia. homicidia. Mendacia. Peruria. Rapine. Violentiae. Ingetudo. Iniusta iudicia. Contemptus ueritatis. Furtiue beatitudinis obliuio. Obduratio cordis. De uentris ingluuiē p̄ pagatur in epta lectia. Scortitas. Leuitas. Vaniloquiū. Inmunditia corporis. Instabilitas mental. Ebrietas. Libido. hebitudo sensus. De luxuria generat̄ cecitas mental. In consideratio. Inconstancia oculorū. ut totius corporis p̄cipitatio. Amor inmoderatus sui. Odiū mundatorū dñi. Affectus presentis sc̄i horror et desperatio futuri. **vii. Itē de uirtutibus quibus eadem uitia supari possūt. et de conclusionē penitentiē.**

Ergo si supbus usq; modo fuisti. humilia te ipsū in conspectu dñi. Si uanā gl̄am dilexisti. cogita ne p̄p̄t̄ transitoria laudem. eternae laudis perdas mercedem. Si inuidie tribigo te huc usq; consupsit. quod ē peccatū maximum. et sup om̄ia detestabile. q̄a diabo lo cōparatur inuidus qui primo homini inuidet. datū quod ipse p̄ suā culpā p̄diderat. age penitentiā. et p̄fectum aliorū tuū deputa. Si tristitia te sup̄patientia. et longanimitatē meditare. Si auaritiē morbus te grauat. cogita quia radix omniū malorū. h̄dolat̄ie cōparatur. et idō largū te cē op̄ ortet. Si ira te uexat. que in stultorū sinu req̄escit. dñari debes animo tuo. et hanc a te mentis tranquillitate fuga. Si uentris ingluuiē te ad uorandum pertrahit. sobrietatē sectare. Si luxuria castitatē uouē. **Te p̄ferunt se penitentis in terra. et cū lacrimis dicat.**

Et in his et in alijs uitijs quibusq;

humana fragilitas contra dñm et creatorem suum. aut cogitando. aut loq̄ndo. aut operando. aut delectando. aut concupiscendo. peccare potest. om̄ib; me peccasse. et teū in conspectu dñi sup om̄s homines cē cognosco. et confiteor. humiliter etiā te sacerdos dñi exposco. ut intercedas p̄ me. et p̄ peccatis meis ad dñm. et creatore n̄m. Quatenus de his et de om̄ib; sceleribus meis. ueniā et indulgentiā consequi merear.

Deinde sacerdos cū penitente p̄sternat se in terrā. et decantet hos sequentes psalmos. In primis dicat. xxxviii. totū. Dñe ne in furore tuo. q̄m sagit. Et postea dicat. o. et canet psalmū cii. Benedic anima mea dño. Et t̄m dicat orationē. et canet ps̄. Dñi innoē. Et dicat orationē alia. et canet ps̄. Li.

Quid gl̄aris in malitia. Tunc dicat has subsequentes orationes.

Discius indulgentiae nemo indiget. memento famuli tui. q̄ in lubrica terreni corporis fragilitate nudat ē. q̄s da ueniā confitenti. parte supplicat ut qui suis meritis accusatur. tua misericordie saluetur. **P̄ dñm.**

One sc̄e pater om̄is. eterne dñi. qui p̄ ihm xpm̄ filiū tuū dñm n̄m uulnera n̄ra curare dignatus es. te suppliciter rogamus et petimus. ut precibus n̄ris aurē tue pietatis inclinare digneris. qui etiā remittas om̄ia crimina et peccata uniuersa condonas. desq; huic famulo tuo dñe p̄ supplicat sue niā. p̄ merore lectiā. p̄ morte uitā. **P̄.**

Om̄is et misericors dñs q̄ peccatorū indulgentiā in confessione celeri posuisti. succurre lapsis. miserere c̄fessis.

dies: et in epiphonia unū diem: et in pascha usq; in octauū diem: et in ascensū dñi: et in pentecostē: in dies: et in missā sc̄i ioh̄is bap̄te: et sc̄e marie: et xii. ap̄toꝝ: et sc̄i michahelis: et sc̄i remigii: et omniū sc̄oꝝ: et sc̄i martini: et in illius festiuitate qui in illo ep̄atu celebris habetur: In his supradictis diebus faciat caritatem cū ceteris xp̄ianis: id utatur eodem cibo: et potu quo illi: Sed tamen ebrietate: et uentris distensione semp in omib; caueat.

Item annus sc̄d̄s est: ab illo anno q; in pane et aqua obseruandus ē: et p̄ illū ieiunandus: Q; etiā dandus ē illis q; uis: et ceteris sponte occidit: et in consuetudine h̄nt: sed demeritis sc̄d̄s: et qui in consuetudine h̄nt: contra naturā peccat: et in eccl̄is hominū sponte comitant: et eccl̄as incendunt: et in eccl̄is adulteria comitant: et q; talia huiusmodi perpetraverunt: x

Penitentia illius anni talis ē debet: ut in dies id̄: et in fer̄ et vi fer̄ unaquaq; eb̄da ieiunet ad uesperā: et tunc reficiat de sicco cibo: i. in pan̄ et leguminib; siccis: sed coc̄tis: aut pomis: aut olenib; crudis: unū eligat ex his trib; et utat: et ceruisā bibat: sed sobrie: et in diem id̄: vi fer̄ in pane et aqua obseruet: et in quadraḡ ieiunet: unā ante nat̄ dñi: sc̄da an̄ pascha: Tertiā ante missā sc̄i ioh̄is: et si totā xl̄mā ante missā sc̄i ioh̄is implere non possit: post missā impleat: Et in his trib; xl̄mis ieiunet duos dies in eb̄dam ad nonā: et de sicco cibo comedat: ut supra notandū ē: et vi fer̄ in pan̄ et aqua: Et in dieb;

dn̄icis: et in nat̄ dñi illos in dies: Et in epiphonia unū diem: et in pascha usq; in octauū diem: et in ascensū dñi: et pentecostē: in dies: et in missā sc̄i ioh̄is bap̄te: et sc̄e marie: et xii. ap̄toꝝ: et sc̄i michahelis: et sc̄i remigii: et omniū sc̄oꝝ: et sc̄i martini: et illius sc̄i festiuitate qui in illo ep̄atu celebris habetur: In his supradictis dieb; faciat caritatem cū ceteris xp̄ianis: Sed tam ebrietate: et uentris distensione semp in omib; caueat: *x. De illis q; ieiunare possunt: et adimplere quod in penitentiā scriptū ē.*

Qui ieiunare potest et implere quod in penitentiā scriptū ē: bonū ē: et gr̄as dō referat: Qui autē n̄ potest: p̄ m̄iam dī consiliū damus tale: ut nec sibi nec alicui necesse sit: nec desperare: nec perire: *xii. De redemptione illius anni que in pan̄ et aqua ieiun̄ debet.*

Pro uno die que in pan̄ et aqua ieiunare debet: l. p̄ genib; flexis in eccl̄a si fieri potest decantet: Si autē in loco conuenienti eade faciat: et unū paup̄e pascat: et eode die excepto uino: carne: sagume: sumat quicquid uelit: *xiii.*

Si autē talis ē quod tā diu in *alio m̄* genib; iacere non possit: faciat autē sic: infra eccl̄am si fieri potest: Sin autē in uno loco stando in tēte lxx. p̄ ordine cantet: et paup̄em pascat: et eode die excepto uino: carne: et sagume: sumat quicquid uelit: *xiiii. h̄c*

Qui in eccl̄a genua centies *alio m̄* flectit: id̄ si centies ueniā petierit: si fieri potest ut in eccl̄a fiat: hoc iustissimū ē: Si autē hoc fieri non potest: secrete in loco conuenienti eadem faciat: si sic fecerit: eo die

excepto uino: carne: sagume: sumat quod placet: *xv. h̄c alio modo.*

Qui p̄s non nouit: i. diem qui in pan̄ et aqua ieiunare debet: diues in b; denariis: et paup̄ uno denario redimat: et eo die: excepto uino: carne: et sagume: sumat quicquid uelit: *xvi. h̄c alio modo.*

Pro uno die que in pan̄ et aqua ieiunare debet: penitē debet: in paup̄es pascat: et eo die: excepto uino: carne: et sagume: sumat quod placet: *xvii. h̄c alio m̄.*

Quidam dicunt: p̄ uno die: ualere: *xx. palmatas: xviii. De redemptione unius eb̄de: quā in pan̄ et aqua*

Pro una eb̄da ieiunare debet: quā in pan̄ et aqua ieiunare debet: ecc̄. p̄s genib; flexis in eccl̄a decantet: Si autē hoc facere non potest: tripsalteria in eccl̄a: ut in loco conuenienti intente decantet: Et postquā psallent: excepto uino: carne: et sagume: sumat quicquid uelit: *xviii. De redemptione unius mensis que in pan̄ et aqua*

Pro uno mense ieiunare debet: quē in pane et aqua ieiunare debet: p̄s mille: et genib; flexib; decantet: Si autē hoc facere non potest: sine genu flexione: sedendo: aut stando in eccl̄a: si fieri potest: Sin autē in uno loco: m̄. de. xxx. p̄s decantet: et om̄i die si uelit: et se abstinere n̄ uult: reficiat se ad x̄i: ieiunet ad xiiii: et a carne: et sagumine: et a uino: totū mense se abstinat: aliū autē cibū postquā p̄s supradictos decanta uerit sumat: Isto ordine totus ille ann̄ redimendus ē: *xx. De illis qui ieiunare non possunt: et psalmos nesciunt: quomodo penitentia unius anni*

que in pane et aqua ieiunare debet: redimere possunt.

Qui uero p̄s non nouit: et ieiunare n̄ potest: p̄ uno anno que in pan̄ et aqua penitē debet: dec paup̄ib; in elemosinā: xxii. sol̄: et om̄s. vi. fer̄: ieiunet in pane et aqua: et in quadraḡ: id̄ quadraginta dies ante pascha: et xl̄. d̄. ante festiuitate sc̄i ioh̄is bap̄te: et si ante festiuitate aliquid remanserit: postea adimpleat: et xl̄. dies ante nat̄ dñi: In his. in b; xl̄mis quicquid suo ori preparatur in cibo: ut in potu: ut cuiuscūq; generis sit: illud estimet: quanti pretii sit: uel ēē possit: et medicatē illius pretii: distribuat in elemosinā paup̄erib;: et assidue oret: et roget: d̄m ut oratio eius et elemosine: apud d̄m acceptabiles sint: *xxi. h̄c redemptio*

Item qui ieiunare non potest: et obseruare quod in penitentiā scriptū est: faciat hoc quod sc̄s bonifacius p̄p̄ constituit: p̄ uno die: que in pane et aqua ieiunare debet: roget p̄br̄m ut missā cantet: p̄ eo: nisi sunt crimina capitalia: que confessā prius lauare cū lacrimis debent: et tunc ipse ad sit: et audiat missā: et deuote ipse offerat: p̄ prius manibus panē et uinū: manib; sacerdotis: et intente respondeat: quantum sapit: ad salutationes: et ad exortationes sacerdotis: ut humiliter d̄m deprecetur: ut oblatio quā ipse et p̄br̄ p̄ se: et p̄ peccatis suis d̄o obtulerunt: d̄s om̄ps misericordit̄ p̄ anḡl̄m suū suscipere dignetur: Et eo die excepto

uino carne et sanguine comedat
quicquid uult. Et sic redimat aliquo
anni dies. **xxii. De illis qui ieiunare
non possunt et habent unde re-**

Siquis forte **dimere possunt**
non potuerit ieiunare et habuerit
unde possit redimere. Si diues fuerit
p. vii. eb. dab. det sol. xx. Si non ha-
buerit unde tantū dare possit. det
sol. x. Si autē multū paup fuerit.
det sol. iii. Neminē uero conturbet.
quia iustissimū dare sol. xx. aut min.
quia si diues fuerit. facilius est illi
dare sol. xx. quā paup. iii. Sed atten-
dat unusquisq. cui dare debeat. siue
p. redemtionē captiuor. siue sup. sem.
altare. siue di. seruor. siue pauperib.
in elemosinā. **xxiii. De illis qui nō
possunt ieiunare adimplere quod**

Sui non potest **penitentiā scriptū ē.**
sic agere penitentiā ut superius
diximus. faciat sic. Si tres annos conti-
nuos ieiunare debet. et ieiunare non
potest. sic redimere potest. In primo
anno eroget elemosinā sol. xx. vi. In
secundo anno eroget in elemosinā sol. xx.
In iii. anno sol. xxviii. hoc sunt sol.
Lxxiiii. Potentes autē homines plus
dare debent. quia cui plus committit.
plus ab eo exigetur. Et qui in licita
committunt. etiā a licitis se abstinere
debent. et corpus debent affligere.
ieiuniis. uigiliis. et crebris orationi-
bus. Caro enī leuē trahit ad culpam.
afflicta reducit ad ueniā. **xxiiii. De
illis qui ieiunare nō possunt et nō hnt un-**

Quoniam ieiunare redimere possunt.
non potest. et non habet unde re-
dimat. et psalmos nouit. p. uno die

quē in pane et aqua ieiunare debet.
in b. uicib. beati in maculati. usq. ad
dnm. cū tribularet decantet. et sexies
mūs mei dī. et septuages. p. sternat se
in terrā. et p. singulas genuflexiones.
pāt nō decantet. Qui autē psalmos
nescit. p. uno die quē in pane et aqua
ieiunare debet. centies p. sternat se in
terrā. et p. singulas genuflexiones. pāt nō.
xxv. De redemtionē un. annor.

Item alio modo. xii. triduanē singule
cū psalteris trib. impletis cū palmatis
ccc. p. singula psalteria. excusant unius
anni penitentiā. Et xiiii. biduanē si-
militer cū trib. psalteris impletis. et
cū ccc. palmatis p. singula psalteria ex-
cusant iii. annos. Septuaginta. v. psalmi
cū totide ueniis p. noctē. et cū palmatū
ccc. excusant biduanā. Lxxx. v. ps. cum
uenis p. noctē. et cū palmatis. ccc. excu-
sant triduanam. Centū. xx. missis spe-
ciales. singule cū trib. psalteris. et cū
ccc. palmatis. excusant annū. C. solidi
dati in elemosinā. i. annū excusant.

**xxvi. Ut in capite xli. mē. omī. publice
penitentes in ciuitate. conueniant.
et ante fores. ecclē. nudis pedib. et cili-
cio indute. epō suo se presentent.**

In capite quadragesimē. omī. peniten-
tes qui publicā suscipiunt. aut susce-
perunt penitentiā. ante fores. ecclē.
se representent epō ciuitatis. sacco in-
duti. nudis pedib. uultū in terrā. p.
stratis. neos. eē se ipso abitu et uultu p.
clamantes. Ib. ad eē debent decani. id.
archi. pōn. parro. chiaz. id. pōn. peniten-
tium. qui eor. conuersationē diligen-
ter inspiciere debent. et scdm. modū
culpe. p. penitentiā p. p. fixos. gra. duf.

miungant. Post haec in eccliam reos in-
troducatur. et cū omī. clero septē. peniten-
tiales psalmos in terrā. p. stratis cum la-
cris. p. eor. absolutio. decantet. Tunc
surgens ab oratione iuxta quod canone
iubent manus eis imponat. aquā bene-
dictā sup. eos aspergat. cinerē prius mittat.
de inde cilicio capta eor. cooperiat. et
cū gemitu et crebris suspiriis. denun-
tiet. quod sicut adā. peccatus ē. de paradiso
tā. et ipsi ab ecclā. p. peccatis. abiciuntur.
Post haec iubeat ministris ut eos extra
ianuas. ecclē. expellant. Clerus uero
p. sequatur eos cū responso. In sudore
uultus tui. et cetera. Et uidentes scdm.
eccliam. p. facinorib. suis. tremefactam.
atq. cō. motā. non paruipendant peni-
tentiā. In sacra autē dnī. cena. rursus ab
eor. decanus. et eor. pōn. ecclē. limib.
represententur. **xxviii. Ut penitentes
quando penitentiā petunt. impositi-
onē manū. consequantur.**

Penitentes tpe. quo penitentiā petunt.
impositionē manū. et cilicium sup.
capta a sacerdote. sicuti ibi. constitutū
est consequantur. Si autē. comas. non de-
posuerint. aut uestimenta non mutue-
runt. abiciantur. **xxviii. Qua. auctori-
tate. modus. penitentiē. peccata. confi-
tentib. imponi. debent.**

Modus. tempusq. penitentiē. peccata.
sua. confitentib. aut p. antiquor. a-
nonū. institutionē. aut p. scā. scriptu-
raz. auctoritate. aut p. ecclā. con-
suetudinem. p. batā. imponi. debet. a sa-
cerdotib. Nā. qui. peccatis. grauib.
laues. quosdā. et. iniustos. imponunt.
penitentiē. modos. consueunt. puluillō.
scdm. pphicū. sermonē. sub. omī. cubita.

manus. et faciunt. ceruicalia. sub. capite.
uniuersē. etatis. ad. capiendās. animas.
Sed. discretio. seruanda. ē. inter. peniten-
tes. publice. et. absconse. Nā. qui. publice.
peccat. oportet. ut. publice. mulctet.
penitentiā. et. scdm. ordinē. canonū.
p. merito. suo. excomunicetur. et. re-
concilietur. **xxviii. Quod. diuersitas.
culparū. diuersitate. faciat. penitentiā.**

Diuersitas. culparū. diuersitate. faciat.
penitentiā. Nā. et. corporū. medicū.
diuersa. medicamenta. cōponunt. ut.
aliter. uulnera. aliter. morbū. aliter.
tumores. aliter. putredines. aliter. cali-
gines. aliter. contractiones. aliter. cōbu-
stiones. curent. Ita. et. spāles. medici.
diuersis. curatiōnū. generib. animor.
uulnera. sanare. deberent. Sed. quia.
hec. pauor. ē. ad. purū. scilicet. cuncta.
cognoscere. et. curari. et. mederi. atq.
ut. in. integru. salutis. statu. ualeant.
reuocare. idō. sollertet. ammonemus.
doctū. quēq. sacerdotē. xpī. ut. non. ex.
suo. sensu. sed. scdm. canonū. statuta. et.
traditiones. patrū. uniuersā. disponat.
et. con. ditionē. utriusq. sexus. etatis.
paupertatē. causā. statū. psonā. cuiusq.
penitentiā. agere. uolentis. ipsūq.
cor. penitentis. aspiciat. et. scdm. hec.
ut. sibi. uisum. fuerit. ut. sapiens. medicū.
singula. quēq. diiudicet. **xxx. Quod.
multi. sunt. fructus. penitentiē.**

Multi. sunt. penitentiē. fructus. per.
quos. ad. expiationē. criminū. puenit.
Non. enim. tantū. simplici. illo. peniten-
tiē. nomine. salus. etna. remittitur.
iuxta. illud. aplicū. dictū. Penitentini.
ut. deleantur. uīa. peccata. Et. illud.
pphicū. Cū. conuersus. ingemueris.

tunc saluus erit. Propter illud nudum gemitum et propter illud nudum nomen penitentiae nullus saluabitur sed per ueram confessionem et sacerdotis intellegendis consilium et per caritatis affectum et per elemosinarum fructum peccatorum moles subruatur. **xxxv. Cur canones non praefate praefigant per unoquoque crimine tempus et mensuram penitentiae.**

Mensuram autem temporis in agenda penitentia idcirco non satis apte praefigunt canones pro unoquoque crimine ut de singulis dicant qualiter unumquodque emendandum sit sed magis in arbitrio sacerdotis intelligentis relinquendum statuunt quia apud dominum non tantum ualeat mensura temporis quam doloris. Nec abstinentia tantum ab operibus quam moralis uirtutum. Propter quod tempora penitentiae fide et conuersatione penitentium ad breuianda praecipuum et negligentia praetelanda existimant tam per quibusdam culpas modi penitentiae sunt imposita iuxta quos certe perpendendum ut deus sit facile per eosdem modos uindictam et censuram canonum estimare. **xxxvi. De illis qui penitentiam sibi iniunctam adimplere festinant.**

Vnumquemque hominem accedentem ad penitentiam si uideri faceret et assidue stare in penitentia statim suscipies eum. Qui uero potest ieiunare quod ei impositum est non prohibere sed permitte. Magis enim laudandi sunt hi qui celeriter debitum pondus persolvere festinant quia ieiunium debitum est pondus. Et sic amandus est ille qui penitentiam agit quia si

ieiunauerit et compleuerit quod ei mandatum est a sacerdote purificabitur a peccatis. Quod si iterum ad priusnam consuetudinem peccati reuersus fuerit sic est quomodo canis qui reuertitur ad uomitum proprium. Omnis itaque penitens non hoc solum debet ieiunare quod illi mandatum est a sacerdote uerum etiam postquam compleuerit ea quae illi iussa sunt debet quantum ipsi uisum fuerit ieiunare. Si enim egerit ea quae illi sacerdos precepit illa peccata tantum quae confessus est remittentur. Si uero postea ex sua uoluntate ieiunauerit mercede sibi adquirit et regnum caelorum. Quod ergo totam septimanam ieiunat pro peccatis sabbato et dominica die manducat et bibit quicquid ei aptum fuerit custodiat tamen se a crapula et ebrietate quia omnis luxuria de ebrietate nascitur. Ideo beatus paulus prohibuit dicens nolite inebriari uino in quo est luxuria sed in sobrietate. **xxxvii. Ut quotiescumque aliquis ad penitentiam accesserit sacerdos si ieiunium et orationibus cum eis communicare debeant.**

Quotiescumque christiani ad penitentiam accedunt ieiunia iniungimus et nos communicare cum eis debemus in ieiunio una aut duas septimanas aut quantum possumus ut non dicatur nobis quod sacerdotibus iudeorum dictum est a domino. Ne uobis legis peritis quia grauius homines et impositis super humeros hominum bona graua et importabilia ipsi autem uno digito uero non tangitis sarcinas ipsas. Nemo enim potest subleuare cadentem sub pondere nisi inclinauerit se ut portet eum a manu. Neque ullus medicus

uulnera infirmantium potest curare nisi fetoribus particeps fuerit ita quoque nullus sacerdos aut pontifex peccatorum uulnera curare potest aut ab animabus peccata auferre nisi per instantem sollicitudinem uigilie et ieiunii seu orationis atque lacrimarum ac fletuum adhibuerit. Necessarium est ergo uos fratres karissimi sollicitos esse pro peccantibus quia sumus alterutrum membrum. Ideoque et nos si uiderimus aliquem in peccatis iacentem festinemus eum ad penitentiam per ueram doctrinam uocare et quotiescumque consilium dederis peccanti simul quoque da illi et penitentiam et die ei quantum debet ieiunare aut elemosinis redimere peccata sua ne forte obliuiscaris quae tibi iam dixit et iterum tibi necesse sit interrogare et forsitan et tubescet iterum peccata sua confiteri et inueniatur iam amplius iudicari. **xxxviii. Quod contingat hominem interdum animi motu interdum carnis fragilitate**

Sed et hoc ad emendationem peccare indigere praesepimus quod quidam dum confitentur peccata sacerdotibus non plene id faciunt. Quia ergo constat hominem ex duabus esse substantiis anima uidelicet et corpore et interdum animi motu interdum carnis fragilitate peccatur sollicita indagatio debet inquiri ipsa peccata et ex utrisque plena sit confessio scilicet ut et ea confitentur quae per corpus gesta sunt et ea quibus in sola cogitatione delinquit. Instruendus est itaque peccator suorum confessor ut de septem principalibus uitiis sine quibus in hac uita difficile uiuatur confessionem faciat quia aut cogitatione aut quod est grauius opere cor in stinatu

peccauit. Odium et enim inuidia superbia ut certe huiusmodi anime pestes tanto periculosius ledunt quanto subtilius serpunt. **xxxv. Ut penitentia absque personae acceptione iniungatur.**

Vt sacerdos penitentiam imploranti absque personae acceptione penitentiae leges iniungat. **xxxvi. De incestis** si quis incestum occulte commissis commiserit et sacerdoti occulte confessionem egerit inducitur et remedium canonicum quod subire debuisset si ei facinus publicatum fuisset. Uerum quia licet commissum deatur ei a sacerdote consilium ut salua anime suae per occulta penitentia perficiat hoc est ut ueraciter ex corde se grauius deliquisse confiteatur et per ieiunia et elemosinas uigiliasque atque sacras orationes cum lacrimis se purgare contendat et sic se ad spem uenire per misericordiam dei peruenire confidat. **xxxvii. Ut inter penitentes publice et absconse discretio obseruanda sit.**

Vt discretio obseruanda sit inter penitentes qui publice et qui absconse penitere debeant. **xxxviii. De illis qui negligentiores penitentiam penitentes tardius recipiantur.** **xxxviiii. Ut penitentes ex corde magna exultatione sacerdotibus suscipere debeant.**

Penitentem ex corde ita oportet suscipere sicut dominus ostendit cum dicit qui conuocauit amicos suos et uicinos dicens. Congratulamini michi quia inueni ouem meam quam perdideram. **xl. Ut secundum differentiam peccatorum episcopi arbitrio penitentiae tempora differant.**

Vt penitentibus secundum differentiam

peccator: epi arbitrio penitentie tpa discernantur. et ut pbr in consulto epo non reconciliet penitente nisi absentia epi necessitate cogente. Cuiuscumq; autem penitentis publici et uulgati simu crimen e. quod uniuersa ecciam comouert. ante absidam manus ei imponatur. **xl. De his qui a peccato cessauer. et pfecte penituerint. ut comunio cu in ipsa penitentia ccedat.**

Schis qui diuersis facinorib; peccauerunt. et pseuerantes in oratione conuersione a malis habere pfecta p qualitate delicti. talib; post penitentie tempus impensu. ppter clementiam et bonitatem di comunio ccedat. **xl. De lapsis quomodo eos frno affectu corripere. et consolari debeant. ut non incidant in insidias diaboli.**

Sed si aliqui lapsus disperent. quoquomodo fuerit portemus eu. et frno corripimus affectu. sicut ait beatus paulus apst. Si preoccupat fuerit homo in aliquo delicto. uos qui spales estis huiusmodi in seruitute in spu lenitatis. considerans te ipsu ne et tu tepteris. Alter alterius honu portate. et sic adimplebitis legem xpi. Porro ses dauid de criminibus mortiferis egit penitentia. et tam in honore p mansit. Beatus quoq; petrus amarissimas lacrimas fudit. quando dnm negasse penituit. sed tamen apst p mansit. Et dñs p ppham peccantib; pollicetur dicens. Peccator in quacumq; die conuersus ingemuerit. omnium iniquitatu illius amplius non recordabor. Errant enim qui putant sacerdotes post lapsu. si

condigna egerint penitentiam. deo ministrare n posse. et suis honorib; frui. si bona deinceps uitam duxerint. et suu sacerdotiu condigne custodierint. Et ipsi qui hoc putant non solu errant. sed etiam traditas eccle clauis dissipare et abigere uidentur. De quib; dictu e. Quodcumq; solueris in terra. et in celo. Alioqn haec sententia. aut dñi non e. aut non uera. Nos uero indubitanter ta dñi sacerdotes. qua reliquos fideles. post digna satisfactione posse reuocari ad honores credimus. testante dno p ppham. Numquid qui dormit non adiacet ut resurgat. et qui auersus est non reuertetur. Et alibi. Nolo inqt dñs morte peccatoris. sed ut conuertat et uiuat. Et ppha dat penitentia agens dixit. Redde michi letitia salutaris tui. et spu principali confirma me. Ipse naq; post penitentia alios docuit. et sacrificiu do obtulit. dans exemplum doctorib; scilicet eccle. si lapsi fuerint. et si condigna penitentia gesserint. utriusq; facere posse. et offerre. et alios docere. **xl. De lapsis ordinib; sacris si restaurari possint.**

Dilectissimo secundino seruo di in clauso. Gregorius seruus seruorum di. Dilectionis tue litteras suscepi. que in meo sensu amoris melle conditas sapuerunt. O quanta aspiratione uitae plene sunt. que p gratiam sei sps pferuntur. non est cultu eloquentiae. non uerborum topicus apparebat. sed sola ueritatis atq; caritatis radice tenentia p omne quod locuta sunt celestis patrie amore flagrabant. Nam in ista scitas inde a nobis reqsiuit. ut tibi rescribere de sacerdotali officio.

post lapsu resurgendi auctoritatis exortatori scribere debere. dum dicit de hoc canones diuerso te legisse. diuersaq; sententias. alias resurgendi. alias nequaquam posse. Na nos generaliter a nicena synodo incipientes. hanc cum reliquis quattuor ueneramus. quia ipsa sequentes. cetera in cunctis sententis unanimel concordant. Nos ergo precedentes patres sequimur. quia auctore do a sacra doctrina illoz. non discordamus. a capite itaq; incipientes. usq; in quartu altaris ministrum hanc formam seruanda cognoscimus. ut quia minorem maior precedit. sicut honore extat maior. ita sit et in crimine. Et que maior sequitur culpa. maior ei implicetur uindicta. et sic postea penitentia credatur ee fructuosa. Qd enim pdest tritacu seminare. et fructu illius non colligere. aut domu construere. et non illic habitare. Post digna enim satisfacione. credimus posse redire ad honore. ppha dicente. Nuquid qui cadit. non adiacet ut resurgat. Et qui auersus est non reuertetur. Idem et ppha ait. In quacumq; die conuersus fuerit peccator et ingemuerit. tunc saluus erit. Unde psalmista ait. Cor mundu crea in me ds. et spm rectu innoua in uiscerib; meis. Ne picias me a facie tua. et spm scm tuu ne auferas a me. Du enim peccat ne a dno piceretur p lapsu culpe. coq; aliena rex simul et ppha rapuisse se uxore tremefactus expauit. ppha in dicit te flagitau suu. penitentia agens ad didit. Redde michi letitia salutaris tui. et spu principali confirma me.

Si enim ipse digna do penitentiam non fecisset. nequaquam alius predicaret. At enim. Doceam iniquos uias tuas. et impii ad te conuertentur. Dum enim peccata sua. pspexit ppha p penitentia mundata. non dubitauit predicando castigare aliena. et sic sacrificiu de semetipso offerre do studuit. cu dicebat. Sacrificium do sps contribulatus. Ad haec ista sufficerent. sed omis sententia quo plus sacra scriptura testimoniis confirmatur. facilius creditur. De hoc enim ppha dicit. Nolo morte peccatoris. sed ut conuertatur et uiuat. De hoc peccantib; dicitur. Peccator in quacumq; die conuersus ingemuerit. omis iniquitates eius obliuioni tradentur. Si enim redemptor nr. qui peccatores non p dicit sed iustificare uenit. in obliuione peccantiu delicta relinquit. quis hominu condonanda reseruet. cu apst dicat. Si ds iustificat. quis e qui condemnet. Ad fonte mae recurrentes. euangelicam pferamus sententia. Gaudebo inquit sup uno peccatore penitentia agente. qua sup nonaginta noue iustis qui non indigent penitentia. Et oue p dicit. nonaginta noue non errantib; relictis. humero ad ouile reportauit. Si ouis errans post inuentione ad ouile humero reportatur. cur iste post penitentia ad eccle ministerium non reuocetur. Quid est ergo grauius carnale delictu amittere. sine quo non multi sed pauci inueniuntur. qua di filium timendo negare. In quo peccato ipsu beatu petrum

principē aptoy ad cuius nunc corpus indigni sedemus. lapsū eē cognoscimus. Sed post negationē penitentia secuta est. et post penitentiā miām datam. quia illū abaptatu n̄ deiecit. quē ante se ipsū negare predixit. Tibi hęc fili km̄o dicta sufficiant. ut illū quem conspicis sua delicta fletu delere. in conspectu diuinitatis non dubites miām consequi. Quia nullum peccantē reuersum despiciat. qui peccatores sanguine suo redimere uenit.

Hinc etiā et beatus augustinus ad petrū diaconū de fide scribens ait. Omī homini in hac uita eē potest uilis penitentia. quā quocūq; tpe homo egerit. quālibet iniquus. quālibet annos. si toto corde renuntiauerit peccatis preteritis. et peis in conspectu dī. non solū corporis. sed etiā cordis lacrimas fuderit. et maloy operū maculas bonis operibus diluere curauerit. omniū peccatoꝝ indulgentiā mox habebit. Hoc enī nobis dñs pph̄oꝝ p̄mittit eloq; dicit. Si conuersus fueris. et ingemueris. saluus eris. Et alio modo dī. fili peccasti. ne adicias iterū peccare. sed et de preteritis deprecare. ut tibi dimittantur. Numquā peccati eēt indicta p peccatis deprecatio. si deprecantiū non eēt remissio concedenda. Sed etiā penitentiam peccatori. tunc quidem si anime. ecclē catholice gerat. cui dī in p̄sona beati petri ligandi soluendiq; tribut potestātē dicens. que alligaueris sup terrā. erunt ligata et in celis. et quecūq; solueris sup terrā. erunt soluta et in celis. In quacūq; igitur homo

etate uerā peccatoꝝ suoy penitentiam egerit. et uitā suam dō inluminante correxerit. non priuabitur indulgentiē munere. quia dī sicut pph̄am dicit. non uult mortē morientis. quā ut reuertatur a uia sua mala. et uiuat anima eius. Veruntamen nullus hominū debet sub spe miē dī in suis diuitiis remanere. peccatis. cū etiam in ipso corpore nemo uelit sub spe future salutis diuitiis egrotare. Tales enī qui ab iniquitatib; suis recedere negligunt. et sibi de dō indulgentiam remittunt. non nūquā ita preueniunt repentino dī furorē. ut nec conuersionis tempus. nec beneficiū remissionis inueniatur. Idō unūquēq; n̄m scriptura premonet benigne dicens. Ne tardaueris conuerti ad dñm. et ne differas de die in diem. subito enī ueniet ira eius. et in tpe uindictę disperdet te. Dicit enī beatus dauid. Hodie si uocē eius audieris. nolite obdurare corda ur̄a. Cui beatus q̄q; paulus concordat his uerbis. Videte fr̄s. ne forte sit in aliquo ur̄m cor malū in credulitate discendi a dō uiuo. sed ador taminū uos metipsos p singulos dies. donec hodie cognominatur. ut non obduretur quis ex uobis fallacia peccati. Obduratio igitur uiuit corde. qui se non conuerti desperans de indulgentia peccatoꝝ. Siue qui sic miām dī sperat. ut usq; in finē uite presentis in suoy criminū pueritate remaneat. P̄inde diligentes miām dī. merentesq; iustitiā. nec de remissione peccatoꝝ desperem. nec remaneamus in peccatis. scientes quā illa omniū debita hominū sit exactura. aquata iustissimi iudicis. quē non dimiserit miā elamentiissimi redēptoris. Sicut

enim miā suscipit. absolutiq; conuersos. ita iustitia repellit. et punit obduratō. Hui sunt qui peccantes in sp̄m sc̄m. neq; in hoc sc̄o. neq; in futuro. remissionem accipient peccatoꝝ. Nam et de hoc r̄si dorus hispalensis ep̄s. ad questionē māsionis ep̄i ita rescripsit dicens. Verum quod sequenter in ep̄is uenerabilis fr̄ntas tua innotuit. nulla ē in huiusmodi sententis decretoy diuersitas intellegenda. quod alibi legitur in lapsu corporali restaurandū honoris gradū post penitentiā. Alibi post huiusmodi delictū nequaquā reparandum antiq; ordinis meritum. Hęc enī diuersitas hoc modo distangitur. Illos enim ad pristinos officii gradus redire canon precepit. quos penitentię precessit satisfactio. ut digna peccatoꝝ confessio. At contra hii qui neq; a uitio corrupti onis emendantur. atq; hoc ipsū carnale delictum quod amittunt. etiā uindicare quādā sup̄stitiosa temeritate nituntur. nec gradū utiq; honoris. nec grām cōmunionis recipiunt. Ergo ita est utraq; dirimēda sententia. ut necesse sit illos restaurari in loco honoris. qui p penitentiā reconuersionē meruerit diuine pietatis. hii nec in merito conseruantur ad eptę dignitatis statum. qui p emendationē penitentię recepisse noscuntur uite remedium. Id enī ne forte magis ambiguū sit diuine auctoritatis sententia confirmetur. hic gechibel enī pph̄a sub typo preuicacitatis ostendit post penitentię satisfactiōne pristini posse restaurare honorē. Confundere inquit o iuda. et porta ignominia tuam. Et post

paululum. Et tu inquit et filie tue reuertimini ab iniquitate ur̄a. Quid dixit confundere. ostendit post confusionem. id peccati opus debere. quē qui erubescere. et p̄missis sceleribus uerecundā fontem humi p̄stratū demergere. p̄ eo quod dignū confusionis p̄petrauerat opus. Deinde precepit ut portet ignominia depositionis sue. lugens cū humilitate quod peccauerat. Sicq; reuocari sc̄m pph̄am ad priorē statū poterit. **Quod anima multas gentib; nobilior sit deflenda. et multas urbibus pretiosior.**

Ex dicit
sub dicitur.

Quis dabit capiti meo aquā. et oculis meis fontē lacrimay. Oportunius multo nunc a me quā tunc pph̄a dī dicitur. Licet enī non urbes multe. nec gens integra lamentanda michi sit. anima tamen flenda ē. multas gentibus nobilior. multasq; urbibus pretiosior. Nā si unusquis fecerit uoluntatē dī melior ē quā multitudo iniquoy. melior et tu etas quondā quā multitudines iudeoy. P̄pter quod nemo miretur. si forte plixionib; ego nunc utar lamentationib; et amariorē p̄fundā fletus. quā tunc pph̄a p̄fudit. Non enī urbis ut dixi capta excidia defleo. nec uilis anime lapsū. et templi in quo xp̄s habitat excidium. hęc enī lamentatio in signis anime. quā ego defleo. tanto ē illa durior et amarior. quanto uerior. Inde utiq; ē. quod ego in remedialiter plango. quia noui. et incesabiliter lugeo dū recordor. Usq; quō iterū repudiare iudicium ad prioris grē statū. quod et si apud homines

impossibile uidetur apud dñm tam
omnia possibilia sunt. Ipse ē enī qui
alleuat de terra inopē. et de fœtore
erigit pauperē. ut collocet eum cū
principib; pprii sui. Ipse est qui steri-
le facit in domo matris sup filios le-
tantē. Non ergo dubites neq; dispes-
mutari te posse in melius. Si enī tan-
tū potuit diabolus. ut a celsis uirtutū
fastigiis in pfundū te duceret maloy.
quanto magis poterit dñs ad summū
uerticē te reuocare. et non solū in id
te restituere quod fuisti. sed et beatio-
rem multo quā prius uidebari efficere.
Tantū ē ne conadas animo. neq; spem
tibi absidas bonoy. ne queso accidat
tibi quod impiis solet. Non enī pecca-
toy. multitudo in desperationē addu-
cit animā. sed impietas. Impioy ergo
est desperare salutem. non peccatoy.
Vnde diuina mīa pollicetur dicens.
Gaudiū erit in celo corā anglis dei.
sup uno peccatore. Et post pauca.
Stantib; si ceciderint minatur pena.
Lapsis ut surgere appetant pmittit.
Illos terret ne presumant in bonis.
illos refouet ne dispererit in malis.
Iustus es. nā ptimeſce ne corruas.
Peccator es. presume de mīa ut surgas.
Et sicut lapsus grauiſſimus ceruicibus
anime incūbens. semp cam dorsū in
terrā cogit aspicere. ad dñm uerū surſū
oculos non sinit leuare. Sic uirilis ani-
mi ē. et preclare mentis. deicere a cer-
uicib; anime sue pondus inimicū.
immo deprimētē se abicere diabolū.
et impetare anime sue. ut canens uer-
ba pphica. dicat ad dñm. Sicut oculi
anulle in manib; dñe sue. ita oculi

nri ad dñm dñm nr̄m. donec misereatur
nr̄i. Et enī mulier illa que in erigtio
dragmā quā pdiderat inuenit. conuo-
cans amical et uicinas. ut congratulenta-
ret ei. Et ego conuocabo amicos tuos meosq;
et uicinos nr̄os. deprecabor eos conuenire.
non ut gaudeant sed lugeant tecum.
nec ut gratulentur. sed ut lamententur.
et ingentē planctū subleuatis ad celū
uā meū uocib; reddant. dicendo ad eos.
Ululate meū amici. plangite. et pfun-
date fontes fletuū. non quia aurū per-
dideri. sed quia bonoy. omniū carior.
et omī auro. omīq; gēmay. nobilitate
pretiosiores amicos nescio quomō lapsi
usq; in ipsum ferunt p dictionis pfun-
dum. Noli te desperare de lapsu. ne-
cidas. Qui enī aliū desperat. habet
ueniam. Qui uero desperauerit semet
ipsum. nullā habet ueniā. quia ille
non est dñs mentis alterius. Sic ergo
et anima si semel salutē suā cepert
desperare. nā nec intellegit quomodo
uult in quē malo precipitetur. ita et
q; desperatione capta sunt. ut intolle-
rabiles fiant. et poms malitie uias
discurrunt. Exurge exurge queso.
ex pgrāscere aliquō. et diabolicā hanc
depone temulentā. Parce cunctisq;
p tua desperatione desperant. ne
putent se uia uirtutis incedere. si te
ad eā redisse non uideant. Respice
queso te. quantus nunc memot in
omniū scōy. fratru habetur choro.
et quanta letitia atq; exultatio in
credulis fiat. et quanta eis ad preci-
pita. luxurie decreſcat auctoritas.
Nec erit post h. & aliq; q; quolibet
lapsu deiectus. non statū resurgere.

cupiat. et statū se reparare festinet.
**xlvi. Quod nullus a consolatione uulne-
rati fr̄is se subtrahere debeat.**
Vbi est mīa xpiane religionis. quā
magister sacrificio docuit eē melio-
rem. Ecce iacet fr̄ ab hoste p cussus.
adhuc forsitan palpitans. et uos qua-
si sine uulnere reuertimini. ne conso-
lationē plangere illi us differre tem-
tatis. Nolite eē sine formidine fr̄is.
fortiore p cussit inimicus. ut facilior
ei aditus eēt ad reliquos. Ut qd ergo
spernitis uulneratū. aut sicut puta-
tis demortuū. Melior fuit concubi-
na sauli filia reſſa. que corpora de-
functoy. quos dñs p gabonitarū
ultione p cussit. eo usq; accincta
sacco. hoc ē cilicio custodiuit. donec
eis roret aqua de celo. id donec pro-
uenia eoy. mīe celestis scintilla de-
flueret. Melior fuit ille iudas
machabeus. qui etiā p mortuis fr̄ib;
orationē creditit eē faciendā. quos
damnata di anima ciuitate ydolorū
dona pstrauerat. Ut quid rogo
medicus nr̄ inter libroy suoy. loculo
tot constituit genera pigmentoy.
Si nichil ex emplastris eius quos
sanari possit uulnus quod p cussit
inimicus adhibeamus. Et si placet
apiamus scola medicine nr̄e. et a
principio canis uulnerū ac medi-
caminū species p quaramus. Ecce in
ipsius introitus scōle. occurrunt illi
semitis carnalis auctoresq; uenena-
to serpentis dente p cussi. non statū
pene moras ad dicit sunt. sed eiecti
de paradisi deliciis. id ē. de ecclē li-
bertate. et sacri cōmunionē misterii.

Exemplum

Exemplum
id est p̄
poterit ad
hōdore.

176
Vnde quia peccati **xlvi. De ecclē re-
contagione maculamur. ne queso**
beatissime michi fr̄em nr̄m in pfundū
putei sub iniqui principis potestate
demersum. desperationis lapidibus
obruamus. imitemur illū ethiopem.
qui sem hie remiā in lacu ab iniquo
rege demersum. assuptis xxx hoium
auxiliis. et missis ad eū pannis et fu-
nib; ueterib; liberauit. Facilis esto ad
lapsum tuūq; miseroy. Porrigē ma-
nū iacenti fr̄i qui confusus pudore
peccati. nec erigere se. aut oculos au-
det attollere. Comple legē moysi.
Cecidit asinus fr̄is sub pondere. hoc
est caro eucta peccato. accina te. et hu-
milia. et subleua de ruina. Quid erube-
scis coniungi homini peccatori. Respice
illum qui dicit. Noli nimī eē iustus.
Magister nr̄ a latronib; uulneratū. n̄
solū cura dignū iudicat. uerū etiam
ad stabulū suū et ouile perduxit.
Et tu ergo collige fr̄m quē diabolus
lato p cussit. conſigna stabulario. id
betto ep̄o. qui siquid in eo impende-
rit. amplius a dño consequetur.
Euangelicus xlvii. De eadem re.
Sermo dixit. Si peccauerit in te fr̄
tuus. corripe eū solus. Si te audierit.
lucratuſ es eū. et cetera que continet
sermo precepti. uide quod dicit. Ne
exillarentur filii in circuitu eoy. filii
enī in circuitu eoy. sunt homines sc̄i.
in preputi sui errore et gentilitate
uiuentes. hu ergo exillarantur
cū audiunt ruina multos xpi. Pecca-
tū ergo celetur. et adhibeat emen-
datio. Nos autē consolationis linte-
amina. et celestis spei pigmenta tribuam.

Ipse autē infra sepulchrū secreta sui
confessus pudore contineatur. ubi con
scientie uerme laceretur. qui totas
in eo obligat putredines peccatorū.
donec nullū ex se fetore fame turpis
emittat. **xlvi. De eadem re.**

Deinde opta

Qualiter ergo de mīa dñi possumus
desperare. qui etiā pharaonē arguit.
quare nequaquā penitere dignatus sit
dicens. Brachia pharaonis regis. egi
pti contui. et non ē deprecatus ut
daretur in eo sanctas ad cōprehenden
dum gladiū. Salomon ille mirabilis
qui meruit assistere dī hoc ē sapien
tie dī copulari. in alienigenay in
currit amplexus. et uinculo libidi
nis laqueatus. etiā sacrilegū errore
se polluit. quia simulacrū moloch
et chamos ab initio ydolo fabricauit.
Sed quia pphicā uocē. erroris agno
uit contagione. nūquam mīa ce
lestis extorris ē. ac forsitan dicas.
in neutro testamto lego neq. cum
penituisse. neq. mīam consecutum. **xlvi.**

Ilud quoq. nos par fuit preuidere.
ut sicut penitentia agere cuiquam
non concedit clericoy. ita et post
penitudinē ac reconciliationem
nulli umquā laico liceat honorem
clericatus adipisci. quia quāuis sint
omniū peccatorū contagione mun
dati. nulla tamen debent gerendoy
sacramentoy instrumenta suscipere.
quidū fuerit uasa uitioy. **l.**

Comperimus etiā ortendū quibus
dam criminibus implicatos.
tota discretionē submota. non solū
de factis atrocibz necessaria penitu
dine non habere. sed nec aliqua

correctione penitus succedente. ad
diuinū ministeriū honorēq. contende.
Non nullos autē in ipsi ordinibus
constitutos. grauibz delinquentes faci
nosibz non repelli. cū et apst clamet.
nemini cito manus imponendas. neq.
cōmunicandū peccatis alienis. et maior
ueneranda constituta pnuiciant.
huiusmodi etiā si forte subrepsent.
tamquā qui ante peccauerit delectos
oportere depelli. quā sic reppmissioni
oblitos. preuicatoreyq. scī ppositi.
pculdubio submouendus. **li. De
illisq. loca scōy. sub preteritu religio
nis inconsulte pagrant.**

Exet ablenadi
oum fuit
lumbiter
apst.

Nam et quibusdā qui roma turonūq.
et alia quēdam loca sub preteritu
orationis inconsulte pagrant. pluri
mū erratur. Sunt pbrī et diacones.
et ceteri in dero constituti. qui negle
genter uiuentes. in eo se purgari a
peccatis putant. et ministerio suo fun
gi debere. si prefata loca attingant.
Sunt nichilominus laici. qui putant
impune se aut peccare. aut peccasse.
quia hec loca oratorū frequentant.
Sunt quidā potentū qui ad regren
di census grā sub preteritu romani
siue turonici tenentis multa adgrē.
multos pauperū opprimunt. et qd
sola cupiditate faciunt. orationū.
siue scōy locoy uisitacionis causa se
facere uideri affectant. Sunt paupes
qui uel ideo id faciunt. ut maiorem
habeant materia mendicandi. de
quoy numero sunt illi qui circū qua
uigantes. illo se pgerē mentant.
ut quia tantū sunt uecordes. ut
putent se scōy locoy sola uisione

a peccatis purgari. non attendentes
quod ait beatus ieronimus. non hiero
solimā uidisse. sed hierosolimis bene
uixisse laudandū ē. De quibz omibz
imperatoris qualiter sit emendanda
sententia expectentur. Qui uero pec
cata sua sacerdotibz in quoy sunt par
rochus confessi sunt. et ab his agende
penitentiae consiliū acceper. si oratio
nibz insistendū. helemosinas largien
do. apstoy limina. ut quoylibet scōy
inuisere desiderant. hoy ē deuotio
modis omibz conlaudanda. **lii. De
omī peccatore quonies ceciderit. quod
tonies resurgere debeat.**

Indisisti
uicta
moy.

Cum quidā fr̄ abbatē solū tali sermo
ne frequenter requireret. dies. quid
faciam pater qm̄ cecidi. Ille r. Surge
inquit. Ille uero se exurrexisse. et iterū
cecidisse pffesso. r. Et tūc adhuc surge.
Cū autē frequenter surrexisset. et fre
quenter cecidisset narraret. eode uer
senex utebatur sermone. exdamans.
ne distes surgendo. Cui fr̄ ait. Usq.
quo possū surgere. pater explana.
Senex dixit. Usq. q. aut in bono
ope. aut in malo deprehensus occūba.
In quo enī ope fuerit homo dephēn
sus. in eo iudicabitur. **lii. Uti iustū
sit omī hōi quod se reprehendat. Inuita
partii.**

fr̄.

Quidam fr̄ requisit abbatē peg
menem dicens. Quid ē pater quod
dicit apst. omīa munda mundis. At
ille dixit ei. Si quis ad hunc sermonem
puenire potuerit. ut cū intellegat.
uidebit se minore ēē totius creaturae.
Cui fr̄. Et quomodo possū me uide
minore ab eo qui homicida ē. R.
senex. Si potuerit homo ad hunc

sermone apst uenire. et uiderit homi
nem qui forte occidit aliū. dicit in se
meaplo. Iste quidem hoc solū pecca
tū fecit. ego autē omī hora homicidiū
cōmāto. meipsum interficiens. Et cum
fr̄ requireret quomodo possit fieri.
R. Hec sola ē hominis iustitia. ut
semetipsum reprehendat. Tunc enī
iustus ē. cū sua peccata condēpnat.
**liii. Ut nullus fr̄m condēpnat
ante quā dñs illū iudicet.**

Vnq. p. r.

Venit aliquando abbatē r̄ saac in cen
bio. et uidit illic fr̄m negligente.
et iratus iussit eū expelli de cenobio.
Cum ergo regresseretur ad habitacu
lum suū. uenit angls dñi. et stetit
ante hostiū cellule eius dies. Non
te pmitto ingredi. At ille rogabat
ut eius culpa manifestaret. Et r. angls.
Dñs transmisit me dies. Vade dicit saac.
Ubi uibes ut mttamus illū fr̄m q.
peccauit. At ille mox egit peni
tentia dicens. Peccauī dñe. indulge
michi. Et dicit ei angls. Exurge.
indulget tibi dñs. sed ne iterū hoc
facies ut quēquā condēpnēs. ante
quā dñs illū iudicet. Tulerunt hōes
sibi iudiciū. et non michi illud dimi
tunt dicit dñs. Hoc autē dictū est.
quia si contingerit de illis pfectis
aliquē uel in paruo peccare. non
mox pdeatur. **lii. Quod iuxta
oboecliam iustis muneribus
remuneretur.**

Quidam ex patribz in extasi posit.
uidit. iiii. ordines ante dñm. et primū
quidem ordo erat hominū in firman
tium. grā agentū dō. Sed uero erat
eoy. qui hospitalitate sectantur. et

in hoc ministrant. Tertius uero illoꝝ
qui solitudine sectant. Quartus autē
illoꝝ qui ppter dñm in oboedientia
subiecti sunt patribus. Erat ergo
illis tribus ordinibus hic ordo superior
qui oboedientiā exhibebat. et habe
bat torque aureā et maiore glām
pre ceteris possidebat. Dicit autē senex
ei qui sibi hoc in extasi demonstrabat.
quia isti alii omnes habent aliquā regem
adimplendas ppias uoluntates. Hic
ergo qui oboedientiā exerceat. omniuo
luntates suas relinquit. totusq; pendet
in uoluntate patris iubentis. et ideo
maiore glām pre ceteris sortitus est.

**Lvi. De illis q; ex industria peccant. et
pmittunt sibi quandā impunitate pec
candi ppter largitionē elemosinarū.**

Sed nec hoc pretereundū putauim
quod quidā ex industria peccantes.
ppter elemosinarū largitionē quandā
sibi pmittunt impunitate. helemo
sina extinguit peccata. iuxta illud
lignē ardentē extinguit aqua. et ele
mosina extinguit peccata. Sed ea que
aut necessitate. aut casu. aut qualibet
fiunt fragilitate. Ea uero que indu
stria ad cuiuslibet libidine explendā
id arto fiunt. ut elemosinis redimant.
nequaquā eis redimi possunt. Quia
qui hoc peccat. uidetur dñm mer
cede conducere. ut eis impune peccare
liceat. Non ergo id arto quis peccare
debet. ut elemosinā faciat. sed idē ele
mosinā facere debet. quia peccauit.
Mentē enī et corpus que libido trax
ad culpā. afflictio et contritio debet
reducere ad ueniā. **Lvii. De his q; p̄ta
penitentia ad p̄ta redeunt uoluntate.**

De his uero non incongrue
dilectio tua aptica sedem se creditit
consulendam. qui pactā penitentiam
tamquā canes ac sues ad uomitus pristi
nos. et ad uolutabra redeunt. et multā
angulū. et ludicras uoluptates. et noua
con iugra. et inuitos denuo appetere con
cubitus. quorū p̄fessā continentia genera
ta post absolutionē filii pdiderunt.
De quibus quia iā suffragiū non habent
penitendi. id duximus decernendum.
ut sola uita. eccliam fidelibus oratione
uigantur. sacre ministeriorū celebrati
quā uis non mereantur intersunt. ad
dnice autē mense conuiuio segregent.
ut hic salte d̄strictione conuerti. et ipsi
sua erata castigent. et alius exemplū
tribuant. quatenus ab obscenis cupidita
tib; recta hantur. quibus tamen qm car
nali fragilitate ceciderunt. uaticō
munere cū ad dñm ceperunt p̄fiteri.
p̄ cōmunionis grām uolum subuenire.
Quā formā et circa mulieres que se
post penitentia talibus pollutionibus
deunxerunt. seruanda eē censemus.
**Lviii. De penitentiā te femina que defuncto
uero alius nubere presūperint.**

Penitentes femine que defunctis
uiris alius nubere presūperint. ut
suspecta. ut interdicta familiaritate
cū extaneo uixerint. cū eodē ab ecclē
luminibus arceant. h. ec. etiā de uiris in
penitentia positus placuit obseruari.
**Lviiii. Quod in danda penitentia
nulla sit p̄sonarū acceptio.**

Quia igitur apto teste non ē p̄sonarū
acceptio apud dñm. et in omnibus
iudiciis cauenda ē. multo magis in
hoc penitentia iudicio p̄caueri debet.

ut nullus sacerdotū unquā. aut grā.
aut hodie alicuius p̄sonae secus iudicet.
quā quod et in canonibus. sacrifinuent.
aut quod illi scdm sc̄pturā. scripturā. aut
toritate. et ecclasticā consuetudinem.
uisum rectū fuerit. Si ergo medici q;
corporibus medicina inferre conantur.
nequaquā ppter p̄sonae cuiuslibet ac
ceptionē his quos sanare cupiunt cau
terio. aut ferro. aut duris. alius q; libet
rebus parcunt. multo magis his obser
uandū est. quando non corporū. sed
animarū. medici existunt. Neq; enī
pensanda ē penitentia quantitate
tēporis. sed ardore mentis. et morifi
catione corporis. Quia cor contritū
et humiliatū dñs non despiciat. **Lx.
De illis qui peccata sua sine condigna
penitentia sibi relaxari falluntur.**

Quisquis ergo malorū operū sine con
digna penitentia quēquā ueniā
a dō p̄cipere posse dixerit. penitus
errat. et cū deceptus. alios decipere fe
fiant. duplici noxa constringatur.
hoc ē p̄p̄ri erroris. et alienae decepti
onis. **Lxi. Quod tā diu laborare q; q;
debet. donec possideat xpm.**

Vsq; tunc laborare debet homo. usq;
quo possideat xpm. Qui autē semel
illū ad ēptus fuerit. iā non laborat.
Permittit tam dñs laborare electos
suos. ut rememorent tribulationū
labores. unde semetipsos custodiunt.
timentes ne tantos labores amittant.
Nā et filios isrl. i dō dñs p̄ deseru. xl.
annis circū duxit. ut rememoratis
tribulationibus. n̄ rediret retrorsum.
**Lxii. Ut nullus ep̄s seu p̄br alius peniten
tē sine litteris sui ep̄i suscipiat.**

Exempla
foli
pp̄ cap.

Exempla
pp̄ cap.

Exempla
augustin.

Exempla
pp̄ cap.

Exempla
pp̄ cap.

Exempla
lomb.

Curandū uero maxime. et omni cau
rela p̄uidendū ē. ne quis fratru
coep̄orū. q; n̄orū. aut etiā p̄broꝝ. in
alterius ciuitate. ut diocesi. penitentē
ut sub manu positū sacerdotis. aut
eū qui reconciliatū se eē dixerit. sine
ep̄i. ut p̄bri testimonio. et litteris eī
ad cuius p̄tinet parrochia suscipiat.

**Lxiii. Ut penitentes scdm canones nisi
p̄ta penitentia cōmunicare n̄ debent.**

Penitentes non debent cōmunicare
ante consumationē penitentiae.
**Lxiiii. Quod p̄ ethnicis et publicanis
habendus q; p̄ peccato cōmisso penitere**

Erga eum qui p̄ peccato noluerit.
cōmisso non penitet. tales eē de
bemus sicut dñs precepit dicens.
sit tibi sicut ethnicus et publicanus.
Et sicut ap̄t̄s iubet. Subtrahat inqt
uos ab omni fr̄e inordinate ambulan
te. scdm traditionē quā tradidi
uobis. **Lxv. Quod a licitis se abstinere
debet. quilibet se cōmisisse meminerit.**

Qui se in licita meminit cōmisisse.
a licitis etiā studeat abstinere. qua
tenus p̄ hoc conditori suo satis faciat.
ut q; cōmisit p̄hibita. sibi met ipsi
abscedere debeat etiā concessa. **Lxvi.
Ut nullus post penitentia. actionē
ad militiā sc̄larē redire debeat.**

Contariū est omnino. ecclasticis re
gulis post penitentia. actionem
redire ad militiā sc̄larē. cū ap̄t̄s di
cat. nemo militans dō. implicat se
negotis sc̄laribus. Unde non ē liber
alaqueas diaboli. qui se militie mun
dane uoluerit implicare. **Lxvii.**

Hu qui post sc̄e religionis. p̄positū
Hapostatant. et ad sc̄m redeunt.

et post modum penitentia remedia non requirunt. comunione non accipiunt sine penitentia. quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. et quicumque ille est post penitentiam habitum scilicet non presumant. Quod si presumpserit alienus ab ecclesia habeatur.

lxviii. Quod nullus scilicet et religiosus peccato nec tamen ex hoc desinit esse iustus ut se seculi affecta tenent scilicet. Non enim nature viribus sed propositi ad iuramento per dei gratiam acquimus scilicet. et ideo ueraciter se omni seculo pronuntiant peccatores. quia in ueritate habent quod plangant. et si non reprehensione conscientie. certe mobilitate et mutabilitate preuancantibus nature.

lxviiii. Ut penitentes a conuuis et ornatis abstinere debeant. Quod penitentes a conuuis et ornamentis atque alba ueste abstinere debeant. et discordes ab ecclesia pellantur. donec ad pacem redeant.

lxix. Ut presbiter penitentem non reconciliet nisi interrogato episcopo non reconciliet penitentem. nisi absentia episcopi necessitate compellente.

lxx. Ut nullus ex ecclesiastico ordine per manus impositionem remedium accipiat penitendi. Alienus est autem consuetudine ecclesiastica. ut qui in presbiterali honore. aut in diaconi gradu uenerint consecrati. huius per crimine aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant penitendi. Quod sine dubio ex apostolica traditione non descendit. scilicet quod scriptum est. Sacerdos si

peccauerit. quis orabit pro illo. Unde huiusmodi lapsus ad premerendam misericordiam dei priuata est exponenda secessio. Vbi illi satis factio si fuerit digna. sit etiam fructuosa.

lxxi. Ut ordinati in grauioribus peccatis defensi non manus impositione ut laici accipere debeant. Item confirmatum est. ut si quando presbiter ut diaconi in aliqua grauiori culpa conuicti fuerint. qui eos a ministerio necesse sit remoueri. non eis manus tamquam penitentibus. ut tamquam fidelibus laicis imponatur. neque permittendum. ut rebaptizati ad clericatus gradum perueantur.

lxxii. De clericisq. corporali delicto delinquant. si res nulla est in tantum possunt. Huiusmodi sententiarum decretorum diuersitas intellegenda. quod alibi legitur in lapsu corporali restaurandum honoris gradum post penitentiam. Alibi post huiusmodi delictum nequaquam reparandum prioris ordinis meritum. Hec autem diuersitas hoc modo distinguitur. Illos enim ad pristinos officii gradus. redire precepit canon. quos penitentia precesserit satisfactio. ut digna peccatorum confessio. At contra huius qui neque a uitio corporis emendantur. ad hoc ipsum carnale delictum quod amittunt. etiam uindicare quadam superstitiosa temeritate nituntur. nec gradum itaque honoris. nec gratiam communionis recipiant.

lxxiii. De hisq. avari di deseruunt. si subito flenda carnis fragilitate corrue- runt. Huiusmodi avari di deseruunt. si subito flenda carnis fragilitate corrue-

respiciente digne penituerint. etiam ut mortificato corpore. corde contrito. sacrificium deo offerant. maneat in potestate pontificalis. ut ueraciter afflictos non diu suspendere. ut desideriosum plixion tempore ab ecclesie corpore se gregare. Ita tamen. ut sic officiorum suorum loca recipiant. ne possint ad altiora officia ulterius promoueri. quod si tetra uelut canes ad uomitum reuersi fuerint. et uelut sues in uolutabris emerisi iacuerint. non solum dignitate officii careant. sed etiam sanctam communionem nisi in exitu percipiant.

lxxv. Quod coniugati in xelma abstinere debeant ab uxoribus. Qui in xelma ante pascha cognouerit uxorem suam. et noluerit se abstinere ab ea. unum annum peniteat. aut pretium uidelicet xxv. solidos ad ecclesiam tribuat. Si per ebrietatem. et sine consuetudine acciderit. xl. dies peniteat.

lxxvi. De illisq. xelme diebus carne manducare. Qui in xelme diebus esu carnis presumunt. presumpserit acceptare. non solum reus erit resurrectionis dominice. uerum etiam alienus ab eisdem diei sancta communione. et hoc illi cumuletur ad penam. ut in ipsius anni circulo ab omni esu carnis abstinere. quod sacris diebus abstinere oblitus est disciplina.

lxxvii. De fratre non peccante ad mortem. et peccante ad mortem. Qui fratrem suum peccare non ad mortem pro eo postulet. et dabit ei uitam dei. Siquis usque ad mortem peccat. qui est peccatum usque ad mortem. non pro illo dico ut roget quis. **lxxviii. Quod difficile sit grauius peccatum sub gradu**

per manere in gradu. Quicumque dignitate diuini gradus custodiunt. contenti fiant animam saluare. Reuera enim in eum gradum in quo antea fuerant. difficile est.

lxxviiii. De eadem re. Qui sub gradu peccat. De eadem re. debet excommunicari. quia magna est dignitas huius nominis. tamen potest redimere animam suam post penitentiam ad priorem eum gradum uenire. difficile est.

lxxviiii. De eadem re. Qui sub gradu peccat. De eadem re. cecidit. post penitentiam contentus fiat baptizari. comunione infirmis dare. et altario tantummodo ministrare.

lxxix. Ysidorus in angelo effusi prepositum id sacerdotem ostendit. iuxta malachiam qui dicit. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. et legem exquirunt de ore eius qui angelus domini est. Candelabrum enim angeli. doctrina sacerdotis. ut honor potestatis quam gestat intelligitur. Candelabrum enim sacerdotis. quia christi imita intelleguntur honores. tunc penitus iuxta iohannem mouetur. quando post delicta neglecta penitentia admissa scelera non desistentur. Non enim dicit quia cecidisti mouebo candelabrum tuum. sed nisi penitentiam egeris. mouebo candelabrum tuum.

lxxxii. Quod post vii. annis penitentem sacerdotem censura canonum pristinum statum remeare precepit.

lxxxii. Canonum censura post vii. annos remeare penitentem sacerdotem in statum pristinum precepit. non expletionem propter arbitrium. sed potius ex sententia diuini iudicii sanxerit. Nam legitur quia mara soror aaron propheta. dum obreccationis aduersus moysen incurrit.

delictū illico fregmate lepre percussa est. Cūq; petisset moysen ut emunda retur. precepit eā extra castra egredi septē dieb; et post emundationem rursum eam castris reuerti. Maria ergo soror aaron. caro intelligit sacerdotis. que dū supbie dedita. sordidissimis corruptionū maculatur erroribus. moretur extra castra septē dieb;. id est collegio scē ecclē septē annis pūat. quib; post emendationē uitioꝝ. loci siue pristino dignitatis recipiat meritū.

Lxxxiii. De necessario p̄pti. quia multū solet peccare.

Preuidet ergo dilectio ur̄a ac tenuis talia transisse. et a ueritate quod utiq; ut dicitis necessitas impetrat. in pace etiā ecclā constitutas n̄ posse presumere. sed ut sepe accidit quous aut a pplis. aut a turba peccatur. Quia in om̄s p̄pter multitudinē non potest uindictā in ultū solere transire. Priora ergo dimitenda dico dī iudicio. de reliquo maxima sollicitudine preca uendum fiant. enī hū ut michi uideatur iste doctor apli cuius dicit. non necessaria ēē p̄pto p̄ male commissis agere penitentia. sed quia in om̄s p̄pter multitudinē non potest uindictā priora dimitenda dī iudicio. de reliquo maxima sollicitudine preca uendū fiant. **Lxxxiiii. De illis q; scabiem aut uermiculos comedunt.**

Qui comedit ut urina bibunt. scabiem. aut uermiculos qui pedu culi dicuntur. ut urina bibit. siue frerora comedit. si infantes sunt ut pueri. uapulent. si in uirili etate. vii d̄ penit. et utriq; cū impositione

Lxxxv. De illis q; animalia a bestis dilacerata. ut laqueis strangulata. comedunt.

A nimalia que a lupis seu a canibus lacerantur. n̄ sunt comedenda. nec ceruus. nec capreus. si inuenta mortui fuerint. nisi forte ab homine adhuc in uia occidantur prius. sed porcus et canib; dentur. Aues uero et animalia cetera si in reab; strangulantur. non s̄ comedenda. nec si oppresserit accipiter. et si sic mortua inueniuntur. quia in actib; aptoꝝ precipitur. abstinere a fornicatione. a sanguine et suffocato. et idolatria. **Lxxxvi. De apib; si hoem**

A pes si occidit hoem. occiderint. ipsi quoq; occidi festinentur. mel tamē manducetur. **Lxxxvii. De porcis et gallig; si sanguinē hominis co**

S i porci ut gallinē mederint. sanguinē hominis comedunt. mox occidantur. et interamina p̄iciantur. et cetera caro manducetur. Si autem tardatur occisio. non comedatur. Si autē cadauera lacerauerint mortuoꝝ. macerentur. et post anni circulū manducentur. Si autē porci occiderint hominē. statim interficiantur. et sepeliantur. **Lxxxviii.**

De illis q; carnē immundā. ut mortuā. aut dilaceratā comedunt.

Qui manducat carnē immundā. aut mortuā. aut dilaceratā a bestis. xl dies pen. Si enī necessitate famis contigit. multo leuius est. **Lxxxviiii.**

De illis q; abū immunda manu tacta comederint. ut si canis. aut aliquid animal. immundū abū tetigerint.

Quod si casu q̄s immunda manu abū tangit. ut si canis. aut pilax. aut

gattus. mus. aut animal inmundum sanguinē hominis edit. non nocet. Et qui p̄ necessitate famis manducat animal quod in mundum uidet. ut auem. ut bestia. misericorditer peniteat. **xc.**

De illis qui sanguine. ut aliquo immundo. abo. polluuntur.

Qui sanguine. ut quocūq; immundo cibo polluitur. si nescit qui manducat. leue ē. si autē scit. peniteat iuxta modū pollutionis. **xc.** **De illis q; sanguinē**

Qui sanguinē. aut aut sem̄ biberint. semen biberit. sciens aliqua re. vii. ann. peniteat. **xc.** **De piscib; mortuis in flumine inuentis.**

Piscis mortuus in flumine inuentus. non ē edendus. quia non ē uenatio hominis. Si uero piscando captus fuerit. qui non hesitat manducet. qui autē dubitat. non manducet. **xcii.** **De dicitur si a demonio uexatus.**

Siquis dicit uexatus fuerit a demonio. x. an. pen. et interaudientes sit. et ad sacros ordines non adducat. Si bene egerit. et p̄ dī grām liberatus fuerit. sit in reliquis officiis. ecclāsticis. **xciii.**

De illis q; parentū honorē n̄ seruant.

Siquis in honora uertit patrē. aut matrem. iij. ann. pen. Quod si manū leuauerit. aut ei percussione intulerit. vii. ann. pen. **xcv.** **Quod penitentia nulla negotia exercere conueniat.**

Qualitas lucri negotiantē. aut excuclat. aut arguit. quia non ē honestus questus. et turpis. Verū tamen penitentia ualidus ē dispendia pati. quā periculis negotiationis obstringi. quā difficile ē inter ementes uendentēsq; comertū. n̄ interuenire peccatum.

xcvi. Ut sacerdotes nulli penitentia unungant ex corde suo. sed ex auctoritate.

Omnibus his actis. uentilata ē ratio penitentiae. ut sacerdotes certius intellegerent. quomodo confessionē recipere. et penitentia scdm̄ canonicā institutionis penitentib; deberent iudicare. **xcvii. Ut unusq; p̄br octo principalia uicia p̄ ordinē sciat.**

Uentilata ē ratio principalium uicioꝝ. ut unusquisq; p̄br diuersitate illorū sciat. et ab illis dno auxiliante se intellegat custodire. et aliis p̄dicare. **xcviii. Ut sacerdotes diligenter examinent confitentū peccata.**

Vt ep̄i et p̄br̄i examinent. qualiter confitentib; peccata diiudicent. et tempus penitentiae constituant. **xcviiii. Ut singuli p̄br̄i capitula ex auctoritate habeant ad succurrendū**

Vt unusq; penitentibus. p̄br̄i capitula habeat de maiorib; ut minorib; uicis. p̄ que cognoscere ualeat. ut predicare subditis. ut caueant ab insidiis diaboli. **De p̄br̄i qui culpas peccantū reticent. uel minus digne penitentes ad reconciliationem adducunt.**

Vt nemo p̄br̄oꝝ. exenū. ut quod cūq; emolumentū tp̄ale. immo detrimentū sp̄ale a quocūq; publice peccante. ut in cestuosa accipiat. ut ep̄o ut ministris eius peccatū illius reticeat. nec p̄ respectu cuiusq; plone. aut consanguinitatis. ut familiaritatis alienis cōmunicans peccatis. hoc ep̄o innotescere detractet. nec a quoquā penitente. aut grā. aut fauore. aut munus suscipe p̄sumat.

aut minus digne penitentē ad re-
conciliationē adducat. et ei testi-
moniu reconciliationis ferat. ut
quocūq; liuore aliū quemlibet di-
gine penitentē a reconciliatione
remoueat. quia hoc simoniacū. et
dō et hominib; contrariū est. **ci**

De illis q truncationes membroru

Qui p rixā icū debilem fecerit.
ut deformē hominē fecerit. red-
dat impensal media. et mediu
annū peniteat. Si non habuerit
unde reddat. añ. i. pen. Si laicus
p dolū sanguinē fuderit. reddat
illi tantū quantū nocuit. si n̄ habet
unde reddat. soluat in opa pximi
sui quā diu ille infirmus ē. et postea
xl d pen. in pan̄ et aqua. **cii. De ead**

Qui cūq; pximo icū dederit. re-
et non nocuerit. iii. d p̄ in pane
et aqua. Si d̄. i. añ. ut dimidiū p̄
Siquis alicui quodlibet membrum
uoluntate sua truncauerit. iii. añ
pen. i. ex his in pan̄ et aqua. Paruuli
in uicē se patientes. iii. d. Si uero
adulescentes. xx. d. pen. **ciii. De illis**
qui ducitū prestant barbaris. et
depredatores super xpianof

Siquis prebet ducunt.
ducitū sup xpianos ut dep̄dent.
et non acciderit strages xpianof.
iii. añ pen. Sin uero cecit armis
usq; ad mortē mundo mortuus uiuat.
ciiii. De illis q p amorē uenefici fiunt.

Siquis p amorē uenefici fit. et
nemine p diderit. si d̄. i. añ
pen in pan̄ et aqua. si subdiac. ii.
Si diac. iii. unū ex his in pan̄ et aq.
et laicus dimidiū añ pen. maxime

si p hoc mulieris partū quisq; decept.
iii. añ unusquisq; sup augeat in pan̄
et aq. ne homicidii reus fiat. **cv**

**De illis qui hereticis nescientes ut sci-
entes se aliq; b; commiserunt.**

Siquis dederit aut accepert comu-
nionē de manu heretici. et nescit
quod catholica ecclā contradicit. po-
stea intellegens. integrū añ penit.
Si autē et neglexerit. et postea peni-
tentia egerit. x añ pen. Alii iudicant
vii. Et humanius v añ pen. Sigs.
pmiserit hereticū missa sua celebrare
in ecclā catholica et nescit. xl d pen.
Si p reuerentia eius. annū integrū p̄.
Si p dāpnatione ecclē catholice et
consuetudine romanof. piciat ab
ecclā sicut hereticus. nisi habeat pen.
Si habuerit. x añ pen. Si recesserit
ab ecclā catholica in congregatione
hereticof. et alios p̄suaserit. postea
penitentia egerit. xii añ pen. iii añ
extra ecclā. et septē ut̄ audientes.
et duos extra. comunione. De his in
canone dicitur. ut decimo anno comun̄
sine oblat̄ recipiant. Si ep̄s. aut abbas
iubet monacho suo p hereticus mortui
is missas cantare. non licet. et n̄ expe-
dit oboedire eis. Si p̄bro contagerit
ubi missas cantauerit. et alius recta
uerit nomina mortuof. et si unus
nominauerit hereticū cū catholicis.
si post missa intellexerit. ebda pen.
Siquis autē p morte heretici missam
ordinauerit. et p religione sua eius
reliquas ibi tenuerit. et nescit diffe-
rentia catholice fidei. et postea in-
tellexerit. peniteat que egerit. re-
liquas ibi debet igne concremare.

et unū añ pen. Si autē scit et neglexit
pen. comotus x añ pen. Siquis a fide
catholica discesserit sine ulla necessitate.
et postea ex toto anno penitentia ac-
cepert. iii añ extra ecclā. id̄ intra au-
dientes iuxta nicenū conciliū. vii. anno
in ecclā inter penitentes. et ii. annos
adhuc extra comunione peniteat.
**cvi. De illis qui comedunt aut bibt
ab immundis animalib; tacū uel**

Qui comedit ut **intinctum.**
bibit intinctū a familiari bestia.
id̄ cane. ut gatto. et scit. ē. psalmos
cantet. Si nescit. ii. d̄ ieiunet. ut si re-
dimere uoluerit. l. p̄s cantet. Qz dede-
rit alicui liquore in quo mus ut muste-
la mortua inuenta sunt. Si laicus ē.
vii. d̄ pen. Si in cenobis contagerit.
ccc. p̄s cantet. Qui postea nouerit
quod tale potū biberit. cl. p̄s cantet.
Siquis semen cocū comederit in sauis.
iii. d̄ pen. ut psalm̄ cantet. Sciens autē.
vii. d̄ pen. P̄ modico furto. xx. d̄ pen.
qui ē xxx. annof. Puer qui ē x. annof.
aliquid furti faciens. xi. d̄ pen. Sigs.
intinxerit manū in aliquo cibo liq̄do
et non id̄ ea manu. c. palmatas emen-
detur. Sin farina. aut in aliquo cibo
siccō. aut in p̄l̄te. aut in lacte coaggo-
lato. mul. ut mustela mortua inue-
niantur. quod in circuitu eius est.
totū picatur foras. quod reliquū ē
manducetur. **cvi. Quod diabolus
internas cogitationes anime non
uideat. sed ex motu corporis
internas anime intellegat.**

Internas anime intellegat.
cogitationes diaboli non uidere.
certissimū ē. motuas corporis ab illo
et affectationū in diuis collegi exp̄mito

didicimus. Secreta autē cordis solus
ille nouit. ad quē dicitur. tu solus
nosti corda filiof. hominum. **cviij.**

Non om̄s male **De eadem re.**
cogitationes nr̄e semp diaboli in
stinctu excitantur. sed aliquoties
ex nr̄i arbitrii motu emerguntur.
Bone autē cogitationes. sēp a dō s̄.
**cviij. De illis qui in culpa sua alios
defendere nituntur.**

Reos sanguinis non defendat ecclā.
ne effusione sanguinis particeps fiat.

Vt qui aliū in culpa **ex. De ead̄ re.**
sua defendere. ut excusare nitatur.
excomunicetur. **cxi. Ut peniten-
tia coniugatis ex consensu detur.**

Penitentia coniugatis ex consensu
ambof. detur. Penitentia coniu-
gatis non nisi ex consensu dan dā.
**cxi. Quot modis anime defun-
ctof. solui debeant.**

Anime defunctorū quatuor mo-
dis soluuntur. aut oblationibus
sacerdotū. aut precib; scōf. aut carof.
elemosinis. aut ieiunio cognatof.
cxiij. De nutriendis infirmis.

Nutrire infirmos. et fouere xp̄m. ni-
hil inter ē. nutriendus enī est in-
firmus. quia xp̄s infirmū se ēē p̄stebat.
cxiij. Quod n̄ nocent preterita.

Non nocent si n̄ placent presentia.
mala preterita. si n̄ placent presen-
tia. precipue si multas elemosini sint
expiata. **cxiij. Qualiter sacerdotes**

Cornelius ep̄s. uirire debeant.
Rufo cōepo. in domino salute. Exi-
git dilectio tua s̄ k̄m̄e. ut ex aucto-
ritate sedis ap̄tice. tuus deberemus
consultas respondere. Quod licet n̄

plixē sed succinctor agere festinare m̄.
ppter quasda inportunitates que nris
prepedientib; peccatis in nos supue-
nere. tuis tamen p reliqua scōy patrū
instituta studiū pquirere latius. et
inuestigare cōmittimus. Non enim
potest mens atrita. et onerib; atq;
inportunitatib; grauata tantū boni
pagere. quantū delectata. et oppressi-
onib; soluta. Non ergo ob ista pre-
tulimus. ut hęc et alia que necessaria
fore cognouimus. tue sc̄itati uelim
denegare. sed quod hic minus inue-
nitur. Latius pquiratur. Sacramentū
acutus a sumis sacerdotib; ut reliq;
dū ministris exigi. nisi p fide recta.
munime cognouimus. nec sponte eos
iurasse repperimus. Sumope ergo
sc̄i iacob; ap̄t̄s; p̄hibens sacramentū
loquitur dicens. Ante om̄ia fr̄s mei
nolite iurare neq; p celum neq; per
terram. neq; aliud quodcumq; iuramen-
tum. Sit autē sermo ur̄. est. ē. non. n̄.
ut non sub iudiciū decidatis. Et dñs
in euanḡio ait. Audistis quia dictū
ē antiquis. non p iurabis. reddes autē
dño iuramenta tua. Ego autē dico
uobis. Non iurare om̄ino. neq; per
celū. quia thronus dī ē. neq; per terrā.
quia scabellū pedū eius ē. neq; per
hierosolimā. quia ciuitas ē magni
regis. neq; p caput tuū. quia non
potes unū capillū albū facere. aut
nigrū. Sit autē sermo ur̄. ē. ē. n̄. n̄.
Quod autē his abundantius ē. a malo
est. id ē. et ab exigente. et a iurante.
Hęc fr̄ km̄e ipse dñs p̄hibet. id ē.
non debere iurare. Hęc ap̄t̄i maxime
om̄s. hęc sc̄i uiri predecessores nri. qui

huic sc̄e uniuersali ap̄tice. eccl̄e p̄fuer̄.
hęc p̄ph̄e et reliqui sc̄i doctores per
uniuersū mundū disp̄si ad p̄dicandū.
iuramenta fieri uetant. Quoy nos
exempla si cepimus enumerare. aut
in sc̄edula hac inserere. ante deficeret
dies hora. quā eoy exempla de hac cau-
sā p̄hibita. Que nos sequentes scōy
ap̄t̄oy eoyq; successoy iura firmamus.
et sacramenta incauta fieri p̄hibemus.
Vnde et ipse dñs in tabulis lapideis
quas mori dedit. p̄pria manu scripsit
dicens. Uide ne assumas nomen dicitū
in uanū. et r̄tq;. Unusquisq; enī p̄pria
conscientiā mundā debet seruare dō. et
in memoria retinere. Os quod mittit.
occidit animā. Et ap̄t̄s ait. Loq̄mini
ueritatē unusquisq; cū pximo suo. qm̄
sumus inuicē membra. Et alibi. Noli-
te mentiri inuicē. hęc p̄cepta s̄t
saluatoris. hęc p̄ph̄oy. hęc scōy patrū
instituta. Que si quis in uanū duxerit.
hostis ē anime sue. quia nemo contra
p̄ph̄as. nemo contra ap̄t̄os. nemo c̄tra
euanḡm̄ facit aliquid absq; piculo.

**cxv. De illis q; ospites recipere neglexe-
runt.**
Quicūq; hospites non recipit in
domo sua. sicut dñs p̄cepit. et p̄p̄t
hoc regna celoy p̄misit. quanto t̄p̄e
hospitib; humanitatē denegauerit.
et mandata euanḡlica iuxta possibili-
tatē suam non adimpleuerit. nec pe-
des lauabit. nec elemosinā fecerit.
tanto t̄p̄e in pane et aqua si non emen-
det peniteat. **cxvi. Ut dicitur sup̄flua**

Clencus habens pauperib; erogent.
Sup̄flua. donet ea paup̄ib;. Sin autē
post penitentia t̄p̄e quo uiuat in con-
tradictione in penitentia remotū uiuat.

**cxvii. De illo qui alicui fr̄i suū impu-
tat peccatū. n̄ p̄s eū sc̄orsū arguerit.**

Qui peccatū imputando fr̄i imponit.
priusquā sc̄orsū eum arguerit. satis faci-
ens ei. in d. penit. **cxviii. De illis q; diu-
sciendū uero est. reticent peccata sua.**
Sicciendū uero est. reticent peccata sua.
quanto quis t̄p̄e moratur in peccatis.
tanto ei augenda ē penitentia. **cxviiii.**

De illis q; aliquē in ira percussit.

Si quis aliū in ira percussit. et sanguine
effuderit. si laicus ē. xx. d. penit. et xxx.
illi autē qui gradū habent. amplius
pelli debent. dicitur. vi. m̄ses. p̄br. i. ann.
Ep̄s. ii. ann. et vi. menses. **cxix. De
illis qui ad feriendū hominē surre-
xerunt. uolentes eū occidere. sed n̄ potuerunt.**

Qui ad feriendū hominē surrexerit.
uolens eū occidere. in eb̄d penit.
Si clericus fuerit. vi. m̄ses. Quod si uulne-
rauerit. d. xl. Si clericus et em. annū totū.
sed et pecuniā. p̄ modo uulneris cui in-
fixa tribuat. **cxxi. De illis q; reticue-
runt peccatū fr̄is quod ē ad mortē.**

Qui reticuerit peccatū atq; delictū
fr̄is quod ē ad mortē. neq; compu-
erit iuxta regulā euanḡlicā. primo
inter se. et ipsū solū. deinde int̄ alios.
deinde ad eccl̄am culpā referens. si
necesse fuerit. et quanto t̄p̄e fuit.
tanto peniteat. **cxxi. Quod non li-
ceat diacono alicui dare peniten-
tiam.**

Non licet diacono alicui dare penitentia.
sed ep̄s aut p̄br dare debet. **cxxi. Ut penitentia
que dilata ē. cū peccata fuerit non**

disimulatio hęc potest negetur.
non de conceptu ē remedi. sed de
metu grauius delinquendi. Vnde pe-
nitentia que dilata ē. cū studiosius

peccata fuerit non negetur. ut quo
quo modo ad indulgentie medicina
anima uulnerata perueniat. **cxxxii.**

De illis q; despiciunt eos qui fideliter

**Seos qui fideliter agapas. idē conuicia
pauperib; exhibent. et p̄p̄t honorē
dñi conuocant fr̄s. et noluerit cōmu-
nicare huiusmodi uocationibus.
parui pendens quod geritur. a nathe-
ma sit. **cxxxv. De illis qui dicunt****

Templacuit se non habere peccata.

ut quod ait sc̄i ioh̄s ap̄t̄s. Si dixerit
mus quia peccatū non habemus. nos
ipsos decipimus. et ueritas in nob̄ n̄ ē.

Quisquis sic accipiendū putauerit.
ut dicat p̄pter humilitatē n̄ oportet
dici nos habere peccatum. non quia
uere ita ē. a nathema sit. Sequitur
enī ap̄t̄s. et adiungit. Si autē confes-
si fuerimus peccata nra. fidelis et iustū
est qui remittat nobis peccata. et emun-
det nos ab om̄i iniquitate. Vnde satis
apparet hoc non tantū humilit̄. sed
etiam ueraciter dici. Poterat enī ap̄t̄s
dicere. Si dixerimus q̄a non habem
peccatum. nos ipsos extollimus. et
humilitas in nobis non ē. Sed cū ait
nos ipsos decipimus. et ueritas in nobis
non est. satis ostendit eum q; dixerit
se non habere peccatū. non uerū loqui
sed falsum. **cxxxvi. De illis sc̄is qui
dicunt in oratione dñica. dimitte**

templacuit ut quicūq; nob̄ debita nra.

dixerit in oratione dñica. idō dicere
sc̄os dimitte nobis debita nra. ut p̄ se
illis non dicat hoc. quia non est eis ne-
cessaria ista peccatio. sed aliusq; sunt
in p̄p̄to peccatores. et idō non dicere

unumquemque scilicet dimitte peccata mea
sed dimitte nobis debita nostra ut hoc
palus potius quam pro se iustus peccare
intellegatur: a nathema sit. Sed enim
et iustus erat apud iacobus: cum dicebat.
In multis enim offendimus omnes. Nam
quare additum est omnes nisi ut ista sen-
tentia conueniret. Et in psalmo ubi
legitur. Ne intres in iudicium cum
seruo tuo domine quia non iustificabitur
in conspectu tuo omnis uiuens. Et
in oratione sapientissimi salomon
non est homo qui non peccauit. Et in
libro scilicet iob. In manu omnis hominis
signum ut sciat omnis homo infirmi-
tatem suam. Unde etiam danubel scilicet
et iustus cum in oratione pluraliter
diceret. peccauimus iniquitatem fe-
cimus. et cetera que ibi ueraciter et
humiliter confiteretur. ne putaret
que admodum quidam sentiunt.
hoc non de suis sed propter sui potius
dixisse peccatis. Postea dixit. Cum
orare et confiterer peccata mea. et
peccata propter mei domino deo meo. nolu-
it dicere peccata nostra. sed propter sui
dixerit et sua. quoniam futurus istosque
tam male intellexerunt tamquam
propheta preuidit. **CLXXVII. De illis qui
episcopis suis etiam suis confitentur peccata. et
Templacuit. ut postea negare uolunt.**
Siquando episcopus dicit aliquem sibi soli
propter proprium crimen fuisse confessum.
atque ille postea negat. et penitere
noluerit. non putat ad iniuriam suam
episcopus pertinere. quod illi soli non credit.
et scrupulo propter conscientie se-
dicit negantia nolle communicare.
secrete tamen interdicit ei communionem.

Exclafin
ano cap
xlus.

Exclafin
ano cap
lxviii.

Exclafin
ano cap
lxxviii.

Exclafin
ano cap
lxxviii.

donec obtemperet. **CLXXVIII. De illis
penitentibus que leges peniten-**

Penitentibus que ante. t. e. execuntur.
Leges penitentiae execuntur. si casus
in tenere ut in mari mortui fuerint.
ubi subueniri non potuit. memoria
eorum et orationibus et oblationibus com-
mendatur. **CLXXVIII. De illis qui se affli-**

Et autem gunt de obitu carorum.
Qui nouimus qui hoc credimus. et
docemus contristari nimium de obun-
tibus non debemus. ne quod apud
alios pietatis tenet speciem. hoc ma-
gis nobis in culpa sit. Nam diffiden-
tia quodam modo genus est. contra
hoc quod quisque predicator querit.
iustitiam amans. dicente apostolo. Nolumus
autem uos ignorare de dormientibus
fratres. ut non contristemini sicut et ceteri
qui spe non habent. Hac itaque hinc
frater ratione perspecta. studendum
nobis est ut sicut diximus ne de
mortuis affligamur. sed affectum
uiuentibus impendamus. quibus et
pietas ad utilitatem. et sit ad fructum
dilectio. Desine igitur hinc merore.
et assume spiritalem fructum letitiae ad
utilitatem seculi. ecclesie seruorumque
perfectum. et uite huiusque cuiusque sunt
spatia. eternis diuinisque officiis inlu-
strare. contende ut qui insignem te
prestitit. reddat tibi pro secula clamorem.
**CLXXX. De illis qui sibi ipsis uoluntarie
mortem inferunt.**

Placuit ut hi qui sibi ipsis uolunta-
rie aut proferunt. aut pro uenientibus. aut pro
preceptum. aut pro suspendium. uel
quolibet modo inferunt mortem.
nulla pro illis in oblatione commemoratio

fiat. neque cum psalmis ad sepulturam
eorum cadauera deducantur. Multi enim
sibi hoc pro ignorantiam usurpant. Si-
militer et de his placuit fieri. qui pro
suis sceleribus puniuntur. **De eade**

Quicumque se propria uoluntate aut in re-
aqua iactauerit. aut collum ligauerit.
aut de arbore precipitauerit. aut ferro
percussit. aut cui libet uoluntarie se
morti tradiderit. istius obitio non re-
cipiatur. **De illis qui cum infidelibus
cibus sumere presumunt.**

Siquis uero deos ut fidelis cum iudeis
cibus supererit. placuit eum a comuni-
one abstinere. ut debeat emendari.

De illis qui apostatant. et ad hido-
latiam se conuertunt.

Adiectum est etiam quosdam christianos ad
apostasia quod dicit nefas est transe-
unt. et hidorum cultu. ac sacrificiorum
contaminatione prophanatos. quos a
christi corpore et sanguine quo dudum
recepti fuerant renascendo. iubemus
abscedi. Et si resipiscentes forte ali-
quando fuerint ad lamenta conuersi.
his quae diu uiuunt agenda peniten-
tia est. et in ultimo fine suo reconcili-
ationis gratia tribuenda. dicente domino.
nolo mortem peccatoris tantum. sed ut
conuertat et uiuat. **De eadem re.**

De his qui apostatant. et raro se ad
ecclesiam representant. nec quidem
agere penitentiam querunt. et postea
in infirmitate arrepti peccant communi-
onem. placuit non danda eis communio
nem. nisi reuelauerint eorum rectam
fidem. et egerint dignos fructus
penitentiae. **De illis qui christiana
mancipia capti uelint.**

Siquis quemcumque hominem quolibet
ingenio capti uerit. aut trans-
misert. in annis penitentiae. **De illis qui
area proximi sui incenderunt.**

Siquis domum ut area cuiusque uolun-
tarie igne cremauerit. sublata ut
incensa. omnia restituat. et in annis
penitentiam agat. **CLXXXVI. De illis qui
libidinoso obrectauerunt puellam. aut**

Siquis obrectauerit mulierem.
puelle aut mulieris pectus. ut turpi-
tudinem eorum si deus est. uel dicitur. Silaicus.
in die penitentiae. Monachus ut sacerdos. a
ministerio diuino suspensi. si tale
aliquid fecerint. x diebus penitentiae. Scriptum
est enim. Neque tetigertis. neque obrec-
taueritis turpitudinem feminarum.
CLXXXVIII. De illis qui in balneo cum mulieribus se

Siquis in balneo cum mulieribus lauerit.
se lauare presumpserit. in die penitentiae. et
ulterius non presumat. **CLXXXVIII.**

De administratione synodochi et decime.

Siquis synodochas pauperum ammi-
nistrat. ut decimas propter susceperit.
et si quis exinde ut suis sceleribus lucris
sectandum aliquid subtraxerit.
quasi rerum alienarum. inuasor reus damp-
num restituat. et sub canonico iudicio
reformetur. et agat penitentiam anni-
tribus. Scriptum est enim. Talem dispensa-
torem dominus querit. qui sibi de suis propter
is nichil usurpet. **CLX. Ut femine
menstruate non offerant.**

Mulieres menstruo tempore non offerant.
nec sacramentalia. nec laice. Si pre-
supserint. in ebdomada peniteant. **CLXI.**
De illis feminis que ante mundum san-
guine ecclesiam intrant. et que
nupserint his diebus.

Exclafin
ano cap
lxxviii.

inmiscuit cibo ut potui. et dedit uiro suo ut comederet. et de illa que semen uiri sui in potu bibit. et de ea que testa hominis combussit igni. et uiro suo dedit p infirmitate uitanda. quali penitentia sint plectende. Ut nobis uideatur tali penitentia et sententia sunt ferende. sicut magi et arioli qui magicam arte exercuisse noscuntur. Na de his qui magicam arte exercuisse noscuntur. et qui augura attendunt. et diuinationes obseruant. et codoni archiepi gentis angloy constitutione habemus in quibz scriptu est. Quum molat demonus in minimis. anno i. penit. qui uero in magnis. x an pen. **clm. Ut nullus alius presumat penitentiam dare. ut confessione audire.**

Sicut eni sacrificiu nisi eps aut pbr. offerre non debent. nisi epi et pbr. quibz claus regni celoy tradite sunt. sic nec penitentiu iudicia alius usurpare debent. **clm. Itē ex eodem.** **S**icut necessitas euenit. et pbr non fuerit presens. diaconus suscipiat penitentiam ad sam comunione. **clv. De tpiibz quibz coniugati se continere debent ab uxoribus suis.**

In tribz xlmis anni. et in die dñico et in un. fer. et vi. conjugales continere se debent. nec illis diebz copulari. quadiu grauida fuerit uxor. id aquo die filius motu fecerit in utero. usq. ad partu. A partu postea. xxxiii. et si filius e. Si filia post lxxvi. **clvi. De femina que filiu suu sponte occidit.**

Si mater filiu suum sponte occidit. xv an pen. et non mutet se nisi

in die dñico. Mulier autē paupcula si fecerit p difficultate nutriendi. vii. ann pen. **clvii. De illis qui in die dñico si quis nupsert die dñico. nupsertur. peccat a dō indulgentia et iii. et pen. clviii. De illis q. confessi terantur.**

Ea que frequenter preuaricatione terantur. frequenter sententia dāpnem. **EX PHĒ LIBER. X. VIII. INCIPIUNT CĀP LIB XX.**

- I** Quod anime humane inter ceteras creaturas. ab initio non sunt create.
- II** Quod due anime non sunt in uno homine. ut quidā dicunt. sed una tantum.
- III** Quod solus homo habeat anima substantia.
- IIII** Ut pecudu anime cū carnis morte. fiantur.
- V** Quod anima humana non cū carne moriatur.
- VI** Quod homo constat duabz substantiis.
- VII** Quod sps non creatus sit in substantia huius ut quidā affirmant.
- VIII** Quod dñs sicut ex nichilo bona facere potuit ita cū uoluit p incarnationis sue misteriu ita p dicit bonate parauit.
- IIIII** Quod dñs tres uirtutes sps emittit. unū qui carne non tegetur. alii qui carne tegetur. sed non cū carne moriuntur. tertiū qui carne tegetur. et cū carne moritur.
- X** Quod homo in prima conditione suo libero arbitrio donatus sit.
- XI** Quod omī homines in preuaricatione ad deo naturale possibilitate p didissent. **XII** Decade re.
- XIII** Quod homo sic positus sit in paradiso obediens p maneret quandoq. ad celestium patriam sine carnis morte transiret.
- XIIII** Quod nos amales in huius exiliu cecitate nati. puero nato et nutrito cōparetur.
- XV** Quod nullus p semetipsu bonus fieri possit.
- XVI** Decade re. **XVII** Decade re.
- XVIII** Quod grā diuina non solū peccata dimittat. sed etiam adiuet ne committantur.
- XIIIIII** Quod predestinatio dñi ita sit ordinata ut ea noua que predestinata sunt electoy. pibz solui queant. **XX** Item de predestinatione.

Ex libro noni capm
Ex libro secundo

Ex libro nono

Ex libro secundo

Ex libro secundo

Ex libro secundo

- XXI** De di preuentura. simul et pudoria.
- XXII** Ad diuina eternitas nec fuisse nec futurū esse habere.
- XXIII** Quod cuncta que hominibus fiunt absq. ompni occulto consilio. non frate ueniunt.
- XXIIII** Quod dñs singulis dies suos prefigat ut nec minus nec augeri possint.
- XXV** Quod dñs nra peccata dissimulet.
- XXVI** Quod deus cuncta disponat. et consideret unū loy sine.
- XXVII** Item de predestinatione. **XXVIII** Item de pdest.
- XXIIIIII** Item de predestinat. **XXX** Item de pdest.
- XXXI** Item de pdestin. **XXXII** Item de pdest.
- XXXIII** Item de pdestin. **XXXIIII** Item de pdestin.
- XXXV** Item de pdestin. **XXXVI** Item de pdestin.
- XXXVII** Item de pdestin. **XXXVIII** Item de pdestin.
- XXXIIIIII** De creatione angeloy.
- XL** Qd nichil sit in corpore et inuisibile pter solū dñm.
- XLI** Quod omī creatura sit corporata.
- XLII** Quod omī intellectuales nature immortales sint.
- XLIII** Qd apostate angli ante ruina liberū arbitriū haberent.
- XLIIII** Cur angloy sps inuisibiliter peccarent cū carnis cōmixtione non tenerent.
- XLV** Quod angli custodes hominibz preponant.
- XLVI** Qd singulis hōibz. singuli angli dent custodes.
- XLVII** Qd dextera dñi sit angloy pars electa. sinistra autē eius pars angloy repleta.
- XLVIII** Qd immundi sps in hoc celi terraq. medio uigentur.
- XLIIIIII** De hoc si pax in sublimibz retineatur.
- L** Quod diaboli uoluntas semper sit iniqua. potest autē eius nunquam iusta.
- LI** Quod quattuor modis loquatur dñs ad diabolu. et tribz modis diabolus ad dñm.
- LII** Quod non sit palma uictorie sine labore certaminis.
- LIII** De creatura et natura et ministerio angloy. et de usu apostatarū angloy.
- LIIII** Qd sup noy. ciuū nūc erunt sic et finitū.
- LV** Quod sacra obitio post mortē animabz pdesse possit si non sint culpe indissolubiles.
- LVI** Quod beati us sit quāq. liberū hinc exire. quā post mortē libertate querere.

- LVII** Qd nullus debeat rogare p peccato q. e. ad mortē.
- LVIII** Ut omī anime electoy. credende sint esse in celo et iniquoy anime in inferno.
- LIIIIII** Quod sicut finis non ē gaudiū bonoy. sic finis non est tormental maloy.
- LX** Quod ita non sit ut quidā affirmant quod dñs ob hoc minatus sit. eterna pena peccantibus. ut corrigeret a malis.
- LXI** Cur peccata que cū sine sine peccata sunt. sine sine puniantur.
- LXII** Quod dñs pius sit et non pulsetur cruciatu miseroy.
- LXIII** Iustus autē cō dō n. sedet in ppetuū ab iniquoy ultione.
- LXIIII** De hoc si ante restitutione corpoy. anime iustoy in celum recipiantur.
- LXV** Quod iusti in diem iudicii. animarum simul et corpoy. glā locabunt.
- LXVI** De hoc si boni bonos in regno. ut mali malos in supplicio. agnoscent.
- LXVII** De hoc si ignis purgatorius sit credendus qui post mortē animas a peccatis expurgat.
- LXVIII** Quod unus sit gehenne ignis. sed non uno modo omī cruciet.
- LXIIIIII** Quot grā sunt oblationis pdefunctis facienda.
- LXX** Cur scōy anime p peccato ribz non orant quō eos in igne. et no ardere pspexerint.
- LXXI** Quod duobz modis uita dicatur. duobus etiā mors intellegatur.
- LXXII** Quod electi seu repbi ad loca communia deducantur in tormentis.
- LXXIII** De hoc quod in domo dñi mansiones multe sunt.
- LXXIIII** Quod illū que semel culpa ad penā perahit. miā ulterius ad ueniā non reducat.
- LXXV** Quod dñs dicatur zelus. dicatur ortus. dicatur penitentis. dicatur misericors. dicatur prescius.
- LXXVI** Cur dñs suos electos sic pmittat mori ut non in uita illoy. ostendat cuius scitales sint.
- LXXVII** Quod misericors mors fiat sine morte.
- LXXVIII** Quod in inferno peccantibz. ad consolationē ignis non lucet. sed ut magis torquet.

- Lxxviii** De eadem re
- Lxxx** Quod humana anima ita immortalis sit ut et mori possit et non possit.
- Lxxx i** Quod corporeus sit ignis gehennae et non indigeat alia materia nisi reprobis cruciatu.
- Lxxx ii** Cur anima in corpore manens egrediens uideri non possit.
- Lxxx iii** Ut nullus dubitare debeat ea esse inuisibilia quae deo inuisibilibus subministrant.
- Lxxxiiii** Quod nulla inuisibilia uideri ut cognosci possent nisi per uisibilia.
- Lxxx v** Quod in corporeus spiritus in inferno a corpore ignis affligatur.
- Lxxx vi** Qui in corporeus spiritus uiuificare possit et tibi tenent ubi a corpore ignis cruciatur.
- Lxxx vii** De apostatis spiritibus quod in corpore credendus sit.
- Lxxx viii** Quod gehennae ignis corporeus sit credendus sit.
- Lxxxiiii** De hoc quod scribitur domus nemo uidet unquam et quiescit illud intelligendum sit.
- x c** De duplia pena damnatorum.
- x c i** De penis impiorum. **x c ii** De anti christo.
- x c iii** Quod ante diem iudicii etiam electi castri sunt in aduentu christi. **x ciiii** De anti christo.
- x c v** Item de anti christo.
- x c vi** Quod in nouissimo omnes fratribus per predicatorem heliae conuerti debeant.
- x c vii** De hoc cur in hac uita sepius bonis male sit et malis bene.
- x c viii** Quod etiam omnes infideles resurgere debeant ad tormentum non ad iudicium.
- x ciiii** Quod omnes homines resurgere debeant.
- c** De eadem re.
- c i** De angelis apostate et impiis homines post tormenta quasi supplicium expurgati in iustorum societate donentur.
- c ii** Quod resurrexerit fieri debet in eate profecti uiuentium que perfectum non indigeat.
- c iii** Quod discretus iudex ad iudicium uenient peccatores iudex ut feriat non ut saluet.
- ciiii** Quod deus ad iudicium uenient ad ferendum iudex et non ad saluandum iudex.
- c v** Quod iudex iudicium duos ordines in quatuor diuident.
- c vi** Quod liber uere scriptura uisio aduentus iudicis quia

quicquid qd fecerit ipse uiso statim intelliget.

c vii De gta sctae post iudicium.

c viii Quod finito iudicio incipiat esse seculum nouum et terra noua.

c iiii Contra eos qui dicunt si post factum iudicium terra conflagratio mundi ubi tunc esse poterunt scilicet qui non contingantur flamma incendi. **EXPLICIT CAP.**

INCIPIT XX

Qui speculationum liber uocatur. Speculatur enim de prudentia et predestinatione diuina et de aduentu anti christi et de eius opibus. De resurrectione de die iudicii de infernalibus penis. De felicitate perpetuae uitae. **I.**

Quod anima humana inter ceteras creaturas ab initio non sunt create.

hominum non esse dicimus ab initio inter ceteras intellectualis naturas. nec semel create ut origenus fingit. neque enim corporibus per cogitum seminari sicut luciferi ani et anillus et alique latinorum presumentes affirmant. quasi nature consequentia seruente. sed dicimus corpus tantum per coniugii copulam seminari. formato iam corpore animam creat et in-

fundi. ut uiuat in utero homo. et anima constans et corpore egrediaturque uiuus ex utero plenus substantia. Creatione uero anime. solum creatorem omnium nosse. **ii.**

Quod due anime non sunt in uno homine ut quidam dicunt. sed una.

Non duas animas esse tantum. dicimus in uno homine. sicut quidam iacobus. et alii syrorum disputatores scribunt. ut una anima sit de qua animum corpus et in mixta sit sanguini. Et altera est spiritualis que rationem ministrat. sed dicimus unam esse eandemque animam in homine. que et corpus sua societate uiuificat et semetipsam sua ratione disponat. habens in se libertatem arbitrii. ut in sua substantia dirigat cogitationem quam uult. **iii.**

Quod solus homo habeat animam substantiuam.

Solum hominem credimus habere animam substantiuam. ex qua corpus uiuit. et rationem suam et ingenia uiuaciter tenet. Neque cum corpore moritur sicut arabes asserit. neque post modicum uicualium sicut genon qui substantialem uiuit. **iiii.**

Ut pecudum anime cum carnis morte finiuntur.

Pecudum anime non sunt substantiuae. sed cum ipsa carnis uiuacitate nascuntur. et ideo nec ratione reguntur. sicut plato et alexander. sed ad omnia naturae incitamenta dicuntur. **v.**

Quod anima humana non cum carne moritur.

Anima humana non cum carne moritur. quia non carnis ut superius diximus semen est. sed formato in uentris diuicio corpore dicimus eam creati. et infunditur ut uiuat homo intus in utero. et sic natiuitate procedat in mundo. **vi.**

Quod homo constat duabus substantiis.

Duabus substantiis constat homo. anima tantum et carne. anima cum ratione sua. et carne cum sensibus suis. id est uisu. auditu. gustu. odoratu. et tactu. Quos tamen sensus absque anime societate non mouet caro. Anima uero. et sine carne rationem suam integram tenet.

vii. **Quod spiritus non certus sit in substantia hominis ut quidam affirmant.**

Non est certus in substantia hominis spiritus. ut didimus contendit. sed spiritus ipse est anima. Anima uero per spiritalem naturam ut per eo quod spirat in corpore. spiritus est appellata. Anima uero ex eo uocatur. quod ad uiuificandum ea animatur et corpus. Tertium uero qui ab apostolo cum corpore et anima inducitur spiritus intelligendum. quam orat apostolus ut integra perseueret in nobis. nec nostro uitio aut minuatur. aut fugiat a nobis. quia spiritus sanctus discipline effugiet sicum. **viii.**

Quod deus sicut ex nichilo bona facere potuit. ita cum uoluit per incarnationis suae misterium etiam perditam bona reparauit.

O bona facere potuit. ita cum uoluit per incarnationis suae misterium. etiam perditam bona reparauit. Duas uero ad intelligendum se creaturas. angelicam uidelicet et humanam. utraque uero supbia perulit. atque ab statu ingenite rectitudinis fregit. sed una regimen carnis habuit. alia uero nil infirmum de carne gestauit. Angelus namque solummodo spiritus. homo uero est spiritus et caro. Misertus ergo creator ut redimeret illam ad se debuit reducere quam in peccatione culpae ex infirmitate aliquid constat habuisse. et esaltus debuit apostata angelum repellere.

quia cum p[ro] assistendi fortitudinem
corruit. nil infirmū ex carne gesta
uit. Vnde et recte psalmista cum
miserū redēptore hominibus diceret.
ipsum quoq[ue] causam m[er]ite expressit
dicens. et memoratus ē q[uo]d caro sum.
Ac si diceret. Quo corp[or]e infirma au-
dit. eo districte culpas punire noluit.
**Viii. Quod d[omi]n[us] tres vitales sp[irit]us crea-
uerit. unū qui carne non tegeret.
aliū qui carne tegeret. sed non cū
carne moreretur. tertiu[m] carne te-
geretur. et cū carne moreretur.**

Habent etiā infideli fide. sed utinā
in d[omi]n[um] quā si utiq[ue] haberent infi-
dels non eēt. Sed hunc in sua p[ro]-
fidia redarguendi sunt. huic ad fi-
dem grā[m] p[ro]uocandi quia si de ipso
suo uisibili corpore credunt quod
minime uiderunt. cur inuisibilia nō
credunt que corporaliter uideri nō
possunt. Nā quia post mortē car-
nis uiuat anima. patet ratio. sed
fide admixta. Tres quippe vitales
sp[irit]us creauit om̄ps d[omi]n[us]. unū q[uo]d carne
non tegitur. aliū qui carne tegit[ur].
sed non cum carne moritur. Tertiu[m]
qui carne tegitur. et cū carne morit[ur].
Sp[irit]us nāq[ue] ē qui carne non tegit[ur]. ang[eli].
Sp[irit]us qui carne tegit[ur]. sed cū carne non
moreretur. hominū. Sp[irit]us qui carne tegi-
tur. et cū carne moritur. iumentorū.
omniūq[ue] brutorū animalū. Homo ta-
q[ue] sic in medio creatus ē. ut eēt inferi-
or ang[elo]. superior iumento. Itaq[ue] ali-
quid habet cōmune cum summo.
aliquid cōmune tum infimo. Immor-
talitātē saluē sp[irit]us cū ang[elo]. morta-
litātē uero carnis cū iumento. quousq[ue]

ipsā mortalitātē carnis grā[m] resurrec-
tionis absorbet. et inherendo sp[irit]ui
caro seruetur in p[ro]p[ri]etate. quia ipse
sp[irit]us inherendo carni seruetur in d[omi]n[um].
Que tamen caro non in re p[ro]p[ri]etate inter
supplicia p[ro]fecte deficit. quia semp[er]
deficiendo subsistit. ut qui sp[irit]u. et
carne peccauerunt. semp[er] essentialit[er]
uiuēt. et carne et sp[irit]u sine fine
moriunt[ur]. **x. Quod homo in prima con-
ditione sua libero arbitrio donat[us] sit.**

Libertate arbitrii sui cōmissus ē homo
statim in prima conditione. ut sola ui-
gilantia mentis aduerent etia[m] p[ro]cepta
custodia p[ro]seueraret. si uellet in id q[uo]d
creatus fuerat. Postquā uero seductio-
ne serpentis p[ro]p[ri]etate cecidit a nature
bono. p[ro]didit pariter uigorē arbitrii.
non tamen electionē. ne non eēt suum
quod emendaret peccatū. nec mentis
indulgeretur quod arbitrio diluisset.
Manet ergo ad salutē arbitrii libertas
id[em] rationale uoluntas. sed ammonente
p[ro]uidēto. et inuente ad salutē. ut
ut eligat. ut sequat[ur] ut agat occasio-
nē salutis. hoc inspiratione d[omi]n[us]. Ut
autē consequatur quod eligit. ut
quod sequitur. ut quod occasione agit.
d[omi]n[us] eēt libere cōstitemur. Initiū ergo
salutis n[ost]rę d[omi]n[us] miserante habemus. ut
adquiescamus salutē ferē inspirationi.
potestatis ē. ut ad p[ro]p[ri]etatem quod
adquiescendo amonitioni cupimus.
diuini ē muneris. ut non labamur in
dēp[ro]to salutis munere. sollicitudinis
n[ost]rę est. et celestis pariter adiutori.
ut labamur potestatis n[ost]rę. et ignaue.
**xi. Q[uo]d om̄s hōm[in]es in p[ro]uocatione ad e-
naturale possibilitatē p[ro]didissent.**

In p[ro]uocatione ad e[um] om̄s homines
naturale possibilitatē et innocentia[m]
p[ro]didissent. et neminē de p[ro]fundo illi
uis ruinę p[ro] liberū arbitriū posse con-
fingere. nisi eū grā[m] d[omi]n[us] miserantis ere-
xerit. p[ro]nuntiantē beatę memorię
papa innocentio. atq[ue] dicente in epl[ist]a
sua ad cartaginensē conciliū. liberū
eum arbitriū ille p[ro]p[ri]etate. dum suis
in consultis uitatur bonis. eiciens in
p[ro]uocationis p[ro]funda demersus ē.
Et nichil quē admodū exinde surge-
re posset inuenit. si uq[ue] in eternum
libertate deceptus huius ruinę letus
set oppressus. nisi eū post x[rist]i. p[ro] sua
grā[m] reuelasset aduentus qui per noue
regenerationis purificationē omni-
potenti uitū sui baptismatis lauacro
purgauit. **xii. Decidem re-**

Quod nemo nisi p[ro] x[rist]i libero bene-
uitatur arbitrio. idem magister ad
miletitanū conciliū data predicat
dicens. Aduerte tandem o p[ro]p[ri]etate
rū mentū p[ro]uersa doctrina. quod pri-
mū hominē ita libertas ipsa decept[us].
ut dū indulgentius frenus eius uitat[ur]
in p[ro]uocatione p[ro]p[ri]etate con-
cideret. nec ex hac potuit erui. nisi
ei p[ro]uidētia regenerationis statum
p[ro]p[ri]etate libertatis x[rist]i d[omi]n[us] reformas
sed aduentus. **xiii. Quod homo sic
positus sit in paradiso. si oboediens p[ro]-
maneret. quandoq[ue] ad celestē patriā**

Ad hoc in sine carnis morte transiret.
paradiso homo positus fuerat. ut si
se ad conditoris sui oboediētia iuncu-
lum caritatis astringeret. ad celestē
ang[eli] patriā quandoq[ue] sine carne
morte transiret. Sic nāq[ue] immortalis

est conditus. ut tamen si peccaret
et mori posset. et sic mortalis ē con-
ditus. ut si non peccaret. etiam nō
mori potuisset. atq[ue] ex merito lib[er]i
arbitrii beatitudinē illius regionis
adtingeret. in qua ut peccati. uel
mori non posset. Vbi igitur post
redēptionis tempus carnis mortis
interposita electi transeunt. illuc
p[ro]cul dubio parentes primi si in con-
ditionis sue statu p[ro]p[ri]etate. etia[m]
sine morte corp[or]is transire potuissent.
**xiiii. Quod nos carnales in huius
exili cecitate nati. puero in carcere
nato et nutrito cōparemur.**

Postquā de paradisi gaudiis culpa
exigente pulsus ē primus huma-
ni generis parens. in huius exili
atq[ue] cecitatis quā patimur erupna
uente. quia peccando extra semet
ipsum fuisit. iam illa celestis patrię
gaudia que prius cōtēplabatur
uidere non potuit. homo quippe
in paradiso adsueuerat uerbi dei
p[ro]p[ri]etate. et beatorū ang[eli] sp[irit]ibus
cordis munditia. et celestudinē ui-
sionis intereē. sed postquā huc ce-
cidit. ab illo quo implebatur m[er]itis
lumine recessit. Ex cuius uidelicet
carne nos in huius exili cecitate
nati. audiuius quidē eēt celestē
patriam. audiuius quidem eius
cuius ang[eli] dei. audiuius eorū d[omi]n[us]
ang[eli] socios sp[irit]us iustorū p[ro]p[ri]etate.
Sed carnales quiq[ue] quia illa inuisibi-
lia scire non ualent. p[ro]p[ri]etate
dubitant. Utrū ne sint quod corpo-
ralibus oculis non uident. que nimirū
dubitas primo parenti n[ost]ro eēt non

potuit. quia et exclusus a paradisi gra-
dus hoc quod amiserat qm uiderat
recolerat. huius autem ut sentire ut reco-
lere audita non possunt. quia corum
nullum sicut ille saltem de preterito
experimentum tenent. Ac si enim pugnans
mulier mittatur in carcere. ibique pue-
rum pariat. qui natus puer in carcere
nutritur et crescat. cui si fortasse mat-
er hunc genuit. solem. lunam. stellas.
montes et caepos. uolantes aues. cur-
rentes equos nominet. ille uero qui e-
natus in carcere et nutritus. nichil
aliud quam tenebras carceris sciat. Et
haec quidem esse audiat. sed quia per
experimentum non nouit. ueraciter
esse diffidat. ita in hac exili sui ce-
citae nati homines. dum esse summa et in-
uisibilia audiunt. diffidunt an uera
sunt. quia haec sola infima in quibus
nati sunt uisibilia nouerunt. Unde
factum est ut ipse inuisibilium. et in-
uisibilium creator ad humani generis
redemptionem unigenitus patris ueniret.
et sanctum spiritum ad corda nostra mitteret.
quatenus per eum uiuificari crederemur
que adhuc scire per experimentum non
possumus. Quot quot ergo hunc spiritum
hereditatis nostre pignus accepimus.
de uita inuisibilium non dubitamus.
Quisquis autem in hac credulitate
adhuc solidus non est. debet perculdu-
bio maiorum patrum dictis fidem prebere.
etiam iam per spiritum sanctum inuisibilium ex-
perimentum habentibus credere. Nam
stultus est puer si matrem deo estimat
de luce mentire. quia ipse nihil aliud
quam tenebras carceris agnouit. xv.
Quod nullus per se ipsum bonum fieri possit.

Neminem esse per semetipsum bonum nisi
participatione sui ille donet quod solus
est bonus. Numquid nos de eorum post
haec rectum mentibus estimemus. qui sibi
se putant debere quod boni sunt. nec
illum considerant cuius cotidie gratiam
consecuntur. qui sine illo tantum se assequi
posse confidunt. xvi. *De eadem re.*

Neminem etiam baptismatis gratiam reuo-
catum idoneum esse ad superandas dia-
boli insidias. et uincendas carnis concu-
piscencias. nisi per cotidianum adiutorium
dei perseverantiam bone conuersationis
accepert. Nam quamuis hominem redime-
ret a preteritis ille peccatis. tamen sciens
iterum posse peccare ad reparationem sibi
quemadmodum posset illum et post ista
corrumpere multa seruauit. Cotidiana
prestat ille remedia quibus nisi freti
confidimus. nullatenus huma-
nos uincere poterimus errores. Necessarium
est enim. ut quo auxiliante uincamus.
eo iterum non adiuuante uincamus.

Quod ita dicitur in xvii. *De eadem re.*
cordibus hominum. atque in ipso libero
operetur arbitrio. ut sancta cogitatio primum
consilium omnisque motus bone uoluntati
ex deo sit. quia per illum aliquid boni pos-
sumus. sine quo nihil possumus. Ad
hanc nos professionem idem doctor insti-
tuit. qui cum ad totius orbis episcopos de
diuina gratia optulatione loqueretur.
Quod ergo aut tempore interuenit
quo eius egremus auxilio. In omnibus
igitur actibus causisque cogitationibus
ac motibus adiutor et preceptor oran-
dus est. Superbum est enim ut quicquam
sibi natura humana presumat. cla-
mante apostolo. Non est nobis conluctatio

aduersus carnem et sanguinem. sed contra
principes. et potestates aeris huius.
contra spalia nequitia in celestibus.
Et sicut ipse iterum dicit. Infelix ego
homo qui me liberauit de corpore
mortalitatis huius. gratia dei per ihesum christum dominum
nostrum. Et iterum. Gratia dei sum id quod sum.
et gratia eius in me uacua non fuit. sed
plus illis laboraui. non autem ego. sed
gratia dei mecum. xviii. *Quod gratia diuina
non solum peccata dimittit. sed etiam
adiuuat ne committantur.*

Quod gratia dei non solum peccata dimittit
sed etiam adiuuat ne committantur.
et lex impletur non sicut ait pelagi-
us facile quasi sine gratia dei difficilius
possit impleri. Illud etiam quod in tra-
cartaginensis synodi decreta constitutum
est. quasi proprium apostolice sedis am-
plentiam. quod scilicet tertio capitulo
definitum est. ut quicumque dixerit gratiam
dei qua iustificamur per ihesum christum dominum
nostrum ad remissionem solam peccatorum ualere
que iam commissa sunt. non etiam adiutorium
ut non amittantur. anathema sit. Et
iterum quarto capitulo. quisque dixerit
gratia dei per ihesum christum dominum
nostrum. Propter
hoc totius nos adiuuare non ad peccatum
quia per ipsum nobis reuelatur et aperitur
intellegentia mandatorum dei. ut sciamus
quid appetere. et quid euitare debeamus.
non autem per illam nobis prestantur ut quid
faciendum cognouimus. etiam facere di-
ligamus. atque ualeamus. anathema sit.
Cum enim dicat apostolus. scientia inflat. ca-
ritas autem edificat. ualde impium est
ut credamus ad eam que inflat. nos
habere gratiam dei. et ad eam que edificat
non habere. cum sit utriusque donum dei. et

scire quid facere debeamus. et dili-
gere ut faciamus. ut edificante ca-
ritate. scientia non possit inflare.
Sicut autem de deo scriptum est. qui do-
cet hominem scientiam. Ita etiam scriptum
est. Caritas ex deo est. In primo capitulo
ut quisquis dixerit. ideo nobis gratiam
iustificationis dari. ut quod facere
per liberum iubemur arbitrium. sagacius
possumus implere per gratiam. licet et si
gratia non daretur non quidem facile.
sed tamen possemus etiam sine illa im-
plere diuina mandata. anathema sit.
Et fructibus enim mandatorum dominus loquitur
ubi non ait sine me difficilius potest
facere. sed ait sine me nihil potest
facere. xiiii. *Quod predestinatio dei
ita sit ordinata. ut et in omnia quod
predestinata sit. electorum. per deum. ubi queant.*

Obtinere nequaquam possunt que pre-
destinata non fuerint. sed ea que
sancti uiri orando efficiunt. ita prede-
stinata sunt. ut precibus obtineantur.
Nam ipsa quoque peruenit regni pre-
destinatio ita est ab omnipotente deo disposita.
ut ad hoc electi ex labore perueniant
quatenus postulando mereantur.
accipere quod eis omnipotens deus ante secula
disposuit donare. Petrus.
Probari michi aptius uelim si potest
predestinatio precibus adiuuari. xx. 66.

Hoc quod ego petere intuli. concite
ualet probari. Certe etenim nostrum
ad abraham dominus dicit. in ysaac uoca-
bitur tibi semen. Cui etiam dixerat.
patrem multarum gentium constitui te.
Cui rursus promisit dicens. Benedicam
tibi et multiplicabo semen tuum
sicut stellas celi. et uelut arena que

est in litore maris. Ex qua apte constat
intellegi quia omnipotens semen abrahæ
multiplicare per isaac predestinauerat
et tam scriptum est. De preteritis est isaac
dominus per uxorem suam. eo quod esset sterelis.
qui exaudiuit eum et dedit conceptum
rebecæ. Si ergo multiplicatio generis
abrahæ per isaac predestinata fuit. cur
conuulsa sterilem accepit. Sed nimium
constat quia predestinatio precibus
impletur. quando is in quo deus mul-
tiplicauit semen abrahæ predestina-
uerat. et ratione obtinuit. ut filium
habere potuisset. **xxi. De diuina preuidentia
et pudentia.**

Omne iudicium secundum sui naturam que
sibi subiecta sunt comprehendit.
Est autem deo semper eternus ac presen-
tarius status. Scientia quoque eius
omne temporis supgressa motione
in sua manet simplicitate presentie.
infinita quoque preterita ac futura spacia
complectens omnia quasi iam generan-
tur in sua simplici cogitatione consi-
derat. Itaque si presentiam pensare quis
uelit. quia cuncta diuino scit. non esse
presentia quasi futura. sed scientiam
numquam deficientis instantie recta
us estimabit. Unde non preuidentia
sed pudentia potius dicitur. quod
porro a rebus infinitis constituta quasi
ab excessu rerum cacumine cuncta perspi-
ciat. Quid igitur dicendum est. ut
necessaria fiant que diuino lumine
lustrentur. cum ne homines quidem ne-
cessaria faciant esse que uident. Non
enim que presentia cernuntur aliqua
eis necessitate uidentis addet. inuit
minime. Atque si ex diuino humanique

presentis digna collatio uti homines
hoc temporalio presenti quedam uident
ita ille omnia sua cernit. eterna. Quare
ergo diuina prenotatio naturam rerum
propriamque non mutat. talia que apud
se presentia spectat. qualia in tempore olim
futura pueniet. In hoc rerum iudicio con-
fundit. unoque suo mentis intuitu. tam
necessarie quam non necessarie uentura
diuino scit. Sicuti aliquis cum pariter
ambulare in terra hominem. et ortum in
celo solem uidet. quaque simul utrumque
sit conspectui tamen discernit. et hoc
uoluntarium. illud esse necessarium iudicat.
Ita igitur dispiciens diuinus intuitus
qualitate rerum minime perturbat. Apud
se quarundam presentium ad conditio-
nem uero temporis futurorum. Quo fit. ut
hoc non sit opinio. sed ueritate poti-
us uix cognitio. cum ex statu rerum
quid esse cognoscit. quod idem existen-
ti necessitate carere nesciat. Hæc si
quis dicat quod uenturum deus uidet
id non euenire non posse. quod autem
non potest non euenire. id ex necessi-
tate contingere respondebit illi. Res
quidem solidissime ueritatis. sed uix
aliquis diuini speculator accesserit. Fir-
matur namque id futurum cum ad diuinam
notitiam refertur necessarium. cui uero
in sua natura preponderat. liberum pro-
fus atque absolutum uideri. Due sunt
et enim necessitates simplex una uelut
qua necesse est omnes homines esse morta-
les. Altera conditionis. ut si aliquem
ambulare quis scit eum ambulare
necesse est. Quod enim quisque nouit id
esse aliter. ac notum esse nequit. Sed hæc
minime secum illam simplicem trahit.

hanc enim necessitatem non propriam
facit natura. sed conditionis adiectio.
Nulla enim necessitas cogit incedere
uoluntate gradientem. quam uis cum tunc
cum gradatur incedere necessarium sit.
Eodem igitur modo si quid pudentia
presens uidet. id esse necesse est. tamen
et si nullam naturam habeat necessitatem.
At quia deus ea futura que ex arbitrii
libertate pueniunt. presentia con-
tinetur. hæc igitur ad intuitum relata
diuinum. necessaria fiunt per dispositi-
onem diuine notitiam. presentia uero con-
siderata absoluta nature siue liberta-
te non desinunt. fiunt igitur per uolun-
tatem cuncta que futura deus esse pronoscit.
sed eorum que etiam de libero proficiunt
arbitrio. que quamuis eueniant. existen-
do tamen naturam propriam non amittunt.
quia prius quam fierent. etiam non euenire
potuissent. **xxii. Quod diuina æternitas
nec fuisse nec futurum esse habeat.**

Sed quia beatus iob scilicet eternitatis
spiritum impletus et fuisse ut futurum
esse eternitas non habet. cui in mirum
nec preterita transeunt. neque futura
subueniunt. quia cuncta presentia uidet.
**xxiii. Quod cuncta que in hominibus
fiunt. absque omnipotentis occulto consilio**

Nulla que in hoc mundo non ueniunt.
hominibus fiunt. absque omnipotentis
deus occulto consilio ueniunt. Nam
cuncta deus scituta prescians ante secula
decreuit qualiter per secula disponant.

Nec propheta igitur fallax. **xxiiii. De cad.**
quia tempus mortis innotuit. quod
uir ille mori merebatur. nec deum sta-
tuta conuulsa sunt. quia ut ex largi-
tate dei anni uite crescerent. hoc

quoque qui ante secula prefixum fuit.
atque spatium uite quod inopinante
foris est. aditum sine augmento pre-
sentie fuit intus statutum. **xxv. Quod
de singulis diebus suis prefigit. ut nec
minui nec augeri possint.**

Prefixa dies singuli ab interna dei
presentia. nec augeri possunt nec
minui. nisi contingat ut ita presci-
antur. ut autem cum optimis operibus
longiores sint. aut cum pessimis bre-
uiiores. sicut ezechias augmentum
dierum meruit in pensione lacrimarum.
et sicut per diuersis scriptum est. in
disciplinis obuiat mors. Sed sepe
iniquus quamuis in occulta dei presen-
tia longa uite eius tempore non sint pre-
destinata. ipse tamen quia carnaliter
uiuere appetit. longos annos dies
preponit. et quia ad illud tempus
peruenire non ualet quod expectat.
quasi ante quam dies illius impleantur
perit. Quod tamen intellegere et
aliter possumus. plerumque enim quosdam
cernimus et per se agere. et usque
ad senectutem ultimam peruenire. Quo-
modo enim dicitur ante quam dies eius
impleantur. peribit cum in quibusdam
sepe uideamus. quia etate longa
iam membra deficiunt. et tamen pra-
uitate sua eorum desideria exequi non
desistunt. **xxvi. Quod deus non peccata
omnis dei quid nobis dissimulet.**
per futurum esse ualeat sciens. dissimu-
lans et audire dolentium uocem. ut
augeat utilitatem purget uitam per
penam et quietis tranquillitas que
hic inueniri non ualet. alibi querat.
xxvii. Quod deus omnia disponit. et

consideret uniuersorum finem.

Tempus ergo posuit tenebris. et uniuersorum finem ipse considerat. Uniuersorum et non electorum uoluit et reprobos comprehendit. Illa bona faciens sed ab iniquis facta ne ordinate ueniant ipse disponens. considerans uniuersorum finem. et patienter tolerat omnia. atque intuetur malorum terminum. quo ex malo mutantur ab bono. Intuetur etiam reproborum finem quo de malo opere dignitrahantur ad supplicium. Vidit finem persequentis Sauli. iudicium finem quasi obsequentis discipuli. quod per commissio sceleris guttur laqueo fringeret. sequi et peccantem puniret. Vidit nunc eiuuital delinquentes. sed considerauit finem delinquentium. penitentia correctorum. Vidit quoque sodomam delinquentem. sed considerauit finem ardoris luxurie igne geheme. Vidit genitalitatis finem. quod possessu iniquitatum tenebris quandoque fidei luce claresceret. Vidit etiam iudee terminum quod ab ea luce fidei quam tenebat. obduratam fidei tenebris caretur.

xxviii. lre de predestinatione.

Fulgentius in libro predestinationis ita ait. Neque enim est alia dei predestinationis nisi futurorum operum eius eterna preparatio. et hanc preparationem predestinationem nominant. Punde siue preparationem siue predestinationem in scripturis dictis positum inuenimus unum idemque significari docemur.

xxviii. lre de predestinatione.

His omnibus testimonis predestinationis ostenditur mali ad penam. sed non predestinatio ad peccatum. Quoniam eorum

que facturum est deus. predestinator est. Que uero nunquam fecit nec facturum est. ea non predestinavit. Quia ut iudicaturus est mundum et impios iusto supplicio. pro iniquitatibus suis damnaturus. propterea et eos predestinavit ad penam. et penam predestinavit illis. Ad peccatum autem non eos predestinavit. quoniam non est deus auctor iniquitatis. Quoniam sicut iustitia ex deo est. et omne opus bonum. ita iniquitas. et omne opus prauum. ex diabolico est. *xxx. lre de predestinatione.*

Predestinationis enim nomen. non aliqua uoluntatis humane coactua necessitas exprimitur. Sed misericors deus. et iusta diuina operis sempiterna dispositio predicatur. *xxx. lre de predestinatione.*

Quia ergo deus nulla necessitate compellitur. ut aliquid nolens permittat. Nullo itaque aduersitatis impeditur obstaculo. quod id quod promissit. aut minus quam uult. aut tardius faciat. Punde potuit sicut uoluit predestinare. quosdam ad gloriam. quosdam ad penam. Sed quos predestinavit ad gloriam. predestinavit ad iustitiam. Quos autem predestinavit ad penam. non predestinavit ad culpam. *lre paulo infernus.* in sanctis igitur coronat deus iustitiam. quam gratis eis ipse tribuit. gratisque profecit. Iniquos autem condemnauit pro impietate. ut iniustitia quam in eis ipse non fecit. In illis enim opera sua glorificat. in istis autem opera sua condemnat.

xxviii. lre de predestinatione.

Fidelibus congregauit credere et facere deum bonum et iustum precesse. quod peccatores homines quia nichil eum latere potuit futurorum. Neque enim futura erant.

non tamen predestinasse quemlibet hominem ad peccatum. Quasi ad peccatum ali quod hominem predestinaret. pro peccatis hominem non puniret. Dei enim predestinatione aut peccatorum preparata est pia remissio. aut peccatorum iusta punitionis. *xxxviii. lre de predestinatione.*

Iniquos itaque quos presciuit deus hanc uitam in peccato terminaturos. predestinavit supplicio interminabili puniendos. In quos sicut culpanda non est presentia humane iniquitatis. ita predestinatio iustissime laudanda est ultionis. ut agnosceretur non ab eo predestinatum hominem ad qualecunque peccatum. que predestinatio ut peccati merito puniendum. *Distatque omnium hominum opera siue bona siue mala presciuit. quia eum latere nichil potuit. sed bona sola predestinavit. que se in filiis gratie facturum esse presciuit. Mala uero futura opera illorum. quos predestinavit ad regnum. sed ad interitum presciuit potentissima ditate. et ordinavit prouida bonitate.* *xxxviii. lre de predestinatione.*

Dominus ipse suo sermone nos perdocuit. in eo quod ostendit a se paratum non solum regnum ubi letentur boni. sed et ignem eternum ubi crucientur mali. Bonis etiam dicitur esse. Venite benedicti patris mei. percipite regnum quod uobis paratum est a constitutione mundi. Malis autem dicitur esse. *Ite maledicti in ignem eternum. qui parati sunt diabolo et angelis eius. Ecce ad quos dominus iniquos et impios predestinavit. id est ad supplicium. iustos non aliquod opus iniustum.* Ad penam non ad culpam. ad punitionem non ad transgressionem. ad interitum que ira iusti iudicis peccantibus reddidit.

non ad interitum. quo in se iram dei peccantium iniquitas prouocauit. Quod beati apostoli predicatio manifestat. qui malos quos in eternum damnaturus est deus uasa uocat irae. non culpe. *Atque enim. Quod si uolens deus ostendere iram. et notam facere potentiam suam. sustinuit in multa patientia uasa irae aptata in interitum. et ostendit diuitias gratie siue in uasa misericordie que preparauit in gloria. In hac extrema sententia notandum. quod de euglio sumens testimonium ait. predestinatos malos in ignem eternum. eo quod dicitur esse dominus in iudicio non solum bonis ut percipiant regnum sibi paratum a constitutione mundi. uerum quod malis dicitur esse. *Ite maledicti in ignem eternum. qui parati sunt diabolo et angelis eius. Ex hoc enim apparet quod iniquos et impios dominus predestinauerit ad supplicium. ex eo quod illis dicitur esse. ire in ignem eternum. Unde qui uolunt dicere quod pena predestinata sit iniustis. non iniusti predestinati sunt ad penam. uiderunt qualiter huius auctoris dicta intellegant. Cui enim preparatur pena. his nimirum preparatur ad penam.* *xxxviii. lre de predestinatione.**

Vasis uero irae nunquam deus redderet in terram. si non spontaneum inueniretur homo habere peccatum. Qui a nec deus peccanti homini iuste inferre iram. si homo ex predestinatione dei cecidisset in culpam. *xxxviii. lre de predestinatione.*

Sicut enim presentia neminem compellit ad peccatum. cum utique presciert singulorum ante secula eterna peccata. ita quod et predestinatio eius neminem compellit

ad penam. licet et ante quā nascatur aliquis predestinatus sit. si pman surus est iniquitate ad penam.

Sicut enim xxxviii. *l. de pdestin.* nemo potest imputare dō quod peccat. ita quoq. quod peccatis puniendus sit. Peccat enī ppria uoluntate delinquens. puniendus ē autem iusto iudicio iudicantis. Et sicut peccati causa non ex di presentia descendit. quia nullus id arto peccat. quā dī peccaturū presuert. Sed id circo quia magis pprie concupiscentie obediens. quā precepto phibentis dī a peccato. ita quoq. nullus id arto ad penā uadit. quia hoc in predestinatione dī ante fuerat. Ex eo enim quod presertus ē in peccatis pman surus. et sine penitentie fructu uitā presentē terminaturus. ex eo deputatus ē ad penā. Et sicut causa peccati concupiscentia ē qua magis obediatur uoluntati carnis quā pcepto diuino. ita pene deputatio causa ē peccati ppertatio. et postea p peccato nulla digna stas factio. xxxviii.

Vt scriptura dicit *l. de pdestin.* considera opa dī. quia nemo potest corrigere. quē ille dispexerit.

Nemo quippe xxxviii. *l. de pdestin.* bene credit in dī. qui dubitat presentia illius celū terrāq. contineri. mundūq. prudentia diuina regi. Et sicut nil latet sapientia eius. ita dispositio illius uniuersa moderat et regit. Sicut enī nulla ē creatura occulta in conspectu illius. xl. *De*

In principio *creacione angloy.* creauit dī celū et terrā. et aquā ex

nichilo. et cū aqua ipsa adhuc tenebre occultarent. et aquā terra absconderet. facti sunt angli. et omīs celestē uirtutes. ut non eēt otiosa dī bonitā. sed haberet in quibz p multa annoz spatia bonitāte suā ostenderet. et ita hic uisibilis mundus ex his que creata fuerant. factus ē et ornatus. xli. *Qd nichil sit corporeū et inuisibile. pnt*

Nichil corporeū *solum dī.* et inuisibile in natura credendū est nisi solū dī. Qui ideo incorporeus creditur. quia ubiq. ē. et omīa implet. atq. constringit. Idō inuisibilis omībus creaturis ē. quia incorporeus est. xlii. *Quod omīs creatura sit corporea.*

Creatura omīs corporea ē. Angli et omīs celestēs uirtutes. corporee sunt. licet non carne subsistant. Idō autem corporea eē credimus. ut intellectuales naturas. qm localiter circū scribuntur. sicut et anima humana que carne clauditur. et demones qui substantia angelice nature sunt. xliiii. *Quod omīs intellectuales nature immortales sint.*

Immortales eē credimus intellectuales naturas que carne carent. nec habet quod n cadat. ut resurrectione egeat post ruina. xliiii. *Quod apostate angli ante ruina liberū arbitrium haberent.*

Vnaqueq. enī *habent.* res. quasi tot passibz. ad aliud tendit. quot mutabilitatis siue motibz subiacet. Sola autē natura incomprehensibilis. ab statu suo. nescit moueri. que ab eo quod semp idem ē. nescit immutari. Nā si angloy substantia immutabilitatis motuisset. ab auctore condita. nequaquā a beatitudine siue

arte cecidisset. Mire autē omīs dī naturam sumoz spūum bonam. sed mutabilem condidit. ut et qui pmanere nolent ruerent. et qui in conditione psisterent. tanta in ea iam dignus. quanto ex arbitrio starent. et comioris apud dī. menta fierent. quanto mutabilitatis siue motū uoluntatis statione fixissent. xlv. *Cur angloy sps in remissibiliter peccauerunt. cū carnis comixtione n tenerent.*

Angloy sps id circo in remissibiliter peccauer. quia tanto robustius stare poterant. quanto eos carnis amixtio non tenebat. homo uero id circo post culpā ueniā meruit. quā per carnale corpus aliquid quo semetipso minor eēt accepti. Vnde apud respectū iudicem augmentū pietatis ē. hec eadem in firmata carni. xlv. *Quod angli custodes ho*

Quia uero *minibz prep onant.* angli hominibz presunt. p ppham testatur angli dicens. princeps regni psay. restitit michi. Quod uero angli a superioribz angloy potestatibus dispensentur. Zacharias perhibet pphu. qui ait. Ecce angli qui loquebatur in me. egrediebatur in occursum eius. et dixit ad eum. Curte loqueris ad puerū istum dicens. absq. muro habitabitur ierlm. xlvii.

Quod singulis hominibz singuli

Abbas paulus simplex *angli dem custode.* habebat grām. ut ingredientēs in ecclā senex aspiceret. et ex ipsa facie eoz. unius cuiusq. cogitationē siue male eēt seu bonē sentirent. Cū ergo uenissent ad ecclā. et

ingrederentur. senex uidit eos clara facie. et leto animo ingredi. et anglos eoz. cum gaudio pariter cū ipsis. Unū autē uidit nigrū. et nebulosum habentē corpus. et demones hinc atq. inde trahentes eum ad se. misso freno in naribz. et anglm scm eius de longe sequentē tristem. Beatus ergo paulus cepit flere amarissime. et pectus suum tundere. sedens ante. ecclā ppter eū quē talem Omīs autē alii senes uidentes eū sic flentem. ceperunt rogare eum. ut siquid in illis uidisset ediceret. et cum eis ingrederetur in congregatione. Ille autē noluit ingredi. sed semp flebat ppter eum quē sic uidebat. Post paululū autē cū absoluta eēt congregatio discederet. iterū omniū uultus circū spiciebat. si tales egrederentur. quales ingressi sunt. Et uidit illū quē antea uiderat nigrum et nebulosum. egressum de ecclā clara facie et candido corpore. et demones de longe sequentes eū scm autē anglm eius. ppe cū hilarē et gaudentē sup eum nimis. Tunc paulus surgens cū gaudio uociferabatur. benedicens dī. ac dicens. Quanta miā et bonitas dī ē. quanta misertatio eius ē. Et ascendens in locū altiorē. magna uoce dicebat. Venite et uideite opa dī. Venite et uideite quē admodū uult omīs homines saluos fieri. et ad agnitionē ueritatis uenire. Venite ad oremus eū dicentes. quia tu solus potes peccata tollere. Cū autē omīs conuenissent. exposuit eis paulus que uidisset. antequā

ingredierentur in ecclesiam et que postea
et pecebat ad illu frēm que sic iudis
set ut ei manifestaret cogitationes
sual ut que admodu ista comutatio
onem dī illi donasset. Ille autē ante
omī ceptū referre dicens. Ego homo
peccator sum. et in multis tēporib
istis semp fornicationē gessi. Ingres
sus autē nunc in ecclā dī audiu ūbu
es. et pphē. magis autē dī per ipsū
loquentē. Lauamini mundi estote.
et tollite malitias de animabus uris.
ante conspectū oculorū meorū. Discite
bene facere. querite iudiciū. Et si fu
erint peccata ura tamquā cocinu
uelut nix dealbabitur. Et si uolu
eritis. et audieritis me. bona terre
comedetis. Ego autē miser et for
nicator compunctus in hunc sermo
nē pphē. et ingressus in terra peccatū
meū dixi ad dnm. Dne. tu es qui
uenisti saluare peccatores. h. et ergo
que nunc per ppham pmisisti. ope
cōple in me indignū peccatorem.
Ecce enī a modo pfitēor tibi. et ex
toto corde confiteor tibi. q. a ulterius
hoc malū non faciam. sed renuntio
omī iniustitiē. et a modo seruo tibi
in conscientia munda. Ab hodie ergo
dne. et ab hac hora. suscipe me peni
tētē. et orantē. te. et renuntiantē
omib. peccatis. Iurau enī et statui
apud me seruare omī iustificationes
tuas. Sub hac ergo sponsione egres
sus su de ecclā. statuens apud me ni
chil de priorib. peccatis ulterius face
re. Tunc omī senes exclamauerunt ad
dnm. una uoce dicentes. quā magnū
fiata sunt opera tua dne. **xlvi.**

**Quod dextera dī sit angloꝝ pars electa
sinistra autem eius pars ange
lorum reproba.**

Quid est ergo quod exercitus celi
a dextris et a sinistris eius stare phi
betur. Dī enim qui ita ē intra omīa
ut sit extra omīa. nec dextera nec si
nistra concluditur. sed dextera dē
angloꝝ pars electa. sinistra autē dei
pars angloꝝ reproba designatur. Non
enī ministrant dō solum modo boni.
qui adiuuent. sed etiā mali q. phibent.
id non solū qui a culpa redeunt sub
leuent. sed etiā qui redire nolentes
grauent. Nec quod celi exercitus dē
angloꝝ pars reproba in eo intel. p. ligi
posse phibetur. Quas enī suspen. di
in aere nouimus. aues celi nominam.
Et de hisdem spib. paulus dicit.
Contra spalia nequitia in celestib.
Quoꝝ caput enuntians. ait. Scdm
principē potestatis aeris huius. A
dextera ergo dī et a sinistra angloꝝ
exercitus stat. quia et uoluntas elec
toꝝ spūum diuin. e. pietati cōcordat.
et reproboꝝ sensus sue malitiē seruens
iudicio distictionis eius obtemperat.
Vnde et mox fallax sps in mediū
psiluisse describitur. p. que achab
rex exigentib. suis meritis decipiat.
Neq. enī fas ē credere bonum spm
fallacē deseruire uoluisse. ut dicit.
Egrediar. et ero mendax sps in ore
omniū ppharū eius. Sed q. achab
rex peccatis precedentib. dignus erat
ut tali debuisset deceptione dāpnari.
quatenus qui sepe uolens ceciderat
in culpa. quandoq. nolens raperet
ad penā. Occulta iustitiā licentia

malignis spiritibus datur. ut quos uo
lentes in peccati laqueo strangulant.
in peccati pena etiā nolentes trahant.
Quod ergo illic a dextris atq. sinistris
dī exercitus celi adstrasse describit.
hoc hic inter filios dei sathan ad fuisse
phibetur. Ecce a dextris dī steterunt
angli. qui nominantur filii dī. Ecce
ad sinistram stant angli. q. ad fuit
inter eos etiam sathan. **xlvi. Quod
immundi sps celi terreq. medio ua**

Paule ante iam diximus. **gentur.**
unde et aues celi nominamus. Et
scimus quod in mundi sps. qui e celo
ethereo lapsi sunt. in hoc celi terreq.
medio uagantur. Qui tanto magis
corda hominū ascendere ad celestia
inuidēt. quanto se a celestibus p
elationis sue immunditiā peccos
uident. **L. De hoc si pax in sub
limibus retineatur.**

Sed inter hęc libet inquirere si pax
in sublimib. summa retineatur. qd
est quod p angm danibeli dicitur.
Ego ueni ppter sermones tuos prin
ceps autē regni psarū restitit michi.
uiginti et uno dieb. et ecce michabel
unus de principib. primis uenit in
adiutoriu michi. Et paulo post.
Nunc reuertar ut preher aduersus
principes psarū. Cum enī egrededer.
apparuit princeps grecoꝝ ueniens.
Quos itaq. alios principes gentium.
nisi anglos appellat. qui sibi resistē
executa potuissent. Que eē ergo
pax in sublimib. potest. si int ipsos
quoq. anglicos sps prebandi certam
agatur. qui semp conspectui uerita
tis. ad sistunt. Sed q. certa angloꝝ

191.
ministra dispensandi singulis qbq.
gentib. sunt prelati. cū subiectorū
mores aduersum se uicissim preposi
toꝝ spūum opem merentur. ipsi q.
presunt sps contra se uenire referunt.
Is naq. angli qui danibeli loq. bāt.
captiuis israhel ppls in p. fidis con
fictus prelati cognoscitur. Mi
chabel autē eoꝝ qui ex eade plebe
in iudea terra remanserant. p. posit
inuenitur. Vnde ab eodem anglo
paulo post danibeli dicit. nemo ē
adiutor mī in omib. his. nisi micha
bel princeps ur. De quo et hoc quod
premisimus dicit. et ecce michabel
unus de principib. primis uenit in
adiutoriu michi. Quidū nequaqua
simul eē. sed uenire in adiutoriu dī.
apte ei p. pto prelati agnoscitur.
qui captiuus in alia parte tenebat.
**L. Quod diaboli uoluntas semp
sit iniqua. potestas autem eius
numquam iniusta.**

Sciendum uero ē quia sathane uo
luntas semp iniqua ē. sed numquā
potestas iniusta. quia a semetipso uo
luntate habet. sed a dno potestate.
Quod enī ipse facere inique appetit.
hoc dī fieri non nisi iuste p. mittit.
Vnde bene in libris regū dicitur. Spis
dni malus inruerat in saul. Ecce unus
idēq. sps. et dni appellatur. et malus.
dni uidelicet p. licentiā potestatis iuste.
malus autē p. desideriu uoluntatis
iniuste. Formidare igitur non debet.
qui nichil nisi p. missus ualet. Sola
ergo uis illa timenda est. que cum
hoste seure p. misert. et aduersum
iusti iudici. et iniusta illius uoluntas

seruit. Paululum uero manu postu-
lat extendi. quia extenora sunt q̄
expectat comeri. Neq̄ enim sathan
ficere se aliquid inultu putat. nisi
cum in anima saueat. ut ab illa pa-
tria feriens reuocet. **L.ii. Quod quatuor
modis loquitur ds̄ ad diabolum
et tribus modis diabolus ad**

Sciendum uero est q̄a **decim.**
sicut hoc loco discimus. quattuor
modis loquitur ds̄ ad diabolum.
tribus modis diabolus ad dm̄. Quatuor
modis loquitur ds̄ ad diabolum.
quia et iniustas suas ei usarguit. et
electoꝝ suoꝝ contra illu iustitiam
pponit. et temptandam eoz̄ innocen-
tiam ei concedendo p̄mittit. et ali-
quando eu non temptare audeat p̄hi-
bet. In iustas eni uias eius red arguit.
sicut iam dictum e. Unde ueniſ-
electoꝝ suoꝝ contra illu iustitiam p̄po-
nit. sicut dicit. Considerasti seruum
meum iob. quod non sit ei similis
sup̄ terram. Temtandā eoz̄ inno-
centiam ei concedendo p̄mittit. sic
dicit. Ecce uniuersa que habet. in
manu tua sunt. Rursuq̄ cum a tem-
tatione p̄hibet. cu dicit. Tantū in
eum ne extendas manu tuam. Tribus
autē modis loquitur diabolus ad
dm̄. cum ut uias suas insinuat. ut
electoꝝ innocentia ficaseriminibus
accusat. ut temptandā eandem inno-
centiam postulat. Uias quippe suas
insinuat qui ait. Circuuii terra. et
p̄ambulaui eam. Electoꝝ inno-
centia accusat. qui ait. Numqd̄ frustra
iob timet dm̄. nonne tu uallasti eu
ac domū eius. uniuersaq̄ substantia

eius p̄ circuitu. Temtandā eandem
innocentia postulat. cum dicit. Ex-
tende manu tua. et tanget cuncta
que possidet. nisi in faciem bene-
dixerit tibi. **L.iii. Quod non sit
palma uictorie sine labore certamini.**

Sine labore certaminis non est
palma uictorie. Unde ergo uic-
tores sunt. nisi quia contra antiqui
hostis insidias decertauerunt. Ma-
lignus quippe sp̄s cogitationi. lo-
cutioni. atq̄ operi nro semp̄ assistit.
si fortasse quod inueniat. unde apud
examen. eterni iudicis accusator ex-
istat. Uis etenim nosse quomodo
ad decipiendū semp̄ assistat. Q̄da
qui nunc nobiscū sunt. rem qua
narro testantur. quia uir uitae ue-
nerabilis stephanus nomine ualerie
p̄uincie p̄br fuit. huiusnā bonifa-
ci diaconi. atq̄ dispensatoris. eccl̄ie.
cognitione p̄ximus. Qui quada-
die de itinere domū regressus. man-
apio suo neglegenter loquens. pre-
cepit dicens. Ueni diabole discalcea
me. Ad cuius uocē mox ceperunt se
caligariū corrigie. in summa uelocita-
te dissoluere. ut apte constaret. q̄
ei ipse qui nominatus fuerat. ad ex-
trahendas caligas diabolus oboedis-
set. Que mox ut p̄br uidit. uehe-
menter expauit. magnisq̄ uocibus
clamare cepit dicens. Recede miser.
recede. non eni tibi. sed manapio
meo locutus sum. Ad cuius uocem
p̄anus recessit. ita ut inuenire sint
magna iam ex parte dissoluit cor-
rigie. et ex parte remanserunt.
Qua in re colligi potest. antiquus

hostis qui tam presto factus e. corpo-
ralibus qua numis insidius nris cogita-
tionibus insidit. **L.iiii. De creatura
et natura. et ministerio angloꝝ. et
de casu apostatarū angloꝝ.**

Angloꝝ nomen officii e. non nature.
Nam scdm̄ natura. sp̄s nuncupant.
Quando eni de celis ad annuntian-
dum hominib; mittuntur. ex ipsa an-
nuntiatione angli nominantur. Na-
tura eni sp̄s sunt. tunc angli uocan-
tur. quando mittuntur. Natura an-
gloꝝ mutabilis e. quia in e illis muta-
bilis in natura. sed facit eos incorrup-
tos caritas sempiterna. Gra non nata
eē incommutabiles anglos. Na si nata
incommutabiles eent. diabolus utiq̄
non cecidisset. Mutabilitate itaq̄
nature. suffragatur in illis contēplatio
creatoris. Inde et priuatus e apostata
dū fortitudine suam non a dō. sed
a se uoluit custodiri. Ante omnem
creatura angli facti sunt. dū dictū
est. fiat lux. De ipsis eni dicit scrip-
tura. fiat lux. Et iterū. prior omnū
creata e sapientia. Lux eni dicunt.
participando luci. eternae. Sapientia
uero dicuntur geniti inherendo sa-
pientie. Et dū sint mutabiles na-
ture. non tamen sint eos contēpla-
tio mutari diuina. Ante omnē crea-
tionem mundi creata sunt angli. et
ante omnē creationē angloꝝ. diabo-
lus conditus e. Sicut scriptū est.
Ipsē e principiu uariū dī. Unde et
ad cōparationē angloꝝ. archangli
appellatus e. Prius eni creatus exti-
tit ordinis prelatione. non t̄p̄is
quantitate. Primatū eni p̄fusus habu-

isse inter anglos diaboli. ex qua fi-
ducia cecidit. ita ut sine reparatione
laberetur. Cuius prelationis excellen-
tiam. p̄pha his uerbis annuntiat.
Cedri non fuerunt altiores illo in
paradiso dī. abietes non adequauer
summitate illius. Omne lignū para-
disi non e ad similitudē illi. qm̄ preti-
osiorē fecit eum dī. Distat conditio
anglica a conditioe hominis. hō
eni ad dī similitudinē conditus e.
Archangli uero qui lapsus e. signacu-
lum dei similitudinis appellatus e.
Testante dno p̄ ezechielem. Tu signacu-
lū similitudinis plenus sapientia.
p̄fectus d̄ore. in deliciis paradisi dī
fuisisti. Quanto eni subtilior est eius
natura. tanto plenius extitit ad simi-
litudinē diuine maiestatis expressa.
Prius de celo cecidisse diaboli quā
homo conderetur. Na mox ut fac-
tus e. in supbia erupit. et precipitatus
de celo est. Na iuxta ueritatis testi-
monium. ab initio mendax fuit. et
in ueritate non fecit. quia statū ut
factus e cecidit. Fuit quide in uerita-
te conditus. sed non stando. confecti
a ueritate est lapsus. Vno supbie
lapsu dum dō p̄ timorē se confert.
et homo cecidit. et diabolus. Sed
homo reuersus ad penitentia. dō
se inferiorē eē cognouit. Diabolus
uero non solū in hoc contēptus quod
se dō. equate existimans cecidit. In
sup̄ etiam superiore dō se dicit.
scdm̄ apli dictū. qui ait. de amaxpo.
Qui aduersatur et extollitur supra
omē quod dicitur dī. aut quod colit.
Diabolus idō iā non petit ueniam.

quia non compungitur ad peniten-
tiam. Membra uero eius sepe per
h̄r̄pochrisin deprauant. q̄d tamen
p̄ mala conscientia ad piscere non
merentur. Discat humana miseria
quod ei causa citius puocetur d̄s
prestare ueniā dū infirmo cōparat̄
homini. quia ipse homo traxit ex
parte inferiori infirmitate peccandi.
hoc ē ex carne. qua in d̄sa anima
detinetur. A postate anḡli idō ueniā
non habent. quia carnalis fragilita-
tis nulla infirmitate grauari sunt.
ut peccarent. homines autē post
peccatū id cito reuertuntur ad ueniā
p̄pter quod ex lutea materia pondū
traxerunt infirmitatis. Idōq; p̄ infir-
ma carnis conditione. reditū patet
homini ad salutē. Sicut et psalm̄
dicit. Ipse sc̄t figmentū nr̄m. mem̄
to dñe quod sumus terra. Et uim̄.
Memorare dñe inquit que mei sit
substantia. Post quā apostate anḡli
cecidērunt. reliq; perseverantia. et in
beatitudinis solidati sunt. Unde
et post celi creationē in principio re-
petitur. fiat firmamentū. et uoca-
tum ē firmamentū celi. Nimirū
ostendens quod post anḡloy ruina
huiq; permanserunt firmitate me-
ruerunt. et t̄ne. p̄seuerantia. et bea-
titudinis percipere. quā antea minus
acceperant. Unde oportet agnosci
quod maloy iniquitas sc̄oy seruati
humilitati. quia unde mali corruunt.
inde boni p̄ficiunt. Bonoy anḡloy
numerus qui post ruina anḡloy ma-
loy ē diminutus. ex numero electoy
omniū est suppletus. qui numerus

soli dō est cognitus. Inter anḡlos distan-
tia potestati est. et p̄ graduū digni-
tate ministeria eisdem sunt distributa.
Alii q̄ aliis preferuntur t̄ culmine po-
testatis. quā scientia uirtutis. Submissi-
tant igitur alii alioy. p̄ceptis. atq; obe-
diunt iussis. Unde et ad p̄pham zacha-
riam anḡls anḡlm̄ mittit. et quecūq;
annuntiare debet. p̄cipit dicens.
Vade et dic uirō isto. qm̄ absq; muro
habitabitur ierlm̄. Nouem ē distan-
tiones ut ordines anḡloy sacre scrip-
tura testantur. id anḡli. archanḡli.
throni. dn̄ationes. uirtutes. principat̄.
potestates. cherubin. et seraphin. Hoy
ordinū numerū etiā ezechiel p̄pha de-
scribit sub totide nominib; lapidum.
cū de primatu apostate anḡli loqueret̄.
om̄singt lapis pretiosus operimentū
tuū. sardis. et topatius. et iaspis. chn̄
solitius. et onix. et berillus. saphirus.
carbunculus. et smaragdus. Quo n̄o
lapidum. ipsi ordines designati sunt
anḡloy. Quos apostata anḡls ante
lapsum quasi in uestimentū ornatus
sui ad fixos habuit. ad quos se cōpara-
tione dū se clariorē cunctis aspexit.
confestim intumuit. et cor suū ad
supbia eleuauit. Anḡli semp in dō
gaudent. non in se. malus uero inde
est diabolus. quia non que d̄i. sed
que sua sunt requirit. Nulla autē
maior iniquitas. quā non in d̄m. sed in
se uelle quepiam gl̄ari. Anḡli uero
d̄i cognoscunt om̄ia. ante quam in re
fiant. et quia apud homines adhuc
fiatū sunt. anḡli iam reuelante
dō nouerunt. p̄uancatores anḡli
etiā sc̄itate amissa. non tamen amiser

inuacem creature anglice sensum.
Tripla enim modo prescientie acumi-
ne uigent. id subtilitate nature. ex-
perientia t̄poy. reuelatione superiorū
potestati. Quoties d̄s quocūq; flagel-
lo huic mundo irascitur. ad ministeriū
uindictę apostate anḡli mittunt. qui
tamen diuina potestate coercentur. ne
tantū noceant quantum cupiunt. Bo-
ni autē anḡli ad ministeriū salutis hu-
mane deputati sunt. ut curas admini-
strent mundi. et regant om̄ia iussu
dei. testante apto. Nonne om̄singt
sunt ad ministratores sp̄s in ministe-
rium missi. p̄pter eos qui hereditatē
capiunt salutis. Anḡli corpora in q̄b;
hominib; apparent. ex supno aere su-
munt. solidaq; speciem de celesti ele-
mento inducant. p̄ quā humanis ob-
tutib; manifestus demonstrantur.
Singule gentes prepositos anḡlos ha-
bere creduntur. quod ostenditur testi-
monio anḡli danieli loquentis. Ego
inquit ueni ut nuntiare tibi. sed prin-
ceps regni p̄sarū restitit michi. Et post
aliqua. non est qui me adiuuet. nisi
michahel princeps ur̄. Itē om̄s hoēs
anḡlos habere p̄bantur. Loquente
dño in euglio. Amen dico uobis. quia
anḡli eoy semp uident faciem patris
mei qui in celis est. Unde et petrus
in actib; aptoy. cū pulsaret ianuam.
dixerunt uirtus apti. non est petrus.
sed anḡls eius est. Si d̄m anḡli con-
tuentur. et uident. cur petrus apt̄s
dicit. In quē anḡli dei conspiceret
desiderant. Item. si cum non contu-
entur. nec uident. quomodo iuxta
sententiā dñi anḡli eoy semp

195
uident faciem patris qui in celis
est. Sed bene utrūq; est. Nā uera-
citer credimus. quod d̄m anḡli et
uident. et uidere desiderant. et
habent et habere festinant. et
amant. et amare nituntur. Si enī
sic uidere desiderant. ut effectū de-
siderii non p̄fruantur. desiderii
hoc necessitate habet. Necessitas
ista penalis non ē. et sc̄s anḡlis oīs
pena longe ē. quia simul pena et
beatitudo non conueniunt. Rursū
si eos dicimus d̄i uisione satiari. sati-
etas fastidiū habere solet. Et scimus
illos d̄i uisione quā et desiderant.
fastidire non posse. Quid ergo est
nisi ut miro modo simul utrūq;
credamus. quia et desiderant et sati-
antur. Desiderant sine labore. et
satiantur sine fastidio. Ne enī sit
in desiderio necessitas. desiderantes
satiantur. Et uerū. Ne sit in sate-
tate fastidium. saturi desiderant.
Vident anḡli faciem patris p̄ sati-
etatem. sed quia satietas ista fastidiū
nescit. anḡli desiderant in eo p̄spi-
cere semp. Ubicūq; in scripturis sc̄s
anḡls p̄ dō ponitur. non pater. n̄
sp̄s sc̄s. sed p̄ incarnationis dispensa-
tione. solus filius intelligitur. Ante
dn̄ice incarnationis aduentū. discor-
dia inter anḡlos et homines fuit.
Veniens autē xp̄s. pacē inter se et an-
ḡlos. et homines fecit. Eo quippe nato
clamauerunt anḡli in terra. pax ho-
minib; bone uoluntatis. Per in carna-
tionē igitur xp̄i. non solum deo re-
conciliatus est homo. uerū etiā pax
inter anḡlos et homines reformatā ē.

Discordia igitur ante aduentū xpi
anglorū et hominū fuisse p̄ id ma-
xime agnoscitur. quod salutari in
ueteri testamento angli ab homini-
bus despiciunt se salutari ab eis.
quod in nouo testamento a iohē factū
non solum reuerenter angli suscipit.
uerū etiā ne faciat interdicit. Ob
hoc homo in ueteri testamento des-
piciatur. nec resalutatur ab anglo.
eo quod homo adhuc non dū tran-
sisset in dñm. Suscipitur autē homo
a dō. et reuerenter salutari ab anglo.
Nā et marīa angli legit salutasse.
et iohē angli salutanti. ab eodem
anglo dicitur. Vide ne feceris. con-
seruus enī tuus sū. et fr̄m tuorū.
P̄ quod agnoscitur p̄ incarnationē
dn̄icam. pacem hominibus fuisse
et angli reddita. **Lv. Quod supnoy**

ciuiū numerat. et infinitus sit. et
Supnoy ciuiū finitū.
numerat. et infinitus et definit
exprimitur. ut qui dō est numeri-
bilis. ē nobis innumerabilis demon-
stratur. quāuis aliud ē assistere. aliud
ministrare. Assistent enī ille pote-
stas. p̄culdubio. quē ad quēdam
hominibz nuntianda non excurit.
Ministrant uero hi q̄ ad explenda
officio nuntioy ueniunt. sed tamen
ipsi quoq̄ a contemplatione ab int̄mi
non recedunt. Et quia plures sunt
qui ministrant. quā hi qui princi-
paliter assistunt. Assistentiū nume-
rus quasi definitus. ministrantiū
uero infinitus ostendit. Anglicos
uero sp̄s recte dī milites dicimus. q̄
decertare eos contra potestates sacras

non ignoramus. Que tamen certami-
na non labore sed impio peragunt.
quia quicquid agendo contra in-
mundos sp̄s appetunt. ex adiutorio
cuncta regentis possunt. **Lvi.**
Quod sacra oblatio post mortē ani-
mabz p̄desse possit. si non sint culpe

dissolubiles.
Si culpe post mortē insolubiles non sunt.
multū solet animabz etiā post mortē
sacra oblatio hostie salutari adiuuare.
ita ut hoc non nūquā ipse defunctorū
animae uideantur expectare. Nam
predictus felix ep̄s. a quodā uenera-
bili uiro p̄bro. qui nunc usq̄ ante bi-
enniū uixit. et in diocesi centu celen-
sis urbis habita uit. atq̄ ecclē beati
iohis que in loco qui tauriana dicitur
sita ē. preerat. cognouisse se assertit.
quod isdem p̄br in eodē loco in quo
a quēdam callidē uapores nimios faciunt.
quoties necessitas corporis exagebat.
lauare consueuerat. Vbi dum die
quodam in cognitū uirū ad suū obse-
quium preparatum inuenit. qui sibi
de pedibz calcamenta abstineret.
uestimenta susciperet. Exeunt e ca-
lonibz sabana preberet. atq̄ omē mi-
steriū cū magno famulatu pageret.
Cumq̄ hoc sepius fieret. isdem p̄br
die quodā ad balnea taurus ueniens
intra semetipsum cogitā dicit. Viro
illi qui michi solet tam deuotissime
ad lauandū obsequi. ingratus appa-
rere non debeo. sed aliquid me neces-
se est ex munere portare. Tunc duas
secū oblatiōnū coronas detulit. Qui
mox ut puenit ad locū. hominem
inuenit. atq̄ ex more eius obsequio

in omibz usus est. Laui itaq̄. et cū
iam uestitus uoluisset egredi. hoc q̄
sibi secū detulerat obsequenti sibi uiro
p̄ benedictione obtulit. petens ut
benigne susciperet. quod ei caritatis
grā offerret. Cui ille merens afflic-
q̄. **q̄. Michi ista quare das pater.**
Iste panis sc̄s ē. ego hunc manducare
non possum. me etenū quem uides.
aliquando loci huius dñs fui. sed p̄
culpis meis hic post mortē deputat-
sum. Si autē michi aliquid prestare
uis. om̄ipotentia dō p̄ me offer hunc
panē. ut p̄ peccatis meis interuenias.
Et tunc exaudiat te ēē cognosce. cū
hic ad lauandū ueneris. et me minime
inuenieris. In quibz uerbis disparuit.
et is qui homo ēē uidebatur. eua-
nescendo innotuit quia sp̄s fuit. Iste
uero p̄br ebdomada continua se p̄ eo
in lacrimis afflixit. Salutare hostiā
cotidie obtulit. et reuersus post ad
balneum. cū iam minime inuenit.
Qua ex re quantum p̄sit animabus
immolatio sacre oblationis ostendit.
quando et hunc ipsi mortuorū sp̄s a
uiuentibz petunt. et signa indicant
quibz p̄ eam soluti uideantur. **Lviii.**
Quod beatus sit quāq̄ liberū hinc
exire. quam post mortē libertate

querere.
Cunctas ostenditur. quere-
re. quia si insolubiles culpe fuerint.
ad absolutionē p̄desse minime etiā
mortuis uicima sacre oblationis p̄sit.
Sed sciendū quia illis sacra uicima
p̄sit mortuis. qui hic uiuendo ob-
tulerint. ut eos etiā post mortem
bona adiuuent. que hic p̄ ipsis ab
aliis fiunt. Inter hęc autē pensandū

est. ut tutior uia sit. ut bonū quod
quisq̄ sperat post mortē agi. palios.
agat dum uiuit ipse p̄ se. Beatus
quippe ē liberū exire. quā post uinea
la libertatē querere. **Lviii. Quod nul-**
lus debeat rogare. p̄ peccato q̄. ē. ad mortē.

66. m. n.
moralibz.

Peccatū quippe usq̄ ad inferos ducit.
quod ante finē uitę presentis p̄
correctiōne ac penitentiā non emen-
datur. De quo uidelicet peccato per
iohen dicitur. Est peccatū ad mortē.
non p̄ illo dico ut quis roget. Peccatū
namq̄ ad mortē ē. quia scilicet pecca-
tum quod hic non corrigatur. eius ue-
nia frustra postulat. De hoc ad hoc
subditur. Obliuiscatur eius mīa. Om̄i-
potentis dī mīa obliuiscatur. qui om̄i-
potentis iustitiā fuerit oblitus. Quisq̄
eum nunc iustū non timet. post in-
uenire non ualet mīam. **Lx. Ut om̄s**
anime electorū credende sit. ēē in celo.
et in quorū anime in inferno. Petrus in

66. m. n.
33.

Inquisitioni mee n̄ uideo sufficientē
satisfactum. sed hoc ē adhuc quod
questionē animū pulsāt. Quia cum
superius dictū sit ēē iam sc̄orū animas
in celo. restat p̄culdubio. ut in quorū
anime ēē non nisi in inferno credant.
et quid de hac re habeat uertitas ignoro.
Nā humana estimatio non habet pec-
catorū animas posse ante iudiciū crucian.

Si ēē sc̄orū animas in celo. **66. m. n.**
do qui satisfactione credidisti.
oportet ut p̄ om̄ia ēē credas in quorū
animas in inferno. quia ex retributio-
ne iustitię eterne. ex qua iam iusti
glantur. necesse ē p̄ om̄ia. ut et inu-
sti crucientur. Nam sicut electos be-
attitudo letificat. ita credi necesse ē

quod a die exitus sui ignis reprobos exurat. *Lxi. Quod sicut finis non est gaudium bonorum sic finis non est tormentum malorum.*

Numquid Petrus interrogat. Nam queso te dicimus eos quod semel illic meriti fuerunt semper aruros. *Gregorius.*

Constat nimis et incunctantem verum est quia sicut finis non est gaudium bonorum ita finis non est tormentum malorum. Nam cum veritas dicat ibunt hii in supplicium eternum quia si verum est quod promissit falsum proculdubio non erit quod minatus est deus.

Lxii. Quod non ita sit ut quidam affirmant quod deus ob hoc minatus sit eterna pena peccantibus ut corrigantur amantibus.

Quid si quis dicat idcirco Petrus inquit deus peccantibus eterna pena minatus est ut eos a peccatorum perpetuatione compesceret. *Gregorius Responsio.*

Si falsum est quod minatus est ut ab iniustitia corrigeret etiam falsa est pollicitus ut ad iustitiam provocaret. Sed quis hoc dicere ut insanus presumat. Et si minatus est quod non erit impleturus dum assereret cum misericordem uolumus fallacem quod nefas est dicere predicare compellimur. *Lxiii. Cur peccata que cum fine perpetrata sunt sine fine puniantur.*

Petrus interrogat. Scire uelim quomodo iustus sit ut culpe que cum fine perpetrata sunt sine fine puniantur. *Gregorius Responsio.*

Hoc recte diceretur si districtus iudex non corda hominum sed facta pensaret. Iniqui enim ideo cum fine deliquerunt quia cum fine uixerunt. Nam uoluerunt utique si potuissent sine fine uiuere ut

potuissent sine fine peccare. Ostendunt enim quia in peccato uiuere semper desipiunt qui numquam desinunt peccare dum uiuunt. Ad magnam ergo iustitiam iudicantis pertinet ut numquam careant supplicio qui in hac uita numquam uoluerunt carere peccato. *Lxiiii. Quod deus pius sit et non pascatur cruciati miserorum iustus autem est et ideo non sedatur in perpetuum ab ini quorum ultione.*

Sed nullus iustus crudelitate pascitur et delinquent seruus a iusto domino idcirco celi precipitur ut a equa corrigatur. Ad hoc enim uapulat ut emendare debeat. Iniqui autem gehenne igni traditi si ad correctionem numquam ueniunt quo sine semper ardebunt. Omnes deus quia pius est miserorum cruciatus pascitur. Quia autem iustus est ab ini quorum ultione in perpetuum non sedatur. Sed iniqui omnes eterno supplicio deputati sua quidem iniquitate puniuntur et tamen ad aliquid ardebunt scilicet ut iusti omnes et in deo uideant gaudia que percipiunt et in illis respiciant supplicia que euaserunt quatenus in eternum tanto magis diuine gratie debitores se esse cognoscant quanto in eternum mala puniri conspiciunt que eius adiutorio uicerunt. *Lxv. De hoc si ante resurrectionem corporum anime iustorum in celum recipiantur.*

Velim nosse si nunc ante resurrectionem corporum in celum recipi ualeant anime iustorum. *Gregorius.*

Hoc namque de omnibus iustis fateri non possumus neque de omnibus negare. Nam sunt quorundam iustorum anime que a celesti regno quibusdam adhuc mansionibus differuntur in quo dilationis damno quid aliud innuitur nisi quod perfecta iustitie aliquid minus habuerunt. Et tamen luce clarus constat quia perfectorum anime mox ut huius carnis claustra exiunt in celestibus sedibus recipiuntur. Quod et ipsa se ueritas testatur dicit. *Ubi cum fuerit corpus illuc congregabuntur aquile. Quia ubi ipse redemptor noster est corpore illuc proculdubio colliguntur et anime iustorum.* Et paulus dissolui cupit et cum christo esse desiderat. Qui ergo christum esse in celis non dubitat nec pauli animam esse in celo negat. Qui etiam dissolutionem sui corporis atque abitationem patrie celestis dicit. Scimus quia si terrestrius domus nostra huius habitationis dissoluitur quod edificatione habemus ex deo domum non manufactam sed etiam in celis. *Lxvi. Quod in die iudicii animarum simul et corporum gratia seculi letabunt.*

Petrus interrogat. **S**urgitur nunc in celo sunt anime iustorum quid est hoc quod in die iudicii pro iustitie sue retributione recipiunt. *Gregorius.*

Hoc in eis numerum crescit in iudicio quod nunc animarum sola post modum uero corporum beatitudine perficiuntur ut in ipsa quoque carne gaudeant in qua dolores pro domino cruciatibusque pertraxerunt. Pro hac

quippe geminata eorum gratia scriptum est. *Dante sunt illis strole albe et dictum est illis ut requiescerent tempus adhuc modicum donec impletur numerus conseruorum et fratrum eorum.* Qui itaque nunc singulas acceperunt in iudicio binas stolas habituri sunt quia modo animarum res tantummodo agitur tunc autem animarum simul et corporum gratia letabuntur. *Lxvii. De hoc si boni bonos in regno ut mali malos in supplicio agnoscant.*

Nosse uellem Petrus inquit si boni bonos in regno ut mali malos in supplicio agnoscant.

Gregorius. **H**uius rei sententia in uerbis est domini cuius quia iam superius per uolumus luce clarius demonstrata. In quibus cum dictum esset homo quidam erat diues et induebatur purpura et bisso et epulabatur cotidie splendide. Et erat quidam mendiculus nomine lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitum et nemo illi dabat. Sed et canes ueniunt et lingebant ulcera eius. Sub iunctum est quod lazarus mortuus portaretur ab angelis in sinu abrahe et mortuus diues sepultus est in infernum. Qui eleuans oculos suos cum esset intormentis uidit abraham a longe et lazarus in sinu eius et ipse clamans dixit. *Pater abraham miserere mei et mitte lazarus ut intingat extremum digiti sui in aqua ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. Cui abraham dicit. fili recordare quia recepi tibi bona in uita tua et lazarus similiter*

Ex dolo 38

Ex dolo 38

Ex dolo 38

Ex dolo 38

Ex dolo 38

mala. Diues autē de se ipso iam spē salutis non habens. ad p̄merendam suam salutē conuertitur dicens. Rogo te pater. ut mittas eū in domū patris mei. habeo enim quinque fratres. ut testentur illis. ne et ipsi ueniant in locū hunc tormentorum. Quibus uerbis apte declaratur. quia et boni bonos. et mali agnoscunt malos. Suggit. abraham lazarus minime recognosceret. ad diuites positum in tormentis nequaquā de transacta eius contritione loqueretur dicens. quod mala reciperet in uita sua. Et si mali malos non recognoscere. nequaquā diues in tormentis positus fratrum suorum etiā absentium meminisset. Quo modo enim presentes non possent agnoscere. qui etiā p̄ absentium memoria curauit exorare. Quia in re illud quoque ostendendum quod nequaquā ipse requisisti. quia et boni malos. et mali cognoscunt bonos. Nā et diues ab abraham cognoscitur. cū dictum ē. recordare quia recepisti bona in uita tua. et electus lazarus a reprobis ē diuites cognitus. que mitti precatur ex nomine dicens. mitte lazarus ut intingat extremū digiti sui in aqua. et refrigeret linguam meam. In qua uidelicet cognitione utriusque partis cumulus retributionis excrescit. et ut boni amplius gaudeant. quia secū eos letari conspiciunt. quos amauerunt. Et mali dū cum eis torquentur. quos in hoc mundo dispecto deo dilexerunt. eos nō solū sua. sed etiā eorum pena consumat. fit autē in electis quiddā mirabilis.

quia non solum eē cognoscunt. quos in hoc mundo nouerunt. sed uelut uisus ac cognitos recognoscunt bonos. quos eū nūquā uiderunt. Nam cum antiquos patres in illa. eterna hereditate uiderunt. eis incognita p̄ uisionē non erunt. quos in ope semp̄ nouerunt. Quia enim illic om̄s cōmuni claritate dñi conspiciunt. quid est quod ibi nesciant. uiscentē om̄ia sciunt. Nā quidā nō et uita uenerabilis uir. religiosusque ualde. et uenerabilis atque laudabilis. cū ante triennium moreretur. sicut religiosi aliqui qui presentes fuerunt testati sunt. in ora sui exortationem p̄pham. ezechielē quoque et danihelem. cepit aspiciere. Quos dū uenisse ad se diceret. et de pressis luminibus eis reuerentē obsequium preberet. ex carne eductus est. Quia in re apte datur intellegi. qui erit in illa incorruptibili positus. p̄phas scōs quos nimirum nūquā uidit agnouit. Solet autē plerūque contingere. ut egressura anima eos etiā recognoscit. cum quibus p̄ equalitate culpā. quod multi in eō exitu uident. qui aut in regno. aut in supplicio pares habebunt.

Lxxiii. De hoc signis purgationis credendus sit. q̄ post mortē. an malis a peccatis expurgetur. Petrus int̄.

Difere uellem si post mortē ignis purgationis esse credendus ē. **66. y. in iudic. In euglio dñs dicit. ambulate dū lucē habetis. Per p̄pham quoque ait. Tempore accepto exaudiui te. et in die salutis ad iuuu te. Quod paulus ap̄t̄ exponens dixit. Ecce nunc tēpus acceptabile.**

et cetera. Salomon quoque ait. Quodcūque potest manus tua facere. instanti opere. quia nec opus. nec ratio. nec scientia. nec sapientia erit apud inferos. quo tu p̄p̄as. Dauid quoque ait. qm̄ in sc̄m̄ m̄ia eius. Ex quibus nimirum sententia constat. quā qualis hinc quisque egreditur. talis in iudicio presentatur. Sed tamen de quibusdā leuibus. culpis. eē ante iudiciū purgationis ignis credendus ē. eo quod uertas dicit. quia si quis in sp̄m̄ sc̄m̄ blasphemiam dixerit. neque in hoc sc̄to remittetur ei. neque in futuro. In qua sententia datur intellegi. quasdā culpas in hoc sc̄to. quasdā uero in futuro posse laxari. Quod enim de uno negatur. consequenter intellectus patet. quia de quibusdā conceditur. Sed tamē ut predixi hoc de paruis minimisque peccatis fieri posse credendum ē. sicut est assiduus otiosus sermo. in moderatus risus. ut peccatū cure rei familiaris. que uix sine culpa ab ipsiis agitur. qui culpas qualiter declinare debeant sciunt. aut non in grauioribus rebus error ignorantie. que cuncta etiā post mortē grauiorē. si adhuc uita positus minime fuerint relaxata. Nā et cum paulus dicit. xpm̄ eē fundamentū atque subiungat. si quis sup̄ edificauerit sup̄ hoc fundamentū. aurum. argentum. lapides. preciosos. ligna. foenum. stipulā. uniuscuiusque op̄ quale sit ignis p̄babit. Si cuius op̄ arserit. detrimentū patietur. ipse autē saluus erit. sic tamē quasi per ignē. Quāuis hoc de igne tribulationis. in hac nobis uita adhibito.

possit intellegi. At tamen si quis hac de igne future purgationis accipit. pensandū sollicitus ē. quia illū dixit p̄ ignē saluari. non quod sup̄ hoc fundamentū. ferrū. et ut plumbum. edificat. id peccata maiora. et idcirco duriora. atque iam tunc insolubilia. Sed ligna. foenum. stipulā. id peccata minima. atque illuissima. que igni facile consumit. hoc tamen sciendum est. quia illic sate de minimis. nisi quisque purgationis obtinebit. nisi bonus hoc actus. in hac adhuc uita positus. ut illuc obtineat. p̄merit.

Lxxiiii. Quod unus sit gehenne ignis. sed non uno modo crucietur peccatores. Petrus int̄.

Queso te. unus eē gehenne ignis credendus ē. an quanta peccatorum diuersitas fuerit. tanta quoque et ipsa estimanda sunt in cendia eē p̄parata. **66. y.** Unus quidem est gehenne ignis. sed non uno modo om̄s crucietur peccatores. Unus cuiusque etenim quantum exigit culpa. tantum illic sentietur pena. Nā sicut in hoc mundo sub sole uno multi consistunt. nec tamen eiusdem solis ardore. equaliter sentiunt. quia alius plus estuat. atque alius minus. ita illic in uno igne non unus ē modus incendi. quia quod hic diuersitas corporum. hoc illic agit diuersitas peccatorum. ut et igne non dissimilem habeant. et tamen eosdē singulos dissimiliter exurit. **Lxx.**

Quot genera sint oblationis. p̄ definitis. facienda.

Qattuor sunt genera oblationis.

p defunctis. p ualde bonis. gratia
actiones sunt. hoc e do grā agunt
quia bene uixer. P non ualde bonis
ut plena remissio fiat. P non ualde
malis. p pitationes sunt. ut tollera
bilior fiat dāpnatio. Pro ualde ma
lis aduementa mortuoy tantū con
solationes uiuoy sunt. **Lxxi. Cur
scōy anime. p inimicis suis non orant
quando eos in igne. eterno ardere
p spexerint. Petri interrogatio.**

At ubi est quod scī sunt. si p inimi
cis suis quos tunc ardere uiderint
non orabunt. quib; utiq; dictū est.
p inimicis uris orate. **66. Responsio.**

Orant p inimicis suis eo tpe. quo
possunt ad fructuosā penitentā
eoy corda conuertere. atq; ipsa con
uersatione saluare. Quid enī aliud
p inimicis suis orandum ē. nisi hoc
quod ait apłs. ut det illis dīspen
tiam ad cognoscendā ueritatē. et
resipiscant diaboli laqueis. a quo
captiui tenentur. ad ipsius uolunta
tem. Et quomodo p illis tunc orabit.
qui iam nullatenus possunt ad iusti
tiae opa ab iniquitate comitari. Eade
itaq; causa est cur non oratur tunc. p
hominib;. eterno igne dāpnatis. que
nunc etiā causa ē. ut non oratur p di
abolo. angłisq; eius. eterno supplicio
deputatis. Que nunc etiā causa est
ut non orant scī homines. p hominib;
infidelibus. im p iisq; defunctis. nisi
quā de eis quos utiq; deputatos. eterno
supplicio iam nouerunt. ante illum
iudicis iusti conspectū orationis sue
meritū cessare refugiunt. Quod si

nunc quoq; iusti uiuentes. mortuis
atq; dāpnatis in iustis minime cōpa
tuntur. quando adhuc aliquid iudi
cabile de sua carne sese ppeti etiā ipsi
nouerint. quanto districtius tunc in
quoy tormenta respiciunt. quando
ab omī uite corruptione exuta ipsi
iam iustitiae uiniuis atq; artius inhe
rebunt. Sic quippe. et cū mentes
p hoc quod iustissimo iudici inherēt.
ius districtiois absorbet. ut omīno
eis non libeat quicquid ab illius. etne
regule subtilitate discordat. **Lxxii.**

**Quod duob; modis uita dicatur. duob;
etiam mors intelligatur. Petri inter
rogatio.**

Non est iam quod
respondere debeam apte responsi
oni. Sed hęc nunc questio mentem
mouet. quomodo anima in mortalib;
dicatur. dum constat quod in per
petuo igne moretur. **66. Responsio.**

Quia duob; modis uita dicatur. duob;
etiam modis mors intelligi debet.
Aliud ē nāq; quod in dō uiuimus.
aliud uero quod in hoc quod conditi
uel creati sumus. uel aliud beate uiue
re. et aliud essentialiter. Anima itaq;
et mortalib; ēē intelligitur. et in morta
lib;. Mortalib; quippe. quia beate ui
uere amittit. In mortalib; autē. quia
essentialiter uiuere nūquā desistit.
et nature sue uitā pdere non ualet.
nec cū in ppetua fuerit morte dā
pnata. illic enī posita beate ēē pdit.
et ēē non pdit. Ex qua re cogitur.
ut et mortē sine morte. et defectū
sine defecto. et finem sine fine
patiatur. **Lxxiii. Quod electi seu**

**reipi ad loca cōmuna deducantur in
Quod uero siue electi tormentis.**

Qseu reipi quoy cōmunis causa in
ope fuerit. ad loca etiā cōmuna de
ducantur. ueritatis nobis uerba satis
facerent. etiā si exempla deessent.
Ipsa quippe ueritas ppter electos in
euanglio dixit. In domo patris mei
mei mansiones multe sunt. Si enim
dispar in illa beatitudine eterna
retributio non ēēt. una potius man
sio quā multe essent. Multe ergo
mansiones sunt. in quib; et distincti
bonoy ordines. ppter meritoy con
sortiū cōmuniter letentur. et tamen
unū denarium omīs laborantes acci
piunt. qui multis mansionibus dis
tinguuntur. Quia et una ē beattitudo
quā illic percipiunt. et dispar
retributionis qualitas. quā p opa
diuersa sequuntur. Que nimirū
ueritas iudici sui diem denuntiāns
ait. Tunc dicit messorib;. Colligite
zizania. et ligate ea fasciculos ad
cōburendum. Messores qppē angłi
sunt. zizania in fasciculis. ad combu
rendū ligant. cū cōpares comparib;
in tormentis similib; sociant. ut su
pbi cū supbis. luxuriosi cū luxurio
sis. auari cū auaris. fallaces cū falla
cibus. inuidi cū inuidis. infideles
cū infidelib; ardeant. Cū ergo simi
les in culpa ad tormenta similia
adducantur. qui eos locis penalib;
angłi deputant. quasi zizaniy
fasciculos ad cōburendū ligant.
**Lxxiiii. De hoc quod in domo dñi
mansiones multe sunt.**

66. uis
moralib;

In euanglio ueritas dicit. In domo
patris mei mansiones multe sunt.
Sed in eisdē multis mansionibus
erit aliquo modo ipsa retributionū
diuersitas concurs. Quia tanta uis
in illa pace nos sociat. ut quod in
se quisq; non accepit. hoc se acce
pisse in alio exultet. Unde et non
æque laborantes in uinea. æque eun
cti denariū sortiuntur. Et quidem
apud patre mansiones multe sunt.
et tamen eundē denariū dispares
laboratores accipiunt. qui una
cunctis erit beatitudo letitiae. quā
uis non una sit omib; sublimitas
uite. **Lxxv. Quod illi quem semel
culpa ad penā ptrahit. mīa
ulterius ad ueniā non reducat.**

Sicut consumitur nubes et ptran
sitt. sic qui descendit ad inferos
non ascendit. Nubes quippe ad
altiora suspenditur. sed densata
uento impellitur ut currit. calore
solis dissipatur ut euanescat. Sic
nimirū corda sunt hominū. que p
acceptā rationē ad alta emigrant.
impulsa autē maligni sps flatu
prauis desiderioy suoy moribus.
huc illucq; ptrahuntur. Sed distri
cta respectu supni iudicis. quasi solis
calore liquefcunt. et semel locis pe
nalib; tradita. ad opationis usum
ultra non redeunt. Vir igit; ses
elationis cursū defectiq; humani
generis exprimens dicit. Sicut con
sumitur nubes et ptransitt. sic qui
descendit ad inferos non ascendit.
Ac si apte loqueret dicens. In altū

currendo deficiat. qui supbiendo
ad ueritatem tendit. Que si semel
culpa ad penam pertinet. misericordia ultimus
ad ueniam non reducat. **Lxxv.**
Quod dicitur zelans. dicitur iratus.
dicitur penitens. dicitur misericors.
dicitur prescius.

D ergo quomodo zelans est. qui in
custodienda castitate nostra nullo
mentis cruciatu tangitur. Quomodo
irascitur. qui in ultiscendis uitis nostris
nulla perturbatione animi commouetur.
Quomodo est penitens. qui id quod
semel fecerit. se fecisse nequaquam
dolet. Quomodo habet misericordiam quod
cor miserum non habet. Quomodo
est prescius. dum nulla nisi que futu-
ra sunt presciantur. Et scimus
quia nichil futurum est. ante cuius
oculos preterita nulla sunt. presen-
tia non transeunt. futura non ueniunt.
Quippe quia quod nobis fuit et
erit. in eius prospectu prescitur. et omne
quod presens est. sciri potest potius
quam presciri. Et tamen dicitur zelans.
dicitur iratus. dicitur penitens. dicitur
misericors. dicitur prescius. ut quia
castitate anime unius cuiusque custo-
dit. humano modo zelans uocatur.
quia uis mentis cruciatu non tangitur.
Et quia culpas percutit dicitur irasci.
quia uis nulla animi perturbatione
mouetur. Et quia ipse immuta-
bilis id quod uoluerit mutat. peni-
tere dicitur quia uis re mutare. consi-
lium non mutat. Et cum misericordie
nostrae subuenit. misericors uocatur.
Lxxvi. **Cur electos suos sic punitur.**

mori. ut in uita illorum non ostenda-
tur cuius scitatis sint. **Petrus in**

Quid est queso te quod **terro gatio.**
omnis deus sic punitur non quos
tamen post mortem cuius scitatis fu-
erunt non compatitur celari. cum scriptum
sit. iustus quacumque morte preuenit
fuerit. iustitia eius non auferet ab eo.
60 responsio. **E**lecti quod pauldu-
bio ad perpetuam uitam tendunt. quod
eis obest. si ad modicum dure moriantur.
Et est fortasse nonnumquam eorum culpa
licet minima. que in eadem debeat
morte resecari. Unde fit. ut reprobis
quidem potestate contra uiuentes
accipiant. sed illis morientibus. hoc
in eis grauius iudicatur. quod contra
bonos potestate siue crudelitatis ac-
ceperunt. sicut idem carnifex. qui eun-
dem uenerabilem diaconem uiuentem
ferre pmissus est. gaude sup mortuum
pmissus non est. Quod sacra quoque
testantur eloquia. Nam uir dei contra
samaritanas missus. quia per inobedi-
entiam in itinere comedit. hunc in
eodem itinere leo occidit. Sed statim
illuc scriptum est. quia stetit leo
iuxta asinum. et non comedit de
caduere. Ex qua re ostenditur
quod peccatum inobediencie in ipsa
morte fuit laxatum. quia idem leo
qui uiuentem presumpsit occidere.
contingere non presumpsit occisum.
Qui enim occidendi uisum habuit.
de occisi caduere comedendi licen-
tiam non accepit. quia isque culpa-
bilis in uita fuit. punita inobedi-
entia. erat iam iustus ex morte.

Leo ergo qui prius peccatoris uitam
necauit. custodiuit post modum ca-
daver iusti. **Lxxviii.** **Quod miseris**
mors fiat sine morte.

Fit ergo miseris mors sine morte.
finit sine defectu. quia et mors uiuit.
et finis semper incipit. et deficere de-
fectus nescit. Quia igitur et mors peri-
mit. et non extinguit. dolor cruciat.
sed nullatenus pauore fugat. Flamma
combunt. sed nequaquam tenebras deicit.
Lxxviii. **Quod in inferno peccato-
ribus ad consolationem ignis non lu-
ceat. sed magis torqueat.**

Quamuis illic ignis ad consolationem
non luceat. at tamen ut magis tor-
queat ad aliquid luceat. Nam sequaces
quosque suos secum in tormento reprobi
flamma illustrante uisum sunt. quorum
amore deliquerunt. quatenus qui eorum
uitam carnaliter contra precepta con-
ditoris amauerunt. ipsorum quoque eos
intertus in augmento siue damnati-
onis affligat. **Lxxix.** **De eadem re.**

Sicut ergo electis ignis ardere nouit
ad solatium. et tamen ardere ad sup-
plicium nescit. ita et diuerso gehenne
flamma reprobis et nequaquam luceat ad
consolationis gratiam. et tamen luceat
ad penam. ut damnatorum oculis suppli-
cium et nulla claritate candeat. et ad
doloris cumulum qualiter crucientur
ostendat. Quid hic mirum si gehenne
igne credimus habere supplicium.
simul obscuritatis et luminis. quod
experimento nouimus. quia nunc du-
ra flamma luceat obscura. Tunc edax
flamma combunt. quos nunc inanis
clatio exaltat. Atque qui quolibet ex
uitio hic uoluntate callidi persuasoris
expleuerunt. tunc cum suo duce reprobi
ad tormenta perueniunt. et quamuis
angustorum atque hominum longe sit natura
dissimilis. una tamen pena implicat.
quos unus in crimine reatus ligat.
Lxxx. **Quod humani anima ita in**

mortalis sit. ut et mori possit. et
quia ergo non possit.

Quare immortalitatis hoc tempus
non ita ut male sit. sed ita perit ut
non sit. querendum est quid sit quod
non ita ut non sit. sed ita perire op-
tatur ut male sit. humana enim ani-
ma seu angelicus spiritus ita immortalis est
ut mori possit. ita mortalis est. ut
mori non possit. Nam beate uiuere
siue per uitium neque per supplicium amit-
tit. A qualitate enim uiuendi deficit.
sed omni modo subsistendi interitum
nec moriens sentit. Ut ergo breuiter
dixerim. et immortaliter mortalis est.
et mortaliter immortalis. **Lxxxii.** **Quod**
corporeus sit ignis gehenne. et non
indiget alia materia nisi
reproborum cruciatu.

Mito ualde modo paucis uerbis ex-
pressus est ignis gehenne. Ignis namque
corporeus ut esse ualeat ignis corporeus
indiget fomentis. Qui cum necesse est
ut seruetur. per congesta lignorum paul-
dubio nutritur. nec ualeat nisi succensus
esse. et nisi refectus subsistere. At contra
gehenne ignis cum sit corporeus. et
in se missos reprobos corporaliter exurat.
nec studio humano succenditur. nec
lignis nutritur. sed creatus semel du-
rat in extingui bilis. et succensione non
indiget. et ardore non caret. Bene-
ergo de hoc in quo dicitur. Deuora-
uit eum ignis qui non succenditur.
quia omnipotenti iustitia futurorum
prescia. ab ipsa mundi origine igne
gehenne creauit. qui in pena reproborum
semel inceperit. sed ardore suum etiam
sine lignis numquam finit. Sciendum
uero est quia in anima simul et carne
peccauerunt. illic in anima et carne
pariter cruciantur. **Lxxxiii.** **Cur ani-
ma incorporea manens. et egrediens**
Quid mirum uideri non possit.
petre si egredientem animam non uidisti.
quia et manentem non uidisti. nunquam

nam modo cum mecum loqueris. quia uideri in me non uales animam meam. idcirco me exanime credis. Natura quippe anime inuisibilis est. atque ita ex corpore inuisibiliter egreditur. sicut in corpore inuisibiliter manet. **Petrus.**

Si uita anime in corpore manentis pensare possum. ex ipsis motibus corporis quia nisi corpori anima ad esset. eiusdem membra corporis moueri non possent. Vita uero anime post carnem in quibus motibus quibus uel operibus uideo. ut ex rebus uisibilibus esse colligam. quo modo uidere possum. **Lxxxvii. Ut nullus dubitare debeat ea esse inuisibilia. que deo inuisibili subministrant.**

Sicut uis anime uiuificat mouetque corpus. sic uis diuina implet que creauit omnia. Et alia inspirando uiuificat. alius uero tribuit ut uiuant. alius hoc solummodo prestat ut sint. Quia uerum esse non dubitas. creatorem et regentem. implentem. et circumplectentem. transcendentem. et sustententem. in circumscriptionem. atque inuisibilem deum. ita dubitare non debes. hunc inuisibilia obsequia habere. Debent quippe ea que ministrant ad eius similitudinem tendere cui ministrant. ut que inuisibili seruiunt. esse inuisibilia non dubitentur. hec autem que esse credimus nisi sanctos angelos. et spiritus iustorum. Sicut ergo considerans corporis motum uitam anime in corpore manentis. prope animo. ita uitam anime exeuntis a corpore. prope debet a summo quia potest inuisibiliter uiuere. quam oportet in obsequio inuisibilis manere. **Petrus.**

Recte totum dicitur. sed mens refugit credere quod corporis oculis non ualeat uideri. **Lxxxv. Quod nulla uisibilia uideri ut cognosci possint nisi per inuisibilia.**

Cum paulus dicit. Est enim fides sperandarum substantiarum rerum argumentum non apparentium. hoc ueraciter dicit.

credi quod non ualeat uideri. Nam credi iam non potest quod uideri potest. Ut tamen breuiter reducam ad te. nulla uisibilia nisi per inuisibilia uidentur. Ecce enim cuncta corpora. oculus tui corporis aspicit. nec tamen ipse corporeus oculus. aliquid uideret corporeum. nisi hunc res in corpora ad uidentum acueret. Nam tolle mentem que non uidetur. et in casu patet oculus qui uidebat. Subtrahere animam corpori. remanent proculdubio oculi in corpore apti. Si igitur pro se uident. cur discedente anima nil uident. hinc ergo intellige. quia ipsa quoque inuisibilia non nisi per inuisibilia uidentur. Ponamus quoque ante oculos mentis domum edificare. inmensas moles leuare. ponere magnas in machinis colupnas. quis queso te hoc opus operari. Corpus uisibile quod illas moles manibus trahit. an inuisibilis anima que uiuificat corpus. Tolle enim quod non uidetur in corpore. et mox inuisibilia remanent cuncta que moueri uidebantur uisibilia corpora metallo. Quia in re pensandum est. quia in hoc quoque mundo uisibili. nichil nisi per creaturam inuisibilem disponi potest. Nam sicut omnipotens deus aspirando ut implendo ea que ratione subsistunt. et uiuificat. et mouet inuisibilia. ita quoque ipsa inuisibilia implendo mouent. atque sensatam uiuificant carnalia corpora que uidentur.

Istas fateor allegationibus. **Petrus.** Libenter consentire prope iam nulla esse hec uisibilia compellor existimare. quia prius in me infirmantium personarum seipsum de inuisibilibus dubitabam. Itaque placet cuncta que dicis. sed tamen sicut uitam anime in corpore manentis ex motu corporis agnosca. ita uitam anime post corpus aperas quibusdam rebus adstantibus agnoscere cupio. **Lxxxvi. Quod incorporeus**

Spiritus in inferno a corpore igne afflicti uiuentis hominis. **gatur.** **S**in corporeus spiritus tenetur in corpore. cur non post mortem cum in corpore uis spiritus sit. etiam corporeo igne teneatur. **Petrus.**

Idcirco incorporeus spiritus tenetur in corpore. quia uiuificat corpus. **Lxxxvii. Quod incorporeus spiritus uiuificare possit. et ibi teneatur. ut ibi a corporeo igne cruciatur.**

Si incorporeus spiritus petre in hoc tenetur potest quod uiuificat. quare non penaltet et ibi teneatur ubi mortificatur. Teneatur autem pro igne spiritus hominis dicimus. ut in tormento ignis sit uidendo. atque sentiendo. Ignem namque eo ipso patitur quo uidet. et quia concremari aspicit. concrematur. Sicque sit ut res corporea in corpore cruciatur. duque ex igne inuisibilis ardor ad dolor inuisibilis trahitur. ut pro igne corporeum mens in corpore. etiam corporea flamma cruciatur. Quamuis colligere dicat. euangelicas possumus. quia incendium animarum. non solum uiuendo. sed etiam aperiendo patitur. Veritas etenim uoce diuina mortuus in inferno dicitur sepultus. cuius anima quia in igne teneatur. in sinu uox diuina. que abraham deprecatur. dicens. Mitte lazarium ut intingat extremum digiti sui in aqua. ut refrigeret linguam meam. quia crucior in hac flamma. Dum ergo diuine peccatorum damnatum uentis in ignibus perhibet. quis iam sapiens responsum. animas teneat ignibus negat. **Petrus.**

Ecce ratione et testimonio ad credulitate flectatur animus. si dimissus iterum ad rigorem redit. Quomodo enim res incorporea a re corporea teneatur. atque affligi possit. ignoro. **Lxxxviii. De apostatis spiritibus. quod in corpore credendi sint.**

Dic queso te apostata spiritus a celesti

gratia delectos. corporeos an incorporeos esse suspicaris. **Petrus.**

Quilsane sapiens esse spiritus corporeos dixerit. **Lxxxviii. Quod gehenne ignis corporeus esse credendus sit.**

Gehenna igne esse corporeum an incorporeum fatetur. **Petrus.**

Ionem gehenne corporeum esse non ambigo. in quo corpora certum esse cruciari. **De hoc quod scribit. omni nemo uidit unquam. et qualiter illud intellegendum sit.**

Diximusque cum testamenti ueteris patres intueor multos. hinc teste ipsa sacre lectionis historia deum uidisse cognosco. Uidet quippe iacob deum. et ait. Uidi deum facie ad faciem. et salua facta est anima mea. Uidet moyses deum. de quo scriptum est. Loquebatur autem deus ad moysen facie ad faciem. sicut loqui solet homo ad amicum suum. Uidet iob deum. qui dicit. Audita auris audire non inueni. autem oculis meis uidet te. Uidet etiam salomon deum. qui ait. In anno quo mortuus est rex ozias. uidi deum sedentem super solium excelsum et eleuatum. Uidet michael deum. qui dicit. Uidi deum sedentem super solium suum. et omne exercitum caeli astantem ei a dextris et a sinistris. Quid est ergo quod tot testamenti ueteris patres deum se uidisse testati sunt. Et tamen de hac sapientia que deus est dicitur. abscondita est ab oculis omnium inuentum. Et iohannes ait. Deum nemo uidit unquam. nisi hoc quod patenter datur intellegi. quia quia diu hic mortaliter uiuatur. uideri per quasdam imagines. potest. sed per ipsam naturam suam speciem non potest. ut anima gratia spiritus afflata. per figuram quasdam deum uideat. sed ad ipsam uiam eius eentue non pungit. hinc enim quod iacob. qui deum se uidisse testatur. hic non nisi angelum

uidet hinc est quod moyses qeu do
 facie ad faciem loquitur. sicut loqui
 solet homo ad amicu suu. inter ipsa
 uerba siue locutionis dicit. Si inueni
 gram in conspectu tuo. ostende michi
 temetipsum manifeste. ut uideam te.
 Certe enim si ds non erat cu quo loque
 batur. ostende michi dm diceret. et n
 ostende temetipsum. Si aute ds erat
 cum quo loquebatur facie ad faciem.
 cur repetebat uidere quem uidebat.
 Sed ex hac eius peccatione colligitur.
 quia cum staret p in circuitu scripte
 nature sue claritate cernere. que ia
 cepat p quisdam imagine uideri. ut
 sic supra eentia mentalis eius oculis aderet.
 quatenus ad eternitatis uisionem
 nulla imago creata temporali ter ineret.
 Et uiderunt ergo patres testam entu
 ueteris dm. et tamen iuxta obis uoce
 dm nemo uidit iniqua. Et iuxta
 beati iob sententia sapientia que ds
 est. abscondita est ab oculis omniu uirtu
 eritum. que in hac mortali carnis. con
 sistens uisibilis uideri potuit p quisdam
 circuli scripturam imaginis. et uideri non
 potest p in circuitu scriptu lum. et eterna
 tis. Si uero a quibusda non potest in
 hac adhuc mortali carne consistens uisibilis.
 sed tamen inestimabili uirtute crescen
 tibz quoda contemplationis acuminis.
 eterna di claritas uideri potest. **xxv**
De duplici pena damnatoru
Duplex damnatoru pena e in geben
 na. Quoru et mente uirt tristitia.
 et corpus flama iuxta uicissitudinē
 ut quod mente tractauerunt. et qd
 pfectant corpore. simul et animo.
 puniantur et corpore. Igne gehenne
 ad aliquid lumen habere. ad aliquid
 non habere. hoc e habere lumen ad
 dapnationē. ut uideant impu unde
 doleant. et non habere ad consolatio
 nem. et ne uideant unde gaudeant.
 Apta sit comparatio camino triu pueroru
 ad exemplū ignis gehenne. Na sicut

ille ignis non arsit ad triu pueroru
 supplicium. et arsit ad coburenda li
 gnamina uinculoz. ita ignis gehen
 ne. et lucebit miseris ad augmentu
 penaru. ut uideant unde doleant.
 et non lucebit ad consolationē. ne
 uideant unde gaudeant. In huius
 uite et future felicitatis miseriam.
 multa discretio e. Illic eni et miseria
 e ppt cruciationē doloru et tenebre
 ppt lucis auersionē. Quoru unum
 in hac uita id miseria e. aliud non e.
 In inferno aute utruq e. **xxvi. De pe**
ccatis fasciculi lignoꝝ. et impioꝝ.
Sicut fasciculi lignoꝝ. et impioꝝ.
 ad cobustionē. similibz colligantur.
 ita in iudici die similis culpe reos.
 similibus iungere. ut ex equo pena
 constringat quasi in fasciculu. quoru
 actio similis facit in malum. Sicut unus
 quisq ses in futuro iudicio p quantitate
 uirtutu gloriabitur. ita et unusquisq
 impius p quantitate factoru. condem
 nabitur. Nec deest in supplicio fu
 turus damnationis sordo. Sed iuxta
 qualitate criminu discretio erit penaru.
 ppha firmante. De caroz suoz quoq
 suppliciu addatur etiā pena defunctis.
 sicut apud inferos duras sermo pre
 dicat euangliu. sic p augenda iudic
 supplicia dicit etiam psalmus. Comotu
 amouentur filii eius. et mendicent.
 Impi ex hoc durus in iudicio punien
 di sunt mentis dolore. ex quo uisuri
 sunt iustos gte beatitudinē meruisse.
 Cunctas uidentibz e precipitandus dia
 bolus. quando sub aspectu omniu
 bonoꝝ angloꝝ et hominu. cum eis
 qui de parte eius erant. igni eterno
 mittendus e. Dū sublatus fuerit
 diabolus ut damnatur. multi electi
 qui in corpore sunt inueniendi dno
 ad iudiciu pueniente. metu concuti
 endi sunt. uidentes tali sententia
 impiū eē puniū. quo terrore pur
 gandi sunt. quia si quid eis ex corpore
 adhuc peccati remanserit. metu ipso

quo damnari conspiciunt. purgabu
 tur. hinc e quod ait iob. Cū sublat
 fuerit. timebunt angli. et exterriti
 purgabuntur. Multos perisse ex eis
 posse in die iudici. qui nunc electi eē
 uidentur et scī. docentē ppha. Voca
 ut dñs iudiciu ad ignem. et deuora
 ut abissū mutam. et comedit partē
 domus. Pars quippe domus deuorabi
 tur. quia illos etiā infernus absorbebit.
 qui nunc se in preceptis celsitibz glan
 tur. De quibus et dñs dicit. Multi
 dicent michi in illa die. dñe non ne in
 nomine tuo pphauimus. et in nomine
 tuo demonia eiamus. et uirtutes mul
 tas fecimus. Tunc confitebor illis. q
 numquā no. uos. discedite a me
 qui operamini iniquitē. nescio q estis.
Omnes qui **xxvii. De anti xpo.**
 scdm pfessionis siue normā aut non
 uiuit. aut aliter docet. anti xps est.
 Pleriqz autē qui anti xpi tpa uisuri
 non sunt. et tamen in membris anti
 xpi inueniendi sunt. Ante quā ue
 niat anti xps. multa membra eius pre
 cesserunt. et prauē actionis merito
 caput ppru pueniunt. scdm apli
 sententiā. qui iā iniquitatis misteriu
 operare illū affirmat. etiā ante quā
 reu detur. Magnitudo signoz facit
 sub anti xpo. ut electi si fieri potest in
 errore mittantur. Sed si electi. quomo
 do in errore mittendi. Ergo ibunt in
 errore tribationis ad modicu p multa
 tudine pdigioꝝ. non tamen deuen
 di sunt ab stabilitate sua terroꝝ impul
 su. atq signoz. Vnde et inde ponit
 si fieri potest. quia electi penne n possē
 sed cito resipiscentes cordis errorem.
 religione coatebunt. Sciētes pdictū
 a dno eē. ut dum hoc fecerint aduer
 sari. non conturbentur scī. Tā mira
 facturus e pdigia et signa dū uene
 rit anti xps. ut etiā electis quod dā
 cordis gignatur scrupulum. quod
 tā cito exuperet in illis. ita p qua

scientia et deceptione reproboꝝ. et elec
 toꝝ. pbatione eadem fieri signa in
 quo tpe p patientia glori erunt scī.
 non p miracula. sicut scī martires fu
 erunt priores. Illi eni et psecutores
 sustinuerunt. et facientes pdigia.
 Pnde bellū sustinebunt. quia non
 solū contra psequentes. sed etiā contra
 miraculis coruscantes dimicaturi sūt.
 Grauius sub anti xpi temporibz. etiā
 eccliam deseruat sinagoꝝ. quā in ipso
 aduentu saluatoris xpianos eēt pse
 cutura. dū in martires diabolus iam
 exaceruit magna crudelitatem etiam
 ligatus. Crudelior tamen erit sub
 anti xpi temporibz. quando erit sal
 uandus. Na si tanta ligatus facere
 potuit. quanta solutus faciet. Quan
 to pproqui uis fine mundi diabolus
 uidet. tanto crudelior psecutiones
 exercet. Ut quia se continuo dam
 nandū conspiciat. socios sibi multi
 plicet. cū quibz gehenne ignibus
 addicetur. Quanto breue tempus
 uidet diabolus sibi resistere. ut dam
 netur. tanto in magna psecutionis
 ira mouetur. diuina iustitia pmittente.
 ut gloriificentur iusti. sordident
 iniqui. ut diabolo durior crescat
 damnationis sententia. **xxviii.**
Quod ante diem iudici. etiā electi
casuri sint in aduentu anti xpi.
In diebus eius stupebunt nouissimi.
 et primos inuadet orror. Tanta eni
 tunc contra iustos iniquitate effre
 nabitur. ut etiā electoꝝ corda non
 paruo pauore feriantur. Vnde
 scriptum e. ita ut in errore inducan
 tur si fieri potest etiam electi. Qd
 uidelicet dicitur. non quia electi ca
 suri sint. sed magnis temporibus
 trepidaturi. Tunc uero contra eum
 certamen iustitie. et nouissimi dec
 ti habere narrantur. et primi. quia
 scilicet et hi qui in fine mundi electi
 reperiuntur. in morte pferendi sūt.

et illi etiam qui a prioribus mundi partibus precesserunt. enoch scilicet et helias ad medium reuocantur. et crudelitatis eius seueritatem in sua adhuc mortali carne passuri sunt. huius uirtutis in tanta potestate laxatas. nouissimi oblati preceunt. et primi metuunt. quia licet iuxta hoc quod spiritus superbie subleuatur. omne temporale eius potestate despiciant. iuxta hoc tamen. quod ipsi ad huc in carne mortali sunt. nequaquam cruciatu temporaliter possunt. ipsa que fortiter tollerant supplicia potestunt. ita ut in eis uno eodemque tempore. et constantia ex uirtute sit. et pauor ex carne. Quia et si electi sunt. ut tormentis uinci nequeant. per hoc tamen quod homines sunt. et ipsa metuunt tormenta que uincunt. **xcv. De anti christo.**

Videt enim quod in fine mundi satan hominem ingrediens. que sacra scriptura anti christum appellat. tanta elatione extollatur. tanta uirtute principatur. tantis signis et prodigiis in seculis ostensione se deuat. ut argui ab homine eius facta non ualeant. quia cum potestate terroris adiunguntur etiam signa ostense seculis. Et ait. Quis arguit coram conuicia eius. Quis uidelicet hominum illum increpare audeat. cuius uisu ferre presumet. Sed tamen eius iram helias et enoch qui in eius exprobratione ad medium perducunt. sed etiam omnes electi arguunt dum conuincunt. dum uirtute mentis eius malitie resistunt. **xcvi. De anti christo.**

Hoc loco homo humana sapientia dicit. sed cum plus sunt omnes quam innumerabiles. querendum nobis est cur ante se innumerabiles. et post se omnes trahere dicatur. nisi quod antiquus hostis reipublice tunc hominem ingressus. cunctos quos carnales inuenit. sub sue iugo ditionis rapit. qui et nunc priusquam non tamen omnes carnales trahit. Quia cotidie carnali ope ad uitam multi reuo-

cantur. atque ad statum iustitie alii per breuiter. alii uero per longam penitentiam redeunt. et nunc innumerabiles rapit cum falsitatis sue stupenda hominibus signa non exhibet. Cum uero coram carnalium oculis miranda eius prodigia fecerit. post se tunc non innumerabiles. sed omnes trahit. Quia qui bonis presentibus delectantur. potestate illius se absque retractione subiciunt. Sed sicut prefatum sumus. quia plus est omnem hominem quam innumerabiles trahere. cur prius dicitur quia omne trahit. et post in augmento innumerabiles subiciunt. Ratio namque expectat ut prius quod minus est et post in augmento quod maius est diceretur. Sed sciendum quia in hoc loco plus fuit innumerabiles dixisse. quam omnes. Post se enim omne hominem trahit. quia in tribus annis et dimidio. omnes quos in studiis carnalis uite inuenit. iugo sue damnationis astringit. Ante se uero innumerabiles trahit. quia per quinque milia. et adhuc amplius annorum curricula. quamuis carnales omnes trahere minime potuit. multo tamen plures sunt in tanta longo tempore huius quos ante se innumerabiles rapit. quam omnes quos in tanta breui tempore rapiendos inuenit. Bene ergo dicitur post se omne hominem trahit. et ante se innumerabiles. quia et tunc minus tollet cum omnes trahit. et nunc amplius diripit cum corda omnium non inuadit. **xcviii.**

Quod in nouissimis omnes israelite per predicationem helie conuersa debeant.

Sed extremo israelite omnes ad fidem conuersa helie predicatione currunt. atque ad eius preceps que fugerant redeunt. et tunc illud nimium multiplici aggregatione populorum cunctum celebrat. **xcviii. De hoc autem in hac uita sepius bonis male sit. malis autem**

Cum ualde occulta bene. sunt diuina iudicia. cur in hac uita non nunquam bonis male sit. malis autem

bene. Tunc occulta sunt. cum et bonis male est. malis autem bene. Nam cum bonis male est. malis autem bene. hoc fortasse deprehenditur. quia et bonis si qua deliquerint. hic recipiunt. ut ab eterna plenius damnatione liberentur. et mali bona que per hac uitam faciunt. hic inueniunt. ut ad sola in posterum tormenta pertrahantur. Unde et ardent in inferno diuini dicitur. Memento fili quia recepisti bona in uita tua. et lagarus similiter mala. At cum bonis hic bene est. et malis male. incertum ualde est utrum boni idcirco bona accipiant. ut puocati ad aliquid melius crescant. an iusto licentia iudicio hic suorum operum remunerationem percipiunt. ut a premis uite sequentis inanescent. Et utrum mali idcirco ad infernum ferunt. ut ab eterna pena corrigendo defendant. an hic eorum pena incipiat. ut quandoque complenda eos ad ultima gehenne tormenta perducant. **xcviii. Quod omnes infideles resurgere debeant ad tormenta. non ad iudicium.**

Resurgunt uero etiam omnes infideles. sed ad tormentum. non ad iudicium. Non enim eorum tunc causa discutitur. qui ad conspectum districti iudicis iam cum damnatione sue infidelitatis ac cedunt. Professione uero fidei retinentes. sed professionis opera non habentes. redarguuntur ut pereant. Qui uero nec sacramenta fidei tenuerunt. increpatione iudicis in extrema examinatione non audiunt. quam preiudicantur infidelitatis sue tenebris. eius que dispererant in uectione redargui non metentur. Illi saltem uerba iudicis audiunt. qui eius fidei uerba tenuerunt. isti in damnatione sua eterni iudicis nec uerba percipiunt. quia eius reuerentiam nec uerbotenus seruare malauerunt. Illi legaliter pereunt. quia sub lege positum peccauerunt. isti in perditione sua de lege nichil dicitur. quia nichil habe-

conati sunt. **Quod omnes homines conati sunt. e. Quod omnes homines conati sunt.**

Omnium hominum resurgere debeant. **O**mnium hominum resurgere debeant. Si omnium hominum erit. ergo omnes mori uentur. ut mors in adam data omnibus eius filius dicitur. et maneat illud privilegium in domino. quod de eo specialiter dicitur. non dabis sem tuum uidere corruptione. Hanc rationem maxima patrum turba tridentis suscepimus. Verum quia sunt et alii. eque catholici. et eruditi uiri qui credunt. anima in corpore manente in mundanos ad in corruptione et immortalitate eos qui in aduentu domini uiui inueniendi sunt. et hoc eis reputare per resurrectione ex mortuis. quod mortalitate in mutatione deponant non morte. quolibet quis ad quiescat modo. non hereticus. nisi in conuentione hereticus fiat. Sufficit enim in ecclesie lege carnis resurrectionem credere fieri. de morte. **De eadem re.**

Quod autem **De eadem re.** dicimus in simbolo in aduentu domini uiuos et mortuos iudicandos. non iustos tantum ac peccatores iudicari. sicut didoruf significari putat. sed uiuos eos qui in carne inueniendi sunt dicit. Qui ad hoc morturi creduntur. ut in mutandi sicut alii uolunt. ut suscitati caneci ut reformati a mortuis iudicent. **Cui. Quod angli apostate et impij homines post tormenta quasi supplicius expurgati. non iustorum societate donentur.**

Post resurrectione et iudicium. non credamus resurrectione futuram. quam origenis delirat. ut demones ut impij homines post tormenta quasi supplicius expurgati. ut illi in anglica qua creata sunt redeant dignitate. uel in iusti iustorum societate donentur. eo quod hoc diuine conuenit pietati. ne quid ex rationabilibus periret creaturis. sed quolibet modo saluentur. Sed nos credamus ipsi iudici omnium et retributorum iusti. qui dixit. I bunt

omni in supplicium. *et* iusti
autem in vitam eternam ut percipiant
fructu operum suorum. Et tunc in
igne eternum qui paratus est diabolo
et malis eius. *et* iii. **Quod resurrexerit
nos fieri debet in eadem perfecti uenientis
que perfecti non indi-**

Inchoatio pacis scilicet *geat*
est in hac uita non perfecta. Tunc autem erit
plenitudo pacis. dum ad dei contemplationem
absoluta carnis infirmitas conualuerit.
Resurrectio mortuorum ut aptetur in
uitam perfectam in mensura etiam pleni-
tudinis christi futura est. in eadem scilicet
iuuentatis que perfecti non indiget.
et absque inclinatione defectus in perfectio-
ne ex utraque parte et plena est et robu-
sta. Quia uis nunc filiorum dei nomine
homines fideles uocentur. tamen ex
eo quod hanc seruitutem corruptionis
patiuntur. adhuc iugo seruitutis ad-
dicti sunt. accepturi plenam filiorum
dei libertatem. dum corruptibile hoc indu-
xerit in corruptionem. Nunc deus per
speculum agnoscitur. in futuro uero quasi
electus facie ad faciem presentabitur.
ut ipsam speciem contempletur. quam
nunc per speciem uidere conatur. In hac
uita electorum numerum ad dexteram pra-
nentium. et reproborum qui ad sinistram
iurati sunt. ecclesiam dei compleri. in fine
autem scilicet zizania a frumento disiungi
sciendum est. *et* iiii. **Quod districtus
iudex ad iudicium ueniens peccato-
rem uideat ut feriat. non ut**

saluet.
In iudicium quidem dominus saluet.
ueniens. peccatorem uideat ut feriat.
sed non uideat ut ad largiendam gratiam
recognoscat. culpam examinat. et uitam
pereuntium ignorat. *et* v. **Quod deus
ad iudicium ueniens. ad ferendum
iudicet et ad saluandum non uideat.**

Districtus iudex ad iudicium ueniens. et
ad saluandum uidentis. ad ferendum
uidentis. quia que in presenti uita dispen-
sationis tunc misericordie non respicit.

respicendo postmodum per iustitiam exten-
guis. Nunc enim peccator quisque dum
non pie uiuit et uiuit et blasphemat.
et perficit. quia scilicet misericors creator
que expectando uiuit corrigere. aspi-
ciendo non uult punire sicut scriptum est.
Dissimulans peccata hominum propter pe-
nitentiam. Sed tunc peccator cum respi-
citur non subsistit. quia cum districtus
iudex merita subtiliter inquirat. reus
ad tormenta non sufficit. Quia uis hoc
etiam iustorum uoci congruit. quorum mens
semper sollicita futuro examini intendit.
Omne enim quod agunt metantur dum
considerant. ante quantum iudicium sta-
bunt. Intuentur potentiam illius magni-
tudinis. et pensant quantum reatu con-
ferri sunt propter infirmitatem. Enu-
merant mala propter operis et contra hoc
exaggerant bona gratie conditoris. Con-
siderant praua quae districtus iudex
bona opera quam subtiliter pensat. et
perituros se absque ambiguitate presci-
unt. si remota pietate iudicentur. Quia
hoc ipsum quoque quo iuste uidentur
uiuere. culpa est si uita nostra cum iudicet
hanc apud se diuina misericordia non excusat.
et vi. **Quod in die iudicii duo ordines
in quattuor diuidentur.**

Due sunt differentiae ut ordines hominum
in iudicio. hoc est electorum et reproborum.
qui tamen diuidentur in quattuor.
Perfectorum ordo unus est. qui cum deo iudicatur.
et alius qui iudicatur. utriusque tamen cum
christo regnabunt. Similiter ordo reproborum
partitur in duo. dum hi qui in terra ecclesiam
sunt mali iudicandi sunt et dampnandi.
Qui uero extra ecclesiam inueniendi sunt.
non sunt iudicandi sed tantum dampnan-
di. Primus igitur eorum ordo qui iudicatur
et pereunt. obponitur illi ordini bo-
norum de quo sunt qui iudicantur. et
regnant. Secundus ordo eorum qui non iu-
dicantur et pereunt. obponitur illi
ordini perfectorum de quo sunt hi qui
non iudicantur et regnant. Tertius

ordo eorum qui iudicantur et regnant.
illi ordini contrario est. de quo sunt qui
iudicantur et pereunt. Quartus ordo
eorum qui non iudicantur et regnant.
apponitur illi contrario ordini. qui illi
sunt qui non iudicantur et pereunt.
Gemina puniuntur sententia impius.
dum autem hic pro suis meritis cecitate per-
cutitur. ne ueritate uideat aut dum
in fine damnabitur ut debitas penas
exsoluat. *et* vii. **Quod liber uite
sit ipsa uisio aduentus iudicis.
qui quequid quis fecerit. ipsa
uisio statim intellegit.**

Libri aperti sunt. et ab eis liber apertus est
qui est uite et iudicium sunt mortui.
ex his que scripta erant in libris. Li-
ber namque uite est ipsa uisio aduen-
tus iudicis. In quo quasi scriptum est
omne mandatum. quia quisque se uide-
rit. mox teste conscientia. quequid
non fecit intellegit. Libri etiam aperti
referuntur. qui iustorum tunc uita conspi-
citur. in quibus mandata celestia opi-
pressa cernuntur. Et iudicium sunt
mortui ex his que scripta erant in libris.
quia in ostensa uita iustorum qua in ex-
pansione librorum legunt bonum quod
agere ipsi noluerunt atque eorum qui se-
cerunt comparatione damnantur.
Ne ergo unusquisque tunc uidentis eos
qui non fecit defleat. nunc in eis quod
imittitur attendat. quod quidem
facere non cessant. *et* viii. **De gloria
non faciet in post iudicium.**

Non faciet in post iudicium.
futurum cor miserum iustorum compassio-
ne damnatorum condolendi affectio.
ubi tantum erit sanctorum de dei contempla-
tione gaudium. ut tristitia nullum
tribuat inuictum. Sicut comparatus
color candidus nigro colori fit pul-
chrior. ita et sanctorum requies comparata
damnationi malorum gloriosior erit.
Sicut iustitia iniustitie. sic uirtus
uitio. Crescit ergo sanctorum gloria dum
debita damnantur impij pena. Post

resurrectionem sanctis in carne promissa est
celorum ascensio. dicente ad patrem christo.
Volo ut ubi ego sum. et ipsi sint
mecum. Si enim membra carnis sumus
et unus in se et in nobis est christus. utique
ubi ipse ascendet. et nos ascendemus sum-
mus. *et* iiii. **Quod finito iudicio. incipiat
esse seculum nouum. et terra noua.**

Vt ait beatus augustinus. pacto fini-
toque iudicio. tunc et desinet hoc
caelum et terra. quando incipit et caelum
nouum. et terra noua. Mutationis
namque rerum omnimodo transibit hic mun-
dus. Unde et apostolus dicit. Preterit ergo
figura huius mundi. figura ergo pre-
terit. non natura. **Contra eos qui
dicunt. si post factum iudicium erit
conflagratio mundi. ubi tunc esse
potuerunt sancti. qui non contingunt
flamma incendii.** *et* x.

Hanc questionem beatus augustinus
dissoluit. Querat autem forsitan ali-
quis. si post factum iudicium iste mun-
dus ardebit. ante quam pro illo caelum
nouum et terra noua reponatur. et ipso
tempore conflagrationis eius subierunt
sancti. cum eos habentes corpora in aliquo
corporali loco esse necesse sit. possunt
respondere futuros esse eos in superio-
ribus partibus. quod ita non ascendit
flamma illius incendii. que ad modum
nec unda diluuii. Talia quippe illis
erunt corpora. ut illic sint ubi esse
uoluerunt. Sed in hunc ignem conflag-
rationis illius. promiscuent immor-
tales atque incorruptibiles facti sunt
puerorum trium corruptibilia corpora
atque mortalia in camino ardenti
illesa uiuere non poterunt.

**EXPLICIT LIBER
EXPLICIT LIBER
VICESIMUS. QUI SPECU-
LATIO NUM UOCATUR.
SPECULATIONUM UOCATUR.**